Regeringens proposition 2021/22:85

En ny konsumentköplag

Prop. 2021/22:85

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 januari 2022

Magdalena Andersson

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår en modernisering av konsumenträtten vid köp av varor och vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Alla människor är konsumenter som regelbundet köper och använder olika varor och tjänster. Våra konsumtionsvanor förändras med tiden och det blir allt vanligare att handla på nätet och över gränserna. Nya digitala produkter utvecklas som konsumenter kan strömma eller ladda ned och som också kan integreras med eller kopplas till olika varor. Digitalt innehåll kan också tillhandahållas i utbyte mot konsumentens personuppgifter. Regeringen föreslår nu en ny konsumentköplag som syftar till att anpassa reglerna till denna utveckling och stärka konsumentskyddet.

Den nya lagen ska reglera vad som gäller för leverans av varor och digitalt innehåll och vid dröjsmål med att leverera eller betala. Lagen ska också reglera vad som utgör fel på en vara eller digitalt innehåll, vem som ansvarar för felet och vilken rätt konsumenten har att få felet avhjälpt. För att stärka konsumentskyddet och förbättra varors hållbarhet föreslår regeringen att alla fel som visar sig under två år efter köpet av en vara som utgångspunkt ska anses vara fel som näringsidkaren ansvarar för, vilket är en förlängning från dagens sex månader.

Regeringen föreslår dessutom att det införs vissa särskilda regler vid konsumentköp av levande djur. Syftet är att få till stånd en mer ändamålsenlig ordning för både näringsidkare och konsumenter samt bidra till en god djurvälfärd och respekt för djur vid sådana köp.

Förslagen i propositionen genomför EU-direktiven om försäljning av varor och om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 maj 2022.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 5

2 Lagtext 6
2.1 Förslag till konsumentköplag 6
2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker 26
2.3 Förslag till lag om ändring i köplagen (1990:931) 27
2.4 Förslag till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18) 28
2.5 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486) 29
2.6 Förslag till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865) 30

3 Ärendet och dess beredning 31

4 Direktiven – en redogörelse 32
4.1 Direktivens syfte och enhetliga karaktär 32
4.2 Direktivet om försäljning av varor 32
4.3 Direktivet om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster 34

5 En ny konsumentköplag 38
5.1 En modernisering av konsumentköprätten 38
5.2 Direktiven genomförs i en gemensam ny lag 40
5.3 Definitioner 46

6 Köp av varor 53
6.1 Varor och varudirektivet 53
6.2 Lagens tillämpningsområde för varor 54
6.3 Avlämnande av varan 57
6.4 Näringsidkarens dröjsmål 60
6.5 Konsumentens betalning och avbeställning 62
6.6 Konsumentens dröjsmål 62
6.7 Krav på varan 63
6.7.1 Subjektiva krav 63
6.7.2 Objektiva krav 67
6.8 Fel på varan 73
6.8.1 De grundläggande bestämmelserna om fel 73
6.8.2 Felaktig installation och andra fel 75
6.9 Begagnade varor på auktion 79
6.10 Felbestämmelsernas uppbyggnad 82
6.11 Ansvar för fel på varan 83
6.11.1 En beskrivning av ansvarsreglerna 83
6.11.2 Näringsidkarens ansvar för fel 84
6.11.3 Den omvända bevisbördan 90
6.12 Reklamation och preskription 94
6.13 Garantier 97
6.13.1 Begreppet garanti 97
6.13.2 Garantigivare och garantier 100

6.13.3 Krav på garantiåtagandet ... 104
6.14 Påföljder vid fel på varan ... 106
6.14.1 Påföljder i direktivet och nuvarande lag ... 106
6.14.2 Avhjälpande och omleverans ... 107
6.14.3 Prisavdrag och hävning ... 114
6.14.4 Hålla inne betalningen och skadestånd ... 121
6.15 Skadeståndets omfattning vid näringsidkarens avtalsbrott ... 123
6.16 Verkningar av hävning m.m. ... 123

7 Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster ... 129
7.1 Digitalt innehåll och digitaldirektivet ... 129
7.2 Lagens tillämpningsområde för digitalt innehåll ... 131
7.3 Tillhandahållande av digitalt innehåll ... 141
7.4 Näringsidkarens dröjsmål ... 143
7.5 Konsumentens betalning och avbeställning ... 145
7.6 Konsumentens dröjsmål ... 146
7.7 Krav och fel på det digitala innehållet ... 149
7.7.1 Hög grad av enhetlighet med varor ... 149
7.7.2 Version och integration ... 156
7.8 Ansvar för fel på det digitala innehållet ... 158
7.8.1 Näringsidkarens ansvar för fel ... 158
7.8.2 Bevisbördan vid fel ... 161
7.9 Reklamation och preskription ... 167
7.10 Garantier ... 169
7.11 Påföljder vid fel på det digitala innehållet ... 170
7.11.1 Samma påföljdskatalog som för varor ... 170
7.11.2 Avhjälpande och omleverans ... 171
7.11.3 Prisavdrag och hävning ... 172
7.12 Verkningar av hävning ... 175
7.12.1 Restitution och fortsatt användning ... 175
7.12.2 Formerna för återbetalning ... 181
7.13 Ändring av det digitala innehållet ... 182

8 Köp av varor med digitala delar ... 186
8.1 Digitala delar och varudirektivet ... 186
8.2 Lagens tillämpningsområde för varor med digitala delar ... 187
8.3 Avlämnande av varor med digitala delar ... 190
8.4 Konsumentens avbeställning ... 193
8.5 Uppdatering av de digitala delarna ... 194
8.6 Ansvar för fel på de digitala delarna ... 199
8.6.1 Näringsidkarens ansvar för fel ... 199
8.6.2 Bevisbördan vid fel ... 202
8.7 Näringsidkarens återbetalning vid hävning ... 203

9 Köp av levande djur ... 204
9.1 Det finns behov av särregler vid köp av levande djur ... 204
9.2 Särregler för dyrare levande djur ... 208
9.3 Undersökning av djuret före köpet ... 210
9.4 Begränsningar av näringsidkarens bevisbörda vid fel ... 213

9.5 Ytterligare undantag bör inte införas 216
9.6 Tydliggörande av att djurskyddsreglerna gäller vid konsumentköp 218

10 Övriga frågor 220
10.1 Anspråk mot tidigare säljled m.m. 220
10.2 Lagval 223
10.3 Ändringar i andra lagar 224
10.4 Efterlevnadsåtgärder 224
10.5 Konsumentinformation 226

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 227

12 Konsekvenser 229

13 Författningskommentar 232
13.1 Förslaget till konsumentköplag 232
13.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker 298
13.3 Förslaget till lag om ändring i köplagen (1990:931) 299
13.4 Förslaget till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18) 299
13.5 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486) 300
13.6 Förslaget till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865) 300

Bilaga 1 Direktivet om försäljning av varor 302

Bilaga 2 Direktivet om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster 325

Bilaga 3 Sammanfattning av betänkandet En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51) 352

Bilaga 4 Betänkandets lagförslag 359

Bilaga 5 Förteckning över remissinstanserna 384

Bilaga 6 Jämförelsetabell: Direktiven och svensk lag 385

Bilaga 7 Jämförelsetabell: Den nuvarande och den nya konsumentköplagen 388

Bilaga 8 Lagrådsremissens lagförslag 390

Bilaga 9 Lagrådets yttrande 415

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 januari 2022 440

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till konsumentköplag.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i köplagen (1990:931).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till konsumentköplag

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Grundläggande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om skydd för konsumenter vid köp av varor där köparen är konsument och säljaren är näringsidkare (2–8 kap.). I lagen finns även bestämmelser om konsumentskydd vid avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument digitalt innehåll eller digitala tjänster (9 kap.).

Uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

digitalt innehåll: data som framställs och tillhandahålls i digital form,

digital tjänst: en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller att utbyta uppgifter eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av tjänsten,

driftskompatibilitet: förmåga att fungera med annan hårdvara eller programvara än sådan som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

kompatibilitet: förmåga att utan konvertering fungera med sådan hårdvara eller programvara som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

offentlig auktion: en försäljningsmetod där näringsidkaren genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare bjuder ut varor till försäljning till konsumenter som har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varan,

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, i den ursprungliga lydelsen samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG, i den ursprungliga lydelsen.

personuppgifter: sådan information som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),

tillverkare: den som tillverkar varor eller som genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat kännetecken på varor uppger sig vara tillverkare, eller den som importerar varor till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

vara: lös sak, med eller utan digitala delar,

vara med digitala delar: lös sak som är integrerad eller sammankopplad med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att avsaknaden av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varan inte kan användas på det sätt som är avsett.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller köp av en vara som en näringsidkare säljer till en konsument.

Vid köp av en vara med digitala delar ingår det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i köpet av varan, om något annat inte har avtalats. Det gäller även i fall då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls av någon annan än näringsidkaren.

4 § Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar båda för de skyldigheter en näringsidkare har enligt lagen.

5 § Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av en vara.

6 § Lagen gäller även köp av en vara som ska tillverkas. Om konsumenten ska tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket och 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som ska leverera en vara även ska utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av förpliktelsen.

7 § Lagen gäller även avtal där en näringsidkare mot betalning ska tillhandahålla eller utveckla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till en konsument. Detsamma gäller om konsumenten ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när konsumentens personuppgifter behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav som gäller för denne eller för att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

När en del av ett avtal avser ett sådant tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avses i första stycket, gäller lagens bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster för den delen av avtalet. Detsamma gäller när ett digitalt innehåll tillhandahålls på ett fysiskt medium som uteslutande fungerar som bärare av det digitala innehållet.

8 § Lagen gäller inte

1. avtal som avser elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,

2. avtal som avser vadhållning, kasinospel eller andra typer av spel enligt spellagen (2018:1138),

3. avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster som avser åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador eller tandvård enligt 1 § tandvårdslagen (1985:125), och som tillhandahålls av sådan hälso- och sjukvårdspersonal som avses i artikel 3 f i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, i den ursprungliga lydelsen,

4. avtal som avser finansiella tjänster,

5. avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll som är en del av ett framförande eller ett evenemang, om det digitala innehållet görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring,

6. tillhandahållande av digitalt innehåll i enlighet med lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, eller

7. tillhandahållande av fri programvara med öppen källkod, om de personuppgifter som konsumenten har tillhandahållit behandlas av näringsidkaren endast för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos programvaran.

Behandling av personuppgifter

9 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

10 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte något annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av gas som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

2 kap. Varans avlämnande

Platsen för avlämnandet

1 § Om inte något annat följer av avtalet, ska varan hållas tillgänglig för avhämtning där näringsidkaren vid köpet hade sitt affärsställe.

Tiden för avlämnandet

2 § Om tiden för avlämnande av varan inte följer av avtalet, ska avlämnandet ske utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks.

Näringsidkaren är inte skyldig att lämna ut varan förrän konsumenten betalar för den, utom när konsumenten har fått kredit.

Avlämnandet

3 § Varan är avlämnad när konsumenten, själv eller genom en transportör som konsumenten anlitat eller genom någon annan som handlar på konsumentens vägnar, har fått varan i sin besittning. Även om det är konsumenten som har anlitat transportören anses varan inte avlämnad när den har lämnats över till transportören, om det är näringsidkaren som erbjudit transportalternativet.

4 § För att en vara med digitala delar ska vara avlämnad krävs, utöver vad som anges i 3 §, att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har tillhandahållits konsumenten. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, anses avlämnande ha skett när tillhandahållandet har påbörjats.

Ett digitalt innehåll i en vara med digitala delar är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till innehållet eller till ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det. En digital tjänst i en vara med digitala delar är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten.

Kostnaderna för varan

5 § Om inte något annat följer av avtalet, ska näringsidkaren svara för transportkostnader och andra kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på konsumentens sida.

Risken för varan

6 § Risken för varan går över på konsumenten när varan avlämnas.

Om öppet köp har avtalats och varan avlämnats, står konsumenten risken för varan till dess den lämnas tillbaka.

Om konsumenten står risken för varan, är han eller hon skyldig att betala för varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på näringsidkaren.

3 kap. Näringsidkarens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

1 § Näringsidkaren är i dröjsmål om varan inte avlämnas eller avlämnas för sent och detta inte beror på konsumenten eller något förhållande på hans eller hennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

2 § Om näringsidkaren är i dröjsmål får konsumenten hålla inne betalningen enligt 3 §. Konsumenten får välja mellan att kräva att köpet fullgörs enligt 4 § och att häva köpet enligt 5 §. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd av näringsidkaren enligt 6 kap.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för hans eller hennes krav på grund av dröjsmålet.

Rätt att kräva att näringsidkaren fullgör köpet

4 § Konsumenten får hålla fast vid köpet och kräva att näringsidkaren fullgör det.

Näringsidkaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet, om det finns ett hinder som näringsidkaren inte kan övervinna eller om det skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till konsumentens intresse av att näringsidkaren fullgör köpet. Om ett sådant förhållande upphör inom rimlig tid, får konsumenten dock kräva att näringsidkaren fullgör köpet.

Konsumenten förlorar rätten att kräva att näringsidkaren fullgör köpet, om konsumenten väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Rätt att häva köpet

5 § Konsumenten får häva köpet om näringsidkarens dröjsmål är av väsentlig betydelse för konsumenten eller om konsumenten före avtalets ingående har meddelat näringsidkaren att avlämnande av varan senast en viss dag är avgörande för att han eller hon ska ingå avtalet. Konsumenten får också häva köpet om näringsidkaren meddelar att varan inte kommer att avlämnas.

Om konsumenten har krävt att näringsidkaren avlämnar varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får konsumenten häva köpet om varan inte avlämnas inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får konsumenten häva köpet endast om näringsidkaren meddelar att köpet inte kommer att fullgöras inom denna tid.

Om konsumenten har krävt att köpet ska fullgöras utan att ange någon tilläggstid, får konsumenten häva köpet om varan inte avlämnas inom en skälig tid efter det att kravet framställdes.

Meddelande om hävning och skadestånd

6 § Har varan avlämnats för sent, får konsumenten häva köpet på grund av dröjsmålet endast om konsumenten inom skälig tid efter det att han eller hon fick kännedom om avlämnandet meddelar näringsidkaren att köpet hävs. Ett motsvarande krav på meddelande gäller för att konsumenten ska få kräva skadestånd. Om köpet hävs, behöver dock konsumenten inte lämna något särskilt meddelande för att han eller hon dessutom ska få kräva skadestånd.

Ett meddelande om hävning eller skadestånd får, i fall som avses i 1 kap. 4 §, i stället lämnas till den som har förmedlat köpet.

4 kap. Fel på varan

Krav på varan

1 § Varan ska i fråga om art, beskrivning, mängd, kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och i övrigt stämma överens med vad som följer av avtalet. Varan ska åtföljas av de tillbehör, anvisningar och uppdateringar som följer av avtalet.

Varan ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten avsåg att varan skulle användas, om konsumenten har informerat näringsidkaren om det särskilda ändamålet och näringsidkaren vid köpet har godtagit att varan kan användas för det ändamålet.

2 § Varan ska, utöver vad som följer av 1 §,

1. vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används,
2. stämma överens med kvaliteten på och näringsidkarens beskrivning av ett prov eller en modell som har gjorts tillgänglig för konsumenten före köpet,
3. ha den mängd och de egenskaper och andra särdrag i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet, säkerhet och särdrag i övrigt, som är normalt förekommande för varor av samma slag och som konsumenten med fog kan förutsätta med hänsyn till varans art,
4. stämma överens med sådana uppgifter om varans egenskaper och andra särdrag eller användning som näringsidkaren eller någon i ett tidigare säljled eller för näringsidkarens räkning har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet, och
5. åtföljas av den förpackning och andra tillbehör samt anvisningar för installation, montering, användning, förvaring och skötsel som konsumenten med fog kan förutsätta.

3 § Näringsidkaren ska före köpet upplysa konsumenten om sådana förhållanden som rör varans egenskaper eller användning som näringsidkaren känner till eller bör känna till och som konsumenten med fog kan räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att informationen kan antas inverka på köpet.

4 § För en vara med digitala delar ska näringsidkaren se till att konsumenten informeras om och tillhandahålls säkerhetsuppdateringar och andra nödvändiga uppdateringar.

Vid ett enstaka tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller näringsidkarens skyldighet enligt första stycket under den tid som konsumenten med fog kan förutsätta uppdateringar. Vid kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period gäller skyldigheten under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper.

Fel på varan

5 § Varan är felaktig om den avviker från vad som anges i 1 eller 2 § eller näringsidkaren inte uppfyller sin skyldighet enligt 3 eller 4 §, om inte

något annat följer av 6–8 §§. I 9–12 §§ finns bestämmelser om att varan kan vara felaktig även i andra fall.

6 § En vara som avviker från vad som anges i 2 eller 4 § ska inte anses felaktig, om näringsidkaren vid köpet har informerat konsumenten om avvikelsen och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt den.

7 § En vara som avviker från vad som anges i 2 § 4 ska inte anses felaktig, om näringsidkaren visar att

1. uppgifterna har rättats före köpet på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades på,
2. uppgifterna inte har inverkat på köpet, eller
3. uppgifterna har lämnats av någon annan än näringsidkaren och att näringsidkaren inte kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

8 § En vara med digitala delar ska inte anses felaktig om den avviker från vad som anges i 1 eller 2 § enbart till följd av att konsumenten inte inom skälig tid har installerat en uppdatering som har tillhandahållits enligt 4 §. Detta gäller dock endast om näringsidkaren har informerat konsumenten om att uppdateringen finns tillgänglig och om konsekvenserna av bristande installation, och konsumentens bristande installation inte har berott på anvisningarna för installationen.

9 § En vara som avviker från vad som anges i 1 eller 2 § till följd av bristande installation av varan ska anses felaktig, om den

1. har installerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning som ett led i att fullgöra köpet, eller
2. har installerats av konsumenten eller någon för dennes räkning och avvikelsen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren eller, i förekommande fall, av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar.

10 § Varan är felaktig om den

1. säljs i strid mot ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, eller
2. är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

11 § Varan är felaktig om näringsidkaren har låtit bli att lämna säkerhetsinformation om varan efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) eller låter bli att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som näringsidkaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna, om underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

Första stycket gäller också om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit

befattning med varan och näringsidkaren har känt till eller borde ha känt till att föreläggandet eller åläggandet inte har fullgjorts.

12 § Varan är felaktig om tredje man

1. äger varan,
2. har panträtt eller någon annan liknande rätt i varan,
3. har en immaterialrätt i varan som begränsar användningen av den på ett sätt som konsumenten inte med fog kunnat förutsätta, eller
4. påstår att han eller hon har en sådan rätt som anges i 1–3 och det finns sannolika skäl för påståendet.

Varan har dock inte ett rättsligt fel enligt första stycket om det följer av avtalet att konsumenten ska överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför.

Köp av begagnade varor på offentlig auktion

13 § Vid köp av en begagnad vara på offentlig auktion gäller inte 2–4 §§.

En begagnad vara som köps på offentlig auktion ska anses felaktig om den är i sämre skick än konsumenten med fog kunnat förutsätta med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter.

Näringsidkarens ansvar för fel

14 § Näringsidkaren svarar för fel på varan som har funnits vid avlämnandet och som visar sig inom tre år från denna tidpunkt. Om näringsidkaren har åtagit sig att som ett led i att fullgöra köpet installera varan, gäller ansvaret för fel från när installationen har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning.

För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som uppstår eller visar sig under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper.

Om konsumenten inte i rätt tid hämtar eller tar emot en vara som hålls tillgänglig för konsumentens räkning och varan försämras därefter, svarar näringsidkaren för försämringen, om den inte enbart beror på varans egen beskaffenhet. Om en försämring av varan uppkommer efter avlämnandet, svarar näringsidkaren för försämringen, om den är en följd av näringsidkarens avtalsbrott.

15 § För en vara med digitala delar svarar näringsidkaren för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

16 § Om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 10 eller 12 §, svarar näringsidkaren för fel som visar sig även efter den tid som anges i 14 § första och andra styckena.

17 § Ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades, eller i fall som avses i 14 § andra stycket inom den tid som anges där, ska anses

vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

Köp av levande djur

18 § Vid köp av ett levande djur gäller vad som anges i 17 § fel som visar sig inom sex månader efter det att djuret avlämnades.

Vid köp av ett levande djur till ett pris som överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken får näringsidkaren och konsumenten avtala om undantag från första stycket.

19 § En konsument som före köpet av ett sådant djur som anges i 18 § andra stycket har undersökt djuret eller utan godtagbar anledning inte har följt näringsidkarens uppmaning att göra det, får inte som fel åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen. Detta gäller dock inte om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

20 § Vid alla köp av levande djur finns bestämmelser för att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälfärd och respekt för djur i djurskyddslagen (2018:1192) och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Garantier

21 § En vara är felaktig om näringsidkaren eller någon annan för näringsidkarens räkning genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del av varan eller för en egenskap hos varan, och varan under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar.

Första stycket gäller inte om näringsidkaren gör sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på konsumentens sida.

22 § Konsumenten har rätt att vända sig mot den som har lämnat en garanti eller liknande utfästelse i enlighet med vad som följer av garantin eller utfästelsen.

Om tillverkaren har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid, har konsumenten alltid rätt att kräva att tillverkaren avhjälper felet eller företar omleverans enligt 5 kap. 4–7 §§.

23 § Om villkoren för garantin enligt ett garantibevis är mindre fördelaktiga för konsumenten än de som har utfästs i marknadsföring av varan, gäller villkoren enligt marknadsföringen. Det gäller dock inte om marknadsföringen före köpet har anpassats till villkoren i garantibeviset på ett sätt som är likvärdigt med det sätt på vilket marknadsföringen först gjordes.

5 kap. Påföljder vid fel på varan

Påföljder

1 § Om varan är felaktig, får konsumenten enligt 4–11 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får konsumenten enligt 6 kap. kräva skadestånd. Konsumenten får enligt 3 § även hålla inne betalningen.

Reklamation

2 § Konsumenten får åberopa att varan är felaktig endast om han eller hon lämnar näringsidkaren ett meddelande om felet inom skälig tid efter det att konsumenten borde ha märkt felet (reklamation). En reklamation får i stället göras hos någon som har åtagit sig att för näringsidkarens räkning avhjälpa fel på varan eller hos den som enligt 1 kap. 4 § har förmedlat köpet. En reklamation som görs inom två månader efter det att konsumenten märkt felet ska alltid anses ha gjorts i rätt tid.

Ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar enligt 4 kap. 14 § eller inom den längre tid som parterna har avtalat.

Det som föreskrivs i första och andra styckena gäller inte om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 4 kap. 10 §.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för hans eller hennes krav på grund av att varan är felaktig.

Rätt till avhjälpande eller omleverans

4 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper ett fel på varan eller gör en omleverans. Konsumenten får välja mellan åtgärderna. Näringsidkaren är skyldig att avhjälpa felet eller göra en omleverans endast om åtgärden är möjlig och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till

1. vilken betydelse felet har,
2. vilket värde som varan skulle ha haft i felfritt skick, och
3. om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för näringsidkaren och utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

5 § Trots att konsumenten kräver en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har näringsidkaren rätt att vidta en sådan åtgärd, om det kan ske under de förutsättningar som anges i 4 § tredje stycket.

Första stycket gäller inte om konsumenten enligt 8 § har rätt att kräva en annan påföljd utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans eller om konsumenten har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att konsumenten skulle avvakta avhjälpande eller omleverans från näringsidkarens sida.

6 § Vid omleverans ska näringsidkaren på egen bekostnad ta tillbaka den felaktiga varan.

Om det behövs för avhjälpande eller omleverans ska näringsidkaren ta bort den felaktiga varan och installera en felfri vara eller bära kostnaden för borttagandet och installationen. Denna skyldighet gäller dock endast om varan hade installerats innan felet visade sig och på ett sätt som var förenligt med dess art och ändamål.

7 § Konsumenten ska vid avhjälpande och omleverans göra varan tillgänglig för näringsidkaren. Vid omleverans behöver detta dock inte göras förrän en ny vara levereras.

Rätt till prisavdrag eller hävning

8 § Konsumenten har rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller att häva köpet, om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Detsamma gäller om avhjälpandet eller omleveransen inte sker i enlighet med kraven i 6 § eller felet kvarstår trots avhjälpande eller omleverans. Om felet med hänsyn till varans karaktär och omständigheterna i övrigt är allvarligt, har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Konsumenten har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att konsumenten får prisavdrag.

9 § Om endast en del av de varor som köpet avser är felaktiga, gäller konsumentens rätt till hävning enligt 8 § de felaktiga varorna. Köpet får dock hävas även i fråga om andra varor som köpet avser, om det inte skäligen kan begäras att konsumenten behåller dem.

10 § Konsumenten får inte häva köpet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

Konsumenten har inte rätt till prisavdrag vid fel på en begagnad vara som köpts på offentlig auktion.

11 § Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver köpet.

6 kap. Skadestånd vid näringsidkarens avtalsbrott

Rätt till skadestånd

1 § Konsumenten har rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att näringsidkaren är i dröjsmål eller varan är felaktig, om inte näringsidkaren visar att dröjsmålet eller felet beror på ett hinder utanför näringsidkarens kontroll

1. som näringsidkaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet, och
2. vars följder näringsidkaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om dröjsmålet eller felet beror på någon som näringsidkaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är näringsidkaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som näringsidkaren har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om dröjsmålet eller felet beror på en leverantör som näringsidkaren har anlitat eller någon annan i ett tidigare säljled.

2 § Konsumenten har alltid rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom ett rättsligt fel som fanns vid köpet, om konsumenten varken kände till eller borde ha känt till felet.

Konsumenten har alltid rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att varan vid köpet avvek från vad näringsidkaren särskilt utfäst.

Skadeståndets omfattning

3 § Skadestånd på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan omfattar ersättning för utgifter, inkomstförlust, sådan prisskillnad som avses i 4 § och annan förlust på grund av dröjsmålet eller felet.

Skadestånd vid fel på varan enligt 1 § omfattar även skada som uppkommer på någon annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem i konsumentens hushåll, om egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Näringsidkaren och konsumenten får träffa avtal om att ersättning enligt första eller andra stycket inte ska omfatta förlust i näringsverksamhet.

Prisskillnad

4 § Om köpet har hävts och konsumenten gjort ett täckningsköp till högre pris, omfattar skadeståndet ersättning för prisskillnaden mellan de båda köpen, om täckningsköpet gjorts med tillräcklig omsorg och inom skälig tid efter det att köpet hävdes. Om köpet har hävts utan att ett sådant täckningsköp har gjorts och det finns ett gängse pris för en sådan vara som köpet avser, omfattar skadeståndet ersättning för skillnaden mellan priset enligt köpet och varans gängse pris vid tiden för hävningen.

Jämkning

5 § Om skyldigheten att betala skadestånd på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, får skadeståndet

jämkas efter vad som är skäligt. I ett sådant fall ska det även beaktas existerande försäkringar och försäkringsmöjligheter på konsumentens sida, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och förhindra skadan samt andra särskilda omständigheter.

7 kap. Konsumentens betalningsskyldighet och dröjsmål

Priset för varan

1 § Om ett bestämt pris inte följer av avtalet, ska konsumenten betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet och omständigheterna i övrigt.

Tidpunkten för betalningen

2 § Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet, ska konsumenten betala när näringsidkaren kräver det, dock inte förrän varan hålls konsumenten tillhanda.

Avbeställning

3 § Om konsumenten avbeställer varan innan den har avlämnats, har näringsidkaren inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning. I stället får näringsidkaren kräva skadestånd enligt 7 och 8 §§.

Konsumentens dröjsmål

4 § Konsumenten är i dröjsmål om priset inte betalas i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

5 § Vid konsumentens dröjsmål får näringsidkaren hålla inne varan enligt 2 kap. 2 § andra stycket. Näringsidkaren får välja mellan att kräva att konsumenten betalar för varan och att häva köpet enligt 6 §. Vid hävning får näringsidkaren dessutom kräva skadestånd av konsumenten enligt 7 och 8 §§.

Rätt till hävning

6 § Näringsidkaren får häva köpet om konsumentens dröjsmål med betalningen utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Om näringsidkaren har krävt att konsumenten betalar för varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får näringsidkaren häva köpet om konsumenten inte betalar inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får näringsidkaren häva köpet endast om konsumenten meddelar att han eller hon inte kommer att betala inom denna tid.

Om varan har kommit i konsumentens besittning, får näringsidkaren häva köpet endast om denne har förbehållit sig rätt till detta eller om konsumenten avvisar varan. Har priset i sin helhet betalats, får näringsidkaren inte häva köpet.

Rätt till skadestånd

7 § Om näringsidkaren häver köpet enligt 6 § eller om konsumenten avbeställer varan enligt 3 §, har näringsidkaren rätt till ersättning för

1. särskilda kostnader som näringsidkaren har haft för att ingå och fullgöra avtalet till den del näringsidkaren inte kan tillgodogöra sig dessa på något annat sätt,
2. särskilda kostnader till följd av hävningen eller avbeställningen, och
3. förlust i övrigt med ett belopp som är skäligt med hänsyn till priset för varan, tidpunkten för hävningen eller avbeställningen, omfattningen av nedlagt arbete och omständigheterna i övrigt.

Näringsidkaren får förbehålla sig en på förhand bestämd ersättning vid hävning eller avbeställning, om den är skälig med hänsyn till vad som normalt kan antas tillkomma en näringsidkare som ersättning enligt första stycket.

8 § Näringsidkaren har inte rätt till ersättning enligt 7 § om konsumenten avbeställer en vara innan näringsidkaren har accepterat ett anbud som konsumenten har lämnat till näringsidkaren.

Näringsidkaren har inte heller rätt till ersättning enligt 7 § om konsumenten visar att dröjsmålet eller avbeställningen beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller något annat liknande hinder som konsumenten inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han eller hon inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

8 kap. Övriga bestämmelser om köp av varor

Begränsning av skadan

1 § Den skadelidande parten ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Om parten inte gör det, får han eller hon själv bära en motsvarande del av förlusten.

Verkningar av hävning

2 § Om köpet hävs bortfaller näringsidkarens skyldighet att överlämna varan och konsumentens skyldighet att betala för varan.

I den utsträckning köpet har fullgjorts ska konsumenten utan onödigt dröjsmål lämna tillbaka varan. Om hävningen sker på grund av näringsidkarens avtalsbrott ska det ske på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkaren ska utan onödigt dröjsmål betala tillbaka vad konsumenten har betalat för varan. Återbetalning behöver dock inte göras förrän näringsidkaren har tagit emot varan eller konsumenten visat att varan sänts tillbaka. För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period gäller 9 kap. 15 § första stycket vid näringsidkarens återbetalning.

Var och en får hålla inne vad som tagits emot till dess att den andre ger ut vad som ska lämnas tillbaka samt betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som han eller hon kan vara skyldig att betala.

3 § Om köpet hävs ska konsumenten ge ut den avkastning av varan som konsumenten har fått och betala skälig ersättning, om han eller hon har haft någon annan nytta av varan.

Om näringsidkaren ska lämna tillbaka betalningen, ska näringsidkaren betala ränta från den dag denne tog emot betalningen.

Vissa följder av hävning och omleverans

4 § Om konsumenten i samband med hävning av köpet eller vid omleverans inte kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad, ska konsumenten ersätta näringsidkaren för den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat.

Första stycket gäller inte om

1. varan har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på konsumenten,
2. varan har förstörts, försämrats eller minskat till följd av en åtgärd som varit nödvändig för att undersöka om varan är felfri, eller
3. varan har använts av konsumenten för normalt bruk innan omleverans sker eller innan konsumenten insåg eller borde ha insett att det fanns ett fel som ger honom eller henne rätt att häva köpet.

Anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

5 § Om näringsidkaren är på obestånd, har upphört med sin näringsverksamhet eller inte kan anträffas, har konsumenten rätt att rikta anspråk på grund av fel på varan mot en näringsidkare i tidigare säljled som har överlåtit varan för vidareförsäljning.

Första stycket gäller endast i den utsträckning motsvarande anspråk på grund av felet hade kunnat göras gällande mot näringsidkaren i tidigare säljled av den som förvärvat varan från denne. Ett avtal som inskränker rätten att göra anspråk gällande får dock åberopas mot konsumenten endast om en sådan inskränkning med bindande verkan hade kunnat avtalas mellan konsumenten och näringsidkaren. Bristande reklamation i tidigare led är utan betydelse för konsumentens rätt.

Om konsumenten vill rikta anspråk enligt denna paragraf mot en näringsidkare i ett tidigare säljled, får reklamation enligt 5 kap. 2 § göras hos denne eller hos den näringsidkare som sålt varan. Har reklamation inte gjorts hos näringsidkaren i ett tidigare säljled, förlorar konsumenten sin rätt mot den näringsidkaren, om konsumenten inte underrättar denne om sitt anspråk inom skälig tid efter det att konsumenten insett eller borde ha insett att han eller hon hade anledning att framställa anspråket.

Risken för vissa meddelanden

6 § Om ett meddelande som konsumenten ska lämna till näringsidkaren eller någon annan enligt 3 kap. 4 eller 6 §, 5 kap. 2, 4 eller 11 § eller 5 § i detta kapitel har sänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller ett sådant meddelande med föreläggande av tilläggstid som näringsidkaren kan lämna till konsumenten enligt 7 kap. 6 §.

Förhållandet till näringsidkarens borgenärer

7 § Ett köp av en vara gäller mot näringsidkarens borgenärer i och med avtalet. När ett köp inte avser en bestämd vara, blir köpet dock inte gällande mot borgenärerna förrän någon åtgärd har vidtagits genom avskiljande eller märkning av varan, anteckning om varan i en bokföringshandling eller på något annat sätt så att det framgår att varan är avsedd för konsumenten.

9 kap. Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

Tillhandahållande

1 § Om tiden för tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte följer av avtalet, ska tillhandahållandet ske utan onödigt dröjsmål.

Ett digitalt innehåll är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det. En digital tjänst är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten.

För digitalt innehåll på ett fysiskt medium ska 2 kap. 1 och 2 §§, 3 § första stycket och 5 och 6 §§ tillämpas, i stället för det som anges i första och andra styckena.

Näringsidkarens dröjsmål

2 § Näringsidkaren är i dröjsmål om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte tillhandahålls inom den tid som följer av 1 §. Näringsidkaren ska visa att tillhandahållandet har skett i tid.

3 § Om näringsidkaren är i dröjsmål gäller 3 kap. 2–5 §§ och 6 kap. om påföljder vid näringsidkarens dröjsmål vid köp av varor.

Vid hävning med anledning av näringsidkarens dröjsmål, ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

Vilka krav som ställs och vad som utgör fel

4 § För avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller 4 kap. 1–4 §§ om krav på varan och 4 kap. 5–8 och 10–12 §§ om fel på varan.

Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, ska näringsidkarens uppdateringsskyldighet enligt 4 kap. 4 § första stycket gälla under den avtalade perioden.

5 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks, om inte något annat följer av avtalet.

6 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avviker från det som anges i 4 kap. 1 eller 2 § till följd av bristande integrering med konsu-

mentens hårdvara, programvara eller nätanslutning ska anses felaktig, om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

1. har integrerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning, eller

2. har integrerats av konsumenten eller någon för dennes räkning och avvikelsen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren.

Näringsidkarens ansvar för fel

7 § Näringsidkaren svarar för fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som har funnits vid tillhandahållandet och som visar sig inom tre år från denna tidpunkt.

Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som uppstår eller visar sig under den avtalade perioden.

Näringsidkaren svarar för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

I fall som avses i 4 kap. 16 § svarar näringsidkaren för fel som visar sig även efter den tid som anges i första och andra styckena.

8 § Ett fel som visar sig inom ett år från tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller inom den avtalade perioden vid ett kontinuerligt tillhandahållande av innehållet eller tjänsten under en period, ska anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med innehållets eller tjänstens eller felets art.

9 § Det som anges i 8 § gäller inte om

1. konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning är oförenlig med de tekniska krav som gäller för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, förutsatt att näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående har informerat konsumenten om dessa tekniska krav, eller

2. konsumenten inte i skälig utsträckning samarbetar med näringsidkaren för att med de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten avgöra om det är konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning som har orsakat felet, förutsatt att näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående har informerat konsumenten om konsekvenserna av bristande samarbete.

Påföljder vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

10 § Vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten får konsumenten enligt 11 och 12 §§ kräva avhjälpande, omleverans eller prisavdrag eller häva avtalet. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd enligt 6 kap. Konsumenten får även hålla inne betalningen enligt 5 kap. 3 §.

Ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens

felansvar enligt 7 § eller inom den längre tid som parterna har avtalat. Detta gäller inte i fall som avses i 5 kap. 2 § tredje stycket.

11 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper felet på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller gör en omleverans av innehållet eller tjänsten, om åtgärden är möjlig och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Näringsidkaren får välja mellan att avhjälpa felet och att göra en omleverans. Om konsumenten kräver en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, gäller 5 kap. 5 §.

Vid bedömningen av om avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har och vilket värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft i felfritt skick.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

12 § Konsumenten har rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller att häva avtalet, om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga, inte sker under de förutsättningar som anges i 11 § tredje stycket eller inte kan ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Detsamma gäller om felet kvarstår trots avhjälpande eller omleverans. Om felet med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens karaktär och omständigheterna i övrigt är allvarligt, har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Tillhandahåller näringsidkaren det digitala innehållet eller den digitala tjänsten mot betalning, får konsumenten inte häva avtalet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Konsumentens betalningsskyldighet och dröjsmål

13 § För konsumentens betalningsskyldighet gäller 7 kap. 1 och 2 §§. Vid konsumentens avbeställning gäller 7 kap. 3 §.

14 § Konsumenten är i dröjsmål om han eller hon inte betalar för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Vid konsumentens dröjsmål är näringsidkaren inte skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Näringsidkaren får vid konsumentens dröjsmål välja mellan att kräva att konsumenten betalar och att häva avtalet enligt 7 kap. 6 § första och andra styckena. Om näringsidkaren häver avtalet, får han eller hon dessutom kräva skadestånd enligt 7 kap. 7 och 8 §§.

Övriga bestämmelser

Verkningar av hävning

15 § Om avtalet hävs ska näringsidkaren betala tillbaka det som konsumenten har betalat. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, ska näringsidkaren betala tillbaka dels den andel av betalningen som svarar mot den tid under avtalsperioden under vilken det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte var i felfritt skick, dels det som har betalats i förskott för tid efter det att avtalet hävts.

16 § Innehåll som konsumenten har tillhandahållit eller skapat vid användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och som inte är personuppgifter får inte användas av näringsidkaren efter det att avtalet har hävts.

Näringsidkaren får dock använda sådant innehåll om det

1. inte har något annat användningsområde än det som tillhandahålls av näringsidkaren,
2. endast rör konsumentens verksamhet vid hans eller hennes användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls av näringsidkaren,
3. har satts samman med andra uppgifter av näringsidkaren och det inte är möjligt eller endast med oproportionella ansträngningar går att dela upp innehållet, eller
4. har skapats gemensamt med andra och innehållet kan användas av andra konsumenter.

Om avtalet hävs ska näringsidkaren på konsumentens begäran göra innehåll som avses i första stycket tillgängligt för konsumenten, förutom i de fall som anges i andra stycket 1–3. Innehållet ska göras tillgängligt utan kostnad, inom skälig tid och i ett allmänt använt, maskinläsbart format.

17 § Om avtalet hävs får konsumenten inte använda eller låta någon annan använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren får hindra sådan fortsatt användning.

Om ett digitalt innehåll har tillhandahållits på ett fysiskt medium ska konsumenten om näringsidkaren begär det återlämna det fysiska mediet. Återlämnandet ska ske utan onödigt dröjsmål och på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkarens begäran ska göras senast 14 dagar efter det att konsumenten meddelade näringsidkaren att avtalet hävs.

Formerna för näringsidkarens återbetalning

18 § Näringsidkaren ska fullgöra sin återbetalningsskyldighet vid prisavdrag och hävning utan onödigt dröjsmål och senast 14 dagar efter det att konsumenten krävde prisavdrag eller meddelade näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Näringsidkaren ska använda samma betalningssätt som konsumenten använde, om inte konsumenten uttryckligen går med på något annat. Någon avgift för återbetalningen får inte påföras.

19 § Näringsidkaren får ändra ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som ska tillhandahållas kontinuerligt under en period endast om

1. det följer av avtalet och det där anges ett giltigt skäl till en sådan ändring,
2. ändringen sker utan kostnad för konsumenten, och
3. konsumenten har informerats enligt 20 § om ändringen.

Om ändringen försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i mer än endast obetydlig utsträckning, har konsumenten rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. Det gäller dock inte om konsumenten har möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring och i felfritt skick. Uppsägning ska ske senast 30 dagar från det att konsumenten tog emot information enligt 20 § eller från det att ändringen genomfördes, om det skedde senare. Vid uppsägningen tillämpas 15–18 §§.

Denna paragraf är inte tillämplig om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ingår i ett paket tillsammans med en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst.

20 § Näringsidkaren ska informera konsumenten om en ändring enligt 19 §. Informationen ska vara klar och begriplig.

I fråga om en ändring som avses i 19 § andra stycket ska konsumenten dessutom i skälig tid ha informerats om ändringens egenskaper och tidpunkten för ändringen samt om rätten att säga upp avtalet eller om möjligheten att behålla innehållet eller tjänsten i oförändrat skick.

Informationen enligt andra stycket ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ytterligare bestämmelser

21 § Vid avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller 8 kap. 1 § om begränsning av skadan, 5 § första och andra styckena om anspråk mot näringsidkare i ett tidigare säljled och 7 § om förhållandet till näringsidkarens borgenärer.

För konsumentens meddelanden enligt 3 och 12 §§ i detta kapitel gäller 8 kap. 6 §.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Bestämmelserna i 1 och 9 kap. om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster i den nya lagen tillämpas även på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, om tillhandahållandet av innehållet eller tjänsten sker efter ikraftträdandet. Bestämmelserna i 9 kap. 19 och 20 §§ tillämpas dock inte på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.
3. Genom lagen upphävs konsumentköplagen (1990:932).
4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för avtal som omfattas av den lagen och som har ingåtts före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag tillämpas på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär.	
Från lagens tillämpningsområde undantas	
1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,	
2. köp av värdepapper,	
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *samt*	3. försäljning genom *en* judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *och*
4. köp som omfattas av konsumentköplagen *(1990:932)* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).	4. köp som omfattas av konsumentköplagen *(2022:000)* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).
Med köp likställs avtal om leverans av lösa saker som ska tillverkas, om materialet ska tillhandahållas av den som har åtagit sig leveransen.	

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 1 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

[1] Senaste lydelse 2014:1450.

2.3 Förslag till lag om ändring i köplagen (1990:931)

Härigenom föreskrivs att 4 § köplagen (1990:931) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
Lagen gäller inte i fall då konsumentköplagen *(1990:932)* är tillämplig.	Lagen gäller inte i fall då konsumentköplagen *(2022:000)* är tillämplig.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 4 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

2.4 Förslag till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

Härigenom föreskrivs att 11 § produktansvarslagen (1992:18) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	11 §[1]
I den *mån* någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som *enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932) eller 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) har lämnat ersättning för skadan* rätt att av *honom återfå* vad han betalat.	I den *utsträckning* någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som *lämnat ersättning för skadan enligt 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) eller 6 kap. 3 § andra stycket konsumentköplagen (2022:000)* rätt att av *den ersättningsskyldige få tillbaka* vad han *eller hon har* betalat.

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 11 § gäller fortfarande om någon har lämnat ersättning enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932).

[1] Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 1992:1137.

2.5 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs[1] att 22 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	22 §
En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska *vid försäljningen* lämna köparen *tydlig* information om utfästelsens *innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att* köparen *ska kunna* göra *den* gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.	En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska lämna köparen *klar och begriplig* information om *näringsidkarens namn och adress, produktens beteckning,* utfästelsens *villkor och hur* köparen *kan* göra *utfästelsen* gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.
Utfästelsen och informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.	Utfästelsen och informationen ska lämnas *vid försäljningen och senast vid avlämnandet av produkten. Dessa ska* lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, i den ursprungliga lydelsen samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG, i den ursprungliga lydelsen.

2.6 Förslag till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865)

Härigenom föreskrivs att 25 § kommissionslagen (2009:865) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	25 §
Har tredje man i egenskap av konsument köpt en vara av en kommissionär, har *tredje man* rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som *sägs* i *46 §* första stycket konsumentköplagen *(1990:932)*. Det som *sägs* i *46 §* andra stycket *konsumentköplagen* gäller inte i ett sådant fall.	*En* tredje man *som* i egenskap av konsument *har* köpt en vara av en kommissionär har rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som *anges* i *8 kap. 5 §* första stycket konsumentköplagen *(2022:000)*. Det som *anges* i *8 kap. 5 §* andra stycket *den lagen* gäller inte i ett sådant fall.
En tredje man som med stöd av *46 §* konsumentköplagen har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.	En tredje man som med stöd av *8 kap. 5 §* konsumentköplagen har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.
Bestämmelserna i *46 §* tredje stycket konsumentköplagen om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.	Bestämmelserna i *8 kap. 5 §* tredje stycket konsumentköplagen om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 25 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

3 Ärendet och dess beredning

Inom EU har två direktiv antagits på konsumenträttens område. Det är dels Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG, dels Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Det första direktivet om försäljning av varor ersätter konsumentköpsdirektivet (1999/44/EG). Det andra direktivet om avtal avseende tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster är nytt på unionsnivå. De nationella åtgärderna för att genomföra de nya direktiven ska antas i medlemsstaterna den 1 juli 2021. Direktiven skulle börja tillämpas den 1 januari 2022. Direktiven finns som *bilaga 1* och *bilaga 2*.

I Europeiska kommissionens regi har fyra möten hållits om genomförandet av direktiven.

Regeringen gav i juli 2019 en särskild utredare i uppdrag att ta ställning till hur direktiven ska genomföras i Sverige. I uppdraget ingick att analysera hur svensk rätt förhåller sig till direktiven och föreslå nödvändiga författningsändringar och andra åtgärder.

Utredningen om nya konsumentköpregler överlämnade i september 2020 betänkandet En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 3*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 4*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (Ju2020/03115).

Jämförelsetabeller med en sammanställning av bestämmelserna i direktiven och närmast motsvarande bestämmelser i svensk lag, liksom av bestämmelserna i den föreslagna nya lagen och den nuvarande konsumentköplagen, finns i *bilaga 6* och *bilaga 7*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.2, 5.3, 6.3, 6.4, 6.7–6.9, 6.11.2, 6.12, 6.14, 6.16, 7.2, 7.7–7.9, 7.13, 8.3, 8.5, 8.6, 9.3 och 9.6 och i författningskommentaren.

I förhållande till lagrådsremissens lagförslag föreslås en något senare ikraftträdandetidpunkt. Denna ändring är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över det förslaget. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag görs dessutom vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4 Direktiven – en redogörelse

4.1 Direktivens syfte och enhetliga karaktär

Denna proposition behandlar två EU-direktiv på konsumenträttens område, som båda antogs 2019. Det ena är ett direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor medan det andra är ett direktiv om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Båda direktiven reglerar frågor om avtal mellan en näringsidkare och en konsument. Direktiven är fullharmoniserande förutom i vissa särskilt angivna fall (*artikel 4* i respektive direktiv) och bestämmelserna i båda direktiven är tvingande till konsumentens förmån (*artikel 21* respektive *artikel 22*).

Direktiven har i stor utsträckning överensstämmande syfte. De ska bidra till en väl fungerande inre marknad och en hög konsumentskyddsnivå genom att fastställa gemensamma regler om vissa krav för avtal mellan näringsidkare (säljare) och konsument (köpare) och särskilt regler om avtalsenlighet, avhjälpande åtgärder vid brist på avtalsenlighet (fel) och formerna för att vidta dessa åtgärder (*artikel 1* i respektive direktiv). Direktiven omfattar alla olika försäljningskanaler och både inhemska och gränsöverskridande avtal.

Eftersom de två direktiven i relativt stor utsträckning reglerar samma typ av frågor finns en hel del likalydande begrepp och bestämmelser som anger respektive direktivs tillämpningsområde. Stora likheter mellan direktiven finns också t.ex. när det gäller bestämmelserna om krav på varan/det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, avtalsenlighet och bristande avtalsenlighet samt påföljder vid bristande avtalsenlighet.

4.2 Direktivet om försäljning av varor

Direktivet innehåller 27 artiklar och har en bilaga med en jämförelsetabell mellan artiklarna i direktivet och i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (1999 års konsumentköpsdirektiv). Det äldre direktivet, som är ett minimidirektiv och delvis reglerar samma frågor som det nya direktivet, upphävs samma dag som medlemsstaterna ska börja tillämpa de bestämmelser som genomför det nya direktivet om försäljning av varor (*artikel 23*).

Artikel 2 innehåller definitioner av 16 begrepp i direktivet, t.ex. varor, tillverkare, köpeavtal och garanti. I de fall det finns en motsvarande definition i direktivet om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster är definitionerna i de båda direktiven identiska. Det gäller t.ex. begreppen konsument, säljare (som omnämns näringsidkare i det andra direktivet), varor med digitala delar, digitalt innehåll och digital tjänst. Med varor med digitala delar avses alla lösa saker som är integrerade eller sammankopplade med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle göra att varorna inte fungerar.

I *artikel 3* anges direktivets tillämpningsområde. Direktivet ska tillämpas på köpeavtal mellan en konsument och en säljare. Ett avtal om tillhandahållande av varor som ska tillverkas eller produceras ska också anses vara köpeavtal. Direktivet ska inte tillämpas på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, förutom när det är fråga om varor med digitala delar. Direktivet ska inte heller tillämpas på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll, t.ex. en cd-skiva med musik. Från tillämpningsområdet undantas även varor som säljs exekutivt eller på annat sätt tvångsvis med stöd av lag. Medlemsstaterna får dessutom undanta avtal om försäljning av begagnade varor som säljs på offentlig auktion och om försäljning av levande djur. Direktivet påverkar inte medlemsstaternas frihet att reglera allmänna avtalsrättsliga aspekter, andra följder av hävning än de som regleras i direktivet och skadestånd.

I *artikel 5* anges att säljaren är skyldig att tillhandahålla konsumenten avtalsenliga (felfria) varor.

Artiklarna 6 och *7* reglerar de subjektiva krav (enligt köpeavtalet) respektive objektiva krav (utöver köpeavtalet) som ska uppfyllas för att en vara ska vara avtalsenlig. Som objektiva krav anges att varan bl.a. ska lämpa sig för de ändamål för vilka varor av samma typ normalt används, att den ska levereras med sådana tillbehör som konsumenten rimligen kan förvänta sig och att den ska finnas i den kvantitet och besitta de egenskaper och andra särdrag som är normala för varor av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av offentliga uttalanden om den från bl.a. säljaren. Det finns särskilda regler om vad som ska gälla avseende uppdateringar av varor med digitala delar. Det är möjligt att avvika från de objektiva kraven och från kraven på uppdateringar, om konsumenten vid köpeavtalets ingående särskilt har informerats om avvikelsen och konsumenten då uttryckligen och separat har godkänt den.

Enligt *artiklarna 8* och *9* kan bristande avtalsenlighet under vissa förutsättningar även föreligga vid felaktig installation av varor och när varorna är belastade med någon tredjemansrättighet.

Artikel 10 innehåller bestämmelser om felansvaret. Säljaren ska ansvara gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som finns vid den tidpunkt då varorna levererades och som framkommer inom två år från den tidpunkten eller den längre tid medlemsstaten föreskriver. Vid varor med digitala delar finns en särreglering när köpeavtalet föreskriver ett kontinuerligt tillhandahållande under en period av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som utgör den digitala delen i varan. Vidare anges vad som ska gälla när nationell lagstiftning innehåller preskriptionsfrister avseende avhjälpande åtgärder. En viss möjlighet ges till undantag vid köp av begagnade varor.

I *artikel 11* finns bestämmelser om säljarens omvända bevisbörda. Det anges att varje brist på avtalsenlighet som framkommer inom ett år från den tidpunkt då varorna levererades ska presumeras ha förelegat vid den tidpunkt då varorna levererades, om inte säljaren bevisar motsatsen eller denna presumtion är oförenlig med varornas karaktär eller den bristande avtalsenlighetens natur. Medlemsstaterna får i stället behålla eller införa en period om två år. För varor med digitala delar där köpeavtalet föreskriver

kontinuerligt tillhandahållande under en period av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten finns en särreglering.

Artikel 12 möjliggör för en medlemsstat att behålla eller införa en reklamationsfrist om minst två månader från den dag då konsumenten upptäckte den bristande avtalsenligheten.

I *artikel 13* regleras konsumentens rätt till påföljder vid bristande avtalsenlighet, dvs när konsumenten kan kräva reparation, utbyte eller prisavdrag eller häva avtalet. Medlemsstaterna får fastställa villkoren och formerna för hur konsumenten kan utöva sin rätt att hålla inne betalningen till dess att säljaren har fullgjort sina skyldigheter samt huruvida och i vilken utsträckning konsumentens bidrag till felet påverkar dennes rätt till avhjälpande åtgärder.

Närmare bestämmelser om påföljderna vid fel på varan finns i *artikel 14* som reglerar reparation och utbyte, i *artikel 15* som reglerar prisavdrag och i *artikel 16* som reglerar hävning av avtal.

Artikel 17 behandlar garantier. Det uppställs bl.a. krav på garantibevisets tillhandahållande och innehåll. Om villkor som angetts i den tillhörande reklamen avviker från dem i garantibeviset, ska de för konsumenten mest fördelaktiga villkoren vara bindande för garantigivaren om inte rättelse skett.

Artikel 18 innehåller bestämmelser om säljarens regressrätt mot personer i tidigare led i transaktionskedjan.

Enligt *artikel 19* ska medlemsstaterna se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av direktivet.

Av *artikel 20* framgår att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att konsumenterna får tillgång till information om sina rättigheter och om medel för att hävda dessa rättigheter.

I *artikel 24* anges medlemsstaternas tidsfrist för införlivandet av direktivet. Det anges vidare att direktivets bestämmelser inte ska gälla retroaktivt.

Europeiska kommissionen ska enligt *artikel 25* göra en översyn av direktivets tillämpning, inbegripet bestämmelserna om avhjälpande åtgärder och bevisbörda, även med avseende på begagnade varor samt varor som säljs på offentlig auktion och tillverkarens garanti för hållbarhet. Kommissionen ska senast sommaren 2024 lämna en rapport som särskilt ska innehålla en bedömning av om tillämpningen av de två direktiven säkerställer en enhetlig och konsekvent ram för en korrekt fungerande inre marknad när det gäller tillhandahållande av digitalt innehåll, digitala tjänster och varor med digitala delar.

I *artiklarna 22, 26* och *27* finns vissa avslutande bestämmelser.

4.3 Direktivet om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

Direktivet består av 27 artiklar.

Artikel 2 innehåller definitioner av 13 begrepp, såsom vem som är konsument respektive näringsidkare i direktivets mening och vad som avses med digitalt innehåll och digital tjänst. Digitalt innehåll definieras som data som framställs och tillhandahålls i digital form. Digital tjänst är

en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form eller en tjänst som gör det möjligt att utbyta eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller andra användare av den tjänsten. Det finns vidare definitioner av bl.a. begreppen pris, personuppgifter, integration och digital miljö samt flera som motsvarar dem som finns i direktivet om försäljning av varor.

I *artikel 3* anges direktivets tillämpningsområde. Direktivet ska tillämpas på avtal där näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till konsumenten och konsumenten betalar eller åtar sig att betala ett pris. Direktivet ska också tillämpas när konsumenten i stället tillhandahåller personuppgifter till näringsidkaren. Det gäller dock inte om personuppgifterna behandlas av näringsidkaren enbart för att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller för att göra det möjligt för näringsidkaren att uppfylla rättsliga krav och näringsidkaren inte behandlar uppgifterna för något annat ändamål.

Exempel på avtal som direktivet kan tillämpas på är när en konsument får tillgång till dataspel, musik, filmer, e-böcker eller molntjänster som erbjuds på nätet. Även vissa kommunikationstjänster omfattas av direktivet. Direktivet tillämpas dessutom i fall där ett digitalt innehåll eller en digital tjänst utvecklas i enlighet med konsumentens anvisningar. När det gäller ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll, t.ex. en cd-skiva med musik, tillämpas direktivet med undantag för reglerna om tillhandahållande i artiklarna 5 och 13.

I artikel 3 anges vidare ett antal undantag från direktivets tillämpningsområde. Ett av undantagen är digitalt innehåll eller digitala tjänster som är integrerade eller sammankopplade med varor i den mening som avses i definitionen av begreppet varor med digitala delar, under förutsättning att innehållet eller tjänsten tillhandahålls med varorna enligt ett köpeavtal avseende varan. Anledningen till undantaget är att varor med digitala delar omfattas av det andra direktivet. Ytterligare ett antal avtalstyper undantas. Till exempel tillämpas inte direktivet på tillhandahållande av andra tjänster än digitala tjänster som sker med hjälp av digitala formulär. Elektroniska kommunikationstjänster undantas också, utom när det gäller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Vidare undantas avtal om hälso- och sjukvård. Speltjänster, såsom lotterier, kasinospel och pokerspel, ligger också utanför, liksom finansiella tjänster.

I artikel 3 finns även bestämmelser om hur direktivet tillämpas på ett blandat avtal, dvs. ett avtal som innefattar inslag av dels digitalt innehåll eller digitala tjänster, dels andra tjänster eller varor. Innebörden är att direktivet tillämpas enbart på den del av avtalet som gäller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten (ett undantag finns i artikel 19). Vidare anges i artikeln att andra unionsakter har företräde för det fall en konflikt mellan regleringarna uppkommer och det klargörs att särskilt unionsrätten om skydd av personuppgifter har företräde framför direktivet. Slutligen anges att direktivet inte påverkar medlemsstaternas frihet att reglera allmänna avtalsrättsliga aspekter, i den utsträckning de inte regleras i direktivet, eller skadestånd.

I *artikel 5* finns bestämmelser om tiden och sättet för näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla konsumenten det digitala innehållet eller den

digitala tjänsten. Om näringsidkaren inte tillhandahållit innehållet eller tjänsten, har konsumenten rätt till påföljder enligt *artikel 13*. Sistnämnda artikel innehåller en skyldighet för konsumenten att vid dröjsmål uppmana näringsidkaren att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Konsumenten har rätt att häva avtalet om näringsidkaren inte efter en sådan uppmaning tillhandahåller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan onödigt dröjsmål eller inom en ytterligare tidsperiod som parterna uttryckligen kommit överens om.

I *artikel 6* anges näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla ett avtalsenligt (felfritt) digitalt innehåll eller en felfri digital tjänst till konsumenten. Vilka krav som direktivet ställer för avtalsenlighet framgår av efterföljande artiklar.

Artikel 7 innehåller subjektiva krav på avtalsenlighet, dvs. krav enligt parternas avtal.

Artikel 8 innehåller objektiva krav på avtalsenlighet, dvs. krav som gäller utöver det som följer av parternas avtal. Exempel på sådana krav är att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska lämpa sig för de ändamål för vilka digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt skulle användas. Det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska också vara av den kvantitet och kvalitet och besitta de egenskaper som är normala för innehåll eller tjänster av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig. Vidare ska näringsidkaren säkerställa att konsumenten informeras om och tillhandahålls uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en särskilt angiven tidsperiod. I artikel 8 finns även en bestämmelse som innebär att bristande avtalsenlighet inte ska anses föreligga om konsumenten vid avtalets ingående särskilt informerats om att en särskild egenskap i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten avviker från de objektiva kraven på avtalsenlighet och konsumenten uttryckligen och separat godtagit den avvikelsen vid avtalets ingående.

Artikel 9 innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att en felaktig integration av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska anses utgöra bristande avtalsenlighet.

I *artikel 10* finns bestämmelser om tredje parts rättigheter. Innebörden är att konsumenten ska ha rätt till påföljder för bristande avtalsenlighet, om hans eller hennes användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten förhindras eller begränsas till följd av en kränkning av en rättighet som tillkommer en tredje part, särskilt immateriella rättigheter.

Artikel 11 innehåller bestämmelser om näringsidkarens ansvar. Näringsidkaren svarar för varje underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med artikel 5. Om avtalet föreskriver ett enskilt tillhandahållande, svarar näringsidkaren för all bristande avtalsenlighet som finns vid tidpunkten för tillhandahållandet. Detta påverkar emellertid inte skyldigheten för näringsidkaren att informera om och tillhandahålla nödvändiga uppdateringar (se artikel 8). Näringsidkarens ansvarstid för bristande avtalsenlighet som framkommer efter tillhandahållandet ska vara minst två år från tidpunkten för tillhandahållandet. Vid kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en period ska näringsidkaren svara för fel som uppstår eller framkommer under den avtalade perioden. Om en

medlemsstat endast har en preskriptionsfrist, eller en sådan gäller utöver ansvarstiden, måste konsumenten kunna göra gällande påföljder vid fel under motsvarande tidsperiod.

I *artikel 12* finns bestämmelser om bevisbörda. Näringsidkaren har bevisbördan för att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahållits i rätt tid och på rätt sätt. Näringsidkaren har även bevisbördan för det digitala innehållets eller den digitala tjänstens avtalsenlighet. Vid enskilt tillhandahållande gäller detta för fel som framkommer inom ett år från den tidpunkt då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahölls, och vid kontinuerligt tillhandahållande under hela avtalsperioden. I artikeln finns även bestämmelser om att konsumenten är skyldig att på visst sätt samarbeta med näringsidkaren för att fastställa om orsaken till den bristande avtalsenligheten återfinns i konsumentens digitala miljö.

I *artikel 14* anges konsumentens rätt till påföljder vid bristande avtalsenlighet och under vilka förutsättningar dessa får utövas. De påföljder som kan komma i fråga är avhjälpande, omleverans, prisavdrag och hävning av avtalet. I de efterföljande artiklarna finns bestämmelser om verkningarna av bl.a. hävning.

Enligt *artikel 15* ska konsumenten utöva rätten att häva avtalet genom ett uttalande till näringsidkaren där konsumenten ger uttryck för sitt beslut att häva avtalet.

Artikel 16 reglerar näringsidkarens skyldigheter vid hävning av avtal, t.ex. när det gäller att hantera konsumentens betalning, personuppgifter och annat innehåll som har tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Enligt artikeln får näringsidkaren, med vissa undantag, förhindra varje framtida användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten från konsumentens sida.

Artikel 17 reglerar konsumentens skyldigheter vid hävning av avtal. Det anges bl.a. att konsumenten efter hävning ska avstå från att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och att ge tredje part tillgång till innehållet eller tjänsten. Enligt artikeln ska konsumenten inte vara skyldig att betala för eventuell användning av innehållet eller tjänsten under den tid före hävningen som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten uppvisade bristande avtalsenhetlighet.

Artikel 18 innehåller närmare bestämmelser om näringsidkarens återbetalning till konsumenten vid prisavdrag eller hävning av avtalet.

I *artikel 19* finns regler om ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Artikeln anger under vilka förutsättningar näringsidkaren får ändra innehållet eller tjänsten utöver vad som är nödvändigt för att upprätthålla avtalsenligheten. Artikeln ger konsumenten en rätt att under vissa förutsättningar säga upp avtalet, om ändringen i mer än obetydlig utsträckning inverkar negativt på konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Artikel 20 reglerar näringsidkarens regressrätt, dvs. rätt att rikta anspråk mot personer i tidigare led i transaktionskedjan, i det fall näringsidkaren hålls ansvarig gentemot konsumenten på grund av underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller på grund av en bristande avtalsenlighet till följd av en sådan persons handling eller underlåtenhet.

Enligt *artikel 21* ska medlemsstaterna se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av direktivet.

I *artikel 24* anges medlemsstaternas tidsfrist för införlivandet av direktivet. Det finns vidare övergångsregler som innebär att bestämmelserna i direktivet, med undantag för artikel 19 och 20, ska tillämpas på tillhandahållanden som sker när direktivet har börjat tillämpas, även när avtalet har ingåtts tidigare.

Enligt *artikel 25* ska Europeiska kommissionen göra en översyn av direktivets tillämpning och senast sommaren 2024 lämna en rapport som särskilt ska behandla argumenten för en harmonisering av regler tillämpliga på avtal om annat tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster än det som omfattas av direktivet, inbegripet avtal om tillhandahållande mot prestation i form av reklam.

I *artiklarna 23, 26* och *27* finns vissa avslutande bestämmelser.

5 En ny konsumentköplag

5.1 En modernisering av konsumentköprätten

Konsumentmarknaden växer och blir mer gränsöverskridande och digital

Denna proposition behandlar genomförandet av två nya EU-direktiv på konsumenträttens område, ett direktiv om försäljning av varor (som i fortsättningen benämns varudirektivet) och ett direktiv om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (som i fortsättningen benämns digitaldirektivet). Konsumenträtten är i stor utsträckning reglerad på EU-nivå. Sedan tidigare finns konsumenträttighetsdirektivet (2011/83/EU), som framför allt innehåller regler om informationskrav och ångerrätt vid distansavtal och regler om leverans av varor. De två nya direktiven kompletterar konsumenträttighetsdirektivet och varudirektivet ersätter nuvarande 1999 års konsumentköpsdirektiv. Syftet är att skapa ett bättre och mer heltäckande konsumentskydd vid köp av varor och vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Traditionella varor och sätt att handla på är numera bara en del av konsumentköprätten. Våra konsumtionsvanor förändras hela tiden och den digitala marknaden är i ständig utveckling. En del av denna utveckling är att konsumenter allt oftare köper varor på nätet. Butikshandeln konkurrerar med och kompletteras av en ökad digital och gränsöverskridande handel. Det finns mot den bakgrunden ett tydligt behov av enhetliga regler för alla olika försäljningskanaler och för alla medlemsstater i EU. Vad som ska gälla i svensk rätt vid köp av en vara, oavsett om det sker på nätet eller i butik, regleras av varudirektivet, vars genomförande i huvudsak behandlas i avsnitt 6.

En annan del av den digitala utvecklingen är att allt fler varor på något sätt är sammankopplade eller integrerade med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Det kan handla om digitalt innehåll i form av programvara som installeras i en dator. Det kan också handla om en digital tjänst som möjliggör skapande, behandling eller lagring av data i digital form eller åtkomst till denna. Varudirektivet gäller som utgångspunkt även för varor

med digitala delar. För de digitala delarna i sådana varor finns vissa särregler som behandlas i avsnitt 8.

På den digitala marknaden förekommer därutöver en hel del digitalt innehåll och digitala tjänster som konsumenter köper fristående, dvs. utan att innehållet eller tjänsten utgör en del av en vara eller behövs för att en vara ska fungera. Det handlar om att konsumenter köper dataspel, musik eller filmer som kan strömmas eller laddas ned. Bestämmelser om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster som inte utgör digitala delar av en vara finns i digitaldirektivet, vars genomförande i svensk rätt behandlas i avsnitt 7.

De två nya direktiven gynnar både konsumenter och näringsidkare

Konsumenter känner sig inte alltid trygga när de köper på nätet och över gränserna. En av orsakerna till det är att konsumenter är osäkra på vilka regler som gäller och vilka rättigheter de har vid köp av varor eller digitalt innehåll och digitala tjänster i olika länder. Många konsumenter upplever också problem när det gäller kvaliteten på det som köps och möjligheterna att hävda sin rätt när det blir fel på en vara eller när näringsidkaren är i dröjsmål. I en alltmer digitaliserad och komplex värld blir konsumenten dessutom mer beroende av näringsidkarens sakkunskap även efter köpet, t.ex. för att kunna identifiera och åtgärda fel och få uppdateringar som gör att den köpta varan behåller sin funktionalitet.

För regeringen är det viktigt att de konsumentköprättsliga reglerna är moderna och anpassade till dagens och morgondagens konsumtionsmarknad. Reglerna bör ge ett högt konsumentskydd. De ska samtidigt vara balanserade och även beakta näringsidkarnas intressen. Regeringen bedömer att ett genomförande i svensk rätt av de två nya direktiven på konsumenträttens område bör leda till mer enhetliga och ändamålsenliga regler på detta viktiga område.

Direktiven syftar bl.a. till att stärka utvecklingen av den gränsöverskridande e-handeln och därmed den digitala ekonomin och tillväxten i samhället. Moderna konsumenträttsliga regler för varor, digitalt innehåll och digitala tjänster bör underlätta för företag att bedriva och utveckla sin verksamhet. Enhetliga regler underlättar för företag att erbjuda sina produkter på lika villkor inom hela unionen. Det förbättrar konkurrensen och kan minska företagens regelbörda och kostnader. Genom tydliga och tvingande rättigheter vid köp ges konsumenterna ett stärkt konsumentskydd. Det gäller särskilt på området för digitalt innehåll och digitala tjänster där det i dag inte finns några konsumenträttsliga regler. Enhetliga och moderna konsumentköpsregler kan bidra till att minska de olägenheter som en konsument drabbas av vid fel eller vid dröjsmål med leverans och öka konsumenternas förtroende för marknaden och trygghet vid sina inköp.

5.2 Direktiven genomförs i en gemensam ny lag

Regeringens förslag: En ny lag ska ersätta 1990 års konsumentköplag. Den nya lagen ska benämnas konsumentköplag och innehålla regler om både köp av varor och avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Lagens regler ska vara tvingande till konsumentens förmån.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att den nya lagen ska benämnas lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal och föreslår att kapitlet om digitalt innehåll och digitala tjänster utformas något annorlunda.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna, bl.a. *Göta hovrätt*, *Stockholms tingsrätt*, *Göteborgs tingsrätt*, *Kommerskollegium*, *Allmänna reklamationsnämnden* och *Svensk Handel*, tillstyrker förslaget om en gemensam kapitelindelad lag eller invänder inte mot det. *Lunds universitet* avstyrker förslaget och anser att genomförandet av varudirektivet bör ske i konsumentköplagen och digitaldirektivet i en egen lag. Det är enligt universitetet olämpligt att förse ett avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst med en köprättslig kostym utan djupare analys eftersom lagstiftningen blir alltför komplicerad om direktiven sammanförs i en gemensam lag och splittringen inom konsumenträttsområdet ökar på ett olyckligt sätt. Även *Helsingborgs tingsrätt* anser att separata lagar troligen skulle innebära att de olika regelverken blir mer överskådliga och lättlästa. *Konsumentvägledarnas förening* och *Sveriges Motorcyklister* efterlyser ett resonemang kring alternativet att tillämpa konsumenttjänstlagen (1985:716) för tillhandahållande av digitala tjänster. *Finansbolagens förening* förordar att reglerna om digitala tjänster placeras i konsumenttjänstlagen. *APPLiA* ser gärna att lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (i fortsättningen distansavtalslagen) blir en del av den nya lagen.

Flera remissinstanser, bl.a. *Göta hovrätt*, *Umeå tingsrätt* och *Allmänna reklamationsnämnden*, ser behov av att omarbeta och förenkla lagtexten i syfte att göra den mer tillgänglig och läsbar. Några remissinstanser, bl.a. *Göteborgs tingsrätt*, *Konsumentverket*, *Sveriges advokatsamfund* och *Umeå universitet*, invänder mot förslagets hänvisningsteknik i kapitlet om digitalt innehåll och digitala tjänster. Bland annat universitetet är kritiskt till att kapitlet ges en systematik med korshänvisningar som gör den både svåröverskådlig och svår att tillämpa samt innebär gränsdragningsproblem som kan inbjuda till ett kringgående av lagen.

Skälen för regeringens förslag

Genomförande av direktiven

Ett EU-direktiv är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås, men överlåter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet (artikel 288 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Det innebär att en medlemsstat vid genomförandet av ett direktiv inte behöver använda sig av samma terminologi och systematik som direktivet. Medlemsstaterna ska samtidigt verka för en enhetlig tolkning och tillämpning av EU-rätten.

Ett EU-direktiv måste alltså överföras till nationell rätt. Införlivandet av ett direktiv kräver emellertid inte nödvändigtvis att bestämmelserna i direktivet återges i uttryckliga och specifika författningsbestämmelser. Det avgörande är att det i nationell rätt läggs fast en rättslig ram som garanterar att direktivet tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt.

Enligt svensk rättstradition är förarbetena ett viktigt instrument för lagtolkning. Det är vedertaget att förarbeten har stor betydelse vid bestämmande av hur lagbestämmelser ska tolkas. Förarbetenas starka ställning som tolkningshjälpmedel har bekräftats av EU-domstolen (se rättsfallet Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige, C-478/99, EU:C:2002:281 och t.ex. prop. 2016/17:107 s. 162). Med den svenska lagstiftningstekniken är det möjligt att, med de begränsningar som följer av ordalydelsen, förtydliga innebörden av lagtexten genom förklaringar i förarbetena. Det gör att lagens innebörd blir tydligare utan att lagtextens klarhet, enkelhet och överskådlighet går förlorad. Förarbetsuttalanden ger därmed även större förutsebarhet i fråga om lagens innebörd. Detta ökar i sin tur rättssäkerheten. Enkel och tydlig lagtext är också en fördel för enskilda som vill tillgodogöra sig lagens innehåll. Sammanfattningsvis är utgångspunkten att förarbeten är relevanta för att fastställa rättsläget i Sverige, även i fråga om genomförande av rättsakter (jfr prop. 2019/20:63 s. 18).

Det svenska genomförandet av de två direktiven bör ske på ett sådant sätt att direktivens konsumentskydd säkerställs. Enskilda ska ha möjlighet att identifiera sina rättigheter enligt direktiven och göra dessa rättigheter gällande. Den nuvarande konsumentköplagen reglerar konsumenters och näringsidkares rättigheter och skyldigheter i fler avseenden än vad som omfattas av det gällande konsumentköpsdirektivet, liksom de två direktiv som nu ska genomföras. Det finns anledning att behålla den mer heltäckande regleringen, och genomförandet bör också anpassas till den terminologi och systematik som finns i den svenska konsumentlagstiftningen. Hänsyn bör tas till att det i flera fall finns likadana regler i bl.a. köplagen (1990:931) och konsumenttjänstlagen och att en väl utvecklad praxis har tillskapats på området. Samtidigt bör det läggas särskild vikt vid att konsumentköpen blir allt mer digitala och gränsöverskridande och att behovet av att reglerna ser likadana ut i hela unionen ökar. I större utsträckning än vad som är fallet med den nuvarande konsumentköplagen bör därför reglerna utformas i nära anslutning till direktiven.

Båda direktiven ska genomföras i en ny lag

Utredningens förslag om att genomföra båda direktiven i en ny lag som ersätter den nuvarande konsumentköplagen bemöts i huvudsak positivt av remissinstanserna. Några remissinstanser är dock skeptiska. Det gäller särskilt *Lunds universitet* som anser att lagstiftningen blir alltför komplicerad om direktiven sammanförs i en gemensam lag och gör gällande att splittringen inom konsumenträttsområdet skulle öka på ett olyckligt sätt.

För att säkerställa en ändamålsenlig tillämpning av regelverket är det enligt regeringen angeläget att direktiven genomförs på ett sätt som gör det så lättillgängligt och begripligt som möjligt för både konsumenter och näringsidkare. Frågan om huruvida båda direktiven ska genomföras i en gemensam lag eller inte behöver övervägas med beaktande av att det finns

flera omständigheter som kan bidra till svårigheter att förstå vilka regler som tillämpas på de avtalstyper som direktiven behandlar. Regleringen bör – där så är möjligt och lämpligt – därför bygga vidare på de lösningar som valts i den nuvarande konsumentköplagen.

En omständighet som kan göra det svårt för konsumenter och näringsidkare att förstå vilka regler som tillämpas har att göra med att många sannolikt kommer att uppfatta ett tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst, t.ex. ett antivirusprogram eller en filmströmningstjänst, som ett köp. Att tillämpa olika lagar på det som i grunden uppfattas som köp bidrar enligt regeringen inte till att skapa ett lättillgängligt och begripligt regelverk. Det skulle tvärtom kunna medföra en risk för missförstånd, t.ex. att konsumenten felaktigt tror att den lag som genomför varudirektivets regler tillämpas även på tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Digitaldirektivet har getts en utformning som i hög grad innebär enhetlighet med de regler som gäller för köp av varor enligt varudirektivet. Detta talar för ett genomförande i samma lag.

En av invändningarna från *Lunds universitet* är att det vore olämpligt att föra in avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster i en köprättslig kostym. Ytterligare några remissinstanser, bl.a. *Finansbolagens förening*, för fram liknande synpunkter. Regeringen kan konstatera att direktiven inte på ett konsekvent sätt skiljer mellan begreppen köp och tjänst. De allmänna grunderna för vad som ofta har kommit att betraktas som en tjänst i svensk rätt förefaller inte heller i alla delar stämma överens med direktivens uppdelning mellan köp och tjänst. Exempelvis omfattar ett köpeavtal enligt definitionen i varudirektivet även de digitala delarna (t.ex. en digital tjänst) i en vara, samtidigt som ett fysiskt medium som fungerar som bärare av digitalt innehåll enligt digitaldirektivet ska betraktas som ett tillhandahållande av digitalt innehåll och alltså inte, som hittills, som ett varuköp.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det knappast låter sig göras att dela in de olika avtalstyperna enligt direktiven i köp och tjänst och på grundval av detta genomföra direktiven i olika lagar. Även inom respektive direktiv är en sådan uppdelning inte ändamålsenlig att göra. Det kan t.ex. i flera fall vara svårt att avgöra om ett tillhandahållande utgör ett digitalt innehåll eller en digital tjänst (se avsnitt 7.1). Till detta kommer att allt fler varor innehåller digitala delar, vilka omfattas av varudirektivet. Frågan om när digitalt innehåll eller digitala tjänster är så integrerade eller sammankopplade med varorna att de faller inom varudirektivets tillämpningsområde är inte alltid givet, inte minst då det kommer att vara möjligt att dela upp försäljningen av en vara med digitala delar i två olika avtal, där varans fysiska del respektive de digitala delarna då faller inom olika direktivs tillämpningsområde. Dessutom innebär den snabba tekniska utvecklingen, däribland sakernas internet och artificiell intelligens, att gränserna för vad som är en vara och vad som är digitalt innehåll eller digitala tjänster riskerar att bli allt mer otydliga med tiden. Ett genomförande av direktiven i olika lagar skulle inte bidra till att minska denna problematik utan snarare kunna leda till svåra gränsdragningsfrågor och även till att regelverket inte upplevs som anpassat till utvecklingen.

I sammanhanget kan det nämnas att Lagrådet tidigare har framhållit att det är önskvärt att innehållet i olika direktiv hålls samman i den svenska lagstiftningen i den utsträckning direktiven har nära samband med

varandra (se prop. 1999/2000:89 s. 22 där direktivet om distansavtal och direktivet om hemförsäljning genomfördes i en gemensam lag). Regeringens slutsats i denna del är således att det inte finns en sådan tydlig avgränsning mellan de olika avtalstyperna i direktiven att det skulle vara ändamålsenligt, eller ens görbart, att genomföra direktiven i olika lagar.

Enligt regeringens uppfattning är det inte problematiskt att i konsumentköplagstiftningen ta in bestämmelser som avviker från lagens huvudsakliga avtalsobjekt. Digitaldirektivet fastställer inte den rättsliga karaktären hos avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. Det överlåts åt nationell rätt att avgöra huruvida sådana avtal utgör köpeavtal eller någon annan typ av avtal (skäl 12). Konsumentköplagen är redan i dag tillämplig på tillverkningsköp och bytesavtal och dessutom analogt tillämplig på andra typer av avtal. Tanken på att ta in reglerna om digitalt innehåll och digitala tjänster i konsumentköplagen är inte heller ny. I promemorian Konsumenttjänster m.m. lämnades ett sådant förslag och det framhölls då att digitala tjänster till sin karaktär är mer lika konsumentköp och att en analog tillämpning av konsumenttjänstlagen inte är ändamålsenlig (Ds 2009:13 s. 138 och 247 f.). Regeringen valde att inte gå vidare med förslaget men uttalade att det är naturligt att hämta ledning från konsumentköplagen och tillämpa den analogt på den aktuella avtalstypen (prop. 2011/12:28 s. 20, jfr även Ds 2012:31 s. 178 f. och rättsfallet NJA 2008 s. 24).

Regeringen delar sammanfattningsvis inte den uppfattning som *Lunds universitet* och även bl.a. *Helsingborgs tingsrätt* ger uttryck för om att ett genomförande av båda direktiven i samma lag skulle försvåra förståelsen eller att det skulle vara olämpligt att reglera digitala tjänster i en köplagstiftning. Enligt regeringens bedömning bör ett ändamålsenligt och välstrukturerat genomförande av båda direktiven i en och samma lag snarare kunna bidra till mer begripliga, lättillgängliga och enhetliga regler som både näringsidkare och konsumenter på ett enkelt sätt kan förstå innebörden av.

Enligt regeringen är det, inom de ramar som direktiven ger, viktigt att lagstiftningen blir så enkel som möjligt. Detta gäller särskilt eftersom det är fråga om konsumentskyddslagstiftning. Mycket av den kritik som förs fram av några remissinstanser mot att genomföra båda direktiven i samma lag kan enligt regeringen undvikas genom att lagens struktur anpassas till de olika avtalstyperna. För att åstadkomma en tydligare struktur och disposition bör den nya lagen delas upp i kapitel och lagens paragrafer förses med fler rubriker.

Regeringen föreslår sammanfattningsvis att båda direktiven genomförs i samma lag. För konsumentköp av varor finns i dag inom EU minimiharmoniserade regler i 1999 års konsumentköpsdirektiv, som är genomfört i konsumentköplagen. Varudirektivet ersätter konsumentköpsdirektivet och innehåller moderniserade, i princip fullharmoniserade, bestämmelser som bygger vidare på existerande konsumentskydd. För varudirektivets vidkommande ligger det mot den bakgrunden nära till hands att genomförandet sker i den befintliga konsumentköplagen. När nu båda direktiven ska genomföras i samma lag är det enligt regeringens bedömning emellertid mest ändamålsenligt att en ny lag ersätter konsumentköplagen. Det är inte möjligt att, som *APPLiA* önskar, inom ramen för

detta lagstiftningsärende överväga frågan om att även göra distansavtalslagen till en del av den nya lagen.

Även den nya lagens namn ska vara konsumentköplagen

Den nya lagen kommer att reglera både konsumentköp och andra typer av avtal mellan näringsidkare och konsumenter. För att detta ska avspeglas anser utredningen att ett lämpligt namn kan vara lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal. Några remissinstanser, bl.a. *Konsumentvägledarnas Förening* och *Umeå universitet,* invänder mot förslaget.

Regeringen konstaterar, i enlighet med vad som anförs ovan, att en konsument sannolikt betraktar avtal enligt direktiven som köp, oavsett om det avser en vara, ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Sett från det perspektivet förefaller det mest ändamålsenligt att ge den nya lagen namnet konsumentköplag. Det går inte komma ifrån att benämningen konsumentköplag på ett tydligare sätt fångar vad lagen i praktiken handlar om, vilket är att reglera olika typer av avtal där konsumenten införskaffar något att använda, än vad ordet konsumentskydd i lagens namn skulle indikera. Att den nuvarande konsumentköplagen, som *Konsumentverket* pekar på, är inarbetad och väl känd för både konsumenter och näringsidkare talar också för att även den nya lagen bör få det namnet. På så sätt skulle den nya lagens namn bidra till att konsumenter och näringsidkare snabbare och enklare kan förstå lagens sammanhang och vad den går ut på, vilket i sin tur bidrar till att en korrekt tillämpning av lagen säkerställs.

Det som skulle tala för utredningens namnförslag är att det inte går att komma ifrån att lagen, utöver köp, kommer att innehålla nya avtalstyper som rättsligt inte nödvändigtvis är köpeavtal. Detta anser regeringen dock inte är ett hinder mot att ge den nya lagen namnet konsumentköplagen. Som anförs ovan är det knappast ändamålsenligt att dela in de båda direktivens avtalstyper i köp och tjänst, och varudirektivet betraktar avtal avseende varor med digitala delar som ett köp även när det innehåller en digital tjänst. Dessutom innehåller redan den nuvarande lagen andra fång än köp. I praktiken utgör avtal som inte är köp endast en mindre del av lagens bestämmelser och en lags namn behöver inte vara heltäckande.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att den nya lagen ska benämnas konsumentköplag.

Enhetliga och enkla regler bör eftersträvas i den nya konsumentköplagen

Det har inte framkommit annat än att den nuvarande konsumentköplagen fungerar i huvudsak väl och att den reglerar frågor som är relevanta. Lagen bygger till sitt innehåll och sin uppbyggnad på det minimiharmoniserade 1999 års konsumentköpsdirektiv och varudirektivet fortsätter i samma spår. Mot den bakgrunden bör den nya konsumentköplagen ha samma beståndsdelar och grundläggande innehåll som den nuvarande lagen, med de ändringar som de nya fullharmoniserade direktiven föranleder.

Den nya lagen är i första hand till för dem som dagligen behöver använda den, dvs. näringsidkarna och konsumenterna. Det är därför angeläget att lagen, till sin konstruktion och utformning i övrigt, är så enkel och tydlig som möjligt. Denna syn får relevans vid regeringens behandling av *Lagrådets* synpunkter, som i flera avseenden lämnas utifrån andra aspekter. Att konsumentköpen regleras i en fristående och i princip uttömmande

konsumentköplag betyder inte att en sådan lag måste reglera alla tänkbara situationer eller behandla alla frågor som berörs i köplagen. Som uttalades redan i förarbetena till den nuvarande lagen framstår det tvärtom som angeläget att konsumentköplagen inte görs onödigt omfattande. Den bör reglera alla i praktiken vanligen förekommande problem på konsumentköpsområdet men inte ta upp sådana företeelser som mera sällan kan antas bli aktuella (prop. 1989/90:89 s. 23). Inte alla frågor som den nuvarande lagen ger upphov till har ännu fått ett entydigt svar i praxis. Det är emellertid inte lämpligt att, som Lagrådet i vissa fall efterfrågar, i detta lagstiftningsärende göra klargöranden av regler som har sin motsvarighet i gällande rätt (se t.ex. avsnitt 6.3). Att avgöra om en analog tillämpning av allmänna köprättsliga principer kan ske bör också fortsatt i huvudsak överlämnas till rättstillämpningen att avgöra, varvid ställning får tas i det enskilda fallet till vilka nyanseringar av dessa principer som med hänsyn till konsumentköplagens speciella karaktär kan vara nödvändiga (se prop. 1989/90:89 s. 187 och avsnitt 6.4).

Eftersom även digitaldirektivet ska genomföras i den nya lagen kommer den att behöva innehålla bestämmelser för avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Under förhandlingarna i EU gjordes stora ansträngningar för att direktivens skäl och artiklar skulle vara överensstämmande, i den utsträckning det var möjligt. Enligt regeringens uppfattning bör en hög grad av enhetlighet också prägla den nya lagen.

Digitaldirektivet utgör inte en heltäckande reglering av sådana avtal. Enligt regeringen bör den enhetlighet som eftersträvas inte bara gälla för innehållet i de enskilda reglerna utan också för regelverket i stort. En konsekvens av detta är att den nya lagens regler på varuområdet som utgångspunkt bör tillämpas på det digitala området eller få sin egen motsvarighet där, även när digitaldirektivet saknar motsvarande reglering. Det framstår som särskilt angeläget då även varureglerna ska gälla för digitalt innehåll och digitala tjänster, i de fall innehållet eller tjänsten utgör en digital del i en vara. Genom att bestämmelserna så långt som möjligt görs enhetliga bör den nya konsumentköplagen kunna bidra till en mer effektiv rättstillämpning.

Även om den nya lagens regler i hög grad kommer att vara enhetliga finns det enligt regeringen ett pedagogiskt värde i att de bestämmelser som hänför sig till avtal enligt digitaldirektivet separeras från varureglerna. I likhet med utredningen föreslår regeringen att dessa bestämmelser placeras i ett särskilt kapitel i slutet av lagen.

Fristående paragrafer eller hänvisningar i det separata kapitlet?

Utredningen anser att bestämmelserna för digitalt innehåll och digitala tjänster i relativt stor utsträckning bör innehålla hänvisningar till bestämmelserna i övriga delar av lagen. Några remissinstanser, bl.a. *Göteborgs tingsrätt*, *Umeå universitet* och *Sveriges advokatsamfund*, anser att utredningens hänvisningsteknik gör regelverket svårt att förstå och flera av dem förordar därför att bestämmelserna i större utsträckning i stället anges i sin helhet.

En fördel med hänvisningsmodellen är enligt regeringen att den tydliggör på vilka punkter lagstiftningen är likadan för varor och digitalt

innehåll. En tydlig nackdel med att avvika från utredningens förslag och införa fristående paragrafer i kapitlet skulle vidare vara att kapitlet blir väldigt långt med bestämmelser som är identiska eller mycket lika dem som gäller för varor. Enligt regeringen bidrar inte en fullständig upprepning av reglerna nödvändigtvis till en ökad förståelse. Det förhållandet att reglerna i slutändan inte kan göras helt enhetliga i alla olika delar kan tvärtom göra det svårare för parterna och i rättstillämpningen att avgöra om och på vilket sätt reglerna skiljer sig åt. Det leder också till en oenhetlig kapitelstruktur när det som för varor finns i sju kapitel ska samlas i ett och samma kapitel för digitalt innehåll och digitala tjänster.

Regeringen har samtidigt förståelse för att läsningen av kapitlet i vissa avseenden kan uppfattas som svår. Med en väl utbyggd författningskommentar bör detta visserligen vara ett överkomligt problem. I syfte att underlätta förståelsen bör dock hänvisningarna placeras i sitt sakliga sammanhang i kapitlet och följa varudelens kronologi, i stället för att som utredningen föreslår, huvudsakligen samlas i en inledande gemensam paragraf. Härigenom minskar framför allt behovet av de korshänvisningar som mött invändningar.

Lagens tvingande natur

De båda direktiven bygger, liksom 1999 års konsumentköpsdirektiv, på principen om att regleringen är tvingande till förmån för konsumenten. Enligt artikel 21 i varudirektivet och artikel 22 i digitaldirektivet ska nämligen avtal som till konsumentens nackdel utesluter tillämpningen av nationella bestämmelser som införlivar direktiven, avviker från dem eller ändrar deras verkan innan konsumenten uppmärksammar näringsidkaren på t.ex. bristande avtalsenlighet inte vara bindande för konsumenten. Däremot är avtalsvillkor som avviker till konsumentens fördel tillåtna. Mot den bakgrunden bör det även i den nya konsumentköplagen föreskrivas att avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för konsumenten är utan verkan för denne, om inte annat anges i lagen.

Som redovisas i samband med definitionen av begreppet vara i nästa avsnitt omfattas inte ledningsburen gas av direktivet. Det finns därmed förutsättningar att i den nya lagen införa en bestämmelse motsvarande den som i dag finns i 3 § andra stycket om att lagen inte är tvingande om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

5.3 Definitioner

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen ska innehålla ett antal definitioner. Förutom definitioner av begreppen konsument och näringsidkare, som ska överföras från den nuvarande lagen, ska det införas nio nya definitioner. Dessa gäller begreppen vara, vara med digitala delar, digitalt innehåll, digital tjänst, tillverkare, offentlig auktion, driftskompatibilitet, kompatibilitet och personuppgifter.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte att det i den nya lagen införs definitioner av vara, offentlig auktion och tillverkare.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller uttalar sig inte särskilt om det. *Umeå tingsrätt* ser en risk för gränsdragningsproblem avseende definitionerna av begreppen digitalt innehåll och digital tjänst. *Konsumentverket* pekar på att lagens tillämpningsområde utökas med komplexa begrepp som digitalt innehåll, digitala tjänster och varor med digitala delar och anser att en utökad förklaring och exemplifiering av begreppen skulle underlätta förståelsen för vad lagen omfattar och hur den ska tillämpas. Även *Sveriges advokatsamfund* är inne på att gränsdragningsproblem lär uppstå vad gäller varor med digitala delar. *Lunds universitet* saknar en analys av vad som avses med avtal om digitalt innehåll och efterlyser ett klargörande av vad som ska förstås med digitalt innehåll och digitala tjänster. Vidare anser universitetet att det i fråga om definitionen av begreppet näringsidkare borde uppmärksammas att plattformsleverantörer i vissa fall kan vara näringsidkare.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om genomförande av definitioner

I både varudirektivet och digitaldirektivet finns ett antal definitioner av begrepp som används i direktiven (artikel 2 i respektive direktiv). Det rör sig om 16 respektive 13 definitioner. Fråga är i vilken utsträckning dessa definitioner bör tas in i den nya lagen. I den nuvarande konsumentköplagen finns bara två definitioner, nämligen av begreppen konsument och näringsidkare (1 § fjärde stycket).

Enligt svensk rättstradition brukar definitioner tas in i lag endast om det finns ett reellt behov av det. Vanligare är att låta definitionen framgå i den relevanta materiella bestämmelsen i fråga eller att utveckla den närmare betydelsen av ett begrepp i förarbetena. En målsättning är att inte utan skäl tynga lagtexten. Med den svenska lagstiftningstekniken är det möjligt att, med de begränsningar som följer av ordalydelsen, förtydliga innebörden av lagtexten genom förklaringar i förarbetena. Det gör att lagens innebörd blir tydlig utan att lagtextens klarhet, enkelhet och överskådlighet går förlorad.

En omständighet att beakta vid denna bedömning är att Europeiska kommissionen vid genomföranden av andra konsumenträttsliga direktiv i svensk rätt har ifrågasatt valet att låta vissa definitioner inte komma till uttryck i lag, utan i stället framgå av t.ex. förarbetena. Denna kritik har nyligen resulterat i att ytterligare ett par definitioner införts i distansavtalslagen som ett kompletterande genomförande av konsumenträttighetsdirektivet (se prop. 2019/20:63 s. 17 f.).

Regeringen delar utredningens utgångspunkt att de av direktivens definitioner som inte i sig är självförklarande bör tas in i lagen. På så sätt säkerställs ett tydligt genomförande av direktiven.

Direktivens definitioner av begreppen konsument och näringsidkare motsvarar de som finns i den nuvarande konsumentköplagen, liksom i många andra konsumenträttsliga lagar, t.ex. lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, distansavtalslagen och konsumentkreditlagen (2010:1846). Definitionerna bör tas in även i den nya lagen.

En konsument är enligt definitionen en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Det klargörs i både varudirektivet och digitaldirektivet (skäl 22 respektive skäl 17) att medlemsstaterna även fortsättningsvis får betrakta en person som konsument i fall av dubbla syften, dvs där ett avtal ingås för syften som delvis faller inom, delvis faller utanför personens egen näringsverksamhet och där näringssyftet är så begränsat att det inte dominerar avtalets övergripande sammanhang. Se även rättsfallet Faber mot Autobedrijf Hazet Ochten BV (C-497/13, EU:C:2015:357) om kvalificering av någon som konsument.

En närliggande fråga är i vilken utsträckning ordet konsument bör användas i den nya lagen. *Konsumentverket* förordar att det används genomgående i stället för det hittillsvarande ordet köpare. Regeringen konstaterar att ordet köpare förekommer på många ställen i den nuvarande lagen medan konsument i stort sett inte används alls. Begreppet köpare är väl inarbetat och det finns knappast någon risk för missförstånd om vem som avses. Samtidigt är det, som Konsumentverket är inne på, motsägelsefullt att i en konsumentlag använda något annat ord än konsument. Detta gäller särskilt då begreppet konsument är vedertaget och tydliggör den särskilda grupp av köpare som lagen gäller för. Eftersom det i lagen ska tas in en definition av konsument men inte för köpare blir det också märkligt att i lagen använda det senare ordet, även om det är så i den nuvarande lagen. Därtill kommer att andra lagar på konsumenträttens område, t.ex. konsumenttjänstlagen (1985:716), försäkringsavtalslagen (2005:104) och distansavtalslagen, genomgående använder ordet konsument. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att ordet konsument används i den nya lagen. Det kan i sammanhanget noteras att båda direktiven ger medlemsstaterna utrymme att låta reglerna gälla även för andra än konsumenter (skäl 21 i varudirektivet respektive skäl 16 i digitaldirektivet). Regeringen delar utredningens uppfattning att så inte bör ske i den nya lagen.

Även för näringsidkare uppkommer frågan om vilket begrepp som bör användas för att i lagen beskriva konsumentens motpart. De två direktiven har en definition som till sitt innehåll är identisk: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten. I varudirektivet är det en definition av begreppet säljare medan det i digitaldirektivet är en definition av begreppet näringsidkare. Eftersom direktiven ska genomföras i en gemensam lag behöver ett av orden användas. I den nuvarande konsumentköplagen finns en definition av näringsidkare men sedan används ordet säljare fortsättningsvis. I 1999 års konsumentköpsdirektiv definieras säljare men lagstiftaren valde vid genomförandet alltså att i lagen ha en definition av näringsidkare som beteckning på den som är motpart till en konsument ”i överensstämmelse med vad som är brukligt i svensk rätt” (prop. 2001/02:134 s. 26). När nu begreppet konsument fortsatt ska definieras i lagen och dessutom

användas i lagtexten framstår det som naturligt att definiera begreppet näringsidkare.

När det gäller definitionen av begreppet näringsidkare anser *Lunds universitet* att den borde utformas så att även plattformsleverantörer i vissa fall kan vara näringsidkare. Av direktiven framgår att en plattformsleverantör kan anses vara näringsidkare om denne uppträder som konsumentens direkta avtalspart vid försäljning av en vara eller tillhandahållande av digitalt innehåll (skäl 23 i varudirektivet respektive skäl 18 i digitaldirektivet). Detta följer emellertid redan vid en tillämpning av definitionen av näringsidkare. Enligt allmänna avtalsrättsliga principer torde också följa att en onlineplattform blir bunden av ett avtal med konsumenten, och därmed avtalspart, om det inte tydligt vid avtalets ingående framgår att det är någon annan än plattformen som är konsumentens motpart. Regeringen anser mot den bakgrunden att det inte är nödvändigt att justera definitionen av näringsidkare eller utvidga tillämpningen till leverantörer som inte är näringsidkare. Se även rättsfallet NJA 2018 s. 866 om begreppet näringsidkare i konsumentförhållanden.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att direktivens definition av begreppet konsument och digitaldirektivets definition av begreppet näringsidkare tas in i den nya lagen och att de orden används genomgående i lagen. Det hindrar inte att begreppen säljare och köpare vid behov också kan användas i denna proposition för att t.ex. tydliggöra respektive avtalsparts roll, och vid beskrivning av gällande rätt.

Fler av direktivens definitioner tas in i lagen

Utredningen föreslår att definitionerna av begreppen varor med digitala delar, digitalt innehåll, digital tjänst, driftskompatibilitet, kompatibilitet och personuppgifter, som samtliga utom det sistnämnda återfinns i båda direktiven, ska tas in i den nya lagen. Ingen remissinstans invänder mot att så sker. Det kan noteras att utredningen Ett moderniserat konsumentskydd nyligen har föreslagit att motsvarande definitioner i det reviderade konsumenträttighetsdirektivet tas in i distansavtalslagen (SOU 2021:17 s. 136). Regeringen anser att begreppen inte i sig är självklara till sin innebörd och direktivens definitioner av dessa begrepp bör därför tas in i den nya lagen.

När det gäller begreppet vara med digitala delar befarar *Sveriges advokatsamfund* vissa gränsdragningsproblem. På motsvarande sätt ser bl.a. *Umeå tingsrätt* en risk för gränsdragningsproblem avseende begreppen digitalt innehåll och digital tjänst. *Konsumentverket* efterlyser en utökad förklaring och exemplifiering av samtliga dessa begrepp. Regeringen konstaterar att båda direktiven tydligt och enhetligt anger vad som ska förstås med digitalt innehåll och digital tjänst och bedömer att det inte finns utrymme att justera definitionerna av dessa begrepp. Regeringen delar samtidigt uppfattningen att det inte är helt klart vad som ryms inom respektive begrepp och var gränsen mellan dem dras. När det gäller digitalt innehåll och digital tjänst skiljer sig dock reglerna inte åt i något avseende, och att det i vissa fall kan vara svårt att avgöra vilken typ som avtalet avser bör därmed inte behöva leda till problem i tillämpningen. Frågan om vad som bör betraktas som ett digitalt innehåll eller en digital tjänst behandlas närmare i avsnitt 7.1. När det gäller begreppet vara med digitala delar är det mer avgörande att det förstås och kan tillämpas på ett korrekt sätt.

Definitionen i denna del bör ses tillsammans med andra bestämmelser i direktiven, och denna fråga behandlas därför samlat i avsnitt 8.2. Den bedömning som görs där medför behov av att i förtydligande syfte göra en viss språklig justering av utredningens förslag på definition i lagen.

Särskilt om varubegreppet

Med begreppet varor avses i artikel 2.5 i varudirektivet två saker. Varor definieras som dels varor med digitala delar, dels som alla lösa saker med tillägget att vatten, gas och elektricitet också anses vara varor i direktivets mening när de saluförs i begränsad volym eller bestämd kvantitet. I skäl 12 tydliggörs att avtal om försäljning av fast egendom inte omfattas liksom dess huvudkomponenter som är avsedda att utgöra en större del av sådan fast egendom. Frågan är om det som utredningen föreslår är tillräckligt att i lag ta in en definition av begreppet vara med digitala delar (se om denna ovan) eller om även en vara generellt bör definieras i den nya lagen.

Begreppet vara är i dag inte definierat i den svenska konsumentlagstiftningen. Konsumentköpsdirektivets definition av konsumentvaror infördes inte i konsumentköplagen vid genomförandet av det direktivet (prop. 2001/02:134 s. 22 f.). I samband med genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet gjordes bedömningen att begreppet vara var tillräckligt tydligt i sig självt och att det inte var nödvändigt att införa någon definition av det i den svenska lagstiftningen (prop. 2013/14:15 s. 35 f.).

Regeringen noterar att utredningen inte föreslår att begreppet vara ges en plats bland övriga definitioner i lagen men ger en förklaring av begreppets innebörd i sin inledande paragraf om lagens innehåll. Enligt regeringen är begreppet vara centralt och viktigt för förståelsen och tillämpningen av den nya konsumentköplagen. Detta talar för att en definition bör införas. Som föreslås ovan ska ett slags vara, nämligen en vara med digitala delar, definieras i lagen. Det framstår då som lämpligt att samtidigt definiera det som i praktiken är det överordnade begreppet vara. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att varudirektivets begrepp vara definieras i den nya konsumentköplagen.

När det gäller den närmare utformningen av varudefinitionen konstaterar regeringen att den nuvarande konsumentköplagen gäller köp av lösa saker som en näringsidkare säljer till en konsument. Även den nya lagen kommer att gälla lösa saker, vilket bör framgå av definitionen.

Frågan är dock hur man ska betrakta vatten, gas och el, och om det skulle kunna påverka bedömningen av att varor är lösa saker. Den frågeställningen behandlades i samband med genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet (prop. 2013/14:15 s. 56 f.). Regeringen konstaterade då att vatten och gas anses vara lösa saker, men däremot inte el. Konsumentköplagens tvingande reglering är dock inte tillämplig vid köp av ledningsburen gas när avtalsvillkoren för leveransen har godkänts av Konsumentverket (se 3 § andra stycket i nuvarande lagen och avsnitt 5.2). Det konstaterades att försäljning av ledningsburen el till konsumenter inte förekommer i begränsad volym eller fastställd kvantitet på den svenska marknaden men att det däremot finns batterier som utgör lösa saker. Detta synsätt gör sig enligt regeringen i huvudsak alltjämt gällande. Det är då inte nödvändigt att i definitionen nämna något utöver att varor är lösa saker med eller utan digitala delar. Ett ytterligare skäl för att inte fylla ut

definitionen på det sätt som sker i varudirektivet är att det skulle riskera att begränsa lagens tillämpningsområde för just gas och vatten och leda till en försämring av konsumentskyddet vid sådana köp. Som nämns ovan utgör dessa lösa saker även när de säljs på annat sätt än i begränsad volym eller fastställd kvantitet och omfattas utan begränsning av den nuvarande konsumentköplagen (se prop. 2001/02:134 s. 24).

Sammantaget anser regeringen att en vara i lagen bör definieras som lös sak med eller utan digitala delar. Det bör tydliggöras att när begreppet vara används i lagen omfattar det även vara med digitala delar, om inte något särskilt anges för den varutypen.

Ytterligare några men inte alla definitioner i direktiven bör tas med i den nya lagen

Utredningen gör bedömningen att flera av direktivens övriga definitioner inte behöver tas in i lagen. Det gäller begreppen köpeavtal, funktionalitet, varaktigt medium, hållbarhet, offentlig auktion, tillverkare och kostnadsfritt i varudirektivet och begreppen integration, pris, digital miljö, funktionalitet och varaktigt medium i digitaldirektivet. Ingen remissinstans invänder mot utredningens bedömning i dessa delar.

Med köpeavtal avses ett avtal enligt vilket en säljare överför eller åtar sig att överföra äganderätten till varor till en konsument, och konsumenten betalar eller åtar sig att betala priset för varorna (artikel 2.1 i varudirektivet). Utredningen om ett moderniserat konsumentskydd har nyligen bedömt att det saknas behov av att föra in motsvarande definition i distansavtalslagen (SOU 2021:17 s. 139), vilket är i linje med den bedömning som gjordes vid genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet (prop. 2013/14:15 s. 35 f.). Enligt regeringen tillför definitionen inte något till vad som brukar avses med köpeavtal och den behöver därför inte tas in i den nya lagen.

Med funktionalitet avses en varas respektive det digitala innehållets eller den digitala tjänstens förmåga att fungera på avsett vis (artikel 2.9 i varudirektivet och artikel 2.11 i digitaldirektivet). Enligt regeringens mening tillför inte den definitionen något utöver vad som normalt måste förstås med funktionalitet och det finns därför inte anledning att i lag definiera begreppet.

Med offentlig auktion avses en försäljningsmetod där näringsidkaren bjuder ut bl.a. varor till försäljning till konsumenter. Det måste enligt definitionen vara en auktion där konsumenterna är personligen närvarande eller ges möjlighet att närvara personligen och auktionen ska ske genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varan (artikel 2.15 i varudirektivet). Enligt regeringens bedömning är definitionen på offentlig auktion inte självförklarande. Därtill kommer att det för avgränsningen av den nya lagens tillämpningsområde är av värde med en definition av uttrycket för att undvika otydlighet om vad som gäller. I avsnitt 6.9 och 6.14.3 behandlas utredningens förslag om vissa särregler vad gäller frågan när en begagnad vara som köps på offentlig auktion ska anses felaktig och om undantag från rätt till prisavdrag vid fel på en sådan vara. Utredningen föreslår att begreppet förklaras i lagtexten i anslutning till en av dessa särregler. Regeringen anser emellertid att definitionen är

så central för förståelsen av lagens tillämpningsområde att den bör placeras tillsammans med övriga definitioner i inledningen av den nya lagen.

Med tillverkare avses den som tillverkar varor eller importerar varor till unionen eller den som uppger sig vara tillverkare genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat eget kännetecken på varorna (artikel 2.4 i varudirektivet). Motsvarande definition återfinns i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Vid genomförandet av det direktivet bedömdes det inte finnas tillräckliga skäl att införa den i konsumentköplagen (prop. 2001/02:134 s. 27 f.). Regeringen konstaterar att en tillverkare i direktivets mening inte behöver vara den som faktiskt tillverkat varan, utan även kan vara t.ex. en importör. Enligt regeringens uppfattning kan därmed begreppet tillverkare inte anses självförklarande. Regeringen föreslår därför, till skillnad från utredningen, att det i den nya lagen tas in en definition av tillverkare.

När det gäller direktivens definition av varaktigt medium konstaterar regeringen att motsvarande definition finns i ett antal andra EU-rättsakter, t.ex. i konsumenträttighetsdirektivet och bolånedirektivet. Med varaktigt medium avses varje medel som gör det möjligt att bevara information på ett sådant sätt att den är tillgänglig för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och att den bevarade informationen kan återges oförändrad (artikel 2.11 i varudirektivet och artikel 2.13 i digitaldirektivet). I samband med genomförandet av tidigare rättsakter har begreppet varaktigt medium inte bedömts nödvändigt att definiera i lag. I stället används uttrycket läsbar och varaktig form (prop. 2013/14:15 s. 36 och prop. 2015/16:197 s. 69, se även prop. 2004/05:13 s. 44 f., prop. 2009/10:242 s. 97 och prop. 2010/11:85 s. 72 f.). Denna lokution har i svensk rätt en vedertagen innebörd som motsvarar direktivens definition. Enligt regeringens bedömning saknas det anledning att nu göra en annan bedömning. Uttrycket läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren bör därför användas som beskrivning av varaktigt medium och någon definition av det sistnämnda begreppet bör därför inte tas in i lagen.

Med hållbarhet avses varornas förmåga att behålla sina funktioner och sin prestanda under normal användning (artikel 2.13 i varudirektivet). Enligt regeringens mening säger definitionen knappast något mer än vad som normalt avses med en varas hållbarhet. Definitionen är med andra ord så självförklarande att den inte behöver regleras.

På samma sätt är det med uttrycket kostnadsfritt, som i varudirektivet definieras som utan de nödvändiga kostnader som uppkommer för att återställa varor till avtalsenlighet, särskilt kostnader för postbefordran, transport, arbetskraft eller material (artikel 2.14). Regeringen noterar att motsvarande företeelse förekommer även i digitaldirektivet men där kommer till andra uttryck, såsom ”utan extra kostnad”, utan att dessa förklaras närmare. Någon definition bör därför inte tas in i den nya lagen.

Med begreppet pris avses ett penningbelopp eller en digital värderepresentation som ska betalas som motprestation för tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster (artikel 2.7 i digitaldirektivet). Exempel på digitala värderepresentationer är elektroniska kuponger och virtuella valutor i den utsträckning de erkänns i nationell rätt (se skäl 23). Som *Lagrådet* framhåller är det inte nödvändigt att ta in en definition av begreppet pris i den nya lagen och det är inte heller helt träffande att

använda sig av det ordet genomgående i lagen på det sätt som föreslogs i lagrådsremissen. Att betala för en vara innebär att det är fråga om en monetär motprestation och det kan vid behov förtydligas i författningskommentaren både vad en sådan motprestation kan bestå av i enlighet med direktivets definition och vad den inte avser, nämligen personuppgifter.

Med integration avses sammankoppling och integrering (linking and incorporation i den engelska språkversionen) av t.ex. digitalt innehåll med de olika komponenterna i konsumentens digitala miljö, så att innehållet kan användas i enlighet med kraven för avtalsenlighet (artikel 2.4 i digitaldirektivet). Enligt regeringen behövs det för förståelsen inte någon uttrycklig definition av integration i den nya lagen. Det förekommer endast i ett sammanhang i direktivet och det bidrar till ökad tydlighet om begreppet, i stället för att definieras i lagen, beskrivs i det sammanhang där det används i lagen.

Med digital miljö avses hårdvara, programvara och eventuell nätanslutning som används av konsumenten för åtkomst till eller användning av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst (artikel 2.9 i digitaldirektivet). Uttrycket digital miljö används tillsammans med uttrycket integration i direktivet och alltså endast i någon enstaka artikel. Enligt regeringen bidrar det till tydligare regler om begreppet digital miljö, i stället för att definieras i lagen, beskrivs i det sammanhang där det används.

I avsnitt 6.13.1 behandlar regeringen frågan om huruvida begreppet garanti bör definieras i den nya konsumentköplagen.

6 Köp av varor

6.1 Varor och varudirektivet

Konsumentmarknaden har länge dominerats av en handel med traditionella fysiska varor och handeln har i stor utsträckning skett i butik. Som framhålls i avsnitt 5.1 är emellertid den digitala marknaden i stark utveckling, och den blir allt viktigare för både näringsidkare och konsumenter. En betydande del av denna utveckling är att konsumenter allt oftare köper varor på nätet. En annan del av den digitala utvecklingen är att allt fler varor på något sätt innehåller digitala delar. Det nya varudirektivet syftar till att modernisera de konsumentköprättsliga reglerna och anpassa dem till de nya varor och handelsmönster som vuxit fram.

Genom varudirektivet ersätts 1999 års konsumentköpsdirektiv. Varudirektivet omfattar alla varor, inklusive varor med digitala delar, oavsett om de köps i butik, på nätet eller annars på distans. Med en vara avses alla lösa saker. Begreppet omfattar alltifrån mer vardagliga saker som köps regelbundet, t.ex. blommor, kläder och leksaker, till dyrare sällanköp, t.ex. bilar och kylskåp. En vara kan ha digitala delar, t.ex. en smarttelefon. Varudirektivets bestämmelser om varor gäller även för varor med digitala delar men för sistnämnda kategori varor finns vissa särbestämmelser för delarna.

De regler i varudirektivet som nu ska genomföras i svensk rätt handlar bl.a. om avtalsenlighet hos varan (fel), ansvar och påföljder vid fel och

garantier. Övervägandena tar sin utgångspunkt i den nuvarande konsumentköplagen, och i syfte att skapa ett heltäckande regelverk behandlas även ytterligare innehåll i den lagen, såsom varans avlämnande och näringsidkarens respektive konsumentens dröjsmål.

Regeringen behandlar nedan köp av varor i allmänhet. I avsnitt 8 behandlas varudirektivets särregler för varor med digitala delar. I avsnitt 9 behandlas vissa frågor som rör köp av levande djur.

6.2 Lagens tillämpningsområde för varor

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen ska, liksom nuvarande lag, gälla vid köp av varor som en näringsidkare säljer eller förmedlar till en konsument. Lagen ska i tillämpliga delar även gälla vid byte av varor och vid beställning av varor som ska tillverkas.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Kronofogdemyndigheten* anser att varor som säljs exekutivt bör undantas från lagens tillämpningsområde.

Skälen för regeringens förslag

Även den nya lagen ska omfatta köp av varor som en näringsidkare säljer eller förmedlar till en konsument liksom bytesavtal

Varudirektivet tillämpas på köpeavtal mellan en konsument och en näringsidkare (artikel 3.1). Med köpeavtal avses ett avtal enligt vilket näringsidkaren överför eller åtar sig att överföra äganderätten till varor till en konsument, och konsumenten betalar eller åtar sig att betala för varorna. Varor är lösa saker (se artikel 2.5 och avsnitt 5.3). Det nu redovisade stämmer överens med den nuvarande konsumentköplagen (1 § första stycket). Mot den bakgrunden föreslår regeringen att den nya lagen ska omfatta varor som en näringsidkare säljer till en konsument. I sammanhanget kan det noteras att om installation av en köpt vara utgör en del av ett köpeavtal och ska utföras av näringsidkaren eller under dennes ansvar, så ingår installationen i det varuköp som omfattas av den nya lagen (se skäl 17).

Den nuvarande konsumentköplagen är även tillämplig då säljaren inte är näringsidkare men köpet förmedlas av en näringsidkare, de s.k. förmedlingsfallen (1 § andra stycket). I ett sådant fall svarar både den förmedlande näringsidkaren och säljaren för säljarens skyldigheter enligt lagen. Varudirektivet reglerar inte den typen av avtal. I skäl 21 i direktivet anges att det står medlemsstaterna fritt att utvidga tillämpningen av direktivets regler till avtal som är undantagna från direktivets område eller att på annat sätt reglera sådana avtal. Mot den bakgrunden bör den nya lagen, på samma sätt som hittills, vara tillämplig även i förmedlingsfallen. Detsamma gäller för byte av varor (se 1 § tredje stycket konsumentköplagen).

Den nuvarande konsumentköplagen gäller också beställning av en vara som ska tillverkas (2 § första stycket). Om beställaren (konsumenten) ska tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716). Enligt dessa bestämmelser gäller bl.a. att näringsidkaren ska utföra tjänsten fackmässigt, med tillbörlig omsorg ta till vara konsumentens intressen och samråda med konsumenten i den utsträckning som det behövs och är möjligt. Näringsidkaren har vidare en skyldighet att i vissa fall avråda konsumenten.

I artikel 3.2 i varudirektivet föreskrivs att avtal mellan en konsument och en näringsidkare om tillhandahållande av varor som ska tillverkas eller produceras ska anses vara köpeavtal enligt direktivet. I det därtill hörande skäl 17 bekräftas detta med tillägget att det även gäller för det som producerats eller tillverkats enligt konsumentens anvisningar. Regeringen föreslår därför att även den nya lagen ska omfatta tillverkningsköp.

I skäl 20 i varudirektivet anges att det står medlemsstaterna fritt att reglera en informationsskyldighet för näringsidkare i samband med ingående av avtal eller en skyldighet för näringsidkare att varna konsumenten om t.ex. vissa egenskaper hos varan, huruvida ett material som konsumenten har tillhandahållit är lämpligt eller om det finns möjliga nackdelar med en särskild begäran från konsumenten. Det bedöms därmed finnas förutsättningar att även fortsättningsvis låta reglerna i konsumenttjänstlagen om näringsidkarens skyldighet att avråda konsumenten gälla i tillverkningsfallen. Även regeln i den lagen om näringsidkarens skyldighet att samråda kan sägas ta sikte på näringsidkarens informationsskyldighet. Att tjänsten dessutom ska utföras fackmässigt och att näringsidkaren med tillbörlig omsorg ska tillvarata konsumentens intressen är, som utredningen framhåller, självklara utgångspunkter som inte kan anses strida mot varudirektivet. Regeringen anser sammantaget att det även i den nya lagen bör föreskrivas att 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen ska gälla vid tillverkningsköp.

Avtal som omfattar inslag av både köp och tjänst

När den som ska leverera en vara även ska utföra arbete eller någon annan tjänst gäller den nuvarande konsumentköplagen inte för avtalet, om tjänsten utgör den övervägande delen av förpliktelsen (2 § andra stycket). Regleringen tar sikte på avtal där tjänstedelen är något annat än en digital tjänst. I varudirektivet anges i skäl 17 att när ett avtal omfattar inslag av såväl försäljning av varor som tillhandahållande av tjänster bör det fastställas i nationell lagstiftning huruvida hela avtalet kan anses vara ett köpeavtal i den mening som avses i direktivet. Det är, som utredningen anför, naturligt att varudirektivet inte berör den motsatta situationen, alltså huruvida ett blandat avtal i sin helhet kan ses som ett avtal om tjänst, eftersom direktivet inte generellt harmoniserar regler om tjänster.

Enligt regeringen kan varudirektivet inte anses ställa upp ett krav på att varje avtal som innehåller något inslag av försäljning av varor helt eller delvis måste anses som ett köpeavtal. Det bör därför vara möjligt att i lag fastställa att hela det blandade avtalet ska anses vara ett avtal om tjänst, så länge det inte handlar om en digital tjänst som utgör en digital del av en vara (se även rättsfallet Heike Schottelius mot Falk Seifert, C-247/16,

EU:C:2017:638). Regleringen i nuvarande konsumentköplagen om att det styrande är vad som är den övervägande delen av förpliktelsen bör därför kunna behållas. Ingen remissinstans invänder mot att så sker. Det har inte heller framkommit annat än att den nuvarande regleringen är väl fungerande och önskvärd. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att den nuvarande ordningen förs över till den nya lagen.

Försäljning av varor som sker exekutivt eller annars tvångsvis

Enligt artikel 3.4 b i varudirektivet ska direktivet inte tillämpas på varor som säljs exekutivt eller på annat sätt tvångsvis med stöd av lag. Att sådana varor undantas från direktivets tillämpningsområde innebär att medlemsstaterna själva kan bestämma vilka regler som ska gälla för dessa.

Undantaget motsvarar artikel 1.2 b i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Vid genomförandet av det direktivet gjordes bedömningen att konsumentskyddet skulle försämras om undantaget för tvångsvis sålda varor utnyttjades (prop. 2001/02:134 s. 23 f.). Exempel på sådana försäljningar är ett konkursbos underhandsförsäljning av konkursgäldenärens egendom eller en panthavares underhandsförsäljning av den pantsatta egendomen. Ett annat exempel är försäljning enligt lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt. Konsumentköplagen är således tillämplig på den typen av försäljningar, om övriga förutsättningar i lagen är uppfyllda. Varken utredningen eller någon remissinstans anser att ett genomförande av varudirektivet bör föranleda att varor som säljs tvångsvis med stöd av lag ska undantas från konsumentköplagens tillämpningsområde. Regeringen delar den uppfattningen. Att ha enhetliga regler vid varuförsäljning är en fördel för konsumenten, och det gäller inte minst när det i praktiken kan vara svårt för en konsument att avgöra om den som överlåter egendom är ett konkursbo och om försäljningen då utgör en tvångsförsäljning enligt lag eller inte (jfr SOU 2021:17 s. 135 där motsvarande bedömning görs). Regeringen föreslår därför att varor som säljs tvångsvis med stöd av lag ska omfattas av den nya lagen.

Även exekutiva försäljningar av varor, dvs. Kronofogdemyndighetens försäljning av utmätt egendom enligt utsökningsbalken, omfattas av den nuvarande konsumentköplagen. Frågan om konsumentskydd vid sådan försäljning uppmärksammades redan vid utsökningsbalkens tillkomst. Det anfördes då att exekutiv försäljning regleras som en offentligrättslig förrättning, som kan överklagas, och att det därför i praktiken inte torde finnas något större utrymme för att vid sidan av utsökningsbalkens reglering använda allmänna köprättsliga regler. Det ansågs dock inte kunna uteslutas att en exekutivköpare kunde ha vissa av de befogenheter som tillkommer en vanlig köpare, även om det endast kunde bli fråga om en begränsad tillämpning (se prop. 1980/81:8 s. 725 f. och 1223 f.). Det ansågs vid genomförandet av 1999 års konsumentköpsdirektiv att frågan även fortsättningsvis borde överlämnas åt rättstillämpningen att avgöra och exekutiv försäljning undantogs därför inte från konsumentköplagens tillämpningsområde (se prop. 2001/02:134 s. 23 f. och även prop. 2013/14:43 s. 14 f.).

Regeringen delar mot denna bakgrund, och till skillnad från *Kronofogdemyndigheten*, utredningens bedömning och anser att det inte nu finns anledning att ändra gällande ordning i detta avseende. Av dessa skäl bör inte något undantag för exekutiv försäljning införas i den nya lagen.

6.3 Avlämnande av varan

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen ska reglera platsen och tiden för varans avlämnande, förutsättningarna för att ett avlämnande ska ha kommit till stånd och vem som ansvarar för kostnaderna och står risken för varan. Bestämmelserna ska, med vissa ändringar, motsvara reglerna i den nuvarande lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att när näringsidkaren har åtagit sig att installera varan som ett led i att fullgöra köpet, ska varan anses avlämnad först när installationen har utförts.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Konsumentverket* har redaktionella synpunkter.

Skälen för regeringens förslag

Vad som i dag gäller för varans avlämnande

I den nuvarande konsumentköplagen finns regler om varans avlämnande (leverans av varan). Dessa behandlar platsen och tiden för avlämnandet, förutsättningarna för att ett avlämnande har skett samt kostnaderna och risken för varan.

Frågan om platsen för avlämnandet är inte föremål för harmoniserade regler inom EU, utan medlemsstaterna har utrymme att själva bestämma vad som ska gälla i detta avseende (se skäl 56 i varudirektivet, jfr även geoblockeringsförordningen (EU) 2018/302, vilken en näringsidkare som också säljer varor till konsumenter i andra länder kan behöva beakta). Enligt 4 § i den nuvarande konsumentköplagen ska varan hållas tillgänglig för avhämtning där näringsidkaren vid köpet hade sitt affärsställe, om inte något annat följer av avtalet.

Frågan om tidpunkten för avlämnandet av varan är däremot föremål för harmoniserade bestämmelser inom EU genom artikel 18.1 i konsumenträttighetsdirektivet (se prop. 2013/14:15 s. 56 f.). Enligt 5 § konsumentköplagen, som genomför den artikeln, gäller att varan ska avlämnas utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks, om inte något annat följer av avtalet. Om konsumenten inte har fått kredit, är näringsidkaren emellertid inte skyldig att lämna ut varan förrän den betalas. Det kan tilläggas att konsumenten enligt 36 § konsumentköplagen normalt inte är skyldig att betala förrän varan hålls honom eller henne tillhanda (se avsnitt 6.5), vilket innebär att parternas prestationer som huvudregel ska utväxlas samtidigt.

Frågan om förutsättningarna för att varan ska anses avlämnad regleras i 6 § konsumentköplagen. Innebörden är att varan är avlämnad när konsumenten, själv eller genom en transportör som konsumenten har anlitat eller genom någon annan som handlar på konsumentens vägnar, har fått varan i sin besittning. I vissa fall när konsumenten har anlitat transportören anses varan trots det inte avlämnad när den har lämnats över till transportören. Det gäller om det är näringsidkaren som har erbjudit transportalternativet. Bestämmelsen fick sin nuvarande utformning i samband med regeringens översyn av genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet 2020 (se

prop. 2019/20:63 och även Allmänna reklamationsnämndens beslut 2021-03-29, ARN 2020–15809).

Frågan om kostnaderna för varan vid avlämnandet är inte föremål för harmoniserade bestämmelser inom EU. Enligt 7 § konsumentköplagen ska näringsidkaren, om inte något annat följer av avtalet, svara för transportkostnader och andra kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på konsumentens sida.

Frågan om när varan är avlämnad är nära sammanflätad med frågan om när risken för varan går över från säljaren till konsumenten. Riskens övergång är föremål för harmonisering genom artikel 20 i konsumenträttighetsdirektivet. Enligt 8 § konsumentköplagen, som genomför den artikeln, går risken för varan över på konsumenten när varan avlämnas. Om konsumenten bär risken för varan är han eller hon skyldig att betala varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på näringsidkaren. Om det är fråga om ett öppet köp och varan har avlämnats, bär konsumenten risken för varan till dess den lämnas tillbaka.

Reglerna om varans avlämnande ska behållas

Enligt skäl 38 i varudirektivet regleras inte innebörden av leverans i direktivet utan i stället överlåts det åt nationell rätt att reglera vad näringsidkaren ska göra för att fullgöra sin skyldighet att leverera varorna. Med leverans avses varans avlämnande.

I avsaknad av direktivsregler i frågan bör bestämmelserna om platsen och tiden för varans avlämnande och om kostnaderna för varans avlämnande i nuvarande 4, 5 och 7 §§ konsumentköplagen föras över till den nya lagen. Enligt *Lagrådet* framstår bestämmelsen om kostnaderna för varan inte som given i det fall näringsidkaren ska installera varan. Regeringen behandlar den synpunkten nedan.

Inte heller när det gäller de närmare förutsättningarna för att en vara ska anses avlämnad finns det några hinder mot att i den nya lagen ha en motsvarande bestämmelse som den i 6 § konsumentköplagen om att avlämnandet sker när konsumenten (själv eller i vissa fall genom en transportör eller någon annan) har fått varan i sin besittning. Regeringen föreslår därför att den nya lagen ska ha en sådan bestämmelse. Det är varken nödvändigt eller lämpligt att, som *Lagrådet* efterfrågar, klargöra besittningsbegreppet i en bestämmelse som förs i sak oförändrad över till den nya lagen.

I skäl 38 anges vidare att hänvisningar till tidpunkten för leverans inte påverkar de regler om riskens övergång som finns i konsumenträttighetsdirektivet. Dessa finns i dag i 8 § konsumentköplagen och bör också föras över till den nya lagen.

I varudirektivet uppmärksammas att när en vara kräver installation kan konsumenten inte alltid använda varan eller upptäcka fel innan installationen har avslutats. Om avtalet innebär att näringsidkaren ska installera varan, bör därför varan enligt skäl 40 betraktas som levererad till konsumenten först när installationen har avslutats. En bestämmelse av den innebörden, som inte finns i den nuvarande konsumentköplagen, föreslogs i lagrådsremissen. *Lagrådet* uppmärksammar att bestämmelsen innebär att

risken för varan i den angivna situationen ligger kvar på näringsidkaren trots att varan har kommit i konsumentens besittning. Lagrådet föreslår en regel som särskilt reglerar riskens övergång när en vara installeras eller har digitala delar (den senare frågan behandlas i avsnitt 8.3) som innebär att en s.k. stegvis riskövergång lagregleras i konsumenträtten.

I den nuvarande konsumentköplagen anges att risken för varan går över på köparen när varan avlämnas (8 § andra stycket). Enligt regeringen finns det ett betydande värde i att frågan om riskövergången från näringsidkaren till konsumenten är kopplad till lagens avtalsobjekt, dvs. varan. Det framstår därför som tveksamt att i ett visst avseende separera riskens övergång från avlämnandet (jfr prop. 1989/90:89 s. 188 f.). En vara kan bestå av flera fysiska komponenter (lösa saker) som levereras successivt. Detta gäller redan i dag och regeringen tar fasta på att Lagrådet anser att riskens övergång i den situationen inte behöver regleras särskilt i lagen. Den nya lagen bör i stor utsträckning utgå från varans avlämnande och risken för varan bör då kopplas till den tidpunkten. Detta är en ordning som gäller i den nuvarande konsumentköplagen och som utgångspunkt även i köplagen och som är mest i linje med varudirektivet.

Regeringen inser samtidigt att den ordning som föreslogs i lagrådsremissen inte är helt tillfredsställande. Exempelvis kan ett kylskåp levereras till konsumentens bostad men installeras först en tid därefter. Under den tid som kylskåpet är oinstallerat står näringsidkaren risken för att varan skadas eller förstörs trots att den är i konsumentens besittning. Det skapar en obalans i förhållandet mellan avlämnande av varan, besittning av varan och riskövergången som kan leda till oönskade konsekvenser. Det kan också ifrågasättas om förslaget är helt förenligt med konsumenträttighetsdirektivets regler om riskens övergång (artikel 20), som innebär att risken går över när konsumenten fått varan i sin besittning.

Enligt regeringens uppfattning är lösningen emellertid inte att införa en bestämmelse som delar upp risken för en vara i dess beståndsdelar. En installation är ett arbetsmoment (tjänst) och det som i Lagrådets förslag anges som den lösa saken är varan (se definitionen i avsnitt 5.3). Ett mer ändamålsenligt sätt att hantera situationen och bibehålla systematiken i lagen är att låta avlämnandetidpunkten, som i övriga fall, avgöras av när varan kommer i konsumentens besittning. Som nämns ovan reglerar varudirektivet inte frågor om leverans och riskens övergång. Syftet med skäl 40 om installation är att säkerställa att konsumentens möjlighet att åberopa fel på varan inte försämras. Det framstår enligt regeringen då som mer naturligt att den särskilda installationssituationen behandlas i lagen i samband med näringsidkarens felansvar och inte som utredningen föreslår, i samband med avlämnandet. Den frågan behandlas därför vidare i avsnitt 6.11.2.

Enligt regeringens bedömning finns det sammanfattningsvis inte tillräckliga skäl att i lagen uttryckligen differentiera riskövergången. Det bör därför, liksom hittills, föreskrivas att risken för varan går över i samband med avlämnandet, vilket är när konsumenten får den i sin besittning. Något behov av att, som *Lagrådet* förordar, överväga kostnadsansvaret för varan vid installation finns inte vid denna bedömning eftersom installationen inte kommer att vara en förutsättning för varans avlämnande. Det kan tilläggas att det av den aktuella bestämmelsen framgår att dessa kostnader i första hand ska regleras i parternas avtal och det kommer

därmed att ligga i näringsidkarens hand att avgöra när leverans av varan och installation av densamma bör ske och hur t.ex. eventuella kostnader för förvaring som konsumenten kan ha i avvaktan på en installation bör hanteras. Enligt regeringen är det vidare inte lämpligt att i propositionen nyansera synen på riskplaceringen vid öppet köp på det sätt som *Lagrådet* förordar. Det handlar om en bestämmelse som förs över i sak oförändrad till den nya lagen och som enligt sin ordalydelse innebär att konsumenten står risken för varan till dess den lämnas tillbaka. Om det vid öppet köp sker ett återtagande av varan på grund av fel på den, tillämpas i stället lagens bestämmelser om felpåföljder.

Paragrafen om riskens övergång i den nya lagen bör utformas på det sätt *Konsumentverket* förordar i syfte att göra den kronologiskt korrekt. *Lagrådet* väcker frågan om det inte i lagen bör anges vad det innebär att näringsidkaren står risken. Regeringen ser emellertid inte något behov av att införa en sådan upplysning (jfr prop. 1989/90:89 s. 7).

6.4 Näringsidkarens dröjsmål

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen ska innehålla regler om näringsidkarens dröjsmål med att avlämna varan som i sak motsvarar det som gäller i dag.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: I 9–15 §§ konsumentköplagen regleras näringsidkarens dröjsmål. Bestämmelserna anger vad som avses med näringsidkarens dröjsmål och påföljder vid sådant dröjsmål. Frågan regleras delvis i konsumenträttighetsdirektivet (se prop. 2013/14:15 s. 56 f.). Artikel 18.2 i det direktivet föreskriver en rätt till hävning och i artikel 18.4 i samma direktiv anges att konsumenten i nationell rätt får ges tillgång även till andra påföljder. Som exempel på sådana andra påföljder nämns i direktivets skäl 53 förlängd leveransfrist för näringsidkaren, krav på att avtalet fullgörs, rätt att innehålla betalningen och skadestånd. Varudirektivet innehåller inte några regler om näringsidkarens dröjsmål.

Enligt 9 § konsumentköplagen föreligger dröjsmål på näringsidkarens sida om varan inte avlämnas eller avlämnas för sent och detta inte beror på konsumenten eller något förhållande på dennes sida (se rättsfallet NJA 2018 s. 617 om bevisbörda och beviskrav i fråga om huruvida avlämnande har skett). Vid näringsidkarens dröjsmål får enligt 10 § konsumenten hålla inne betalningen och välja mellan att kräva att köpet fullgörs och häva det. Konsumenten får dessutom kräva skadestånd av näringsidkaren. Innebörden av dessa påföljder är i korthet följande.

Konsumenten får enligt 11 § innehålla så mycket av betalningen som behövs för att ge honom eller henne säkerhet för krav på grund av dröjsmålet.

Konsumenten får enligt 12 § hålla fast vid köpet och kräva att näringsidkaren fullgör köpet. Näringsidkaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet om det föreligger ett hinder som denne inte kan övervinna eller om fullgörelsen skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn

till konsumentens intresse av att näringsidkaren fullgör köpet. Det finns även vissa regler om vad som händer om hindret upphör inom rimlig tid och om att en konsument som väntar orimligt länge med att framställa sitt krav förlorar rätten att kräva fullgörelse.

Konsumenten får enligt 13 § häva köpet om näringsidkarens dröjsmål är av väsentlig betydelse för honom eller henne eller om konsumenten före avtalets ingående har meddelat näringsidkaren att avlämnande av varan senast en viss dag är avgörande för att han eller hon ska ingå avtalet. En rätt till hävning föreligger också om näringsidkaren meddelar att varan inte kommer att avlämnas. Om konsumenten har krävt att näringsidkaren avlämnar varan inom en bestämd tilläggstid och om den tiden inte är oskäligt kort, får konsumenten häva köpet om varan inte avlämnas inom den tiden. Medan tilläggstiden löper får konsumenten häva köpet endast om näringsidkaren meddelar att köpet inte kommer att fullgöras inom denna tid. Om konsumenten har krävt fullgörelse av köpet utan att ange någon tilläggstid, får han eller hon häva köpet om varan inte avlämnas inom en skälig tid efter det att kravet framställdes.

Konsumenten har enligt 14 § en rätt till ersättning (skadestånd) för den skada som han eller hon lider genom näringsidkarens dröjsmål, om inte näringsidkaren visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför näringsidkarens kontroll som denne inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder näringsidkaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

För att få häva köpet eller kräva skadestånd när varan har avlämnats för sent, krävs enligt 15 § att konsumenten inom skälig tid efter det att han eller hon fick kännedom om avlämnandet meddelar näringsidkaren detta.

Det har inte framkommit annat än att de nu redovisade bestämmelserna är väl fungerande, och de har tidigare bedömts förenliga med konsumenträttighetsdirektivet. Mot den bakgrunden, och då det i detta avseende saknas regler i varudirektivet, föreslår regeringen att bestämmelserna i den nuvarande konsumentköplagen om näringsidkarens dröjsmål förs över i sak oförändrade till den nya lagen. I sammanhanget anser *Lagrådet* att det bör övervägas att göra ett visst klarläggande av i vilken utsträckning en analog tillämpning av bestämmelsen om näringsidkarens interpellationsrätt i 24 § köplagen kan göras. Frågan om utrymmet att i en konsumentköprättslig dröjsmålssituation tillämpa köplagens bestämmelser om interpellationsrätt analogt behandlades i förarbetena till den nuvarande konsumentköplagen (prop. 1989/90:89 s. 23). Det finns enligt regeringens uppfattning inte anledning att behandla frågan ytterligare. Det kan noteras att den aktuella dröjsmålsregleringen numera utgör ett genomförande av konsumenträttighetsdirektivet.

I avsnitt 6.14.4 föreslår regeringen att skadeståndsreglerna vid näringsidkarens dröjsmål och vid fel på varan i den nya lagen ska föras samman till en gemensam reglering för konsumentens rätt till skadestånd vid näringsidkarens avtalsbrott.

6.5 Konsumentens betalning och avbeställning

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelser om det pris som konsumenten ska betala, om tidpunkten för betalningen och om konsekvenserna av att konsumenten avbeställer varan ska föras över till den nya konsumentköplagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande konsumentköplagen finns bestämmelser om konsumentens betalningsskyldighet. I första hand ska priset och tidpunkten för betalningen regleras i avtalet. Om så inte har skett, ska konsumenten enligt 35 § betala ett pris som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet och omständigheterna i övrigt. Konsumenten ska vidare enligt 36 § betala för varan när näringsidkaren kräver det, dock inte förrän konsumenten kan få del av varan.

I anslutning till bestämmelserna om betalning finns i den nuvarande konsumentköplagen även bestämmelser om vad som gäller vid avbeställning av varan. Om konsumenten avbeställer varan innan den har avlämnats, har näringsidkaren enligt 37 § inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning. I stället har näringsidkaren rätt att kräva skadestånd, se även 41 §.

Frågor om det pris som konsumenten ska betala, om tidpunkten för betalningen när den inte följer av avtalet och om avbeställning behandlas inte i varudirektivet (jfr skäl 18). Enligt regeringens mening behöver dessa frågor finnas i en konsumentköplag för att säkerställa ett gott konsumentskydd och en väl fungerande handel. Bestämmelserna om betalning och avbeställning i den nuvarande konsumentköplagen bör därför föras över i sak oförändrade till den nya lagen.

6.6 Konsumentens dröjsmål

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen ska innehålla regler om konsumentens dröjsmål som i sak motsvarar det som gäller i dag.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: I den nuvarande konsumentköplagen finns bestämmelser om konsumentens dröjsmål. Enligt 38 § är en konsument i dröjsmål om varken konsumenten eller någon annan på dennes sida betalar i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida. Vid sådant dröjsmål får näringsidkaren enligt 39 § hålla inne varan och sedan välja att kräva att konsumenten betalar priset eller att häva köpet. Vid hävning får näringsidkaren dessutom kräva skadestånd av konsumenten. I 40 och 41 §§ finns närmare bestämmelser om hävning och skadestånd i denna situation.

Frågor om konsumentens dröjsmål regleras inte i varudirektivet. Bestämmelserna om detta i den nuvarande konsumentköplagen kan därför behållas och bör föras över i sak oförändrade till den nya lagen.

6.7 Krav på varan

6.7.1 Subjektiva krav

Regeringens förslag: En vara ska stämma överens med det som följer av avtalet i fråga om bl.a. art, beskrivning, mängd, kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet och driftskompatibilitet. Varan ska åtföljas av de tillbehör, anvisningar och uppdateringar som följer av avtalet.

En vara ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver den och informerat näringsidkaren om, förutsatt att näringsidkaren vid köpet har godtagit detta ändamål.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte att det i lagen ska anges att en vara ska stämma överens med vad som följer av avtalet i fråga om beskrivning och anser inte att det uttryckligen behöver anges i lag att konsumenten ska ha informerat näringsidkaren om det särskilda ändamålet med varan.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller invänder inte mot dem. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* är positiv till att näringsidkaren måste ha godtagit det särskilda ändamålet och pekar på att det blir tydligt att konsumenten måste upplysa näringsidkaren om det särskilda ändamålet. Även bl.a. *Lunds universitet* och *Svensk Handel* ställer sig positiva till att näringsidkaren vid köpet måste ha godtagit det särskilda ändamålet. *Göta hovrätt* påpekar att detta kan skilja sig från tidigare reglering till konsumentens nackdel och att det synes ställa högre krav på konsumenten att försäkra sig om att näringsidkaren förstått och aktivt godtagit att varan skulle användas för ett särskilt ändamål. *Allmänna reklamationsnämnden* konstaterar att ordalydelsen ger en tydlig indikation om att det krävs ett aktivt handlande av näringsidkaren och att det inte räcker för konsumenten att endast informera, utan denne måste också säkerställa att näringsidkaren har godtagit det särskilda ändamålet. Enligt nämnden finns en påtaglig risk för att förändringen genom rättstillämpning kan innebära en stor praktisk skillnad i förhållande till den nuvarande bestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag

Varans subjektiva krav ska anges i lagen

Artikel 6 i varudirektivet reglerar subjektiva krav på varan, dvs. de krav på varan som näringsidkaren och konsumenten har avtalat om. I artikeln anges i fyra punkter olika avtalade krav som kan förekomma och som i så fall ska vara uppfyllda för att varan ska vara avtalsenlig. Dessa krav är att varan, för att vara avtalsenlig, ska a) uppfylla kraven på beskrivning, kvantitet och kvalitet samt besitta funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och andra egenskaper i enlighet med köpeavtalet, b) vara lämplig för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver den och

som konsumenten informerade näringsidkaren om senast vid tidpunkten för köpeavtalets ingående och med avseende på vilket näringsidkaren har lämnat godkännande, c) levereras tillsammans med alla tillbehör och instruktioner, bl.a. om installation, som föreskrivs i avtalet och d) levereras med uppdateringar i enlighet med köpeavtalet.

Att det rör sig om en icke uttömmande uppräkning i artikel 6 står klart genom att det i inledningen av artikeln anges att för att varorna ska vara avtalsenliga ska de i förekommande fall ”i synnerhet” uppfylla det som anges i punkterna (se även skäl 26). Enligt regeringen krävs således, för att varan ska vara avtalsenlig, att inte bara de avtalade krav som anges i de fyra punkterna uppfylls, utan även förekomsten av eventuellt andra krav som följer av parternas avtal. Varan ska med andra ord uppfylla de krav som följer av avtalet.

Regeringen konstaterar att artikel 6 motsvaras av 16 § första stycket i den nuvarande konsumentköplagen, som anger att varan i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning ska stämma överens med vad som följer av avtalet. Där anges även att varan ska vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess installation, montering, användning, förvaring och skötsel.

De i lagen angivna orden mängd (synonymt med kvantitet) och kvalitet finns med i artikel 6 a och bör enligt regeringen tas in i den nya lagen. I den engelska språkversionen anges även ”type”, som dock inte har någon motsvarighet i den svenska språkversionen. Enligt regeringens bedömning får emellertid ”type” anses motsvara ”art” i den nuvarande lagen. Regeringen noterar emellertid att både ”description” och ”type” anges som krav i den engelska språkversionen, medan enbart ”beskrivning” anges i den svenska. Även i de danska, tyska och franska språkversionerna anges båda begreppen. För att säkerställa ett korrekt genomförande bedömer regeringen att det i den nya lagen bör anges att varan ska uppfylla även kravet på beskrivning i enlighet med köpeavtalet. Ordet beskrivning är inte nytt i konsumentköplagen vars 16 § andra stycket 3 bl.a. anger att varan, om inte annat följer av avtalet, ska stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat.

I 16 § första stycket konsumentköplagen anges dessutom att varan bl.a. i fråga om förpackning ska stämma överens med vad som följer av avtalet. Detta motsvaras närmast av artikel 6 c i varudirektivet som anger att varan i förekommande fall ska levereras tillsammans med alla tillbehör och instruktioner, bl.a. om installation, som föreskrivs i köpeavtalet. Enligt regeringens bedömning är förpackning visserligen ett slags tillbehör, men begreppet tillbehör är bredare än begreppet förpackning. Till exempel är en laddare till en mobiltelefon ett tillbehör men inte en förpackning. Mot den bakgrunden bör ”tillbehör” tas in i den nya lagen i stället för det nuvarande ”förpackning”.

I artikel 6 a och 6 d anges fler av en varas egenskaper m.m. som kan följa av avtalet. Det gäller funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och uppdateringar. Inget av detta anges i nuvarande konsumentköplagen. Eftersom uppräkningen i den svenska lagtexten inte är uttömmande kan det hävdas att svensk rätt lever upp till direktivet utan att dessa krav behöver anges uttryckligen i den nya lagen. Flera av direktivets uppräknade krav tar dock sikte på egenskaper hos en typ av produkter som har blivit vanligt förekommande under senare år, nämligen varor med digitala delar. Regeringen delar utredningens bedömning att det av den anledningen finns ett pedagogiskt värde i att komplettera lagen med dessa

uttryck. Vad som avses med flertalet av dem behandlas i avsnitt 5.3 och utvecklas närmare i författningskommentaren. För att tydliggöra att uppräkningen inte är fullständig bör det i den nya lagen anges att varan även i övrigt ska stämma överens med vad som följer av avtalet.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det i den nya lagen ska tas in en bestämmelse om att varan i fråga om art, beskrivning, mängd, kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och i övrigt ska stämma överens med vad som följer av avtalet. Dessutom ska det anges att varan ska åtföljas av de tillbehör, anvisningar och uppdateringar som följer av avtalet.

Särskilt ändamål med varan

I artikel 6 b i varudirektivet anges att en vara ska vara lämplig för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver den, under förutsättning att konsumenten informerat näringsidkaren om ändamålet senast vid tidpunkten för köpeavtalets ingående och näringsidkaren därefter godkänt det. Detta utgör ett subjektivt krav på avtalsenlighet.

En i huvudsak motsvarande reglering finns i 16 § andra stycket 2 i den nuvarande konsumentköplagen. Där anges emellertid inte att konsumenten ska informera näringsidkaren om ändamålet eller att näringsidkaren ska ha godtagit ändamålet. I stället ska näringsidkaren vid köpet ha insett ändamålet i fråga. Bestämmelsen är tillämplig t.ex. i det inte ovanliga fallet att konsumenten redogjort för vad varan ska användas till och sedan överlämnat till näringsidkaren att närmare välja ut den lämpligaste varan för ändamålet (se prop. 2001/02:134 s. 37). Bestämmelsen anknyter till parternas subjektiva avsikter och insikter. Den är främst avsedd för sådana typfall när konsumenten inte har tillräcklig sakkunskap att precisera de egenskaper som varan ska ha för att tillgodose konsumentens särskilda ändamål.

Artikel 6 b i varudirektivet är i det närmaste likalydande med artikel 2.2 b i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Vid genomförandet av det sistnämnda direktivet gjordes bedömningen att artikeln innebar ett krav på att konsumenten aktivt ska informera näringsidkaren om ändamålet och att direktivet därför var strängare mot konsumenten än den dåvarande svenska regleringen (se prop. 2001/02:134 s. 37). Eftersom 1999 års konsumentköpsdirektiv är ett minimidirektiv bedömdes det att den svenska regleringen kunde behållas. När det gäller kravet på att näringsidkaren ska ha godkänt ändamålet ansågs detta inte behöva komma till uttryck i lag. I förarbetena uttalades att det förhållandet att näringsidkaren säljer en vara som konsumenten behöver för ett särskilt ändamål – och om vilket näringsidkaren har fått kunskap före avtalsslutet – normalt måste anses innebära att näringsidkaren därigenom har godtagit det särskilda ändamålet och att denne svarar för att varan är ägnad för det ändamålet. Vidare angavs att om näringsidkaren när avtalet ska ingås inte kan erbjuda någon vara som motsvarar konsumentens behov, måste näringsidkaren upplysa konsumenten om det för att undgå felansvar (se prop. 2001/02:134 s. 37 f.).

För att genomföra varudirektivet i denna del föreslår utredningen att nuvarande bestämmelse förs över till den nya lagen med den justeringen att det ska anges att näringsidkaren ska ha godtagit det särskilda ända-

målet. Enligt utredningen behöver näringsidkaren inte uttryckligen ange att ändamålet godtas utan får normalt anses ha godtagit det om konsumenten har beskrivit ändamålet och varan därefter sålts. Inte heller behöver det enligt utredningen i lagen anges att konsumenten ska informera näringsidkaren om det särskilda ändamålet utan detta får följa av att näringsidkaren ska godta ändamålet. Enligt utredningen bör därför ändringen inte medföra någon större praktisk skillnad jämfört med den nuvarande regleringen.

Enligt *Lunds universitet* är det positivt att ställa krav på ett godtagande av näringsidkaren för att denne ska ansvara för att varan svarar upp mot de särskilda ändamål som konsumenten har. Några remissinstanser invänder emellertid mot utredningens bedömning. Till exempel anser *Göta hovrätt* att kravet på ett godtagande av näringsidkaren synes ställa högre krav på konsumenten än vad som gäller i dag att försäkra sig om att näringsidkaren förstått och aktivt godtagit att varan ska användas till ett särskilt ändamål. *Allmänna reklamationsnämnden* anser att utredningens förslag ger en tydlig indikation på att det krävs ett aktivt handlande av näringsidkaren och att det inte räcker att konsumenten informerar näringsidkaren utan konsumenten måste också säkerställa att näringsidkaren har godtagit det särskilda ändamålet.

Regeringen konstaterar att varudirektivet i detta avseende innehåller fullharmoniserade regler. Det innebär att den svenska lagstiftningen inte som för närvarande kan gå längre än direktivet utan behöver anpassas till det. Det är angeläget att det i lagen är tydligt vilka rättigheter och skyldigheter som åligger parterna. Att ställa krav på att konsumenten ska informera näringsidkaren om sitt särskilda ändamål utan att det kravet framgår av lagen framstår därför som tveksamt, särskilt med hänsyn till lagstiftarens ställningstagande mot ett sådant krav vid införandet av den nuvarande regeln. Att konsumenten ska informera näringsidkaren om det särskilda ändamålet bör enligt regeringens uppfattning därför uttryckligen anges i den nya lagen.

Som utredningen föreslår bör det vidare föreskrivas att näringsidkaren ska ha godtagit ändamålet. Det finns, som *Lagrådet* efterlyser, skäl att i lagen förtydliga att det som avses är ett godtagande av att varan kan användas för konsumentens särskilda ändamål. Regeringen delar utredningens bedömning att ett sådant godtagande normalt kan anses följa av att en försäljning sker. Varudirektivet skiljer sig i detta avseende inte från 1999 års konsumentköpsdirektiv, och vid genomförandet av det sistnämnda direktivet gjordes bedömningen att det i lagen kunde anges som att näringsidkaren vid köpet ska ha insett det särskilda ändamålet. Det uppställs i direktivet inte heller något särskilt formkrav för godtagandet. När det nu dessutom tydliggörs i lagen att konsumenten ska informera om det särskilda ändamålet, framstår det som rimligt att en näringsidkare som inte invänder utan i stället säljer varan, får anses ha godtagit konsumentens krav på varan. Detta hindrar inte att en konsument som är angelägen om att få en vara som motsvarar hans eller hennes särskilda behov, bör säkerställa att näringsidkaren både har förstått det särskilda ändamål som konsumenten har med varan och har godtagit att varan kan användas för det ändamålet. Att konsumenten i efterhand kan få rätt i en tvist med näringsidkaren är en klen tröst när varan inte har kunnat användas för det ändamål som den köptes för.

Sammanfattningsvis anser regeringen att det bör föreskrivas att konsumenten ska ha informerat näringsidkaren om det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver varan och att näringsidkaren ska ha godtagit att varan kan användas för detta ändamål.

6.7.2 Objektiva krav

Regeringens förslag: Utöver de krav på varan som avtalats mellan parterna ska det uppställas objektiva krav på varan som i huvudsak motsvarar de krav som gäller i dag.

Parterna ska få avtala om avvikelser från de objektiva kraven under förutsättning att näringsidkaren vid köpet har informerat konsumenten om avvikelserna och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt dem.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men skiljer sig i språkligt och redaktionellt hänseende.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Svensk Handel* invänder mot förslaget om att näringsidkaren ska vara skyldig att lämna upplysningar om varan och dess användning, då det saknar motsvarighet i varudirektivet. *Lunds universitet* anser att förslaget om att kunna göra avsteg från de objektiva kraven ger konsumenten en rimlig möjlighet att godta en avvikelse och pekar på att konsumenten kan vara angelägen om att godta en avvikelse för att därigenom kunna avtala om ett lägre pris på varan. Även Svensk Handel och *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* ställer sig positiva till en möjlighet till att i vissa fall göra avvikelser från de angivna objektiva kraven utan att det anses utgöra fel på varan.

Skälen för regeringens förslag

Objektiva krav i varudirektivet och i den nuvarande konsumentköplagen

I artikel 7.1 i varudirektivet anges ett antal objektiva krav på varan. Dessa krav ska som utgångspunkt vara uppfyllda oavsett vad avtalet anger. De objektiva kraven gäller alltså utöver de subjektiva kraven på varan. För att en vara ska vara avtalsenlig måste därför både de subjektiva och objektiva kraven på avtalsenlighet uppfyllas (se skäl 29). Det finns dock en möjlighet att avtala om avsteg från de objektiva kraven, se nedan.

De objektiva krav som uppställs i varudirektiven är i korthet att varan ska a) lämpa sig för de ändamål för vilka varor av samma typ normalt skulle användas, b) vara av den kvalitet och motsvara beskrivningen av ett prov eller en modell som näringsidkaren har gjort tillgänglig för konsumenten innan avtalet ingicks, c) levereras tillsammans med sådana tillbehör som konsumenten rimligen kan förvänta sig, och d) föreligga i den kvantitet och besitta de egenskaper och andra särdrag som är normala för varor av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig.

De objektiva krav på en vara som i dag finns i 16 § konsumentköplagen har en annan utgångspunkt än i varudirektivet. I lagen anges nämligen att de objektiva kraven endast gäller om inte något annat följer av avtalet. Med detta markeras att de objektiva kraven ska användas subsidiärt sedan

man uttömt möjligheten att genom avtalstolkning fastställa hur varan ska vara beskaffad. Om avtalet innehåller krav på varans beskaffenhet som avviker från de egenskaper som följer av de i lagen uppräknade objektiva kraven ska avtalet alltså ha företräde. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att bestämmelserna om objektiva krav i den nya lagen bör utformas som i varudirektivet och att det därför bör anges att dessa krav ska gälla utöver vad som följer av parternas avtal. Samtidigt bör det framhållas att konsumentköplagens och varudirektivets olika ansatser i praktiken inte behöver resultera i några nämnvärda skillnader i det enskilda fallet. Konsumentköplagens ansats innebär att det i första hand är avtalet som reglerar kraven för avtalsenlighet och att de objektiva kraven endast tillämpas i den mån annat inte följer av avtalet. Detta förefaller, enligt regeringens bedömning, i praktiken ha en hel del likheter med varudirektivets ansats att varans avtalsenlighet avgörs av de subjektiva kraven och därutöver av de objektiva kraven men att de sistnämnda kan avtalas bort.

När det gäller innehållet i de objektiva kraven i den nuvarande konsumentköplagen ska varan vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används (16 § andra stycket 1), stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och ha de egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell (16 § andra stycket 3) och vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan (16 § andra stycket 4).

Nedan behandlas varudirektivets objektiva krav i artikel 7.1 i ljuset av den nuvarande svenska regleringen av sådana krav. Att notera är att varans särskilda ändamål (som i dag regleras i 16 § andra stycket 2 konsumentköplagen) betraktas som ett subjektivt krav enligt artikel 6 b i varudirektivet med följd att det kravet behandlas i avsnitt 6.7.1.

Varans allmänna ändamål

Det första objektiva kravet är enligt artikel 7.1 a att varan ska lämpa sig för de ändamål för vilka varor av samma typ normalt skulle användas. Detta motsvarar kravet i 16 § andra stycket 1 konsumentköplagen om att varan ska vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används. Den svenska bestämmelsen kan därför behållas och regeringen föreslår att den tas in i den nya lagen. I artikel 7.1 a anges dessutom att bedömningen av om varan lämpar sig för de ändamål för vilka varor av samma typ normalt skulle användas i tillämpliga fall ska göras med beaktande av befintlig unionsrätt och nationell rätt, tekniska standarder eller, i avsaknad av sådana tekniska standarder, tillämpliga sektorsspecifika branschregler. Denna form av tillämpningsdata är inte något som behöver anges i lag utan kan i stället med fördel komma till uttryck i författningskommentaren.

Varan ska motsvara uppvisade provexemplar av varan

Ett andra objektivt krav är enligt artikel 7.1 b att varan i tillämpliga fall ska vara av den kvalitet och motsvara beskrivningen av ett prov eller en modell som näringsidkaren gjort tillgänglig för konsumenten innan avtalet ingicks. Artikeln har stora likheter med bestämmelsen i 16 § andra stycket 3

konsumentköplagen om att varan ska stämma överens med den beskrivning som näringsidkaren har lämnat och ha de egenskaper som näringsidkaren har hänvisat till genom att lägga fram prov och modell. Den svenska bestämmelsen grundas på artikel 2.2 a i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Enligt regeringens mening innebär lydelsen i varudirektivet inte någon skillnad i sak mot vad som gäller i dag. Även i detta fall bedöms därmed den svenska bestämmelsen kunna behållas. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet bör dock bestämmelsen i den nya lagen utformas närmare artikelns lydelse.

Varan ska levereras med de tillbehör som konsumenten med fog kan förutsätta

Ett tredje objektivt krav är enligt artikel 7.1 c att varan ska levereras tillsammans med sådana tillbehör, inklusive förpackning, installationsbeskrivningar eller andra instruktioner, som konsumenten rimligen kan förvänta sig. Direktivbestämmelsen motsvaras till stor del av två av den nuvarande konsumentköplagens bestämmelser. För det första anges i 16 § första stycket andra meningen att varan ska vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess installation, montering, användning, förvaring och skötsel. För det andra föreskrivs i 16 § andra stycket 4 att varan ska vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan.

Mot den bakgrunden bedömer regeringen att dessa bestämmelser i den nuvarande konsumentköplagen i huvudsak kan behållas och därför bör tas in i den nya lagen. I lagrådsremissen föreslogs i detta sammanhang, liksom på vissa andra ställen i den nya lagen, att rekvisitet ”rimligen kan förvänta sig” används för att beskriva vad en konsument kan ha anledning att räkna med. Det motsvarar den nuvarande lagens rekvisit ”med fog kan förutsätta”. *Lagrådet* invänder mot framför allt ordet rimligen och menar att det mer hävdvunna ”fog” bör användas. Begreppet ”rimligen kan förvänta sig” återfinns i båda direktiven och ger uttryck för en objektiv bedömning grundad i det enskilda fallet (se skäl 24 i varudirektivet). Regeringen noterar att lagstiftaren tidigare bedömt att de två rekvisiten språkligt står i god överensstämmelse med varandra (prop. 2001/02:134 s. 39) och att ordet rimligen inte är en nymodighet i den konsumentköprättsliga lagstiftningen. Samtidigt inser regeringen att rimligen är ett ord som beroende på sitt sammanhang har mer än en betydelse och som framgår av Lagrådets synpunkter riskerar att kunna missförstås. Regeringen kan därför godta att det vedertagna och av utredningen föreslagna ”med fog kan förutsätta” även fortsättningsvis används.

Varans mängd, egenskaper och andra särdrag

Ett fjärde objektivt krav är enligt artikel 7.1 d att varan ska ha den kvantitet och besitta de egenskaper och andra särdrag, bl.a. i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet och säkerhet, som är normala för varor av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varornas art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av näringsidkaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan, inbegripet tillverkaren, särskilt i reklam eller på märkningar. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den nuvaran-

de konsumentköplagen, även om en tillämpning av felbestämmelsen i bl.a. 16 § tredje stycket 3 i det enskilda fallet skulle kunna ge ett motsvarande resultat (jfr prop. 2001/02:134 s. 39 f.). När det gäller den sista delen i artikeln återfinns en liknande reglering om offentliga uttalanden i 19 §.

Det objektiva krav som direktivet uppställer i denna del är viktigt och bör därför komma till tydligt uttryck i lagen. Regeringen delar därför utredningens uppfattning att det bör tas in en bestämmelse i den nya lagen som anger att varan ska ha den mängd och de egenskaper och andra särdrag som är normala för varor av samma typ och som konsumenten med fog kan förutsätta med hänsyn till varans art. I artikeln nämns som exempel på egenskaper och andra särdrag varans hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet och säkerhet. Regeringen konstaterar att funktionalitet och kompatibilitet även är angivna som avtalade krav i artikel 6. Det framstår då som lämpligt att även de exempel på egenskaper och andra särdrag som nämns i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet och säkerhet i artikel 7.1 d tas in i lag. Vid bedömningen av vad konsumenten med fog kan förutsätta kan bl.a. priset på varan ha betydelse.

Vidare bör det i den nya lagen som ett objektivt krav anges att varan ska stämma överens med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som näringsidkaren eller någon i ett tidigare säljled eller för näringsidkarens räkning har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet (se nästa avsnitt om rättelse av sådana uppgifter).

En skyldighet för näringsidkaren att lämna upplysningar om varan

I avsnitt 6.7.1 behandlas en bestämmelse om att varan ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten avsåg att varan skulle användas, om näringsidkaren vid köpet godtagit detta ändamål. Detta utgör ett subjektivt krav och varan är felaktig om den avviker från det särskilda ändamålet.

Enligt 16 § tredje stycket 2 konsumentköplagen ska en vara också anses felaktig om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som säljaren kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet. Upplysningsplikten omfattar sådant som har att göra med varans egenskaper eller användning och inte övriga förhållanden som i och för sig kan vara av betydelse för konsumenten, t.ex. att näringsidkaren har i stort sett samma vara som kan köpas av konsumenten till betydligt billigare pris (se om innehållet i näringsidkarens upplysningsplikt rättsfallet NJA 2001 s. 155).

Bestämmelsen utgör enligt regeringens uppfattning ett viktigt komplement till kraven i övrigt och ställer ett rimligt krav på näringsidkaren att inte bara ge konsumenten korrekt information inför köpet utan också att inte undanhålla information om varan eller dess användning som kan vara av betydelse för konsumentens val att köpa varan. Som uttalades (prop. 1989/90:89 s. 100) vid införandet av den nuvarande konsumentköplagen är det av särskild betydelse för konsumenten att bli upplyst om eventuella begränsningar i varans användbarhet, i synnerhet i förhållande till vad som kan anses normalt för liknande varor. I regel är det också av stor betydelse för en köpare att bli upplyst om hinder eller restriktioner för varans

användning som kan bero på föreskrifter av olika slag. Viktigt för konsumenten är givetvis också att bli upplyst om särskilda risker som kan vara förenade med en varas användning.

Utredningen föreslår att den nu redovisade bestämmelsen förs över till den nya lagen. Som *Svensk Handel* påpekar finns det inte någon motsvarande bestämmelse i varudirektivet. I skäl 20 i direktivet anges emellertid att det även fortsättningsvis står medlemsstaterna fritt att reglera informationsskyldigheten för näringsidkaren i samband med ingående av avtalet eller näringsidkarens skyldighet att varna konsumenten om t.ex. vissa egenskaper hos varan. Enligt regeringens bedömning är det naturligt att nationell rätt då också kan reglera följderna av att näringsidkaren inte fullgör sin informationsskyldighet.

Enligt regeringen är det önskvärt ur konsumentskyddssynpunkt att behålla den nuvarande regleringen, och den bör därför föras över till den nya lagen. Regeringen anser att den, till skillnad från vad utredningen föreslår, bör utformas som ett objektivt krav. Medan näringsidkarens informationsskyldighet vid avtal om avsteg från de objektiva kraven (se nedan) avser avvikelser, fokuserar den nu aktuella skyldigheten om att upplysa konsumenten om varans egenskaper och användning, utöver de särskilda ändamål med varan som konsumenten själv anmäler som subjektiva krav.

Lagrådet menar att en konsuments förväntningar grundade på information om varans egenskaper och användning inte kan vara befogade, om informationen inte kan antas inverka på köpet och föreslår att det i lagrådsremissen, liksom i den nuvarande konsumentköplagen, uppställda kravet på att informationen kan antas inverka på köpet tas bort. Regeringen anser att detta ger uttryck för en väl snäv syn på konsumentens rimliga behov och förväntningar på information om varan. Det uppställs i annan lagstiftning, t.ex. distansavtalslagen, krav på att åtskillig information ska lämnas om varans egenskaper eller användning och det finns åtskillig annan information som en konsument med fog förväntar sig att bli upplyst om utan att avsaknaden av all den informationen nödvändigtvis inverkar på konsumentens ställningstagande till om varan ska köpas. Lagrådets förslag riskerar då att leda till att avsaknaden av information i omotiverad utsträckning innebär att det föreligger fel på varan, men det skulle lika gärna kunna leda till att den information som en näringsidkare kan behöva lämna begränsas i förhållande till vad som gäller i dag. Regeringen anser därför att det även i den nya lagen bör anges att en förutsättning för näringsidkarens upplysningsskyldighet är att informationen kan antas inverka på köpet. Lagrådet föreslår vissa ytterligare justeringar i bestämmelsen. Regeringen kan av dessa godta att det nuvarande ”med fog” används i stället för ”rimligen” (se ovan) men då bör, till skillnad från vad Lagrådet föreslår, hela det nuvarande uttryckssättet användas, dvs. vad en konsument ”med fog kan räkna med”.

En möjlighet att avtala om avvikelser från objektiva krav införs

Enligt artikel 7.5 i varudirektivet ska en avvikelse från de nu behandlade objektiva kraven inte alltid utgöra bristande avtalsenlighet (fel) hos varan. Det ska nämligen vara möjligt att avtala om avvikelser från dessa krav. För detta krävs att näringsidkaren särskilt informerar konsumenten om att

en särskild egenskap hos varan avviker från de objektiva kraven och konsumenten måste uttryckligen och separat godkänna avvikelsen vid köpeavtalets ingående. Det ställs alltså särskilda krav på tydlighet på ett avtal om avvikelse från de objektiva kraven (se även skäl 36).

En allmän möjlighet för parterna att komma överens om avvikelser från de objektiva kraven är något som inte finns i den nuvarande konsumentköplagen. Till viss del kan det förklaras av att lagens objektiva krav endast gäller ”om inte annat följer av avtalet”. Det finns vidare i dag en möjlighet att sälja varor i befintligt skick. Varudirektivets bestämmelse utgör enligt regeringens uppfattning ett viktigt och nödvändigt inslag för att på ett för parterna ändamålsenligt sätt bestämma vilka krav som kan ställas på varan och därmed i förlängningen för bedömningen av om det är fel på varan. Genom direktivets regel stärks konsumentskyddet genom att det uppställs särskilda krav på näringsidkaren för att utverka undantag från de objektiva kraven. Det är inte tillräckligt att enbart ta in ett villkor i avtalet, utan konsumenten måste både särskilt uppmärksammas på undantaget och godta att det görs. En möjlighet att på detta sätt avvika från ett eller flera objektiva krav kan särskilt fylla ett syfte vid försäljning av begagnade varor (se avsnitt 6.9) och vid uppdateringar (se avsnitt 8.5).

Enligt regeringen är det viktigt för både konsumenter och näringsidkare att det finns en möjlighet att vid ett köp av en vara avtala om avvikelser från de objektiva kraven på varan. Det skapar bl.a. förutsättningar att kunna sälja varor med skavanker eller reparerade varor – som annars skulle ha kasserats – till ett lägre pris. *Lagrådet* för ett resonemang om hur bestämmelsen bör uppfattas och synes vara inne på att den utgör ett formkrav avseende vad som har karaktär av ansvarsfriskrivning. Enligt Lagrådet bör det klargöras att bestämmelsen inte förändrar rättsläget såsom det kommer till uttryck i rättsfallet NJA 2015 s. 233, där Högsta domstolen uttalade att kännedom om en egenskap hos varan i regel medför att egenskapen anses avtalad. Regeringen noterar i detta sammanhang att den nuvarande konsumentköplagen skiljer sig från varudirektivet när det gäller kravens konstruktion och inbördes förhållanden. Medan det i dag anges att de objektiva kraven på varan i lagen gäller om inte annat följer av avtalet ska dessa krav nu gälla utöver de avtalade kraven på varan. Som redovisas ovan finns det sedan en särskild möjlighet att avtala om avvikelse från de objektiva kraven. Att, som Lagrådet synes vara inne på, begränsa den särskilda regeln till ett formkrav som näringsidkaren kan använda sig av för att uppnå en bevislättnad i vad som anses avtalat mellan parterna framstår inte som en given tolkning. Detta gäller särskilt då frågan om vilka objektiva krav som ställs på en vara, t.ex. att den har de egenskaper och andra särdrag som är normalt förekommande för varor av samma slag, ska bedömas objektivt. Det utesluter inte att konsumentens kännedom om t.ex. en egenskap kan ha betydelse vid bedömningen av om något utgör en avvikelse. Frågan om huruvida det föreligger fel på en begagnad vara ska inte avgöras i jämförelse med en ny vara av samma slag. En avvikelse som kräver särskilt godkännande är därmed inte alla varans skavanker utan det krävs att det är något som skiljer sig från vad som kan förväntas av en begagnad vara. Det bör inte heller ställas krav på att varje enskild avvikelse, t.ex. en repa bland flera, godkänns för sig.

Lagrådet för även ett resonemang om betydelsen av bestämmelsens rekvisit och menar angående kravet på att godkännandet ska ges separat

att det avgörande inte bör vara om godkännandet utgör en egen viljeförklaring utan hur det kommer till uttryck. Enligt regeringen är det viktigt att en avtalad avvikelse av det slag som nu behandlas är tydlig för konsumenten och att han eller hon aktivt godtar den. Med att godkännandet sker separat bör emellertid förstås att det sker genom en viljeförklaring skild från accepten av avtalet i övrigt.

Sammanfattningsvis bör en bestämmelse med ett innehåll som motsvarar artikel 7.5 i varudirektivet införas i den nya lagen. Vilka krav som ställs på avtalet för att det ska innehålla en giltig avvikelse från objektiva krav utvecklas närmare i författningskommentaren.

6.8 Fel på varan

6.8.1 De grundläggande bestämmelserna om fel

Regeringens förslag: En vara ska anses felaktig om den avviker från de subjektiva (avtalade) eller objektiva kraven på varan.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Konsumentverket* anser dock att det är värdefullt att även behålla bestämmelsen i den nuvarande lagen om att varan är felaktig när den i något annat avseende avviker från vad konsumenten med fog kunnat förutsätta. *Riksförbundet M Sverige* efterlyser en tydligare reglering som täcker de fall som omfattas av problematiken kopplat till felaktiga uppgifter som biltillverkare eller bilförsäljare har lämnat om drivmedelsförbrukning.

Skälen för regeringens förslag

Liksom hittills ska varan anses felaktig om den avviker från de subjektiva eller objektiva kraven för avtalsenlighet

I artikel 5 i varudirektivet, som behandlar varors avtalsenlighet, anges att näringsidkaren ska tillhandahålla varor som uppfyller de krav på varan som anges i direktivet. De krav som avses är de som anges i artiklarna 6, 7 och 8 i direktivet. Artikel 6 och 7 handlar om subjektiva (avtalade) respektive objektiva krav för att en vara ska vara avtalsenlig och behandlas i föregående avsnitt. Artikel 8 handlar om felaktig installation av varor och behandlas i nästföljande avsnitt.

Enligt varudirektivets artikel 10.1 ska näringsidkaren svara för all bristande avtalsenlighet (fel). Direktivet är alltså uppbyggt så att avvikelser från direktivets subjektiva och objektiva krav på varan utgör fel för vilka näringsidkaren svarar. Detta motsvarar i sak det som den nuvarande konsumentköplagen ger uttryck för (16 § tredje stycket 1). Det bör mot den bakgrunden i den nya lagen föreskrivas att varan ska anses felaktig om den avviker från de i lagen angivna subjektiva och objektiva kraven på den. Som anförs i föregående avsnitt ska det vara möjligt för parterna att avtala om avvikelser från de objektiva kraven, vilket i så fall naturligtvis kan påverka felbedömningen.

Riksförbundet M Sverige efterlyser en tydligare reglering som täcker de fall som omfattas av problematiken kopplad till felaktiga uppgifter som biltillverkare eller bilsäljare har lämnat om drivmedelsförbrukning. Vad som gäller i den särskilda situation som riksförbundet tar upp är en fråga för rättstillämpningen att avgöra. Som föreslås i avsnitt 6.7.2 ska den nuvarande bestämmelsen om näringsidkarens skyldighet att upplysa konsumenten om förhållande som rör varans egenskaper eller användning föras över till den nya lagen. Brister i detta avseende kan utgöra fel på varan. Som föreslås i avsnitt 6.8.2 kan det även utgöra fel på varan om den inte överensstämmer med uppgifter som lämnats i marknadsföringen av varan. I vilken utsträckning uppgifter som lämnas är vilseledande eller otillbörliga är en fråga för det marknadsrättsliga regelverket att avgöra. Regeringen ser i nuläget inte något behov av att ytterligare tydliggöra reglerna i det avseende Riksförbundet M Sverige tar upp.

Det finns inte utrymme att behålla regeln om att varan är felaktig när den i övrigt avviker från vad konsumenten har kunnat förvänta sig

I den nuvarande konsumentköplagens huvudsakliga paragraf om fel på varan finns det en avslutade bestämmelse om att varan är felaktig om den i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta (16 § tredje stycket 3). Utredningen bedömer att den inte behövs när nu bestämmelserna om kraven på varan byggs ut till följd av varudirektivet och att den inte heller kan föras in eftersom direktivet uttömmande reglerar de objektiva kraven på varan. *Konsumentverket* menar att utredningens förslag inte fullt ut täcker in den nuvarande bestämmelsens tillämpningsområde. Enligt verket ger den en möjlighet att mer allmänt göra en bedömning av felet medan bedömningen i de nya bestämmelserna om objektiva krav förvisso utgår från vad konsumenten med fog kan förutsätta (rimligen förvänta sig med regeringens förslag ovan), men bara i vissa frågor, t.ex. hur varan är förpackad och vilka tillbehör den åtföljs av.

Som redovisas ovan ska en rad objektiva krav ställas på varan, utöver de subjektiva krav som följer av parternas avtal. Bland annat ska den vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används, finnas i den mängd och uppvisa de egenskaper och andra särdrag som är normalt förekommande för varor av samma slag och som en konsument rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och stämma överens med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som har lämnats vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet. Enligt regeringens bedömning ger dessa krav ett fullgott konsumentskydd i sammanhanget. Regeringen konstaterar att det dessutom är så att de krav i varudirektivet som en konsument har rätt att ställa på en varas avtalsenlighet är fullharmoniserande, och direktivet lämnar därmed inte utrymme för att uppställa ytterligare sådana krav på varan. Det är därmed sammantaget varken nödvändigt eller tillåtet att föra över den nu aktuella bestämmelsen till den nya lagen.

6.8.2 Felaktig installation och andra fel

Regeringens förslag: I den nya konsumentköplagen ska det finnas bestämmelser om fel till följd av bristande installation, om fel när varan är bristfällig från säkerhetssynpunkt och om fel vid avvikelser i förhållande till marknadsföringsuppgifter som inte rättats eller vid underlåtenhet att lämna viss information. Den nya lagen ska också reglera rättsliga fel.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men är något annorlunda utformat.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Konsumentverket* anser att rekvisitet ”inte har inverkat på köpet” kan innebära bevissvårigheter. *Svensk Handel* pekar på vikten av att bestämmelserna utformas i enlighet med direktivets lydelse.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande felregler bör om möjligt behållas

I den nuvarande konsumentköplagen finns ett antal paragrafer som reglerar vissa specifika typer av fel. I 16 a § regleras fel till följd av felaktig installation som tillhandahålls av säljaren, i 18 § regleras fel när varan är bristfällig från säkerhetssynpunkt, i 19 § regleras fel vid avvikelser i förhållande till marknadsföringsuppgifter eller vid underlåtenhet att lämna viss information och i 21 a § regleras rättsliga fel.

Regeringen anser att samtliga dessa felbestämmelser framstår som angelägna att behålla. Ingen remissinstans invänder heller mot detta. Sådana bestämmelser bör därför finnas i den nya lagen om det är möjligt med hänsyn till varudirektivet, i förekommande fall med de ändringar som direktivet föranleder.

Fel till följd av bristfällig installation

Det är inte ovanligt, särskilt vid köp av vitvaror och andra dyrare varor, att parterna i avtalet kommer överens om att näringsidkaren eller någon på dennes sida ska installera varan hos konsumenten. Av 2 § 2 konsumenttjänstlagen (1985:716) framgår att den lagen inte gäller installation, montering eller annat arbete som en näringsidkare utför för att fullgöra ett avtal om köp av en lös sak. I stället är konsumentköplagen tillämplig t.ex. vid avtal om köp och installation av tvätt- och diskmaskiner, spisar eller kylskåp (se prop. 1989/90:89 s. 64 f.). Varken den nuvarande konsumentköplagen eller varudirektivet uppställer krav på att installation ska ingå i köpet.

I varudirektivet finns bestämmelser om felaktig installation av varor i artikel 8. Innebörden är att varje fel som följer av den felaktiga installationen av varorna ska anses som bristande avtalsenlighet av varorna om a) installationen utgör en del av köpeavtalet och utfördes av näringsidkaren eller under näringsidkarens ansvar, eller b) installationen, som var avsedd att utföras av konsumenten, också utfördes av denne och den felaktiga installationen berodde på brister i de installationsinstruktioner som tillhandahölls av näringsidkaren eller, när det gäller varor med digitala delar, tillhandahölls av näringsidkaren eller av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Regleringen företer likheter

med artikel 9 i digitaldirektivet om bristande integration av det digitala innehållet (se avsnitt 7.7.2).

Den nuvarande 16 a § konsumentköplagen innehåller en i huvudsak motsvarande reglering som den i artikel 8 a. Den har sin grund i 1999 års konsumentköpsdirektiv. I paragrafen anges att om säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet har åtagit sig att installera varan och har sådan installation utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning, ska varan anses felaktig, om den på grund av brister i installationen avviker från bl.a. de subjektiva eller objektiva kraven på varan. Regleringen i 16 a § kan därmed i huvudsak behållas och den bör i sakföras över till den nya lagen.

Den nu redovisade 16 a § innehåller ingen motsvarighet till artikel 8 b. En sådan bestämmelse finns emellertid i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Vid genomförandet av det direktivet gjordes bedömningen att det inte fanns behov av att särskilt reglera den situationen. I stället förtydligades konsumentköplagens objektiva krav om att varan ska vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess installation. Om varan avviker från detta krav, ska den anses felaktig (prop. 2001/02:134 s. 47 f.). Regeringen konstaterar att artikel 8 b visserligen grundas på brister i näringsidkarens installationsanvisningar och att sådana brister även i den nya lagen kommer utgöra ett fel på varan. Enligt regeringens uppfattning är det emellertid av värde att det i lagen tydligt framgår under vilka förutsättningar en bristande installation utgör ett fel som näringsidkaren ansvarar för i den situationen konsumenten själv utför installationen. Regeringen ställer sig mot den bakgrunden bakom utredningens förslag om att i den nya lagen införa en särskild bestämmelse motsvarande artikel 8 b i varudirektivet.

Säkerhetsfel

I varudirektivet finns det inte någon motsvarighet till 18 § i den nuvarande konsumentköplagen om varor som är bristfälliga från säkerhetssynpunkt. Enligt den paragrafen kan varan vara felaktig i två olika avseenden. Det första är att varan säljs i strid mot ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt. Det andra är att varan är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

Frågan om säkerhetsfel återkommer i 19 § fjärde stycket som anger att varan är felaktig om näringsidkaren har underlåtit att efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen lämna säkerhetsinformation om varan eller underlåtit att lämna den information om varans egenskaper eller användning som näringsidkaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna, och underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet. Detsamma gäller om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och säljaren har känt till eller borde ha känt till underlåtenheten att fullgöra föreläggandet eller åläggandet.

Enligt regeringen kan det hävdas att dessa säkerhetsfel skulle kunna utgöra brister i de objektiva krav på varan som återfinns i artikel 7.1 d i varudirektivet. I artikeln anges att varan ska besitta de egenskaper, inbegripet bl.a. säkerhet, som är normala och som konsumenten rimligen kan förvänta sig. Regeringen konstaterar att det i annat fall anges i skäl 18 i varudirektivet att direktivet inte påverkar nationell rätt i den utsträckning de berörda frågorna inte regleras i direktivet och att detta särskilt gäller varors laglighet. Felreglerna i 18 § och 19 § fjärde stycket konsumentköplagen utgör en del av det inom EU till stor del harmoniserade regelkomplex som ska motverka att farliga varor finns på marknaden. Enligt regeringens bedömning är det möjligt att införa regler motsvarande de nu redovisade även i den nya lagen. Skäl 20 i varudirektivets ger dessutom utrymme åt medlemsstaterna att reglera en informationsskyldighet för näringsidkaren i samband med ingåendet av avtalet och näringsidkarens skyldighet att varna konsumenten om t.ex. vissa egenskaper hos varan.

Sammantaget bör felregler motsvarande 18 § och 19 § fjärde stycket återfinnas även i den nya lagen.

Fel på grund av oriktig marknadsföring

En återstående fråga är om och i vilken utsträckning det går att behålla bestämmelserna i 19 § första–tredje styckena konsumentköplagen om fel på grund av att varan inte överensstämmer med uppgifter som lämnats i bl.a. marknadsföring.

Enligt 19 § första stycket är varan felaktig om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet. Varan ska, enligt 19 § andra stycket, även anses felaktig om det är någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, som lämnat uppgifterna. I 19 § tredje stycket anges två undantag. Det första innebär att varan inte är felaktig om säljaren visar att uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt eller att uppgifterna inte har inverkat på köpet. Det andra innebär att varan inte är felaktig om säljaren, i det fall som avses i andra stycket, visar att han eller hon varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Vid en bedömning av om motsvarande bestämmelser kan tas in i den nya lagen måste varudirektivets artikel 7 om objektiva krav på avtalsenlighet beaktas. Enligt artikel 7.1 d, som behandlas i avsnitt 6.7.2, ska varorna föreligga i den kvantitet och besitta de egenskaper och andra särdrag som är normala för varor av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varornas art och med beaktande av offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av näringsidkaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan, inbegripet tillverkaren, särskilt i reklam eller på märkningar. Enligt artikel 7.2 ska näringsidkaren inte vara bunden av ett offentligt uttalande, om näringsidkaren visar a) att näringsidkaren inte kände till och rimligen inte kunde känna till uttalandet, b) att uttalandet hade korrigerats vid tidpunkten för avtalets ingående på samma sätt eller på ett jämförbart sätt som det på vilket uttalandet gjordes eller c) att beslutet att köpa varorna inte kunde ha påverkats av det offentliga uttalandet.

Regeringen bedömer att artikel 7.1 d och 7.2 i princip överensstämmer med 19 § första–tredje styckena konsumentköplagen, även om bestämmelserna till uppbyggnad och utformning skiljer sig något åt. Det kan t.ex. noteras att direktivets huvudregel är utformad som ett objektivt krav medan den i lagen är utformad som en felregel och kravet framgår då indirekt. Som anförs i avsnitt 6.7.2 bör denna del i den nya lagen anses som ett objektiv krav. De svenska undantagen kan däremot behållas som felregler och föras över till den nya lagen med vissa justeringar för att anpassa dem till direktivet (se även avsnitt 6.10). Bland annat bör det föreskrivas att en korrigering av uppgifterna måste göras före köpet och på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades på, vilket är mer i linje med artikel 7.2 b. I den nuvarande paragrafen anges att uppgifterna ”inte har inverkat på köpet”. Utredningen föreslår att detta behålls i den nya lagen. *Konsumentverket* anser att rekvisitet kan innebära bevissvårigheter. Regeringen konstaterar att det inte är ett nytt rekvisit och det har såvitt känt inte lett till problem i tillämpningen till nackdel för konsumenten. Innebörden bedöms vara densamma som den i direktivet, och regeringen ställer sig bakom utredningens val av ord. I lagrådsremissen gjordes det tillägget att ordet ”kunnat” sköts in (jfr artikel 7.2 c). Som *Lagrådet* anför riskerar detta dock att leda till att prövningen vidgas och inte fokuserar på uppgifternas faktiska inverkan på köpet. Mot den bakgrunden föreslår regeringen, i enlighet med Lagrådet, att den nuvarande och av utredningen föreslagna formuleringen används i den nya lagen. Det bör understrykas att regeln tydligt anger att det är näringsidkaren som har bevisbördan.

Särskilt om rättsliga fel

Vid sidan av faktiska fel kan varor ha rättsliga fel. Med rättsliga fel avses att det finns rättigheter för tredje man kopplade till varan som begränsar konsumentens användning av den. Varudirektivet behandlar sådana fel. Enligt artikel 9 ska konsumenten ha rätt till avhjälpandeåtgärder om en begränsning (engelska: restriction) till följd av en kränkning av en rättighet som tillkommer tredje part, särskilt immateriella rättigheter, förhindrar eller begränsar (engelska: limit) användningen av varorna i enlighet med artiklarna 6 och 7 (dvs. en användning med beaktande av de subjektiva och objektiva kraven på varan). Ett undantag finns men det är inte relevant för svenska förhållanden. Artikeln är inte uttryckligen utformad som en felbestämmelse men är en sådan i praktiken (se skäl 35 där uttrycket rättsligt fel används). En likalydande artikel finns i digitaldirektivet (se avsnitt 7.7.1).

Regler om rättsliga fel finns i 21 a § i den nuvarande konsumentköplagen. Bestämmelserna infördes 2003 som en följd av begränsningar av möjligheten att förvärva stöldgods i god tro (prop. 2002/03:17 s. 31 f.). Enligt 21 a § har varan ett rättsligt fel, om tredje man har äganderätt till varan eller har panträtt eller annan liknande rätt i den och det inte följer av avtalet att köparen ska överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför. Paragrafen behandlar inte uttryckligen immaterialrättsliga begränsningar.

Direktivet behandlar i praktiken endast den situationen att ett användande av varan skulle kränka tredjemansrättigheten, vilket innebär att den inte får användas på avsett vis. Detta följer redan av reglerna om objektiva krav, och en särskild bestämmelse om rättsliga fel skulle därför egentligen

inte vara nödvändig för att genomföra direktivet. Det framstår emellertid som lämpligt att den behålls, inte minst i syfte att uppmärksamma parterna på att även rättsliga förhållanden kan medföra fel på varan.

Regeringen konstaterar att både artikel 9 och 21 a § konsumentköplagen tar sikte på bl.a. sakrättsliga belastningar. Sådana tredjemansrättigheter är som utgångspunkt begränsande för konsumentens användning av varan, vilket både direktivet och lagen ger uttryck för. Genom hänvisningen i artikel 9 till användning i enlighet med de subjektiva och objektiva kraven ges utrymme för parterna att träffa avtal om belastning i form av en tredjemansrättighet i samma utsträckning som gäller i övrigt, dvs. med särskilda krav på tydlighet i fråga om objektiva krav och annars på vanligt sätt. Mot den bakgrunden bedömer regeringen att det är möjligt att i den nya lagen i huvudsak ha en reglering som motsvarar den i 21 a § konsumentköplagen, och en sådan bör därför införas.

När det gäller immaterialrättsliga fel anges i Förenta nationernas internationella köprättskonvention (CISG) artikel 42 (1) att näringsidkaren måste avlämna en vara som inte belastas av någon rätt för eller något krav från tredje man, som grundas på något industriellt rättsskydd eller någon annan immaterialrätt. Vad som avses är sådana anspråk som tredje man kan göra gällande på grund av intrång i bl.a. rätten till patent eller varumärke eller i upphovsrätt (prop. 1986/87:128 s. 121 f.). Frågan är inte uttryckligen reglerad i konsumentförhållanden. Eftersom rättigheterna omnämns i direktivet bör det även i lagen uttryckligen anges att det utgör ett rättsligt fel om varan belastas av tredje mans immaterialrätt. Sådana rättigheter föreligger i flertalet varor utan att det nödvändigtvis begränsar användningen. Exempelvis omfattas varan och företaget som tillverkat eller sålt den av reglerna om skydd av varumärkesrätt och företagsnamn. Det är naturligtvis inte så att detta i sig alltid ska medföra att varan är felaktig. *Lagrådet* gör en tolkning av det i lagrådsremissen valda uttrycksättet ”inte rimligen kunnat förvänta sig” och föreslår som en följd av denna att ordet rimligen tas bort. Som framgår av avsnitt 6.7.2 kan regeringen godta att det vedertagna ”med fog kunnat förutsätta” används i den nya lagen och intresset av enhetlighet gör att så bör ske även i detta fall, vilket också utredningen föreslår. Prövningen ska göras objektivt utifrån hur en genomsnittlig konsument skulle ha sett på frågan i den enskilda situationen.

6.9 Begagnade varor på auktion

Regeringens förslag: De objektiva kraven ska inte gälla när en begagnad vara köps på offentlig auktion. En sådan vara ska anses felaktig, om den är i sämre skick än vad konsumenten med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter med fog kunnat förutsätta.

Regeringens bedömning: Det är inte möjligt att i den nya lagen införa en generell regel om köp av varor i befintligt skick.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen och delar bedömningen eller invänder inte mot dem. *Lunds universitet*

anser att det råder osäkerhet i fråga om hur det nya rättsläget beträffande försäljning av varor i befintligt skick och försäljning på auktion ska förstås. *Motorbranschens riksförbund* efterfrågar en tydligare reglering gällande köp av begagnade varor och ett mer utförligt resonemang gällande felbegreppet i fråga om sådana varor.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Varudirektivet tillåter inte bestämmelser om köp i befintligt skick

Den nuvarande konsumentköplagen gäller köp av varor som en näringsidkare säljer till en konsument. Lagen omfattar därmed även begagnade varor, men det finns en viss särreglering av denna varukategori. I 17 § första stycket finns en bestämmelse om när en vara ska anses felaktig om den har sålts i ”befintligt skick” eller med ett liknande allmänt förbehåll. Varan ska då anses felaktig, om den är i sämre skick än konsumenten med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta. Med befintligt skick avses att näringsidkaren begränsar sin utfästelse till det faktiska tillstånd som varan befinner sig i vid köptillfället.

Det är alltså i dag möjligt att sälja en begagnad vara med ett mer allmänt förbehåll, som att den säljs i befintligt skick, och att det innebär att varan inte behöver fullt ut leva upp till de krav som allmänt ställs på varor. *Motorbranschens riksförbund* vill se en särskild och tydligare reglering av begagnade varor och att det i förarbetena utvecklas hur ansvaret för fel på t.ex. en begagnad bil bör bedömas. Enligt regeringens uppfattning finns det inte utrymme för en särskild reglering. Vad som utgör fel (bristande avtalsenlighet) på en vara bestäms av vilka subjektiva och objektiva krav som ställs på varan, dvs. vad som gör varan avtalsenlig (se avsnitt 6.7). Varudirektivet kräver en större tydlighet för att göra avsteg från de objektiva kraven än att sälja en begagnad vara i befintligt skick (se skäl 36). För att en avvikelse från de objektiva kraven ska vara möjlig krävs enligt artikel 7.5 att näringsidkaren särskilt informerar konsumenten om avvikelsen och att konsumenten uttryckligen och separat godkänner den vid köpeavtalets ingående. I avsnitt 6.7.2 föreslås att en sådan möjlighet införs i den nya lagen.

Det bedöms alltså inte vara möjligt att i den nya lagen införa en generell bestämmelse om lägre krav på varor som säljs i befintligt skick. Detta innebär att det för begagnade varor framöver kommer att tillämpas samma felbegrepp som för nya varor. Det är inte heller, som Motorbranschens riksförbund vill, möjligt att i detta sammanhang närmare ange hur bedömningen av fel på begagnade varor ska göras. Att direktivet föranleder denna förändring bör inte ses som något negativt utan tvärtom något som kan stärka konsumentskyddet och begränsa risken för tvister mellan parterna. Eftersom bedömningen ska göras i huvudsak utifrån de krav på varan som ställs och dessa i stor utsträckning kan formuleras av parterna i avtalet, är det viktigt att omsorg läggs på denna aspekt av avtalet vid köpets ingående.

Begagnade varor som köps på offentlig auktion

I den nuvarande konsumentköplagen finns ett tillägg till den ovan beskrivna regeln om befintligt skick. Enligt 17 § andra stycket första meningen ska en begagnad vara som har sålts på en auktion där konsumenter har

möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, anses vara såld i befintligt skick. Konsekvensen av detta är, enligt 17 § första stycket, att varan ska anses felaktig om den är i sämre skick än konsumenten med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog kunnat förutsätta. Vid tillämpningen ska hänsyn tas till utropspriset (17 § andra stycket andra meningen). I lagen finns ytterligare en undantagsbestämmelse för sådana köp som rör prisavdrag. Den behandlas i avsnitt 6.14.3.

Bestämmelserna om auktionsvaror har sin grund i 1999 års konsumentköpsdirektiv (artikel 1.3, se även prop. 2001/02:134 s. 29). I varudirektivet finns en motsvarande bestämmelse i artikel 3.5 a första stycket som innebär att medlemsstaterna från direktivets tillämpningsområde får undanta avtal om försäljning av begagnade varor som säljs på offentlig auktion. Regeringen anser att det av konsumentskyddsskäl inte finns anledning att generellt undanta sådana varor från lagens tillämpning. Det finns däremot skäl att överväga om nuvarande undantag om fel på sådana varor bör behållas.

Med offentlig auktion avses enligt direktivet en försäljningsmetod där näringsidkaren bjuder ut varor till försäljning till konsumenter, vilka personligen närvarar eller ges möjlighet att närvara vid auktionen, genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varorna. I andra fall, t.ex. vid försäljning som uteslutande sker på distans, får däremot inte undantag göras. Rimligheten i att t.ex. internetauktioner inte omfattas av undantaget i artikel 3.5 a kan ifrågasättas men direktivet är tydligt i frågan.

Regeringen konstaterar att direktivets undantag gör det möjligt att i den nya lagen ha en särskild felbestämmelse för begagnade auktionsvaror som i huvudsak motsvarar dagens bestämmelse. Det framstår som lämpligt att en sådan bestämmelse införs i den nya lagen. Det har inte framkommit annat än att den nuvarande ordningen är väl fungerande och den bedöms inte, som *Lunds universitets* synes mena, leda till rättsosäkerhet.

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att den nya lagen ska innehålla en bestämmelse om att en vara som köps på en offentlig auktion ska anses felaktig om den är i sämre skick än konsumenten med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter med fog kunnat förutsätta. I avsnitt 6.7.2 ändras det i lagrådsremissen valda uttryckssättet ”rimligen kan förvänta sig, med anledning av *Lagrådets* synpunkter, till ”med fog kan förutsätta”, som återfinns i den nuvarande lagen. Även om Lagrådet inte gör motsvarande anmärkning i denna del bör en sådan ändring ske i syfte att uppnå en enhetlig terminologi. I avsnitt 5.3 föreslås att direktivets definition av offentlig auktion införs i den nya lagen. Det bör i den felbestämmelse som nu föreslås anges att den är begränsad till sådana auktioner.

När det görs undantag från varureglerna för sådana begagnade varor som nu behandlas, ska tydlig och uttömmande information om detta göras lätt tillgänglig för konsumenter (artikel 3.5 andra stycket). Det finns inte anledning att särskilt reglera detta. Det får åligga den som anordnar offentliga auktioner att informera om vilka konsumenträttsliga regler som gäller vid sådan försäljning (jfr 2 kap. 2 § distansavtalslagen om ytterligare informationskrav vid bl.a. sådan försäljning). Till det kommer, som utredningen anför, att Konsumentverket i sin informationsgivning kan förväntas informera om vad som gäller vid försäljning på offentlig auktion.

6.10 Felbestämmelsernas uppbyggnad

Regeringens förslag: Krav- och felbestämmelserna i den nya lagen ska utformas så att strukturen motsvarar varudirektivets och i övrigt på ett mer ändamålsenligt sätt än i den nuvarande lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens uppdelning av krav och fel i lagen skiljer sig dock något från regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna, bl.a. *Göteborgs tingsrätt*, *Helsingborgs tingsrätt*, *Svensk Handel* och *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Lunds universitet* anser att utredningen omformar felreglerna utan att klargöra på vilket sätt de nuvarande felreglerna överensstämmer med eller strider mot varudirektivet.

Skälen för regeringens förslag: De grundläggande bestämmelserna om fel på varan finns i dag i 16 § konsumentköplagen, som reglerar såväl krav på varan som vad som utgör fel på varan. De krav som ställs på varan återfinns huvudsakligen i första och andra styckena, men det finns även bestämmelser i tredje stycket som medför att varan måste uppfylla ytterligare krav. Bestämmelser om subjektiva (avtalade) krav på varan finns i både första och andra styckena medan bestämmelser om objektiva krav finns eller framgår av samtliga stycken i paragrafen. Tredje stycket anger vad som utgör fel på varan men där framgår alltså indirekt också vissa krav på varan. Till detta kommer att både 17 och 19 §§ delvis innehåller regler om fel som närmast bör betraktas som krav på varan.

Som framgår ovan är varudirektivet något annorlunda uppbyggt än den svenska lagregleringen. I artikel 5 i direktivet anges att näringsidkaren ska tillhandahålla konsumenten varor som uppfyller de krav som följer av artiklarna 6–8. I artikel 6 regleras de subjektiva kraven på varan medan artiklarna 7 och 8 innehåller de objektiva krav som ställs på varan och som ska gälla utöver de avtalade kraven. Det följer av artikel 10.1 att näringsidkaren svarar för bristande avtalsenlighet hos varan.

Utredningen anser att det inte är helt lätt att med nuvarande uppbyggnad av den svenska lagen se huruvida det råder överensstämmelse med direktivet eller inte. Mot den bakgrunden bedömer utredningen att lagtexten avseende den grundläggande regleringen av krav på, respektive fel på, varan bör utformas i närmare överensstämmelsen med direktivet. *Svensk Handel* framhåller vikten av att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet och instämmer med utredningens förslag medan *Lunds universitet* synes vara mer skeptiskt.

Regeringen instämmer i utredningens ambition. Att i lagen först ange vilka krav som ställs på en vara och därefter ange när varan brister i avtalsenlighet (är felaktig), dvs. när den inte överensstämmer med kraven, bidrar till ett korrekt genomförande av varudirektivet. Än viktigare är emellertid att det skapar en mer kronologisk och logisk uppbyggnad av felbestämmelserna, vilket gör lagen mer överskådlig, och därigenom mer lättillgänglig för såväl näringsidkare och konsumenter som rättstillämpare.

Regeringen anser att det i syfte att nå dit finns anledning att, i förhållande till utredningens förslag, ta ytterligare några steg i syfte att klargöra vad som utgör krav och vad som utgör fel. Den nya lagen bör alltså först ange

vilka krav som ställs på varan, varvid subjektiva respektive samtliga objektiva krav bör regleras för sig, och därefter samla de bestämmelser som reglerar det som utgör fel på varan.

Som framgår av förslagen i denna proposition är regeringen av uppfattningen att det också i något större utsträckning än vad utredningen föreslår finns skäl att avvika från den nuvarande lagens språk, både i syfte att få en mer begriplig reglering och för att nå en större samstämmighet med direktivet.

6.11 Ansvar för fel på varan

6.11.1 En beskrivning av ansvarsreglerna

I avsnitt 6.8 beskrivs de köprättsliga fel på en vara som kan uppstå. Det handlar framför allt om att varan inte motsvarar de subjektiva eller objektiva krav som ställs på den. Varan är då inte avtalsenlig utan felaktig. För att konsumenten ska få tillgång till konsumentköplagens påföljdsregler (se avsnitt 6.14) och därigenom få felet på varan avhjälpt, krävs att det är ett fel som näringsidkaren svarar för.

För att avgöra om näringsidkaren är ansvarig för ett fel behöver det bestämmas vilka fel som ansvaret omfattar och under hur lång tid som ansvaret gäller. Det som framför allt är relevant är då att avgöra när felet uppstod och när det visade sig samt vem av köparen och säljaren som har bevisbördan för dessa och andra aspekter på felansvaret.

För att konsumenten framgångsrikt ska kunna göra gällande ett fel på en vara krävs i dag att konsumenten reklamerar felet i rätt tid (se avsnitt 6.12) och att felet fanns vid tidpunkten för avlämnandet. Näringsidkaren svarar nämligen bara för sådana ursprungliga fel. Ett fel kan vara ursprungligt även om det visar sig först senare. Senare uppkomna fel får däremot konsumenten själv svara för och näringsidkaren har i dessa fall ingen skyldighet att avhjälpa felet.

Näringsidkarens ansvar för ursprungliga fel är begränsat i tid. Ansvaret gäller för fel som visar sig inom tre år från köpet. Inom den tiden måste konsumenten även anmäla felet för att få rätt till felpåföljder. För framför allt dyrare varor lämnas ofta kommersiella garantier som kan förlänga den tid under vilken näringsidkaren har ett ansvar.

Den sista aspekten handlar om bevisbördan. Bestämmelser om bevisbördan syftar till att klargöra vem av näringsidkaren och konsumenten som behöver visa att det finns ett fel och att det är ett ursprungligt fel. I den nuvarande konsumentköplagen uppställs en presumtion för att ett fel som visar sig inom sex månader från köpet ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte annat visas eller detta är oförenligt med varans eller felets art. Under denna tid är det alltså näringsidkaren som måste bevisa att felet inte var ursprungligt. Detta brukar kallas den omvända bevisbördan.

De förstnämnda frågorna behandlas i avsnitt 6.11.2 medan den om bevisbördan behandlas i avsnitt 6.11.3. I avsnitt 8.6 behandlas vissa särregler om ansvarstiden och bevisbördan för varor med digitala delar.

6.11.2 Näringsidkarens ansvar för fel

Regeringens förslag: Näringsidkaren ska svara för fel på en vara som fanns vid avlämnandet (ursprungligt fel). Näringsidkarens ansvar ska gälla för sådana fel som visar sig inom tre år från varans avlämnande. Om näringsidkaren har åtagit sig att som ett led i att fullgöra köpet installera varan, gäller ansvaret för fel från när installationen har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att den nuvarande bestämmelsen om när felbedömningen ska göras förs över till den nya lagen och att den yttersta reklamationsfristen behålls. Utredningen föreslår vidare att det, som hittills, uttryckligen ska anges att en längre ansvarsperiod kan följa av ett garantiåtagande. Utredningen behandlar inte installation av varan som en felansvarsfråga utan som en avlämnandefråga (se avsnitt 6.3).

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna ställer sig bakom utredningens förslag. *Kommerskollegium* efterfrågar, när det gäller förslaget om en treårig ansvarstid, en närmare redogörelse av proportionalitetstestet som enligt EU-rätten krävs för att införa nationella särkrav som avviker från harmoniseringslagstiftning. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* och *Svenska Kennelklubben* vill se en ansvarstid på två år. *Svensk Handel* anser, med tanke på den ökande handeln med begagnade varor, att möjligheten i varudirektivet att föreskriva att näringsidkaren och konsumenten kan enas om en kortare ansvarsperiod för sådana varor bör införas.

Skälen för regeringens förslag

En minimiharmonisering av näringsidkarens felansvarsperiod

I artikel 10.1 i varudirektivet anges att näringsidkaren ska svara gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet (fel) som föreligger vid den tidpunkt då varorna levererades och som framkommer inom två år från den tidpunkten. Enligt artikel 10.3 får medlemsstaterna behålla eller införa en längre tidsperiod. Varudirektivets reglering av näringsidkarens felansvarsperiod är således en minimiharmonisering. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt 1999 års konsumentköpsdirektiv.

Näringsidkarens ansvar ska gälla för ursprungliga fel

När det gäller att bestämma vilka fel på den köpta varan som omfattas av näringsidkarens ansvar och som därmed kan föranleda felpåföljder, konstaterar regeringen att varudirektivets reglering motsvarar det som redan gäller i svensk rätt. Det är tidpunkten för varans avlämnande som är avgörande för bedömningen av om det föreligger fel på varan. Med andra ord svarar näringsidkaren för ursprungliga fel på varan.

I den nuvarande konsumentköplagen anges dels att frågan om huruvida en vara är felaktig ska bedömas med hänsyn till dess beskaffenhet när den avlämnas, dels att näringsidkaren svarar för fel som har funnits vid denna tidpunkt även om felet visar sig först senare (20 § första stycket). Detta ger uttryck för felbedömningen och näringsidkarens ansvar för fel. Utredningen föreslår att bestämmelserna förs över till den nya lagen.

Som redovisas i avsnitt 7 och 8 ska i huvudsak motsvarande felregler gälla även för digitalt innehåll, och digitala tjänster, både som digitala delar i varan och som fristående, och när ett sådant innehåll eller en sådan tjänst tillhandahålls konsumenten kontinuerligt under en period gäller näringsidkarens ansvar även andra fel än ursprungliga. Att ha en särskild bestämmelse om felbedömningen för varor kan då leda till oklarheter om dess omfattning och kan motivera ytterligare en sådan bestämmelse som behandlar situationen när även andra fel än ursprungliga är relevanta. Frågan är därför om en bestämmelse om felbedömningen är nödvändig. Varudirektivet reglerar näringsidkarens ansvar och i det ligger ett utpekande av vilka fel detta ansvar omfattar. Syftet med de nuvarande svenska reglerna är detsamma, nämligen att slå fast att ansvaret gäller ursprungliga fel. Vad som utgör ett sådant fel framgår i praktiken redan av den andra meningen i 20 § första stycket – att det är fel som har funnits vid varans avlämnande. Den meningen innehåller också det andra nödvändiga rekvisitet, nämligen att det är näringsidkaren som svarar för ursprungliga fel.

Det är en allmän köprättslig princip att felbedömningen ska ske vid samma tidpunkt som när risken går över på köparsidan, vilket är när varan avlämnas. Den nuvarande bestämmelsen tydliggör även när dröjsmålsansvaret övergår till ett felansvar. Enligt regeringens uppfattning framgår emellertid dessa förhållanden av bestämmelsen om näringsidkarens felansvar. Något behov av att behålla den särskilda regeln om felbedömningen finns därför inte. *Lagrådet* invänder inte mot den bedömningen men anser att näringsidkarens felansvar bör avse varans beskaffenhet vid tiden för riskövergången snarare än dess beskaffenhet vid tiden för avlämnandet. Motsvarande syn hade Lagrådet redan vid införandet av den nuvarande konsumentköplagen, vilket regeringen då inte fann skäl att bejaka (prop. 1989/90:89 s. 188). Det finns inte anledning att nu göra en annan bedömning (jfr även skäl 37–39 i varudirektivet). Näringsidkarens ansvar bör således gälla för fel på varan som har funnits vid avlämnandet.

I förhållande till näringsidkarens felansvar enligt den nuvarande lagen föreskriver varudirektivet ett ytterligare moment. Om installation av varan utförs av näringsidkaren som ett led i att fullgöra köpet, ska varan enligt skäl 40 i direktivet anses levererad först när installationen är avslutad. Det motiveras av att konsumenten kan ha svårt att upptäcka och göra gällande fel på varan innan installationen har avslutats. I lagrådsremissen föreslogs en bestämmelse om att varan i denna situation ska anses avlämnad först vid installationen. Med anledning av *Lagrådets* synpunkter på det förslaget (se avsnitt 6.3) anser regeringen att ett mer ändamålsenligt sätt att uppfylla direktivets syfte utan att behöva frikoppla varans avlämnande från konsumentens besittning av den är att i stället göra ett tillägg i bestämmelsen om näringsidkarens felansvar. Regeringen föreslår därför att om näringsidkaren som ett led i att fullgöra köpet har installerat varan, ska felansvarstiden räknas från installationstidpunkten.

Näringsidkarens ansvarsperiod ska vara tre år

Enligt den nuvarande konsumentköplagen gäller att näringsidkaren svarar för fel som uppstod senast vid avlämnandet och som visar sig senast under en viss tidsperiod därefter. Sedan drygt femton år tillbaka är den tiden tre år i Sverige. Ansvarstiden är i 23 § tredje stycket konsumentköplagen for-

mulerad som en yttersta reklamationsfrist, dvs. den tid som konsumenten får göra gällande att varan är behäftad med ett ursprungligt fel. Efter den fristens utgång kan således inte en reklamation ske med framgång. Det är därmed i praktiken en preskriptionsfrist.

Utredningen föreslår att denna ordning behålls. I lagrådsremissen gjordes däremot bedömningen att fristen i stället bör utgöra näringsidkarens felansvarstid. Ursprungliga fel som visar sig inom denna tid ska då omfattas av näringsidkarens ansvar. *Lagrådet* ifrågasätter det lämpliga i lagrådsremissens teknik för att tidsbegränsa näringsidkarens felansvar och då särskilt att felet ska visa sig inom en viss angiven tid. Enligt regeringen framstår emellertid Lagrådets skäl för att behålla den gällande systematiken inte som övertygande. Ett skäl för att utforma felansvaret på det sätt som föreslogs i lagrådsremissen är att det för tillhandahållande av digitalt innehåll inte får uppställas en reklamationsplikt (se avsnitt 7.9). Att i en och samma lag använda olika uttryck för i praktiken samma sak bör undvikas och att använda uttrycket näringsidkarens ansvarsperiod skapar enhetlighet i regelverket. Ett annat skäl är att båda direktiven innehåller särskilda regler om preskriptionsfrister. Som utvecklas i avsnitt 6.12 medför dessa att preskriptionsfristen behöver separeras från den tid under vilken näringsidkaren är ansvarig för fel. Näringsidkarens ansvarsperiod kommer därmed inte längre att ange den yttersta tid som konsumenten kan reklamera ett fel utan i stället den yttersta tid under vilken ett fel behöver visa sig för att näringsidkaren ska vara ansvarig för det. Att övergå till att reglera en yttersta ansvarstid i stället för en yttersta reklamationstid har också den fördelen att lagstiftningen tydligt fokuserar på näringsidkarens skyldighet att svara för fel och inte på konsumentens skyldighet att anmäla felet, vilket i sammanhanget får anses vara av sekundärt intresse.

Lagrådet menar bl.a. att kravet på att felet ska ha visat sig kan tänkas medföra vissa tillämpningssvårigheter och som exempel beskrivs en situation där felet inte har hunnit visa sig inom ansvarstiden. Regeringen noterar emellertid att inte heller Lagrådets eget förslag på utformning löser den beskrivna situationen. Lagrådet gör vidare gällande att lagrådsremissens förslag i vissa situationer skulle vara konfliktdrivande. Detta tar sikte på den situationen att det skulle uppstå tvist om huruvida felet har visat sig alldeles i slutet av eller strax efter ansvarsperiodens utgång. Även om det inte helt kan uteslutas att det någon gång skulle kunna uppstå en sådan tvist är det enligt regeringen att föredra framför Lagrådets förslag att behålla nuvarande ordning, vilket skulle omöjliggöra för konsumenten att alls göra gällande sena fel (se vidare avsnitt 6.12). Medan lagrådsremissens förslag innebär att felet måste visa sig inom en viss tid innebär Lagrådets förslag att konsumentens krav med anledning av felet måste framställas inom samma tid. Ett sådant krav förutsätter att felet har visat sig. Enligt regeringens uppfattning leder inte Lagrådets förslag till att konsumenten kan göra gällande fler fel eller att det kan ske under en längre tid, snarare tvärtom. Som anförs ovan ser regeringen flera fördelar med att i den nya lagen skapa en tydligare reglering om näringsidkarens felansvar – en reglering som också är mer i linje med varudirektivets. Regeringen anser sammantaget att skillnaderna i de olika lagtekniska utformningarna inte är sådana att det är motiverat att göra den ändring som Lagrådet förordar.

Enligt varudirektivet ska näringsidkarens ansvarsperiod vara minst två år. Det är alltså möjligt att behålla den nuvarande längre ansvarsperioden på tre år i svensk rätt. Utredningen föreslår att så sker. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* förordar en ansvarsperiod på två år och menar att detta inte innebär någon försämring av konsumentskyddet. Erfarenheten från deras bransch är att ursprungliga fel visar sig redan inom ett år, och en treårig ansvarsperiod utgör enligt denna branschorganisation en icke nödvändig överimplementering av direktivet. *Svenska Kennelklubben* menar däremot att fel görs gällande även efter två år och anser att ansvarstiden därför bör förkortas. Enligt *Kommerskollegium* bör möjligheten att gå längre än direktivets minimiharmonisering utnyttjas sparsamt och endast om det kan motiveras utifrån ett legitimt skyddsintresse och om det är proportionerligt. Enligt kollegiet saknas en närmare sådan motivering, vilket EU-rätten kräver för att införa nationella särkrav som kan leda till fragmentering på den inre marknaden.

Det är riktigt att en frist som avviker från direktivets minimifrist om två år skulle kunna bidra till fragmenterade regler inom unionen. Detta är dock inget nytt. Motsvarande gäller enligt det nuvarande direktivet, och Sverige har redan tagit ställning för att gå längre. Ett antal medlemsstater har en tvåårig ansvarsperiod och flera av dem kan förväntas behålla den. Några medlemsstater har en ännu längre ansvarsperiod än Sverige eller till och med, som Finland, en i tid obegränsad särskild ansvarsperiod. Det kan konstateras att varudirektivet vidmakthåller denna ordning och alltså accepterar olikheter i detta avseende.

Regeringen anser att särskilt vikten av att upprätthålla ett starkt konsumentskydd med styrka talar till stöd för att behålla en treårig ansvarsperiod i Sverige. En förändring från tre till två år skulle nämligen innebära en försämring av det svenska konsumentskyddet. Under det tredje året efter avlämnandet av en vara skulle en konsument inte längre kunna göra gällande felpåföljder trots att det är fråga om ett ursprungligt fel på varan. Enligt regeringens uppfattning är det rimligt att en konsument har rätt att göra gällande fel som visar sig under en längre tid än två år från köpet. Det gäller inte minst för kapitalvaror som förväntas hålla under en längre tid. Sådana varor är ofta dyrbara i inköp, och fel i dem kan få stora ekonomiska följdverkningar för konsumenten. Konsumenten har därmed vid denna typ av varor ett extra stort skyddsbehov.

En längre ansvarsperiod i Sverige innebär att näringsidkare kan behöva förhålla sig till olika regler i olika länder, vilket skulle kunna försvåra deras möjligheter att ekonomiskt planera sin verksamhet. Dessa konsekvenser bör dock inte överdrivas. Enligt en konsekvensanalys från kommissionen finns statistik om att så många som 96 % av alla fel i en vara visar sig inom två år efter varans avlämnande. Det är därmed få ytterligare fel i varor som alls omfattas av en längre ansvarsperiod. Det kan då, som *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* gör, hävdas att mervärdet av en treårig ansvarstid inte är så stort. Det innebär dock samtidigt att konsekvenserna av en längre frist är begränsade för näringsidkarna, inte minst när det särskilt för dyrare kapitalvaror ändå kan finnas kommersiella garantier för varans funktion som gäller under en längre tid än två år. Under alla förhållanden gäller en treårig frist i Sverige sedan många år tillbaka. Näringsidkarna har därmed redan anpassat sig till

den och det har inte framkommit att den skulle leda till konsekvenser av betydelse för regeringens bedömning i denna fråga.

När det gäller de aspekter *Kommerskollegium* lyfter fram, står det enligt regeringen klart att konsumentskyddet är ett sådant allmänt intresse som främjas av att Sverige har en treårig ansvarsperiod. När ansvarsperioden förlängdes gjordes det efter en avvägning mellan konsument- och näringsidkarintressena (prop. 2004/05:13 s. 105 f.). Regeringen bedömer dessutom att en sådan längre frist är en lämplig åtgärd för att nå ett högt konsumentskydd och säkerställa att konsumenter i rimlig utsträckning kan göra gällande ursprungliga fel. Det finns inte något annat ändamålsenligt och mindre handelshindrande sätt att uppnå detta på.

Avslutningsvis kan det nämnas att frågan om differentierade tidsfrister, dvs. olika tidsfrister för näringsidkarens ansvar beroende på typ av vara och dess förväntade livslängd, tidvis har väckts i olika sammanhang. Att införa sådana tidsfrister skulle emellertid, i vart fall enligt den uppfattning som kommissionen gett uttryck för, stå i strid med varudirektivet. Alldeles oavsett om den uppfattningen är korrekt bedömer regeringen att det inte är en framkomlig väg med olika tidsfrister eftersom det ytterligare skulle bidra till fragmenterade regler. Erfarenheter från Norge visar att en ordning med olika ansvarstider beroende på varans livslängd för med sig gränsdragningsproblem. Utredningen har inte närmare övervägt frågan och ingen remissinstans för heller fram önskemål om differentierade tidsfrister.

Vid en samlad bedömning anser regeringen att intresset för konsumenten att kunna göra gällande påföljder vid fel i varor under en längre tid än två år med styrka talar för att nuvarande längd på näringsidkarens ansvarsperiod inte förkortas och att en sådan längre frist inte medför några påtagliga negativa konsekvenser för näringsidkarna. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen tas in en bestämmelse om en treårig ansvarsperiod för näringsidkaren. Liksom hittills kommer näringsidkaren i en garanti eller liknande utfästelse att kunna åta sig felansvar under en ännu längre tid. Detta behöver inte uttryckligen anges i den bestämmelse som nu behandlas (se avsnitt 6.13.2).

I 24 § konsumentköplagen finns ett undantag från den nuvarande skyldigheten att reklamera fel inom tre år, vilket alltså motsvarar tiden som näringsidkarens felansvar sträcker sig. Det avser fall då näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller då varan är felaktig utifrån vissa säkerhetsaspekter. Enligt 22 a § den lagen gäller vidare ingen yttersta reklamationsfrist om varan har ett rättsligt fel. I sådana fall gäller alltså ingen begränsning i tid av näringsidkarens ansvar. Regleringen i sak framstår som angelägen att behålla och varudirektivet medger att så sker. Detta undantag bör därför tas in i den nya lagen.

Näringsidkarens ansvar vid försämring av varan efter avlämnandet

Om konsumenten underlåter att i rätt tid hämta eller ta emot en vara som hålls tillgänglig för konsumentens räkning, gäller enligt 20 § andra stycket i den nuvarande konsumentköplagen att näringsidkaren inte svarar för en försämring av varan som inträder efter den tidpunkten och som beror enbart på varans egen beskaffenhet. Bestämmelsen innebär att risken för varans försämring går över på konsumenten i en situation när varan hålls tillgänglig för denne. I likhet med utredningen anser regeringen att det

närmast får ses som en reglering som utgör en aspekt på leverans av varan. Regeringen konstaterar att innebörden av leverans inte regleras i direktivet, och bedömer att hänvisningarna till tidpunkten för leverans i direktivet inte påverkar reglerna om riskens övergång som fastställs i konsumenträttighetsdirektivet (se skäl 38 och avsnitt 6.3). Den nu redovisade bestämmelsen bör därför föras över till den nya lagen.

När en försämring av varan uppkommer efter avlämnandet, ska den enligt 20 § tredje stycket konsumentköplagen anses felaktig, om försämringen är en följd av näringsidkarens avtalsbrott. Enligt artikel 3.7 i varudirektivet ska direktivet inte påverka medlemsstaternas frihet att reglera allmänna avtalsrättsliga aspekter, såsom utformningen, giltigheten eller verkningarna av ett avtal, i den utsträckning de inte regleras i direktivet. Den nu redovisade bestämmelsen i konsumentköplagen får anses utgöra en sådan avtalsrättslig aspekt. Den är endast ett förtydligande av näringsidkarens ansvar för vissa följder av dennes avtalsbrott och de situationer som träffas av bestämmelsen bedöms i regel också omfattas av felansvaret enligt direktivet. Det finns därför enligt regeringen inte något hinder mot att behålla bestämmelsen och den bör föras över till den nya lagen oförändrad i sak men utformad som en felansvarsregel.

Lagrådet väcker frågan om inte dessa regler i lagen snarare bör placeras tillsammans med bestämmelserna om riskövergången. Den frågan övervägdes vid införandet av den nuvarande konsumentköplagen (prop. 1989/90:90 s. 188) och regeringen anser att det inte finns anledning att nu göra en annan bedömning, särskilt som bestämmelserna omformuleras till felansvarsregler. Det finns med den bedömningen, liksom den som regeringen gör i fråga om riskens övergång i avsnitt 6.3, inte heller skäl att, som Lagrådet förordar, överväga frågan om att införa ett individualiseringskrav (jfr 14 § köplagen).

Näringsidkarens ansvar för begagnade varor

När det gäller begagnade varor kan medlemsstaterna enligt artikel 10.6 i varudirektivet föreskriva att näringsidkaren och konsumenten får enas om en kortare ansvarsperiod än den som annars föreskrivs i artikel 10, förutsatt att den avtalade tiden inte är kortare än ett år.

En motsvarande möjlighet att föreskriva en kortare frist för begagnade varor finns i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Vid genomförandet av det direktivet i svensk rätt gjordes bedömningen att den möjligheten inte skulle utnyttjas (prop. 2001/02:134 s. 68 f.). Den nuvarande konsumentköplagen gör alltså i detta avseende inte någon åtskillnad mellan nya och begagnade varor.

Det kan nämnas att i det finska genomförandet av varudirektivet görs bedömningen att möjligheten till en kortare ansvarstid inte bör utnyttjas. Som skäl anförs bl.a. att en kortare tid för fel kan vara problematisk särskilt när en ny bil eller en annan varaktig konsumtionsvara byter ägare mycket snart efter det första köpet. Detsamma gäller en situation där en begagnad bil t.ex. har genomgått en betydande reparation före försäljningen (RP 180/2021 rd s. 33 f.).

Till skillnad från utredningen anser *Svensk Handel* att det i lagen bör införas en möjlighet att avtala om en kortare frist med tanke på den ökande handeln med begagnade varor. Att införa en sådan möjlighet skulle enligt

regeringens bedömning emellertid riskera att försämra konsumentskyddet på ett sätt som inte är motiverat. Dessutom förefaller mervärdet av en möjlighet för parterna att avtala om en kortare ansvarsperiod tveksamt, särskilt mot bakgrund av att det redan inom ramen för en bedömning av en varas avtalsenlighet kommer att vara möjligt att på ett adekvat sätt ta hänsyn till att varan är begagnad vid köpet. Till exempel finns en möjlighet för parterna att vid avtalets ingående komma överens om en avvikelse från ett objektivt krav för avtalsenlighet (se avsnitt 6.9). Regeringen anser sammantaget att näringsidkarens ansvarsperiod för begagnade varor även fortsättningsvis bör vara densamma som för andra varor.

6.11.3 Den omvända bevisbördan

Regeringens förslag: Ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens. Utredningen föreslår att fristen för den omvända bevisbördan ska vara ett år.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller invänder inte mot det. Några remissinstanser, bl.a. *Svensk Handel* och *Finansbolagens förening*, ställer sig uttryckligen bakom utredningens bedömning att inte utnyttja möjligheten att bestämma fristen till två år. Även *Lunds universitet* stöder en ettårig frist och framhåller att en alltför lång frist kan medföra att konsumenten skulle ha föredragit att köpa varan till det lägre pris som en mindre långtgående ansvarstid kan ge upphov till och att effekter av detta slag inte ligger i konsumenternas intresse. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* är kritisk till att fristen förlängs eftersom det ofta är svårt för näringsidkaren som inte har kontroll över varan att bryta presumtionen och att förslaget innebär att läget i bevishänseende ytterligare försvåras för näringsidkaren. *Elektronikbranschen* och *APPLiA* konstaterar att det i hemelektronikbranschen redan är vedertaget med ett års garanti och att risken är överhängande att dessa garantier tas bort när fristen för omvänd bevisbörda förlängs.

Flera remissinstanser, bl.a. *Konsumentvägledarnas förening* och *Sveriges Motorcyklister,* anser att fristen för omvänd bevisbörda bör vara två år. *Konsumentverket* och *Sveriges Konsumenter* delar den uppfattningen och pekar på att varor blir mer tekniskt avancerade och det har därmed blivit svårare för konsumenten att fastställa orsaken till ett fel och bevisa tidpunkten för dess uppkomst. De anser att en längre frist också är värdefull ur hållbarhetssynpunkt.

Motorbranschens riksförbund ser inga hinder mot att förlänga presumtionsfristen för nya bilar – dessa säljs redan med minst tvåårig garanti – men tycker att ens någon förlängning av fristen för begagnade bilar starkt kan ifrågasättas.

Bevisbördan för fel på varan i konsumentköplagen och varudirektivet

Det är konsumenten som behöver bevisa att det är fel på en vara. Näringsidkaren ansvarar endast för fel som är ursprungliga, dvs. fanns redan från början, och som utgångspunkt behöver konsumenten även visa att det är ett sådant fel. Det finns dock en särskild presumtionsregel i 20 a § konsumentköplagen som syftar till att underlätta för konsumenten att hävda sin rätt vid fel på varan. Regeln innebär att ett fel på varan som visar sig inom sex månader från köpet ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte annat visas eller detta är oförenligt med varans eller felets art. Under denna sexmånadersperiod är det alltså näringsidkaren som måste bevisa att felet inte var ursprungligt (omvänd bevisbörda). Många gånger är det typen av vara och typen av fel på varan som avgör om näringsidkaren framgångsrikt kan bevisa att felet inte är ursprungligt eller om konsumenten vid senare framkomna fel framgångsrikt kan bevisa att det är ett ursprungligt fel. Det kan vara svårt för näringsidkaren att bevisa att det inte är ett ursprungligt fel om avfrostningsfunktionen i ett kylskåp har slutat att fungera efter fyra månader medan det normalt är lättare att bevisa att en repa i en bordskiva som visar sig efter samma tid inte utgör ett sådant fel. För vissa typer av varor spelar den omvända bevisbördan i praktiken mindre roll. Det beror på att presumtionen för ursprungligt fel bryts om ett fel är oförenligt med varans eller felets art. En konsument kan inte efter någon längre tid göra gällande fel med hänvisning till att köpt frukt är rutten eller att köpt grädde har surnat.

Regeln om sex månaders omvänd bevisbörda kom till när motsvarande reglering i 1999 års konsumentköpsdirektiv genomfördes i svensk rätt (prop. 2001/02:134). Några år senare infördes i lagen en tvåårig omvänd bevisbörda vid konsumentköp av byggnadsdelar vid småhusentreprenad (prop. 2003/04:45, jfr även 59 § konsumenttjänstlagen [1985:716]).

I varudirektivet förlängs fristen för den omvända bevisbördan. Varje brist på avtalsenlighet (fel) som framkommer inom ett år från den tidpunkt då varorna levererades ska enligt artikel 11.1 presumeras ha förelegat vid leveranstidpunkten, om inte näringsidkaren bevisar motsatsen eller presumtionen är oförenlig med varornas karaktär eller den bristande avtalsenlighetens natur. I stället för en ettårsfrist får medlemsstaterna enligt artikel 11.2 välja en tvåårsfrist. Det finns däremot inte någon möjlighet att bestämma fristen till en tid däremellan.

För varor med digitala delar finns i varudirektivet en särregel (artikel 11.3). Den behandlas i avsnitt 8.6.

En förlängd tidsfrist för den omvända bevisbördan

Presumtionsregeln i den nuvarande konsumentköplagen innebär alltså att om felet på varan visar sig under den första tiden efter leveransen presumeras det vara ursprungligt. Regeln överensstämmer med varudirektivets, frånsett längden på den tid som presumtionen och därmed näringsidkarens omvända bevisbörda gäller. En bestämmelse som uppställer en presumtion för att fel som visar sig under en viss tid ska utgöra ett ursprungligt fel som näringsidkaren svarar för bör därför införas i den nya lagen.

Att fristen för den omvända bevisbördan ska förlängas är klart. *Elektronikbranschen* och *APPLiA* menar att en förlängning av fristen riskerar existensen av de frivilliga garantierna inom deras bransch. Det är naturligtvis olyckligt om så i viss utsträckning skulle ske. Att generellt för alla varor stärka konsumentskyddet genom en längre frist har trots detta enligt regeringens uppfattning ett betydande värde. En förlängning i sig har ett starkt stöd bland remissinstanser som både företräder konsumenter, t.ex. *Sveriges Konsumenter*, och näringsidkare, t.ex. *Svensk Handel*. Det finns vidare en anledning till att garantier normalt ger konsumenten ett vidare eller längre gällande skydd än det lagen uppställer. Garantier utgör ett värdefullt konkurrensmedel för näringsidkare (se avsnitt 6.13) och det kan inte uteslutas att garantier för i vart fall dyrare varor anpassas till en förlängning av den omvända bevisbördan och att de därmed kan behålla sitt värde för både konsumenter och näringsidkare.

Vid en förlängning av den omvända bevisbördan bör det uppmärksammas vad det kan innebära för det beviskrav som näringsidkaren måste uppfylla. Högsta domstolen har, i ljuset av att svårigheten att säkra bevisning om varan efter att den avlämnats till konsumenten, gett näringsidkaren en bevislättnad för att bryta presumtionen. Domstolen lyfter som en viktig faktor i detta sammanhang fram den tid som har gått sedan varan avlämnades (se rättsfallet NJA 2013 s. 524 p. 21–24). Enligt regeringen framstår det som rimligt att ju längre tid som förflutit sedan konsumenten fick varan och började använda den, desto mer kan det påverka bedömningen av vilken bevisning som ska krävas för att näringsidkaren ska anses ha uppfyllt sin bevisbörda. Det bör mot denna bakgrund finnas goda förutsättningar att i tillämpningen hantera bevisbördan på ett sätt som ger ett rimligt och rättvist utfall.

Fråga är då om varudirektivets möjlighet att ha en tvåårsfrist bör utnyttjas eller om minimifristen om ett år ska väljas.

Det finns skäl som talar för att fristen ska bestämmas till ett år. Utredningen föreslår det och de flesta remissinstanserna tillstyrker det förslaget. Att förlänga tiden till ett år innebär en fördubbling av tiden jämfört med i dag. Som framgår av bl.a. kommissionens konsekvensanalys av direktivförslaget, och som bl.a. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* bekräftar, är det ovanligt att ursprungliga fel visar sig senare än ett år, särskilt för varor som inte redan omfattas av kommersiella garantier som säkerställer längre gående ansvar för näringsidkaren. Behovet av en ännu längre frist är därför sannolikt litet. Det skulle dock leda till fler reklamationer. Ju längre tid konsumenten har haft varan i sin besittning, desto svårare är det typiskt sett för en näringsidkare att motbevisa konsumentens påstående om ursprungligt fel. En längre frist än ett år skulle därför kunna leda till vissa ökade kostnader för näringsidkarna. Slutligen talar vikten av enhetliga regler för att en ettårsfrist väljs eftersom en sådan frist måste gälla för fel i digitalt innehåll enligt digitaldirektivet (se avsnitt 7.8.2).

Det finns samtidigt starka skäl för en tvåårig frist. För den enskilda konsumenten som drabbas av fel i sin vara kommer en förlängning till två år att upplevas som positivt. Samtliga remissinstanser som företräder eller bevakar konsumentintressena, bl.a. *Konsumentverket* och *Sveriges Konsumenter*, förordar en frist på två år. Några medlemsstater har redan sedan tidigare en tvåårig frist, t.ex. Frankrike, eller inför en sådan frist med

anledning av genomförandet av varudirektivet, t.ex. Spanien. Det kan vidare noteras att i kommissionens förslag till varudirektiv var fristen bestämd till två år. Det förekommer dessutom redan i dag en tvåårsfrist i konsumentköplagen för köp av byggnadsdelar vid småhusentreprenad.

Enligt regeringen skulle en förlängning av presumtionsfristen till två år innebära en välkommen stärkning av konsumentskyddet. För konsumenten kan det leda till en ökad trygghet vid köp av varor och stärkt ställning i förhållande till näringsidkaren när ett fel visar sig på varan. Det är viktigt att det finns en balans mellan konsumentens rättigheter och näringsidkarens skyldigheter. Av kommissionens konsekvensanalys framgår att det enligt en konsumentundersökning endast var nio procent av samtliga fel som reklamerades under perioden ett till två efter köpet, något som talar för att effekterna av en förlängning av presumtionsfristen till två år är begränsade. Det kan vidare anmärkas att kravet för att näringsidkaren ska anses ha lagt fram tillräcklig bevisning för att bryta presumtionen om ursprungligt fel är lägre än vad som normalt gäller. Vad som krävs kan visserligen variera i det enskilda fallet men som Högsta domstolen uttalat är den tid som har gått sedan varan avlämnades en viktig faktor (se rättsfallet NJA 2013 s. 524). Som nämns ovan omfattas många av de varor där det kan bli aktuellt med sena reklamationer i stor utsträckning redan av kommersiella garantier. I förlängningen bör dessutom en förändring av detta slag på sikt kunna öka konsumenternas förtroende för marknaden, vilket gynnar även näringslivet.

Förutom ett stärkt konsumentskydd finns det anledning att lyfta även hållbarhet som ett skäl för en förlängning av den omvända bevisbördan till två år.

Utredningen har i och för sig inte funnit belägg för att en längre tidsperiod för den omvända bevisbördan skulle bidra till en längre livslängd för varor. Utredningen lutar sig emellertid i denna bedömning på en tidigare utredning om cirkulär ekonomi. Den utredningen ansåg att fristen borde förlängas till två år (SOU 2017:22 s. 337) och menade att en effekt av det bör bli att marknaden, åtminstone i viss utsträckning, styrs mot högre kvalitet och mer hållbara varor.

Regeringen arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor och presenterade bl.a. 2020 en strategi om cirkulär ekonomi för omställningen i Sverige. I strategin och i en efterföljande handlingsplan redovisas olika fokusområden. Det handlar bl.a. om hållbar produktion och produktdesign samt hållbara sätt att konsumera i syfte att öka varors livslängd och främja deras reparerbarhet samtidigt som konsumenternas intressen tillgodoses.

I skäl 32 i varudirektivet understryks vikten av att säkerställa en längre livslängd för varor, för att skapa mer hållbara konsumtionsmönster och främja en cirkulär ekonomi. Enligt artikel 7.1 d utgör hållbarhet ett objektivt krav på varan. I kommissionens strategi för konsumentpolitiken 2020 uttalas att den framtida översynen av varudirektivet utgör ett tillfälle att undersöka vad mer som kan göras för att främja mer hållbara, cirkulära produkter. Olika alternativ för konsumenterna kommer att övervägas, t.ex. att förlänga ansvarsperioden för varor. Som skäl för en längre frist menar *Konsumentverket* och *Sveriges Konsumenter* att det är värdefullt att näringsidkare får ytterligare incitament att tillverka och sälja hållbara varor. De menar att detta i förlängningen även är positivt för närings-

idkarna genom att det i sin tur leder till en minskad belastning på dem när det gäller reklamationer.

Enligt regeringen kan det på goda grunder hävdas att en förlängd frist skulle ha en positiv påverkan på miljön, i vart fall på längre sikt. Fristen ger visserligen inte en sådan direkt effekt men det innebär endast att behovet av styrmedel är större. En längre frist innebär att fler konsumenter med framgång kan reklamera fel och i ett senare skede. För näringsidkarna är det då kostnadseffektivt att verka för att det produceras mer hållbara varor. Det är viktigt att Sverige har en hög hållbarhetsambition och är pådrivande i arbetet för en cirkulär ekonomi och i förlängningen en grön tillväxt och bättre miljö. Ett starkt konsumentskydd skapar incitament att producera varor som håller längre. Konsumenter kräver i allt högre utsträckning hållbara produkter och det gäller då att näringsidkaren kan erbjuda sådana produkter.

Sammantaget anser regeringen att vikten av ett stärkt konsumentskydd och en ökad hållbarhet med styrka talar för att fristen förlängs till två år och att en sådan förlängning kan införas utan att det bör medföra några betydande nackdelar för näringsidkarna. Av motsvarande skäl som anförs i avsnitt 6.11.2 anser regeringen vidare att det är befogat och proportionerligt att gå längre än direktivets minimiharmonisering i detta avseende. Den presumtionsregel vid fel på varor som införs i den nya lagen bör därför förses med en tvåårig frist. Det bör i den nya lagen tydliggöras att det är näringsidkaren som har bördan att motbevisa presumtionen (jfr rättsfallet NJA 2013 s. 524 p. 18).

6.12 Reklamation och preskription

Regeringens förslag: Konsumenten ska, liksom hittills, vara skyldig att reklamera fel inom skälig tid för att få göra gällande fel på varan. En reklamation som skett inom två månader ska alltid anses ha skett i rätt tid.

Konsumentens rätt att göra gällande fel på en vara preskriberas två månader efter att tiden för näringsidkarens felansvar har upphört. Näringsidkaren och konsumenten ska dock få komma överens om en längre tid för att kunna göra felet gällande.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte en preskriptionsregel som möjliggör sen reklamation.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna ställer sig bakom utredningens förslag eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag

Konsumentens reklamationsplikt bör behållas

En konsument som upptäcker fel på sin köpta vara och som önskar att göra gällande någon påföljd på grund av felet, t.ex. att få varan reparerad, behöver meddela näringsidkaren detta. Det kallas att reklamera felet och om så inte sker inom föreskriven tid förlorar konsumenten rätten att göra gällande påföljder med anledning av felet. Det finns flera skäl som motiverar en skyldighet att reklamera vid fel på en vara. En reklamation

kan bl.a. ge näringsidkaren en möjlighet att vidta skadebegränsande åtgärder eller att säkra bevisning om den uppkomna situationen (se t.ex. rättsfallen NJA 2018 s. 127 och Faber mot Autobedrijf Hazet Ochten BV, C-497/13, EU:C:2015:357). Denna ordning har funnits länge i Sverige. För köp av varor infördes en reklamationsplikt redan i 1905 års köplag och en sådan lagstadgad plikt återfinns i dag i flera konsumenträttsliga lagar, t.ex. i konsumenttjänstlagen (1985:716).

Även i den nuvarande konsumentköplagen återfinns en reklamationsplikt, dvs. en skyldighet för konsumenten att anmäla fel om han eller hon vill få felet avhjälpt av näringsidkaren. I 23 § första stycket föreskrivs att konsumenten inte får åberopa att varan är felaktig om konsumenten inte lämnar näringsidkaren ett meddelande om felet inom skälig tid efter det att han eller hon märkt eller borde ha märkt felet. Enligt 23 § andra stycket ska ett meddelande som lämnas inom två månader efter det att konsumenten märkt felet alltid anses ha lämnats i rätt tid. Konsumenten måste reklamera ett fel senast tre år från det att han eller hon har tagit emot varan.

Konsumentköplagens bestämmelse om reklamationsplikt har stöd i 1999 års konsumentköpsdirektiv (prop. 2001/02:134 s. 56 f.). I varudirektivet föreskrivs inte att en reklamationsplikt måste finnas. Däremot anges att medlemsstaterna får behålla eller införa bestämmelser om att konsumenten för att utnyttja sina rättigheter är skyldig att upplysa näringsidkaren om bristande avtalsenlighet inom en tidsperiod på minst två månader från den dag då konsumenten upptäckte felet (artikel 12). Direktivets reglering är således inte obligatorisk utan ger medlemsstaterna en möjlighet, om de så önskar, att ha en reklamationsplikt för konsumenten. Möjligheten i direktivet motsvarar i huvudsak den som finns i 1999 års konsumentköpsdirektiv.

Att konsumenten måste vara aktiv och agera när fel uppstår för att få till stånd en rättelse är givet och något som även varudirektivet förutsätter (se bl.a. skäl 50). Att ha en ordning där konsumenten är skyldig att reklamera syftar till att skapa stadga i relationen mellan näringsidkare och konsument vid fel på varor och bidrar till att skapa en effektiv och ändamålsenlig felhantering. Den svenska reklamationsplikten för konsumenter är väl fungerande och förefaller ha ett brett stöd bland både näringsidkar- och konsumentorganisationer. Även Finland har en sådan plikt. Genom en skyldighet för konsumenten att inom skälig tid reklamera ett fel på varan ges näringsidkaren möjlighet att på ett tidigt stadium avhjälpa felet innan det riskerar att förvärras. De svenska reglerna om konsumentens reklamationsplikt är tillåtna enligt varudirektivet och det har inte framkommit något skäl mot att behålla den nuvarande regleringen. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att det även i den nya lagen ska finnas en reklamationsplikt för konsumenten.

Enligt 23 § andra stycket konsumentköplagen kan reklamation, i stället för till säljaren, lämnas till den näringsidkare som förmedlat köpet och till någon annan som åtagit sig att för säljarens räkning avhjälpa fel på varan. Den som åtagit sig att avhjälpa fel för säljarens räkning torde rymmas i direktivets definition av näringsidkare, som bl.a. innefattar varje person som agerar för säljarens räkning (artikel 2.3 och avsnitt 5.3). Förmedlingsfallen regleras inte av direktivet. Båda bestämmelserna kan alltså behållas och bör föras över till den nya lagen.

I 24 § konsumentköplagen görs undantag från reklamationsplikten i två situationer. Det gäller om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller

i strid mot tro och heder och när det är fråga om farliga varor. Även i sådana fall behöver konsumenten normalt göra gällande fel för att påföljder ska komma ifråga men det kan ske utan hinder av de närmare formkrav för reklamation (se prop. 2004/05:13 s. 103 f., jfr även rättsfallet NJA 2017 s. 1195). Dessa undantag bör behållas.

En särskild preskriptionsfrist bör införas

Att en konsument ska ha möjlighet att reklamera under hela den tidsperiod som näringsidkarens ansvar gäller är givet. Frågan är dock om det därutöver bör gälla någon ytterligare tidsperiod för reklamation eller om reklamationsmöjligheten ska upphöra samtidigt som näringsidkarens ansvar upphör. Utan en sådan extra tidsperiod måste konsumenten reklamera samma dag om felet uppstår sista dagen under ansvarsperioden. Treårsfristen är enligt svensk rätt absolut. Ett fel som konsumenten upptäcker kort tid före det att fristen löper ut måste ändå reklameras inom fristen. Det är därmed fråga om en yttersta reklamationsfrist, dvs. krav som framställs efter denna tidpunkt är preskriberade (se prop. 2001/02:134 s. 58 f. och prop. 2004/05:13 s. 103). Enligt utredningen bör fristen vara absolut även i den nya lagen.

I båda direktiven finns det bestämmelser om preskriptionsfristen som syftar till att säkerställa att konsumenten kan utöva sin rätt att göra gällande fel som framkommer under näringsidkarens felansvarsperiod. Varudirektivets bestämmelser om näringsidkarens ansvar är visserligen så utformade att de skulle kunna ge utrymme för en tolkning som möjliggör att den nuvarande ordningen med en preskriptionsfrist som motsvarar utgången av den treåriga ansvarsperioden i huvudsak behålls. Enligt artikel 10.4 ska medlemsstaterna säkerställa att preskriptionsfristen gör det möjligt för konsumenten att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som framkommer inom den tidsperiod som anges artikel 10.1, dvs. inom två år. Först i artikel 10.3 ges medlemsstaterna möjlighet att föreskriva en längre frist. I avsnitt 6.11.2 föreslås att denna frist ska vara tre år. Digitaldirektivets motsvarande bestämmelser är däremot utformade på ett sätt som innebär att det krävs en preskriptionsfrist som sträcker sig längre än näringsidkarens ansvarstid såsom den bestäms i nationell rätt, dvs. 3 år (se avsnitt 7.8.1). Detsamma gäller enligt varudirektivet för kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst i en vara med digitala delar (se avsnitt 8.6). Se även rättsfallet Ferenschild mot JPC Motor SA (C-133/16, EU:C:2017:541) om preskriptionsfristen i 1999 års konsumentköpsdirektiv.

Enligt regeringen kan det ifrågasättas om den nu redovisade eventuella skillnaden i utformningen av direktiven varit avsedd, särskilt som en sådan skillnad inte enbart skulle finnas mellan direktiven utan även mellan olika former av tillhandahållande av digitala delar i varudirektivet.

Regeringen anser att intresset av enhetliga regler i dessa för konsumenten viktiga frågor med styrka talar för att preskriptionsfristen även för varor i övrigt bör sträcka sig längre än den tid som näringsidkarens ansvarsperiod gäller. Det skulle innebära en förändring jämfört med vad som gäller enligt den nuvarande konsumentköplagen. En sådan ändring framstår för regeringen också som motiverad eftersom den nuvarande fristen i praktiken faktiskt medför en kortare ansvarsperiod för näringsidkaren än vad lagen

föreskriver. En konsument kan nämligen i dag inte få ett fel åtgärdat om det framkommer så sent att han eller hon inte hinner reklamera felet inom ansvarsperioden trots att det kan vara ett ursprungligt fel som framkommit under den tid som näringsidkaren ansvarar för felet. Det är just detta som varudirektivet syftar till att förhindra, vilket tydligt framgår av direktivets skäl 42. Vikten av en enhetlig ordning understryks av det förhållandet att näringsidkarens ansvar enligt den nya lagen kommer att skilja sig från den gällande på så sätt att näringsidkaren i vissa fall också ansvarar för senare uppkomna (inte bara senare upptäckta) fel.

Som anfördes i lagrådsremissen framstår en ordning som ger konsumenten möjlighet att göra gällande även sena fel som ändamålsenlig. Den kan inte anses medföra några nämnvärda negativa konsekvenser för näringsidkarna, särskilt mot bakgrund av att antalet fall där det kan bli aktuellt med en reklamation i detta sena skede lär vara ytterst litet.

Lagrådet anser att en preskriptionsordning som i huvudsak motsvarar den nuvarande lagens yttersta reklamationsfrist bör behållas. Regeringen behandlar den synpunkten i avsnitt 6.11.2 och anser att det inte finns tillräckliga skäl att frångå den bedömning som gjordes i lagrådsremissen om att intresset av enhetliga regler, direktivets krav och vikten av att stärka konsumentskyddet med styrka talar för att utsträcka preskriptionsfristen.

Som redovisas i avsnitt 6.11.2 anser regeringen att dagens yttersta reklamationsfrist på tre år bör ersättas av en lika lång frist för näringsidkarens felansvar. Det är den yttersta reklamationsfristen som ansetts utgöra en preskriptionsfrist och därmed förhindra konsumenten från att göra gällande fel senare. I lagrådsremissen anfördes att det genom den ändringen skapas förutsättningar för konsumenten att med tillämpning av en reklamationsregel kunna göra gällande fel även ett kortare tag efter ansvarstidens utgång. Som *Lagrådet* anför bör dock detta tydliggöras i lagen. I enlighet med förslaget om preskriptionsfrist för digitalt innehåll i avsnitt 7.9 föreslår därför regeringen att konsumentens rätt att göra gällande fel på en vara preskriberas två månader efter att tiden för näringsidkarens felansvar har upphört. Näringsidkaren och konsumenten bör dock ha möjlighet att komma överens om en längre tid för att kunna göra felet gällande.

Som redovisas ovan om reklamationsplikten finns i den nuvarande konsumentköplagen (24 §) ett undantag från de krav som ställs på konsumenten att reklamera fel, bl.a. när näringsidkaren agerat grovt vårdslöst. Det undantaget bör i den nya lagen gälla även för den nu föreslagna preskriptionsfristen.

6.13 Garantier

6.13.1 Begreppet garanti

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon definition av begreppet garanti i den nya lagen.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna delar bedömningen eller invänder inte mot den. Bland andra *Svensk Handel* och *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* ser ett värde i att behålla den

nuvarande konsumentköplagens innebörd av garanti. *APPLiA* anser att begreppet garanti i direktivet är otydligt vad gäller garantins omfattning.

Skälen för regeringens bedömning

Begreppet garanti i varudirektivet

Enligt artikel 2.12 i varudirektivet avses med en garanti varje utfästelse som näringsidkaren eller en tillverkare (garantigivaren) ger konsumenten, utöver näringsidkarens rättsliga skyldigheter i fråga om avtalsenlighet, att återbetala det betalade priset eller att byta ut, reparera eller utföra någon form av service på varan, om den inte överensstämmer med specifikationerna eller andra krav som ingår i garantibeviset eller i den reklam som var tillgänglig vid den tidpunkt då avtalet ingicks eller före köpeavtalets ingående.

Varudirektivets definition uppvisar små skillnader i förhållande till den definition som finns i artikel 1.2 e i 1999 års konsumentköpsdirektiv. I det äldre direktivet anges bl.a. att det ska vara fråga om utfästelser utan extra kostnad. Enligt skäl 62 i varudirektivet gäller i stället att medlemsstaterna är fria att kräva att garantier ska tillhandahållas kostnadsfritt.

Det finns inte någon motsvarande definition i digitaldirektivet, som inte heller innehåller några bestämmelser om garantier (se avsnitt 7.10).

Konsumentköplagen reglerar vissa verkningar av garantier …

I 21 § första stycket konsumentköplagen regleras vissa verkningar av garantier och liknande utfästelser enligt vilka säljaren, eller någon för säljarens räkning, har åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del därav eller för en egenskap hos varan. Det anses vara fel på varan om den under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar. I 21 § andra stycket anges att detta inte gäller om det görs sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på köparens sida.

… men saknar en garantidefinition

Vid genomförandet av 1999 års konsumentköpsdirektiv gjordes bedömningen att någon definition av begreppet garanti inte borde införas i konsumentköplagen. Anledningen var att lagens garantibegrepp bedömdes som vidare än direktivets.

Denna bedömning grundades på att direktivets definition ansågs innebära att garantiåtagandet utlöses endast om varan avviker från specifikationerna i garantibeviset eller i reklam som rör varan. Det framhölls att konsumentköplagens reglering i stället innebär att en tidsbestämd garanti utgör en presumtion för ett åtagande om varans funktion under hela garantitiden och medför att varje under garantitiden uppkommande bristfällighet som i något avseende täcks av garantin ska anses utgöra fel på varan. En annan skillnad som lyftes fram i förarbetena var att en garanti enligt konsumentköplagen kan utlösa även andra påföljder än dem som räknas upp i direktivet, som t.ex. skadestånd (se prop. 2001/02:134 s. 28). Den nuvarande konsumentköplagen innehåller därför inte någon definition av begreppet garanti.

Även i konsumenträttighetsdirektivet finns en definition av begreppet garanti (artikel 2.14). Den är med endast marginella skillnader likalydande med den i varudirektivet. Inte heller vid genomförandet av konsumenträttighetsdirektivet infördes definitionen i lagtext.

Med anledning av att kommissionen ifrågasatte det svenska genomförandet i denna del behandlades frågan nyligen på nytt. Återigen gjordes bedömningen att definitionen inte borde tas in i lag. Som skäl anfördes att det finns oklarheter om vad direktivets garantibegrepp egentligen tar sikte på och hur de olika begreppen garanti (direktivet talar om både kommersiell garanti och rättslig garanti) förhåller sig till varandra. I stället för att införa en definition tydliggjordes ytterligare i bl.a. marknadsföringslagen (2008:486) vad som avses med begreppet (se prop. 2019/20:63 s. 29 f.).

Varudirektivets garantidefinition tas inte in i den nya lagen

Enligt regeringens uppfattning får varudirektivets definition av garanti anses avse utfästelser som en näringsidkare gör som går utöver de skyldigheter och rättigheter som följer av lag. Det handlar då om s.k. kommersiella garantier. I den engelska versionen av varudirektivet är det just det begreppet (commercial guarantee) som definieras i artikel 2.12. Enligt skäl 62 i varudirektivet bör garantibeviset ange att den rättsliga garantin om avtalsenlighet inte påverkas av garantin. Någon definition av rättsliga garantier finns inte i varudirektivet, men som utredningen anför ligger det nära till hands att det avser rättigheter och skyldigheter som följer av lag.

Regeringen konstaterar att begreppen kommersiella garantier och rättsliga (legala) garantier inte används i svensk förmögenhetsrättslig lagstiftning. Diskussionerna i EU-förhandlingarna om artikel 2.12 tog sin utgångspunkt i att den garanti som avses där är en näringsidkares frivilliga åtagande gentemot en konsument utöver de legala rättigheter som direktivet annars anförtror konsumenten. Enligt regeringens bedömning är konsumentköplagens reglering väl etablerad och det står klart att direktivets definition ryms inom vad som normalt utgör en garanti eller liknande utfästelse enligt svensk förmögenhetsrätt. Som utredningen anför råder det inte heller i sak någon begreppsförvirring, t.ex. är det tydligt enligt svensk rätt att sådana försäkringar som kan tecknas mot betalning inte utgör garantier. Att ta in direktivets definition av garanti i lagen riskerar att ge intryck av att en garanti inte kan omfatta mer eller utfärdas av andra, vilket i förlängningen skulle kunna begränsa garantiernas betydelse för konsumentskyddet. Enligt regeringen saknas det mot denna bakgrund anledning att nu göra en annan bedömning än i tidigare lagstiftningsärende av huruvida en definition av begreppet garanti ska tas in i konsumentköplagen eller inte. Som redovisas i avsnitt 6.13.3 regleras garantier även i marknadsföringslagen.

Sammantaget anser regeringen att det inte är nödvändigt för ett genomförande av varudirektivet att ta in en definition av begreppet garanti i den nya lagen och det finns inte heller några andra skäl som talar för att göra det. I likhet med *Svensk Handel* bedömer regeringen vidare att det finns ett värde i att så långt möjligt behålla det uttryckssätt avseende garantier som används i den nuvarande konsumentköplagen och annan närliggande lagstiftning.

6.13.2 Garantigivare och garantier

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelser om garantier ska föras över till den nya konsumentköplagen med vissa tillägg.

Det ska i den nya lagen uttryckligen anges att när någon har lämnat en garanti eller liknande utfästelse, får konsumenten vända sig mot den garantigivaren i enlighet med vad som följer av garantin.

Om tillverkaren av varan är garantigivare och denne har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid, ska konsumenten vid fel på varan ha rätt att kräva avhjälpande eller omleverans av tillverkaren.

Om villkoren för garantin enligt ett garantibevis är mindre fördelaktiga för konsumenten än de som har utfästs i marknadsföring av varan och marknadsföringen inte före köpet har ändrats, ska villkoren enligt marknadsföringen gälla.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen utformar sitt förslag något annorlunda och begränsar sitt förslag om att garantigivaren är bunden av sina garantiåtaganden till andra än näringsidkaren.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. Enligt *Konsumentverket* är det positivt att det klargörs att konsumenten har möjlighet att vända sig till någon annan än näringsidkaren med sitt garantianspråk. Verket efterfrågar emellertid ett förtydligande i lagen om att konsumenten har kvar sina rättigheter mot näringsidkaren även om garantianspråk riktas mot tillverkaren, och anser dessutom att det bör tydliggöras hur en rättelse av informationen i marknadsföringen ska göras med befriande verkan.

Skälen för regeringens förslag

En garanti vid konsumentköp är till fördel för båda parter

Kommersiella garantier är ett viktigt och positivt inslag i konsumentköprätten. Garantier stärker konsumentskyddet och ger samtidigt näringsidkare ett konkurrensmedel och ett sätt att skapa en hållbar relation med konsumenten. Genom att garantigivaren kan vara någon annan än säljaren, t.ex. tillverkaren av varan, har garantin även den fördelen att tidigare säljled involveras i konsumentskyddet.

Kommersiella garantier utgör frivilliga åtaganden av säljaren eller någon annan näringsidkare. Det uppställs alltså inte i lag något krav på att näringsidkare ska ställa en garanti eller på omfattningen av garantiåtagandet. När en garanti ändå ges är det viktigt att den uppnår sitt främsta syfte, att stärka konsumentskyddet. Varudirektivet tar endast upp vissa aspekter på garantier och överlåter övriga på medlemsstaterna att reglera vid behov.

Garantigivares ansvar för en lämnad garanti

Enligt artikel 17.1 första stycket varudirektivet ska en garanti vara bindande för garantigivaren enligt de villkor som fastställs i garantibeviset och den tillhörande reklam som var tillgänglig vid tidpunkten för, eller före, avtalets ingående. I 1999 års konsumentköpsdirektiv finns en motsvarande regel (artikel 6.1).

Den nuvarande konsumentköplagen reglerar inte verkan av garantier i sig eller för andra garantigivare än säljaren (se nedan). Vid genomförandet av 1999 års konsumentköpsdirektiv konstaterades att lagen förutsåg att även andra – t.ex. tillverkare och generalagenter – kan komma i fråga som garantigivare och att det är den som ursprungligen gör utfästelsen som är att anse som garantigivare i egentlig mening. Vidare ansågs det följa av allmänna obligationsrättsliga grundsatser att garantigivaren har att uppfylla det åtagande som framgår av utfästelsen även om denne inte står i något direkt avtalsförhållande till konsumenten, låt vara att de närmare förutsättningarna för och begränsningarna av detta inte är givna (se prop. 2001/02:134 s. 61 f.). Utredningen föreslår att det som anges i tidigare förarbeten bör komma till uttryck direkt i lag. Detta anser *Konsumentverket* som ett positivt klargörande och *Lunds universitet* som väl avvägt.

Även om en garanti således enligt svensk rätt redan är bindande för den som lämnat garantin (garantigivaren) delar regeringen uppfattningen att det är lämpligt att nu tydliggöra detta i lag. Ett sådant förtydligande syftar även till att genomföra artikel 17.1 första stycket. Det bör därför i den nya lagen anges att konsumenten kan vända sig mot den som har lämnat en garanti eller liknande utfästelse i enlighet med vad som följer av garantin. På samma sätt som hittills bör det därmed gälla att garantigivaren svarar för det som anges i garantin och som utgångspunkt på det sätt som där anges. Regeringen konstaterar att förekomsten av en garanti inte innebär att konsumenten förlorar sin rätt att göra gällande felpåföljder mot säljaren enligt lagens regler om krav och fel på varan. Det finns inte, som *Konsumentverket* efterfrågar, något behov av att nu ange det i lag.

Utredningens förslag begränsas till tredjemansgarantier, dvs. garantier där garantigivaren är någon annan än säljaren. Skälet torde vara att det, som utvecklas nedan, finns särskilda regler om att säljaren har ett ansvar direkt enligt konsumentköplagen i dessa fall. Det kan dock konstateras att även säljare utfärdar garantier och att dessa, som för alla andra garantigivare, är bindande för säljaren i dag. I den utsträckning en garanti av säljaren innebär mer långtgående åtaganden än det som lagen föreskriver måste enligt regeringens uppfattning säljaren naturligtvis vara bunden av dessa. Det är en syn som framskymtar redan i den nuvarande lagen, se t.ex. 23 § tredje stycket där det anges att konsumenten förlorar rätten att åberopa fel om han eller hon inte reklamerar inom en viss tid, ”om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse”. Den bestämmelse om att garantigivaren måste stå för sin garanti som nu föreslås bör därför gälla även säljaren. Som utvecklas nedan kommer emellertid konsumentköplagens felregler alltid att utgöra en miniminivå i fråga om det som åligger säljaren, oavsett vad garantin uttalar.

Tillverkarens åtagande att svara för varans hållbarhet under en viss tid

Av varudirektivet (artikel 17.1 första stycket andra meningen) framgår att i en viss angiven situation måste vissa av lagens felpåföljder vara tillgängliga för konsumenten gentemot någon annan än säljaren vid avvikelse från en garanti. Det gäller fall när en tillverkare har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid. Konsumenten ska då ha rätt att kräva att garantigivaren avhjälper felet eller företar omleverans. I dessa fall kan garantigivaren alltså inte utforma garantin helt fritt. Även om garantin inte

skulle ange någon rätt till avhjälpande eller omleverans måste dessa påföljder ingå i garantiåtagandet. En bestämmelse om detta bör införas i den nya lagen. Av direktivet framgår att det står tillverkaren fritt att erbjuda konsumenten mer gynnsamma villkor. Detta behöver inte anges i lag. Regeringen föreslår ovan att det däremot ska framgå att garantigivaren är bunden av sin garantiutfästelse.

Enligt varudirektivets definition avses med en tillverkare den som tillverkar varor eller importerar varor till unionen eller den som uppger sig vara tillverkare genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat eget kännetecken på varorna. I avsnitt 5.3 föreslås att en motsvarande definition av begreppet tillverkare tas in i den nya konsumentköplagen.

Konsumenten ska ha rätt till de mest fördelaktiga villkoren

En ytterligare garantibestämmelse återfinns i artikel 17.1 andra stycket i varudirektivet. Enligt den ska garantin, om de villkor som fastställs i garantibeviset är mindre fördelaktiga för konsumenten än de villkor som fastställs i den tillhörande reklamen, vara bindande enligt de villkor i fråga om garantin som fastställs i reklamen. Det gäller dock inte om den tillhörande reklamen rättades före avtalets ingående på samma sätt som, eller på ett sätt som är jämförbart med, det på vilket den utarbetats på.

Som framgår av artikelns första stycke, liksom i 1999 års konsumentköpsdirektiv, ska en garanti binda den som ger den enligt de villkor som anges i garantibeviset och tillhörande reklam. Artikelns andra stycke får ses som ett förtydligande av vad som ska gälla om bevisets och reklamens villkor skiljer sig åt. I skäl 62 anges att en sådan regel behövs för att förbättra rättssäkerheten och för att undvika att konsumenterna vilseleds. Regeringen delar den uppfattningen.

Konsumentverket framhåller att om konsumenten har stött på marknadsföringen i en annons, kan direktivbestämmelsen uppfattas som att det räcker att näringsidkaren annonserar på samma sätt igen med korrigerad information för att rättelsen ska ha genomförts. Det finns enligt verket en risk för att konsumenten i en sådan situation inte ser rättelsen. Regeringen kan konstatera att artikel 17.1 andra stycket tydligt anger att det krav som ställs på garantigivaren är att korrigera reklamen på samma eller jämförbart sätt som den först gjordes på. Eftersom marknadsföring i regel riktar sig till en bred och obestämd krets konsumenter är det sällan möjligt för näringsidkaren att veta vilka konsumenter som har sett den ursprungliga reklamen och redan av den anledningen är det då svårt för näringsidkaren att säkerställa att samma konsumenter också ser den nya versionen. Det är enligt regeringens uppfattning rimligt att det är de vid köpet aktuella villkoren som läggs till grund för garantigivarens åtagande och att det därmed finns en möjlighet att innan dess korrigera tidigare angivna villkor. Om korrigeringen görs på föreskrivet sätt kommer den ha befriande verkan. Som redovisas i avsnitt 6.13.3 ska konsumenten vid köpet få information om garantin. Det finns vid detta tillfälle en möjlighet för näringsidkaren att även upplysa om eventuella justeringar i reklamen som påverkar garantivillkoren.

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att det införs en bestämmelse som motsvarar varudirektivets reglering. Eftersom bestämmelsen tar sikte på vilka villkor som civilrättsligt ska gälla bör den placeras i den nya lagen.

Som utredningen uppmärksammar används ordet reklam i varudirektivet utan att det definieras där. Enligt svensk rätt ingår reklam i det bredare begreppet marknadsföring, se 3 § marknadsföringslagen (2008:486). Den svenska regleringen om information avseende garantier i 22 och 22 a §§ marknadsföringslagen avser genomgående marknadsföring. Ordet marknadsföring är därför att föredra och bör användas i den nya lagen.

Säljarens ansvar enligt lag för garantiåtaganden

Det finns varken i varudirektivet eller den nuvarande konsumentköplagen något krav på att säljaren eller någon annan måste ställa garantier. Inte heller regleras omfattningen av de garantiåtaganden som lämnas. Förekomsten av kommersiella garantier som stärker konsumenternas skydd vid fel är däremot något som direktivet bejakar, se t.ex. artikel 21 som anger att näringsidkare har rätt att ge konsumenten generösare villkor än direktivet. Varudirektivet, liksom 1999 års konsumentköpsdirektiv, fokuserar på att säkerställa konsumentskyddet i de fall en garanti ställs, t.ex. att en garanti då ska vara bindande för den som utfärdat den och inte ska vara vilseledande. För att kunna ta tillvara sina rättigheter behöver konsumenten få kännedom om innehållet i garantin. Varudirektivet är särskilt tydligt med att en garanti inte får påverka de lagliga rättigheter som konsumenten har gentemot säljaren vid bristande avtalsenlighet. En kommersiell garanti får alltså inte begränsa det ansvar för fel som säljaren har enligt lag.

Enligt 21 § första stycket konsumentköplagen gäller att om säljaren, eller någon annan för säljarens räkning, genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del därav eller för en egenskap hos varan, ska varan anses felaktig, om den under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar. Det är verkan av lämnade garantier i relationen köpare/säljare som regleras.

Bestämmelsen innebär bl.a. att konsumenten vid avvikelse från garantin har rätt att göra gällande lagens felpåföljder mot säljaren även om garantin har utfärdats av någon annan och att säljaren då ansvarar även för fel som inte är ursprungliga. Av förarbetena framgår att avsikten är att uttrycket ”för säljarens räkning” ska ges en vidsträckt tolkning. Förhållandet mellan säljaren och garantigivaren ska vara sådant att de för konsumenten framstår som en enhet. Det kan handla om att konsumenten i samband med köpet tar emot en särskild garanti från t.ex. tillverkaren (se prop. 1989/90:89 s. 111). Medan varudirektivet endast behandlar garantigivarens ansvar, ger alltså den svenska regleringen även säljaren i vissa fall ett ansvar för garantier som har ställts ut av någon annan. Säljaren får i den situationen inte hänvisa konsumenten till den egentliga garantigivaren, utan har alltså ett eget ansvar.

Enligt artikel 17.4 i varudirektivet och det därtill hörande skäl 62 får medlemsstaterna föreskriva regler om aspekter av garantier som inte regleras i direktivet, t.ex. att knyta andra gäldenärer än garantigivaren till garantin, förutsatt att dessa regler inte fråntar konsumenterna det skydd som tillförsäkras dem genom direktivets garantibestämmelser. Det är alltså möjligt att låta andra personer än garantigivaren svara enligt garantin. Det finns inget i direktivet som tyder på att säljaren i förekommande fall inte skulle kunna vara en sådan annan person. Även i övrigt bör innehållet i

den nu behandlade svenska garantibestämmelsen kunna betraktas som sådana andra aspekter av garantier som inte omfattas av direktivet.

Om varan uppvisar bristande avtalsenlighet enligt varudirektivet och det därmed föreligger ett fel enligt konsumentköplagen, gäller säljarens ansvar alldeles oavsett garantin. Bestämmelsen i 21 § får därmed framför allt relevans om det är fråga om andra brister eller ett mer långtgående ansvar, t.ex. när det gäller under vilken tid säljaren ansvarar för fel. Den svenska bestämmelsen utgör ett viktigt inslag i konsumentskyddet och den har till syfte att säkerställa att konsumentens lagliga rättigheter vid fel får genomslag (se prop. 2004/05:13 s. 111 f.). Det finns därför behov av att behålla den.

Sammantaget föreslår regeringen att bestämmelsen om säljarens ansvar för garantier förs över till den nya lagen.

6.13.3 Krav på garantiåtagandet

Regeringens förslag: Det ska i marknadsföringslagen förtydligas att den information som en garantigivare ska lämna till konsumenten ska vara klar och begriplig samt innehålla garantigivarens namn och adress, varans beteckning, garantins villkor och anvisningar om hur konsumenten kan göra den gällande.

Det ska vidare anges att garantin och informationen ska lämnas till konsumenten vid försäljningen och senast när varan avlämnas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens föreslår att bestämmelsen utformas något annorlunda och innehåller någon ytterligare upplysning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag

Information om garantiåtagandet ska regleras i marknadsföringslagen

I artikel 17.2 i varudirektivet anges att garantibeviset ska tillhandahållas konsumenten på ett varaktigt medium senast vid tidpunkten för leveransen av varorna och att beviset ska vara klart och begripligt formulerat och innehålla viss information. Den obligatoriska information som ska finnas med är en redogörelse för att konsumenten enligt lag har rätt till kostnadsfritt avhjälpande från näringsidkarens sida vid fel på varan och att detta inte påverkas av garantin, garantigivarens namn och adress, det förfarande som konsumenten ska följa för att få del av det som garantin utfäster, beteckningen på de varor för vilka garantin gäller och garantins villkor.

Varudirektivets reglering motsvarar i huvudsak artikel 6.2 och 6.3 i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Det direktivet genomfördes i denna del i nuvarande 22 § marknadsföringslagen (2008:486). Regleringen ansågs vara av övervägande marknadsrättslig natur och passade som sådan bättre i marknadsföringslagen än i konsumentköplagen (prop. 2001/02:134 s. 63). Regeringen vidhåller denna uppfattning. Som utredningen framhåller korresponderar bestämmelserna i 22 § marknadsföringslagen med regle-

ringen i 22 a § i samma lag som rör information som ska ges om bl.a. garantier innan avtalet ingås och som utgör ett genomförande av konsumenträttighetsdirektivet. Det är lämpligt att dessa regler hålls samman.

Den information om garantin som ska lämnas

Enligt 22 § första stycket marknadsföringslagen åläggs den säljare eller annan näringsidkare som erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, att vid försäljningen lämna köparen tydlig information om utfästelsens innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att köparen ska kunna göra den gällande. Köparen ska även få information om att hans eller hennes rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen. Enligt 22 § andra stycket ska utfästelsen och informationen lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Artikel 17.2 i varudirektivet innehåller en viss precisering av de uppgifter som konsumenten ska informeras om. Informationsbestämmelsen i 22 § marknadsföringslagen bör därför kompletteras. Som utredningen föreslår bör dessutom bestämmelsen ändras från att informationen ska vara ”tydlig” till att den ska vara ”klar och begriplig”. Det senare begreppet används inte bara i artikel 17.2 utan även i 22 a § marknadsföringslagen.

Utredningen föreslår att 22 § marknadsföringslagen hämtar ytterligare inspiration från 22 a § i samma lag. Enligt den senare paragrafens första stycke 7 ska näringsidkaren ge konsumenten information om vissa närmare angivna åtaganden från näringsidkaren eller tillverkaren, utöver vad som följer av lag. Regeringen konstaterar att det redan i 22 § föreskrivs att konsumenten ska få information om att dennes rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen och att paragrafen dessutom, på samma sätt som i konsumentköplagen, uttryckligen talar om garantier och liknande utfästelse, och inte det mer obestämda ”åtaganden” som i 22 a §. Enligt regeringen blir paragrafen inte tydligare av de ytterligare anpassningar som utredningen föreslår och dessa behöver inte göras för att genomföra direktivet.

Tidpunkten för när garantibeviset ska lämnas till konsumenten

Enligt 22 § marknadsföringslagen ska informationen om garantiåtagandet lämnas vid försäljningen. Enligt direktivet ska garantibeviset tillhandahållas konsumenten senast vid tidpunkten för leveransen. Ordet leverans har inte någon fastställd innebörd i direktivet utan betydelsen överlåts åt nationell rätt att bestämma (skäl 38). I svensk rätt får leverans normalt anses överensstämma med varans avlämnande.

För att tillgodose överensstämmelse med direktivet anser utredningen att det bör klargöras att själva garantibeviset inte behöver tillhandahållas konsumenten förrän senast vid avlämnandet av varan. Regeringen delar den uppfattningen. Att själva beviset lämnas i samband med leverans av varan är sannolikt det vanligaste förfarandet redan i dag. Att både utfästelsen och informationen ska lämnas av näringsidkaren i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten framgår redan i dag av 22 § andra stycket. Utredningens förslag innebär att det införs en tidpunkt för när denna skyldighet senast ska uppfyllas. Det innebär att det i en och samma paragraf, för samma information ska finnas olika men

närliggande tidsangivelser (”vid försäljningen” i första stycket och ”senast vid avlämnandet” i andra stycket).

Att informationen ska lämnas vid försäljningen tillkom på förslag av Lagrådet i syfte att tydliggöra att informationsskyldigheten inträder då och inte redan på grund av tidigare lämnad marknadsföring (prop. 2001/02:134 s. 64 och 135). Att uttryckssättet vid försäljningen innebär att det kan ske i samband med avtalets ingående är klart men det är inte orimligt att det kan utsträckas till att avse även när försäljningen i praktiken avslutas, dvs. vid avlämnandet. När det sedan gäller hur informationen ska lämnas anges i dag inget annat än att det ska ske i en handling eller i någon annan varaktig form (det som varudirektivet betecknar som varaktigt medium, se avsnitt 5.3 om att detta begrepp inte bör användas i svensk rätt). Lagstiftaren får därmed anses ha avsett att informationen ska lämnas i handlingen och inte på något annat sätt, t.ex. muntligen, även om det självklart inte finns något hinder mot att göra det så länge handlingen också lämnas. Detta är naturligt eftersom skyldigheten omfattar inte bara säljaren utan alla näringsidkare, t.ex. en tillverkare, som gjort en utfästelse i marknadsföringen av varan och som av förklarliga skäl normalt inte är närvarande när avtalet ingås.

Det finns enligt regeringens mening inte anledning att utvidga informationsskyldigheten utan endast att precisera den i enlighet med varudirektivet. Eftersom uttrycket vid försäljningen anger en tidigaste tidpunkt medan utredningens förslag på tillägg anger en senaste tidpunkt finns det ett behov av dem båda. Det behöver dock vara klart att de behandlar ett och samma informationstillfälle och rör den handling eller liknande som ska lämnas. Regeringen föreslår att utredningens förslag på utformning av 22 § marknadsföringslagen justeras något i syfte att klargöra detta.

Om näringsidkaren uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 22 § marknadsföringslagen, ska denne enligt 37 § samma lag ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument (se prop. 2001/02:134 s. 65 och prop. 2007/08:115 s. 121). En lämnad garanti är naturligtvis juridiskt bindande för näringsidkaren även om de nu angivna formkraven helt eller delvis inte har följts. Det som anges i artikel 17.3 om att en underlåtenhet att uppfylla kraven i artikel 17.2 inte påverkar garantins bindande karaktär för garantigivaren, behöver därför enligt regeringens uppfattning inte uttryckligen framgå av den marknadsrättsliga regleringen eller annars i lag.

6.14 Påföljder vid fel på varan

6.14.1 Påföljder i direktivet och nuvarande lag

Varudirektivet innehåller fyra artiklar om de åtgärder (påföljder) som ska stå konsumenten till buds vid fel på en vara, eller med direktivets uttryckssätt vid bristande avtalsenlighet. Enligt artikel 13.1 ska konsumenten vid fel ha rätt att få varan återställd till avtalsenligt skick genom reparation eller utbyte, få ett proportionellt prisavdrag eller kunna häva köpeavtalet. Reparation och utbyte är de primära påföljderna och konsumenten är i princip inte berättigad till prisavdrag eller hävning utan att näringsidkaren har haft tid och möjlighet till reparation eller utbyte. De närmare förutsättningarna för dessa olika påföljder framgår av artikel 13.2–13.5, som

kompletteras av artikel 14 om reparation eller utbyte av varan, artikel 15 om prisavdrag och artikel 16 om hävning av avtalet. Enligt artikel 13.6 ges konsumenten dessutom rätt att på visst sätt hålla inne betalningen. Direktivet reglerar inte frågan om rätt till skadestånd.

I den nuvarande konsumentköplagen finns en påföljdskatalog i 22 § (för rättsliga fel i 22 a §). Om en vara är felaktig, får konsumenten kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får konsumenten hålla inne betalningen. Regeringen konstaterar att i princip samma typer av påföljder står till buds för konsumenten i konsumentköplagen som i varudirektivet. Till det kommer en rätt enligt konsumentköplagen att kräva skadestånd, vilket alltså är en fråga som direktivet överlåter på nationell rätt.

Det kan därmed konstateras att varudirektivet inte föranleder något behov av att i svensk rätt införa nya typer av påföljder vid fel på varor. I följande avsnitt behandlas den närmare utformningen av de aktuella påföljderna i den nya konsumentköplagen.

6.14.2 Avhjälpande och omleverans

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelser om avhjälpande och omleverans ska med vissa ändringar och tillägg föras över till den nya konsumentköplagen. Det ska tydliggöras att konsumenten har rätt att välja vilken av åtgärderna som i första hand ska utföras och att näringsidkaren inte ska behöva vidta en åtgärd om den inte är möjlig.

Konsumenten ska vid avhjälpande och omleverans göra varan tillgänglig för näringsidkaren. Näringsidkaren ska vid omleverans på egen bekostnad återta den felaktiga varan. Vidare ska näringsidkaren, om det behövs för avhjälpandet eller omleveransen, ta bort den felaktiga varan och installera en avtalsenlig vara eller bära kostnaden för borttagandet och installationen. Den skyldigheten ska dock endast gälla för en vara som innan felet blev uppenbart hade installerats på ett sätt som var förenligt med varans art och ändamål.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag utformas något annorlunda och innehåller inte ett tydliggörande av konsumentens rätt att välja påföljd eller näringsidkarens rätt att inte behöva utföra en omöjlig åtgärd. Utredningen föreslår att det införs en uttrycklig bestämmelse om att konsumenten inte ska vara skyldig att betala för normal användning av en vara som näringsidkaren återtar.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Allmänna reklamationsnämnden* välkomnar att det görs flera viktiga klargöranden. *Konsumentverket* anser att bestämmelsen om att konsumenten inte är skyldig att betala för normal användning av en vara som näringsidkaren återtar kan innebära bevissvårigheter och därmed riskera att bli svårtillämpad. *APPLiA* ser en ökad risk för obefogade reklamationer eftersom konsumenten kan slippa kostnader för en vara som använts i upp till tre år. *Elektronikbranschen* anser att förslaget inte får ändra nuvarande praxis att en likvärdig vara ska erbjudas vid omleverans. *Motorbranschens riksförbund* tar upp frågan om näringsidkarens rätt till flera avhjälpandeförsök. *Svenska Kennelklubben* och *Sveriges Katt-*

klubbars Riksförbund anser att förslagen kommer att innebära stora praktiska svårigheter och kostnader för näringsidkare och befarar att det inte kommer att kunna vidtas omleverans av ett djur utan att det medför väsentlig olägenhet för konsumenten.

Skälen för regeringens förslag

Påföljderna i direktivet och nuvarande konsumentköplagen

Artiklarna 13.2, 13.3 och 14 i varudirektivet reglerar förutsättningar för och verkningar av reparation och utbyte. Direktivets beteckning på dessa två åtgärder för att återställa en vara till avtalsenligt skick används inte i svensk köprätt. I stället används begreppen avhjälpande och omleverans. Dessa begrepp bör även fortsättningsvis användas. I nuvarande konsumentköplagen finns bestämmelser om dessa påföljder i 26 och 27 §§, 28 § andra stycket och 43 § tredje stycket.

Konsumentens rätt att kräva avhjälpande eller omleverans

Artikel 13.2 och 13.3 motsvaras i huvudsak av artikel 3.3 i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Konsumenten får enligt artikel 13.2 välja mellan reparation och utbyte, så länge inte den valda åtgärden är omöjlig eller, jämfört med den andra åtgärden, skulle orsaka näringsidkaren oproportionella kostnader med hänsyn till samtliga omständigheter, inbegripet a) det värde varan skulle haft om ingen bristande avtalsenlighet hade förelegat, b) betydelsen av den bristande avtalsenligheten, och c) huruvida det andra alternativet skulle kunna tillhandahållas utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Näringsidkaren får enligt artikel 13.3 vägra att återställa varan till avtalsenlighet, om det inte går att reparera eller byta ut varan eller om det skulle orsaka näringsidkaren oproportionella kostnader, med beaktande av samtliga omständigheter, inbegripet de som nämns under a) och b) ovan.

Den huvudsakliga svenska regleringen i 26 § konsumentköplagen är något annorlunda utformad. I första stycket uttalas att konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Andra stycket utgör en hjälpregel för bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskäliga kostnader för näringsidkaren och innehåller i huvudsak de särskilda omständigheter som anges i artikel 13.2 a–c.

Det kan konstateras att den svenska regleringen är mer komprimerad än varudirektivets och anger att konsumenten har rätt till den ena eller andra påföljden, så länge någon av dem, på närmare angivna grunder, kan utföras. Det är svårt att i lag uttryckligen och utförligt behandla alla de situationer som kan uppstå och det gör inte heller direktivet. Regeringen bedömer att nuvarande 26 § i sak rymmer det som direktivet beskriver och delar utredningens uppfattning att den i huvudsak kan föras över till den nya lagen. Det finns dock anledning att överväga ett par förtydliganden.

Vid genomförandet av 1999 års konsumentköpsdirektiv ansågs det inte nödvändigt att i lagen uttryckligen ange att konsumenten inte ska kunna kräva reparation eller utbyte om det skulle vara omöjligt, eftersom detta dels är en självklarhet, dels ändå framgår indirekt av 28 § konsument-

köplagen som anger vad som gäller när avhjälpande eller omleverans ”inte kommer i fråga” (se prop. 2001/02:134 s. 51 f.). Enligt utredningen saknas det anledning att nu göra någon annan bedömning av denna fråga.

Regeringen konstaterar att varudirektivets reglering skiljer sig i tydlighet och harmoniseringsgrad från konsumentköpsdirektivets. I skäl 47 anges att de avhjälpande åtgärder som står till buds för konsumenter vid varans bristande avtalsenlighet och de villkor på vilka dessa avhjälpande åtgärder får åberopas harmoniseras fullt ut. Skälet till detta uttalande är inte minst att det handlar om centrala bestämmelser om parternas rättigheter och skyldigheter och rör de primära och därmed vanligaste påföljderna vid fel. Reglernas utformning syftar inte enbart till att säkerställa att tillämpningen och i slutändan resultatet blir korrekt utan även till att tydliggöra för parterna vad som gäller i fråga om t.ex. konsumentens rätt att välja påföljd och näringsidkarens rätt att vägra att utföra någon av dem.

Det må så vara att det inte behöver framgå av lag att näringsidkaren inte behöver utföra en omöjlig åtgärd, men när bestämmelsen uttryckligen anger ett skäl (kostnaderna) är det mindre lämpligt och förutsebart om näringsidkaren även får åberopa ett annat skäl, som inte kommer till uttryck i lagen. Som framgår av skäl 48 kan det vara fråga om både rättsliga och faktiska hinder mot att utföra åtgärder, vilket inte heller framstår som uppenbart. Bestämmelsen i den nya lagen bör ge konsumenten en korrekt och fullständig uppfattning om under vilka förutsättningar han eller hon kan kräva t.ex. reparation. Det underlättar för konsumentens bedömning av vilken påföljd som bör begäras men också för konsumentens förståelse för näringsidkarens bedömning och fortsatta agerande när väl ett krav på avhjälpande framställts. Det kan noteras att det inte ansetts onödigt att i den nuvarande konsumentköplagen ange omöjlighet som ett skäl för näringsidkaren att inte behöva fullgöra köpet vid dröjsmål (se 12 §, som regeringen i avsnitt 6.4 föreslår ska tas in i den nya lagen). Enligt regeringens uppfattning bör ett tillägg om detta hinder därför göras i bestämmelsen om avhjälpande och omleverans vid fel på varan.

En ytterligare fråga om tydlighet rör den i varudirektivet uttryckligen angivna rätten för konsumenten att välja åtgärd. Den svenska regleringen motsvarar konsumentköpsdirektivet i denna fråga och anger att konsumenten har rätt till den ena eller den andra åtgärden, och utredningen föreslår att den lydelsen behålls. I varudirektivet lyfts konsumentens val fram på ett tydligare sätt. Regeringen anser att konsumentens rätt att välja mellan de två åtgärderna är en aspekt som är viktig att bejaka och att det är angeläget att uppmuntra konsumenten att också använda sig av den valfriheten. Att reparera varor i stället för att byta ut dem mot nya varor kan främja en mer hållbar och ansvarsfull konsumtion och kan på sikt även bidra till att öka produkternas hållbarhet (se skäl 48). Konsumentmakt innebär inte bara en möjlighet att få den bästa varan eller det bästa priset utan kan rymma även andra värden, t.ex. att kunna bidra till ett bättre klimat och samhälle. Den nuvarande 26 § anger att konsumenten har rätt att få avhjälpande eller omleverans. Att det handlar om att få välja vilken av de två som i första hand bör utföras är inte helt tydligt.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det i den nya lagen tydligare än i dag bör framgå att konsumenten har rätt att välja mellan avhjälpande och omleverans och att näringsidkaren då ska godta detta val under de förutsättningar i övrigt som ställs upp och beskrivs ovan. I lagrådsremissen

föreslogs att det också skulle anges vad som gäller när den valda påföljden inte kan utföras eller när konsumenten inte väljer någon av påföljderna. *Lagrådet* anser bl.a. att det bör framgå att konsumentens val är beroende av att båda åtgärderna (avhjälpande och omleverans) är möjliga och kan vidtas utan oskälig kostnad och att det inte behöver regleras vad som gäller om inte konsumenten gör något val. Det sistnämnda kan regeringen ställa sig bakom. Det framstår däremot som något bakvänt att näringsidkaren först ska ta ställning till om båda åtgärderna kan vidtas för att konsumentens rätt att välja ska aktualiseras. I stället bör det, som i lagrådsremissen, anges att konsumenten har rätt att göra ett val men att det därutöver bör föreskrivas att näringsidkaren behöver vidta en åtgärd, oavsett om konsumenten valt den eller inte, endast om den är möjlig och kan vidtas utan oskäliga kostnader för näringsidkaren. Valrätten riktar sig till konsumenten och innebär inte någon skyldighet för näringsidkaren att avkräva konsumenten på besked. Gör konsumenten initialt inget val kan näringsidkaren därför erbjuda sig att vidta den åtgärd som näringsidkaren finner mest lämplig.

Ett återställande i tid och utan kostnad eller olägenhet för konsumenten

Enligt artikel 14.1 ska en reparation eller ett utbyte utföras kostnadsfritt, inom skälig tid från den tidpunkt då konsumenten har informerat näringsidkaren om den bristande avtalsenligheten och utan väsentlig olägenhet för konsumenten, med beaktande av varans natur och det ändamål för vilket konsumenten behövde varan. En sådan reglering finns i 26 § tredje stycket konsumentköplagen och den bör föras över till den nya lagen.

Med utgångspunkt i att omleverans endast ska få ske om det inte innebär någon väsentlig olägenhet för konsumenten befarar *Svenska Kennelklubben* och *Sveriges Kattklubbars Riksförbund* att detta, med tanke på konsumenters relation till sina sällskapsdjur, utesluter omleverans i deras situation (se om levande djur även avsnitt 9). Regeringen konstaterar att detta krav på omleverans återfinns redan i 1999 års konsumentköpsdirektiv och den nuvarande konsumentköplagen. Uttolkningen av vad som ligger i kravet är ytterst en fråga för EU-domstolen. Bedömningen bör dock göras objektivt med beaktande av samtliga omständigheter och som utredningen uttalar bör det redan enligt gällande rätt finnas förutsättningar till omleverans även i den situation remissinstanserna lyfter fram, i den utsträckning ett likvärdigt djur finns att tillgå. Ett annat synsätt skulle innebära att påföljden som sådan inte gäller för en hel varutyp och det framstår inte som rimligt. Det hindrar inte att konsumentens koppling till sitt djur kan ha relevans för bedömningen i det enskilda fallet.

Lagrådet väcker frågan om vem av parterna som står risken för varan i samband med ett avhjälpande under den tid då varan tas om hand av näringsidkaren. Regeringen konstaterar att den nuvarande konsumentköplagen inte reglerar ansvaret för varan under den tid näringsidkaren har den hos sig för avhjälpande och anser att det inte heller i den nya lagen är nödvändigt att reglera det. I stället får frågan avgöras i rättstillämpningen. Det kan i sammanhanget nämnas att Allmänna Reklamationsnämnden (beslut 2000-01-10, ARN 1999–4392) i en situation liknande den Lagrådet tar upp har ansett att näringsidkaren har ett vårdansvar och därmed ett presumtionsansvar för skador som uppkommer under reparationstiden.

I 27 § första stycket konsumentköplagen finns en kompletterande bestämmelse om avhjälpande och omleverans. Enligt den har näringsidkaren rätt att under vissa angivna förutsättningar avhjälpa fel på varan eller omleverera trots att konsumenten kräver att i stället få prisavdrag eller häver köpet. I 27 § andra stycket begränsas näringsidkarens rätt när konsumenten har varit berättigad att själv avhjälpa felet. I det senare fallet har konsumenten enligt 28 § andra stycket dessutom då en viss rätt till ersättning för vad det kostat att avhjälpa felet. Bestämmelserna har tidigare ansetts möjliga att behålla trots att någon motsvarighet inte finns i konsumentköpsdirektivet (prop. 2001/02:134 s. 53).

Inte heller varudirektivet reglerar dessa frågor. Av direktivet följer dock att avhjälpande och omleverans är de primära påföljderna. En konsument är därmed inte direkt berättigad till prisavdrag eller hävning utan ska i stället ge näringsidkaren en möjlighet att först försöka återställa varan till avtalsenligt skick (se skäl 50). Det finns ett pedagogiskt värde i att tydliggöra detta i lagen. Regeringen konstaterar att varudirektivet dock föreskriver en omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning vid allvarliga fel.

Varudirektivet tillåter vidare medlemsstaterna att reglera under vilka förutsättningar näringsidkarens skyldighet att reparera en vara kan fullgöras av konsumenten (skäl 54). Även detta är något som bedöms lämpligt att reglera (se även prop. 1989/90:89 s. 126). Slutligen är den ersättning för avhjälpande som nämns ovan närmast att likna vid skadestånd, vilket direktivet inte reglerar (se artikel 3.6).

Bestämmelserna i 27 § och 28 § andra stycket i nuvarande konsumentköplagen bör mot den bakgrunden i sak föras över till den nya lagen. Det bör dock ske med en begränsning av näringsidkarens rätt att vidta återställande åtgärder när konsumenten kräver andra påföljder och det är fråga om ett allvarligt fel på varan.

Avslutningsvis konstaterar regeringen att artikel 13.7 i varudirektivet anger att medlemsstaterna får reglera huruvida och i vilken utsträckning konsumentens bidrag till den bristande avtalsenligheten påverkar hans eller hennes rätt till avhjälpande. Enligt regeringens bedömning har det inte framkommit skäl för att utnyttja direktivets möjlighet i denna del (jfr prop. 2001/02:134 s. 41).

Flera avhjälpandeförsök

Både den nuvarande ordningen och den nya som genomför varudirektivet innebär att näringsidkaren, med något undantag, ska ha rätt att försöka avhjälpa felet eller omleverera, med de begränsningar som följer av att det måste ske inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

I varudirektivet anges vissa riktlinjer för bedömningen av hur många avhjälpandeförsök konsumenten måste tåla. Enligt skäl 52 ska en objektiv bedömning göras, varvid bl.a. varans typ och värde samt den bristande avtalsenlighetens art och betydelse ska beaktas. Om varan är dyr eller komplex, kan fler försök behöva tålas medan det i vissa andra fall inte kan förväntas att konsumenten har fortsatt förtroende för näringsidkarens förmåga att återställa varan efter ett misslyckat försök.

Vid konsumentköplagens tillkomst uttalades att köparen normalt inte är skyldig att tåla mer än två avhjälpandeförsök, men om det är fråga om

olika fel kan näringsidkaren ha rätt till ytterligare något försök (se prop. 1989/90:89 s. 122). *Motorbranschens riksförbund* anser att nuvarande förarbetsuttalanden har skapat en felaktig uppfattning om att en konsument alltid har rätt att häva ett köp efter två misslyckade försök att avhjälpa felet. Riksförbundet efterlyser en tydligare och mer pragmatisk syn på antalet avhjälpningsförsök som tar hänsyn till t.ex. varans komplexitet, felets art eller huruvida kunden erhållit en ersättningsvara under reparationstiden. Regeringen anser att vad riksförbundet anför är i linje med tidigare förarbetsuttalanden men noterar att behovet av att beakta dessa aspekter i det enskilda fallet tydliggörs ytterligare i direktivet. Varken i förarbetena eller i direktivet anges av förklarliga skäl att två avhjälpandeförsök utgör ett yttersta antal men inte heller att näringsidkaren i varje fall skulle ha rätt till det antalet försök. Det bör i sammanhanget dessutom nämnas att återställande rymmer både avhjälpande (reparation) och omleverans och att regleringen utgår från att båda övervägs och, vid behov, utförs i tur och ordning. Regeringen anser att det inte finns förutsättningar att förtydliga den svenska lagtexten med anledning av denna fråga. Det bör vara möjligt att i rättstillämpningen i huvudsak bibehålla den svenska synen på frågan om än med beaktande av skäl 52. Det kan även förutses att EU-domstolen i framtiden kan komma att precisera rättsläget ytterligare.

Vissa rättigheter och skyldigheter för parterna vid avhjälpande och omleverans

Enligt artikel 14.2 i varudirektivet ska konsumenten vid reparation eller utbyte göra varorna tillgängliga för näringsidkaren och näringsidkaren ska återta de utbytta varorna utan kostnad för konsumenten. I artikel 14.3 anges att om en reparation kräver avlägsnande av en vara som installerats på ett sätt som är förenligt med dess natur och ändamål innan bristen på avtalsenlighet blev uppenbar eller om varan ska ersättas, ska skyldigheten att reparera eller byta ut varan inbegripa att näringsidkaren avlägsnar den icke-avtalsenliga varan och installerar utbytesvaran eller den reparerade varan, eller bär kostnaderna för det avlägsnandet och installationen. Konsumenten ska enligt artikel 14.4 inte vara skyldig att betala för normal användning av den utbytta varan under den tid som föregått bytet. Användningen av varan bör anses normal om den motsvarar varans art och syfte (skäl 57).

Regleringen i artikel 14.2–14.4 är ny jämfört med 1999 års konsumentköpsdirektiv och det finns inte några motsvarande bestämmelser i konsumentköplagen.

Svenska Kennelklubben och *Sveriges Kattklubbars Riksförbund* befarar stora praktiska svårigheter för näringsidkaren om denne ska hämta eller på annat sätt bekosta transport i samband med avhjälpande eller omleverans (se om levande djur även avsnitt 9). Artikel 14.2 föreskriver att konsumenten ska göra varan tillgängliga för näringsidkaren och den senare ska återta den utbytta varan på egen bekostnad. Den reglerar inte på vilken plats en felaktig vara ska hållas tillgänglig (se skäl 56). Enligt EU-domstolen beror det på omständigheterna i det enskilda fallet vilken plats som är mest lämpad för att det ska kunna säkerställas att den avhjälpande åtgärden sker utan kostnad, inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. En faktor att

beakta är då om parterna befinner sig långt ifrån varandra (se rättsfallet Fülla mot Toolport GmbH, C-52-18, EU:C:2019:447, punkterna 37 och 45). Enligt regeringen gör sig denna uppfattning alltjämt gällande. Det kan emellertid konstateras att avhjälpandet under alla förhållanden ska ske på näringsidkarens bekostnad. Som redovisas ovan kan näringsidkaren vägra att återställa varan till avtalsenlighet om både avhjälpande och omleverans är omöjligt eller om de skulle medföra oproportionella kostnader. I skäl 49 uttalas att det förhållande att en vara befinner sig på en annan plats än den från vilken den ursprungligen levererades kan leda till oproportionella kostnader för postbefordran eller transport för näringsidkaren. Det kan i stället då bli aktuellt med prisavdrag eller hävning, se nästa avsnitt.

Konsumentverket pekar på att utredningens förslag om att konsumenten inte ska vara skyldig att betala för normal användning kan innebära bevissvårigheter och vara svårtillämpad. *APPLiA* anser det en tankelapsus att en konsument som använt en vara i upp till tre år inte ska stå kostnad för nyttjande under den tid som den har fungerat och befarar negativa miljökonsekvenser. Regeringen konstaterar emellertid att regeln motsvarar vad EU-domstolen tidigare slagit fast i rättsfallet Quelle AG mot Bundesverband der Verbraucherzentralen och Verbraucherverbände (C-404/06, EU:C:2008:231) och att innebörden av artikel 14.4 således bygger på gällande rätt. Regeringen ser därför inte att den bör föranleda tillämpningssvårigheter. Direktivsbestämmelsen handlar inte om att ge konsumenten ett prisavdrag. Det konsumenten har betalat eller ska betala för varan påverkas inte av omleveransen. Artikeln tar inte heller sikte på det som *Elektronikbranschen* för fram om likvärdig vara vid omleverans. Vad det i stället handlar om är att näringsidkaren inte ska få kräva konsumenten på ersättning för eventuell värdeminskning av varan. Att konsumenten inte ska betala för en sådan minskning vid normal användning är enligt regeringens mening fullt rimligt. Som EU-domstolen uttalar i det ovan nämnda rättsfallet (punkten 41) gör en konsument, som har betalat för varan, inte någon obehörig vinst i denna situation; konsumenten mottar endast, för sent, den vara som stämmer överens med vad som har avtalats och som borde ha levererats redan från början.

I 45 § i den nuvarande konsumentköplagen finns vissa bestämmelser som rör konsumentens användning av en vara i tiden före omleverans. I avsnitt 6.16 föreslår regeringen att de behålls men ändras till att reglera följderna av omleverans och hävning snarare än förutsättningarna för sådana påföljder. Den nu behandlade situationen kommer att regleras där och den bestämmelsen bör utformas för att bättre motsvara artikel 14.4. Det bedöms inte finnas något behov av att därutöver införa den särskilda regel i frågan som utredningen föreslår.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det i den nya lagen tas in bestämmelser som genomför den nu beskrivna regleringen i varudirektivet om parternas skyldigheter vid avhjälpande och omleverans med undantag för att det inte behövs en ny särskild bestämmelse om att konsumenten inte ska vara skyldig att betala för normal användning av en vara som näringsidkaren återtar.

Avslutningsvis finns det i svensk rätt en bestämmelse som saknar motsvarighet i varudirektivet. I 43 § tredje stycket konsumentköplagen anges att konsumenten, om näringsidkaren ska företa omleverans, får hålla inne vad konsumenten har tagit emot till dess att omleverans sker. I praktiken handlar det om en möjlighet att behålla den felaktiga varan till dess en ny lämnas. Medlemsstaternas har enligt skäl 18 i varudirektivet möjlighet att reglera aspekter av reparation och utbyte som inte regleras i direktivet (se även skäl 60). Direktivet föreskriver att konsumenten är skyldig att göra varan tillgänglig för näringsidkaren vid omleverans men inte när detta ska ske. Regeringen delar utredningens uppfattning att det därför bör vara möjligt att behålla bestämmelsen om konsumentens rätt att hålla inne varan till dess att omleverans skett och föreslår att den språkligt moderniserad förs över till den nya lagen. Det kan i detta sammanhang påpekas att konsumenten i den nu aktuella situationen också har en möjlighet att hålla inne betalningen av varan, i den utsträckning den till någon del kvarstår att göra (se artikel 13.6 och avsnitt 6.14.4).

6.14.3 Prisavdrag och hävning

Regeringens förslag: Konsumenten ska vid fel på varan ha en rätt till prisavdrag eller hävning om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga, inte kan ske inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten eller inte leder till önskat resultat.

Konsumenten ska också ha rätt till prisavdrag eller hävning om näringsidkaren vid avhjälpandet eller omleveransen inte återtar eller tar bort den felaktiga varan respektive installerar en felfri vara eller bär kostnaderna för detta.

Om felet på varan är allvarligt, ska konsumenten ha rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att köpet hävs. Konsumenten ska inte få häva köpet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

När endast en del av de varor som köpet avser är felaktiga, ska rätten till hävning avse de felaktiga varorna. Konsumenten ska dock få häva köpet även avseende övriga varor, om det inte skäligen kan begäras att han eller hon behåller dem.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens, men utformas i viss utsträckning annorlunda. Utredningen föreslår inte att det uttryckligen anges att prisavdrag och hävning får ske om felet kvarstår efter avhjälpande eller omleverans.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. Några remissinstanser framför synpunkter på förslaget om att hävning inte får ske vid ringa fel. *Göta hovrätt* anser att det språkligt kan uppfattas som en utökad hävningsrätt för konsumenten. *Konsumentverket* anser att det förslaget däremot innebär en försämring för konsumenten eftersom ett fel som objektivt framstår som ringa ändå kan vara av väsentlig betydelse för konsumenten. *Allmänna reklamations-*

nämnden menar att förslaget riskerar att medföra tillämpningssvårigheter och en inskränkt hävningsrätt.

Elektronikbranschen anser att nuvarande praxis vid beräkning av rimligt prisavdrag bör bestå och framhåller att beräkningen bygger på hur länge konsumenten brukat varan och en rimlig ”avskrivningstid” för den, vilken kan skilja sig mellan olika varutyper. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* invänder mot förslaget att konsumenten ska ha rätt att inte endast häva köpet av en felaktig vara utan även resterande del av köpet och anser att det bör förtydligas att det ska finnas ett krav på nödvändigt samband mellan varorna för att hävning av även avtalsenliga varor ska få ske. Organisationen vill också att konsumentens rätt att häva köpet om näringsidkaren inte återtagit eller tagit bort den ursprungliga varan ersätts av en rätt till ekonomisk kompensation.

Skälen för regeringens förslag

Konsumenten ska ha rätt till prisavdrag eller hävning

Vid fel på varan har konsumenten enligt varudirektivet rätt till felpåföljder. Som redovisas i avsnitt 6.14.2 ska i första hand felet åtgärdas genom avhjälpande eller omleverans. I andra hand finns påföljderna prisavdrag och hävning av köpet. Varudirektivets regler om dessa senare påföljder återfinns i artiklarna 13.4, 13.5, 15 och 16.

Enligt artikel 13.4 i varudirektivet ska konsumenten antingen ha rätt till ett proportionellt prisavdrag eller ha rätt att häva köpeavtalet i ett antal särskilt angivna fall. Att konsumenten får prisavdrag innebär att konsumenten på grund av näringsidkarens kontraktsbrott antingen får tillbaka det konsumenten betalat för varan (priset) eller att ett avdrag görs så att konsumenten inte behöver betala lika mycket för varan som parterna från början kommit överens om. Att häva ett avtal innebär i praktiken att konsumenten säger upp avtalet på grund av näringsidkarens avtalsbrott och att parternas åtaganden enligt avtalet går åter.

Påföljderna prisavdrag och hävning är inte nya i svensk rätt. Enligt 28 § första stycket i den nuvarande konsumentköplagen har konsumenten rätt att kräva prisavdrag eller hävning om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen eller inte kan ske utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Det står klart att konsumenten ska ha rätt till prisavdrag eller hävning vid fel på varan. Varudirektivets regler om dessa påföljder är mer utförliga än och skiljer sig i viss utsträckning från motsvarande regler i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Frågan är om detta medför ett behov av att justera de svenska reglerna.

Prisavdrag eller hävning om avhjälpande eller omleverans inte sker

De första fallen där en rätt till prisavdrag eller hävning finns för konsumenten återfinns i artikel 13.4 a. Där anges att konsumenten har en sådan rätt om näringsidkaren inte har avslutat avhjälpandet eller omleveransen eller inte har gjort det i enlighet med artikel 14.2 och 14.3 (som reglerar näringsidkarens skyldighet att återta eller ta bort en felaktig vara respektive installera en avtalsenlig vara) eller om näringsidkaren har vägrat att genom avhjälpande eller omleverans återställa varorna till avtalsenlighet.

Näringsidkaren har enligt artikel 13.3 en sådan rätt att vägra om det inte går att återställa varan till felfritt skick eller ett återställande skulle vara oproportionerligt dyrt.

Regeringen bedömer att artikel 13.4 a, med ett undantag, i huvudsak innefattas i 28 § första stycket i nuvarande konsumentköplagen, som anger att konsumenten får kräva prisavdrag eller häva köpet om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga. Att näringsidkaren inte avslutar sitt försök att återställa varan till felfritt skick eller vägrar utföra en sådan åtgärd, t.ex. för att det skulle bli för dyrt, innebär nämligen att åtgärderna inte har utförts.

En aspekt av artikel 13.4 a som emellertid saknar motsvarighet i svensk rätt är att konsumenten har rätt till prisavdrag eller hävning när näringsidkaren vid avhjälpande eller omleverans inte uppfyller sin skyldighet att återta eller ta bort en felaktig vara respektive att installera en avtalsenlig vara eller att bära kostnaderna för sådana åtgärder. Utredningen föreslår att denna situation anges i den nya lagen som ett ytterligare skäl till prisavdrag eller hävning. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* invänder mot förslaget och anser att näringsidkaren genom att återställa varan i avtalsenligt skick har uppfyllt sina avtalsenliga förpliktelser och att konsumenten i vart fall inte borde ges rätt att häva köpet. Regeringen konstaterar att det i artikel 14.2 och 14.3 uppställs krav på näringsidkaren att vid avhjälpande och omleverans avinstallera och återta den felaktiga varan och sedan installera den reparerade eller nya varan. Om detta inte sker, ska alltså avhjälpandet inte anses avslutat. Direktivet använder ordet utbyte i stället för omleverans, vilket i just detta hänseende gör det än tydligare att åtgärden inte enbart avser att leverera en ny vara utan att också ta om hand den felaktiga varan (se även rättsfallet Weber och Putz mot Medianess Electronics GmbH, C-65/09 och C-87/09, EU:C:2011:396). Om en brist i detta avseende sedan verkligen motiverar en rätt att häva avtalet kan diskuteras, men direktivet är tydligt med att konsumenten även i denna situation har en rätt till hävning. Det skulle kunna hävdas att avhjälpandet eller omleveransen även i denna situation – som den svenska bestämmelsen i dag anger – inte har kommit i fråga. Utredningen anser dock att det i lagen bör tydliggöras att brister i dessa avseenden ger konsumenten en rätt att begära prisavdrag eller häva avtalet. Regeringen delar den uppfattningen.

Prisavdrag eller hävning om avhjälpande eller omleverans inte kan ske inom skälig tid eller utan väsentlig olägenhet för konsumenten

I 28 § i den nuvarande konsumentköplagen anges att prisavdrag eller hävning även kan aktualiseras när avhjälpande eller omleverans inte sker inom skälig tid efter reklamationen eller inte kan ske utan väsentlig olägenhet för köparen. I artikel 14.1 i varudirektivet ställs bl.a. båda dessa förutsättningar upp som krav på näringsidkarens avhjälpande eller omleverans. Det anges där att åtgärden också ska ske utan kostnad för konsumenten. Regeringen konstaterar att hänvisningen i artikel 13.4 a till kraven i artikel 14 inte omfattar artikel 14.1.

Frågan om avhjälpande eller omleverans inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten tas i varudirektivet i stället upp i artikel 13.4 d. Där anges att prisavdrag eller hävning får krävas om

näringsidkaren har meddelat, eller det framgår klart av omständigheterna, att näringsidkaren inte kommer att återställa varorna till avtalsenlighet inom skälig tid eller utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Konsumenten har alltså enligt varudirektivet inte rätt till hävning eller prisavdrag när näringsidkaren har utfört ett avhjälpande eller en omleverans utan att följa kraven på att det ska ske inom skälig tid och utan kostnad och väsentlig olägenhet för konsumenten (se även skäl 50). I konsumentköplagen framgår inte någon sådan begränsning. Den återfinns inte heller i digitaldirektivet (se avsnitt 7.11.3). Regeringen delar utredningens bedömning att denna begränsning bör komma till uttryck i lagen för att genomföra artikel 13.4 d. Det kan lämpligen ske genom att ordet kan i nuvarande lydelse flyttas, snarare än att som utredningen föreslår införa en mening om att prisavdrag eller hävning inte får krävas om avhjälpande eller omleverans har skett (se om detta förslag nedan).

Att konsumenten får varan reparerade eller får en ny vara torde redan i dag i princip utesluta en rätt till prisavdrag även om åtgärden vidtagits t.ex. för sent (jfr dock rättsfallet NJA 1998 s. 792). Däremot kommer det finnas en rätt till skadestånd (jfr även skäl 61). Att konsumenten i denna situation inte längre kan häva avtalet bedömer regeringen inte bör föranleda några nämnvärda nackdelar för konsumenten. Om det är avgörande att återställandet sker snabbt ligger det i allas intresse att konsumenten är tydlig med detta när kravet framställs, och konsumenten har sedan möjlighet att häva köpet när det står klart att återställandet inte kan avslutas i tid.

Prisavdrag eller hävning när felet kvarstår

Enligt artikel 13.4 b i varudirektivet har konsumenten en rätt till prisavdrag eller hävning om bristande avtalsenlighet framkommer trots att näringsidkaren har försökt att återställa varan till avtalsenlighet.

När det inte är fråga om ett allvarligt fel har näringsidkaren rätt att försöka avhjälpa felet eller omleverera, med de begränsningar som följer av att det måste kunna ske inom skälig tid samt utan kostnad och väsentlig olägenhet för konsumenten. Det kan naturligtvis inträffa att näringsidkaren trots detta inte lyckas i sina försök att reparera varan. Det kan vidare inträffa, även om det torde vara ovanligt, att näringsidkaren levererar en ny vara men att även den visar sig vara felaktig (se föregående avsnitt om utrymmet för flera avhjälpningsförsök).

Som redovisas ovan ger 28 § första stycket i nuvarande konsumentköplagen konsumenten rätt att kräva prisavdrag eller häva köpet om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga. Utredningen synes föreslå att denna bestämmelse kan tillämpas även i detta fall. Samtidigt föreslår utredningen att det införs en bestämmelse som anger att prisavdrag eller hävning inte får krävas om ett avhjälpande eller en omleverans har skett. Syftet med den bestämmelsen är att stänga dörren för prisavdrag eller hävning om en avhjälpande åtgärd sker men inte inom skälig tid (se ovan). Enligt regeringens uppfattning är det inte givet att den situation som beskrivs i artikel 13.4 b kan uppfattas som ett oavslutat återställande (jfr artikel 13.4 a). Under alla förhållanden framstår det inte som tillräckligt tydligt att lagens uttryckssätt ”inte kommer i fråga” innefattar återställande åtgärder som har genomförts utan att fullt ut leda till önskat resultat. Ett

tillägg bör därför göras i den svenska lagbestämmelsen. Att som i direktivet ange att fel framkommer trots återställandeförsök ger intrycket av att det kan vara fråga om helt nya fel. Det bör i stället anges att en rätt till prisavdrag eller hävning finns om felet, trots avhjälpandeförsök, kvarstår.

Prisavdrag eller hävning vid allvarliga fel

Avslutningsvis finns det i artikel 13.4 c en rätt för konsumenten att kräva prisavdrag eller häva avtalet om den bristande avtalsenligheten är så allvarlig att det är motiverat att omedelbart sänka priset eller häva köpeavtalet. I detta fall får alltså konsumenten begära någon av de annars sekundära påföljderna prisavdrag eller hävning utan att först kräva avhjälpande eller omleverans. Någon motsvarighet till denna regel finns inte i nuvarande konsumentköplagen. Det bör därför införas en bestämmelse i den nya lagen som anger att konsumenten har rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans, om felet på varan är allvarligt.

Som *Lagrådet* är inne på bör det tydliggöras att det inte enbart är felets svårighetsgrad som påverkar bedömningen av huruvida felet är så allvarligt att det är motiverat med en omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning. Det bör ske en helhetsbedömning, där även t.ex. konsumentens förtroende för näringsidkarens förmåga att åtgärda felet kan ha betydelse (se skäl 52). För att uppnå ett sådant klargörande finns det emellertid inte anledning att utforma regeln så extensivt som Lagrådet föreslår. För att ansluta till direktivet är det också angeläget att bestämmelsen utformas med ett allvarlighetsrekvisit. Vad som är att anse som ett allvarligt fel utvecklas närmare i författningskommentaren.

Ett undantag från rätten till prisavdrag vid offentlig auktion

Enligt artikel 3.5 i varudirektivet får medlemsstaterna från tillämpningsområdet för direktivet undanta avtal om försäljning av begagnade varor som säljs på offentlig auktion. I avsnitt 6.9 gör regeringen bedömningen att sådana varor, i enlighet med vad som gäller i dag, ändå ska omfattas av den nya konsumentköplagen men att vissa undantag från lagens krav på sådana varor kan göras.

I 28 § tredje stycket i den nuvarande konsumentköplagen finns ett undantag från rätten till prisavdrag vid köp av begagnade varor på auktion. Skälet till detta undantag är att det rör sig om en speciell form av försäljning av varor i befintligt skick där konsumenten bestämmer priset. Det har då inte ansetts rimligt att prisavdrag ska stå till konsumentens förfogande (prop. 2001/02:134 s. 29).

Regeringen anser att nuvarande undantag från rätten till prisavdrag bör behållas och att bestämmelsen om det därmed bör föras över till den nya lagen. Begreppet offentlig auktion definieras i artikel 2.15 och överensstämmer inte helt med vad som avses med auktion enligt den nuvarande konsumentköplagen. Regeringen föreslår i avsnitt 5.3 att direktivets definition tas in i den nya lagen. I den nu aktuella bestämmelsen bör det därför förtydligas att det är offentliga auktioner som undantaget från rätten till prisavdrag tar sikte på.

Beräkningen av prisavdrag

Artikel 15 i varudirektivet behandlar hur prisavdraget ska beräknas. Där anges att ett prisavdrag ska stå i proportion till minskningen av värdet på den vara som konsumenten har mottagit jämfört med det värde som varan skulle ha haft om den hade varit avtalsenlig. I 28 § första stycket i den nuvarande konsumentköplagen anges att prisavdraget ska svara mot felet. Enligt förarbetena ska avdraget beräknas på objektiva grunder och motsvara skillnaden i värde vid tiden för avlämnandet mellan en vara i avtalsenligt skick och den felaktiga varan (se prop. 1989/90:89 s. 126). Direktivets reglering får anses överensstämma med hur beräkningen ska göras enligt svensk rätt. Enligt regeringen är det inte nödvändigt att ta in mer detaljerade bestämmelser för att genomföra direktivet. Det bör därför även i den nya lagen föreskrivas att prisavdragets storlek ska svara mot felet.

Elektronikbranschen anser att det är viktigt att nuvarande praxis vid beräkning av prisavdrag består och framhåller att beräkningen bygger på hur länge konsumenten brukat varan och en rimlig avskrivningstid för den, vilken kan skilja sig åt mellan olika varutyper. Regeringen konstaterar att avsikten med förslaget inte är att förändra nuvarande praxis. Liksom hittills bör avdraget beräknas på objektiva grunder och motsvara skillnaden i värde vid tiden för avlämnandet mellan en vara i avtalsenligt skick och den felaktiga varan. Som framhålls i förarbetena till den nuvarande konsumentköplagen ligger det i sakens natur att en sådan beräkning ofta måste ske på ett ganska schablonmässigt sätt. Inom ramen för regleringen bör det vara möjligt att ta hänsyn till de omständigheter som Elektronikbranschen pekar på.

Ingen hävningsrätt vid ringa fel

Enligt artikel 13.5 i varudirektivet (se även skäl 53) ska konsumenten inte ha rätt att häva avtalet om den bristande avtalsenligheten endast är ringa. I 29 § i nuvarande konsumentköplagen anges att köparen får häva köpet om felet är av väsentlig betydelse för honom eller henne. Om så inte är fallet har alltså konsumenten endast rätt att kräva prisavdrag (jfr även rättsfallet Soledad Duarte Hueros mot Autociba SA m.fl., C-32/12, EU:C:2013:637).

Artikel 13.5 i varudirektivet är likalydande med artikel 3.6 i det minimiharmoniserade konsumentköpsdirektivet. Vid genomförandet av det sistnämnda direktivet ansågs den svenska regleringen i princip innebära samma nivå på hävningströskel som direktivets. Den svenska regleringen ansågs därtill mer konsumentvänlig eftersom den föreskriver en subjektiv bedömning (se prop. 2001/02:134 s. 54 f.). Utredningen föreslår att en anpassning till direktivets ordalydelse (ringa) ska göras, men framhåller att det fortsatt bör finnas utrymme att vid bedömningen av om felet ger hävningsrätt ta hänsyn till felets subjektiva betydelse för konsumenten.

Några remissinstanser har synpunkter på förslaget. Medan *Göta hovrätt* anser att utredningens förslag rent språkligt kan uppfattas som en utökad hävningsrätt för konsumenten menar *Konsumentverket* och *Allmänna reklamationsnämnden* att det tvärtom innebär en inskränkt hävningsrätt.

Regeringen delar utredningens uppfattning att det inte bör finnas någon avgörande skillnad i svensk rätt mellan ett fel som har väsentlig betydelse för konsumenten och ett fel som inte är ringa. Det kan noteras att även vid genomförandet av konsumentköpsdirektivet bedömdes begreppen vara i

praktiken liktydiga (prop. 2001/02:134 s. 54 f.). En förändring bör enligt regeringens mening ske för att säkerställa ett korrekt genomförande av det fullharmoniserade varudirektivet och i förlängningen bidra till en enhetlig rättstillämpning i unionen. Även med denna förändring bör det enligt regeringens mening alltså vara möjligt att inom ramen för felbedömningen ta hänsyn inte bara till felets objektiva betydelse utan även dess subjektiva betydelse för konsumenten.

I artikel 13.5 anges att bevisbördan för att ett fel är ringa – och alltså inte ger hävningsrätt – ska åligga näringsidkaren. *Svenska Kennelklubben* befarar att en förändring som innebär att bevisbördan flyttas från den ena parten till den andra kommer att vara processdrivande. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* menar däremot att förändringen i detta avseende inte innebär någon skillnad i sak för näringsidkaren eftersom det är denne som besitter fackkunskap om den sålda varan och därmed kan avgöra om felet är ringa. Regeringen konstaterar att direktivets placering av bevisbördan skiljer sig från vad som gäller enligt nuvarande ordning, eftersom konsumenten enligt svensk rätt har bevisbördan för felets väsentlighet. Även av denna anledning krävs en ändring av bestämmelsen för att genomföra direktivet. Det handlar om att befria konsumenten från sin nuvarande bevisbörda och regeringen kan inte se en sådan förändring som negativ ur ett konsumentskyddsperspektiv. Regeringen föreslår därför att det av lagen framgår att det är näringsidkaren som har bevisbördan för att felet är ringa. Som *Lagrådet* påpekar innebär det att näringsidkaren har att bevisa de faktiska omständigheter som sammantaget gör att ett fel i det enskilda fallet är att anses som ringa.

En hävningsförklaring måste lämnas

Enligt artikel 16.1 i varudirektivet ska konsumenten utöva rätten att häva köpet vid fel på varan genom ett uttalande till näringsidkaren, där konsumenten ger uttryck för sitt beslut att häva. Regeringen konstaterar att det inte finns någon sådan uttrycklig bestämmelse med krav på hävningsförklaring vid fel på varan i den nuvarande konsumentköplagen. En sådan bör införas i den nya lagen.

Det bör inte ställas upp något formkrav för hävningsförklaringen. *Lagrådet* anser att det även utan en i lag angiven tid för hävningsförklaringen måste krävas att den lämnas inom en efter omständigheterna skälig tid. Regeringen konstaterar att ett sådant krav är uttryckligen föreskrivet för konsumentens meddelande om hävning vid näringsidkarens dröjsmål (se avsnitt 6.4) och vid hävning på grund av fel enligt köplagen (39 §). Som anges ovan finns det i dag inte något krav på att överhuvudtaget lämna en hävningsförklaring vid fel på en vara för att konsumenten ska ha rätt att häva. Det har inte framkommit att detta skulle ha lett till några problem för näringsidkarna. Att ställa krav på konsumenten att framställa sin hävningsförklaring inom skälig tid kan ses som en begränsning av rätten att häva och det kan ifrågasättas om detta är möjligt med hänsyn till att förutsättningarna för att få häva köpet vid fel på en vara är fullharmoniserade i varudirektivet. Regeringen bedömer att det även utan att uppställa ett sådant krav finns anledning att tro att flertalet konsumenter kommer att agera utan dröjsmål. Detta gäller inte minst då konsumenten är skyldig att reklamera felet inom skälig tid (se avsnitt 6.12) och dessutom kan bli skyldig att ersätta näringsidkaren för den värde-

minskning som uppkommit efter det att konsumenten insåg eller borde ha insett att det fanns en rätt att häva köpet (se avsnitt 6.16). I vilken utsträckning det trots allt kan finnas ett utrymme att ge konsumentens passivitet någon betydelse i detta avseende får avgöras i rättstillämpningen (jfr Högsta domstolens beslut 2022-01-11 i mål Ö 672-21).

Fel på endast en del av de levererade varorna

Av artikel 16.2 framgår att om bristen på avtalsenlighet (felet) endast rör vissa av de varor som har levererats enligt avtalet och det finns grund för hävning av köpet, får konsumenten häva avtalet endast med avseende på dessa varor och eventuella andra varor som konsumenten har förvärvat tillsammans med de icke-avtalsenliga varorna, om konsumenten inte rimligen kan förväntas godta att behålla endast de varor som uppvisar avtalsenlighet. Direktivsbestämmelsen är inte lättläst men innebörden är att hävning som utgångspunkt endast kan ske avseende den eller de varor som är felaktiga. Konsumenten ges dock en rätt att under vissa förutsättningar häva även andra, i sig felfria, varor.

Det kan konstateras att någon regel av detta slag inte finns i den nuvarande konsumentköplagen. Som *Allmänna reklamationsnämnden* anför är den ett välkommet klargörande av vad som bör gälla i en sådan situation. *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* anser att det bör förtydligas att det ska finnas ett krav på ett nödvändigt samband mellan varorna för att konsumenten ska medges rätt att häva felfria varor. För en rätt till hävning ska det krävas att de avtalsenliga varorna har köpts tillsammans med den felaktiga varan och att situationen är sådan att det inte är rimligt att konsumenten ska behöva behålla endast de avtalsenliga varorna. I detta ligger enligt regeringens mening ett krav på ett faktiskt samband mellan den felaktiga och den felfria varan. Ett exempel på sådant samband som utredningen lyfter fram är att avtalet omfattar en kaffemaskin och kaffekapslar och köpet av maskinen hävs. I en sådan situation bör konsumenten normalt ha rätt att häva avtalet även avseende de kvarvarande kaffekapslarna.

Regeringen föreslår att det i den nya lagen tas in en bestämmelse som reglerar hävningsrätten i den nu beskrivna situationen. Utredningen föreslår att det i bestämmelsen anges att hävning av de ytterligare, felfria, varorna får ske om det vore oskäligt att kräva att konsumenten ska behålla dem. I lagrådsremissen valdes direktivets formulering – rimligen kan förväntas godta – men regeringen anser att *Lagrådets* förslag – att hävning ska få ske om det inte skäligen kan begäras att konsumenten behåller de avtalsenliga delarna – är språkligt mer tilltalande.

6.14.4 Hålla inne betalningen och skadestånd

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelser om konsumentens rätt att hålla inne betalningen och om näringsidkarens skadeståndsskyldighet på grund av fel på varan ska föras över till den nya konsumentköplagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag

Konsumentens rätt att hålla inne sin betalning

Enligt artikel 13.6 första meningen i varudirektivet ska konsumenten ha rätt att hålla inne betalning av eventuella utestående delar av priset eller en del av det fram till dess att näringsidkaren har fullgjort sina skyldigheter vid fel på varan, t.ex. att avhjälpa felet eller leverera en ny felfri vara. Det står enligt artikelns andra mening medlemsstaterna fritt att reglera villkoren och formerna för hur konsumenten kan utöva sin rätt (se även skäl 18).

En motsvarande bestämmelse om konsumentens rätt att hålla inne betalningen vid fel finns i nuvarande 25 § konsumentköplagen. Enligt den bestämmelsen får konsumenten hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för sitt krav på grund av att varan är felaktig.

Den nuvarande svenska regleringen om konsumentens rätt att hålla inne betalningen vid fel är välfungerande och bör behållas. Den får anses överensstämma med varudirektivets reglering. Regeringen föreslår därför att den förs över i sak oförändrad till den nya lagen.

Konsumentens rätt till skadestånd vid fel på varan

Av artikel 3.6 framgår att det står medlemsstaterna fritt att reglera konsumentens rätt till skadestånd (se även skäl 18).

I den nuvarande konsumentköplagen finns bestämmelser om näringsidkarens skadeståndsskyldighet på grund av fel på varan. Enligt 30 § har konsumenten rätt till ersättning för den skada konsumenten lider genom att varan är felaktig, om inte näringsidkaren visar att underlåtenheten att avlämna en felfri vara beror på ett hinder utanför näringsidkarens kontroll som denne inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder denne inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit. Konsumenten har alltid rätt till ersättning om varan vid köpet avvek från vad näringsidkaren särskilt utfäst. Enligt 31 § omfattar näringsidkarens skadeståndsskyldighet även skada som på grund av fel uppkommer på annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem i konsumentens hushåll och egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

För rättsliga fel finns därutöver en särskild bestämmelse i 22 a § andra stycket som ger konsumenten en rätt till skadestånd vid ett sådant fel, om konsumenten varken kände till eller borde ha känt till felet. Innebörden av den bestämmelsen är att näringsidkaren har ett strikt skadeståndsansvar, dvs. oberoende av eget vållande. Detta gäller under förutsättning att konsumenten var i god tro om näringsidkarens rätt att förfoga över varan (prop. 2002/03:17 s. 40 f.).

Skadestånd är en viktig konsumenträttslig påföljd, som finns även vid näringsidkarens dröjsmål (se avsnitt 6.4). Regeringen föreslår att de bestämmelser i nuvarande konsumentköplagen som reglerar skadestånd på grund av fel på varan förs över till den nya lagen. Skadeståndsreglerna för dröjsmål och fel är likalydande och bör sammanföras till en gemensam reglering på motsvarande sätt som redan gäller i konsumenttjänstlagen (1985:716).

6.15 Skadeståndets omfattning vid näringsidkarens avtalsbrott

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelser om skadeståndets omfattning vid näringsidkarens avtalsbrott, om prisskillnad och om jämkning av skadestånd ska föras över till den nya konsumentköplagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens men utformas något annorlunda.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: Av artikel 3.6 och skäl 18 i varudirektivet framgår att det står medlemsstaterna fritt att reglera konsumentens rätt till ersättning för skador som konsumenten har lidit till följd av näringsidkarens överträdelse av direktivet. I avsnitt 6.4 och 6.14.4 föreslår regeringen att det i den nya konsumentköplagen ska finnas bestämmelser om konsumentens rätt till skadestånd vid näringsidkarens dröjsmål och vid fel på varan som i sak motsvarar de bestämmelser som gäller i dag.

I den nuvarande konsumentköplagen finns även vissa kompletterande skadeståndsregler som gäller vid näringsidkarens avtalsbrott, dvs. både vid näringsidkarens dröjsmål och vid fel. I 32 § första stycket regleras skadeståndets omfattning. Där anges att skadestånd omfattar ersättning för utgifter, inkomstförlust, prisskillnad och annan förlust på grund av dröjsmålet eller felet. I paragrafens andra och tredje stycken anges en viss begränsning och en möjlighet till begränsning av skadeståndsskyldigheten. I 33 § finns närmare bestämmelser om ersättning för prisskillnad vid bl.a. täckningsköp och i 34 § finns bestämmelser om jämkning av skadeståndet.

De nu redovisade bestämmelserna bör föras över till den nya lagen.

6.16 Verkningar av hävning m.m.

Regeringens förslag: Vid hävning ska konsumenten lämna tillbaka varan – på näringsidkarens bekostnad vid dennes avtalsbrott – och näringsidkaren ska betala tillbaka det som konsumenten har betalat för varan. Näringsidkarens och konsumentens respektive skyldigheter ska utföras utan onödigt dröjsmål. Återbetalning behöver dock inte ske förrän varan tagits emot eller konsumenten visat att varan återsänts. Nuvarande bestämmelser om verkningar av hävning ska i övrigt föras över till den nya lagen.

De nuvarande bestämmelserna om den skadelidande partens skyldighet att begränsa sin skada, om följder av att varan vid hävning inte kan återlämnas i oförändrat skick och om att vissa meddelanden ska gå på mottagarens risk ska med vissa justeringar föras över till den nya lagen. Det ska samtidigt föreskrivas att fler av konsumentens meddelanden till näringsidkaren ska gå på mottagarens risk.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men utformas i viss utsträckning annorlunda. Utredningen föreslår inte att

parternas återlämnande av sina prestationer vid hävning av köp som har fullgjorts ska ske utan onödigt dröjsmål.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Konsumentvägledarnas förening* välkomnar särskilt förtydligandet om vem som bär ansvaret för kostnaden när varan återlämnas vid hävning och att vissa ytterligare meddelanden ska gå på mottagarens risk. *Motorbranschens riksförbund* anser att det i lagen bör införas en möjlighet att avtala om nyttoavdrag vid hävning av ett köp. *Elektronikbranschen* anser att nuvarande principer för nyttoavdrag vid hävning ska bestå och anser att följden annars skulle kunna bli fler grundlösa reklamationer.

Skälen för regeringens förslag

Begränsning av skadan

I den nuvarande konsumentköplagen finns bestämmelser om den skadelidande partens skyldighet att begränsa sin skada. Det kan gälla både konsumenten och näringsidkaren beroende på den enskilda situationen. Enligt 42 § ska den skadelidande vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Om så inte sker, får den skadelidande själv bära en motsvarande del av förlusten.

Bestämmelserna fyller ett viktigt syfte vid både fel och dröjsmål. Regleringen faller enligt artikel 3.6 och skäl 18 i varudirektivet utanför direktivets tillämpningsområde och bör föras i sak oförändrad över till den nya lagen.

Verkningar av hävning

I avsnitt 6.4, 6.6 och 6.14 redovisas de påföljder som står till buds vid fel på varan och vid såväl näringsidkarens som konsumentens dröjsmål. När det blir aktuellt med hävning finns det behov av kompletterande regler för verkningarna av den påföljden, dvs. vad en hävning innebär i praktiken för konsumenten och näringsidkaren. Sådana regler finns i dag i 43–45 §§ konsumentköplagen.

Varudirektivet innehåller endast regler om konsumentens hävning vid fel på varan. I huvudsak behandlar dessa regler förutsättningarna för hävning (se avsnitt 6.14.3) och endast i ytterst begränsad utsträckning verkningar av hävning (skäl 59). Direktivet ger medlemsstaterna frihet att reglera andra verkningar eller följder av hävning på grund av fel på varan (se skäl 18 och 60). Vad som gäller vid konsumentens hävning på grund av näringsidkarens dröjsmål respektive näringsidkarens hävning vid konsumentens dröjsmål får också bestämmas i nationell rätt.

Det finns endast en bestämmelse om verkningar av hävning på grund av fel på varan i varudirektivet. Den handlar om restitution. I artikel 16.3 föreskrivs att om konsumenten häver ett köpeavtal i dess helhet eller med avseende på vissa av de varor som levererats inom ramen för köpeavtalet, ska konsumenten återsända varorna till näringsidkaren på näringsidkarens bekostnad. Vidare ska näringsidkaren till konsumenten då återbetala det som konsumenten har betalat för varorna vid mottagandet av varorna eller enligt bevis som tillhandahålls av konsumenten om att han eller hon har skickat tillbaka varorna.

Bestämmelser om restitutionsförpliktelser vid hävning finns i 43 § konsumentköplagen. De gäller oavsett vem av parterna som häver köpet. Om köpet hävs, bortfaller enligt 43 § första stycket såväl näringsidkarens skyldighet att överlämna varan som konsumentens skyldighet att betala för den. Om köpet i någon del redan har fullgjorts, finns i 43 § andra stycket bestämmelser om ömsesidig återgång av förpliktelserna. Vardera parten får kräva att motparten utan onödigt dröjsmål lämnar tillbaka vad han eller hon har tagit emot, dvs. varan respektive betalningen. Båda parter får då också hålla inne vad som tagits emot till dess att den andre ger ut vad som ska lämnas tillbaka och ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som han eller hon kan vara skyldig att betala. Bestämmelsen i 43 § andra stycket ändrades i samband med genomförandet av artikel 18.3 i konsumenträttighetsdirektivet. Ändringen innebar att båda parters återlämnande av sina respektive prestationer ska ske utan onödigt dröjsmål (prop. 2013/14:15 s. 69).

Bestämmelsen i artikel 16.3 i varudirektivet motsvarar vid fel på varan nuvarande 43 § andra stycket första meningen konsumentköplagen. De svenska bestämmelserna kan därför i huvudsak behållas. Ett tillägg som bör göras är att, i likhet med direktivet, föreskriva att ett återsändande av varan ska ske på näringsidkarens bekostnad, när hävning sker på grund av dennes avtalsbrott.

I den svenska bestämmelsen anges i dag att i den utsträckning köpet har fullgjorts får vardera parten vid hävning kräva att motparten lämnar tillbaka vad han eller hon har tagit emot. Som utredningen föreslår bör det i stället anges att restitution ska ske, vilket är mer i linje med varudirektivet och bör bidra till ökad tydlighet för båda parter. Vid sidan av varudirektivet gäller konsumenträttighetsdirektivet, och det finns därför skäl att även fortsättningsvis i lagen ange att en part utan onödigt dröjsmål ska lämna tillbaka vad han eller hon har tagit emot. Varudirektivet medger ett sådant tillägg.

En skillnad mellan de nuvarande svenska reglerna och varudirektivet är att direktivet specificerar när näringsidkaren ska gör sin återbetalning. Direktivets ordalydelse ger intrycket av att det avgörande för när återbetalningen ska ske är den tidpunkt som inträffar först av att näringsidkaren återfår varan eller får ett bevis från konsumenten om att den har skickats tillbaka. Frågan är om det finns utrymme att i stället tolka bestämmelsen som att näringsidkaren kan välja om ett bevis om återsändande ska accepteras eller inte. *Svensk Handel* och *Branschorganisationen Färg Möbler och Interiör* menar att eftersom det inträffar att varor aldrig når näringsidkaren, bör denne få välja om ett bevis från konsumenten ska accepteras och återbetalning ske innan varan återlämnats.

Regeringen konstaterar att näringsidkaren alltid är fri att göra en återbetalning tidigare än vad direktivet föreskriver. En tillämpning av regeln som i praktiken innebär att näringsidkaren i detta hänseende alltid kan invänta varan och alltså inte behöva agera med anledning av konsumentens meddelande gör att behovet av regeln i detta avseende kan ifrågasättas. Det kan noteras att det finns en motsvarande regel i konsumenträttighetsdirektivet (artikel 13.3). I den anges det uttryckligen att valet ska grundas på ”vad som inträffar tidigast”. Den regeln gäller återbetalning vid ångerrätt medan det i varudirektivet är fråga om återbetalning vid avtalsbrott, vilket talar för att näringsidkaren inte nu bör ges

större utrymme att avvakta med återbetalning till konsumenten. Det är vidare så att näringsidkarens återbetalning enligt vad som föreslås ovan ska ske utan onödigt dröjsmål och att det tillägg som nu diskuteras närmast rör ett avsteg från detta. Det blir då än mer naturligt att läsa bestämmelsen som att näringsidkaren får avvakta till någon av de två beskrivna situationerna inträffat men knappast till dess båda inträffat. Regeringen anser sammantaget att det av konsumentskyddsskäl och i övrigt är rimligt att formulera bestämmelsen på samma sätt som 2 kap. 14 § distansavtalslagen, som har genomfört konsumenträttighetsdirektivet i motsvarande fråga. Varudirektivet får anses ge utrymme för en sådan tolkning. Det bör därför föreskrivas att återbetalning inte behöver göras förrän näringsidkaren tagit emot varan eller konsumenten visat att den återsänts.

Lagrådet noterar att det i lagrådsremissen inte återfinns en regel om konsumentens innehållanderätt av varan svarande mot näringsidkarens innehållanderätt av den mottagna betalningen och föreslår att den nuvarande bestämmelsen i 43 § andra stycket andra meningen konsumentköplagen om en ömsesidig innehållanderätt bevaras. Varudirektivet föreskriver att näringsidkaren ska återbetala det som konsumenten har betalat för varan vid mottagandet av varorna eller enligt bevis. Det är alltså en bestämmelse om tidpunkten för återbetalning. Som redovisas ovan förenas den i den nya lagen med konsumenträttighetsdirektivets bestämmelse om att återbetalning ska ske utan dröjsmål. Varudirektivets regel utgör därmed i praktiken en precisering av vad som för näringsidkaren är ett godtagbart dröjsmål snarare än en innehållanderätt på det sätt Lagrådet gör gällande. Detta utesluter inte att det vid sidan av denna återbetalningsregel finns en innehållanderätt. En sådan rätt har den fördelen att den ger båda parter en rätt att vänta med sin prestation i fall där motparten inte vill eller kan utföra sin prestation, t.ex. vid näringsidkarens konkurs. Den nuvarande ömsesidiga innehållanderätten bör därför föras över till den nya lagen, vilket även utredningen föreslår.

Lagrådet uppmärksammar att utväxlingen av återgångsprestationerna vid en ömsesidig innehållanderätt kan vara svår att genomföra praktiskt och föreslår därför att näringsidkaren på begäran ska ställa godtagbar säkerhet för återbetalningen. Enligt regeringen är emellertid tanken på att näringsidkare inom detaljhandeln ska behöva ställa säkerhet i alldagliga hävningssituationer inte realistisk. Inte heller har det framkommit något behov av att införa komplicerade särregler av detta slag i en konsumentköplag. Enligt regeringen synes Lagrådets förslag, som det är utformat, under alla förhållanden inte vara förenligt med varudirektivet. Nuvarande ordning för ömsesidig innehållanderätt förefaller fungera väl, vilket delvis lär beror på att konsumenten normalt är den part som är angelägen om att restitution kommer till stånd och agerar därefter.

I digitaldirektivet finns, till skillnad från i varudirektivet, vissa bestämmelser om sättet för näringsidkarens återbetalning av innebörd att det ska ske med användning av samma betalningsmetod som konsumenten använt och att det ska ske utan kostnad för konsumenten. I avsnitt 7.12 föreslår regeringen att sådana regler införs vid hävning av ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. *Lagrådet* väljer att inte föreslå några motsvarande bestämmelser för varor men menar att det ändå finns anledning att överväga värdet av enhetlighet i detta avseende. Enligt regeringen talar visserligen intresset av enhetliga regler för att en samordning sker mellan

återbetalningsreglerna i lagen. En skillnad är dock att det vid tillhandahållande av digitalt innehåll är fråga om distansavtal medan varuköp många gånger kan ske i butik och att kontant betalning då kan aktualiseras. Det väcker frågor om huruvida digitaldirektivets bestämmelser är i alla situationer ändamålsenliga för varuköp. Varken utredningen eller remissinstanserna pekar på något behov av regler om sättet för återbetalning vid hävning av varuköp eller belyser konsekvenserna av att införa sådana regler på varuområdet. Regeringen är därför inte beredd att i detta lagstiftningsärende föreslå några regler motsvarande dem som föreslås gälla för digitalt innehåll.

Sammanfattningsvis bör det i den nya lagen införas en reglering om restitution som närmare ansluter till varudirektivets men som alltjämt innehåller kravet på ett snabbt återlämnande och att de närmare formerna för återbetalning regleras. För varor med digitala delar där det digitala innehållet tillhandahålls kontinuerligt under en period föreslår regeringen i avsnitt 8.7 därutöver en särskild regel för näringsidkarens återbetalning vid hävning.

De nu redovisade reglerna i 43 § i nuvarande konsumentköplagen kompletteras av 44 §. Enligt den paragrafen ska konsumenten ge näringsidkaren den avkastning av varan som konsumenten har fått och betala skälig ersättning till näringsidkaren för det fall konsumenten har haft annan nytta av varan. Näringsidkaren å sin sida är vid återbetalning skyldig att betala ränta på beloppet från den dag näringsidkaren tog emot betalningen. Regeringen bedömer att denna reglering är förenlig med varudirektivet (se skäl 18 och 60) och bör föras över till den nya lagen.

Ett par remissinstanser, bl.a. *Elektronikbranschen*, berör frågan om nyttoavdrag. *Motorbranschens Riksförbund* anser att lagen bör ge parterna möjlighet att avtala om nyttoavdrag vid hävning av köp. Förbundet pekar på att det i dag finns en branschöverenskommelse vid köp av personbilar om sådant nyttoavdrag men att Allmänna reklamationsnämnden i vissa fall valt att bortse från den vid sin prövning. Regeringen konstaterar att frågan om s.k. nyttoavdrag regleras i 44 §, som ska behållas. Allmänna reklamationsnämnden har med stöd av den i flera fall värderat skälig nytta vid hävning av köp av bil, se bl.a. ARN 2011–4856 (beslut 2012-01-02), ARN 2017–00552 (beslut 2017-06-14) och ARN 2019–01105 (beslut 2019-07-09). Utredningen behandlar inte den fråga som riksförbundet tar upp, och enligt regeringen finns det inte anledning att närmare överväga den inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Konsekvenserna av att varan inte kan återlämnas i väsentligen oförändrat skick

Enligt 45 § första stycket i nuvarande konsumentköplagen får konsumenten häva köpet eller kräva omleverans endast om han eller hon kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad. I 45 § andra och tredje styckena finns vissa undantag, som alltså medför att rätten att häva köpet eller kräva omleverans inte går förlorad. Bestämmelserna gäller vid hävning på grund av både dröjsmål och fel på varan. Utredningen föreslår att bestämmelserna med språkliga ändringar förs över till den nya lagen.

Enligt regeringen fyller bestämmelserna ett viktigt syfte, nämligen att uppnå en väl fungerande balans mellan parterna vid fel eller dröjsmål. De bör därför behållas om varudirektivet så tillåter.

Under vilka förutsättningar en konsument på grund av fel på varan får häva köpet harmoniseras i princip fullt ut i varudirektivet (skäl 18 och 47). Enligt artikel 13.7 får medlemsstaterna dock reglera huruvida och i vilken utsträckning konsumentens bidrag till den bristande avtalsenligheten påverkar hans eller hennes rätt till avhjälpande påföljder vid fel. Enligt skäl 60 påverkar direktivet dessutom inte medlemsstaternas frihet att reglera andra följder av hävning än dem som föreskrivs i direktivet. Som exempel anges följderna av att varorna förlorar i värde, förstörs eller går förlorade.

Det är tydligt att 45 § första stycket uppfattas som en begränsning av konsumentens rätt att häva köpet. I såväl paragrafens rubrik som första stycke beskrivs reglerna nämligen som bortfallande av rätt till hävning (se även prop. 1989/90:89 s. 161). Att uppställa sådana ytterligare förutsättningar för hävning framstår enligt regeringens mening som svårt att förena med varudirektivet. Trots dess beteckning kan dock paragrafens innebörd anses vara en annan. Om konsumenten inte kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad så förtar det inte konsumentens rätt att häva köpet, men konsumenten blir skyldig att ersätta näringsidkaren för den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat (tredje stycket). I ett antal angivna fall där konsumenten inte kan återlämna varan gäller dessutom inte en sådan ersättningsskyldighet, t.ex. om varan förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på köparen (andra stycket). Enligt regeringens uppfattning bör regleringen mot denna bakgrund anses förenlig med direktivet och möjlig att föra över till den nya lagen. Det är emellertid då lämpligt att omformulera bestämmelserna för att det tydligare ska framgå att det handlar om följderna av att varan inte kan återlämnas i oförändrat skick och inte om rätten till hävning i sådana situationer.

Den nuvarande paragrafen (45 §) gäller även vid omleverans. Så bör gälla även fortsättningsvis (jfr skäl 18). I avsnitt 6.14.2 behandlas artikel 14.4 i varudirektivet. Den artikeln föreskriver att konsumenten vid omleverans inte ska behöva betala för normal användning under den tid som föregått omleveransen. Detta bör tydligt framgå i den paragraf som i den nya lagen ersätter 45 § i den nuvarande konsumentköplagen, vilken i dag i andra stycket 3 endast möjliggör normal användning fram till den tidpunkt konsumenten insåg eller borde ha insett att det förelåg ett fel som ger honom eller henne rätt att kräva omleverans.

Meddelanden på mottagarens risk

När konsumenten vill göra gällande fel eller i övrigt göra gällande sina rättigheter enligt den nuvarande konsumentköplagen, ska konsumenten meddela näringsidkaren eller i vissa fall någon annan om detta. Det handlar framför allt om att konsumenten reklamerar fel och åberopar rätt till påföljder såsom avhjälpande, omleverans och skadestånd (se 15, 23 och 26 §§). Även näringsidkaren ska lämna meddelande vid konsumentens dröjsmål (se 40 §).

I 47 § konsumentköplagen finns bestämmelser om att sådana meddelanden går på mottagarens risk, under förutsättning att de har sänts på ett ändamålsenligt sätt. Varudirektivet reglerar inte dessa frågor, varför bestämmelserna kan föras över till den nya lagen (jfr en motsvarande bestämmelse i 2 kap. 10 § distansavtalslagen).

Även den förklaring som regeringen i avsnitt 6.14.3 föreslår att konsumenten ska behöva lämna till näringsidkaren vid hävning på grund av fel bör gå på mottagarens risk och ett sådant tillägg bör därför göras.

I 47 § konsumentköplagen saknas i dag en hänvisning till reglerna om konsumentens rätt att vid näringsidkarens dröjsmål kräva att näringsidkaren fullgör köpet (se nuvarande 12 § och avsnitt 6.4). Den återfinns däremot i författningskommentaren till 47 § (prop. 1989/90:89 s. 170). Att den inte återfinns i lagtexten får ses som ett förbiseende. Det framstår som lämpligt att nu lägga till den.

7 Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

7.1 Digitalt innehåll och digitaldirektivet

Konsumtionsmarknaden blir alltmer digital

Traditionella varor är numera bara en del av konsumentköprätten. Den digitala marknaden är i ständig utveckling. En del i detta är att allt fler varor på något sätt är sammankopplade eller integrerade med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Varudirektivet gäller som utgångspunkt även för varor med digitala delar. För de digitala delarna i sådana varor finns vissa särregler som behandlas i avsnitt 8.

På marknaden förekommer därutöver en hel del digitalt innehåll och digitala tjänster som konsumenter köper fristående, dvs. utan att innehållet eller tjänsten utgör en del av en vara eller behövs för att en vara ska fungera. Det handlar t.ex. om att konsumenter köper dataspel, musik eller filmer som kan strömmas eller laddas ned. Bestämmelser om köp av digitalt innehåll och digitala tjänster som inte utgör digitala delar av en vara finns i digitaldirektivet.

Digitaldirektivet innehåller regler som rör avtal mellan näringsidkare och konsumenter om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. De regler som nu ska genomföras i svensk rätt handlar bl.a. om avtalsenlighet hos det digitala innehållet, avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet eller uteblivet tillhandahållande och formerna för att vidta dessa åtgärder, samt om ändring av det digitala innehållet. I syfte att skapa en mer heltäckande och enhetlig reglering även för digitalt innehåll och digitala tjänster bör, som anförs i avsnitt 5.2, även ytterligare regler som återfinns på varuområdet övervägas på det digitala området.

Digitalt innehåll och digitala tjänster

Med digitalt innehåll avses data som produceras och tillhandahålls i digital form. Med en digital tjänst avses en tjänst som gör det möjligt för

konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller att utbyta eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av den tjänsten. I avsnitt 5.3 föreslås att definitionerna av dessa begrepp tas in i den nya lagen.

Digitalt innehåll omfattar t.ex. datorprogram, applikationer, videofiler, musikfiler, digitala spel och e-böcker, medan digitala tjänster kan vara video- och ljuddelning, online-spel eller ordbehandling som erbjuds i molnbaserad datortjänstmiljö och sociala medier (se skäl 19 och 26). Även webbaserad e-post utgör en digital tjänst.

Det kan tidvis vara svårt att göra åtskillnad mellan vissa typer av digitalt innehåll och digitala tjänster, eftersom båda kan omfatta kontinuerligt tillhandahållande från näringsidkaren under avtalets löptid (se om sådant tillhandahållande nedan). Frågan är emellertid inte ny utan behandlades redan vid genomförandet av dåvarande distansavtalsdirektivet (se prop. 1999/2000:89 s. 24 f.). Det kommer vidare för tillämpningen av de konsumentköprättsliga reglerna sällan att vara nödvändigt att avgöra om det är ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Reglerna i digitaldirektivet om bl.a. tillhandahållande (leverans), fel och påföljder vid fel gör ingen åtskillnad på dessa två. I samband med att olika artiklar behandlas kommer därför uttrycket digitalt innehåll att användas för att beskriva såväl det digitala innehållet som den digitala tjänsten, om det inte finns skäl att behandla den senare särskilt.

Enstaka eller kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll

Reglerna i digitaldirektivet är däremot i flera avseenden olika utformade beroende på vilken form av tillhandahållande som avtalet avser. Direktivet skiljer mellan enskilt tillhandahållande av det digitala innehållet och kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet under en period. Regeringen väljer fortsättningsvis att benämna det förstnämnda som ett enstaka tillhandahållande (jfr den engelska språkversionens ”single act of supply”).

Att konsumenten får tillgång till ett digitalt innehåll genom ett enstaka tillhandahållande kan i vissa avseenden liknas vid ett traditionellt köp av en vara. Konsumenten får innehållet levererat vid ett tillfälle och kan därefter använda det på obestämd tid. Som exempel på ett enstaka tillhandahållande kan nämnas en e-bok som konsumenten laddar ner och lagrar på sin dator. På samma sätt kan tillhandahållandet bestå av en rad sådana enstaka tillhandahållanden, t.ex. att konsumenter får en länk för nedladdning av en ny e-bok varje månad (se skäl 56).

Ett digitalt innehåll kan vidare tillhandahållas konsumenten kontinuerligt under en tidsperiod. Det är då tillgängligt för konsumenter endast under den tid som avtalet löper. Det kan handla om t.ex. ett tvåårigt avtal om molnlagring eller ett tillsvidaremedlemskap i en plattform för sociala medier (se skäl 57). Ytterligare exempel på kontinuerligt tillhandahållande är att konsumenten får en kopia av ett antivirusprogram som kan användas i ett år och som uppdateras automatiskt varje månad under denna period, eller att näringsidkaren tillhandahåller uppdateringar varje gång nya inslag i ett digitalt spel blir tillgängliga och att konsumenterna har tillgång eller åtkomst till det spelet endast under avtalsperioden.

7.2 Lagens tillämpningsområde för digitalt innehåll

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen ska omfatta avtal där en näringsidkare tillhandahåller eller utvecklar ett digitalt innehåll till en konsument. Några typer av avtal, såsom finansiella tjänster, speltjänster och hälso- och sjukvårdstjänster, ska dock inte omfattas av lagen.

Lagen ska vara tillämplig när konsumenten betalar för det digitala innehållet. Lagen ska även vara tillämplig när konsumenten i stället tillhandahåller sina personuppgifter, om inte näringsidkaren endast behandlar personuppgifterna för att uppfylla rättsliga krav för denne eller för att tillhandahålla det digitala innehållet.

Det ska tydliggöras att EU:s allmänna dataskyddsförordning och kompletterande svensk dataskyddslagstiftning alltid ska beaktas vid behandling av personuppgifter som sker i samband med avtal som omfattas av lagen.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår att det i lagen särskilt anges att bestämmelser i annan författning som avviker från bestämmelserna om digitalt innehåll i den nya lagen ska ha företräde om de grundas på unionslagstiftning. Utredningen föreslår inte att det i lagen hänvisas till svensk dataskyddslagstiftning. Utredningen föreslår inte heller något undantag från lagen för hälso- och sjukvårdstjänster.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. Några remissinstanser framför emellertid synpunkter och då särskilt avseende konsumentens tillhandahållande av personuppgifter. *Integritetsskyddsmyndigheten* anser att det är svårt att förstå vad som krävs för att ett avtal om tillhandahållande av personuppgifter ska ha ingåtts och ser en risk för att den som tillämpar lagen betraktar tillhandahållandet av personuppgifter som en ny rättslig grund för att få behandla sådana uppgifter. Integritetsskyddsmyndigheten ifrågasätter vidare om utredningens syn på att konsumentens personuppgifter inte utgör ett betalningsmedel stämmer överens med direktivet och anser dessutom att undantaget för att uppfylla rättsliga krav bör förtydligas. *Allmänna reklamationsnämnden* anser att avtalstypen tillhandahållande av digitalt innehåll är svår att tillämpa på bestämmelserna i lagen och pekar på att flera av felpåföljderna, t.ex. att hålla inne betalning och prisavdrag, inte kan komma i fråga när motprestationen är personuppgifter. *Riksförbundet M Sverige* efterlyser en reglering som tydliggör ägandeförhållandet gällande den information om ett fordons skick och användning samt förarbeteenden som samlas in. *Nordic Entertainment Group AB* och *Discovery Networks Sweden AB* tar upp ett antal frågeställningar som rör förutsättningarna för att ett avtal ska ha ingåtts när konsumentens personuppgifter behandlas av näringsidkaren. *Umeå tingsrätt* ser en risk för gränsdragningsproblem avseende de särskilda undantagen från lagen medan *Lunds universitet* vill framhålla att förekomsten av öppna avtalstyper (agila avtal) ökar och kan få betydelse i konsumentledet.

Lagen ska omfatta avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll där konsumenten betalar eller tillhandahåller sina personuppgifter

I artikel 3.1 i digitaldirektivet anges att direktivet ska tillämpas på varje avtal där näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla digitalt innehåll till konsumenten och konsumenten betalar eller åtar sig att betala ett pris. Regeringen föreslår därför att den nya lagen omfattar sådana avtal. Med pris avses ett penningbelopp eller en digital värderepresentation (se artikel 2.7 i digitaldirektivet).

I artikel 3.1 anges vidare att direktivet – med två undantag som behandlas nedan – också ska tillämpas när konsumenten, i stället för att betala, tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla personuppgifter till näringsidkaren. Det kan t.ex. handla om att konsumenten registrerar ett konto på sociala medier och tillhandahåller namn och e-postadress som används för andra syften än de som omfattas av undantagen, eller när konsumenten lämnar sitt samtycke till att det som utgör personuppgifter, t.ex. inlägg som konsumenten laddar upp, kommer att kunna behandlas av näringsidkaren i marknadsföringssyfte (se skäl 24). *Integritetsskyddsmyndigheten* tolkar direktivet som att ett tillhandahållande av personuppgifter ska ses som en form av betalningsmedel – en motprestation för näringsidkarens tillhandahållande av det digitala innehållet – och anser att utredningens förslag avviker från direktivet genom att inte betrakta tillhandahållandet av personuppgifter på det sättet, trots att utredningen är inne på att personuppgifterna har ett ekonomiskt värde för näringsidkaren.

Regeringen konstaterar att frågan om huruvida konsumentens personuppgifter kan betraktas som ett betalningsmedel diskuterades ingående i EU-förhandlingarna, och skäl 24 i digitaldirektivet syftar till att klargöra situationen. I skälet anges att personuppgifter inte kan betraktas som en vara (eng. commodity), se även direktivets olika definitioner av pris och personuppgifter i artikel 2. Det understryks samtidigt att direktivet ska säkerställa att konsumenter har rätt till avhjälpande åtgärder även inom ramen för affärsmodeller som innebär att konsumenten inte betalar utan i stället tillhandahåller näringsidkaren personuppgifter. Konsumenten ska alltså i den situationen ges det civilrättsliga konsumentskydd som direktivet, och därmed även den nya konsumentköplagen, uppställer. Det saknar därmed betydelse för tillämpningen av direktivets regler och konsumentskyddet att personuppgifter inte skulle utgöra ett betalningsmedel. Det är också den synen som utredningens lagförslag ger uttryck för.

Enligt *Lagrådet* är det självklart att personuppgifter inte är ett betalningsmedel och att ett tillhandahållande av sådana uppgifter inte utgör betalning. Som framgår ovan likställs emellertid tillhandahållande av personuppgifter i stor utsträckning med ordinär betalning vid tillämpningen av de konsumentköprättsliga regler för digitalt innehåll som föreslås i denna proposition och användningen av personuppgifter i dessa sammanhang är vanligt förekommande. Regeringen anser därför att frågan inte är lika självklar som Lagrådet ger uttryck för. Regeringen kan hålla med Integritetsskyddsmyndigheten om att det är naturligt att i detta sammanhang trots allt se på personuppgifterna som en form av motprestation från konsumenten i utbyte mot ett digitalt innehåll. Det ligger en fara ur ett integritetsskyddsperspektiv i att det annars kan uppfattas som

att tillhandahållandet av det digitala innehållet är gratis. Även om konsumentens personuppgifter närmast bör förstås som en motprestation finns det enligt regeringens mening skäl att vidhålla direktivets syn på att tillhandahållande av personuppgifter inte bör betecknas som betalning. Det kan konstateras att direktivet innehåller vissa särregler för personuppgifter, t.ex. när det gäller förutsättningarna för prisavdrag och återgång av prestation vid hävning. Att i lagen beteckna ett tillhandahållande av personuppgifter som betalning innefattar även en risk för att det vid tillämpning av annan lagstiftning kan uppfattas som att konsumenten genom köpet har ålagts en betalningsförpliktelse, se t.ex. 1 kap. 1 § utsökningsbalken.

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att den nya lagen, med nedan angivna undantag, även ska omfatta avtal där konsumenten, som motprestation för digitalt innehåll, tillhandahåller personuppgifter till näringsidkaren. Att digitalt innehåll många gånger betalas med pengar innebär att tillhandahållandet trots allt skulle kunna betecknas som ett köp. För att närmare ansluta till direktivet och övrig konsumenträttslig lagstiftning bör dock detta uttryck i lagen förbehållas varuköp. Det kan tilläggas att om konsumenten som sin motprestation för digitalt innehåll både betalar och tillhandahåller personuppgifter bör lagen tillämpas på parternas avtal på grundval av att konsumentens motprestation utgörs av den monetära betalningen.

Något om EU:s dataskyddsförordning och dess rättsliga grunder

Digitaldirektivet reglerar inte villkoren för behandling av personuppgifter. De regleras i stället av unionsrätten om skydd av personuppgifter, i synnerhet av EU:s dataskyddsförordning. Förordningen är direkt tillämplig och gäller även för privata rättssubjekt, t.ex. näringsidkare. Att dataskyddsförordningen är tillämplig innebär att varje behandling av personuppgifter i samband med ett avtal enligt digitaldirektivet är laglig endast om den är i överensstämmelse med förordningen, t.ex. när det gäller de rättsliga grunderna för behandlingen. Det gäller både vid behandling av de personuppgifter som kan sägas utgöra konsumentens motprestation i avtalet och vid annan behandling av personuppgifter, t.ex. i samband med avtalsskrivande, fakturering eller marknadsföring (se skäl 38).

En näringsidkare som behandlar personuppgifter inom ramen för ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll enligt den nya lagen måste alltid säkerställa att det finns en laglig grund för behandlingen (se skäl 38). De rättsliga grunderna för behandling av personuppgifter regleras uttömmande i artikel 6.1 i EU:s dataskyddsförordning. Det är omständigheterna i det enskilda fallet som avgör om det föreligger en rättslig grund för behandlingen, där bl.a. avtalets innehåll är av betydelse. De rättsliga grunderna är i viss mån överlappande och flera rättsliga grunder kan därför vara tillämpliga avseende en och samma behandling (prop. 2017/18:105 s. 46).

En rättslig grund för behandling av personuppgifter är att den registrerade har lämnat sitt samtycke till att dennes personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål (artikel 6.1 a, samtyckesgrunden). Att samtycke är en rättslig grund som kan aktualiseras när en näringsidkare behandlar personuppgifter i samband med ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll är tydligt. Till exempel tas det i digitaldirektivet på flera ställen upp olika slags aspekter på samtycke som rättslig grund (se skälen 24 och 38–

40). Närmare bestämmelser om samtycke finns i artikel 7 i den allmänna dataskyddsförordningen. Om behandlingen av personuppgifter grundar sig på samtycke, finns det i digitaldirektivet uttalanden om att direktivet inte reglerar giltigheten av ett sådant samtycke eller följderna av ett återkallat samtycke, se vidare avsnitt 7.6.

Ytterligare en rättslig grund för personuppgiftsbehandling som kan aktualiseras i samband med avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll, är att behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal i vilket den registrerade är part eller för att vidta åtgärder på begäran av den registrerade innan ett sådant avtal ingås (artikel 6.1 b, kontraktsgrunden). Under förhandlingarna av digitaldirektivet uttalade Europeiska datatillsynsmannen att det förhållande att syftet med personuppgiftsbehandlingen omfattas av avtalsvillkor som utformats av näringsidkaren inte med automatik innebär att behandlingen är nödvändig för att fullgöra avtalet. Trots sitt namn är denna grund alltså inte generellt tillämplig enbart av det skälet att konsumentens tillhandahållande av sina personuppgifter är en del av avtalet. Bedömningen av vilken personuppgiftsbehandling som i det enskilda fallet är nödvändig för att fullgöra avtalet får avgöras i rättstillämpningen.

Ytterligare en rättslig grund som kan aktualiseras vid behandling av personuppgifter i samband med ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll är den om berättigat intresse (artikel 6.1 f). Den innebär att personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för ändamål som rör den personuppgiftsansvariges eller en tredje parts berättigade intressen, om inte den registrerades intressen eller grundläggande rättigheter och friheter väger tyngre och kräver skydd av personuppgifter. Vid en tillämpning av denna grund ska det således göras en intresseavvägning mellan näringsidkarens och konsumentens intressen. Grunden behandlas i skäl 47 i dataskyddsförordningen och där nämns att ett berättigat intresse kan finnas när det föreligger ett relevant och lämpligt förhållande mellan parterna, t.ex. när den registrerade är kund hos den personuppgiftsansvarige. Även behandling av personuppgifter för direktmarknadsföring kan betraktas som ett berättigat intresse (jfr även skäl 24 i digitaldirektivet). I skäl 47 uttalas att av betydelse vid intresseavvägningen är bl.a. om den enskilde rimligen kan förvänta sig att den aktuella personuppgiftsbehandlingen kan komma att ske.

Vidare får personuppgifter behandlas om behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (artikel 6.1 c). Den grunden behandlas närmare nedan.

Det bör krävas ett avtal för att lagen ska vara tillämplig

Som framgår av både det fullständiga namnet på digitaldirektivet och av tillämpningsområdet gäller direktivet avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll (jfr även skäl 18 där det uttalas att direktivet bör tillämpas på varje avtal genom vilket näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla digitalt innehåll till konsumenten). Ett tillhandahållande som sker med konsumentens betalning som motprestation förutsätter alltid att en avtalsrelation ingås. Att en konsument får tillgång till digitalt innehåll genom att tillhandahålla sina personuppgifter kan däremot ge upphov till tvekan om huruvida det i sig innebär att ett avtal har ingåtts.

Några remissinstanser, bl.a. *Integritetsskyddsmyndigheten* och *Allmänna reklamationsnämnden*, anser att det är svårt att förstå vad som krävs för att ett avtal om tillhandahållande av personuppgifter ska ha ingåtts och att avtalstypen är svår att tillämpa på övriga bestämmelser i lagen, t.ex. då vissa av de påföljder som kan göras gällande vid fel inte kan komma i fråga när konsumentens motprestation är att tillhandahålla personuppgifter. Enligt bl.a. *Discovery Networks Sweden AB* bör lagen inte gälla när en näringsidkare, i samband med och som en förutsättning för användande av det digitala innehållet, samlar in och behandlar personuppgifter för t.ex. marknadsföringsändamål och konsumenten inte uttryckligen accepterar villkor som reglerar det digitala innehållet eller där konsumenten är okänd.

Regeringen konstaterar att digitaldirektivet inte är tillämpligt på situationer där näringsidkaren endast samlar in metadata, utom när denna situation betraktas som ett avtal enligt nationell rätt (skäl 25). Vidare påverkar direktivet inte nationella regler om utformningen, giltigheten och ogiltigheten eller verkningarna av ett avtal. Direktivet fastställer inte heller den rättsliga karaktären av avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll, och frågan om huruvida sådana avtal utgör köpeavtal, tjänsteavtal, hyresavtal eller fristående avtal överlåts på nationell rätt (skäl 12).

Regeringen delar utredningens bedömning att det bör krävas att ett civilrättsligt bindande avtal har ingåtts mellan näringsidkaren och konsumenten för att lagen ska vara tillämplig. För ett sådant avtal krävs generellt i svensk rätt att några saker är uppfyllda. Parterna måste ha nått en överenskommelse av något slag. Dessutom måste parternas avsikt med överenskommelsen ha varit att åstadkomma rättsverkningar och ha det innehåll och den klarhet som krävs för att kunna uppnå detta. Om ett avtal inte har ingåtts liknar situationen den att en konsument t.ex. klickar på en nättidnings artikel mot att tidningen samlar in data i form av t.ex. konsumentens ip-adress eller webbhistorik. Det finns inte anledning att utvidga tillämpningsområdet till sådana situationer (jfr skäl 25). En förutsättning för att den nya lagen ska vara tillämplig är att konsumenten betalar ett pris eller tillhandahåller personuppgifter. Utrymmet för att konsumenten skulle vara okänd för näringsidkaren bör därför vara litet eftersom en personuppgift i sig innebär att en fysisk person direkt eller indirekt kan identifieras och en näringsidkare som tar emot en betalning får förväntas veta från vem betalningen kommer.

Det kan förutses att det kommer att uppstå situationer där det behöver bedömas om ett avtal ingåtts eller inte. Det är enligt regeringen inte möjligt eller lämpligt att i den nya lagen närmare reglera förutsättningarna för avtalets ingående i dessa fall utan detta får i stället avgöras i rättstillämpningen.

Lagen är inte tillämplig när personuppgifterna enbart tillhandahålls på grund av rättsliga krav eller för att tillhandahålla det digitala innehållet

Digitaldirektivet är tillämpligt där näringsidkaren tillhandahåller digitalt innehåll till konsumenten mot att konsumenten tillhandahåller personuppgifter till näringsidkaren. Att tillhandahålla personuppgifter ger alltså konsumenten ett köprättsligt skydd. Det gäller dock inte i två särskilt angivna fall (artikel 3.1 andra stycket). Det första tar sikte på att de personuppgifter som konsumenten tillhandahåller behandlas av närings-

idkaren enbart för att tillhandahålla det digitala innehållet i enlighet med direktivet. Det andra är att personuppgifterna tillhandahålls för att göra det möjligt för näringsidkaren att uppfylla de rättsliga krav som gäller för näringsidkaren och näringsidkaren inte behandlar personuppgifterna för något annat ändamål. Som utredningen föreslår bör dessa undantag komma till uttryck i lagens tillämpningsområde.

Integritetsskyddsmyndigheten anser att undantaget för att uppfylla rättsliga krav bör klargöras för att det ska vara någon skillnad mot EU:s dataskyddsförordning och föreslår dessutom att ledet ”som gäller för näringsidkaren” tas med i lagtexten. Medan direktivet använder uttrycket ”rättsligt krav” förekommer i stället ”rättslig förpliktelse” i förordningen (artikel 6.1 c). Enligt regeringen är det inte tydligt vilken, om någon, skillnad som avses. Det kan noteras att denna skillnad återfinns även i de engelska språkversionerna (legal requirement respektive legal obligation). Regeringen kan konstatera att digitaldirektivet och EU:s dataskyddsförordning har olika syften. Förordningen reglerar förutsättningarna för att personuppgiftsbehandlingen ska vara laglig och för detta också uppställer ett nödvändighetskrav. Digitaldirektivet har ett annat syfte, nämligen att i det aktuella avseendet klargöra om direktivet är tillämpligt eller inte. Genom att begreppen skiljer sig något åt uppnås den fördelen att det blir tydligare att direktivet inte reglerar en rättslig grund för personuppgiftsbehandlingen. Det finns enligt regeringen därför inte anledning att anpassa lydelsen till dataskyddsförordningen i detta hänseende. Med detta sagt bör en behandling av personuppgifter som enbart sker med stöd av den rättsliga grunden om rättsliga förpliktelser medföra att det nu föreslagna undantaget i lagen blir tillämpligt, i de fall konsumenten inte även betalar för det digitala innehållet. Regeringen delar Integritetsskyddsmyndighetens uppfattning att det bör tydliggöras i lagen att undantaget avser rättsliga krav för näringsidkaren.

Vad gäller undantaget att personuppgifterna behandlas enbart för att näringsidkaren ska tillhandahålla det digitala innehållet tar det sikte på att uppgifterna krävs för att näringsidkaren ska kunna fullgöra sin del av avtalet. I EU-förhandlingarna exemplifierades detta med att en näringsidkare som tillhandahåller en gps, måste samla in uppgifter om konsumentens geografiska position för att fullgöra avtalet (se även skäl 25). Även om utredningens uttalade ambition är att formulera undantaget i nära anslutning till direktivets ordalydelse, kan det konstateras att utredningens lagförslag inte är så utformat utan mer i linje med hur dataskyddsförordningen beskriver en rättslig grund för personuppgiftshandling (den s.k. kontraktsgrunden, som beskrivs ovan). Enligt regeringen bör en sådan språklig koppling undvikas, både för att inte ge sken av att den nya lagen reglerar rättsliga grunder och för att inte begränsa en tillämpning av just den grunden. Undantaget bör därför i lagen utformas som i direktivet.

Lagens tillämpningsområde i förhållande till blandade avtal

När ett och samma avtal mellan en näringsidkare och en konsument innefattar både digitalt innehåll och varor eller andra tjänster än digitala (paketavtal eller blandade avtal), är digitaldirektivet, enligt artikel 3.6 första stycket, endast tillämpligt på den del av avtalet som gäller det digitala innehållet (se även skäl 34). Det bör i och för sig inte vara nöd-

vändigt att reglera detta för att det ska gälla men, som utredningen anför, finns det ett värde i att i lag tydliggöra vad som gäller vid denna typ av blandade avtal. Regeringen föreslår därför att det anges i den nya lagen att det endast är den delen av ett blandat avtal som avser tillhandahållande av digitalt innehåll som omfattas av lagens bestämmelser om sådant tillhandahållande.

I artikel 3.6 tredje stycket i digitaldirektivet anges att de följder som en uppsägning av en del av ett paketavtal kan ha på de övriga delarna av paketet ska regleras i nationell rätt. De följder som en uppsägning har på den delen av avtalet som avser tillhandahållande av ett digitalt innehåll kommer att regleras i den nya lagen. I vilken utsträckning en uppsägning får effekter på övriga delar av ett paketavtal, eller om en uppsägning av en annan del av avtalet får effekt på den del som avser tillhandahållande av ett digitalt innehåll, är en fråga som normalt kommer att bero på avtalets utformning och innehåll. Vid avsaknad av uttryckliga villkor i avtalet framstår det som lämpligt att en bedömning görs utifrån allmänna avtalsrättsliga principer. Regeringen anser därför att det inte behöver införas någon särskild bestämmelse i den nya lagen som reglerar detta. Det kan i sammanhanget noteras att artikel 3.6 tredje stycket uttryckligen anger att artikel 107.2 i direktivet (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation inte påverkas. Av det direktivet följer att när en konsument med stöd av unionsrätt eller nationell rätt har rätt att i förtid säga upp någon del av paketet på grund av fel eller näringsidkarens dröjsmål, ska konsumenten ha rätt att säga upp även övriga delar av paketet. Regeringen har den 3 november 2021 i lagrådsremissen Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation lämnat förslag på hur det direktivet bör genomföras i svensk rätt.

Digitaldirektivet är, med ett par undantag, tillämpligt på digitalt innehåll på fysiska medier som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll (artikel 3.3). Som exempel på sådana fysiska medier anges i skäl 20 dvd-skivor, minnesstickor och minneskort. Motsatsvis framgår det av varudirektivet att denna typ av produkter faller utanför det direktivets tillämpningsområde (artikel 3.4 och skäl 13). De produkter som avses har hittills i svensk rätt betraktats som varor och omfattas av den nuvarande konsumentköplagens tillämpningsområde. Det bör mot den bakgrunden klargöras i den nya lagen att dessa bärare fortsättningsvis som utgångspunkt kommer att omfattas av lagens bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll.

Bestämmelser i annan unionsrättslig lagstiftning

I artikel 3.7 i digitaldirektivet föreskrivs att om en bestämmelse i direktivet strider mot en bestämmelse i en annan unionsakt som reglerar en särskild sektor eller ett särskilt ämne, ska bestämmelsen i den andra unionsakten ha företräde framför direktivet. I artikel 3.8 anges att unionsrätten om skydd av personuppgifter är tillämplig på alla personuppgifter som behandlas i samband med sådana avtal som träffas av direktivet och att direktivet i synnerhet inte påverkar tillämpningen av den allmänna dataskyddsförordningen och Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/58/EG) om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för

elektronisk kommunikation (e-dataskyddsdirektivet). Enligt artikel 3.9 påverkar direktivet inte tillämpningen av unionsrätt och nationell rätt om upphovsrätt eller närstående rättigheter.

Gemensamt för de tre artikelbestämmelserna i direktivet är att de föreskriver att annan unionsrätt och viss nationell rätt ska ha företräde framför direktivets reglering. Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse i den nya lagen som anger att om det i annan författning finns avvikande bestämmelser, ska dessa ha företräde, om de har sin grund i unionsrätten.

När det gäller upphovsrätten och sektorslagstiftning enligt artikel 3.7 och 3.9 anser regeringen, till skillnad från utredningen, att lagens subsidiaritet i just dessa specifika avseenden inte behöver regleras uttryckligen. Att i svensk lag föreskriva att grunderna för en annan svensk lag ska avgöra en normkonflikt bör undvikas. Om speciallagstiftning i något fall skulle komma att överlappa generell lagstiftning, ges i regel den förra företräde även utan att det anges. I detta fall synes det dessutom inte finnas någon existerande lagkonflikt och det får närmast bli en uppgift vid införandet av eventuell framtida lagstiftning att överväga behovet av uttryckliga konfliktregler.

När det gäller dataskydd innebär artikel 3.8 i digitaldirektivet att den allmänna dataskyddsförordningen ska tillämpas när ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll innebär att konsumenten ska tillhandahålla sina personuppgifter. Dataskyddsförordningen är bindande och direkt tillämplig i Sverige. Det framstår emellertid som lämpligt att i den nya lagen klargöra att dataskyddsförordningen gäller för tillhandahållande av digitalt innehåll i utbyte mot konsumentens personuppgifter. Det bör dessutom föreskrivas att vid behandling av personuppgifter som omfattas av förordningen gäller även den kompletterande svenska lagstiftningen på området, dvs. lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

För sådana elektroniska kommunikationstjänster i form av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som omfattas av digitaldirektivet gäller även e-dataskyddsdirektivet. Vid behandling av personuppgifter i samband med ett avtal om en sådan kommunikationstjänst måste näringsidkaren därför även beakta reglerna i det direktivet. E-dataskyddsdirektivet innehåller bestämmelser om bl.a. säkerhet i samband med behandlingen av uppgifter, konfidentialitet vid kommunikation och behandling av trafikuppgifter och andra lokaliseringsuppgifter. I 6 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser som genomför e-dataskyddsdirektivet. Den lagstiftningen är för närvarande föremål för översyn med anledning av genomförandet av direktivet (EU) 2018/1972 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation. De svenska reglerna som genomför det nya direktivet kommer att gälla parallellt med den nya konsumentköplagen och komplettera den lagen i tillämpliga fall. Enligt regeringens bedömning är det inte nödvändigt att i lagen klargöra detta.

Det finns enligt *Integritetsskyddsmyndigheten* en risk för att den som tillämpar lagen ser tillhandahållandet av personuppgifter enligt lagen som en ny rättslig grund för att få behandla personuppgifter. Den allmänna dataskyddsförordningens företräde framför lagen måste enligt Integritetsskyddsmyndigheten förtydligas i lagtexten så att förordningen alltid ska

beaktas vid behandling av personuppgifter. Utredningens föreslagna ordval – ”avviker” – kan enligt myndigheten vilseleda tillämpare av lagen att tro att det är först vid en normkonflikt som man måste tillämpa dataskyddsförordningen. Regeringen delar den uppfattningen. Dataskyddsförordningen och digitaldirektivet är parallella och kompletterande regleringar. Det är emellertid helt klart att dataskyddsförordningen är direkt tillämplig vid behandling av personuppgifter och alltid gäller vid sådan behandling. Det gäller inte bara vid en potentiell normkonflikt utan i samtliga fall som personuppgifter behandlas i samband med avtal enligt lagen där konsumenten i utbyte mot digitalt innehåll tillhandahåller personuppgifter. Detta följer både av att en förordning har företräde framför ett direktiv och av flera uttalanden i digitaldirektivet, särskilt artikel 3.8 samt skäl 37, 38 och 48. Bestämmelsen i den nya lagen om att dataskyddsförordningen gäller för behandling av personuppgifter bör utformas så att det inte råder något tvivel om förordningens tillämplighet och företräde framför de bestämmelser som genomför digitaldirektivet.

Riksförbundet M Sverige efterlyser en reglering som tydliggör ägandeförhållandet gällande den information som samlas in gällande en bils skick, förarbeteenden och användning av bilen. Förbundet anser att den som äger bilen också bör äga informationen som bilen samlar in. Regeringen konstaterar att de frågor som Riksförbundet M Sverige tar upp ligger utanför genomförandet av de två köprättsliga EU-direktiven och de kan därför inte behandlas närmare i detta lagstiftningsärende.

Särskilda undantag från lagens tillämpningsområde

I artikel 3.5 i digitaldirektivet föreskrivs ett antal undantag från direktivets tillämpningsområde för särskilt angivna slag av tillhandahållanden av digitalt innehåll. Utredningen föreslår att samtliga dessa slag av tillhandahållanden utom ett undantas från den nya lagens tillämpningsområde.

Det undantag som utredningen anser inte ska tas in i den nya lagen hänför sig till artikel 3.5 c i direktivet och avser sådana hälso- och sjukvårdstjänster som definieras i artikel 3 a i patientrörlighetsdirektivet (2011/24/EU). Det handlar om digitala tjänster som tillhandahålls av hälso- och sjukvårdspersonal i syfte att bedöma, bibehålla eller återställa patienters hälsotillstånd. Undantaget gäller inte för digitalt innehåll som utgör en medicinteknisk produkt, t.ex. hälsoapplikationer, som konsumenten kan få utan att den förskrivs eller tillhandahålls av hälso- och sjukvårdspersonal. Direktivet gäller alltså i sådana fall (se skäl 29).

Ett motsvarande undantag finns i artikel 3.3 b i konsumenträttighetsdirektivet. Vid genomförandet av det direktivet uttalade regeringen att hälso- och sjukvårdstjänster i svensk rätt snarare har en offentligrättslig prägel än en privaträttslig men att om ett avtal ingås mellan en enskild och en tjänsteutövare som är näringsidkare bör det omfattas av tillämpningsområdet för distansavtalslagen. Något undantag togs därför inte in i den lagen (se prop. 2013/14:15 s. 36 f.).

Regeringen konstaterar att de digitala innehåll (eller digitala tjänster) som undantaget omfattar är sådana som hälso- och sjukvårdspersonal förskriver eller tillhandahåller i sin yrkesutövning. Detta är digitalt innehåll som framför allt omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) och tandvårdslagen (1985:125) och rör en verksamhet där det finns omfattande

patientskyddslagstiftning, t.ex. i patientskadelagen (1996:799), patientdatalagen (2008:355) och patientsäkerhetslagen (2010:659). Det finns inget som tyder på att det skulle finnas ett behov av att därutöver göra den nya konsumentköplagen tillämplig på detta innehåll. Under alla förhållanden bör det inte ske utan närmare övervägande om bl.a. hur de olika skyddslagstiftningarna skulle förhålla sig till varandra och vilket, om något, behov som finns av ett konsumenträttsligt regelverk i detta fall. Avtal om digitalt innehåll på hälso- och sjukvårdsområdet som involverar hälso- och sjukvårdspersonal har uttryckligen undantagits från digitaldirektivets tillämpning och regeringen anser sammantaget att det inte finns tillräckliga skäl att göra avsteg från den syn som direktivet ger uttryck för. Sådant digitalt innehåll bör alltså undantas från den nya lagens tillämpningsområde.

Övriga avtal som undantas från digitaldirektivets tillämpningsområde är i korthet andra tjänster än digitala tjänster (artikel 3.5 a), elektroniska kommunikationstjänster enligt en definition i direktivet (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (artikel 3.5 b), speltjänster i form av tjänster som innebär att pengar satsas på hasardspel (artikel 3.5 d), finansiella tjänster enligt en definition i direktivet 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter (artikel 3.5 e), fri programvara med öppen källkod där konsumenten inte betalar för det digitala innehållet och näringsidkaren enbart behandlar de personuppgifter konsumenten tillhandahållit för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos programvaran (artikel 3.5 f), digitala filmvisningar för allmänheten och liknande (artikel 3.5 g) och digitalt innehåll som tillhandahålls av offentliga myndigheter i medlemsstaterna i enlighet med direktivet 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (artikel 3.5 h). Det sistnämnda direktivet har numera ersatts av direktivet (EU) 2019/1024 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Frågan om genomförandet av det direktivet bereds för närvarande i Regeringskansliet (se SOU 2020:55).

Remissinstanserna, bl.a. *Post- och Telestyrelsen*, *Spelinspektionen* och *Finansbolagens förening*, invänder inte mot utredningens förslag att undanta dessa avtal från den nya lagens tillämpningsområde. Regeringen är inte av någon annan uppfattning.

Det första undantaget, tjänster som inte är digitala tjänster, är så givet att det inte behöver anges i lagen. Att det tas upp i direktivet är för att tydliggöra att om det vid utövande av tjänster förekommer att näringsidkaren använder sig av digitala formulär eller medel för att framställa resultatet av tjänsten eller leverera det till konsumenten gör det inte tjänsten till en digital tjänst. Detta kan med fördel anges i författningskommentaren. I likhet med *Konsumentverket* och *Allmänna reklamationsnämnden* anser regeringen vidare att det i lagen bör tydliggöras att det är spel enligt spellagen (2018:1138) som undantas och alltså inte t.ex. tv-spel och andra dataspel. Utformningen av övriga undantag är, som bl.a. *Konsumentvägledarnas Förening* och *Umeå tingsrätt* anför, inte i alla delar helt lättillgängliga eller tydligt avgränsade. Det är dock en konsekvens av hur artikel 3.5 i direktivet är utformad och det bedöms inte

finnas något utrymme att förtydliga den svenska lagstiftningen ytterligare utan att riskera att avvika från direktivet.

7.3 Tillhandahållande av digitalt innehåll

Regeringens förslag: Om tiden för tillhandahållandet av det digitala innehållet inte följer av avtalet, ska näringsidkaren vara skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet utan onödigt dröjsmål.

Näringsidkaren ska anses ha fullgjort sin skyldighet när konsumenten getts tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet.

För ett tillhandahållande av digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av det digitala innehållet ska bestämmelserna om köp av varor tillämpas när det gäller tiden och platsen för avlämnandet samt risken och kostnaderna för leverans.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem.

Skälen för regeringens förslag

Tillhandahållande av det digitala innehållet

I digitaldirektivet finns bestämmelser om näringsidkarens huvudsakliga avtalsförpliktelse, nämligen om formerna och tidpunkten för fullgörande av näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla konsumenten det digitala innehållet. Enligt artikel 5.2 i direktivet ska en näringsidkare anses ha fullgjort sin skyldighet att tillhandahålla digitalt innehåll när konsumenten, eller den fysiska eller virtuella funktion som konsumenten valt för ändamålet, ges tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller ges tillgång till ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det digitala innehållet. En fysisk eller virtuell funktion kan enligt skäl 41 t.ex. vara en elektronisk plattform eller en molnlagringsfunktion. Av skälet följer att det avgörande för om ett tillhandahållande har skett är att det digitala innehållet har nått konsumentens sfär. Att det digitala innehållet ska anses tillhandahållet förutsätter att inga ytterligare åtgärder krävs av näringsidkaren för att göra det möjligt för konsumenten att använda det digitala innehållet i enlighet med avtalet.

Regeringen föreslår att det i den nya lagen tas in bestämmelser som återspeglar innehållet i artikel 5.2 och det därtill hörande skäl 41. Det innebär att ett digitalt innehåll är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned innehållet. Vidare innebär det att en digital tjänst är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten. Till skillnad från utredningen anser regeringen att lagtexten inte behöver tyngas av den tekniska precisering av konsumentens tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet som direktivet anger. Detta kan i stället med fördel redovisas i författningskommentaren.

Tiden för tillhandahållandet av digitalt innehåll

En ytterligare fråga som behöver regleras är tiden för tillhandahållande av det digitala innehållet. Enligt 5 § första stycket i den nuvarande konsumentköplagen gäller för varor att om det inte följer av avtalet när varan ska avlämnas, ska den avlämnas utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks. Den bestämmelsen grundas på artikel 18.1 i konsumenträttighetsdirektivet och ska, enligt vad regeringen föreslår i avsnitt 6.3, gälla för varor även i den nya lagen.

Enligt artikel 5.1 i digitaldirektivet ska näringsidkaren tillhandahålla det digitala innehållet till konsumenten utan onödigt dröjsmål efter avtalets ingående om inte parterna har kommit överens om annat. Det anges alltså inte att tillhandahållande ska ske senast inom 30 dagar.

Enligt regeringen bör avsaknaden av en 30-dagars frist uppfattas som att ett tillhandahållande av digitalt innehåll i regel bör ske betydligt snabbare än så. Att föreskriva en särskild tidsfrist är under alla förhållanden inte möjligt eftersom digitaldirektivet är fullharmoniserat i denna fråga. Det bör därför i den nya lagen tas in en bestämmelse om tiden för att tillhandahålla digitalt innehåll som genomför digitaldirektivet i den delen. Innebörden av förslaget är att om inte annat följer av avtalet ska näringsidkaren tillhandahålla det digitala innehållet utan onödigt dröjsmål.

Varureglerna gäller för bärare av digitalt innehåll

I artikel 3.3 i digitaldirektivet anges att direktivet tillämpas på digitalt innehåll som tillhandahålls på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll (se avsnitt 7.2). Det anges emellertid samtidigt att artikel 5 i direktivet inte ska tillämpas på digitalt innehåll på ett sådant medium. Med ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll avses t.ex. cd-skivor och minneskort. Artikel 5 behandlar dels när i tiden ett tillhandahållande av digitalt innehåll ska ske, dels när ett avlämnande (leverans) av innehållet anses ha skett.

Digitaldirektivet reglerar alltså inte tillhandahållandet av digitalt innehåll på ett fysiskt medium. Inte heller regleras det i varudirektivet (se artikel 3.4 a i varudirektivet). I stället är det konsumenträttighetsdirektivet som ska gälla i fråga om leverans (se skäl 20 i digitaldirektivet). Regeringen konstaterar att konsumenträttighetsdirektivets bestämmelser i detta avseende har genomförts i nuvarande konsumentköplagen, vars regler om avlämnande av varor nu föreslås bli överförda till den nya lagen (se avsnitt 6.3).

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att samma regler som gäller, och föreslås fortsatt gälla, för köp av en vara även ska gälla för digitalt innehåll som tillhandahålls på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av innehållet när det gäller platsen och tiden för avlämnandet, förutsättningarna för att avlämnande ska ha skett samt kostnaderna och risken för varan. Vad förslagen i dessa delar närmare innebär behandlas i avsnitt 6.3.

7.4 Näringsidkarens dröjsmål

Regeringens förslag: Näringsidkaren ska anses vara i dröjsmål om tillhandahållandet av ett digitalt innehåll inte sker i rätt tid. Näringsidkaren ska ha bevisbördan för att tillhandahållandet har skett i tid.

För påföljder vid näringsidkarens dröjsmål att tillhandahålla det digitala innehållet ska den nya lagens regler om varor tillämpas.

Konsumenten ska meddela näringsidkaren om konsumenten vill häva avtalet med anledning av näringsidkarens dröjsmål.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem.

Skälen för regeringens förslag

Näringsidkarens dröjsmål

I artikel 11.1 i digitaldirektivet anges att näringsidkaren ska vara ansvarig för varje underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet. Enligt artikel 12.1 ska näringsidkaren ha bevisbördan för att det digitala innehållet har tillhandahållits konsumenten (jfr rättsfallet NJA 2018 s. 617 om att detta motsvarar vad som normalt gäller i dag vid avlämnande av en vara). Vad direktivet föreskriver i dessa delar bör komma till uttryck i den nya lagen. Regeringen föreslår därför att det i lagen anges att näringsidkaren är i dröjsmål om tillhandahållande inte skett i tid och att det är näringsidkaren som, i förekommande fall, ska visa att tillhandahållandet har skett i tid.

Konsumentens rätt till hävning vid näringsidkarens dröjsmål

Om näringsidkaren inte fullgör sin skyldighet att tillhandahålla det digitala innehåll som konsumenten är berättigad till enligt avtalet kan det få konsekvenser för näringsidkaren. I digitaldirektivet regleras konsumentens rätt till hävning vid näringsidkarens dröjsmål.

Om näringsidkaren har underlåtit att tillhandahålla det digitala innehållet, ska konsumenten enligt artikel 13.1 uppmana näringsidkaren att göra detta. Om näringsidkaren då inte tillhandahåller det digitala innehållet utan onödigt dröjsmål eller inom en ytterligare tidsperiod som parterna uttryckligen kommer överens om, har konsumenten rätt att häva avtalet (se även skäl 61). Om näringsidkaren har meddelat, eller det framgår lika tydligt av omständigheterna, att näringsidkaren inte kommer att tillhandahålla det digitala innehållet har konsumenten enligt artikel 13.2 a rätt att omedelbart häva avtalet. Konsumenten har enligt artikel 13.2 b även en rätt till omedelbar hävning om parterna har kommit överens om, eller det framgår av omständigheterna i samband med avtalets ingående, att en viss tidpunkt för tillhandahållandet är viktig för konsumenten och näringsidkaren underlåter att tillhandahålla det digitala innehållet senast vid denna tidpunkt. Enligt artikel 3.3 och skäl 20 ska direktivets regler inte gälla för digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av innehållet.

Regeringen delar utredningens bedömning att bestämmelserna i digitaldirektivet i sak får anses motsvara artikel 18.2 i konsumenträttighets-

direktivet, som för varor har genomförts i 12 och 13 §§ konsumentköplagen (se prop. 2013/14:15 s. 57 f.). I avsnitt 6.4 föreslås att bestämmelserna i dessa paragrafer ska föras över till den nya lagen. Enligt regeringen bör det för digitalt innehåll införas en bestämmelse i den nya lagen som hänvisar till dessa regler, dvs. om konsumentens rätt att vid näringsidkarens dröjsmål kräva att näringsidkaren fullgör köpet och om konsumentens rätt att häva köpet. Det framstår som lämpligt att denna bestämmelse även görs gällande för digitalt innehåll på ett fysiskt medium och att sådant innehåll därmed inte behöver regleras särskilt i detta avseende.

Vid hävning på grund av näringsidkarens dröjsmål gäller enligt artikel 15 att konsumenten ska lämna en hävningsförklaring (jfr artikel 13.3). En bestämmelse om detta bör införas i den nya lagen. Det finns inte anledning att uppställa några särskilda formkrav för ett sådant meddelande från konsumenten. En konsument bör alltså kunna lämna meddelandet på valfritt sätt, t.ex. muntligen. När det gäller att avgöra vem som bär risken för meddelandet bör en hänvisning ske till lagens regler om varor, se avsnitt 6.16.

I avsnitt 7.12 behandlas verkningarna av hävning.

Konsumentens rätt att hålla inne sin betalning vid näringsidkarens dröjsmål

Digitaldirektivet innehåller enbart bestämmelser om påföljden hävning. Av skäl 15 framgår emellertid att det står medlemsstaterna fritt att reglera parternas rättigheter att avstå från att helt eller delvis fullgöra sina skyldigheter innan motparten fullgör sina skyldigheter. Enligt regeringen bör konsumenten ges en rätt att hålla inne betalningen till dess näringsidkaren har tillhandahållit det digitala innehållet. Att en sådan rätt finns vid tillhandahållande av digitalt innehåll bidrar dessutom till enhetliga regler, eftersom motsvarande rätt för konsumenten föreslås finnas vid näringsidkarens dröjsmål med att leverera en vara (se avsnitt 6.4).

Bestämmelsen för varuköp ger konsumenten rätt att innehålla sin betalning vid näringsidkarens dröjsmål. Konsumentens motsvarande rätt vid näringsidkarens dröjsmål med tillhandahållandet av digitalt innehåll avser också innehållandet av betalningen. Enligt regeringens mening framstår det därför som lämpligt att det för digitalt innehåll införs en bestämmelse i den nya lagen som hänvisar till varureglerna om konsumentens rätt i detta avseende. Vad som gäller för en konsuments rätt att innehålla personuppgifter vid näringsidkarens dröjsmål omfattas inte av den föreslagna regleringen. I stället är det parternas avtal som i första hand får avgöra vad som gäller för konsumentens tillhandahållande av personuppgifter i samband med näringsidkarens dröjsmål. Eftersom konsumenten enligt den allmänna dataskyddsförordningen alltid har rätt att återkalla sitt samtycke till fortsatt behandling av personuppgifter torde det hur som helst i praktiken saknas förutsättningar för näringsidkaren att vidta rättsliga åtgärder för att få del av personuppgifter.

Konsumentens rätt till skadestånd vid näringsidkarens dröjsmål

Digitaldirektivet reglerar inte påföljden skadestånd vid näringsidkarens dröjsmål. Det står därför medlemsstaterna fritt att reglera denna typ av

fråga, och det har förutsatts att regler om skadestånd ska finnas nationellt (se artikel 3.10 och skäl 73).

En rätt till skadestånd vid näringsidkarens dröjsmål med att avlämna en vara föreslås i avsnitt 6.4 (se även avsnitt 6.15). Regeringens utgångspunkt är att reglerna så långt möjligt ska vara likadana för köp av varor och för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Regeringen anser därför att konsumenten bör ha rätt till skadestånd även vid näringsidkarens dröjsmål med att tillhandahålla det digitala innehållet. Detta bör åstadkommas genom att det för digitalt innehåll tas in en hänvisning i lagen till bestämmelserna om skadestånd vid dröjsmål att avlämna en vara.

7.5 Konsumentens betalning och avbeställning

Regeringens förslag: För konsumentens betalningsskyldighet och vid avbeställning ska den nya konsumentköplagens regler för varor gälla även vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll.

Utredningens förslag: överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte några regler om avbeställning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Allmänna reklamationsnämnden* konstaterar att eftersom personuppgifter inte betraktas som ett betalningsmedel kommer bestämmelserna om vilket pris konsumenten ska betala och tidpunkten för betalning inte bli aktuella att tillämpa. Det finns enligt nämnden en risk för att det uppfattas som otydligt vad som då gäller.

Skälen för regeringens förslag

Konsumentens betalningsskyldighet

I digitaldirektivet finns inte några bestämmelser om konsumentens betalningsskyldighet. Inte heller i varudirektivet regleras frågorna om vilket pris och när konsumenten ska betala. I avsnitt 6.5 föreslås emellertid att den nuvarande konsumentköplagens reglering av dessa frågor för varor ska föras över till den nya lagen. Reglerna innebär att om ett bestämt pris inte följer av avtalet ska konsumenten betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet och omständigheterna i övrigt. Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet, ska konsumenten betala när näringsidkaren kräver det, dock inte förrän varan hålls tillgänglig för konsumenten.

Det kan enligt regeringen antas att det vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll vanligen kommer att regleras i parternas avtal vilket pris konsumenten ska betala och när betalning ska ske, liksom i vilken utsträckning näringsidkaren ska vara skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet innan betalning har skett. I den digitala miljön kan det med tekniska hjälpmedel bestämmas vem som ska få tillgång till digitalt material och under vilka förutsättningar. Detta talar för att frågorna inte behöver regleras i lag utan att de helt kan överlåtas till parternas avtal. Samtidigt är en utgångspunkt för regeringen att åstadkomma en så heltäckande och enhetlig reglering som möjligt. Mot den bakgrunden framstår det som lämpligt att vid tillhandahållande av digitalt innehåll låta

bestämmelserna om konsumentens betalningsskyldighet vid köp av varor gälla i den utsträckning dessa är relevanta.

Bestämmelser om vilket pris som ska betalas och tidpunkten för betalning vid köp av en vara är relevanta vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och en hänvisning till bestämmelserna som reglerar detta för varor bör därför göras. Som *Allmänna reklamationsnämnden* pekar på kan det inte bli aktuellt att tillämpa dessa bestämmelser på personuppgifter eftersom sådana inte betraktas som ett betalningsmedel (se definitionen i artikel 2.7 i digitaldirektivet). Det finns enligt regeringens mening inte anledning att särskilt reglera vad som ska gälla då konsumenten tillhandahåller personuppgifter i utbyte mot digitalt innehåll. I stället bör frågan om vilka personuppgifter som ska tillhandahållas av konsumenten och tidpunkten för när detta ska ske vara något som får regleras i parternas avtal med beaktande av bl.a. gällande dataskyddsregler.

Konsumentens avbeställning av digitalt innehåll

En närliggande fråga är förutsättningar för en konsument att avbeställa ett digitalt innehåll. Digitaldirektivet reglerar inte denna fråga. Enligt regeringens bedömning bör det finnas utrymme att införa regler om avbeställning eftersom det rör en sådan allmän avtalsrättslig aspekt som inte regleras i direktivet (se artikel 3.10).

Inte heller varudirektivet har några bestämmelser om vad som gäller när konsumenten avbeställer varan. I avsnitt 6.5 föreslås att näringsidkaren inte ska ha rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning, om konsumenten avbeställer varan innan den har avlämnats. Näringsidkaren har i stället rätt till ersättning på visst angivet sätt. Förslaget motsvarar det som gäller i nuvarande 37 § konsumentköplagen. I avsnitt 8.4 bedömer regeringen att den nya lagens regler om avbeställning bör gälla även för varor med digitala delar.

Enligt regeringens uppfattning finns det anledning att även vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll reglera motsvarande följder vid konsumentens avbeställning. Det klargör rättsläget mellan parterna och ger konsumenten ett skydd mot näringsidkare som vill driva igenom tillhandahållandet i en sådan situation. Om konsumenten avbeställer det digitala innehållet innan det har tillhandahållits, bör näringsidkaren därför inte ha rätt att hålla fast vid avtalet och kräva betalning. Näringsidkaren bör i stället ha rätt till skadestånd. Det som nu anges bör i den nya lagen komma till uttryck genom att en hänvisning görs till reglerna om detta för varor.

7.6 Konsumentens dröjsmål

Regeringens förslag: För konsumentens dröjsmål ska den nya konsumentköplagens regler för varor gälla även vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag

Konsumentens dröjsmål

I digitaldirektivet finns inte några bestämmelser om konsumentens dröjsmål med att betala för det digitala innehållet. Inte heller varudirektivet reglerar konsumentens dröjsmål. Vid köp av en vara föreslår regeringen i avsnitt 6.6 att den nuvarande 38 § konsumentköplagen ska föras över till den nya lagen. Innebörden av den bestämmelsen är att konsumenten är i dröjsmål, om varan inte betalas i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Vad som utgör konsumentens dröjsmål bör enligt regeringens mening rimligen vara detsamma oavsett om konsumenten köper en vara eller tillhandahålls ett digitalt innehåll. Motsvarande regler bör därför gälla vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Regeringen anser, till skillnad från utredningen, att vad som utgör dröjsmål vid ett tillhandahållande av digitalt innehåll lämpligen bör regleras särskilt i lagen. Konsumenten ska med förslaget anses vara i dröjsmål om han eller hon inte i rätt tid betalar för ett digitalt innehåll och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida. Betalning av priset innefattar inte den situationen att konsumenten enbart tillhandahåller sina personuppgifter i utbyte mot det digitala innehållet. Det innebär att det är parternas avtal som kommer att avgöra om konsumenten är i dröjsmål med att tillhandahålla personuppgifterna.

Konsumentens återtagande av samtycke till personuppgiftsbehandling utgör inte avtalsbrott

Dataskyddsregleringen utgår från att varje behandling av personuppgifter måste vila på en rättslig grund (artikel 6.1 i den allmänna dataskyddsförordningen). En sådan grund är att den registrerade har lämnat sitt samtycke till att hans eller hennes personuppgifter behandlas för ett eller flera specifika ändamål. Den registrerade ska enligt artikel 7.3 i förordningen ha rätt att när som helst återkalla sitt samtycke. Ett återkallande ska inte påverka lagligheten av behandling som grundat sig på samtycket, innan detta återkallades.

I skäl 39 i digitaldirektivet anges i enlighet med detta att konsumentens rätt att återkalla sitt samtycke till behandling av personuppgifter bör vara fullt ut tillämplig i samband med de avtal som omfattas av direktivet. När en konsument ingått ett avtal om att få ett digitalt innehåll i utbyte mot att tillhandahålla sina personuppgifter kan fråga emellertid uppkomma om vad som händer med avtalet om konsumenten senare återkallar sitt samtycke till personuppgiftsbehandling. I skäl 40 i digitaldirektivet anges att följderna för avtalet av att konsumenten återkallar sitt samtycke bör förbli en fråga för nationell rätt. Varken digitaldirektivet eller den allmänna dataskyddsförordningen reglerar de kontraktsrättsliga konsekvenserna av ett återtaget samtycke.

Dataskyddsrätten och kontraktsrätten grundas på parallella men separata regleringar. En konsuments accept av ett avtal och villkoret däri att tillhandahålla personuppgifter är inte detsamma som en konsuments samtycke till behandling av dessa uppgifter. Med detta synsätt skulle ett återtaget samtycke till personuppgiftsbehandling inte nödvändigtvis få några kontraktsrättsliga konsekvenser. I praktiken är det emellertid svårt

att helt skilja de två åt. Enligt regeringen framstår det som rimligt att konsumentens återkallelse av sitt samtycke skulle kunna likställas med en civilrättslig uppsägning av avtalet om tillhandahållande av digitalt innehåll, förutsatt att konsumentens motprestation enbart består av personuppgifter. En ordning som däremot innebär att konsumenten vid återkallande av sitt samtycke inte längre lever upp till avtalet, utan således gör sig skyldig till ett kontraktsbrott, är svår att förena med artikel 7.3 i EU:s dataskyddsförordning. Ett ytterligare sätt att se på saken är att konsumentens återkallelse av samtycket utgör en ny grund för avtalet som kan ge näringsidkaren en rätt att säga upp avtalet. En sådan uppsägningsrätt för näringsidkaren skulle således inte baseras på avtalsbrott från konsumentens sida utan på en mer generell rätt att kunna säga upp avtalet omedelbart med anledning av att en ny grund inträder för avtalet. En sådan uppsägningsrätt för näringsidkaren skulle ha en hel del likheter med en parts rätt att i ett kommissionsavtal kunna omedelbart säga upp avtalet om det finns en viktig grund, jfr 35 § första stycket 2 kommissionslagen (2009:865).

Följden av att se konsumentens återkallelse av samtycket som en uppsägning av avtalet – oavsett om det anses vara konsumenten eller näringsidkaren som säger upp avtalet – skulle, som utredningen anför, bli att näringsidkaren inte är skyldig att fortsätta leverera det digitala innehållet. Däremot skulle återtagandet av samtycket inte påverka det tillhandahållande som skett dessförinnan. *Swedma* anser att det är viktigt att detta synsätt tydliggörs i förarbetena, om det inte ska regleras i lagen.

Regeringen kan konstatera att det finns många typer av digitalt innehåll och avtal om tillhandahållande av sådant innehåll där tillhandahållet sker i utbyte mot personuppgifter. Konsekvenserna av ett återtaget samtycke kan skilja sig åt beroende på dessa omständigheter men även en rad andra, såsom när återtagandet sker. Att i lag föreskriva att ett återtagande av konsumentens samtycke inte utgör ett kontraktsbrott kan möjligen skapa ökad tydlighet i det avseendet men skulle inte ge svar på vilket utrymme näringsidkaren trots detta ändå ska ha att avsluta avtalet. Enligt regeringen är detta en fråga som bäst lämpar sig för en utveckling i rättstillämpningen, med beaktande av lagstiftningen och praxis på både det konsumentköprättsliga och det dataskyddsrättsrättliga området. En sådan ordning bidrar till nödvändig flexibilitet.

En närliggande fråga är hur man ska se på konsumentens samtycke till personuppgiftsbehandlingen om han eller hon häver avtalet. Den frågan behandlas i avsnitt 7.12.1.

Påföljder vid konsumentens dröjsmål

I digitaldirektivet finns det inte några bestämmelser om vilka påföljder som står näringsidkaren till buds vid konsumentens dröjsmål. Inte heller i varudirektivet finns sådana regler. Vid köp av varor föreslår regeringen i avsnitt 6.6 att bestämmelserna i 39–41 §§ konsumentköplagen om påföljder vid konsumentens dröjsmål ska föras över till den nya lagen. De påföljder som står till näringsidkarens förfogande är en rätt att hålla inne varan och att välja mellan att kräva att konsumenten betalar och att häva köpet. Om näringsidkaren häver köpet, får denne dessutom kräva skadestånd av konsumenten.

Det är lämpligt att motsvarande påföljder för näringsidkaren vid konsumentens dröjsmål finns vid tillhandahållande av digitalt innehåll. Som utredningen anför innehåller påföljdsbestämmelserna avseende varor vissa delar som är specifika för varor, och en ren hänvisning till dessa regler riskerar att bli svår att förstå. Enligt regeringen bör påföljderna för digitalt innehåll därför i viss utsträckning regleras särskilt i den nya lagen. Det bör emellertid när det gäller det närmare materiella innehållet av hävning och skadestånd finnas utrymme att hänvisa till bestämmelserna som gäller för köp av varor. Vad dessa bestämmelser innebär redogörs för i avsnitt 6.6. De påföljder som kommer att stå till näringsidkarens förfogande vid konsumentens dröjsmål vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll kommer därför att vara en rätt att hålla inne det digitala innehållet och att välja mellan att kräva att konsumenten betalar och att häva avtalet. Om näringsidkaren häver köpet, får denne dessutom kräva skadestånd.

I avsnitt 6.16 föreslås att nuvarande bestämmelser om skadelidande parts skyldighet att begränsa sin skada vid köp av en vara ska föras över till den nya lagen. Enligt dessa ska den skadelidande ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada och om så inte sker, får den skadelidande själv bära en motsvarande del av förlusten. Enligt regeringens uppfattning bör motsvarande reglering gälla även vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. En hänvisning till reglerna för varor i detta avseende bör därför tas in i den nya lagen.

Vidare bör samma regler om verkan av hävning (se avsnitt 7.12) gälla när ett avtal hävs på grund av konsumentens dröjsmål som vid hävning på annan grund. Även det bör därför uttryckligen anges i lagen.

7.7 Krav och fel på det digitala innehållet

7.7.1 Hög grad av enhetlighet med varor

Regeringens förslag: Bestämmelserna för varor i den nya lagen som rör subjektiva och objektiva krav på avtalsenlighet och vad som utgör fel ska gälla även vid tillhandahållande av digitalt innehåll. För digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period ska näringsidkarens uppdateringsskyldighet gälla under den avtalade perioden.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte att bestämmelserna om näringsidkarens skyldighet att upplysa om en vara eller dess användning eller om fel på en vara på grund av brister från säkerhetssynpunkt ska gälla för digitalt innehåll.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Lunds universitet* menar att det krävs god kunskap om hur transaktioner i den digitala miljön faktiskt går till, fungerar och utvecklas för att kunna avgöra utformningen av felreglerna för digitalt innehåll. Några remissinstansers synpunkter på förslaget om uppdatering av varor med digitala delar gäller även utredningens förslag om uppdatering av digitalt innehåll, se avsnitt 8.5.

Kraven på digitalt innehåll är strukturerade på samma sätt som kraven på varor

Digitaldirektivet reglerar de krav som konsumenten kan ställa på det digitala innehållet för att det ska anses avtalsenligt (felfritt). På samma sätt reglerar varudirektivet kraven på en vara. Enligt varudirektivet ska näringsidkaren tillhandahålla varor som uppfyller de krav på varan som anges i direktivet (artikel 5), och näringsidkaren ska svara för all bristande avtalsenlighet (artikel 10.1). Varudirektivet är alltså uppbyggt så att avvikelse från direktivets krav på varan utgör ett fel som näringsidkaren svarar för. De krav som varudirektivet reglerar är dels subjektiva (avtalade) krav, dels objektiva krav på varan (se avsnitt 6.7.1 och 6.7.2). Dessutom uppställs i varudirektivet krav på installationen av en vara (se artikel 8 och avsnitt 6.8.2).

När det gäller digitaldirektivet är motsvarande bestämmelser strukturerade på samma sätt som i varudirektivet. De båda direktiven erbjuder således i dessa avseenden en hög grad av enhetlighet. Enligt digitaldirektivet ska näringsidkaren enligt artikel 6 tillhandahålla konsumenten digitalt innehåll som uppfyller de krav som ställs på innehållet. I annat fall är det fråga om bristande avtalsenlighet (fel). Artikel 7 innehåller bestämmelser om subjektiva (avtalade) krav på digitalt innehålls avtalsenlighet medan artikel 8 avser de objektiva kraven. Artikel 9 handlar om felaktig integration av digitalt innehåll (se avsnitt 7.7.2).

Subjektiva krav på ett digitalt innehåll

I artikel 7 i digitaldirektivet regleras de subjektiva (avtalade) kraven på det digitala innehållet. Ett digitalt innehåll ska a) stämma överens med vad som följer av avtalet i fråga om beskrivning, kvantitet och kvalitet samt besitta funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och andra egenskaper, b), uppvisa lämplighet för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver det digitala innehållet och som konsumenten informerade näringsidkaren om senast vid tidpunkten för avtalets ingående och som näringsidkaren har godtagit, c) levereras tillsammans med alla tillbehör, instruktioner, bl.a. om installation, och allt kundstöd som föreskrivs i avtalet och d) uppdateras i enlighet med avtalet.

Regeringen konstaterar att artikel 7 i digitaldirektivet i sak är i huvudsak likalydande med artikel 6 i varudirektivet, dock att det i artikel 7 c i digitaldirektivet även nämns kundstöd som ett subjektivt krav för avtalsenlighet. Det förekommer inte sällan att ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll innehåller klausuler om tillgång till kundstöd. Vad parterna har avtalat om ska då givetvis uppfyllas. Artikel 7 i digitaldirektivet ska förstås som att de subjektiva krav som anges i artikeln inte är uttömmande (se ordet särskilt i inledningen av artikeln). Redan genom att kundstöd regleras i avtalet följer att det är ett subjektivt krav för avtalsenlighet. Det bör tilläggas att det i 2 kap. 2 § första stycket 13 distansavtalslagen, som genomför konsumenträttighetsdirektivet, anges att näringsidkaren innan avtalet ingås ska lämna information om den assistans och service som gäller efter försäljningen och av skäl 42 i digitaldirektivet framgår att denna information utgör en integrerad del av avtalet, dvs. ett subjektivt krav. Enligt regeringen är det mot den bakgrunden inte nödvändigt att i lagtext lägga

till ordet kundstöd, vilket får till konsekvens att enhetliga regler om subjektiva krav som rör varor, digitalt innehåll och digitala tjänster kan uppnås.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att digitaldirektivets artikel genomförs i den nya lagen genom en hänvisning till lagens bestämmelser om subjektiva krav på en vara.

Objektiva krav på ett digitalt innehåll

De objektiva kraven på det digitala innehållet regleras i artikel 8 i digitaldirektivet. Motsvarande krav återfinns i varudirektivet (se artikel 7.1 och 7.2). Regeringen föreslår i avsnitt 6.7.2 att det i den nya lagen ska regleras vilka objektiva krav som ställs på varan.

De objektiva krav som uppställs i digitaldirektivet är följande. För det första ska det digitala innehållet enligt artikel 8.1 a lämpa sig för de ändamål för vilket innehåll av samma typ normalt skulle användas. För det andra ska det digitala innehållet enligt artikel 8.1 b vara av den kvantitet och kvalitet och besitta de egenskaper, inbegripet den funktionalitet, kompatibilitet, tillgänglighet, kontinuitet och säkerhet, som är normalt för digitalt innehåll av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig (vilket motsvarar det i Sverige vedertagna uttryckssättet med fog kan förutsätta) med tanke på det digitala innehållets karaktär, med beaktande av offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av näringsidkaren eller någon i tidigare led i transaktionskedjan, i synnerhet i reklam eller på märkningen. För det tredje ska det digitala innehållet enligt artikel 8.1 c i tillämpliga fall tillhandahållas tillsammans med de tillbehör och instruktioner som konsumenten rimligen kan förvänta sig att få. För det fjärde ska det digitala innehållet enligt artikel 8.1 d överensstämma med den eventuella försöks- eller förhandsversion av det digitala innehållet som näringsidkaren har gjort tillgänglig före avtalets ingående.

Det som skiljer direktiven åt är att digitaldirektivet talar om försöks- eller förhandsversioner i stället för de prover eller modeller som varudirektivet nämner. Detta utgör dock inte en skillnad i sak utan grundas på varans och det digitala innehållets skilda karaktär. Mot denna bakgrund anser regeringen att det är möjligt att genomföra artikel 8.1 genom hänvisning till de bestämmelser som genomför varudirektivet, dvs. bestämmelserna om objektiva krav på varan respektive om fel vid avvikelser i förhållande till marknadsföringsuppgifter.

Näringsidkarens skyldighet att lämna upplysningar bör gälla även för digitalt innehåll

Regeringen föreslår i avsnitt 6.7.2 att 16 § tredje stycket 2 i den nuvarande konsumentköplagen, som rör näringsidkarens skyldighet att lämna upplysningar om en vara, i sak ska föras över till den nya lagen. Den bestämmelse som föreslås innebär att näringsidkaren före köpet ska upplysa konsumenten om förhållanden i fråga om varans egenskaper eller användning som näringsidkaren känner till eller bör känna till och som konsumenten med fog kan räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att informationen kan antas inverka på köpet.

Vikten av enhetliga regler talar för att göra denna bestämmelse tillämplig även för digitalt innehåll. Som utredningen konstaterar finns i

digitaldirektivet inte det skäl som i varudirektivet (skäl 20) uttryckligen ger medlemsstaterna frihet att reglera en informationsskyldighet för näringsidkaren. Utredningen föreslår av den anledningen inte någon motsvarande skyldighet för digitalt innehåll. Enligt regeringen är en upplysningsplikt för näringsidkaren värdefull ur ett konsumentskyddsperspektiv. Den bidrar till att konsumenten ges förutsättningar att göra ett välgrundat val och skapar förutsättningar för parterna att ingå avtal som motsvarar bådas förväntningar, vilket i sin tur kan bidra till att tvister undviks. Detta får anses gälla i minst lika hög grad på det digitala området. Som följer av skäl 59 i digitaldirektivet har näringsidkaren ett kunskaps- och informationsövertag gentemot konsumenten med hänsyn till det digitala innehållets särskilda natur och stora komplexitet och näringsidkarens bättre tillgång till know-how, teknisk information och högteknologiskt stöd. Näringsidkaren har av dessa skäl också bättre möjligheter att bedöma huruvida de tekniska kraven för det digitala innehållet är kompatibla med konsumentens digitala miljö.

Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll ingås i princip uteslutande på distans. Konsumenträttighetsdirektivet är då tillämpligt på sådana avtal. Av distansavtalslagen, som genomfört det direktivet, framgår att innan ett avtal ingås ska näringsidkaren ge konsumenten information om bl.a. varans huvudsakliga egenskaper samt funktioner hos digitalt innehåll, inbegripet tekniska skyddsåtgärder, och, i den utsträckning näringsidkaren känner till eller rimligen kan förväntas känna till det, vilken maskin- och programvara som krävs för att använda det digitala innehållet (se 2 kap. 2 § första stycket 2 och 18). Bestämmelserna syftar till att ge konsumenten information om det digitala innehållets funktion för att kunna bilda sig en uppfattning om dess användningsområde. Konsumenten ska enligt förarbetena få information om huruvida det följer några särskilda begränsningar i möjligheten att använda det digitala innehållet och näringsidkaren ska informera t.ex. om huruvida det krävs särskild programvara eller maskin för att ett spel ska kunna användas (prop. 2013/14:15 s. 82). Av skäl 42 i digitaldirektivet framgår att denna förhandsinformation ska utgöra krav på det digitala innehållet och vara en integrerad del av avtalet. I praktiken utgör en bestämmelse som ålägger näringsidkaren en upplysningsskyldighet endast ett komplement till de krav på det digitala innehållet som i övrigt ställs upp i den nya lagen om bl.a. säkerhet, funktionalitet, kompatibilitet och driftskompatibilitet och som grundas på vad en konsument med fog kan förutsätta om det digitala innehållet och dess användning. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det finns förutsättningar att för digitalt innehåll i den nya lagen hänvisa till reglerna för varor även i denna del.

Särskilt om näringsidkarens uppdateringsskyldighet

Digitaldirektivet behandlar även näringsidkarens skyldigheter vad gäller uppdateringar av det digitala innehåll som tillhandahållits konsumenten (se skäl 47). Dessa uppdateringar utgör ett objektivt krav på avtalsenlighet, och bristande uppdatering utgör därmed ett köprättsligt fel. En skyldighet att göra uppdateringar kan även följa av parternas avtal och därmed också vara ett subjektivt krav (se artikel 7 d, vars genomförande redovisas ovan, och skäl 44).

Enligt artikel 8.2 i digitaldirektivet ska näringsidkaren säkerställa att konsumenten informeras om och tillhandahålls uppdateringar, inbegripet säkerhetsuppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos det digitala innehållet.

Om konsumenten underlåter att inom skälig tid installera uppdateringar som näringsidkaren har tillhandahållit, är näringsidkaren enligt artikel 8.3 i digitaldirektivet inte ansvarig för bristande avtalsenlighet som följer enbart av bristen på den relevanta uppdateringen. Det krävs dock två saker för att näringsidkaren ska undgå ansvar. För det första krävs att näringsidkaren har informerat konsumenten om att uppdateringen finns att tillgå och om konsekvenserna av konsumentens underlåtenhet att installera den. För det andra krävs att konsumentens underlåtenhet att installera uppdateringen eller felaktiga installation inte berodde på bristfälliga installationsanvisningar som näringsidkaren tillhandahållit.

De nu redovisade artikelbestämmelserna är med ett undantag identiska med de i artikel 7.3 och 7.4 i varudirektivet om uppdatering av digitala delar i en vara. Regeringen föreslår i avsnitt 8.5 att bestämmelser motsvarande de som finns i varudirektivet tas in i den nya lagen. Det framstår som lämpligt att artikel 8.2 och 8.3 i digitaldirektivet genomförs genom att det för digitalt innehåll i den nya lagen tas in en hänvisning till bestämmelserna om uppdatering av en vara med digitala delar.

Näringsidkarens uppdateringsskyldighet gäller under vissa i artikel 8.2 närmare angivna tider. Vid enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll gäller skyldigheten under den tidsperiod som konsumenten med fog kan förutsätta, med tanke på det digitala innehållets typ och ändamål och med beaktande av omständigheterna och avtalets natur. Vid kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet gäller skyldigheten under hela den tidsperiod under vilken innehållet ska tillhandahållas enligt avtalet. Det senare skiljer sig något från vad som gäller för en vara med digitala delar. Enligt varudirektivets reglering gäller uppdateringsskyldigheten vid kontinuerligt tillhandahållande alltid under en minsta tid, oavsett om avtalsperioden för tillhandahållandet skulle vara kortare. Det behöver därför införas en särregel om att det enbart är avtalsperioden som utgör den tid under vilken näringsidkaren måste tillhandahålla uppdateringar av digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period.

Avtal om avvikelse från objektiva krav

I artikel 8.5 i digitaldirektivet finns en bestämmelse som möjliggör avvikelser från de objektiva kraven i vissa fall, liksom från kraven vad gäller uppdateringar. Det räcker inte med att på vanligt sätt avtala om en sådan avvikelse, utan det krävs att konsumenten särskilt informerats om att en särskild egenskap i det digitala innehållet avviker från ett objektivt krav, och att konsumenten uttryckligen och separat godtar den avvikelsen. Både informationen och godkännandet ska lämnas vid avtalets ingående.

Motsvararande möjlighet finns i artikel 7.5 i varudirektivet. I avsnitt 6.7.2 föreslår regeringen att en bestämmelse motsvarande den artikeln ska tas in i den nya lagen på varuområdet. Det framstår då som lämpligt att det för digitalt innehåll i den nya lagen införs en hänvisning till bestämmelsen i varudelen. Genom förslaget blir det möjligt för parterna till ett avtal om

tillhandahållande av digitalt innehåll att under de närmare angivna förutsättningarna avvika från de objektiva kraven för avtalsenlighet.

Felbestämmelserna för varor bör tillämpas vid fel på digitalt innehåll

Om ett digitalt innehåll inte motsvarar de subjektiva eller objektiva krav som ställs på det eller om näringsidkaren inte uppfyller sin upplysnings- eller uppdateringsskyldighet, brister det i avtalsenlighet, dvs. det är då fel på det digitala innehållet. När det gäller krav på det digitala innehållets kvalitet och egenskaper som grundas av offentliga uttalanden (se ovan), ska dock avvikelser från dessa uttalanden enligt artikel 8.1 b inte utgöra fel på det digitala innehållet under vissa närmare angivna förutsättningar. Detta, liksom felkonstruktionen i övrigt, motsvarar vad som gäller för varor och en hänvisning till dessa regler bör göras i den nya lagen.

I artikel 10 i digitaldirektivet regleras rättsliga fel. Med sådana fel avses begränsningar av konsumentens användning av det digitala innehållet till följd av en kränkning av tredje parts rättigheter, särskilt immateriella rättigheter (se skäl 53 och 54). I avsnitt 6.8.2 föreslår regeringen att det i den nya lagen ska finnas till varudirektivet anpassade bestämmelser om rättsliga fel för varor. Artiklarna om rättsliga fel i de två direktiven är likalydande. Regeringen föreslår därför att artikel 10 i digitaldirektivet om rättsliga fel på digitalt innehåll genomförs genom en hänvisning till bestämmelserna i den nya lagen om rättsliga fel avseende varor.

Regeringen föreslår i avsnitt 6.8.2 att vissa ytterligare bestämmelser om fel förs över från den nuvarande konsumentköplagen (18 § och 19 § fjärde stycket). Det handlar om fel när varan är bristfällig från säkerhetssynpunkt och fel vid bristande säkerhetsinformation. Utredningen anser att det för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll inte finns förutsättningar att hänvisa till dessa felbestämmelser. Regeringen är av en annan uppfattning.

Det finns i digitaldirektivet visserligen inte några uttryckliga bestämmelser som motsvarar de nu aktuella. Det handlar emellertid om bestämmelser som i huvudsak gäller säkerhetsbrister, och bristfällig information enligt bl.a. produktsäkerhetslagen (2004:551). Digitaldirektivet påverkar inte nationell rätt i den utsträckning de berörda frågorna inte regleras i direktivet och detta särskilt gäller för det digitala innehållets lagenlighet (se skäl 12). De aktuella bestämmelserna i nuvarande konsumentköplagen, som för varor ska föras över till den nya lagen, utgör en del av det inom EU till stor del harmoniserade regelkomplex som ska motverka att farliga varor finns på marknaden; produktsäkerhetslagen grundas på det allmänna produktsäkerhetsdirektivet (2001/95/EG) som ska tillämpas på alla produkter som är avsedda för konsumenter. Enligt artikel 3.7 i digitaldirektivet gäller vidare att om en bestämmelse i direktivet strider mot bestämmelser i en annan unionsakt som reglerar en särskild sektor eller ett särskilt ämne, ska bestämmelsen i den andra unionsakten ha företräde. I skäl 36 nämns i detta sammanhang särskilt konsumentskyddsregler. Det kan dessutom hävdas att det bestämmelserna tar sikte på i praktiken ryms inom de objektiva krav på det digitala innehållet som återfinns i artikel 8.1 b, där det anges att det digitala innehållet ska besitta sådana egenskaper, inklusive säkerhet, som är normala och som konsumenten rimligen kan förvänta sig. Enligt regeringens bedömning är det

därför möjligt att för digitalt innehåll i den nya lagen hänvisa till de redovisade bestämmelserna om säkerhetsbrister i varor.

En annan sak är att produktsäkerhetsreglerna inte nödvändigtvis är relevanta för digitalt innehåll. Regeringen noterar dock att reglerna om fel på digitalt innehåll även gäller för fysiska medier som fungerar som bärare av digitalt innehåll, t.ex. dvd-skivor, vilka i dag anses som varor för vilka de nu behandlade felbestämmelserna är tillämpliga. Att bestämmelserna kommer att gälla för digitalt innehåll som utgör digitala delar av en vara talar också för att låta bestämmelserna gälla även för annat digitalt innehåll. Allt digitalt innehåll i en vara utgör nämligen inte sådana delar och genom att ha enhetliga felregler även i detta avseende minskar behovet av att behöva klassificera det digitala innehållet eller avgöra om felet härrör från det digitala innehållet eller den lösa sak det hör till. Det handlar om konsumentskyddsregler för farliga produkter. Enligt regeringens mening bör dessa, vid behov, därför kunna tillämpas även för digitalt innehåll enligt digitaldirektivet.

Något om avbrott i ett kontinuerligt tillhandahållande

Digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period skiljer sig från traditionella varor och även från digitalt innehåll som tillhandahålls genom ett enstaka tillhandahållande, bl.a. genom att det inte finns ett avlämnande eller ett enda tillhandahållande. En aspekt av detta är att det kan diskuteras om avbrott i ett kontinuerligt tillhandahållande utgör fel på det digitala innehållet, som kan föranleda felpåföljder, eller om det utgör ett dröjsmål från näringsidkarens sida med att tillhandahålla (leverera) innehållet, som kan föranleda dröjsmålspåföljder.

En utgångspunkt för den bedömningen är artikel 8.4 i digitaldirektivet som anger att om avtalet föreskriver ett kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet under en period, ska det föreligga avtalsenlighet hos innehållet under hela denna period. Detta innefattar en skyldighet för näringsidkaren att säkerställa att innehållet fungerar och kan användas som det är tänkt. Artikeln kompletteras av skäl 51 som särskilt behandlar frågan om avbrott i ett kontinuerligt tillhandahållande. I skälet anges att kortvariga avbrott i tillhandahållandet av digitalt innehåll bör behandlas som fall av bristande avtalsenlighet (fel) om dessa avbrott är mer än försumbara eller om de är återkommande. Direktivet uttalar alltså en uppfattning om vad som ska anses utgöra fel eller inte fel. Uttalandet fokuserar dock på väldigt kortvariga eller sporadiska avbrott och det går inte nödvändigtvis att dra slutsatsen att bedömningen ska vara densamma vid långvariga avbrott, t.ex. under sex månader.

Skyldigheten att tillhandahålla digitalt innehåll regleras i artikel 5. Näringsidkaren ska tillhandahålla innehållet och ska anses ha fullgjort sin tillhandahållandeskyldighet när konsumenten, på närmare angivet sätt, ges tillgång eller åtkomst till innehållet (se avsnitt 7.3). När väl detta har skett framstår det enligt regeringens mening som rimligt att näringsidkarens ansvar övergår till att enbart säkerställa avtalsenligheten (se artiklarna 8.4 och 11.3). Det ligger därmed nära till hands att betrakta alla avbrott i ett kontinuerligt tillhandahållande som fel på det digitala innehållet, dvs. även långvariga avbrott. Det avgörande för bedömningen av om det vid kontinuerligt tillhandahållande är fråga om dröjsmål eller fel skulle då vara

om tillhandahållandet har påbörjats eller inte (se avsnitt 7.3 om när detta ska anses ha skett). En sådan tolkning har den fördelen att det då finns en i grunden likartad syn på felbegreppet mellan varor och olika former av tillhandahållanden av digitalt innehåll och därmed mellan lagens olika delar. Regeringen anser sammanfattningsvis att avbrott i kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll genomgående bör betraktas som fel på innehållet.

Det är samtidigt vanskligt att en gång för alla, i förhand och generellt, göra detta ställningstagande, särskilt med beaktande av att en rad olika omständigheter kan inverka på bedömningen i det enskilda fallet, t.ex. typen av digitalt innehåll, karaktären och längden på avbrottet, orsaken till avbrottet och innehållet i parternas avtal. Det framstår därför inte som lämpligt att i lag reglera denna fråga utan endast ge den nu redovisade vägledningen för rättstillämparens framtida bedömning av enskilda fall.

7.7.2 Version och integration

Regeringens förslag: Ett digitalt innehåll ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks, om inte något annat följer av avtalet.

Ett fel på det digitala innehållet som uppkommer till följd av bristande integrering med konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning ska anses utgöra ett fel som näringsidkaren ansvarar för, om innehållet har integrerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning. Detsamma ska gälla om konsumenten själv har utfört integreringen och felet beror på bristfälliga anvisningar för integreringen som har tillhandahållits av näringsidkaren.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem.

Skälen för regeringens förslag

Krav på senaste version av det digitala innehållet

Enligt artikel 8.6 i digitaldirektivet ska digitalt innehåll tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig vid den tidpunkt då avtalet ingicks, om parterna inte kommit överens om något annat. Som bl.a. *Discovery Networks Sweden AB* anför fokuserar bestämmelsen på att konsumenten under avtalsperioden inte ska få en äldre version av innehållet än vad som finns tillgängligt och inte på innehållsmässiga variationer i en digital tjänst.

Att det digitala innehållet ska tillhandahållas i sin senaste version utgör enligt direktivet ett objektivt krav på avtalsenlighet och enligt regeringens uppfattning behöver detta krav framgå av lag. Det bör därför införas en bestämmelse i den nya lagen som gäller särskilt för tillhandahållande av digitalt innehåll enligt digitaldirektivet. Enligt *Lagrådet* förefaller det antagligt att näringsidkarens ansvar är avsett att vara begränsat till den version som är tillgänglig för denne. Det är inte tydligt vad Lagrådet avser med detta. Enligt regeringens uppfattning är det naturligtvis så att kravet

på senaste version inte kan avse en version som näringsidkaren saknar faktiska möjligheter att tillhandahålla. I likhet med vad utredningen anför ligger det närmast till hands att tolka direktivet som ett krav på den senaste versionen bland de olika versioner som vid tillfället finns tillgängliga på marknaden. Näringsidkaren kommer att ha möjlighet att sälja en annan, äldre version av det digitala innehållet som denne har omedelbart tillgänglig men det förutsätter att parterna avtalar om det.

Fel till följd av bristande integrering

För att det tillhandahållna digitala innehållet ska kunna användas krävs i regel att konsumenten har den utrustning som är nödvändig för att integrera konsumentens digitala miljö med det digitala innehållet. Integration definieras i artikel 2.4 i digitaldirektivet som sammankoppling och integrering av digitalt innehåll med de olika komponenterna i konsumentens digitala miljö, så att det digitala innehållet kan användas i enlighet med kraven för avtalsenlighet som föreskrivs i direktivet. Vad som avses kommer till bättre uttryck i den engelska språkversionen (linking och incorporation). Med digital miljö avses hårdvara, programvara och eventuell nätanslutning som används av konsumenten för åtkomst till eller användning av digitalt innehåll (artikel 2.9).

Ett fel på det digitala innehållet kan uppkomma till följd av att en nödvändig integrering inte sker eller sker på ett felaktigt sätt. Det kan t.ex. handla om att det brister i anslutningen eller att det digitala innehållet och konsumentens digitala miljö på något sätt är inkompatibla. Enligt artikel 9 ska bristande integrering av det digitala innehållet i konsumentens digitala miljö anses som ett fel på det digitala innehållet, om integreringen utfördes av näringsidkaren eller under dennes ansvar eller om integrering skulle utföras av konsumenten och den bristande integreringen beror på bristfälliga instruktioner som näringsidkaren har tillhandahållit. Det kan i sammanhanget anmärkas att enligt 2 kap. 2 § 18 distansavtalslagen ska näringsidkaren ge konsumenten information om funktionerna hos ett digitalt innehåll, inbegripet tekniska skyddsåtgärder, och, i den utsträckning näringsidkaren känner till eller rimligen kan förväntas känna till det, vilken maskin- och programvara som krävs för att använda det digitala innehållet.

Det finns inte några bestämmelser om integrering i varudirektivet, även om det finns betydande likheter med det direktivets reglering av bristande installation av varor (se avsnitt 6.8.2). Båda direktiven omfattar också installation av uppdateringar av digitalt innehåll. Intresset av enhetliga regler talar för att samma uttryck används och en gemensam bestämmelse tillämpas. Begreppen integration och installation är emellertid inte nödvändigtvis synonyma och åtgärderna ska utföras i delvis skilda miljöer. Digitaldirektivets bestämmelse om felaktig integrering är dessutom begreppsspecifik och det framstår som lämpligt att det framgår tydligt av lagen vad som särskilt ska gälla vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Regeringen föreslår därför att en särskild bestämmelse om bristande integrering av digitalt innehåll införs i den nya lagen.

7.8 Ansvar för fel på det digitala innehållet

7.8.1 Näringsidkarens ansvar för fel

Regeringens förslag: Vid ett enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll ska näringsidkaren svara för fel som fanns vid tidpunkten för tillhandahållandet (ursprungligt fel). Näringsidkarens ansvar ska gälla för sådana fel som visar sig inom tre år från tillhandahållandet.

Vid kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll ska näringsidkaren svara för fel som uppstår eller visar sig under avtalsperioden.

Näringsidkaren ska vara ansvarig för fel även efter de angivna ansvarstiderna, om denne har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om det handlar om ett säkerhetsfel eller rättsligt fel.

Näringsidkarens ansvar för bristande uppdatering ska gälla under den tid som uppdateringsskyldigheten gäller.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår en särskild bestämmelse om när felbedömningen ska göras. Utredningen föreslår inte att näringsidkaren i vissa fall ska vara ansvarig för fel efter det att ansvarstiden har löpt ut.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker utredningens förslag eller invänder inte mot dem.

Skälen för regeringens förslag

En delvis annan syn på näringsidkarens felansvar för digitalt innehåll

I digitaldirektivet finns ett antal bestämmelser som tar sikte på näringsidkarens felansvar i olika avseenden. Att utforma näringsidkarens felansvar rymmer flera aspekter. Det handlar om att bestämma vilka fel som näringsidkaren svarar för och under vilken tid efter köpet som ansvaret gäller. Dessa frågor avhandlas i detta avsnitt. I nästa avsnitt behandlas en ytterligare fråga om felansvaret, nämligen vem av parterna som har bevisbördan för att det är ett fel som näringsidkaren har ansvaret för.

Traditionellt svarar näringsidkaren inte för alla fel på en vara som kan uppkomma efter försäljningen. Ansvaret för varor är begränsat till s.k. ursprungliga fel, dvs. fel som fanns redan vid köpet, även om de visar sig först senare. Näringsidkaren har ett ansvar för sådana fel som visar sig under en viss period efter köpet. Detta innebär att konsumenten själv får svara för andra fel, liksom för ursprungliga fel som visar sig efter ansvarsperiodens utgång.

Den nu beskrivna ordningen kommer fortsatt att gälla för varor och i huvudsak för digitalt innehåll som tillhandahålls vid ett enstaka tillfälle, oavsett om innehållet utgör en digital del i en vara eller, som behandlas i detta avsnitt, ett fristående tillhandahållande. För digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period avviker båda direktiven från denna grundsyn och ansvarsreglerna utformas som en konsekvens av detta annorlunda.

Vid enstaka tillhandahållande är näringsidkaren ansvarig för fel som fanns vid tillhandahållandet

Innebörden av näringsidkarens felansvar när ett digitalt innehåll tillhandahålls vid ett enstaka tillfälle behandlas i artikel 11.2 första stycket i digitaldirektivet (se även skäl 56). Enligt den artikeln svarar näringsidkaren för bristande avtalsenlighet (fel) som fanns vid tidpunkten för tillhandahållandet, även om felet visar sig först senare. Ansvaret omfattar alltså ursprungliga fel och frågan om huruvida ett digitalt innehåll är felaktigt ska bedömas med hänsyn till innehållets beskaffenhet vid tillhandahållandet. Ansvarsregleringen är i princip densamma som för varor enligt varudirektivet. En bestämmelse av denna innebörd bör för enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll införas i den nya lagen.

När det sedan under hur lång tid näringsidkarens ansvar gäller, anges i artikel 11.2 andra stycket att medlemsstaterna vid avtal om enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll får begränsa näringsidkarens ansvar till att gälla en viss tidsperiod och att denna i så fall ska vara minst två år räknat från tidpunkten för tillhandahållandet.

Det är angeläget att sträva efter regler som är enhetliga med dem som ska gälla vid köp av varor. Regeringen föreslår i avsnitt 6.11.2 att konsumenten, liksom hittills, ska kunna göra fel gällande i tre år från varans avlämnande. Digitaldirektivet innehåller en minimiharmoniserad frist på två år. Enligt regeringen gör sig skälen för en längre ansvarsperiod gällande med samma styrka för enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll som för varor. En sådan längre frist ger framför allt ett starkt konsumentskydd. Det är också av betydande värde för alla tillämpare att ansvarsreglerna är enhetliga. Regeringen föreslår därför att samma sluttid för näringsidkarens ansvar som vid köp av varor bör införas när det gäller avtal om enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll. Det innebär att den yttersta felansvarstiden vid ett sådant tillhandahållande ska vara tre år.

Vid kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll gäller näringsidkarens ansvar under hela avtalsperioden

Om avtalet föreskriver ett kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll under en period, är näringsidkarens ansvar annorlunda utformat än vid ett enstaka tillhandahållande. Vid ett kontinuerligt tillhandahållande gäller enligt artikel 11.3 första stycket i digitaldirektivet att näringsidkaren ska svara för bristande avtalsenlighet som uppstår eller framkommer inom den tidsperiod då det digitala innehållet ska tillhandahållas enligt avtalet (se även artikel 8.4 och skäl 57). Med andra ord omfattar ansvaret alla fel som visar sig under den tid som avtalet löper, dvs. även om det inte är ett s.k. ursprungligt fel. Det gäller oavsett om det är ett tidsbegränsat avtal eller ett tillsvidareavtal.

I praktiken innebär reglerna att det för digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt inte är relevant att försöka fastställa när det tillhandahölls eller om innehållet var felaktigt vid den tidpunkten. Inte heller föreskrivs det någon yttersta tidsgräns för näringsidkarens ansvar, utan ansvaret ska gälla under hela avtalsperioden, oavsett hur lång den är. Fel under avtalsperioden är alltså som utgångspunkt näringsidkarens ansvar.

Regeringen konstaterar att digitaldirektivets reglering av näringsidkarens ansvar för fel på digitalt innehåll vid kontinuerligt tillhanda-

hållande med ett undantag motsvarar varudirektivets reglering avseende kontinuerligt tillhandahållande av sådant digitalt innehåll som utgör digitala delar i varor. Det som skiljer sig åt är att det för fel på den digitala delen finns en minimitid för ansvaret, som i huvudsak syftar till att skapa ett i tid enhetligt ansvar med varan (se avsnitt 8.6). Det är alltså uteslutande avtalsperiodens längd som styr näringsidkarens ansvar för digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt på fristående basis. Regeringen föreslår en bestämmelse av denna innebörd i den nya lagen.

Undantag när näringsidkaren har agerat otillbörligt och vid vissa fel

I den nuvarande konsumentköplagen finns ett undantag från den nuvarande skyldigheten att reklamera fel inom tre år, vilket alltså nu ska motsvara tiden under vilken näringsidkarens felansvar sträcker sig. Det avser fall då näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller då varan är felaktig utifrån vissa säkerhetsaspekter eller har ett rättsligt fel. I sådana fall gäller alltså ingen begränsning i tid av näringsidkarens ansvar. I avsnitt 6.11.2 föreslås att dessa undantag för varor ska föras över till den nya lagen.

Lagrådet konstaterar att ett sådant undantag saknas i lagrådsremissen när det gäller fel på digitalt innehåll och anser att det bör övervägas om den skillnaden är motiverad. Frågan behandlas i avsnitt 7.9 i samband med införandet av en preskriptionsfrist men den är lika relevant i detta sammanhang. Enligt regeringen är skillnaden inte motiverad, varför ett undantag från näringsidkarens yttersta ansvarstid vid fel på digitalt innehåll bör tas in i den nya lagen.

Särskilt om ansvaret för uppdateringar

Att näringsidkarens ansvar vid enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll är begränsat till ursprungliga fel som visar sig senast inom tre år efter tillhandahållandet påverkar enligt artikel 11.2 inte näringsidkarens skyldighet att hålla det digitala innehållet uppdaterat och därmed inte heller näringsidkarens ansvar för fel som uppstår på grund av att denna skyldighet inte uppfylls.

Som föreslås i avsnitt 7.7.1 ska näringsidkarens uppdateringsskyldighet gälla under den tid som konsumenten med fog kan förutsätta med tanke på det digitala innehållets typ och ändamål och med beaktande av omständigheterna och avtalets natur. Näringsidkarens ansvar för fel på det digitala innehållet som en följd av bristande uppdatering bör gälla under den tid som skyldigheten att uppdatera gäller. Detta bör komma till uttryck i den nya lagen.

Även för digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period gäller att näringsidkaren har en skyldighet att uppdatera innehållet. Den skyldigheten gäller under hela avtalstiden. Den tiden överensstämmer visserligen med den ansvarstid i övrigt som nu föreslås gälla vid kontinuerligt tillhandahållande. Eftersom det dock finns en möjlighet för parterna att avtala om avvikelse från uppdateringsskyldigheten, inklusive avvikelse om den tid under vilken uppdatering ska ske (se avsnitt 7.7.1), bör det även för digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt i lagen anges att näringsidkarens svarar för fel på grund av bristande uppdatering under den tid som skyldigheten att uppdatera gäller.

7.8.2 Bevisbördan vid fel

Regeringens förslag: Ett fel på ett digitalt innehåll som visar sig inom ett år efter ett enstaka tillhandahållande ska anses ha funnits vid tillhandahållandet, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med innehållets eller felets art. På motsvarande sätt ska vid kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet ett fel som visar sig inom avtalsperioden som utgångspunkt anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för.

Presumtionen för näringsidkarens felansvar ska inte gälla om näringsidkaren visar att konsumentens digitala miljö är oförenlig med de tekniska krav som ställs på det digitala innehållet och näringsidkaren har informerat konsumenten om dessa krav på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående. Presumtionen ska inte heller gälla om konsumenten inte i skälig utsträckning och med de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande samarbetar med näringsidkaren för att fastställa om det är konsumentens digitala miljö som orsakat felet, förutsatt att näringsidkaren har informerat om konsekvensen av bristande samarbete på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men är något annorlunda utformat.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser ställer sig i huvudsak bakom förslaget eller invänder inte mot det. Några remissinstanser framför synpunkter på förslaget om konsumentens samarbetsskyldighet. *Svensk Handel* är positiv till att det föreskrivs att konsumenten har en skyldighet att samarbeta med näringsidkaren vid felsökning för att näringsidkarens ansvar ska gälla. *Integritetsskyddsmyndigheten* anser att tanken på att låta näringsidkaren fjärrstyra konsumentens dator är mycket långtgående och innebär stora säkerhets- och integritetsrisker. Även *Konsumentverket* framhåller att skyldigheten är mycket långtgående och skulle kunna vara till skada för konsumenten. Enligt verket bör det endast i rena undantagsfall komma i fråga att näringsidkaren ges tillgång till konsumentens it-miljö. *Nordic Entertainment Group AB* och *Discovery Networks Sweden AB* anser att det bör tydliggöras vilka krav som i praktiken kan ställas på en konsument för att denne ska anses ha uppfyllt sina skyldigheter. Det är enligt dem vidare oklart hur reglerna om näringsidkarens bevisbörda och konsumentens skyldighet att samverka förhåller sig till frågan om det överhuvudtaget är fråga om ett fel på det digitala innehållet.

Skälen för regeringens förslag

Bevisbördereglerna skiljer sig delvis från dem som gäller för varor

Frågan om näringsidkarens felansvar innefattar att bestämma vilka fel som kan göras gällande gentemot näringsidkaren och under vilken tid det kan ske (se avsnitt 7.8.1). Det måste därutöver avgöras vem av näringsidkaren och konsumenten som har bevisbördan för att det är ett fel som näringsidkaren ansvarar för. Den frågan behandlas i artikel 12 i digitaldirektivet.

När det gäller frågan om bevisbörda finns det i digitaldirektivet olika grundregler för enstaka och kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll (artikel 12.2 och 12.3). Det finns för båda typerna av tillhanda-

hållande vissa likheter med men även skillnader mellan digitaldirektivets regler och varudirektivets regler om varor med digitala delar. Digitaldirektivets bevisbörderegler är t.ex. inte utformade som presumtionsregler på det sätt som varudirektivets är, och innehåller vissa tilläggsregler (artikel 12.4 och 12.5) som inte återfinns i varudirektivet.

Bevisbördereglernas utformning förklaras i digitaldirektivet (skäl 59) med att näringsidkaren, på grund av bl.a. den stora komplexitet som kännetecknar digitalt innehåll och näringsidkarens bättre kunskaper och tillgång till expertkunskap, teknisk information och högteknologiskt stöd, har bättre förutsättningar än konsumenten att känna till varför det digitala innehållet är felaktigt. Skillnaderna i förhållande till det som gäller för varor beror delvis på att det för kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll är svårare att förhålla sig till ursprungliga fel och frister som utgår från ett visst tillhandahållande och en viss tillhandahållandetidpunkt.

Bevisbördan vid enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll

Vid ett enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll ska, som föreslås i avsnitt 7.8.1, näringsidkaren svara för fel som fanns redan vid tillhandahållandet (ursprungligt fel), under förutsättning att felet visar sig senast tre år därefter. När det gäller bevisbördan är utgångspunkten att det är konsumenten som ska bevisa bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet, dvs. att det finns ett fel. Däremot har det inte ansetts rimligt att konsumenten också ska behöva bevisa att felet fanns vid tidpunkten för tillhandahållandet. I stället är det näringsidkarens uppgift att bevisa avtalsenligheten hos det digitala innehållet vid den tidpunkten (se skäl 59).

Detta kommer till uttryck i artikel 12.2 som anger att bevisbördan med avseende på avtalsenligheten hos det digitala innehållet ska åvila näringsidkaren för bristande avtalsenlighet som framkommer inom ett år från tidpunkten för tillhandahållandet. Detta innebär alltså att näringsidkaren måste bevisa att ett fel som visar sig under det första året efter tillhandahållandet inte fanns vid tillhandahållandet för att undgå ansvar för felet. Om ett fel visar sig efter ett år, har konsumenten rätt att i ytterligare två år göra felet gällande och om konsumenten då visar att det är ett ursprungligt fel så är näringsidkaren ansvarig för det. Bevisbördan för att det är ett ursprungligt fel ligger i en sådan situation på den som gör felet gällande, dvs. på konsumenten.

Digitaldirektivets ettåriga frist är fullharmoniserad och det finns därför inte utrymme att överväga en längre frist (jfr avsnitt 6.11.3 där en tvåårig frist föreslås gälla för varor). Regeringen föreslår mot den bakgrunden att det i den nya lagen föreskrivs att näringsidkaren ska ha bevisbördan för att ett fel som visar sig inom ett år efter tillhandahållandet inte fanns redan vid tillhandahållandet. Regeringen återkommer nedan till hur regeln närmare bör utformas.

Bevisbördan vid kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll

Vid kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll ska, som föreslås i avsnitt 7.8.1, näringsidkaren svara för fel som uppstår eller framkommer under avtalsperioden. Bevisbördan kommer till uttryck i artikel 12.3 som föreskriver att näringsidkaren har bevisbördan för avtalsenlighet under avtalsperioden, om fel framkommer under den perioden. Detta synes inne-

bära att näringsidkaren inte bara ansvarar för fel under denna period utan också har bevisbördan för att det digitala innehållet under samma period inte är felaktigt, eller med direktivets ord att innehållet är avtalsenligt.

Digitaldirektivets regler om omvänd bevisbörda vid kontinuerligt tillhandahållande är inte lättillgängliga. Ett sätt att förstå artikeln är att näringsidkaren ska visa att felet inte har uppstått eller framkommit under avtalsperioden. Att det sker efter avtalsperiodens slut är dock i detta fall inte aktuellt och att felet uppstår innan tillhandahållandet påbörjas kan rimligen inte befria näringsidkaren från felansvar. *Lagrådet* är närmast inne på att bevisbördan gäller huruvida ett fel som visar sig under den efterföljande treårstiden har uppkommit under ansvarstiden. Eftersom ett typfall av kontinuerligt tillhandahållande är en strömningstjänst som avslutas när avtalet upphör att gälla är det dock svårt att se hur ett fel skulle kunna visa sig för konsumenten i tiden därefter och regeringen kan inte heller se hur en sådan ordning skulle vara förenlig med direktivet (se om denna fråga även avsnitt 8.6.2).

Att det digitala innehållet tillhandahålls kontinuerligt under en period innebär att det ständigt tillhandahålls, vilket i praktiken innebär att ett fel alltid finns vid tillhandahållandet. Alla fel skulle därmed kunna anses vara ursprungliga. Det är dock inte meningsfullt att diskutera i dessa termer när ansvaret inte ska bestämmas utifrån en tidpunkt för felets uppkomst utan under en tidsperiod när det existerade. Digitaldirektivets regler i denna del medför därmed att det för kontinuerligt tillhandahållande inte är relevant att försöka fastställa när det tillhandahölls eller om innehållet var felaktigt vid just den tidpunkten. I stället är det en ansvarsperiod som fastslås. Fel under avtalsperioden är som utgångspunkt näringsidkarens ansvar.

Regeringen föreslår att det i den nya lagen tas in en bestämmelse som genomför artikel 12.3 i direktivet, med innebörd att näringsidkaren vid kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll under en period har bördan att bevisa att fel som uppstått eller visat sig inom den avtalade perioden inte har inneburit bristande avtalsenlighet i det digitala innehållet under den perioden.

Inget ansvar vid brister i konsumentens digitala miljö

Medan artikel 12.2 och 12.3 i realiteten innebär att näringsidkaren har bevisbördan för att ett fel inte är ett sådant fel som näringsidkaren svarar för, innebär artikel 12.4 att näringsidkaren kan undvika den bördan genom att i stället bevisa att det finns brister på konsumentens sida. I artikel 12.5 finns en kompletterande regel om konsumentens samarbete i detta avseende, som behandlas nedan.

Enligt artikel 12.4 behöver näringsidkaren inte visa att felet inte är ursprungligt (vid enstaka tillhandahållande) eller att det digitala innehållet har varit avtalsenligt under avtalsperioden (vid kontinuerligt tillhandahållande), om näringsidkaren visar att konsumentens digitala miljö är oförenlig med de tekniska krav som gäller för det digitala innehållet och att näringsidkaren har informerat konsumenten om dessa krav på ett klart och begripligt sätt innan avtalet ingicks. Med digital miljö avses hårdvara, programvara och eventuell nätanslutning som används av konsumenten för åtkomst till eller användning av digitalt innehåll (se artikel 2.9). Det handlar alltså i praktiken om en alternativ eller kompletterande bevisbörda

för näringsidkaren som, om den uppfylls, leder till att näringsidkaren inte blir ansvarig för ett fel.

Regeringen anser att det för att genomföra artikeln bör införas en bestämmelse med det nu redovisade innehållet i den nya lagen.

Konsumenten har bevisbördan för fel vid bristande samarbete

Enligt artikel 12.5 gäller att konsumenten, så långt det rimligen är möjligt och nödvändigt, ska samarbeta med näringsidkaren för att fastställa om orsaken till felet på det digitala innehållet står att finna i konsumentens digitala miljö. Skyldigheten att samarbeta är enligt artikeln begränsad till de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten. Om konsumenten inte samarbetar, och näringsidkaren på ett tydligt och begripligt sätt har informerat konsumenten om dessa krav innan avtalet ingicks, ska bevisbördan i stället åvila konsumenten. Innebörden är således att näringsidkarens bevisbörda enligt artikel 12.2 respektive 12.3 i ett sådant fall inte kvarstår. Bestämmelsen kan ses som ett komplement till artikel 12.4. För att kunna bevisa att felet ligger hos konsumenten kan näringsidkaren i vissa fall behöva undersöka den saken med hjälp av konsumenten. Om konsumenten inte medverkar på det sätt och i den utsträckning som krävs, får konsumenten ta över bevisbördan och alltså visa att felet inte ligger hos honom eller henne för att näringsidkaren ska vara ansvarig för det.

Utredningens förslag om att införa bestämmelser motsvarande de i artikel 12.5 får ett blandat remissmottagande. Medan *Svensk Handel* är positiv till att det klargörs att konsumenten har en skyldighet att samarbeta med näringsidkare vid felsökning, är bl.a. *Integritetsskyddsmyndigheten* och *Konsumentverket* mer negativa. Deras synpunkter är att det är mycket långtgående att låta företrädare för näringsidkaren fjärrstyra en konsuments dator och att konsumenten riskerar att åsamkas skada och utsättas för stora säkerhets- och integritetsrisker. *Nordic Entertainment Group AB* anser att det bör tydliggöras vilka krav som i praktiken kan ställas på en konsument för att denne ska anses ha uppfyllt sin samarbetsskyldighet.

Näringsidkaren har alltså bevisbördan för att det digitala innehållet är avtalsenligt. När konsumenten påstår att det finns ett fel och kräver avhjälpande åtgärder av näringsidkaren, är det enligt regeringens mening inte orimligt att näringsidkaren ges vissa möjligheter att undersöka konsumentens digitala miljö för att kunna avgöra om felpåståendet har någon grund.

Regeringen konstaterar att artikel 12.5 kompletteras av uttalanden i skäl 60 i direktivet som är av betydelse för förståelsen av innebörden av konsumentens samarbetsskyldighet. Just mot bakgrund av att en näringsidkares virtuella tillgång till konsumentens digitala miljö är ägnad att kunna medföra de typer av risker som remissinstanserna pekar på anges det tydligt i skälet att virtuell tillgång till konsumentens digitala miljö endast ska kunna få ske i undantagsfall. Det handlar om vederbörligen motiverade situationer där näringsidkaren efter att ha provat alla andra metoder inte finner någon annan utväg. Endast de tillgängliga tekniska medel som är minst ingripande för konsumenten ska utnyttjas och som nämns i skäl 60 kan detta t.ex. avse automatiskt genererade tillbudsrapporter eller uppgifter om konsumentens internetuppkoppling. Eftersom det endast kan bli tal om virtuell tillgång då det inte finns någon annan utväg, är det sannolikt få fall då det kommer att krävas sådan tillgång

till konsumentens digitala miljö för att näringsidkaren ska kunna kontrollera om orsaken till den bristande avtalsenligheten är hänförlig till den miljön. Dessutom ska samarbetsskyldigheten inte påverka den grundläggande rätten till skydd för privatlivet, vilket även omfattar konfidentialitet och kommunikation liksom skyddet av konsumentens personuppgifter (se skäl 60 och även skäl 87 som anger att direktivet står i överensstämmelse med EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, där bl.a. respekten för privatliv och rätten till personuppgifter garanteras).

Enligt regeringen bör alltså en näringsidkare i största möjliga utsträckning göra sin felsökning på andra sätt än genom att ha virtuell tillgång till konsumentens digitala miljö och om sådan tillgång i något fall behövs måste näringsidkaren säkerställa att det kan ske på ett ändamålsenligt sätt. Regeringen vill även framhålla att konsumenten i alla situationer kommer att ha ett eget val när det gäller om virtuell tillgång ska godtas eller inte, om än att en konsument som utan att det är motiverat nekar sådan tillgång då också får räkna med att åläggas bevisbördan för att ett fel fanns redan vid ett enstaka tillhandahållande eller under avtalets löptid för det fall tillhandahållandet är kontinuerligt. Regeringen anser mot denna bakgrund att det inte bör finnas några betydande risker med den ordning som direktivet föreskriver.

Artikel 12.5 är en del av digitaldirektivets fullharmonisering och måste som sådan genomföras i svensk rätt. I ljuset av det som anförs ovan finns det enligt regeringens uppfattning anledning att inte lyfta fram konsumentens samarbete som en närmast fristående skyldighet utan tydligare placera den i sitt sammanhang. Som utgångspunkt är det näringsidkaren som svarar för uppkomna fel och har bevisbördan för att så inte är fallet. Det bör då vara upp till näringsidkaren att vid behov begära hjälp av konsumenten. Det är också viktigt att näringsidkaren informerar konsumenten om vad denne kan förväntas behöva göra och om vad konsekvenserna av att inte samarbeta kan innebära, så konsumenten själv kan ta ställning till om och i vilken utsträckning begärd hjälp ska ges.

Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen tas in en bestämmelse om att näringsidkarens bevisbörda för fel bortfaller om konsumenten i den utsträckning som kan anses skälig inte samarbetar med näringsidkaren för att avgöra om det är konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning som orsakat felet. Vidare bör det tydliggöras i lagen att näringsidkarens felsökning är begränsad till de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten. Det bör slutligen anges att följden av konsumentens bristande samarbete – att näringsidkarens skyldighet att bevisa att han eller hon inte är ansvarig för felet inte gäller – endast blir aktuell om näringsidkaren före avtalets ingående har upplyst konsumenten om detta. Upplysningen bör lämnas på ett klart och begripligt sätt (jfr motsvarande informationskrav i avsnitt 7.13).

Näringsidkarens bevisbörda bör utformas som en presumtionsregel

Det kan konstateras att varken artikel 12.2 (enstaka tillhandahållande) eller artikel 12.3 (kontinuerligt tillhandahållande) i digitaldirektivet är utformade som uttryckliga presumtionsregler på det sätt varudirektivet är. Det handlar emellertid i praktiken närmast om olika sätt att uttrycka sig. Att näringsidkaren ska bevisa att ett digitalt innehåll är felfritt eller att ett

digitalt innehåll ska anses felaktigt, om inte näringsidkaren bevisar något annat, är två sätt att beskriva samma sak.

Regeringen strävar i denna proposition efter enhetlighet i regelverket som genomför de båda direktiven. I avsnitt 8.6.2 föreslår regeringen att bevisbördan för fel på det digitala innehållet i en vara med digitala delar utformas som presumtionsregler. Med hänsyn till detta bör de bestämmelser i den nya lagen som genomför artikel 12.2 och 12.3 i digitaldirektivet utformas på motsvarande sätt. Fel som framkommer inom ett år från tillhandahållandet respektive under avtalsperioden bör anses vara fel som näringsidkaren svarar för, om inte något annat visas eller detta är oförenligt med innehållets eller felets art. *Lagrådet* ifrågasätter varför regeln om kontinuerligt tillhandahållande inte är lika för varor med digitala delar och digitalt innehåll. Förklaringen är att direktiven skiljer sig åt när det gäller under vilken period som bevisbördan för fel åligger näringsidkaren.

Vad näringsidkaren med regeringens förslag har att bevisa är att felet vid enstaka tillhandahållande uppstått efter tillhandahållandet, och vid kontinuerligt tillhandahållande att felet inte utgör bristande avtalsenlighet under avtalsperioden eller med andra ord visa att det som gör att ett digitalt innehåll inte går att använda på avsett sätt inte är ett köprättsligt fel. Tilläggsregeln om konsumentens digitala miljö (artikel 12.4) kommer då att utgöra ett komplement till dessa regler. För enstaka tillhandahållande tydliggör den regeln närmast ett sätt att visa att det inte är ett ursprungligt fel, men för kontinuerligt tillhandahållande är det ett undantag från bevisbörderegeln och ett sätt att undgå ansvar trots att felet framkommit under avtalsperioden.

Konsumentens bevisbörda för att det rör sig om ett fel

Allmänt gäller att konsumenten har bevisbördan för att det överhuvudtaget finns ett fel. Utredningen anser att detta bör gälla även vid fel på digitalt innehåll och hämtar stöd för sin uppfattning i skäl 59. *Nordic Entertainment Group AB* anser att det är oklart hur det förhållande att näringsidkarens bevisbörda aktualiseras först när konsumenten har visat att det föreligger ett fel kan förenas med konsumentens skyldighet att samarbete i artikel 12.4. I de situationer där konsumenten inte har kunnat ta del av ett digitalt innehåll och det beror på konsumentens utrustning kan det enligt bolaget knappast föreligga något fel och därmed ingen bristande avtalsenlighet.

I rättsfallet Faber mot Autobedrijf Hazet Ochten BV (C-497/13, EU:C:2015:357) behandlas konsumentens bevisbörda för fel enligt 1999 års konsumentköpsdirektiv. EU-domstolen uttalar om denna börda bl.a. följande. För det första måste konsumenten visa att den sålda varan inte är avtalsenlig genom att den t.ex. inte har de egenskaper som har avtalats eller inte är lämplig för de ändamål för vilka varor av det slaget vanligen förväntas kunna användas. Konsumenten är endast skyldig att styrka att felet föreligger och inte även att visa orsaken till felet eller att det beror på näringsidkaren. För det andra behöver konsumenten styrka att felet har visat sig, dvs. faktiskt har uppenbarat sig, inom den tid presumtionsregeln gäller (punkterna 70, 71 och 75). När det gäller vilka beviskrav som ställs på konsumenten att visa att det föreligger fel avgörs det i princip av nationella regler. Dessa måste dock vara förenliga med effektivitetsprincipen. Det betyder att det inte får uppställas krav som medför att det

blir omöjligt eller orimligt svårt för konsumenten att utöva sina rättigheter (se domen punkterna 64 och 65, Herre, Konsumentköplagen, kommentaren till 20 a § fotnot 145 samt rättsfallen NJA 2013 s. 524 och NJA 2015 s. 233).

En inneboende svårighet för konsumenten när det gäller fel på ett digitalt innehåll är att det inte handlar om att bedöma ett självständigt fysiskt föremål utan i stället att bedöma det digitala innehållets funktion och kvalitet i den digitala miljö som det används i. Den utmaning som detta kan innebära för konsumenten i bevishänseende uppmärksammas i skäl 59 och uttrycks i artikel 12 som att näringsidkaren har bevisbördan för att det digitala innehållet är avtalsenligt, dvs. inte är felaktigt enligt de konsumentköprättsliga reglerna. Det nu redovisade EU-domstolsavgörandet handlar om fel på en vara. Det är ytterst den domstolen som får ta ställning till motsvarande fråga när det gäller bevisbördan för konsumenten enligt digitaldirektivet, i ljuset av de särskilda förhållande som gäller för digitalt innehåll.

7.9 Reklamation och preskription

Regeringens förslag: Konsumentens rätt att göra gällande fel på det digitala innehållet ska preskriberas två månader efter det att tiden för näringsidkarens felansvar har upphört. Näringsidkaren och konsumenten ska dock få komma överens om en längre tid för att kunna göra felet gällande. Någon särskild preskriptionsfrist ska inte gälla om näringsidkaren bl.a. agerat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Regeringens bedömning: Någon reklamationsplikt för konsumenten bör inte införas.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte något undantag från preskriptionsfristen.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna ställer sig bakom utredningens förslag och bedömning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En reklamationsplikt får inte införas

I den nuvarande konsumentköplagen föreskrivs en reklamationsskyldighet som innebär att köparen inom en viss tid måste anmäla fel på en vara till näringsidkaren för att lagens bestämmelser om påföljder vid fel ska aktualiseras (23 §). Varudirektivet medger att en sådan reklamationsplikt för konsumenten behålls, och regeringen föreslår i avsnitt 6.12 att en sådan införs i den nya lagen.

En ordning med krav på reklamation har funnits länge i Sverige. En reklamationsskyldighet återfinns inte bara i konsumentköplagen utan i en rad andra lagar på det obligationsrättsliga området. Lagfästa regler om reklamation anses ge uttryck för en allmän princip inom civilrätten om att en köpare som vill göra gällande påföljder vid avtalsbrott inte kan förhålla sig passiv utan behöver reklamera utan oskäligt uppehåll (se rättsfallet NJA 2018 s. 127).

Digitaldirektivet innehåller inte någon bestämmelse om att konsumenten ska vara skyldig att reklamera fel på det digitala innehållet eller som medger att en sådan skyldighet ändå föreskrivs i svensk rätt. Regeringen konstaterar att det tvärtom anges i direktivet att medlemsstaterna inte har rätt att föreskriva ytterligare formella eller materiella krav om bl.a. avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet och formerna för att vidta sådana åtgärder, Som exempel anges i skäl 11 att det inte är tillåtet att i nationell rätt föreskriva regler om en skyldighet för konsumenten att underrätta näringsidkaren om bristande avtalsenlighet inom en viss period.

Mot denna bakgrund saknas det förutsättningar att vid fel på det digitala innehållet uppställa en reklamationsskyldighet i lag för konsumenten. Även utan en sådan plikt både bör och kan naturligtvis konsumenten anmäla fel till näringsidkaren. Det är ofta det enda eller i vart fall mest effektiva sättet att uppmärksamma näringsidkaren på felet och få till stånd en rättelse. Vad avsaknaden av en reklamationsplikt däremot innebär är att konsumenten inte behöver anmäla fel inom en viss tid för att bibehålla sin rätt. Det är i och för sig olyckligt att en reklamationsfrist inte kan uppställas, men risken för att det skulle leda till problem bör inte överdrivas. Det finns normalt inte något skäl för en konsument att avvakta med att anmäla ett fel eftersom det är konsumentens användning av det digitala innehållet som påverkas negativt av att felet på det digitala innehållet inte avhjälps.

En särskild preskriptionsregel bör införas

Konsumenten behöver alltså normalt påtala fel för att få till stånd ett avhjälpande, men det uppställs inte något krav på när det senast ska ske. Det innebär att konsumenten således har möjlighet att påtala fel under hela ansvarsperioden, oavsett när felet uppstod eller visade sig. Som föreslås i avsnitt 7.8.1 ska ansvarsperioden vara tre år från tillhandahållandet vid ett enstaka tillhandahållande av det digitala innehållet och avtalsperioden vid ett kontinuerligt tillhandahållande av innehållet under en period.

För varor betecknas utgången av näringsidkarens ansvarsperiod enligt nuvarande konsumentköplag som en yttersta reklamationstid. När den tiden har gått ut kan konsumenten inte längre göra gällande fel som näringsidkaren ansvarar för. Det är alltså fråga om en preskriptionstid.

I artikel 11.2 tredje stycket i digitaldirektivet anges för enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll att om konsumentens rättigheter är föremål för en preskriptionsfrist, ska medlemsstaterna säkerställa att den fristen gör det möjligt för konsumenterna att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder vid fel som framkommer inom den tidsperiod som anges i artikel 11.2 andra stycket. Denna period är minst två år och föreslås i avsnitt 7.8.1 vara tre år. Enligt artikel 11.3 finns en motsvarande preskriptionsregel vid kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll för fel som framkommer under avtalsperioden.

Enligt regeringen är det inte förenligt med direktivets krav att ha en preskriptionsregel som gäller direkt från ansvarstidens utgång, vilket är fallet i den nuvarande konsumentköplagen. Det skulle nämligen omöjliggöra för en konsument att påtala fel som uppstår i slutet av ansvarsperioden (se även skäl 58). I avsnitt 6.12 gör regeringen bedömningen att det för

varor av motsvarande skäl inte finns skäl att behålla nuvarande ordning, även om varudirektivet eventuellt är mer tillåtande i detta avseende.

Regeringen anser mot den bakgrunden att det bör införas en preskriptionsfrist för konsumenten att göra gällande sådana fel på det digitala innehållet som framkommer under den tid som näringsidkaren ansvarar för felet. Att införa en sådan frist skapar förutsebarhet för parterna i fråga om under hur lång tid ett krav med anledning av fel kan göras gällande. En tid om två månader efter det att näringsidkarens ansvarsperiod har löpt ut framstår enligt regeringens uppfattning som rimlig. Mot bakgrund av den stora variationen av de avtal som kommer att träffas av lagens regler bör det, i enlighet med vad utredningen föreslår, emellertid vara möjligt för parterna att träffa avtal om en längre preskriptionstid när så är önskvärt. En sådan frist motsvarar vad som föreslås gälla vid fel på varor. *Lagrådet* uppmärksammar att det i lagrådsremissen inte finns ett undantag likt det som finns för varor om att konsumenten utan begränsning i tid får åberopa ett fel om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om det är fråga om ett säkerhetsfel. Lagrådet anser att det bör övervägas om den skillnaden är motiverad. Undantaget avser en typ av handlande från näringsidkarens sida som är så klandervärt att det enligt regeringens mening är svårt att se varför det inte skulle finnas ett motsvarande undantag vid fel på digitalt innehåll. Därtill kommer intresset av enhetliga regler i den nya konsumentköplagen. Regeringen föreslår därför att motsvarande undantag införs (se även avsnitt 7.8.1). Eftersom det för digitalt innehåll inte ska finnas någon reklamationsplikt, avser undantaget enbart preskriptionsfristen.

7.10 Garantier

Regeringens bedömning: Det bör inte införas några bestämmelser om garantier avseende tillhandahållande av digitalt innehåll.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna delar bedömningen eller invänder inte mot den.

Skälen för regeringens bedömning: I digitaldirektivet finns inte några bestämmelser om garantier. Sådana bestämmelser finns däremot i varudirektivet och regeringen föreslår i avsnitt 6.13 att dessa genomförs genom bestämmelser i den nya lagen och i marknadsföringslagen (2008:486). För att främja enhetlighet skulle det visserligen kunna övervägas att införa en motsvarande reglering även på området för digitalt innehåll. Det har dock inte framkommit att det finns något behov av en civilrättslig reglering av garantier vid avtal som regleras av digitaldirektivet. Som utredningen anför är det också svårt att överblicka hur en sådan reglering skulle utformas. Exempelvis är det inte givet att den kan utformas på samma sätt som den som gäller för varor.

Mot den bakgrunden gör regeringen bedömningen att det inte bör införas regler om garantier på området för digitalt innehåll. Det kan noteras att regleringen i 22 och 22 a §§ marknadsföringslagen om information om garantier gäller garantier avseende produkter. Med produkter förstås bl.a. tjänster (se 3 § i den lagen). Bestämmelserna i marknadsföringslagen torde

 således vara tillämpliga för det fall en garanti lämnas i anslutning till ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll.

7.11 Påföljder vid fel på det digitala innehållet

7.11.1 Samma påföljdskatalog som för varor

Regeringens förslag: De påföljder som står till buds för en konsument vid fel på digitalt innehåll ska vara samma som vid fel på en vara. Konsumenten ska vid fel få kräva avhjälpande av felet, omleverans av det digitala innehållet eller prisavdrag eller häva avtalet. Dessutom ska konsumenten få hålla inne betalningen och kräva skadestånd.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 14 i digitaldirektivet innehåller bestämmelser om påföljder vid fel på ett digitalt innehåll. Regleringen är i hög grad lik den som finns i artikel 13 i varudirektivet, även om det i enskildheter finns skillnader mellan regleringarna som kommer att behandlas i de följande avsnitten.

Av artikel 14.1 i digitaldirektivet framgår att konsumenten vid fel har rätt att få det digitala innehållet återställt till avtalsenlighet, att få ett proportionellt prisavdrag eller att häva avtalet. Regeringen konstaterar att i princip samma påföljder står till buds för konsumenten vid fel på en vara. För att genomföra artikel 14 bör det i den nya lagen tas in bestämmelser om att konsumenten vid fel på digitalt innehåll ska ha rätt att kräva avhjälpande av felet, omleverans eller prisavdrag eller att kunna häva avtalet. Påföljdsreglerna är centrala i en köprättslig reglering och det framstår som lämpligt att då införa särskilda bestämmelser om påföljderna vid fel på digitalt innehåll i den nya lagen. De särskilda förutsättningarna som ska gälla för att ta vissa av påföljderna i anspråk behandlas nedan.

I digitaldirektivet finns, till skillnad mot varudirektivet, inte några bestämmelser om konsumentens rätt att vid fel på digitalt innehåll hålla inne betalningen. Det finns inte heller någon reglering om konsumentens rätt till skadestånd vid fel. Det står emellertid medlemsstaterna fritt att reglera denna typ av frågor och det har förutsatts att regler om skadestånd ska finnas nationellt (se artikel 3.10 samt skäl 15 och 73). Regeringens utgångspunkt är att reglerna så långt möjligt ska vara enhetliga för varor och digitalt innehåll. Mot den bakgrunden bör en konsument vid fel på digitalt innehåll ha motsvarande rätt som föreslås vid fel på varor att hålla inne sin betalning och få skadestånd (se avsnitt 6.14.4 om innehållande av betalning och skadestånd, avsnitt 6.15 om skadeståndets omfattning och avsnitt 6.16 om skadelidandes skyldighet att begränsa sin skada). Hänvisningar till dessa bestämmelser vid fel på varan bör därför tas in i lagen.

Det bör avslutningsvis nämnas att digitaldirektivet inte reglerar villkoren för behandling av personuppgifter (se skäl 38 och avsnitt 7.2). Det innebär att näringsidkarens eventuella rättsstridiga behandling av konsumentens personuppgifter inte utgör fel på det digitala innehållet eller på annat sätt ett avtalsbrott som ger konsumenten rätt att kräva köprättsliga påföljder, så

länge inte denna fråga uttryckligen har reglerats i parternas avtal eller anses strida mot objektiva krav för avtalsenlighet (se skäl 48). I stället ska näringsidkarens felaktiga personuppgiftsbehandling hanteras med stöd av det dataskyddsrättsliga regelverket.

7.11.2 Avhjälpande och omleverans

Regeringens förslag: Konsumenten ska ha rätt att kräva att näringsidkaren återställer det digitala innehållet till avtalsenligt skick, om en sådan åtgärd är möjlig och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Vid den senare bedömningen ska särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har och vilket värde som det digitala innehållet skulle ha haft om det inte hade varit felaktigt.

Ett återställande ska kunna ske genom avhjälpande av felet eller omleverans. Näringsidkaren ska få välja mellan de två påföljderna.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

Om konsumenten kräver en annan påföljd, ska näringsidkaren trots detta ha rätt att vidta avhjälpande eller omleverans under samma förutsättningar som gäller vid fel på en vara.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men utformas på ett något annat sätt och uppställer inte som en förutsättning att den återställande åtgärden ska vara möjlig att utföra.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: Vid fel på det digitala innehållet har konsumenten rätt att få det återställt till felfritt skick. Påföljden återställande i digitaldirektivet behandlas i artikel 14.2 och 14.3. Enligt artikel 14.2 ska konsumenten ha rätt att få det digitala innehållet återställt till avtalsenlighet, om detta inte skulle vara omöjligt eller ge upphov till oproportionellt höga kostnader för näringsidkaren. I sistnämnda avseende ska samtliga omständigheter i det enskilda fallet beaktas, inbegripet det värde som det digitala innehållet skulle ha haft om det inte hade funnits någon bristande avtalsenlighet och betydelsen av den bristande avtalsenligheten. I artikel 14.3 anges att återställandet ska göras inom skälig tid från den tidpunkt då näringsidkaren har underrättats av konsumenten om bristen på avtalsenlighet, vara kostnadsfritt och inte innebära någon väsentlig olägenhet för konsumenten, med hänsyn till det digitala innehållets natur och det ändamål för vilket konsumenten behövde innehållet.

Det finns en begreppsmässig skillnad mellan digitaldirektivet och varudirektivet. I digitaldirektivet används ordet återställa i stället för orden reparation och utbyte, som används i varudirektivet. Formen för återställandet regleras inte i digitaldirektivet. I skäl 63 anges emellertid att näringsidkaren, beroende på det digitala innehållets tekniska egenskaper, bör tillåtas välja en specifik metod för att återställa det digitala innehållet till avtalsenlighet. Detta kan enligt skälet t.ex. ske genom att näringsidkaren gör en uppdatering eller gör en ny kopia av det digitala innehållet tillgänglig för konsumenten.

Ett återställande kan enligt regeringens bedömning anses rymmas inom begreppsparet avhjälpande och omleverans. Även om det i vissa fall kan vara svårt att avgöra till vilken av dessa påföljder en viss teknisk åtgärd i praktiken hör anser regeringen att begreppen avhjälpande och omleverans bör kunna användas i den nya lagen när det gäller digitalt innehåll. Det är inte minst att föredra med beaktande av intresset av enhetliga regler. Mot bakgrund av innehållet i skäl 63 i direktivet anser regeringen att det i den nya lagen bör anges att det är näringsidkaren som bör få avgöra om återställandet ska ske genom avhjälpande eller omleverans. Detta är en skillnad mot vad som föreslås avseende avhjälpandeåtgärderna vid fel på en vara, där det som utgångspunkt är konsumenten som får göra valet. Regeringen föreslår att bestämmelserna i övrigt utformas i enlighet med digitaldirektivet.

Artikel 14 i digitaldirektivet är uppbyggd så att den enligt regeringens mening innebär att näringsidkaren ska ha rätt att försöka återställa det digitala innehållet till avtalsenlighet innan det kan bli aktuellt med prisavdrag eller hävning, förutom när det handlar om allvarliga fel, (se artikel 14.4 som behandlas nedan). I avsnitt 6.14.2 föreslår regeringen att nuvarande 27 § konsumentköplagen om en rätt för näringsidkaren att avhjälpa fel på en vara eller göra omleverans även om konsumenten kräver en annan påföljd, med vissa justeringar får sin motsvarighet i den nya lagen. Regeringen anser att en sådan rätt för näringsidkaren bör finnas även vid fel på ett digitalt innehåll. En hänvisning bör därför i denna fråga göras till reglerna för varor i den nya lagen.

7.11.3 Prisavdrag och hävning

Regeringens förslag: Konsumenten ska ha samma rätt till prisavdrag och hävning vid fel på ett digitalt innehåll som vid fel på en vara. Dessutom ska dessa påföljder kunna göras gällande om avhjälpande eller omleverans inte skett inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

Om konsumenten har betalat för tillhandahållandet, ska han eller hon inte få häva avtalet om näringsidkaren visar att felet är ringa. Prisavdrag ska endast kunna göras om konsumenten har betalat för tillhandahållandet.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men utformas delvis annorlunda.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Allmänna reklamationsnämnden* konstaterar att vissa av de påföljder som kan göras gällande vid fel inte kan komma i fråga när konsumentens motprestation är att tillhandahålla person-uppgifter. Det är enligt nämnden oklart vad konsumentens rätt att häva avtalet har för praktisk betydelse i en sådan situation och pekar på att konsumenten inte kan ”få tillbaka” sina personuppgifter.

Förutsättningar för konsumentens rätt till prisavdrag eller hävning

En konsuments rätt att göra gällande påföljderna prisavdrag och hävning vid fel på det digitala innehållet regleras i artikel 14.4 i digitaldirektivet. Rätten till dessa påföljder skiljer sig i viss utsträckning åt beroende på om konsumenten har betalat för det digitala innehållet eller i stället har tillhandahållit sina personuppgifter. Att ett pris har betalats utgör en naturlig förutsättning för att överhuvudtaget kunna kräva prisavdrag. När betalning har skett, får hävning endast ske om felet inte är ringa (se vidare nedan).

I digitaldirektivet anges att konsumenten i ett antal olika fall ska ha rätt antingen till ett proportionellt prisavdrag eller till att häva avtalet. Det första fallet är enligt artikel 14.4 a om åtgärden för återställandet är omöjlig eller oproportionerlig. Det andra fall som ger konsumenten rätt till hävning eller i förekommande fall prisavdrag är enligt artikel 14.4 b om näringsidkaren inte har återställt det digitala innehållet till avtalsenlighet i enlighet med artikel 14.3, dvs. kostnadsfritt, inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Enligt artikel 14.4 c har konsumenten, som ett tredje fall, rätt till prisavdrag eller hävning om felet kvarstår trots näringsidkarens försök att återställa det digitala innehållet till avtalsenligt skick. En rätt till prisavdrag eller hävning finns dessutom enligt artikel 14.4 d om felet är så allvarligt att det är motiverat att omedelbart göra ett prisavdrag eller häva avtalet. Slutligen har konsumenten enligt artikel 14.4 e en rätt till prisavdrag eller hävning om näringsidkaren har meddelat, eller det klart framgår av omständigheterna, att näringsidkaren inte kommer att återställa det digitala innehållet till avtalsenlighet inom skälig tid eller utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Konsumenten har således enligt digitaldirektivet rätt till prisavdrag eller hävning i flera situationer. Regeringen föreslår att rätten till dessa påföljder under de förutsättningar som direktivet anger tas in i den nya lagen. När det gäller den närmare utformningen av bestämmelserna får direktivets formulering att ett återställande skulle vara omöjligt eller ge upphov till oproportionerligt höga kostnader för näringsidkaren (punkt a, se även artikel 14.2 första meningen), som utredningen framhåller, anses rymmas inom vad som nuvarande konsumentköplagens formulering att påföljderna ”inte kommer i fråga” (jfr nuvarande 28 § första stycket). Som regeringen anför i avsnitt 6.14.3 bör däremot den senare formuleringen inte användas när det görs klart att näringsidkaren inte kommer att kunna utföra ett återställande i tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten (punkt e) eller när ett återställande har utförts men det digitala innehållet trots det inte har blivit felfritt (punkt c). Även fallet när felet är allvarligt bör uttryckligen anges i lagen (punkt d).

Det ovan anförda innebär att en konsument ska ha rätt till prisavdrag, förutsatt att han eller hon har betalat för tillhandahållandet, och att häva avtalet dels när avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte kan ske inom skälig tid efter att konsumenten framställde sitt krav, och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne, dels när felet är allvarligt, dels när ett återställande inte lett till att felet avhjälpts. Detta motsvarar vad regeringen föreslår ska gälla vid fel på varan. Till skillnad från varu-direktivet ger digitaldirektivet konsumenten därutöver en rätt till pris-

avdrag eller hävning när näringsidkaren har avhjälpt felet eller företagit omleverans men återställandet inte skedde inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav eller utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten (punkt b). Det framgår genom hänvisningen i artikel 14.4 till artikel 14.3. Denna möjlighet bör därför också komma till uttryck i den nya lagen. Eftersom konsumenten i en sådan situation har fått tillbaka ett felfritt digitalt innehåll lär det i praktiken inte bli aktuellt med prisavdrag. Däremot kan skadestånd aktualiseras.

Om det digitala innehållet tillhandahålls mot betalning, bör konsumenten, i enlighet med vad som anges i artikel 14.6, ha rätt att häva avtalet endast om den bristande avtalsenligheten inte är ringa. Näringsidkaren har bevisbördan för att felet är ringa (se avsnitt 6.14.3 om motsvarande börda vid fel på en vara). Någon motsvarande begränsning av hävningsrätten finns inte om konsumenten i stället har tillhandahållit sina personuppgifter. Skälet till detta är att en konsument som enbart tillhandahåller personuppgifter i utbyte mot ett digitalt innehåll annars inte skulle kunna göra gällande någon påföljd när ett avhjälpande eller en omleverans inte kommer till stånd; eftersom konsumenten inte kan få något prisavdrag när han eller hon inte har betalat för det digitala innehållet (se skäl 67 i digitaldirektivet). Att prisavdrag förutsätter att konsumenten har betalat ett pris för det digitala innehållet är självklart och behöver inte uttryckligen anges. Någon rätt till prisavdrag i det fall konsumenten enbart tillhandahållit sina personuppgifter finns alltså inte.

Beräkning av prisavdrag

I artikel 14.5 i digitaldirektivet anges att det prisavdrag som konsumenten har rätt till ska stå i proportion till värdeminskningen på det digitala innehåll som tillhandahållits konsumenten jämfört med det värde som det digitala innehållet skulle ha haft om det inte hade funnits ett fel på innehållet. Om det i avtalet anges att det digitala innehållet ska tillhandahållas kontinuerligt mot betalning under en tidsperiod, ska prisavdraget avse den del av perioden under vilken det digitala innehållet inte var avtalsenligt, dvs. var felaktigt.

I 28 § första stycket i den nuvarande konsumentköplagen anges att prisavdraget vid köp av en vara ska svara mot felet. Prisavdraget ska beräknas på objektiva grunder och motsvara skillnaden i värde vid tiden för avlämnandet mellan en vara i avtalsenligt skick och den felaktiga varan. En sådan beräkning måste av förklarliga skäl ofta ske på ett ganska schablonmässigt sätt (se prop. 1989/90:89 s. 126). Regeringen gör i avsnitt 6.14.3 bedömningen att varudirektivets artikel om beräkning av prisavdrag i sak motsvarar bestämmelsen i nuvarande konsumentköplagen, som därmed kan föras över till den nya lagen. Det finns inte anledning att i fråga om beräkning av prisavdrag vid fel på ett digitalt innehåll göra någon annan bedömning.

Regeringen föreslår därför att en motsvarande bestämmelse som ska gälla för varor i denna del införs i den nya lagen för prisavdrag vid fel på digitalt innehåll.

Enligt artikel 15 i digitaldirektivet ska konsumenten utöva rätten att häva avtalet genom ett uttalande till näringsidkaren där konsumenten ger uttryck för sitt beslut att häva avtalet. Det föreslås i avsnitt 6.14.3 att motsvarande regel för varor i varudirektivet tas in i den nya lagen.

Regeringen föreslår att det även vid hävning av ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll tas in en sådan skyldighet för konsumenten i den nya lagen. Det finns inte anledning att uppställa några särskilda formkrav för ett sådant uttalande från konsumenten. En konsument kan därför lämna meddelandet på valfritt sätt, t.ex. muntligen.

När det gäller vem som bär risken för meddelandet bör det i den nya lagen tas in en hänvisning till bestämmelserna om detta för varor (se avsnitt 6.16).

7.12 Verkningar av hävning

7.12.1 Restitution och fortsatt användning

Regeringens förslag: Verkningarna av hävning vid fel på det digitala innehållet och vid näringsidkarens eller konsumentens dröjsmål ska införas i den nya konsumentköplagen.

Om ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll hävs, ska näringsidkaren betala tillbaka det som konsumenten har betalat. För digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period ska näringsidkaren betala tillbaka dels den andel av betalningen som svarar mot den tid under avtalsperioden under vilken det förelåg fel, dels det som har betalats i förskott avseende tid efter det att avtalet hävts.

Vid hävning ska konsumenten som utgångspunkt avstå från att använda det digitala innehållet och näringsidkaren få förhindra sådan användning. Näringsidkaren ska endast i vissa fall få använda innehåll som har tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid dennes användning av det digitala innehållet. Konsumenten ska, utom i vissa undantagsfall, på begäran ha rätt att få del av sådant innehåll.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse som upplyser om att EU:s dataskyddsförordning gäller vid hävning för näringsidkarens skyldigheter avseende konsumentens personuppgifter. Utredningen föreslår vidare en särskild bestämmelse om att konsumenten vid hävning inte ska behöva betala för användning av det digitala innehållet under den period innehållet var felaktigt.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Konsumentverket* anser att utformningen av bestämmelsen om användning av konsumentens innehåll och användningen av ord som aggregerats och genererats i den är svårbegriplig. Det bör enligt verket klargöras vilka personuppgifter som omfattas av bestämmelsen och vad näringsidkaren kan göra med dessa efter att ett avtal har hävts. *Allmänna reklamationsnämnden* noterar att en konsument som enbart tillhandahållit sina personuppgifter inte kan ”få tillbaka” dem och framhåller att näringsidkaren i många situationer dessutom förmodligen

redan samlat in och dragit nytta av uppgifterna när hävningen sker. *Swedma* är tveksam till en upplysningsbestämmelse i lagen om att näringsidkaren är skyldig att följa den allmänna dataskyddsförordningen eftersom det blir en dubbelreglering. *Nordic Entertainment Group AB* anser det vara en orimlig konsekvens, som knappast kan ha varit avsedd, om en konsument under lång tid, medveten om att fel föreligger, nyttjat en digital tjänst och tagit del av omfattande innehåll och senare undkommer betalningsansvar. Bolaget önskar vidare ett tydliggörande av att effekten av konsumentens hävning när prestationen bestått i personuppgifter är att avtalet och näringsidkarens användning av uppgifterna upphör att gälla och att konsumenten därför inte kan få tillbaka sina personuppgifter.

Skälen för regeringens förslag

Verkningar av hävning enligt digitaldirektivet

I artiklarna 15–18 i digitaldirektivet finns bestämmelser om verkningarna av hävning. Dessa gäller vid konsumentens hävning med anledning av såväl fel på det digitala innehållet (artikel 14) som näringsidkarens dröjsmål att tillhandahålla det digitala innehållet (artikel 13.3). I direktivet saknas uttryckliga bestämmelser om följderna av näringsidkarens hävning vid konsumentens dröjsmål (se artikel 3.10). Det framstår som lämpligt att de verkningar av hävning som föreslås nedan tillämpas vid samtliga fall av hävning, dvs. vid fel och vid såväl näringsidkarens som konsumentens dröjsmål.

Artikel 15 anger att konsumenten ska meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet. I avsnitt 7.4 och 7.11.3 föreslår regeringen att bestämmelser av sådan innebörd införs i den nya lagen. I detta avsnitt behandlas artiklarna 16 och 17 om näringsidkarens respektive konsumentens skyldigheter vid hävning av ett avtal. I avsnitt 7.12.2 behandlas artikel 18 om tidsfrister och återbetalningsmetoder för näringsidkaren. Den artikeln gäller även vid prisavdrag.

Näringsidkarens återbetalning vid hävning

I artikel 16.1 första stycket i digitaldirektivet anges att näringsidkaren vid hävning av avtalet ska återbetala alla belopp som konsumenten erlagt i enlighet med avtalet. I skäl 68 anges angående detta att näringsidkaren bör återbetala det pris konsumenten har betalat.

Om avtalet föreskriver att det digitala innehållet ska tillhandahållas kontinuerligt under en period mot betalning, och det förelåg avtalsenlighet under någon del av den period som föregick hävningen, ska näringsidkaren enligt artikel 16.1 andra stycket till konsumenten återbetala endast den andel av det betalade priset som motsvarar och står i förhållande till den tid under vilken det inte förelåg avtalsenlighet. Näringsidkaren ska också återbetala den del av priset som konsumenten eventuell har erlagt i förskott för en period som skulle ha återstått om avtalet inte hade hävts (se även skäl 68).

För att genomföra artikel 16.1 bör det i den nya lagen föreskrivas att näringsidkaren vid hävning av ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll ska betala tillbaka det som konsumenten har betalat för tillhandahållandet. Vid kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll bör näringsidkaren till konsumenten betala tillbaka dels den andel av betal-

ningen som svarar mot tid under avtalsperioden under vilken det fanns fel, dels vad konsumenten betalat i förskott avseende tid efter det att avtalet hävts.

Dataskyddsförordningen gäller för konsumentens personuppgifter

Enligt artikel 16.2 ska näringsidkaren vid hävning av avtalet fullgöra de skyldigheter i fråga om konsumentens personuppgifter som är tillämpliga enligt EU:s allmänna dataskyddsförordning. Utredningen framhåller att näringsidkarens skyldigheter i detta hänseende i och för sig redan följer av förordningen men anser att det för tydlighets skull bör införas en upplysningsbestämmelse i den nya lagen. *Swedma* är tveksam till utredningens förslag och anser att det blir en dubbelreglering.

Regeringen föreslår i avsnitt 7.2 att det i den nya lagen tas in en bestämmelse som upplyser om att EU:s dataskyddsförordning är tillämplig i samtliga avseenden där personuppgifter behandlas vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Den genomför även artikel 16.2. Det finns enligt regeringens uppfattning då inte någon anledning att ta in även utredningens upplysningsbestämmelse om näringsidkarens skyldigheter i fråga om konsumentens personuppgifter i samband med hävning.

När det gäller vilka rättigheter och skyldigheter som finns avseende personuppgifter vid hävning är alltså den allmänna dataskyddsförordningen tillämplig. Regeringen konstaterar att det inte av artikel 16.2 i digitaldirektivet framgår vilka rättigheter och skyldigheter i förordningen som här avses. Förordningen innehåller emellertid omfattande rättigheter när det gäller radering av uppgifter och dataportabilitet (se skäl 38 i digitaldirektivet). Artikel 16.2 rör alla olika typer av avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och marknaden för sådant innehåll och de affärsmodeller som används är föremål för ständig utveckling. Detta i förening med att dataskyddsförordningens regler gäller för alla personuppgifter som konsumenten tillhandahåller näringsidkaren eller som näringsidkaren annars samlar in gör det enligt regeringens uppfattning inte, som *Konsumentverket* förordar, meningsfullt att försöka närmare klargöra vilka personuppgifter som avses i artikeln.

Att dataskyddsförordningen gäller innebär inte att medlemsstaterna är förhindrade att reglera de kontraktsrättsliga följderna av hävning även när konsumentens prestation utgörs av personuppgifter. Detta är en fråga för nationell rätt (se skäl 40). Frågan är dock om det är lämpligt eller nödvändigt att införa regler om restitution i den nya lagen i dessa fall.

Artikel 16 handlar i praktiken om vilka prestationer som ska återlämnas. Den ger uttryck för den allmänna principen om restitution (zug-um-zug eller samtidighetsprincipen) och som därmed som utgångspunkt bör gälla för alla prestationer. Som bl.a. *Allmänna reklamationsnämnden* och *Nordic Entertainment Group AB* anför kan emellertid personuppgifter, på samma sätt som gäller för digitalt innehåll och till skillnad från pengar, inte återlämnas. I stället kan uppgifterna raderas. I den allmänna dataskyddsförordningen behandlas när och under vilka förutsättningar en konsument kan begära att hans eller hennes personuppgifter raderas (se skäl 69 i digitaldirektivet). Om uppgifterna inte längre behövs för de ändamål som de samlades in för, kan uppgifterna raderas (artikel 17.1 a i EU:s dataskyddsförordning). Ett exempel är om ett avtalsförhållande

avslutas och näringsidkaren inte längre behöver ha kvar konsumentens kontaktuppgifter. Att en konsuments hävning av avtalet om tillhandahållande av digitalt innehåll i sig skulle innefatta ett återtagande av hens eller hennes samtycke till personuppgiftsbehandlingen förefaller tveksamt. Grunden för hävning är näringsidkarens dröjsmål eller att det är fel på det digitala innehållet och inte personuppgiftsbehandlingen. Dessutom påverkar inte återkallandet av samtycket lagligheten av behandling som grundar sig på samtycket, innan detta återkallas (artikel 7.3 i EU:s dataskyddsförordning). Vid tidpunkten för hävning av avtalet kan därmed näringsidkaren redan ha behandlat personuppgifterna i de syften som näringsidkaren avsåg att använda dem på. Hur det förhåller sig med detta är emellertid en fråga som får avgöras i rättstillämpningen och ytterst av EU-domstolen. Skulle en konsument i samband med hävning också anses ha återkallat sitt samtycke, kan han eller hon på den grunden begära att näringsidkaren raderar personuppgifterna, dock förutsatt att det inte finns någon annan rättslig grund för behandlingen (artikel 17.1 b i EU:s dataskyddsförordning). Dataskyddsförordningen innehåller även en rätt till dataportabilitet som ger konsumenten rätt att vid hävning bl.a. få ut de personuppgifter som han eller hon har tillhandahållit näringsidkaren i ett strukturerat, allmänt använt och maskinläsbart format (se artikel 20.1).

Digitaldirektivet innehåller regler om verkningar vid hävning. Flera av dessa gäller när konsumenten tillhandahållit sina personuppgifter, inklusive en bestämmelse om att konsumenten inte ska få fortsätta använda det digitala innehållet. Eftersom restitution av personuppgifter inte är möjlig och då EU:s dataskyddsförordning redan innehåller ändamålsenliga sätt att begränsa näringsidkarens användning av dessa, finns det enligt regeringen inte skäl att införa liknande konsumentköprättsliga regler i den nya lagen.

Näringsidkarens användning av annat innehåll än personuppgifter

Medan artikel 16.2 handlar om personuppgifter så behandlar artikel 16.3 och 16.4 annat innehåll, dvs. uppgifter som inte är personuppgifter. Det kan handla om digitala bilder eller video- och ljudfiler. Artikel 16.3 tar sikte på vilka uppgifter som en näringsidkare fortsatt får använda medan artikel 16.4 tar sikte på vilka uppgifter som näringsidkaren är skyldig att lämna till konsumenten.

Mer konkret anges i artikel 16.3 att näringsidkaren ska avhålla sig från att använda något innehåll som tillförts eller skapats av konsumenten vid dennes användning av det digitala innehåll som tillhandahållits av näringsidkaren. Det finns dock fyra undantag från detta användningsförbud.

För det första får näringsidkaren använda innehåll som inte har något användningsområde annat än i det digitala innehållet (artikel 16.3 a). Vidare får innehåll användas som endast rör konsumentens aktivitet vid användningen av det digitala innehållet (artikel 16.3 b). Användande får också ske av innehåll som har aggregerats med andra sådana uppgifter av näringsidkaren och antingen inte kan delas upp eller som endast kan delas upp med oproportionerliga ansträngningar (artikel 16.3 c). Slutligen får näringsidkaren använda innehåll som har genererats gemensamt av konsumenten och andra konsumenter, när övriga kan fortsätta att använda innehållet (artikel 16.3 d).

Enligt artikel 16.4 ska näringsidkaren vid hävning av avtalet, på konsumentens begäran, ge konsumenten tillgång till sådant innehåll som

konsumenten har tillfört eller skapat vid sin användning av det digitala innehållet. Konsumenten ska ha rätt att hämta detta innehåll kostnadsfritt, inom skälig tid och i ett allmänt använt, maskinläsbart format. Näringsidkarens skyldigheter enligt denna artikel gäller inte i de undantagsfall som anges i artikel 16.3 a–c.

För att genomföra artikel 16.3 och 16.4 i digitaldirektivet behöver dessa aspekter regleras i lag. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen tas in bestämmelser som reglerar dels när näringsidkaren efter hävning av avtalet fortsatt får använda annat innehåll än personuppgifter som tillförts eller skapats av konsumenten, dels förutsättningarna för näringsidkarens skyldighet att vid hävning göra sådant innehåll tillgängligt för konsumenten.

Utredningen föreslår att paragrafen utformas i nära överensstämmelse med direktivets ordalydelse. *Konsumentverket* anser emellertid att ord som ”aggregerats” och ”genererats” är svårbegripliga. Den svenska språkversionens begrepp motsvaras av den engelska språkversionens ord aggregated och generated. Med aggregerat innehåll avses i sammanhanget det innehåll som konsumenten har tillfört och blivit en del av det digitala innehåll som näringsidkaren tillhandahållit och som därefter svårligen kan separeras från det digitala innehållet i övrigt. Att innehållet genererats gemensamt av konsumenten och andra kan inträffa när konsumenten tillsammans med andra åstadkommit innehållet genom att skapa eller utveckla det. Ett exempel på detta är att en konsument tillsammans med andra spelare i ett dataspel byggt ett hus i spelets värld. Regeringen delar Konsumentverkets uppfattning om att det bör väljas mer begripliga ord för att beskriva regleringens innebörd utan att betydelsen går förlorad. Genererats bör kunna ersättas med skapats och aggregerats med satts samman.

Att förhindra konsumentens framtida användning av digitalt innehåll

Efter att ett avtal har hävts kan det för näringsidkaren vara angeläget att förhindra att konsumenten trots hävningen fortsätter att använda det digitala innehållet. Det är mot den bakgrunden som det i artikel 16.5 föreskrivs att näringsidkaren får förhindra varje framtida användning av det digitala innehållet från konsumentens sida, särskilt genom att göra det digitala innehållet otillgängligt för konsumenten eller genom att avaktivera konsumentens användarkonto. Regeringen föreslår att en sådan möjlighet för näringsidkaren införs i den nya lagen.

Näringsidkaren är enligt artikel 16.4 normalt skyldig att ge konsumenten tillgång till det innehåll som konsumenten själv tillfört eller skapat vid sin användning av det digitala innehållet. Utnyttjandet av rätten för näringsidkaren i artikel 16.5 att förhindra framtida användning får inte leda till att konsumenten hindras från att utnyttja sin rätt att få del av sitt innehåll, dvs. annat innehåll än näringsidkarens digitala innehåll. Regeringen föreslår att denna begränsning i näringsidkarens handlingsutrymme också tas in i den nya lagen.

Konsumentens skyldigheter vid hävning

I artikel 17.1 i digitaldirektivet anges att konsumenten efter hävningen av avtalet ska avstå från att använda det digitala innehållet och avstå från att göra detta tillgängligt för tredje part. Av skäl 72 framgår att detta t.ex. kan ske genom att konsumenten raderar det digitala innehållet eller varje

användbar kopia eller på något annat sätt hindrar att någon får tillgång till det digitala innehåll som konsumenten innehar. Enligt artikel 17.2 ska konsumenten, om det digitala innehållet tillhandahållits på ett fysiskt medium, på begäran av näringsidkaren och på dennes bekostnad, återlämna det fysiska mediet till näringsidkaren utan onödigt dröjsmål. Näringsidkarens begäran om återlämnande ska göras inom 14 dagar från den dag då näringsidkaren informerades om konsumentens beslut att häva avtalet. Konsumenten är alltså endast skyldig att återlämna ett fysiskt medium när näringsidkaren gjort en sådan begäran inom den angivna tiden. Bestämmelser av nu redovisad innebörd rör konsumentens skyldigheter och bör därför tas in i den nya lagen.

Utredningen föreslår vidare att det i den nya lagen införs en bestämmelse om att konsumenten inte ska vara skyldig att betala för användning av det digitala innehållet under den period före hävningen som innehållet var felaktigt. *Nordic Entertainment Group AB* anser att det är orimligt att en konsument, som varit medveten om felet men ändå nyttjat det digitala innehållet, slipper betalningsansvar. Regeringen konstaterar att den av utredningen föreslagna bestämmelsen återfinns i digitaldirektivets artikel 17.3. Den torde avse konsumentens betalning för det digitala innehållet (se skäl 72) och framstår enligt regeringens uppfattning som rimlig. Om näringsidkaren tillhandahåller ett felaktigt digitalt innehåll bör konsumenten naturligtvis inte behöva betala för innehållet under den tid felet föreligger. I avsnitt 7.11.1 föreslår regeringen att konsumentens rätt att få hålla inne betalningen vid fel på varan ska gälla även vid fel på digitalt innehåll. Någon ytterligare bestämmelse för den situationen behövs därför inte. Utredningens förslag (och artikel 17.3) gäller emellertid endast i en hävningssituation. Då ska, som föreslås ovan, näringsidkaren betala tillbaka vad konsumenten har betalat och om det handlar om digitalt innehåll som tillhandahållits kontinuerligt ska återbetalningen avse den tid då innehållet var felaktigt. Det gäller även om konsumenten har kunnat nyttja innehållet i någon utsträckning. Att därutöver föreskriva att näringsidkaren inte ska få kräva in betalning, som näringsidkaren alltså sedan ska betala tillbaka, framstår inte som nödvändigt.

Artikeln skulle möjligen kunna avse ersättning för konsumentens nytta av användningen av det digitala innehållet. För varor finns det i den nuvarande konsumentköplagen en bestämmelse om nyttoavdrag vid hävning (44 §), som regeringen i avsnitt 6.16 föreslår ska föras över till den nya lagen. Enligt bestämmelsen ska konsumenten ge näringsidkaren den avkastning av varan som konsumenten har fått och betala skälig ersättning för det fall konsumenten har haft annan nytta av varan. Det är svårt att se hur den skulle fylla något syfte vid tillhandahållande av digitalt innehåll och inte minst i ljuset av artikel 17.3 finns det inte anledning att göra den bestämmelsen tillämplig för digitalt innehåll.

Sammanfattningsvis ska konsumenten inte ska vara skyldig att betala för användning av det digitala innehållet under den period före hävningen som innehållet var felaktigt men det bedöms det inte finnas tillräckliga skäl att i den nya lagen uttryckligen föreskriva detta. Utredningens förslag i denna del bör därför inte genomföras.

7.12.2 Formerna för återbetalning

Regeringens förslag: Vid prisavdrag och vid hävning ska näringsidkaren fullgöra sin återbetalningsskyldighet utan onödigt dröjsmål och senast 14 dagar efter det att konsumenten meddelade näringsidkaren sitt beslut att häva avtalet eller informerade om sitt krav på prisavdrag.

Näringsidkaren ska använda samma betalningssätt som konsumenten använde, om inte konsumenten uttryckligen godtar någon annat. Någon avgift för återbetalningen ska inte få tas ut.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte att återbetalningsmetoden kan ändras med konsumentens samtycke.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 18.1 i digitaldirektivet ska en återbetalning som näringsidkaren är skyldig att göra till konsumenten enligt artikel 14.4 och 14.5 eller artikel 16.1 till följd av ett prisavdrag eller en hävning av avtalet ske utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom 14 dagar från den dag då näringsidkaren informerades om konsumentens beslut att åberopa sin rätt till ett prisavdrag eller sin rätt att häva avtalet.

Enligt artikel 14.4 ska konsumenten vid fel på det digitala innehållet i fem angivna fall ha rätt antingen till ett proportionellt prisavdrag i enlighet med artikel 14.5 om det digitala innehållet tillhandahålls mot betalning, eller att häva avtalet i enlighet med artikel 14.6. Artikel 14.5 reglerar således frågan hur ett prisavdrag till konsumenten ska beräknas. Artikel 16.1 handlar om näringsidkarens skyldighet att vid hävning av avtalet återbetala alla belopp som erlagts i enlighet med avtalet till konsumenten.

Artikel 18.1 kompletteras av artikel 18.2 och 18.3. Enligt artikel 18.2 ska näringsidkaren vid återbetalningen använda samma betalningsmetod som konsumenten använde för att betala det digitala innehållet, om inte konsumenten uttryckligen samtycker till något annat och förutsatt att konsumenten inte åsamkas några avgifter till följd av en sådan återbetalning. Enligt artikel 18.3 gäller att näringsidkaren inte får ålägga konsumenten någon avgift för denna återbetalning.

När det gäller hävning av ett avtal om köp av en vara anges i nuvarande konsumentköplagen (43 § andra stycket) att vardera parten får kräva att motparten utan onödigt dröjsmål lämnar tillbaka vad han eller hon har tagit emot. Av bestämmelsen framgår inte hur skyldigheten att lämna tillbaka vad som mottagits, den s.k. restitutionsförpliktelsen, ska fullgöras utan det följer i stället av allmänna regler för infriande av penningförpliktelser. Varudirektivet överlåter på medlemsstaterna att fastställa formerna för näringsidkaren återbetalning. Regeringen föreslår i avsnitt 6.16 att bestämmelserna i 43 § med vissa justeringar förs över till den nya lagen.

Bestämmelser som liknar artikel 18 i digitaldirektivet finns i 2 kap. 14 § distansavtalslagen, som gäller när en konsument utövar sin ångerrätt vid distansköp. Bland annat gäller att näringsidkarens återbetalning då ska göras utan onödigt dröjsmål och senast inom 14 dagar från den dag då näringsidkaren tog emot konsumentens meddelande om att avtalet frånträtts. Vidare ska näringsidkaren använda samma betalningssätt som

konsumenten, om inte konsumenten uttryckligen går med på något annat, och konsumenten får inte drabbas av några kostnader på grund av att ett annat betalningssätt används. Paragrafen genomför artikel 13 i konsumenträttighetsdirektivet.

Regeringen föreslår att artikel 18 i digitaldirektivet genomförs i svensk rätt genom att särskilda bestämmelser om det i direktivet föreskrivna tillvägagångssättet vid näringsidkarens återbetalning införs i den nya lagen.

7.13 Ändring av det digitala innehållet

Regeringens förslag: Näringsidkaren ska få ändra ett digitalt innehåll som tillhandahålls konsumenten kontinuerligt under en period, om det följer av avtalet och det där anges ett giltigt skäl till en sådan ändring, ändringen sker utan kostnad för konsumenten och konsumenten har informerats om ändringen på ett klart och begripligt sätt.

Om ändringen försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet i mer än obetydlig utsträckning, ska konsumenten ha rätt att säga upp avtalet till omedelbar verkan. Det gäller dock inte om konsumenten har möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet utan ändring och innehållet alltjämt är avtalsenligt. Vid en sådan ändring ska konsumenten få nödvändig information av näringsidkaren i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form.

En uppsägning ska ske senast 30 dagar från det att konsumenten tog emot informationen eller ändringen genomfördes. Vid uppsägning ska bestämmelserna om hävning tillämpas.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag men utformas något annorlunda. Utredningen föreslår inte att det i lagen ska anges att uppsägningen sker med omedelbar verkan.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna, bl.a. *Svensk Handel*, tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Konsumentverket* efterfrågar ett klargörande av hur informationen ska lämnas. Några remissinstanser anser att det är oklart vilken typ av ändringar som omfattas av förslaget. *Allmänna reklamationsnämnden* pekar på att t.ex. en streamingtjänst förändras kontinuerligt genom att nytt innehåll tillkommer eller annat innehåll tas bort och att det är något som konsumenter också räknar med. Nämnden bedömer att konsumenten med förslaget behöver ta emot en stor mängd information om ändringar och ser behov av förtydligande. *Nordic Entertainment Group AB* och *Discovery Networks Sweden AB* menar däremot att ändringar som försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet inte handlar om ändringar av själva innehållet, vilket bör förtydligas. *Konsumentvägledarnas förening* anser att undantaget för paket behöver förtydligas.

Näringsidkarens möjlighet att ändra ett digitalt innehåll

Artikel 19 i digitaldirektivet behandlar näringsidkarens möjlighet att göra ändringar av det digitala innehållet och konsumentens rättigheter i anslutning till detta.

I artikel 19.1 anges att om avtalet föreskriver att när det digitala innehållet tillhandahålls konsumenten kontinuerligt under en tidsperiod, får näringsidkaren ändra innehållet utöver vad som är nödvändigt för att upprätthålla avtalsenligheten endast om ett antal villkor är uppfyllda. Enligt villkoren (artikel 19.1 a–d) ska avtalet medge och ge ett giltigt skäl till en sådan ändring, ändringen ska göras utan extra kostnader för konsumenten och konsumenten ska ha informerats om ändringen på ett tydligt och begripligt sätt. I vissa fall, som anges i artikel 19.2, ska konsumenten också ha informerats i skälig tid på ett varaktigt medium om egenskaperna hos och tidpunkten för ändringen, och om att det finns en rätt att säga upp avtalet eller om att det finns möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet utan ändring och med fortsatt avtalsenlighet hos innehållet.

För att genomföra artikel 19.1 i digitaldirektivet behöver bestämmelser om ändring av det digitala innehållet tas in i den nya lagen. Regeringen föreslår därför att näringsidkaren ska få ändra digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period, förutsatt att de villkor som anges i direktivet är uppfyllda.

Några remissinstanser, bl.a. *Allmänna reklamationsnämnden*, anser att det är oklart vilka ändringar som omfattas av förslaget. Som framgår av artikel 19.1 och skäl 74 omfattar artikeln inte sådana ändringar i form av uppdateringar, uppgraderingar eller liknande modifikationer som krävs för att upprätthålla det digitala innehållets avtalsenlighet. Med ändring i artikel 19.1 och enligt regeringens förslag ovan avses alltså en ändring som går utöver detta. Bland andra *Discovery Networks Sweden AB* är inne på att ledet tillgång till eller användningen av tjänsten i artikel 19.2 inte tar sikte på innehållsförändringar i en digital tjänst, såsom att visst innehåll läggs till och annat tas bort. *Allmänna reklamationsnämnden* synes däremot utgå från motsatsen och pekar på att t.ex. en streamingtjänst förändras kontinuerligt genom att nytt innehåll tillkommer eller annat innehåll tas bort och att konsumenten med förslaget då behöver ta emot en stor mängd information om ändringar.

Inte minst eftersom avtal om digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt kan gälla under en längre tid är det enligt regeringens mening rimligt att det ges utrymme till ändringar. När det gäller streamingtjänster kan en näringsidkare ha hundratusentals konsumenter som kunder och ha ett utbud av t.ex. filmer eller musik som ständigt förändras. En sådan innehållsmässig förändring är ofta en naturlig del av tjänsten och för många konsumenten en nödvändig förutsättning för att använda den över tid. Villkoren för tillhandahållandet av det digitala innehållet, inklusive vilket utbud som ingår i en tjänst, bör i regel utgöra en del av avtalet. Eftersom artikel 19, som en förutsättning för ändring av innehållet, kräver att frågan avhandlats i avtalet är det i detta avseende av mindre betydelse vilken tolkning av vad direktivet lägger i en ändring som är den riktiga.

Tolkningen kan däremot påverka omfattningen av näringsidkarens informationsskyldighet och konsumentens rätt att säga upp avtalet.

De ändringar som behandlas i artikel 19 är ändringar utöver dem som syftar till att upprätthålla avtalsenlighet (se även skäl 74) och näringsidkaren måste i avtalet ange ett giltigt skäl för en sådan ändring. Sådana skäl exemplifieras i skäl 75 som att en ändring är nödvändig för att det digitala innehållet ska kunna anpassas till en ny teknisk miljö eller till ett ökat antal användare eller på grund av något annat viktigt verksamhetsmässigt skäl. Det uttalas vidare i samma skäl att huruvida ändringen inverkar negativt på konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet bör bedömas objektivt, med hänsyn till det digitala innehållets natur och syfte och till den kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet och andra centrala egenskaper som är normala för digitalt innehåll av samma typ. Inte minst i ljuset av detta anser regeringen att den tolkning som bl.a. Discovery Networks Sweden AB gör av direktivbestämmelsen ligger nära till hands. Ytterst är tolkningen emellertid en fråga för EU-domstolen att avgöra och det är därför inte lämpligt att i lagen göra den typ av förtydliganden som remissinstanserna efterfrågar.

Konsumentens rätt att säga upp avtalet om det digitala innehållet ändras

Enligt artikel 19.2 i digitaldirektivet ska konsumenten ha rätt att säga upp avtalet om ändringen i mer än obetydlig utsträckning inverkar negativt på konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet. En ändring som innebär att konsumenten, för att även i fortsättningen kunna använda det digitala innehållet, måste byta operativsystem skulle kunna utgöra en sådan ändring. Av skäl 75 framgår att bedömningen av den negativa inverkan får göras objektivt, med hänsyn till det digitala innehållets natur och syfte och till den kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet och andra centrala egenskaper som är normala för digitalt innehåll av samma typ. Konsumenten ska ha rätt att säga upp avtalet utan kostnad inom 30 dagar från mottagandet av informationen eller från den tidpunkt då innehållet ändrades. Det är den senaste av dessa som utgör startpunkten för fristen. I enlighet med vad *Lagrådet* föreslår kan detta med fördel framhållas i lagen, liksom att det bör tydliggöras att konsumenten i förevarande fall har rätt att säga upp avtalet utan uppsägningstid. Det senare bör lämpligen formuleras som en uppsägning med omedelbar verkan (jfr 3 § andra stycket lagen [2014:1449] om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning).

Enligt artikel 19.3 ska artiklarna 15–18 (som behandlar hävning) tillämpas om konsumenten säger upp avtalet. Om näringsidkaren har gjort det möjligt för konsumenten att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet utan ändring, och innehållet fortfarande är avtalsenligt, har konsumenten enligt artikel 19.4 dock inte någon rätt till uppsägning.

Regeringen föreslår att det i den nya lagen tas in bestämmelser om konsumentens rätt att säga upp avtalet om det digitala innehållet ändras som motsvarar artikel 19.2–19.4.

Närmare om näringsidkarens informationsskyldighet

Som framgår ovan ska det krävas att konsumenten har informerats om ändringen. *Konsumentverket* efterfrågar ett klargörande av hur och i vilken

form informationen ska lämnas. Enligt regeringen ska informationen lämnas på två olika sätt beroende på ändringens karaktär.

Som utgångspunkt ska konsumenten enligt artikel 19.1 c informeras om ändringen på ett tydligt och begripligt sätt. Det uppställs inga närmare krav på hur informationen bör lämnas. Näringsidkaren bör alltså kunna informera konsumenten på valfritt sätt bara informationen är tydlig och fullständig. Även om det, som *Allmänna reklamationsnämnden* pekar på, kan bli tal om en hel del information till konsumenten, bör informationsgivningen kunna ske på ett för näringsidkaren hanterbart sätt, t.ex. genom att förändringar allmänt meddelas på tjänstens webbplats eller meddelas den enskilda konsumenten i samband med att han eller hon använder det digitala innehållet. I den nya lagen bör det anges att näringsidkaren ska lämna informationen på ett klart och begripligt sätt, vilket motsvarar det uttryck som används i 2 kap. 3 och 5 §§ distansavtalslagen och som föreslås gälla vid annat informationslämnande i den nya lagen.

Om det däremot är fråga om en ändring som i mer än obetydlig utsträckning inverkar negativt på konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet, är informationskravet, enligt artikel 19.1 d, ett annat. Konsumenten ska i det fallet få informationen i skälig tid på ett varaktigt medium, och informationen ska avse egenskaperna hos och tidpunkten för ändringen samt rätten att säga upp avtalet eller möjligheten att behålla det digitala innehållet utan en sådan ändring.

Det uppställs alltså i detta fall vissa formkrav. Informationen måste bl.a. kunna bevaras. Det bör i lagen föreskrivas att informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten (se avsnitt 5.3 om definitionen av varaktigt medium). Det innebär att det kan ske med t.ex. e-post. Även en webbplats på internet där informationen lagras kan uppfylla kraven förutsatt att informationen med säkerhet bevaras i ursprungligt skick och i det enskilda fallet är tillgänglig för konsumenten så länge informationen är relevant (se skäl 75 och prop. 2017/18:225 s. 116).

Det följer av allmänna principer att den näringsidkare som påstår att information har getts i enlighet med vad som föreskrivs i lagen har bevisbördan för att så också har skett (se prop. 2017/18:225 s. 57).

Paketavtal med en internetanslutningstjänst eller en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst

Digitalt innehåll och digitala tjänster kombineras ofta med tillhandahållande av andra tjänster och erbjuds, som utgångspunkt, konsumenten inom ett och samma avtal som omfattar ett paket som består av olika delar.

Digitaldirektivet tillämpas endast på de delar av paketavtalet som består av tillhandahållande av digitalt innehåll (se skäl 33 och avsnitt 7.2). I ett avseende ska direktivets regler dock inte tillämpas ens på sådant innehåll, och det gäller artikel 19 om näringsidkarens möjlighet att göra ändringar av det digitala innehållet och konsumentens rättigheter i anslutning till detta. Enligt artikel 3.6 andra stycket i digitaldirektivet ska dessa bestämmelser inte tillämpas om ett paket i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation omfattar en internetanslutningstjänst eller en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. I stället ska

bestämmelserna om ändring av avtal i sistnämnda direktiv tillämpas på paketets samtliga delar, dvs. även på det digitala innehållet. Ett sådant undantag bör införas i den nya lagen. Regeringen har den 3 november 2021 i lagrådsremissen Genomförande av direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation lämnat förslag om genomförandet av sistnämnda direktiv.

Konsumentvägledarnas förening anser att undantaget behöver förtydligas. I författningskommentaren utvecklas närmare hur undantaget i den nya lagen ska förstås, särskilt vad som avses med en internetanslutningstjänst och en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst.

8 Köp av varor med digitala delar

8.1 Digitala delar och varudirektivet

I avsnitt 6 behandlas varudirektivets bestämmelser om varor i traditionell mening. I avsnitt 7 behandlas digitaldirektivets bestämmelser om fristående digitalt innehåll och digitala tjänster. I detta avsnitt behandlas varor med digitala delar. Varor med digitala delar blir allt vanligare på både den svenska och den europeiska marknaden och det är därför angeläget att det även för dessa finns ett högt konsumentskydd och väl anpassade konsumentköpregler. Som utgångspunkt gäller varudirektivets allmänna bestämmelser även för varor med digitala delar, men frågan om behov av särregler för sistnämnda kategori varor behandlas i det följande. Regler om digitala delar återfinns i varudirektivet men deras utformning tar sin utgångspunkt i digitaldirektivets bestämmelser. Lite förenklat kan det därför sägas att varor med digitala delar regleras som en hybrid mellan de två direktiven.

Varor med digitala delar definieras i varudirektivet som alla lösa saker som integrerar eller är sammankopplade med digitalt innehåll eller digitala tjänster på så sätt att frånvaron av innehållet eller tjänsten gör att varan inte kan utföra sina funktioner. I avsnitt 5.3 föreslås att denna definition, vars betydelse utvecklas i avsnitt 8.2, tas in i den nya konsumentköplagen.

Digitalt innehåll som är integrerat eller sammankopplat med en vara kan vara alla typer av data som framställs och tillhandahålls i digital form, t.ex. operativsystem, applikationer och annan programvara. Digitalt innehåll kan vara förinstallerat vid tidpunkten för köpet av varan eller kan, när köpeavtalet föreskriver detta, installeras vid ett senare tillfälle. Digitala tjänster som är sammankopplade med en vara kan omfatta tjänster som möjliggör skapande, behandling eller lagring av data i digital form, eller åtkomst till denna, som t.ex. programvara som erbjuds i en molnbaserad datormiljö eller av individuellt anpassade träningsplaner för en smartklocka (skäl 14). När begreppet digitalt innehåll används i fortsättningen inkluderar det digital tjänst.

Det digitala innehåll som utgör en digital del i en vara kan tillhandahållas vid ett enstaka tillfälle eller kontinuerligt. Ett enstaka (eller enskilt enligt direktivet) tillhandahållande av digitalt innehåll innebär att konsumenten får innehållet genom ett enda tillhandahållande, ofta direkt vid köpet och

då installerat i varan, och att konsumenten efter mottagandet har möjlighet att få tillgång till och använda det digitala innehållet på obestämd tid, dvs. på samma sätt som gäller för varan i övrigt. Som exempel på ett enstaka tillhandahållande kan nämnas en dators operativsystem. Ett kontinuerligt tillhandahållande under en period innebär att konsumenten får löpande tillgång till innehållet och att det är tillgängligt för konsumenten under avtalets fastställda löptid eller så länge som ett tillsvidareavtal gäller. Som exempel på ett kontinuerligt tillhandahållande kan nämnas tillgång till aktuella trafikdata i ett fordons navigationssystem. Vad respektive tillhandahållande närmare innebär redovisas i avsnitt 7.1.

8.2 Lagens tillämpningsområde för varor med digitala delar

Regeringens förslag: För varor med digitala delar ska den nya konsumentköplagens bestämmelser om köp av varor tillämpas.

Det digitala innehållet ska ingå i köpet av varan, om något annat inte har avtalats. Det ska gälla även i fall då det digitala innehållet levereras av någon annan än näringsidkaren.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Konsumentverket* pekar på att det i lagen införs komplexa begrepp och anser att en utökad förklaring och exemplifiering av bl.a. begreppet varor med digitala delar skulle underlätta förståelsen för vad lagen omfattar och hur den ska tillämpas. *Sveriges advokatsamfund* är inne på att gränsdragningsproblem lär uppstå vad gäller varor med digitala delar.

Skälen för regeringens förslag

Direktiven och digitala delar

Vid framtagandet av varudirektivet och digitaldirektivet har arbete lagts ned på att göra bestämmelserna i direktiven så lika varandra som möjligt. En del skillnader finns dock. Det finns därför bestämmelser i direktiven som går ut på att klargöra när respektive direktiv är tillämpligt. Ett fall där detta är nödvändigt är när en vara innehåller digitala delar.

Av artikel 3.3 i varudirektivet framgår att utgångspunkten är att direktivet inte ska tillämpas på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Efter att ha slagit fast detta anges att direktivet emellertid ska tillämpas på digitalt innehåll som är integrerat eller sammankopplat med varan i övrigt, om frånvaron av det digitala innehållet gör att varan inte fungerar och förutsatt att innehållet tillhandahålls med varan enligt köpeavtalet. Detta gäller oavsett om sådant digitalt innehåll levereras av näringsidkaren eller av tredje man. Det som nu beskrivs utgör en vara med digitala delar (se definitionen i artikel 2.5 b och avsnitt 5.3). Om det råder tvivel om huruvida tillhandahållandet av ett integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll utgör en del av köpeavtalet, ska det digitala innehållet anses omfattas av köpeavtalet. Av skäl 15 framgår att det är

parternas avtal som styr om det digitala innehållet utgör en del av köpeavtalet. Motsvarigheten till de nu beskrivna bestämmelserna fast spegelvända finns i artikel 3.4 i digitaldirektivet (se även skäl 21 i det direktivet).

Lagens bestämmelser om varor tillämpas på varor med digitala delar

För att det ska vara en vara med digitala delar krävs enligt artikel 2.5 i varudirektivet två saker. Varans beståndsdelar, dvs. den lösa saken och det digitala innehållet, ska vara integrerade eller sammankopplade med varandra och avsaknaden av det digitala innehållet ska göra att varan inte fungerar. *Sveriges advokatsamfund* befarar gränsdragningsproblem och *Konsumentverket* anser att begreppet vara med digitala delar är komplext och efterlyser en utökad förklaring och exemplifiering av begreppet.

För regeringen är det viktigt att reglerna utformas på ett begripligt sätt och att tillämpningen inte tyngs av ett ständigt behov av att bedöma hur ett digitalt innehåll ska klassificeras och vilka regler som ska tillämpas på det. Enligt regeringen bör det i största möjliga utsträckning säkerställas att en vara och alla dess delar hanteras tillsammans i köprättsligt hänseende.

Den snabba tekniska utvecklingen på området innebär att allt fler varor har digitala delar och mängden digitalt innehåll i olika varor blir allt större. Det blir då närmast ogörligt att försöka definiera enskilda digitala komponenter och avgöra vilka av dem som är felaktiga eller vilka som påverkar varans funktioner och i så fall i vilken grad.

Enligt regeringen handlar definitionen av en vara med digitala delar inte så mycket om att avgöra exakt vilket digitalt innehåll som ingår i varan utan om att klassificera dessa typer av varor som just varor. Det handlar alltså om att definiera en vara, vilket har betydelse för att bestämma vilka regler som ska tillämpas och för att kunna tillämpa dem på ett korrekt sätt. Om digitalt innehåll ingår i en vara, så är det av betydelse vid t.ex. bedömningen av när varan är avlämnad och om varan är avtalsenlig. Om avsaknaden av ett digitalt innehåll gör att varan inte fullt ut kan användas på det sätt som är avsett, utgör det bristande avtalsenlighet (fel på varan). På så sätt skiljer sig digitala delar inte från andra delar av en vara, t.ex. däck till en bil eller sittdynor i en soffa. Att just digitala delar i en vara anges särskilt i definitionen kan förklaras med att digitalt innehåll annars omfattas av digitaldirektivet. Definitionen bidrar därmed till att avgöra vilket direktiv som ska tillämpas på det digitala innehållet.

Det är värt att notera utformningen av varudirektivets definition av en vara. Varor med digitala delar utgör ett nödvändigt och klargörande tillägg till den definitionen. Varor är som utgångspunkt lösa saker. Eftersom digitalt innehåll inte är en lös sak föreskrivs att även lösa saker med ett sådant innehåll är varor. Begreppet vara omfattar alltså en vara med digitala delar (se artikel 2.5 och skäl 14) och det handlar därmed om att typkategorisera något som en vara snarare än att i det enskilda fallet avgöra om ett visst innehåll utgör en digital del. Definitionen säger inte att avsaknaden av det digitala innehållet gör att den lösa saken inte fungerar utan i stället att avsaknaden gör att varan (som inkluderar varans digitala delar) inte fungerar. Med det synsättet bör t.ex. en dator eller en smarttelefon alltid betraktas som en vara med digitala delar, alldeles oavsett om den lösa sak som själva telefonen utgör teoretiskt skulle kunna säljas utan

något digitalt innehåll i sig. Varureglerna är då tillämpliga och det får sedan i det enskilda fallet och med stöd av vad parterna har avtalat avgöras om ett visst digitalt innehåll ingår i den specifika varan eller inte. Detta påverkar dock inte klassificeringen av varan som en vara med digitala delar.

Det är alltså inte den lösa sakens funktioner som är det relevanta, utan funktionerna i varan med digitala delar. En funktion på en smarttelefon kan vara ett alarm eller en gps, vid sidan av de mer grundläggande funktionerna som att kunna ringa eller skicka textmeddelanden. När ett digitalt innehåll som utgör en digital del i en vara inte fungerar, så är varan felaktig. För att tydliggöra detta synsätt anser regeringen att det finns anledning att språkligt justera definitionen av varor med digitala delar i den nya konsumentköplagen. Den engelska språkversionen av varudirektivets definition (”would prevent the goods from performing their functions”) är i detta avseende mer klargörande, och definitionen i den nya lagen bör formuleras på liknande sätt. Det är svårt att ge något exempel på ett digitalt innehåll som inte fyller någon funktion i den vara det ingår i. Syftet med de exempel som anges i direktivet synes därför vara att levandegöra frågan snarare än att användas för att dra en gräns mellan digitalt innehåll som är en digital del och digitalt innehåll som inte är det. Den kan noteras att det under förhandlingarna angavs att det skulle röra sig om en ”main function” (huvudsaklig eller central del) av varan för att det digitala innehållet skulle utgöra en digital del. Denna begränsning togs dock bort och återfinns alltså inte i det antagna varudirektivet.

Som redovisas inledningsvis finns, vid sidan av varudirektivets definition av en vara med digitala delar, artikel 3.3 som i korthet anger att det digitala innehållet som utgör en digital del i en vara som utgångspunkt ska ingå i köpet av varan.

Det avgörande för om ett visst digitalt innehåll i det enskilda fallet utgör en del av varan är därmed om innehållet ingår i varuköpet. Som med alla varor uppställs subjektiva och objektiva krav på en varas avtalsenlighet. Parterna kan komma överens om att ett digitalt innehåll inte ska ingå i varuköpet (se avsnitt 6.7.1 om subjektiva krav). Det digitala innehållets bidrag till varans funktioner kan även utgöra ett objektivt krav (se avsnitt 6.7.2 om objektiva krav). I skäl 15 anges att ett specifikt digitalt innehåll bör anses ingå i köpet om det är normalt för varor av samma typ och konsumenten rimligen kan förvänta sig det med hänsyn till varornas art och med beaktande t.ex. av vad som uttalats i reklam av varan i fråga. Det kan konstateras att detta utgör en beskrivning av ett av de objektiva kraven på en vara i direktivet (se artikel 7.1 d). I skäl 16 anges att parterna har möjlighet att ingå en uttrycklig överenskommelse om att något som utgör en varas digitala del inte ska omfattas av avtalet. Det som avses lär vara en överenskommelse om avvikelse från ett krav på varan. Kontentan är att det alltså avtalsvägen är möjligt att i ett enskilt fall frikoppla den digitala delen från varan i övrigt, och i ett sådant fall kommer det digitala innehållet att tillämpa reglerna om tillhandahållande av digitalt innehåll och brister i det digitala innehållet (eller avsaknaden av detta innehåll) kommer inte att utgöra ett fel på varan utan enbart ett fel på det digitala innehållet.

Regeringen konstaterar sammanfattningsvis att ovannämnda regler i de båda direktiven utgör harmoniserade regler som behöver komma till uttryck i nationell rätt. Det bör därför i den nya lagen framgå att det är

lagens bestämmelser om varor som ska tillämpas på varor med digitala delar. Regeringen föreslår att detta sker genom att det i nya konsumentköplagen anges att det digitala innehållet då ingår i köpet av varan, om något annat inte har avtalats, och att det gäller även i fall då det digitala innehållet levereras av någon annan än säljaren. Direktivets tolkningsregel avseende fall när det råder tvivel om vad avtalet omfattar bedöms inte behöva anges i lag för att kunna tillämpas vid tolkningen av ett avtal.

8.3 Avlämnande av varor med digitala delar

Regeringens förslag: För att en vara med digitala delar ska anses avlämnad ska även de digitala delarna i en vara har tillhandahållits konsumenten. Vid ett kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll i en vara med digitala delar ska avlämnandet anses ha skett när tillhandahållandet har påbörjats. Det ska i den nya lagen anges vad som krävs för att de digitala delarna ska anses vara tillhandahållna konsumenten.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att riskövergången för en vara med digitala delar ska ske när den lösa saken har kommit i konsumentens besittning.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag

Föreslagna bestämmelser om avlämnande av en vara

När ett avtal om köp av en vara väl ingåtts mellan näringsidkaren och konsumenten ska varan avlämnas. Regeringen föreslår i avsnitt 6.3 att den nya lagen reglerar de närmare förutsättningarna för att en vara ska anses avlämnad, dvs. vad som krävs för att leverans ska ha skett. Det innefattar platsen och tidpunkten för varans avlämnande, förutsättningar för avlämnande, vem som svarar för kostnaderna för leveransen och vem som står risken för varan. Frågor om avlämnande regleras inte i varudirektivet och de föreslagna bestämmelserna motsvarar i sak nuvarande 4–8 §§ konsumentköplagen. Bestämmelserna gäller även för varor med digitala delar. I ett par avseenden som redovisas nedan finns det dock anledning att överväga särskilda regler för varor med sådana delar.

En vara med digitala delar ska anses avlämnad när både den lösa saken och de digitala delarna i varan har tillhandahållits konsumenten

En vara ska anses avlämnad när konsumenten har fått den i sin besittning. Frågan är vad det innebär för en vara som innehåller även digitala delar, vilka inte nödvändigtvis behöver vara integrerad eller sammankopplad med varan i övrigt vid tidpunkten för avlämnandet.

Frågor om avlämnande regleras visserligen inte i varudirektivet. I skäl 39 anges emellertid att varor med digitala delar bör anses ha levererats till konsumenten när både varornas fysiska komponent har levererats och ett enstaka tillhandahållande av det digitala innehållet har gjorts, eller ett

kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet har påbörjats. Vidare anges att den lämpliga tidpunkten för fastställande av avtalsenlighet därför bör vara den tidpunkt då det digitala innehållet tillhandahålls, om den fysiska komponenten har levererats tidigare.

Den ordning som beskrivs i skälet framstår enligt regeringen som rimlig eftersom konsumenten i många fall inte kan upptäcka ett fel på den fysiska komponenten innan det digitala innehållet har tillhandahållits. Regeringen delar utredningens uppfattning att innebörden av skäl 39 bör komma till uttryck i den nya lagen. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att sådana varor ska anses avlämnade när konsumenten både fått det fysiska föremålet i sin besittning och tillhandahållits den digitala delen eller, vid kontinuerligt tillhandahållande, tillhandahållandet har påbörjats.

Tillhandahållande av varans digitala delar

När det gäller frågan om vad som krävs för att konsumenten ska ha tillhandahållits de digitala delarna i en vara finns det i skäl 39 i varudirektivet vissa uttalanden. Enligt skälet ska konsumenten få tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet på ett sådant sätt att innehållet, eller något lämpligt medel för att ladda ned eller få tillgång till innehållet, ingår i konsumentens ansvarsområde (på engelska: ”has reached the sphere of the consumer”, vilket i motsvarande skäl 41 i digitaldirektivet har översatts som ”ska ha nått konsumentens sfär”) och inga ytterligare åtgärder krävs av näringsidkaren för att konsumenten ska kunna använda innehållet enligt avtalet. Som exempel nämns att näringsidkaren tillhandahåller en länk eller ett annat nedladdningsalternativ. I digitaldirektivet förtydligas att om konsumenten valt en tredje parts fysiska eller virtuella funktion, t.ex. en molnlagringsfunktion, för att motta eller lagra det digitala innehållet bör tillhandahållande anses ha skett redan när näringsidkaren tillhandahåller den tredje parten innehållet (skäl 41). Till skillnad från varudirektivet är frågan uttryckligen reglerad i digitaldirektivet (artikel 5.2) och regeringen föreslår i avsnitt 7.3 att en bestämmelse om detta för digitalt innehåll tas in i den nya lagen.

Mot bakgrund av att synen på när tillhandahållande ska anses ha skett är densamma i båda direktiven, framstår det som lämpligt att även för varor med digitala delar ta in en reglering motsvarande artikel 5.2 i digitaldirektivet i den nya lagen. Den bör lämpligen utformas på samma sätt som motsvarande regel för fristående digitalt innehåll.

Riskens övergång

Av varudirektivet framgår inte hur man ska se på riskens övergång när det gäller varor med eller utan digitala delar. Om risken har gått över på konsumenten, är han eller hon skyldig att betala för varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på näringsidkaren.

I avsnitt 6.3 lämnas förslag på regler om riskens övergång vid köp av varor, vilka i sak motsvarar nuvarande 8 § konsumentköplagen. Innebörden av regeringens förslag i denna del är att risken för varan går över på konsumenten när varan avlämnas. Bestämmelsen avspeglar det förhållandet att den som fysiskt innehar ett föremål anses vara den som har bäst möjlighet att kontrollera vad som händer med det.

Varor med digitala delar kommer i vissa fall att levereras tillsammans med de digitala delarna och situationen skiljer sig då inte från ett avlämnande av en vara utan sådana delar. I andra fall tillkommer de digitala delarna först senare och alltså separat. Som föreslås ovan ska varan inte anses avlämnad förrän konsumenten fått såväl det fysiska föremålet som de digitala delarna i sin besittning. Det skulle kunna inträffa att konsumenten får varans fysiska komponent i sin besittning och att den går sönder innan varans digitala delar har tillhandahållits konsumenten. Enligt utredningen framstår det inte som rimligt att näringsidkaren ska behöva stå risken för att det fysiska föremålet skadas i en brand eller att det blir stulet när det är under konsumentens kontroll. Utredningen föreslår därför att risken för en vara med digitala delar går över på konsumenten när den lösa saken har kommit i konsumentens besittning.

Frågan om riskens övergång regleras inte i varudirektivet (se skäl 38). Riskens övergång regleras däremot i konsumenträttighetsdirektivet. I artikel 20 anges att risken för att varor kommer bort eller skadas övergår till konsumenten när han eller hon fysiskt har tagit varorna i besittning. Med besittning avses såväl omedelbar som medelbar besittning (prop. 2013/14:15 s. 59 f.). Det kan vara så att direktivet och det svenska genomförandet av det i konsumentköplagen har utgått från den fysiska komponenten i varan. Det kan dock noteras att det vid revideringen av detta direktiv (EU 2019/2161) nyligen infördes en motsvarande definition av varor med digitala delar. Det är därmed tydligt i både konsumentsrättighetsdirektivet och varudirektivet att med vara i detta sammanhang avses såväl den fysiska komponenten som det digitala innehållet (jfr även 2 kap. 12 § andra stycket distansavtalslagen om att ångerrätten inte börjar löpa förrän konsumenten får den sista delen av en vara i sin besittning). Definitionen av en vara med digitala delar är att varan inte fungerar utan de digitala delarna. Att då, som utredningen föreslår, införa en ordning som innebär att risken för hela varan ska övergå när endast en del av varan har levererats framstår som tveksamt.

Även *Lagrådet* föreslår en särskild regel om riskens övergång när en vara har digitala delar. Förslaget skulle innebära att en stegvis riskövergång lagregleras i konsumenträtten. Som regeringen uttalar i avsnitt 6.3 (där Lagrådet framför motsvarande synpunkt avseende riskens övergång vid installation av en vara) är det av värde att, liksom i dag, koppla risken till lagens avtalsobjekt, dvs. varan. Lagrådet anser att det inte finns skäl att särskilt reglera den situationen att olika lösa saker som tillsammans konstituerar en vara levereras successivt. Enligt regeringen skiljer sig varor med digitala delar inte i något avgörande hänseende från varor i övrigt och det finns därmed inte anledning att se annorlunda på riskens övergång för de digitala delarna i en vara. Lagrådet pekar på att riskövergången är uppdelad vid avtal som omfattar en rad enstaka tillhandahållanden av digitalt innehåll, men enligt regeringen är detta inte en relevant jämförelse.

Det är i och för sig en rimlig utgångspunkt att näringsidkaren inte ska behöva stå risken för att den fysiska delen av varan (lösa saken) skadas hos konsumenten i avvaktan på att det digitala innehållet ska levereras. Hur den lösa saken och de därtill hörande digitala delarna levereras är emellertid i stor utsträckning en fråga mellan parterna att avtala om. Detta skiljer sig inte i nämnvärd utsträckning från den situationen att en vara

i dag levereras i delar. Det är i sammanhanget viktigt att understryka att en digital del i en vara är tillhandahållen när den gjorts tillgänglig för konsumenten, vilket inte är detsamma som att den måste ha blivit installerad.

Frågan handlar inte så mycket om huruvida riskens övergång i det enskilda fallet kan påverkas av hur varan levereras (stegvis eller inte) utan om en särskild regel som frikopplar riskens övergång från avlämnandet bör införas i fall som med Lagrådets ord lär ha begränsad praktisk betydelse. Vad varudirektivet vill säkerställa är att tidpunkten för fastställande av avtalsenlighet börjar löpa samtidigt, och den lämpliga tidpunkten är då när det digitala innehållet tillhandahålls, om den fysiska komponenten levererades tidigare (skäl 39). Inte minst i syfte att upprätthålla en enhetlig syn på avlämnande och riskens övergång i den nya lagen anser regeringen sammantaget att regeln om riskens övergång bör utgå från varan och när den avlämnas Den särregel som utredningen respektive Lagrådet föreslår för varor med digitala delar bör därför inte införas.

8.4 Konsumentens avbeställning

Regeringens bedömning: Reglerna avseende avbeställning av varor bör gälla även för avbeställning av varor med digitala delar.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens bedömning. Utredningen föreslår att avbeställning av varor med digitala delar ska kunna göras fram till dess att konsumenten har fått den lösa saken i sin besittning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans uttalar sig särskilt om utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 6.5 behandlas konsumentens betalningsskyldighet och avbeställning vid köp av en vara. Som anges där regleras inte dessa frågor i varudirektivet och regeringen föreslår att bestämmelserna i nuvarande 35–37 §§ konsumentköplagen om det pris som köparen ska betala, om tidpunkten för betalningen och om avbeställning ska föras över till den nya lagen. Regeringen föreslår i avsnitt 7.5 att varureglerna om avbeställning ska gälla även vid tillhandahållande av digitalt innehåll.

Den nya lagens bestämmelser om priset för varan och tidpunkten för betalning av varan kommer att gälla även vid köp av varor med digitala delar.

När det gäller avbeställning av ett köp av en vara med digitala delar föreslår utredningen att en särregel tas in i den nya lagen. Bestämmelserna om konsumentens avbeställning av en vara gäller innan den har avlämnats, och utredningen föreslår att motsvarande tid för varor med digitala delar ska vara innan den fysiska komponenten i varan har levererats. Avlämnandet av en vara med digitala delar kommer emellertid inte ha skett förrän även de digitala delarna har tillhandahållits konsumenten. Regeringen anser vidare till skillnad från utredningen, att det i lagen inte bör föreskrivas att risken för varan med digitala delar ska gå över på konsumenten redan när den lösa saken har kommit i konsumentens besittning (se avsnitt 8.3). I linje med den senare bedömningen finns det inte anledning att för avbeställning av en vara med digitala delar föreskriva en från detta

avvikande ordning. Det kan i sammanhanget konstateras att konsumentens besittning av varan även har betydelse för näringsidkarens rätt att häva köpet vid konsumentens dröjsmål och utredningen föreslår inte att det införs någon särskild regel för varor med digitala delar i den situationen.

Regeringen anser således att den nya lagens bestämmelser avseende avbeställning av varor ska gälla även för varor med digitala delar och att någon särregel alltså inte bör införas för dessa varor.

8.5 Uppdatering av de digitala delarna

Regeringens förslag: Näringsidkaren ska säkerställa att konsumenten får information om och tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos en vara med digitala delar. Varan ska anses felaktig om näringsidkaren inte gör detta.

Vid ett enstaka tillhandahållande av de digitala delarna ska näringsidkarens uppdateringsskyldighet gälla under den tid som konsumenten med fog kan förutsätta. Vid ett kontinuerligt tillhandahållande av de digitala delarna ska skyldigheten gälla under tre år från avlämnandet eller den längre tid som avtalet löper.

Näringsidkaren ska inte vara ansvarig för fel på grund av bristande uppdatering, om konsumenten inte har installerat tillhandahållna uppdateringar inom skälig tid, under förutsättning att konsumenten har informerats om uppdateringen och konsekvenserna av att inte installera den och att det inte har brustit i installationsanvisningarna.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens men utformas något annorlunda. Utredningen föreslår att ett digitalt innehåll i en vara med digitala delar ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks, om inte parterna kommer överens om något annat.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Umeå tingsrätt* anser att de föreslagna bestämmelserna är svårtillgängliga och efterlyser fler exempel för att underlätta förståelsen av dem. *Konsumentverket* anser att det bör klargöras ytterligare hur informationen ska lämnas och menar att bestämmandet av den tid under vilken digitala delar som tillhandahålls vid ett enstaka tillfälle ska uppdateras kan medföra bevissvårigheter. *Sveriges advokatsamfund* förutser tillämpningssvårigheter när det gäller förslaget som innebär att bristande uppdateringar av digitalt innehåll ska betraktas som fel på varan. Enligt *Svensk Handel* bör bestämmelserna om näringsidkarens skyldighet med avseende på uppdateringar utformas i närmare anslutning till direktivets lydelse. *Elektronikbranschen* pekar på att tidpunkten då en vara säljs till en konsument kan inträffa mycket senare än tillverkningstillfället och anser att tiden för näringsidkarens uppdateringsskyldighet bör räknas från tillverkningstillfället i stället för försäljningstillfället. *Nordic Entertainment Group AB* och *Discovery Network Sweden AB* anser att ett krav på att hålla varan med digitala delar uppdaterad under tre år är omotiverat betungande för näringsidkaren.

När det gäller förslaget om tillhandahållande i den senaste versionen ser *Konsumentverket* en möjlighet att avtala bort den senaste versionen som problematisk. *Svensk Handel* anser att förslaget inte bör genomföras.

Skälen för regeringens förslag

Varudirektivet ålägger näringsidkaren en skyldighet att uppdatera varans digitala delar

I avsnitten 6.7 och 6.8 behandlas frågan om vilka krav som konsumenten kan ställa på varan och när det är fel på den. I avsnitt 6.14 behandlas frågan om vilka påföljder som konsumenten har rätt till vid fel. Dessa regler gäller även för varor med digitala delar. De digitala delarnas speciella karaktär föranleder i några avseende särskilda regler. Det gäller bl.a. för uppdateringar av det digitala innehållet.

För digitalt innehåll är uppdateringar ofta en väsentlig och nödvändig komponent. Uppdateringar kan förbättra det digitala innehållet, utöka varans funktioner, skydda innehållet mot nya säkerhetshot eller ha andra syften. Uppdateringar kan också säkerställa att varan fungerar under tillräckligt lång tid och i vart fall under hela den tid under vilken näringsidkaren ansvarar för fel.

Uppdateringar återfinns i direktivet som både ett subjektivt krav och ett objektivt krav. Parterna kan i avtalet komma överens om att näringsidkaren ska tillhandahålla uppdateringar av det digitala innehållet (skäl 28 och artikel 7.1). Det kan innefatta att tillhandahålla uppdaterade versioner av det digitala innehållet eller att på andra sätt förbättra det. Både underlåtenhet att tillhandahålla överenskomna uppdateringar och felaktiga eller ofullständiga sådana uppdateringar som har tillhandahållits innebär bristande avtalsenlighet (skäl 28).

Förutom eventuella avtalade uppdateringar ställer artikel 7.3 i varudirektivet upp som ett objektiv krav att näringsidkaren tillhandahåller vissa uppdateringar, inbegripet säkerhetsuppdateringar. Näringsidkarens skyldighet i detta avseende gäller uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenlighet (skäl 30). Bakgrunden är enligt skäl 31 att den digitala miljön för varor med digitala delar är i konstant förändring och att uppdateringar därför är ett nödvändigt verktyg för att säkerställa att varorna under sin livslängd fungerar på samma sätt som de gjorde vid leveranstidpunkten. Näringsidkarens skyldighet gäller att säkerställa att konsumenten får information om och tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos en vara med digitala delar. Artikeln reglerar även under hur lång tid som näringsidkaren har en uppdateringsskyldighet, se vidare nedan.

Om näringsidkaren inte uppfyller sin uppdateringsskyldighet, anses varan felaktig. Det ska dock vara möjligt att, under samma förutsättningar som gäller i fråga om övriga objektiva krav, avtala om avsteg från kraven på uppdateringar.

Enligt artikel 7.4 gäller inte näringsidkarens skyldighet avseende uppdateringar om konsumenten underlåter att inom skälig tid installera uppdateringar under förutsättning att a) näringsidkaren har informerat konsumenten om att en uppdatering finns att tillgå och om konsekvenserna av underlåtenhet att installera den och b) varken konsumentens underlåtenhet eller den felaktiga installationen beror på brister i installationsanvisningarna.

För digitalt innehåll enligt digitaldirektivet finns motsvarande krav på uppdatering. I avsnitt 7.7.1 föreslås att de regler om uppdatering som ska gälla för varor med digitala delar i huvudsak även ska gälla för digitalt innehåll enligt det direktivet.

Uppdateringsskyldigheten ska regleras i den nya lagen

För att genomföra varudirektivet behöver näringsidkarens skyldighet med avseende på uppdateringar regleras i den nya lagen. Direktivets reglering om näringsidkarens uppdateringsskyldighet får anses utgöra ett objektivt krav på avtalsenlighet. Till skillnad från utredningen anser regeringen att bestämmelserna i den nya lagen bör utformas på det sättet. Det tydliggör skyldigheten snarare än underlåtenheten att agera i enlighet med den och är i linje med hur lagen i övrigt byggs upp (se avsnitt 6.10).

Några remissinstanser anser att den av utredningen föreslagna bestämmelsen är oklar till sin innebörd och kan föranleda tillämpningsproblem. Enligt *Sveriges advokatsamfund* består svårigheterna i att en gräns behöver dras mellan köp och tjänst samt att uppdateringar kan tillhandahållas av någon annan än den som har sålt varan. Uppdateringar är en nyhet i den konsumenträttsliga regleringen, både i Sverige och inom övriga EU. Enligt regeringen lär detta i sig säkert kunna föranleda vissa initiala utmaningar i tillämpningen men omfattningen av dessa bör inte överdrivas. När det gäller de aspekter Advokatsamfundet särskilt lyfter konstaterar regeringen att uppdateringsskyldigheten gäller för både digitalt innehåll och digitala tjänster och oavsett om avtalet betecknas som köpeavtal eller tjänsteavtal. I skäl 31 uppmärksammas att uppdateringar ofta kan utföras på distans av antingen näringsidkaren eller tredje part och det uttalas att det då är rimligt att näringsidkaren har ett ansvar för dessa även efter det att det digitala innehållet har tillhandahållits. Av artikel 7.3 framgår att näringsidkarens skyldighet inte innefattar att själv tillställa konsumenten uppdateringar utan att se till att så sker. Häri ligger den bristande avtalsenlighet som grundar näringsidkarens felansvar och inte i tredje mans agerande eller underlåtenhet att agera. Detta motsvarar vad som gäller vid det initiala köpet av en vara med digitala delar. Vid ett sådant köp ingår det digitala innehållet i köpet av varan och det gäller även i fall då det digitala innehållet levereras av någon annan än näringsidkaren. Vid fel kan näringsidkaren överväga att rikta regresskrav mot den som orsakat felet (se skäl 63 och avsnitt 10.1).

När det gäller skyldigheten för näringsidkaren att informera konsumenten om förekomsten av uppdateringen anser *Konsumentverket* att det bör klargöras hur informationen ska lämnas. Regeringen konstaterar att direktivet inte ställer upp något krav i detta avseende. Skyldighet att informera konsumenten kan därför göras formlöst. En annan sak är att det är näringsidkaren som ska ha bevisbördan för att konsumenten fått del av informationen. Eftersom det är upp till konsumenten att välja att göra den uppdatering som tillhandahålls, framstår det som naturligt att konsumenten får informationen när en uppdatering finns tillgänglig. Så torde det fungera i de allra flesta fall redan i dag.

Eftersom näringsidkaren åläggs nya skyldigheter med avseende på en vara med digitala delar, och då regleringarna bygger på fullharmonisering, är det, som *Svensk Handel* framhåller, lämpligt att utforma bestämmelsen

i nära anslutning till direktivet lydelse. Regeringen föreslår därför att det i den nya lagen tas in bestämmelser om att det åligger näringsidkaren att se till att konsumenten får information om och tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos en såld vara med digitala delar. Att näringsidkaren inte fullgör sin skyldighet medför bristande avtalsenlighet hos varan med digitala delar.

Varan ska däremot inte anses felaktig om konsumenten har underlåtit att korrekt installera de tillhandahållna uppdateringarna inom skälig tid, under förutsättning att näringsidkaren har informerat konsumenten om att uppdateringen finns att tillgå och om konsekvenserna av utebliven installation och varken konsumentens underlåtenhet eller den felaktiga installationen beror på brister i de anvisningar som behövs för installationen. Även detta bör anges i lagen. Den närmare innebörden av bestämmelserna och, som *Umeå tingsrätt* efterlyser, exempel på hur de ska tillämpas redovisas i författningskommentaren.

I avsnitt 6.7.2 föreslår regeringen att en bestämmelse motsvarande artikel 7.5 i varudirektivet som möjliggör avvikelser från de objektiva kraven i vissa fall ska tas in i den nya lagen på varuområdet. Eftersom den bestämmelsen gäller även för den varukategori som utgörs av en vara med digitala delar kommer det att vara möjligt för parterna att avtala om avvikelse från näringsidkarens uppdateringsskyldighet.

Tiden för näringsidkarens uppdateringsskyldighet

Näringsidkarens skyldighet att uppdatera de digitala delarna gäller under vissa närmare angivna tider (se artikel 7.3 i varudirektivet). Om näringsidkaren inte uppdaterar innehållet är det fråga om bristande avtalsenlighet.

De tider under vilka uppdateringsskyldigheten gäller skiljer sig åt beroende på om det är ett enstaka eller kontinuerligt tillhandahållande av den digitala delen. Vid ett enstaka tillhandahållande gäller skyldigheten under den tidsperiod som konsumenten rimligen kan förvänta sig, med tanke på det digitala innehållets typ och ändamål och med beaktande av omständigheterna och avtalets natur. Av skäl 31 framgår att denna tid får bedömas på grundval av varornas och de digitala delarnas typ och syfte och med beaktande av omständigheterna och köpeavtalets natur. En konsument förväntar sig normalt att få uppdateringar under åtminstone den period under vilken näringsidkaren är ansvarig för bristande avtalsenlighet, medan konsumentens rimliga förväntningar i vissa fall kan sträcka sig utöver den perioden, vilket särskilt kan vara fallet i fråga om säkerhetsuppdateringar. I andra fall, t.ex. när det gäller en vara med digitala delar vars syfte är tidsbegränsat, kan näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla uppdateringar normalt begränsas till den tiden. I direktivet tydliggörs att den rimlighetsstandard som uppställs ska bestämmas objektivt (se skäl 24). Regeringen föreslår att en bestämmelse motsvarande den i direktivet införs i den nya lagen. I lagrådsremissens lagförslag användes direktivets uttryckssätt ”vad konsumenten rimligen kan förvänta sig”. Regeringen föreslår i bl.a. avsnitt 6.7.2 att det med anledning av *Lagrådets* synpunkter ändras till ”vad konsumenten med fog kan förutsätta”, som återfinns i den nuvarande lagen. Även om Lagrådet inte gör motsvarande anmärkning i denna del bör en sådan ändring ske i syfte att uppnå en enhetlig terminologi.

Elektronikbranschen anser att kravet på att uppdatera de digitala delarna bör ställas från tillverkningstillfället i stället för försäljningstillfället, eftersom försäljningen kan ske mycket senare än tillverkningstillfället. Regeringen konstaterar dock att direktivet inte ger utrymme för en sådan syn. Om avtalet innebär att de digitala delar som tillhandahålls har installerats långt tidigare än vid försäljningstillfället, bör detta i stället kunna utgöra en omständighet som får beaktas vid tillämpning av vad konsumenten vid ett enstaka tillhandahållande med fog kan förutsätta.

Vid kontinuerligt tillhandahållande gäller uppdateringsskyldigheten under den tid som näringsidkarens ansvar för fel gäller. Den tiden behandlas i avsnitt 8.6 och innebär i korthet att ansvaret föreslås gälla under tre år eller, om tillhandahållandet sker under en längre tid än så, under hela avtalsperioden. Bland annat *Nordic Entertainment Group* anser att en frist på tre år är omotiverat betungande för näringsidkaren och menar att den inte bör överstiga två år, vilket utgör direktivets minimiansvarstid. Regeringen anser att tidsfristen för näringsidkarens skyldighet avseende uppdateringar av det digitala innehållet är så nära förknippad med fristen för näringsidkarens felansvar för en vara med digitala delar, att längden på dessa två frister bör vara samma, dvs. tre år. Det gäller särskilt med beaktande av att digitala delar enligt definitionen är nödvändiga för varans funktion. Brister i uppdateringar riskerar därmed att kunna leda till fel på varan.

Något krav på senast tillgängliga version bör inte ställas upp

Enligt artikel 8.6 i digitaldirektivet ska ett digitalt innehåll tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig vid den tidpunkt då avtalet ingicks, om inte parterna har kommit överens om något annat. I avsnitt 7.7.2 föreslår regeringen att detta krav vid tillhandahållande av digitalt innehåll ska regleras i den nya lagen. Detta väcker frågan om motsvarande, som utredningen föreslår, bör gälla även för en vara med digitala delar, eftersom en sådan vara vid ett och samma tillfälle skulle kunna finnas på marknaden försedd med olika versioner av det digitala innehållet. Frågan regleras inte i varudirektivet.

Intresset av enhetliga regler talar enligt regeringen i och för sig för att uppställa ett krav på senaste version av det digitala innehållet även vid köp av en vara med digitala delar. Samtidigt kan det ifrågasättas vilken betydelse en sådan reglering på varuområdet skulle ha, särskilt som parterna skulle ha rätt att avtala om något annat. Det finns också en risk för att ett krav på att en digital del ska säljas i sin senast tillgängliga version medför negativa konsekvenser för näringsidkaren av i vart fall en del varor. I åtskilliga fall kommer de digitala delarna att vara installerade i varan en tid före köpet. Installation och förpackning kan, som *Elektronikbranschen* påpekar i ett annat sammanhang, ha skett av tillverkaren i ett annat land före transporten till Sverige. En sådan skyldighet som utredningen föreslår, skulle kräva att näringsidkaren håller sitt varulager kontinuerligt uppdaterat eller behöver uppgradera de digitala delarna före leverans. Att ålägga näringsidkaren en sådan skyldighet framstår inte som angeläget, särskilt som en avtalad uppdatering av de digitala delarna efter tillhandahållandet i flera fall skulle uppnå i praktiken samma resultat.

Några remissinstanser, bl.a. *Svensk Handel*, ser problem med utredningens förslag. Enligt *Konsumentverket* kan det kan skapa problem vid bedömningen av om varan har en bristande funktionalitet och därmed är felaktig om parterna har avtalat om att köpet ska gälla en äldre version av det digitala innehållet. Regeringen delar den uppfattningen. En vara ska enligt direktivet leva upp till de objektiva krav som ställs på den och detta gäller utöver vad parterna avtalat om (se avsnitt 6.7.2). Varan ska i praktiken motsvara vad som gäller för andra varor av samma typ i fråga om bl.a. funktion, egenskaper och användning. Varudirektivet tillåter visserligen att parterna kommer överens om avvikelser från dessa krav men endast under vissa särskilt angivna förutsättningar (se artikel 7.5). Som anförs i avsnitt 6.9 kommer den nya lagen inte att möjliggöra försäljning av varor i befintligt skick på samma sätt som den nuvarande konsumentköplagen gör. Enligt regeringen är det sammantaget tveksamt om det är förenligt med direktivet att både uppställa ytterligare ett objektivt krav på varan och möjliggöra att parterna sedan kan avvika från detta krav.

Mot den bakgrunden anser regeringen att det inte bör införas någon bestämmelse på varuområdet när det gäller i vilken version en varas digitala delar ska tillhandahållas.

8.6 Ansvar för fel på de digitala delarna

8.6.1 Näringsidkarens ansvar för fel

Regeringens förslag: För en vara med digitala delar ska bestämmelserna om näringsidkarens felansvar för varan gälla vid enstaka tillhandahållande av det digitala innehållet. Vid kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet ska näringsidkaren svara för fel på innehållet under tre år efter varans avlämnande eller den längre tid som följer av avtalet.

För fel på grund av bristande uppdatering av det digitala innehållet i en vara med digitala delar ska ansvaret ska gälla under den tid som näringsidkaren är uppdateringsskyldig.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens men är något annorlunda utformat.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. *Göta hovrätt* och *Umeå tingsrätt* anser att det inte är helt tydligt vad som gäller för näringsidkarens ansvar när ett fel uppstår till följd av en efter köpet gjord uppdatering.

Skälen för regeringens förslag

Vid ett enstaka tillhandahållande av digitala delar behövs en särregel för näringsidkarens felansvar vid bristande uppdatering

När det gäller digitala delar i en vara som tillhandahålls genom ett enstaka tillhandahållande motsvarar näringsidkarens felansvar det som gäller för själva varan. Det innebär att näringsidkaren ansvarar för fel som finns vid tidpunkten för tillhandahållet, dvs. ursprungliga fel (se även skäl 31).

Varudirektivet föreskriver att ansvarsperioden ska vara två år men tillåter medlemsstaterna att behålla eller införa en längre tid (artikel 10.1 och 10.3). I avsnitt 6.11.2 föreslår regeringen att en konsument ska kunna göra gällande ursprungliga fel på varan som visar sig under tre år från avlämnandet, vilket är i enlighet med nuvarande ordning. Denna ansvarsperiod bör gälla även för en vara med digitala delar, om det är fråga om ett enstaka tillhandahållande av en sådan del. Det kan konstateras att motsvarande ansvarstid föreslås gälla för fel i ett digitalt innehåll som tillhandahålls vid ett enstaka tillfälle enligt digitaldirektivet (se avsnitt 7.8.1).

Digitalt innehåll som utgör digitala delar i en vara kräver normalt uppdateringar för att fungera över tid. Vid ett enstaka tillhandahållande av sådant innehåll har det i artikel 10.1 i varudirektivet gjorts en reservation för regleringen om uppdateringar i artikel 7.3. Som föreslås i avsnitt 8.5 ska näringsidkaren se till att konsumenten tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos varan. Om de digitala delarna ska tillhandahållas vid ett enstaka tillfälle, ska uppdateringsskyldigheten gälla under den tid som konsumenten med fog kan förutsätta. Varan är felaktig om bristande avtalsenlighet uppstår till följd av att näringsidkaren åsidosätter sin skyldighet i fråga om uppdateringar och det har då inte någon betydelse att varan var felfri vid avlämnandet.

Som direktivet ger uttryck för gäller näringsidkarens allmänna ansvar för varan med de digitala delar inte för fel på grund av att näringsidkaren brustit i sin uppdateringsskyldighet. I stället bör näringsidkarens ansvar för sådana fel motsvara det som gäller för skyldigheten i fråga. Med andra ord ska felansvaret gälla under den tidsperiod som konsumenten med fog kan förutsätta att avtalsenligheten hos varan upprätthålls genom uppdateringar. Som redovisas i avsnitt 8.5 förväntar sig en konsument normalt att få uppdateringar under åtminstone den period under vilken näringsidkaren är ansvarig för fel i innehållet i övrigt, dvs. under tre år. Konsumentens rimliga förväntningar kan i vissa fall dock sträcka sig längre, särskilt i fråga om säkerhetsuppdateringar.

Både *Göta hovrätt* och *Umeå tingsrätt* anser att det inte är helt tydligt hur bestämmelsen som anger under vilken tid uppdateringsskyldigheten gäller förhåller sig till bestämmelsen om under vilken tid näringsidkaren har felansvar. Regeringen delar den uppfattningen. Det felansvar för uppdateringar som nu behandlas rör fel på grund av att näringsidkaren brister i sin skyldighet att tillhandahålla uppdateringar. Det kan närmast jämföras med att näringsidkaren inte utför en installation av varan efter avlämnandet (se avsnitt 6.8.2). Det finns, som i direktivet, anledning att i bestämmelsen om näringsidkarens felansvar uttryckligen nämna att för bristande uppdatering gäller i stället ansvaret under den tid som anges i bestämmelsen om uppdateringsskyldighet. Denna skyldighet utgör ett objektivt krav och det finns därmed en möjlighet för parterna att avtala om en annan, kortare, ansvarstid. Någon sådan möjlighet finns inte när det gäller näringsidkarens allmänna felansvar. Att i konsumentlagstiftningen på detta sätt introducera åtaganden med felansvar efter leverans är relativt nytt och det kan inte uteslutas att gränsdragningsproblem kan uppstå i bedömningen av vilket fel det är fråga om och vilka felansvarsregler som då är tillämpliga. Det är något som får överlåtas på rättstillämpningen att ta ställning till i det enskilda fallet.

Sammanfattningsvis bör det i den nya lagen föreskrivas att näringsidkarens ansvar för fel på grund av bristande uppdateringar ska gälla under den tid som näringsidkaren är uppdateringsskyldig.

Vid kontinuerligt tillhandahållande av digitala delar behövs särskilda felansvarsregler

När det gäller varor där de digitala delarna enligt avtalet ska tillhandahållas kontinuerligt under en period ser direktivets reglering annorlunda ut. I sådana fall ska näringsidkaren svara för bristande avtalsenlighet (fel) avseende det digitala innehållet som uppstår eller visar sig under två år (eller den längre tid medlemsstaten väljer) eller, om avtalet löper över längre tid än så, under avtalsperioden (artikel 10.2 och 10.3 samt skäl 41). Att det uppställs två kompletterande ansvarsperioder innebär att ansvaret kan komma att gälla även efter den tid som avtalet löper och det digitala innehållet kontinuerligt tillhandahålls men även att ansvaret för den digitala delen kan komma att gälla längre än näringsidkarens ansvar för den vara som den digitala delen är integrerad med.

Eftersom ansvaret för fel på digitala delar som tillhandahålls kontinuerligt skiljer sig från vad som gäller för varor i övrigt behöver en särregel införas. Den första skillnaden är att ansvaret inte är begränsat till fel som fanns vid den tidpunkt tillhandahållandet påbörjades utan omfattar alla fel som uppstår under ansvarsperioden. Detta motsvarar det som i avsnitt 7.8.1 föreslås gälla för fristående digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt. Den andra skillnaden avser den tidsperiod under vilken felansvaret gäller. Här uppställs för kontinuerligt tillhandahållande av digitala delar alltså två kompletterande perioder. Den ena delen – att ansvaret gäller under hela avtalsperioden – motsvarar det som digitaldirektivet föreskriver och regeringen föreslår ska gälla för kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll enligt det direktivet. Detta bör gälla även för digitala delar i en vara som tillhandahålls kontinuerligt.

När det gäller den andra delen – att ansvaret alltid gäller under minst tre år – kan det konstateras att det i denna del inte finns någon motsvarighet i digitaldirektivet. Det är alltså inte möjligt, som *Lagrådet* synes vilja, att i detta avseende skapa enhetliga regler. Det behöver i stället tas ställning till om varudirektivets tidsperiod om två år ska väljas eller om intresset av så enhetliga regler som möjligt gör att tidsperioden bör bestämmas till tre år som för varor i övrigt. Det kan konstateras att direktivets särreglering i denna del endast gäller de digitala delarna i en vara. Näringsidkarens ansvarsperiod avseende det fysiska föremålet följer alltså huvudregeln för varor. Enligt regeringens mening förefaller det inte ändamålsenligt att ha en treårig frist för själva varan samtidigt som den skulle vara två år för de digitala delarna. För att betraktas som en digital del måste det digitala innehållet vara nödvändigt för varans funktion. En kortare frist kan leda till att en funktionskritisk beståndsdel i varan inte kan åtgärdas efter två år och det skulle i vissa situationer kunna göra näringsidkarens treåriga ansvar för varan i övrigt meningslös. Under alla omständigheter skulle olika frister för varan och dess digitala delar riskera att bidra till tvister om vad som är orsaken till att en vara med digitala delar inte fungerar. Mot den bakgrunden bör minimiperioden även beträffande de digitala delarna i varan bestämmas till tre år.

Även för kontinuerligt tillhandahållande av en digital del i en vara gäller att näringsidkaren har en skyldighet att uppdatera det digitala innehållet. Den skyldigheten gäller under hela avtalstiden och minst tre år (se avsnitt 8.5). Visserligen överensstämmer den tiden med den ansvarstid i övrigt som nu föreslås gälla vid kontinuerligt tillhandahållande. Uppdateringsskyldigheten är dock, liksom andra objektiva krav, möjlig att avtala bort eller begränsa. Det bör därför särskilt anges i lagen att näringsidkarens ansvar för fel på grund av bristande uppdatering gäller under den tid som uppdateringsskyldigheten gäller.

8.6.2 Bevisbördan vid fel

Regeringens förslag: För varor med digitala delar där det digitala innehållet tillhandahålls kontinuerligt under en period ska ett fel på det digitala innehållet som visar sig under tre år eller den längre tid som avtalet löper anses vara ett fel som näringsidkaren ansvarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

Utredningens förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det.

Skälen för regeringens förslag

Bevisbördan vid fel på en vara och fristående digitalt innehåll

För varor uppställs en presumtion för att ett fel som visar sig inom två år från köpet ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte annat visas eller detta är oförenligt med varans eller felets art (se avsnitt 6.11.3). Under denna period är det alltså näringsidkaren som måste bevisa att felet inte var ursprungligt (den omvända bevisbördan). För fel som visar sig under den resterande delen av den treåriga ansvarsperioden är det i stället konsumenten som måste bevisa att felet är ursprungligt.

När det gäller ett enstaka tillhandahållande av digitalt innehåll enligt digitaldirektivet har näringsidkaren bevisbördan för att ett fel som framkommit under en inledande tid (dock endast ett år) inte är ett ursprungligt fel (se avsnitt 7.8.2). När det gäller kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll ansvarar näringsidkaren för alla fel som visar sig under avtalsperioden och har under samma tid också bevisbördan för att innehållet är avtalsenligt. Det finns för båda typerna av tillhandahållande vissa möjligheter att undgå felansvar som bygger på konsumentens digitala miljö och vilja att samarbeta i frågan. Någon motsvarighet till dessa senare regler återfinns inte i varudirektivets regler för digitala delar.

Bevisbördan vid fel på en varas digitala delar

Digitalt innehåll i en vara med digitala delar kan tillhandahållas på två sätt, vid ett enstaka tillfälle eller kontinuerligt.

För ett enstaka tillhandahållande av det digitala innehållet som utgör den digitala delen är varudirektivets regler för själva varan tillämpliga (se artikel 11.1). De regler som regeringen föreslår i avsnitt 6.11.3 ska gälla

även för ett sådant tillhandahållande. Det behövs alltså i den delen inte några särregler. Det som föreslås är en presumtionsregel av innebörd att ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades ska anses ha funnits vid den tidpunkten, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

När det gäller varor med digitala delar där det digitala innehållet tillhandahålls kontinuerligt under en period finns det en särregel i varudirektivet. Som framgår av avsnitt 8.6.1 föreslås att näringsidkaren i dessa fall ska ansvara för avtalsenlighet avseende de digitala delarna under hela avtalsperioden och minst under tre år från tillhandahållandet. I artikel 11.3 i varudirektivet anges att näringsidkaren under denna tid också har bevisbördan för att den digitala delen är avtalsenlig. *Lagrådet* synes anse att näringsidkaren har att bevisa att fel som visar sig under den efterföljande treårstiden inte har uppkommit under ansvarstiden. Detta är emellertid inte förenligt med varudirektivet och knappast heller praktiskt möjligt (se även avsnitt 7.8.2 om motsvarande för fristående digitalt innehåll). Lagrådet ifrågasätter också varför regeln för kontinuerligt tillhandahållande inte är lika för varor med digitala delar och fristående digitalt innehåll. Regeringen konstaterar att denna skillnad är medveten och följer av direktiven. För en vara med digitala delar där det digitala innehållet tillhandahålls kontinuerligt under en period bör mot denna bakgrund en presumtionsregel införas för fel på det digitala innehållet som visar sig under tre år från avlämnandet eller den längre tid som avtalet löper.

8.7 Näringsidkarens återbetalning vid hävning

Regeringens förslag: För varor med digitala delar där det digitala innehållet tillhandahålls kontinuerligt under en period ska vid hävning av köpet reglerna för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll gälla avseende näringsidkarens återbetalning.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens. Utredningen lämnar inte något förslag i denna del.

Remissinstanserna: Remissinstanserna yttrar sig inte i frågan.

Skälen för regeringens förslag: När ett köp hävs ska parternas prestationer gå åter (restitution). I avsnitt 6.16 föreslår regeringen bl.a. att näringsidkaren vid hävning av ett varuköp utan onödigt dröjsmål ska betala tillbaka vad konsumenten har betalat för varan. Detta gäller även vid hävning av varor med digitala delar.

En sådan vara kan innehålla digitalt innehåll som tillhandahålls kontinuerligt under en period. Det är inte ovanligt att konsumenten i ett sådant fall betalar löpande under perioden för att få tillgång till det digitala innehållet, t.ex. som en månadsavgift. Detta gäller särskilt när det är fråga om en digital tjänst. När köpet hävs kan det innebära att konsumenten under en längre tid har utnyttjat innehållet för redan betalda perioder.

Denna fråga behandlas inte i varudirektivet men väl i digitaldirektivet (artikel 16.1). Där anges att om avtalet föreskriver att det digitala innehållet ska tillhandahållas under en period och det förelåg avtalsenlighet under någon del av den period som föregick hävningen, ska näringsidkaren till konsumenten återbetala endast den andel av det betalade priset som

motsvarar och står i förhållande till den tid under vilken det inte förelåg avtalsenlighet. Näringsidkaren ska också återbetala den del av priset som konsumenten har erlagt i förskott för en period som skulle ha återstått om avtalet inte hade hävts. I avsnitt 7.12.1 föreslår regeringen att en regel med detta innehåll införs i den nya lagen för fristående digitalt innehåll.

Enligt regeringen framstår det som lämpligt att samma ordning gäller i motsvarande situation vid hävning av en vara med digitala delar. Det bör därför för varor med digitala delar som tillhandahålls kontinuerligt i lagen hänvisas till den nu beskrivna återbetalningsregeln för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll.

9 Köp av levande djur

9.1 Det finns behov av särregler vid köp av levande djur

Regeringens bedömning: De speciella förhållanden som råder vid köp av levande djur motiverar vissa särregler i den nya konsumentköplagen.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Göta hovrätt*, *Stockholms tingsrätt*, *Länsstyrelsen i Östergötlands län*, *Statens jordbruksverk*, *Företagarna* och *Svensk Handel*, delar utredningens bedömning eller invänder inte mot att det i lagen tas in vissa särregler för köp av levande djur.

Ett antal remissinstanser invänder mot bedömningen och anser att den inte är tillräckligt långtgående. Flera av dem, bl.a. *Gröna arbetsgivare*, *Hästnäringens Nationella Stiftelse*, *Lantbrukarnas riksförbund*, *Svenska Kennelklubben*, *Sveriges Kattklubbars Riksförbund* och *Sveriges Veterinärförbund*, anser att försäljning av levande djur helt bör undantas från konsumentköplagen.

Några remissinstanser, *Konsumentverket*, *Konsumentvägledarnas förening* och *Sveriges Konsumenter*, anser att det inte finns behov av någon form av särreglering när det gäller köp av levande djur.

Skälen för regeringens bedömning

Handel med levande djur

Många människor i Sverige äger djur. För konsumenter handlar det oftast om sällskapsdjur, men i vissa fall köps djur även för t.ex. tävlingsändamål. Antalet typer av djur som säljs till konsumenter är stort, t.ex. olika fåglar, fiskar, insekter, reptiler och däggdjur. Priset kan variera från ett närmast obetydligt belopp till miljonbelopp.

Levande djur till konsumenter kan säljas av bl.a. zoobutiker, importörer och uppfödare, med stora skillnader i verksamheternas omsättning. Vid konsumentköp av hästar, hundar och katter bedriver flera näringsidkare verksamhet i liten skala, ibland endast som en hobby eller bisyssla. I

Sverige finns det ca 965 000 registrerade hundar, 360 000 hästar och 1,4 miljoner katter (varav ca 370 000 är registrerade).

Ett levande djur har inom förmögenhetsrätten traditionellt betraktats som en lös sak, dvs. en vara. Konsumentköplagen har allt sedan sin tillkomst varit tillämplig på sådana köp. Lagen är tvingande till konsumentens förmån. Syftet med tvingande regler är att motverka de olägenheter som kan uppstå genom att säljare använder villkor som inskränker konsumentens rättigheter eller på annat sätt missgynnar konsumenten.

Som Högsta domstolen har uttalat kan ett levande djur dock inte betraktas som vilken sak som helst (rättsfallet NJA 2001 s. 65 I och II). Ett djur är unikt och det finns många gånger ett känslomässigt band mellan människa och djur som inte har sin motsvarighet i andra varor. Ett djur är också i sig föränderligt och påverkas av den omgivande miljön. I förarbetena till djurskyddslagen (2018:1192) anges att djurens välfärd ska främjas så att djur mår bra såväl fysiskt som psykiskt och att ett djur ska respekteras då det har ett egenvärde oavsett den nytta som människan har av djuret (prop. 2017/18:147).

Regeringen ser ett behov av särregler vid köp av levande djur

Det har, inte minst på senare år, framförts att den nuvarande regleringen av handel med levande djur är förenad med nackdelar och att den inte är ändamålsenlig. Det är framför allt delar av djurnäringen som har kritiserat ordningen. Det görs bl.a. gällande att försäljning av levande djur med tillämpning av konsumentköplagen innebär sådana ekonomiska risker för näringsidkarna att de tvekar att sälja till konsumenter. Det görs också gällande att konsumentköpreglerna är processdrivande och att rättsliga tvister kan innebära inte bara kostnader utan även lidande för djuren.

Enligt regeringen är det angeläget att de regler som tillämpas vid köp av levande djur både är, och upplevs som, ändamålsenliga och väl fungerande. Det kan konstateras att vad som är ändamålsenligt är föremål för olika uppfattningar. Utredningen gör bedömningen att det finns ett behov av särregler vid köp av levande djur. Denna bedömning delas inte av de remissinstanser som företräder konsumentintressena, bl.a. *Konsumentverket* och *Sveriges Konsumenter*. Däremot pekar flera av de instanser som företräder näringsidkar- och djurintressena, bl.a. *Sveriges Veterinärförbund*, *Företagarna*, *Svenska Kennelklubben* och *Sveriges Kattklubbars Riksförbund*, på att konsumentköplagen inte är anpassad för djurhandel. Även remissinstanser som varken företräder något näringsidkar- eller konsumentintresse, bl.a. *Stockholms tingsrätt*, instämmer i utredningens bedömning att det behövs särregler.

Enligt regeringens uppfattning måste ändamålsenliga regler vara balanserade och rättvisa. Reglerna bör ge ett gott konsumentskydd som även beaktar näringsidkarnas intressen. Lagstiftningens utformning handlar om att åstadkomma en rimlig fördelning mellan näringsidkaren och konsumenten när det gäller vem som bör bära den ekonomiska risken för att djuret är behäftat med ett köprättsligt fel. Naturligtvis måste även djurintresset värnas. Detta ska i första hand ske med stöd av befintlig djurskyddslagstiftning, se vidare avsnitt 9.6. Det är samtidigt viktigt att den köprättsliga lagstiftningen utformas så att den inte riskerar bidra till att djur

lider. Utredningen lyfter fram att framför allt utdragna köprättsliga tvister kan leda till situationer som innebär lidande för djuret.

Som utredningen pekar på är djur levande varelser med allt vad det innebär i fråga om fysiska förändringar under livstiden och samspel mellan psyke och fysik. Den framtida utvecklingen av ett djur är därmed betydligt mer svårbedömd jämfört med andra varors fysiska utveckling, vilket kan påverka bedömningen av om det rör sig om ett fel. Att djur är levande varelser och därför måste få omvårdnad och vid behov veterinärvård, kan också medföra högre avhjälpandekostnader och skadestånd. Högsta domstolen har uttalat att då djur inte är vilken sak som helst får det anses rimligt att ägaren söker vård för djuret, även om kostnaden för vården kan komma att överstiga djurets ekonomiska värde (se rättsfallet NJA 2001 s. 65 I).

Den problembild som vissa delar av djurnäringen målar upp måste tas på allvar. Den utgör samtidigt enbart näringsidkarnas syn, och kan därför behöva nyanseras och sättas i sitt sammanhang. Det säljs många tusentals djur varje år i Sverige och i flertalet fall blir köpet aldrig föremål för någon efterföljande tvist mellan köpare och säljare. Inte heller är det så att näringsidkaren regelmässigt förlorar de rättsprocesser som trots allt inleds. Många säljare av hästar, hundar och katter anses vara näringsidkare, även om omsättningen är blygsam och verksamheten sporadisk (se rättsfallet NJA 2018 s. 866). De har emellertid oftast både högre kompetens och mer erfarenhet av djurförsäljning än sina motparter, som är privatpersoner och således konsumenter. Näringsidkarna har dessutom god kännedom om djuren och har till sin hjälp kompetenta branschorganisationer, som bl.a. har utformat de köpeavtal som normalt används.

Samtidigt går det inte att komma ifrån att det finns ett stort missnöje med dagens reglering och att den beskrivs som processdrivande med följd att det förekommer tidskrävande och dyra rättsprocesser där djuret riskerar att fara illa. Om detta i sin tur leder till att näringsidkare i allt större utsträckning drar sig för att sälja till konsumenter, kan det ha betydande negativa effekter på djurnäringen. Det är också problematiskt om denna utveckling leder till att konsumenter i stället söker sig till handel med djur som förs in från utlandet i strid med införselförbud eller annars under förhållanden som innebär risker för både konsumenterna och djuren.

Att det finns behov av att se över nuvarande ordning för köp av levande djur har påpekats av riksdagen som 2017 uppmanade regeringen att både nationellt och inom EU initiera överväganden om huruvida reglerna i konsumentköplagen för köp av levande djur är ändamålsenligt utformade (bet. 2016/17:CU12 punkt 6, rskr. 2016/17:209). I de därpå följande EU-förhandlingarna om det nya varudirektivet fick Sverige gehör för sin syn att djur inte fullt ut kan ses som vilken vara som helst. Genom artikel 3.5 b i varudirektivet ges medlemsstaterna möjlighet att i sin nationella reglering helt eller delvis undanta försäljning av levande djur till konsumenter från tillämpningsområdet.

Mot denna bakgrund delar regeringen utredningens bedömning att förhållandena när det gäller försäljning av levande djur är så särpräglade att det behövs särregler.

Utredningen har övervägt att helt undanta köp av levande djur från konsumentköplagstiftningen, med följden att dessa köp i så fall skulle omfattas av köplagen. Bland annat *Sveriges Veterinärförbund* anser att köp av levande djur borde hanteras enligt köplagen eftersom den anses bättre anpassad till de förhållanden som gäller för levande djur.

Köplagen och konsumentköplagen innefattar två i princip helt fristående regelkomplex som tjänar skilda syften. Partsförhållandet konsument–näringsidkare präglas av att konsumenten i flera avseenden har en underlägsen position, vilket ställer krav på utformningen av reglerna (prop. 1989/90:89 s. 186). Köplagen är inte tvingande till förmån för konsumenten utan tvärtom dispositiv, vilket innebär att parterna kan avtala om att något annat än vad lagen föreskriver ska gälla. Enligt regeringens bedömning finns det en stor risk att många konsumenter vid en tillämpning av köplagen får alltför oförmånliga villkor. Som *Lunds universitet* framhåller gäller det inte minst i situationer där man har att göra med mindre nogräknade säljare. Även den utspridda användningen av standardavtal, vilka innehåller villkor som det normalt inte finns förutsättningar att avtala bort, riskerar att ge konsumenten en väsentligt sämre position.

Med den försämring av konsumentskyddet som en övergång till köplagen skulle innebära befarar regeringen att det dessutom finns en risk för att fler djur far illa. En tillämpning av köplagens dispositiva regler kommer sannolikt att leda till att konsumentens möjligheter att få skadestånd eller ersättning för avhjälpandekostnader vid fel begränsas och detta drabbar inte bara konsumenten utan särskilt djuren. Sådana begränsningar kan nämligen medföra att djur inte får nödvändig veterinärvård och till och med kan behöva avlivas.

Det är en grundläggande utgångspunkt i svensk rätt att ett konsumentavtal regleras av tvingande konsumentlagstiftning. Det har sin grund i att en konsument i ett avtal med en näringsidkare i allmänhet har en svagare position än näringsidkaren, t.ex. när det gäller kunskap om vilka rättigheter och skyldigheter parterna har. Att reglera en konsuments avtalsförhållande med en näringsidkare i en icke-konsumentskyddande lagstiftning vore därför enligt regeringen främmande för den svenska rättstraditionen och skulle dessutom på sikt riskera att påverka synen på behovet av konsumentskydd på andra områden

Köp av ett djur kan innebära en stor investering för konsumenten och de känslomässiga värdena är påtagliga. I dag råder i princip avtalsfrihet när det gäller djurets skick och egenskaper men konsumenten skyddas bl.a. på det sättet att rätten till påföljder inte kan avtalas bort. Enligt regeringen står det klart att det finns ett tydligt skyddsintresse för konsumenterna vid köp av levande djur. Att även i fortsättningen låta konsumentköplagen omfatta köp av levande djur skulle säkerställa detta skyddsintresse. Att det görs gällande att det i vissa fall förekommer att näringsidkaren bedriver en begränsad verksamhet och inte nödvändigtvis är ekonomiskt starkare än en del konsumenter utgör inte skäl att bedöma frågan annorlunda. Även i dessa fall lär näringsidkaren ha ett kunskaps- och erfarenhetsmässigt övertag. De har ofta stöd av en professionell branschorganisation som tagit fram standardavtal och rutiner.

Att äga ett djur är viktigt för många människor. Det bidrar till glädje, gemenskap och trygghet. Det är därför angeläget att människor kan köpa en häst, hund eller något annat djur under trygga och säkra former. Enligt regeringen är det givet att det ska finnas ett konsumentskydd även på detta område. Ett försämrat konsumentskydd kan i förlängningen också drabba djurnäringen. Förr i tiden användes termen hästförsäljare som beteckning på skumraskverksamhet. Köprättsliga regler som ger ett gott konsumentskydd bidrar till att skapa förtroende för marknaden, vilket är en förutsättning för dess fortsatta utveckling.

Reglerna måste kunna tillämpas på många sorters djurköp och i många olika försäljningssituationer. Reglerna måste också kunna tillämpas oavsett om det är en professionell näringsidkare eller en hobbyuppfödare. Ändamålsenliga regler måste utformas så det inte bara skyddar eller gynnar en av parterna. Till detta kommer den ökande handeln med levande djur över gränserna. Det finns då ett betydande värde i att i grunden enhetliga regler gäller vid köp av levande djur. Att det, såvitt känt, inte är någon annan medlemsstat som med anledning av artikel 3.5 b i varudirektivet avser att helt undanta köp av levande djur från den tvingande konsumentskyddslagstiftningen talar med styrka mot att i Sverige göra ett sådant undantag.

Till detta kommer att den kritik som förts fram i olika avseenden mot konsumentköplagen i huvudsak begränsar sig till några bestämmelser i lagen. Enligt regeringens uppfattning bör en mer ändamålsenlig lagstiftning vid köp av levande djur uppnås genom en avvägning mellan näringsidkarens behov av särreglering, intresset av att säkerställa ett högt konsumentskydd och intresset av en god djurvälfärd. En sådan avvägning sker bäst genom att köpen alltjämt träffas av den tvingande konsumentregleringen men att vissa undantag möjliggörs.

Mot den bakgrunden bör konsumenters köp av levande djur även framöver omfattas av konsumentköplagstiftningen. De särregler för sådana köp som föreslås nedan bör därför införas i den nya konsumentköplagen.

9.2 Särregler för dyrare levande djur

Regeringens förslag: Särregler för levande djur ska framför allt gälla vid köp där priset överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller invänder inte mot det. Några remissinstanser, bl.a. *Företagarna* och *Zoobranschens Riksförbund*, anser att de föreslagna särreglerna inte bara ska gälla för djur överstigande viss beloppsgräns. *Stockholms tingsrätt* anser att en högre beloppsgräns än den föreslagna bör övervägas. Även *Göteborgs tingsrätt* uttalar att det kan finnas skäl för en något högre beloppsgräns än den föreslagna eftersom konsumentskyddet alltjämt gör sig starkt gällande vid köp av även något dyrare djur där konsumenten regelmässigt är den svagare parten. Enligt *Helsingborgs tingsrätt* bör beloppsgränsen, mot bakgrund av de skäl som anförs för en särreglering, sättas högre och överensstämma med den beloppsgräns som avgör om ett tvistemål ska handläggas enligt reglerna för förenklade tvistemål.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 9.3 och 9.4 övervägs vilka särregler i konsumentköplagen som behövs för att få till stånd en mer ändamålsenlig ordning för djurköp. Det handlar om att med hänsyn till djurens välfärd komma till rätta med de tydligaste problemen som uppmärksammats och samtidigt bibehålla en rimlig balans mellan parterna. Frågan är hur avgränsningen av särreglerna ska göras. Utredningens förslag innebär att den avgränsningen ska göras utifrån storleken på priset för djuret. För att träffa de fall som kan betecknas som dyrare levande djur anser utredningen att ett pris om en tiondel av prisbasbeloppet bör kunna vara en väl avvägd och lämplig beloppsgräns.

Som utredningen konstaterar är det framför allt vid handel med dyrare levande djur som verksamheten i stor utsträckning bedrivs av enskilda näringsidkare i mindre skala. Det är i det marknadssegmentet som det finns fog för uppfattningen att konsumenten, sett till de ekonomiska förhållandena, inte nödvändigtvis alltid kan sägas vara den svagare parten. Det är dessutom, enligt regeringen, rimligt att utgå från att konsumenter som köper dyrare levande djur ofta har, eller förväntas ha, större kunskap om den aktuella typen av djur och dess skötsel än vid andra köp av levande djur. Seriösa uppfödare ställer dessutom ofta krav på köparen när det gäller kunskap och planering avseende djuret. Vid sådana köp är, enligt utredningen, konsumenterna också normalt mer omsorgsfulla vid sitt val av säljare och djur. Regeringen delar mot den bakgrunden utredningens slutsats om att det därför finns goda skäl för antagandet att skyddsbehovet för dessa konsumenter inte är lika stort som för konsumenter generellt. Enligt regeringens bedömning talar det anförda för att det behov av särregler som identifierats rör handeln med dyrare levande djur.

Både *Zoobranschens Riksförbund* och *Företagarna* invänder mot begränsningen till köp av dyrare djur och anser att alla djur, även sådana som säljs i zooaffärer, ska behandlas lika. Enligt regeringen liknar emellertid köp av djur som sker i zooaffärer i större utsträckning annan detaljhandel som riktar sig till konsumenter och det har inte framkommit att det vid sådana köp förekommer motsvarande utmaningar som vid köp av dyrare djur. Sammantaget anser regeringen att avgränsningen av de särregler utredningen överväger bör göras utifrån en beloppsgräns som träffar dyrare djur.

Utredningen föreslår att beloppsgränsen för när särreglerna ska tillämpas ska vara en tiondel av prisbasbeloppet. Några domstolar, *Stockholms tingsrätt*, *Göteborgs tingsrätt* och *Helsingborgs tingsrätt*, anser att en högre beloppsgräns bör övervägas mot bakgrund av försämringen av konsumentskyddet. Flertalet övriga instanser, bl.a. *Sveriges Kattklubbars Riksförbund* och *Svenska Kennelklubben*, invänder inte mot utredningens förslag till beloppsgräns.

Att koppla beloppsgränsen till prisbasbeloppet har den fördelen att gränsen är dynamisk och därmed kan anpassas efter prisutvecklingen i samhället. Att, som *Helsingborgs tingsrätt* förordar, överväga en gräns motsvarande den som avgör om ett tvistemål ska handläggas enligt reglerna för förenklade tvistemål (ett halvt prisbasbelopp) skulle enligt regeringen riskera att få till konsekvens att en hel del av den handel som bedrivs med levande djur, t.ex. katter och hundar, inte skulle omfattas av särreglerna. Enligt regeringen bör beloppsgränsen sättas betydligt lägre. Vad som är en lämplig nivå på beloppsgränsen är inte givet. Vid en

sammanvägning av de olika intressen som gör sig gällande vad gäller konsumentskydd, näringsidkarnas intressen och intresset av ändamålsenliga regler för djuren anser regeringen att den av utredningen föreslagna gränsen – en tiondel av prisbasbeloppet – får anses väl avvägd.

Fokus bör alltså ligga på åtgärder riktade mot köp av dyrare levande djur. Det handlar om åtgärder för att komma till rätta med problem som finns redan med nuvarande ordning. Som anförs i avsnitt 9.4 finns det därutöver skäl att även för övriga djurköp införa en särregel som syftar till att förhindra att nya problem uppstår när nuvarande regler ändras genom förslag i denna proposition.

9.3 Undersökning av djuret före köpet

Regeringens förslag: Det ska införas en särskild regel om undersökning av dyrare levande djur. Om konsumenten före köpet har undersökt djuret eller utan godtagbar anledning underlåtit att följa näringsidkarens uppmaning att undersöka det, ska konsumenten inte som fel få åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen, om inte näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår inte att undantag görs när näringsidkaren varit grovt vårdslös.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller invändning inte mot det. *Stockholms tingsrätt* pekar på att en uppmaning till veterinärundersökning sannolikt innebär relativt stora kostnader för konsumenten. *Umeå universitet* avstyrker förslaget och anser att det innebär en försämring av konsumentskyddet. Det ges, enligt universitetet, inte tillräcklig ledning om hur omfattande undersökning som krävs och förslaget anses motsägelsefullt med risk för att företag som bedriver oseriös avel eller djurförsäljning gynnas.

Skälen för regeringens förslag: När det gäller frågan om vilka särregler som bör införas föreslår utredningen en särskild undersökningsregel vid köp av dyrare levande djur.

Utredningens förslag innebär att om konsumenten före köpet har undersökt djuret eller utan godtagbar anledning underlåtit att följa näringsidkarens uppmaning att undersöka det, får konsumenten inte som fel åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen, om inte näringsidkaren har handlat i strid mot tro och heder. Utredningens förslag avstyrks av bl.a. *Umeå universitet*, som menar att det innebär en försämring av konsumentskyddet.

Det finns i dag inte några regler i konsumentköplagen om konsumentens undersökning av varan före köpet. Det innebär dock inte att konsumenten helt kan underlåta att vidta åtgärder för att konstatera om t.ex. ett djur är i avtalat skick. Enligt förarbetena till konsumentköplagen bör konsumenten relativt omgående göra en i vart fall ytlig granskning av varan, men det krävs inte att konsumenten omedelbart efter mottagandet av varan gör en mer noggrann genomgång eller prövning av dess kvalitet eller funktion (se

prop. 1989/90:89 s. 114 och prop. 2001/02:134 s. 56 f.). Dessa uttalanden gör sig gällande i minst lika hög grad vid köp av djur.

Regeringen konstaterar att det ändå inte är ovanligt med olika typer av besiktningar på i vart fall delar av marknaden för köp av levande djur. Till exempel besiktigas ridhästar regelmässigt av veterinär innan överlåtelse sker. Både Svenska Kennelklubben och Sveriges Kattklubbars Riksförbund har vidare utformat köpeavtal för sina medlemmar som innehåller villkor om att djuret ska vara veterinärbesiktigat och att veterinärintyget inte får vara äldre än sju dagar vid leveransen. En besiktning av djuret är av stor betydelse för vad som senare kan åberopas som fel eftersom en konsument inte som fel får åberopa vad denne faktiskt känt till vid köpet. För konsumenten är besiktningsintyget viktigt då det läggs till grund för den försäkring som tecknas för det köpta djuret. Om det i intyget anges att t.ex. en häst är godkänd eller utan anmärkningar, anses hästen vara felfri och ägaren kan vid skada få ut det försäkrade beloppet om hästen senare måste avlivas. Nuvarande ordning innebär att endast konsumentens faktiska kännedom om fel ges betydelse. Vad en konsument borde ha upptäckt vid en undersökning spelar inte någon roll för felbedömningen (se rättsfallet NJA 2015 s. 233).

Det framstår enligt regeringen som angeläget att handel med särskilt dyrare djur sker med stor omsorg av både säljare och köpare. En ökad noggrannhet i skedet före köpet bör kunna bidra till att konsumenten får klart för sig vilka förväntningar som kan ställas på djuret. Det i sin tur kan motverka att brustna förväntningar leder till tvister i efterhand. Att som utredningen föreslår införa en regel om undersökning och särskilt om konsekvenserna för fel som konsumenten vid en undersökning borde ha uppmärksammat, understryker vikten av att köpet föregås av en undersökning av djuret och konsumentens eget ansvar för att säkerställa kännedom om vad han eller hon faktiskt köper. Att införa en regel om undersökning bedöms bidra till en större omsorg om det djur som konsumenten ska köpa. En undersökning ökar möjligheten till att fel på djuret upptäcks redan i samband med köpet och att det i sin tur möjliggör att djuret får nödvändig vård, som kanske annars inte skulle bli av eller i vart fall försenas.

Det finns ett betydande värde i att både köpare och säljare närvarar vid en undersökning för att på detta sätt undvika att konsumenten inför köpet saknar insikt om eventuella brister. Inga djur är utan avvikelser. Det innebär dock inte att alla djur har köprättsliga fel. Det är i detta avseende viktigt att koppla djurets skick till dess tänkta användningsområde. Samma avvikelse skulle hos en tävlingshäst kunna utvecklas till ett allvarligt fel medan den hos en promenadhäst kunde vara betydelselös. Att detta framkommer redan före köpet ger inte bara ett bättre underlag inför ställningstagandet om huruvida ett köp ska ske men skapar också förutsättningar för att djuret i konsumentens ägo mår bra och att dess senare användning inte leder till en köprättslig tvist om fel på djuret.

Den av utredningen föreslagna undersökningsregeln motsvarar vad som redan gäller enligt köplagen, och regeringen anser att den med fördel kan användas även för den aktuella typen av konsumentköp av levande djur. En reglering motsvarande den i köplagen innebär att även sådant som borde ha upptäckts vid en undersökning normalt inte får åberopas som fel. Näringsidkaren får på så sätt ett ökat rättsligt skydd eftersom det inte bara är det som konsumenten faktiskt känt till som inte får åberopas som fel.

Samtidigt betonas betydelsen av att konsumenten är noggrann vid köpet. Om konsumenten utan giltigt skäl avstår från en undersökning, kan han eller hon inte åberopa sådana fel som skulle ha upptäckts vid denna.

Att ålägga konsumenten att undersöka djuret före köpet kan, som *Stockholms tingsrätt* anför, medföra vissa kostnader för konsumenten. Detta är dock inte vad utredningens förslag innebär. Konsumenten blir inte tvungen att göra en undersökning men att avstå från en sådan kan då få konsekvenser, om djuret senare uppvisar fel. Som redovisas ovan är det vidare redan i dag vanligt med undersökning vid köp av hästar, hundar och katter, bl.a. för att konsumenten ska kunna ta ut en försäkring för djuret. Det har inte framkommit att kostnaden för en sådan undersökning skulle vara oskäligt betungande för konsumenten.

Som *Umeå universitet* anför kan förslaget anses innebära en försämring av konsumentskyddet på området. Att förslaget ger en ökad trygghet vid köpet och minskar risken för efterföljande tvist är emellertid något som gynnar även konsumenten. Ett tydligt mervärde med förslaget är att det skapar incitament för en konsument att vara mer delaktig i besiktningen av djuret än vad som ofta är fallet i dag. Ett utökat ansvar för konsumenten behöver alltså inte vara detsamma som ett sämre skydd för honom eller henne. Eftersom den föreslagna undersökningsregeln nära ansluter till motsvarande reglering i köplagen, kan den senare regleringen utgöra ledning för rättstillämpningen även vid konsumentköp av levande djur. Vad undersökningsregeln innebär utvecklas också närmare i författningskommentaren.

Som utredningen föreslår bör en näringsidkare som handlar i strid mot tro och heder inte kunna undgå ansvar för fel trots att konsumenten borde ha upptäckt felet vid en undersökning. Som *Lagrådet* pekar på omfattar liknande undantag i den nya lagen också grov vårdslöshet på näringsidkarens sida. Även om detta inte utgör ett undantag i köplagens motsvarande undersökningsregel ser regeringen det som naturligt att även ett sådant agerande från näringsidkaren bör ge konsumenten rätt att åberopa fel som annars borde ha upptäckts vid en undersökning av djuret.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det i den nya konsumentköplagen införs en särskild regel vid köp av dyrare djur som innebär att om konsumenten före köpet har undersökt varan, eller utan godtagbar anledning underlåtit att följa näringsidkarens uppmaning att undersöka den, inte som fel får åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen, om inte näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

9.4 Begränsningar av näringsidkarens bevisbörda vid fel

Regeringens förslag: Vid köp av levande djur ska presumtionsregeln vid fel gälla under en kortare tid än vid köp av varor i övrigt. Ett fel på ett levande djur som visar sig inom sex månader efter det att djuret avlämnades ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med djurets eller felets art.

Vid köp av dyrare levande djur ska parterna ha möjlighet att avtala om att presumtionsregeln inte alls ska gälla. Det innebär att det då är konsumenten som ska ha bevisbördan för att det är ett ursprungligt fel på djuret.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår inte en generellt kortare presumtionsfrist än den som föreslås gälla för varor i allmänhet.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker utredningens förslag eller invänder inte mot det. *Svenska Kennelklubben* är mycket positivt inställd till förslaget om möjlighet att avtala bort presumtionsregeln.

Konsumentverket invänder mot utredningens förslag och anser att näringsidkare har bättre möjligheter än konsumenter att bedöma om fel föreligger och tidpunkten för dess uppkomst. *Konsumentvägledarnas förening* ser en risk för att konsumenter inte förstår valfriheten om att avtala bort presumtionsregeln och anser att näringsidkaren har ett kunskapsmässigt övertag. *Sveriges Konsumenter* anför att förslaget innebär olika regler för olika varor gällande bevisbörderegeln och ett sämre konsumentskydd i svensk lagstiftning i förhållande till de flesta andra länder i Europa. Även *Lunds universitet*, som godtar utredningens förslag i stort, reser vissa invändningar mot möjligheten att avtala bort presumtionsregeln.

Skälen för regeringens förslag

Presumtionsfristen bör inte förlängas vid köp av djur

För att en konsument ska kunna göra gällande felpåföljder krävs att fel på djuret har funnits redan vid avlämnandet. Så kan vara fallet även om felet visar sig först senare. Näringsidkaren ansvarar alltså för s.k. ursprungliga fel. Som utgångspunkt är det konsumenten som behöver bevisa att ett djur är felaktigt och att det är ett sådant fel som näringsidkaren ansvarar för. I konsumentköplagen finns dock en särskild presumtionsregel (20 a §) som syftar till att underlätta för konsumenten att hävda sina rättigheter. Regeln innebär att ett fel som visar sig inom sex månader efter avlämnandet ska anses vara ett ursprungligt fel, om inte näringsidkaren visar annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art. Under denna period gäller således en omvänd bevisbörda för näringsidkaren.

Köprättsliga tvister handlar ofta om bevisfrågor och vem som har bevisbördan kan därför avgöra vem som vinner målet. Att näringsidkaren på grund av presumtionsregeln är den som ska bevisa att ett fel som uppmärksammats hos ett djur inte fanns redan vid köpet kan vara svårt, särskilt när

näringsidkaren inte har någon insikt i hur djuret har använts av konsumenten eller i vilken miljö den har vistats efter avlämnandet.

I de fall felet är känt eller det kan utredas när felet uppkom behöver detta inte ha någon större betydelse. Presumtionsregeln kan däremot ofta få avgörande betydelse vid svårutredda fel, vilka förekommer i högre grad vid köp av levande djur än vid köp av andra varor. En orsak till att felen är svårutredda är att levande djur är komplexa och föränderliga, både fysiskt och psykiskt, just därför att de är levande varelser samt att de därför generellt påverkas mer av den omgivande miljön än vad varor normalt gör. Enligt regeringen finns det fog för påståendet att det kan vara orimligt betungande för en näringsidkare att en längre tid efter avlämnandet kunna bevisa att felet inte fanns vid köpet eller med andra ord att felet har sin grund i förhållandena därefter, om vilket näringsidkaren inte vet något om.

Utredningen föreslår att presumtionsfristen för varor, dvs. den tid under vilken näringsidkaren har bevisbördan för att det inte är ett ursprungligt fel, förlängs till ett år och att detta ska gälla även vid köp av djur. I avsnitt 6.11.3 föreslår regeringen att presumtionsfristen för varor förlängs till två år. Frågan är emellertid om det är lämpligt att denna frist blir tillämplig även vid köp av djur. Som anförs ovan kan levande djur inte likställas med varor i övrigt. De är levande varelser som påverkas av sin miljö, användning och vård på ett helt annat sätt. Inget djur är det andra likt och detta tillsammans med det förhållandet att påverkan på djuret efter köpet sker utanför näringsidkarens kontroll gör att det knappast är möjligt och inte heller rimligt att ålägga näringsidkaren den omvända bevisbördan under någon längre tid efter köpet.

Ju längre tid konsumenten har haft djuret i sin besittning, desto svårare är det typiskt sett för en näringsidkare att motbevisa konsumentens påstående om ursprungligt fel. Presumtionsregeln är till sin konstruktion uppbyggd som en sorts garanti, och presumtionen riskerar, särskilt för mindre näringsidkare, att bli närmast ett oöverstigligt hinder för att nå framgång i en tvist, om presumtionsfristen, som för varor i allmänhet, skulle fyrdubblas i längd. Detta gäller enligt regeringens uppfattning för i princip alla djur. Det kan konstateras att ett framträdande skäl för den förlängning som föreslås för varor i allmänhet är att det kan bidra till ökad hållbarhet. Detta är något som inte har direkt bäring på djurköp. Inte heller i övrigt har det framkommit något tydligt behov av att för sådana köp förlänga fristen. Som utvecklas nedan handlar det i stället om att redan den nuvarande fristen i vissa fall anses vara för lång vid köp av djur. Presumtionsfristen upplevs som processdrivande och en positiv effekt av att inte förlänga den är att ytterligare utdragna tvister om djur kan motverkas. Regeringen noterar att Danmark vid genomförandet av varudirektivet har valt att behålla den hittillsvarande presumtionsfristen på sex månader vid köp av djur (77 a § tredje stycket kobeloven, nr 140 den 17 februari 2014 genom ändring nr 1173 den 8 juni 2021). Regeringen anser att motsvarande lösning bör väljas även i Sverige. En särregel om detta bör därför tas in i den nya konsumentköplagen.

En möjlighet att avtala bort presumtionsregeln vid dyrare köp

Presumtionsregeln, som alltså innebär att näringsidkaren under en tid efter köpet måste bevisa att det inte är ett fel som denne ansvarar för, lyfts fram

av flera organisationer, bl.a. *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svenska Kennelklubben*, som den mest problematiska för näringsidkarna vid köp av levande djur och de menar att den därför helt borde tas bort.

Enligt utredningen finns det möjligen i viss utsträckning en missuppfattning bland säljare av levande djur att en konsument endast behöver påstå att ett visst fel föreligger och att säljaren då måste visa att djuret inte är felaktigt. Köparen måste dock även vid konsumentköp bevisa att det finns ett fel på djuret. En annan vanligare uppfattning förefaller enligt utredningen vara att det räcker att en konsument påvisar någon form av avvikelse på t.ex. röntgenbilder för att fel ska anses föreligga. Utredningen understryker att det inte finns stöd i praxis för den uppfattningen och konstaterar att utgångspunkten är att fel förutsätter att avvikelsen har lett till någon typ av symptom som påverkar djurets funktion eller att avvikelsen innebär ett avsteg från vad parterna uttryckligen avtalat om. Utredningen bedömer emellertid att presumtionsfristen för dyrare levande djur är så pass problematisk att det bör föreskrivas en möjlighet för parternas att helt avtala bort den.

Utredningens förslag får ett blandat mottagande. De remissinstanser som företräder näringsidkar- och djurintressen, däribland *Svenska Kennelklubben,* är positiva till förslaget medan de som företräder konsumentintressena, däribland *Konsumentvägledarnas förening* och *Sveriges Konsumenter*, är negativa. Även *Lunds universitet* har vissa invändningar mot möjligheten att helt kunna avtala bort presumtionsregeln. *Sveriges Veterinärförbund* pekar bl.a. på att presumtionsregeln medför arbetsmiljöproblem för veterinärerna och att de oförskyllt dras in i påfrestande konflikter med båda parter.

Trots att utredningens förslag, som bl.a. *Sveriges Konsumenter* pekar på, kan anses innebära en försämring av konsumentskyddet går det enligt regeringen inte att bortse från att det är just presumtionsregeln som bland näringsidkare upplevs som mest problematisk i konsumentköplagen. Det är redan den nuvarande fristen som föranlett problemen och att behålla den vid köp av dyrare levande djur skulle därför inte innebära en förbättring.

Som anförs ovan i samband med förslaget om undersökning av djuret är det enligt regeringens uppfattning rimligt att konsumenten vid köp av dyrare djur tar ett större ansvar. Det gäller både vid själva köpet och därefter. Det kan bidra till större försiktighet och omsorg vid handhavandet, till gagn för båda parter och framför allt för djuret. Enligt regeringens uppfattning framstår det därför som en lämplig avvägning att införa en ytterligare särregel på området. Detta kan tillsammans med införandet av en bestämmelse om undersökning av djuret före köpet bidra till mer ändamålsenliga regler vid köp av dyrare levande djur och minska antalet tvister. Förslaget kan därmed bidra till att stärka djurens välfärd.

Vad gäller den närmare utformningen av särregeln bör enligt regeringens mening presumtionsregeln inte helt tas bort vid köp av dyrare levande djur utan i stället bör det införas en möjlighet för parterna att avtala bort den. Härigenom kan det undvikas att konsumenten av okunskap eller ointresse blir ägare till ett djur i tron att näringsidkaren svarar för fel under en lång tid framöver. Genom att göra bestämmelsen dispositiv blir det tydligt för konsumenten under vilka förutsättningar köpet sker och han eller hon kan fatta ett informerat beslut om att genomföra eller avstå från köpet. Enligt *Konsumentvägledarnas Förening* finns det i och för sig en

risk för att vissa konsumenter inte förstår valfriheten när avtalet presenteras från säljarens sida och denne har ett kunskapsmässigt övertag. Denna risk bör dock inte överdrivas och det åligger både näringsidkarna och deras branschorganisationer att ta ett ansvar för att informera konsumenten och upprätthålla en sund syn på sin verksamhet. Att presumtionsregeln inte gäller innebär vidare inte att näringsidkaren går fri från ansvar för ursprungliga fel på djuret utan enbart att det åläggs konsumenten att bevisa att det är fråga om ett sådant fel.

Regeringen föreslår sammantaget att det införs en möjlighet i den nya konsumentköplagen att vid köp av dyrare levande djur avtala om att presumtionsregeln avseende fel inte ska gälla.

9.5 Ytterligare undantag bör inte införas

Regeringens bedömning: Det finns inte tillräckliga skäl att nu införa ytterligare undantag från konsumentköplagen vid köp av levande djur.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser yttrar sig inte särskilt i frågan. Några remissinstanser delar inte utredningens bedömning. *Svenska Kennelklubben* och *Sveriges Kattklubbars Riksförbund* föreslår flera förtydliganden och kompletteringar till de alternativa lagförslag som utredningen presenterar i en bilaga till betänkandet. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att de alternativa lagförslagen bör genomföras.

Skälen för regeringens bedömning

Det finns inte skäl att behålla möjligheten att sälja djur i befintligt skick

Det finns enligt 17 § första stycket i den nuvarande konsumentköplagen en möjlighet att sälja ett djur i befintligt skick eller med ett liknande allmänt förbehåll, vilket används bl.a. vid hästköp. Djuret kan då ändå anses som felaktigt, om det är i sämre skick än konsumenten med hänsyn till priset och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta. Regeringen konstaterar i avsnitt 6.9 att regeln inte lever upp till varudirektivets krav och därför inte kan föras över till den nya lagen. På grund av artikel 3.5 b i varudirektivet skulle det dock vara möjligt att behålla regleringen vid köp av levande djur.

Utredningen anför att det i och för sig vore möjligt med en reglering som innebär att de objektiva kriterierna för avtalsenlighet inte gäller köp av dyrare levande djur, om djuret har sålts i befintligt skick eller med ett liknande allmänt förbehåll. Djuret skulle enligt utredningen vid en sådan försäljning anses felaktigt om det inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som näringsidkaren har lämnat före köpet och som kan antas ha inverkat på köpet, eller om djuret är i väsentligt sämre skick än konsumenten med hänsyn till djurets pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta. Utredningen anser dock att en sådan reglering inte bör införas.

Regeringen konstaterar att det i den nya lagen kommer att finnas en bestämmelse med innebörd att en vara som avviker från de objektiva kriterierna för avtalsenlighet inte ska anses felaktig om näringsidkaren vid

köpet har informerat konsumenten om avvikelsen och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt den. Därmed kommer parterna även med den nya lagen att ha avtalsfrihet och kunna göra avsteg från den nya lagens objektiva krav. Till skillnad mot om djuret sålts i befintligt skick kommer konsumenten vid en avvikelse från de objektiva kriterierna för djurets avtalsenlighet alltid få information om vilka avvikelser i djuret som finns och också behöva godkänna avvikelserna (se avsnitt 6.7.2). Att tillämpa den nya konsumentköplagens krav bör därmed kunna bidra till en ökad omsorg om djuret.

Enligt regeringens bedömning finns det mot den bakgrunden knappast något behov av att komplettera lagstiftningen med en bestämmelse om att djuret kan säljas i befintligt skick eller med ett liknande allmänt förbehåll. Regeringen vill dessutom framhålla att en möjlighet till en allmän friskrivning inte är rätt väg att gå eftersom det snarare bidrar till att motverka att parterna tydliggör djurets avtalade skick och egenskaper.

Inga ytterligare särregler bör införas nu

Utredningen har övervägt om andra särregler för levande djur bör införas i konsumentköplagen men stannar för att inte lämna några sådana förslag. Det handlar bl.a. om att begränsa näringsidkarens ansvarsperiod till två år, möjliggöra omleverans av djur i större utsträckning genom att inte ställa krav på att djuren ska vara i huvudsak likvärdiga, införa en samrådsplikt för konsumenten innan han eller hon själv avhjälper felet och begränsa konsumentens rätt till skadestånd. Utredningen understryker att den skiss på dessa ytterligare åtgärder, som lämnas i en bilaga till betänkandet, inte utgör lagförslag. Några remissinstanser, bl.a. *Svenska Kennelklubben*, anser att ytterligare undantag bör göras.

Att vissa av de som företräder djurnäringen vill ha fler och mer genomgripande förändringar till sin fördel är förståeligt, särskilt som det handlar om att begränsa de ekonomiska riskerna i verksamheten. Regeringen anser emellertid att en väl fungerande och ändamålsenlig konsumentmarknad förutsätter ett gott konsumentskydd. Som anförs ovan riskerar ytterligare försvagningar av konsumentskyddet, t.ex. om rätten till ersättning för avhjälpandekostnader skulle begränsas, att leda till att djurens välfärd försämras. Det bör därför inte komma ifråga att införa undantag som uppenbarligen inte skulle vara i konsumenternas intresse.

De förslag till särregler som lämnas i avsnitt 9.3 och 9.4 möter upp mot det som framför allt anses obalanserat och betungande för näringsidkarna. Enligt regeringens uppfattning kan dessa förändringar leda till en mer ändamålsenlig marknad och färre rättstvister. För det fall det visas i ett enskilt fall att näringsidkaren har ansvar för ett fel hos ett dyrare djur är situationen däremot en annan. Det finns inte anledning att överväga ytterligare förändringar som i praktiken enbart gynnar näringsidkarna på konsumenternas bekostnad, t.ex. genom att införa tak på skadestånd eller ersättning för avhjälpandekostnader. Regeringen tror inte att heller djurnäringen på sikt nödvändigtvis skulle vara betjänt av en sådan utveckling eller att det skulle vara till gagn för djuren om konsumenten då inte har råd att söka nödvändig vård för sitt djur.

Mot den bakgrunden anser regeringen att det saknas anledning att nu överväga ytterligare särregler.

9.6 Tydliggörande av att djurskyddsreglerna gäller vid konsumentköp

Regeringens förslag: Det ska i den nya konsumentköplagen tydliggöras att djurskyddslagstiftningen alltid gäller vid köp av ett levande djur.

Utredningens förslag överensstämmer inte med regeringens. Utredningen lämnar inget förslag motsvarande regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i frågan.

Skälen för regeringens förslag

Djurskyddslagstiftningen säkerställer ett gott djurskydd, en god djurvälfärd och respekt för djur

Djurskyddet är av stor betydelse vid köp av levande djur. Sedan 2019 finns det i Sverige en ny och modern djurskyddslag (2018:1192). Syftet med lagen är att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälfärd och respekt för djur. Lagen gäller alla djur som hålls av människan.

I djurskyddslagen finns bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas. Ett grundläggande djurskyddskrav är att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Vidare ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas, att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende) och att beteendestörningar förebyggs. Den som håller djur eller på annat sätt tar hand om djur ska ha tillräcklig kompetens för att tillgodose djurets behov och det uppställs krav på tillsyn, foder och vatten. Om ett djur visar tecken på ohälsa, ska vård snarast ges eller andra lämpliga åtgärder snarast vidtas. I övrigt kan särskilt uppmärksammas det tydliga förbudet i lagen mot att överge djur samt de skärpta reglerna för när djur används i tävlingsverksamhet. Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet kan dömas till böter eller fängelse i upp till två år.

Djurskyddslagen är en ramlag som innehåller de bestämmelser som är grundläggande och centrala för djurs välfärd. Mer detaljerade regler finns i djurskyddsförordningen (2019:66) och i föreskrifter meddelade av Statens jordbruksverk. Det är länsstyrelserna som kontrollerar att djurhållare lever upp till kraven i djurskyddslagstiftningen.

Regeringen arbetar aktivt och kontinuerligt med att på olika sätt förbättra och stärka djurskyddet. Som exempel på åtgärder har regeringen nyligen beslutat propositionen Brott mot djur – skärpta straff och ett mer effektivt sanktionssystem (prop. 2021/22:18), propositionen Bättre uppföljning av läkemedel för djur (prop. 2020/21:220), liksom en proposition om krav på märkning och registrering av katter (prop. 2021/22:49). Dessutom har satsningar gjorts för att förstärka utbildningen av veterinärer och djursjukskötare. Förstärkningen bidrar till att motverka onödigt lidande för husdjur och lantbruksdjur (prop. 2021/22:1, utgiftsområde 23, s. 53).

Djurskydd är en viktig fråga för regeringen. Att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande är en självklarhet och något som slås fast i den gällande djurskyddslagstiftningen. Det gäller alla djur som är i någons vård och vid alla tidpunkter under djurets levnad.

De flesta människor behandlar sina djur väl. Man har ett djur för att man bryr sig om det och är mån om djurets välmående. Det inträffar dock att djur far illa och det är aldrig acceptabelt. Den som åtagit sig att ta hand om ett djur har också ett ansvar för att djuret mår bra. Ansvaret för djuret ligger hos djurägaren eller den som annars faktiskt innehar och förfogar över djuret (se prop. 2017/18:147 s. 74). Det är djurhållarens ansvar att se till att det djur denne tagit i sin vård sköts på ett bra sätt. Den som har köpt ett djur ska behandla, hålla och sköta djuret i enlighet med djurskyddslagstiftningen. Det finns inga undantag från detta och det gäller även under en rättsprocess.

En köpare har enligt den köprättsliga lagstiftningen en vårdplikt, vilket även gäller när köparen är en konsument (se SOU 1984:25 s. 235 och prop. 1989/90:89 s. 158 f.). Denna plikt gäller vid köp av ett levande djur och när tvist uppstår mellan konsumenten och näringsidkaren. Närmare bestämmelser om djurskydd finns inte i den civilrättsliga lagstiftningen. Det är i stället djurskyddslagstiftningen som reglerar hur den som har köpt ett djur ska hantera, hålla och sköta djuret. Detta är en parallell men separat reglering till den köprättsliga lagstiftningen.

Djurskyddslagstiftningen säkerställer att djurens intressen beaktas och respekteras. Den fokuserar inte enbart på att förhindra lidande och sjukdom utan även på en god djurvälfärd. Med det avses att djuret mår bra både fysiskt och psykiskt. Även respekten för djur lyfts fram som en viktig aspekt (prop. 2017/18:147 s. 54 f.).

Skyldigheten att följa djurskyddslagstiftningens bestämmelser gäller oavsett om det är näringsidkaren eller konsumenten som har djuret i sin besittning och oavsett om tvist råder eller inte. Regeringen kan konstatera att om parterna i alla skeden följde gällande djurskyddslagstiftning så skulle djur inte riskera att fara illa när tvist uppstår.

Konsumentköplagstiftningen syftar i första hand till att åstadkomma en rimlig fördelning mellan näringsidkaren och konsumenten när det gäller vem som bör bära den ekonomiska risken för att djuret är behäftat med ett köprättsligt fel. Det är samtidigt viktigt att den konsumentköprättsliga lagstiftningen även värnar djurintresset och motverkar att djur far illa, t.ex. i samband med tvist.

Som redovisas ovan inträffar det tyvärr ändå att djur far illa. Det kan inte uteslutas att det förekommer att konsumenter och näringsidkare har uppfattningen att enbart konsumentköplagens regler gäller vid djurköp. Så är naturligtvis inte fallet. Att t.ex. en konsument anser att ett köpt djur har ett fel som näringsidkaren ansvarar för befriar inte konsumenten på något sätt från sin skyldighet att vårda djuret. Enligt regeringen finns det därför behov av att tydliggöra att det djurskyddsrättsliga regelverket gäller även i den konsumentköprättsliga kontexten. *Lagrådet* sätter i fråga om inte ambitionen att informera går utöver vad som är lämpligt i en lagtext. Regeringen anser emellertid att behovet av en sådan upplysning i lagen är tydligt.

Det bör mot den bakgrunden i den nya konsumentköplagen klargöras att djurskyddslagen och de kompletterande bestämmelserna i djurskyddsförordningen gäller vid konsumentköp av ett levande djur. Genom en sådan bestämmelse markeras vikten av att näringsidkare och konsumenter i alla skeden av ett konsumentköp av ett levande djur, dvs. både inför och i samband med avtalsslutet och därefter, är skyldiga att uppfylla de krav som finns i djurskyddslagstiftningen för att säkerställa djurens välfärd och intresse. Detta kan antas bidra till bättre efterlevnad och till att frågan får en högre status vid köp av levande djur.

10 Övriga frågor

10.1 Anspråk mot tidigare säljled m.m.

Regeringens förslag: Nuvarande bestämmelser om konsumentens anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled och om förhållandet till borgenärer till den näringsidkare som säljer varan ska föras över till den nya konsumentköplagen. Dessa bestämmelser ska gälla även vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll.

Regeringens bedömning: Svensk rätt uppfyller redan direktivens krav när det gäller regressrätt. Någon lagändring behövs därför inte.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag omfattar endast varuköp.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans invänder mot förslagen eller bedömningen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Konsumentens anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

Den nuvarande konsumentköplagen reglerar i huvudsak förhållandet mellan avtalsparterna (köpare och säljare). I 46 § finns emellertid vissa bestämmelser om att en konsument kan rikta anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled. Det handlar om situationer där säljaren är på obestånd, har upphört med sin näringsverksamhet eller inte kan anträffas. Konsumenten kan då under vissa förutsättningar åberopa fel och kräva avhjälpande av den som har överlåtit varan till säljaren för vidareförsäljning.

En förutsättning för konsumentens rätt till anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled är att motsvarande anspråk på grund av felet hade kunnat göras gällande mot den näringsidkaren av den som förvärvat varan från denne. Avtal som inskränker rätten att framställa anspråk får åberopas endast om en sådan inskränkning med bindande verkan hade kunnat avtalas mellan köparen och säljaren. Ytterligare en förutsättning för konsumentens rätt till anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled är att reklamation görs hos denne eller hos säljaren.

Den typ av frågor som regleras i 46 § konsumentköplagen omfattas inte av varudirektivet (se skäl 18 och 63). Bestämmelser om rätt för konsumenten att kunna rikta anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled stärker konsument-

skyddet och ger konsumenten möjlighet att kunna hävda sina rättigheter även i fall då säljaren inte har förmåga att ta sitt ansvar. De nuvarande bestämmelserna bör därför behållas.

Frågan är om dessa bestämmelser bör gälla även vid tillhandahållande av digitalt innehåll. Enligt digitaldirektivet står det medlemsstaterna fritt att själva reglera denna fråga (se skäl 12 och 13). Regeringen anser att det inte finns några vägande skäl mot att låta bestämmelserna gälla även i dessa fall. Särskilt intresset av enhetliga regler talar tvärtom för att de ska gälla även digitalt innehåll. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna i 46 § konsumentköplagen ska föras över till den nya lagen och gälla både vid köp av en vara och vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Eftersom digitaldirektivet inte tillåter medlemsstaterna att införa en reklamationsplikt för konsumenten (se avsnitt 7.9) bör det vid sådant tillhandahållande inte vara en förutsättning för den konsument som vill rikta anspråk mot en näringsidkare i ett tidigare säljled att reklamation har gjorts.

Det kan anmärkas att regeringen i avsnitt 6.13.2 föreslår att konsumenten i ytterligare ett avseende ska ha rätt att rikta anspråk mot en person i tidigare led i transaktionskedjan. Det gäller garantigivaren. Konsumenten ska enligt förslaget ha rätt att kräva att denne avhjälper ett fel på varan eller levererar om varan, om det är tillverkaren av varan som är garantigivare.

Konsumentens skydd i förhållande till säljarens borgenärer

Den nuvarande konsumentköplagen reglerar framför allt förhållandet mellan konsumenten och den näringsidkare som säljer varan. Båda parter kan dock i sin tur ha rättigheter och skyldigheter i förhållande till andra. Bland annat kan näringsidkarens borgenärer göra anspråk på varan i syfte att få betalt för sina fordringar mot näringsidkaren och frågan är vilka möjligheter konsumenten då har att freda sin vara mot dessa, dvs. med andra ord vilket sakrättsligt skydd konsumenten har.

Som huvudregel gäller i Sverige att en köpare uppnår skydd mot säljarens borgenärer först när varan överlämnats till köparen, som därmed fått den i sin besittning (traditionsprincipen). I konsumentförhållanden gäller dock sedan 2002 att skyddet uppkommer redan i och med avtalet (avtalsprincipen). Detta regleras i 49 § konsumentköplagen. För att skyddet ska uppstå redan vid avtalet krävs som utgångspunkt att köpet avser en bestämd vara. I annat fall blir köpet gällande mot borgenärerna först när någon åtgärd har vidtagits som individualiserar varan, närmare bestämt genom avskiljande eller märkning av varan, anteckning om varan i en bokföringshandling eller på något annat sätt så att det framgår att varan är avsedd för konsumenten.

I samband med övergången till avtalsprincipen i konsumentförhållanden uttalade regeringen att det är svårt att motivera att konsumentens intresse av att få ut den vara som han eller hon har betalat för ska få vika för övriga borgenärers intresse av att få utdelning för sina penningfordringar (se prop. 2001/02:134 s. 75). Se även Lösöreköpskommitténs förslag om en generell övergång till avtalsprincipen (SOU 2015:18) som bereds i Regeringskansliet.

Frågan om konsumentens skydd mot näringsidkarens borgenärer regleras inte i varudirektivet eller digitaldirektivet. Enligt regeringens uppfattning behövs det regler för att säkerställa ett sådant skydd. Utredningens förslag

innebär att bestämmelserna även fortsättningsvis enbart ska gälla vid köp av en vara. Enligt regeringens bedömning talar intresset av enhetliga regler för att de även bör omfatta avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll. Visserligen framstår situationen som något annorlunda vad gäller digitalt innehåll som inte är en lös sak som ska hämtas av, eller transporteras till, konsumenten. Som redovisas i avsnitt 7.2 ska dock reglerna om tillhandahållande av digitalt innehåll gälla även för digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare för det digitala innehållet. Den typen av produkt betraktas i dag som en vara och omfattas alltså av den nu behandlade avtalsprincipen i konsumentköplagen. Det finns enligt regeringens mening inte anledning att ändra denna ordning. Att det vid tillhandahållande av digitalt innehåll i övriga fall inte finns något tydligt behov av regler om skydd mot näringsidkarens borgenärer utgör inte tillräckliga skäl för att inte göra dessa regler tillämpliga. Under alla förhållanden framstår en tillämpning av avtalsprincipen i dessa fall som något att föredra framför traditionsprincipen.

Sammanfattningsvis föreslår regeringen att nuvarande bestämmelser om skydd mot näringsidkarens borgenärer förs över till den nya lagen och att de då omfattar både varor och digitalt innehåll.

Näringsidkarens regressrätt mot tidigare säljled

Enligt artikel 18 i varudirektivet ska näringsidkaren, om denne hålls ansvarig gentemot konsumenten på grund av fel till följd av en handling eller en underlåtenhet, inbegripet en underlåtenhet att tillhandahålla uppdateringar för varor med digitala delar, ha rätt att rikta regressanspråk mot den eller de ansvariga personerna i transaktionskedjan (se även skäl 63). En motsvarande bestämmelse finns i artikel 20 i digitaldirektivet. Vem som näringsidkaren har rätt att rikta anspråk mot samt åtgärder och villkor för utövandet av denna rätt ska fastställas i nationell rätt. Artiklarna reglerar alltså förhållandet mellan näringsidkaren och ansvariga personer i tidigare led. De har sin föregångare i 1999 års konsumentköpsdirektiv. Vid genomförandet av det direktivet ansågs svensk rätt redan uppfylla artikel 4 om regressrätt. I förarbetena anfördes att det av grundläggande avtalsrättsliga principer följer näringsidkaren kan rikta anspråk mot sin avtalspart bakåt i kedjan. Eftersom det i direktivet lämnas åt medlemsstaterna att avgöra mot vem näringsidkaren ska få vända sig med sitt anspråk, bedömdes ingen lagstiftningsåtgärd vara nödvändig (se prop. 2001/02:134 s. 55).

Artikel 18 i varudirektivet och artikel 20 i digitaldirektivet har stora likheter med artikel 4 i konsumentköpsdirektivet. Det kan noteras att det anges i de svenska språkversionerna av de nya direktiven att det ska fastställas i nationell rätt vilken person som näringsidkaren har rätt att rikta anspråk mot och relevanta åtgärder och villkor för utövandet av denna rätt medan det i konsumentköpsdirektivet anges att frågan ska avgöras enligt nationell rätt. Regeringen kan emellertid konstatera att det i de engelska språkversionerna av samtliga direktiv anges ett och samma uttryckssätt (shall be determined by national law). Det bedöms därför inte finns någon materiell skillnad mellan det äldre och de nya direktiven i detta avseende.

Varudirektivet och digitaldirektivet lämnar således åt medlemsstaterna att avgöra mot vem eller vilka regresskrav ska få framställas och kräver inte att det ska vara möjligt att rikta krav mot någon annan än en avtalspart. Som framgår ovan följer det av grundläggande avtalsrättsliga principer i

svensk rätt att en näringsidkare kan rikta anspråk mot sin avtalspart bakåt i kedjan. Det bedöms därför inte finns något behov av att särskilt reglera den frågan i den nya lagen.

En näringsidkare kommer i vissa fall att vara ansvarig gentemot konsumenten även när det digitala innehållet består av eller bygger på fri programvara med öppen källkod som en person i tidigare led i transaktionskedjan har tillhandahållit utan betalning. Enligt skäl 78 i digitaldirektivet bör regressrätten inte gälla i ett sådant fall. I likhet med utredningen bedömer regeringen att det i regel inte är möjligt enligt svensk rätt för en näringsidkare att rikta regresskrav mot den som tillhandahållit fri programvara som näringsidkaren sedan har använt sig av för det digitala innehåll näringsidkaren tillhandahåller. Det bedöms inte vara nödvändigt att uttryckligen reglera detta i den nya lagen.

10.2 Lagval

Regeringens bedömning: Den nya konsumentköplagen bör inte reglera lagval.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans invänder mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: I 48 § i den nuvarande konsumentköplagen föreskrivs att avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska tillämpas på avtalet inte gäller i fråga om köp enligt konsumentköplagen, om den lag som annars skulle gälla är lagen i ett land inom EES och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd. Lagvalsbestämmelsen infördes 2002 för att genomföra artikel 7.2 i 1999 års konsumentköpsdirektiv.

Regler om tillämplig lag är numera en del av EU-rätten genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II).

I samband med att Rom I- och Rom II-förordningarna trädde i kraft gjordes de ändringar som ansågs nödvändiga för att svensk rätt inte skulle stå i strid med förordningarna (prop. 2013/14:243 s. 23 f.). Enligt artikel 23 i Rom I-förordningen ska förordningen som huvudregel inte inverka på tillämpningen av unionsrättsliga bestämmelser som på särskilda områden fastställer lagvalsregler för avtalsförpliktelser. Till följd av artikeln var således konsumentköpsdirektivets artikel om lagval alltjämt giltig och någon ändring i 48 § konsumentköplagen behövde därmed inte göras.

Nu upphävs 1999 års konsumentköpsdirektiv. Varudirektivet innehåller inte någon motsvarande lagvalsregel. I skäl 65 i varudirektivet anges att ingenting i direktivet bör påverka tillämpningen av internationellt privaträttsliga regler. Motsvarande uttalas i skäl 80 i digitaldirektivet. Rom I-förordningen omnämns särskilt i det sammanhanget. Regeringen kan mot den bakgrunden konstatera att det inte är möjligt att i den nya lagen införa en lagvalsregel motsvarande den som i dag finns i 48 § konsumentköplagen (jfr motsvarande bedömning vid genomförandet av konsument-

rättighetsdirektivet, prop. 2013/14:15 s. 53 f.). Det finns inte heller längre något behov av en sådan regel. Någon bestämmelse om lagval bör alltså inte tas in i den nya lagen.

10.3 Ändringar i andra lagar

Regeringens förslag: Hänvisningar till den nuvarande konsumentköplagen i andra lagar ska i stället avse den nya lagen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans invänder mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I denna proposition föreslår regeringen att en ny konsumentköplag ersätter 1990 års konsumentköplag. I vissa lagar hänvisas i dag till den nuvarande konsumentköplagen i olika avseenden. Dessa hänvisningar bör ändras till den nya lagen och i tillämpliga fall, motsvarande bestämmelse i den nya lagen. Det gäller 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker, 4 § köplagen (1990:931), 11 § produktansvarslagen (1992:18) och 25 § kommissionslagen (2009:865).

10.4 Efterlevnadsåtgärder

Regeringens bedömning: Det bedöms finnas lämpliga och effektiva medel för att säkerställa att bestämmelserna i den nya konsumentköplagen och marknadsföringslagen följs. Någon ytterligare reglering behöver därför inte införas för att säkerställa EU-direktivens genomförande i svensk rätt.

Utredningens bedömning överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna delar utredningens bedömning eller invänder inte mot den. *Riksförbundet M Sverige* anser att konsumenten med nuvarande regelverk riskerar att lida rättsförlust och att detta bör åtgärdas. Enligt förbundet finns olika problem, t.ex. risken för att behöva betala motpartens rättegångskostnader och att rättsprocessen kan upplevas som långvarig, som gör att många konsumenter enligt förbundets uppfattning inte vill driva en process som de förmodligen skulle ha vunnit.

Skälen för regeringens bedömning: I artikel 19.1 i varudirektivet anges att medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av direktivet. Av artikel 19.2 framgår att medlen ska omfatta bestämmelser varigenom ett eller flera av vissa angivna typer av organ enligt nationell rätt får väcka talan inför domstol eller behöriga förvaltningsmyndigheter för att se till att de bestämmelser som genomför direktivet tillämpas. De som anges är offentliga organ eller deras företrädare, konsumentorganisationer och branschorganisationer. Artikel 21 i digitaldirektivet har en närmast identisk lydelse men med tillägg av organisationer eller sammanslutningar utan vinstsyfte som är verksamma inom området skydd av registrerades rättigheter eller friheter enligt definitionen i artikel 80 i EU:s dataskyddsförordning.

Tvister med anledning av konsumentköp av varor och tillhandahållanden av digitalt innehåll enligt den nya lagen kommer, liksom hittills, att kunna ske i allmän domstol. Konsumentombudsmannen kommer, enligt lagen (2011:1211) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister, ha möjlighet att biträda en konsument i en domstolsprocess om tvisten är av betydelse för rättstillämpningen eller om det annars finns ett allmänt konsumentintresse av att tvisten prövas. Konsumentombudsmannen får också väcka en offentlig grupptalan enligt 6 § lagen (2002:599) om grupprättegång som företrädare för en grupp konsumenter (se 5 § 2 förordningen [2009:607] med instruktion för Konsumentverket). Enligt 5 § lagen om grupprättegång får vidare en talan väckas av en ideell förening som i enlighet med sina stadgar tillvaratar konsumentintressen i tvister mellan konsumenter och en näringsidkare om någon vara eller tjänst.

I de engelska versionerna av de båda direktiven används uttrycket ”may take action” och i de svenska versionerna ”får väcka talan” (i skäl 64 och 79 används ”initiate” respektive ”inleda”). Konsumentombudsmannen får i konsumenttvister biträda och väcka offentlig grupptalan som företrädare för konsumenter men däremot inte väcka talan i eget namn. Även en talan som förs av en förening som tillvaratar konsumentintressen förs av föreningen som företrädare för konsumenterna. Konsumentombudsmannen har däremot självständiga befogenheter enligt marknadsföringslagen (2008:486) som gäller alla kontakter mellan näringsidkare och konsumenter i försäljningssyfte. Regeringen delar utredningens uppfattning att det uttryckssätt som används i direktiven inte kan uppfattas som ett krav på att Konsumentombudsmannen och konsumentorganisationer ska ha möjlighet att föra en civilrättslig talan helt fristående från en eller flera berörda konsumenter. Syftet med regleringen bör rimligen vara att hjälpa konsumenten att hävda sin rätt. De möjligheter till detta som finns i svensk rätt måste anses fullt tillräckliga. Det kan i sammanhanget tilläggas att enligt artikel 22.2 och skäl 68 i varudirektivet och artikel 23.2 och skäl 82 i digitaldirektivet läggs direktiven till bilagan till Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG av den 23 april 2009 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen. Enligt lagen (2000:1175) om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer, som hänvisar till den bilagan, utvidgas därmed talerätten enligt den lagen till att avse även de två nya direktiven. Det bör noteras att 2009 års direktiv kommer att upphävas genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/1828 av den 25 november 2020 om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen. Hur det nya direktivet ska genomföras i svensk rätt utreds för närvarande (dir. 2021:2).

Konsumentverket har i uppgift att säkerställa efterlevnaden av sådana regler som myndigheten har tillsyn över, bl.a. som behörig myndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 1 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) 2006/2004, se 3 § 6 förordningen med instruktion för Konsumentverket. Enligt artikel 22.1 (skäl 67) i varudirektivet och artikel 23.1 (skäl 81) i digitaldirektivet läggs båda direktiven till bilagan till förordningen, vilket innebär att tillsynsbefogenheter som följer av förordningen kommer att vara tillämpliga även vid överträdelser av direktiven. Vidare har Integritetsskyddsmyndigheten i uppgift att utöva tillsyn över behandlingen

av personuppgifter, se 3 § förordningen (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning.

Vid sidan av prövning i allmän domstol kan en konsument vända sig till Allmänna reklamationsnämnden. Nämnden är en statlig myndighet vars huvuduppgift är att på ett opartiskt sätt pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare som bl.a. härrör från ett avtal om köp av en vara eller tjänst. Nämndens prövning är kostnadsfri och dess beslut är en rekommendation om hur tvisten bör lösas. Vid tvister där konsumenten i stället för att betala har tillhandahållit sina personuppgifter och där det inte yrkas ersättning för en ekonomisk skada uppgående till värdegränsen, kan det enligt gällande reglering komma att finnas fall som myndigheten enligt huvudregeln inte är behörig att pröva. I allmän domstol finns inte motsvarande begränsning. Om den personuppgiftsbehandling som ägt rum strider mot EU:s dataskyddsförordning, finns vidare möjligheter till skadestånd enligt vad som närmare regleras i den förordningen.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att den svenska regleringen är tillräcklig för att leva upp till kraven i artiklarna 19 i varudirektivet respektive 21 i digitaldirektivet och att några författningsändringar därför inte krävs. *Riksförbundet M Sverige* för fram vissa synpunkter på utformningen av domstolsprocessen i konsumentmål. Regeringen konstaterar att det i rättegångsbalken finns särskilda regler för förenklade tvistemål, bl.a. om begränsningar av rättegångskostnadsansvar, och att flertalet konsumentköprättsliga tvister handläggs som sådana mål. Domstolarna uppfyller också i hög utsträckning de av regeringen uppställda målen för handläggningstider av tvistemål. Något behov av att vidta åtgärder i de avseenden riksförbundet tar upp bedöms därför inte vara nödvändigt.

10.5 Konsumentinformation

Regeringens bedömning: Konsumentverket har ansvar för att konsumenter får tillgång till information om sina rättigheter och information om medel för att hävda dessa rättigheter. Någon ytterligare reglering behöver inte införas för att uppfylla direktivens krav.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna gör samma bedömning som utredningen eller invänder inte mot den. *Riksförbundet M Sverige* anser att mer behöver göras när det gäller tillgängliggörande av information, vägledning om konsumenters rättigheter och skyldigheter, utbildning och information som stöder kommunernas verksamhet i frågor som rör konsumentskydd.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt artikel 20 i varudirektivet ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att konsumenterna får tillgång till information om konsumenters rättigheter enligt direktivet och information om medel för att hävda dessa rättigheter. Någon motsvarande reglering finns inte i digitaldirektivet.

Det är viktigt att den nya lagen och särskilt regleringen av vad som gäller i fråga om konsumentskydd vid köp av varor blir allmänt känt så att konsumenter har möjlighet att fullt ut utnyttja sitt konsumentskydd. Lagen innebär en del förändringar jämfört med vad som hittills gällt. Det är en

uppgift för det allmänna att informera om lagen och om de medel som konsumenter har för att hävda sina rättigheter. Informationen bör spridas även efter att den nya lagen trätt i kraft.

Konsumentverket har enligt 1 § 2 och 3 § 3 förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket ansvar för att tillgängliggöra information och vägledning om konsumenters rättigheter och skyldigheter och ska med utbildning och information stödja kommunernas verksamhet i frågor som rör konsumentskydd och konsumentlagstiftning. Konsumentverket samordnar bl.a. den rikstäckande upplysningstjänsten Hallå Konsument där ett antal myndigheter och konsumentbyråer samverkar.

Det är en naturlig utgångspunkt att Konsumentverket inom ramen för sina redan existerande uppgifter svarar för att information om den nya lagen ges. *Riksförbundet M Sverige* anser att mer behöver göras när det gäller tillgängliggörande av information, vägledning om konsumenters rättigheter och skyldigheter, utbildning och information som stöder kommunernas verksamhet i frågor som rör konsumentskydd. Enligt regeringens bedömning är detta emellertid något som Konsumentverket har möjlighet att överväga inom ramen för sina existerande uppgifter. Regeringen anser att det inte behöver göras några ändringar i den nuvarande regleringen för att genomföra artikel 20 i varudirektivet.

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya konsumentköplagen och ändringarna i annan lagstiftning ska träda i kraft den 1 maj 2022. Den nuvarande konsumentköplagen ska då upphöra att gälla.

Den upphävda konsumentköplagen ska fortfarande gälla för avtal om varor som har ingåtts före ikraftträdandet. Bestämmelserna om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll i den nya lagen ska däremot tillämpas på tillhandahållanden som sker från och med ikraftträdandet, även om avtalet ingicks dessförinnan, med undantag för bestämmelserna om ändring av det digitala innehållet.

Hänvisningar till den upphävda konsumentköplagen i vissa andra lagar ska fortfarande tillämpas om den upphävda lagen gäller för köpet.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår ett ikraftträdande den 1 januari 2022 och utformar övergångsbestämmelserna till viss del annorlunda.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna tillstyrker förslagen eller invänder inte mot dem. *Nordic Entertainment Group AB* menar att för äldre avtal om digitalt innehåll som tillämpas på tillhandahållanden från och med ikraftträdandet bör näringsidkaren ges möjlighet att informera konsumenten i efterhand om avvikelser i sådana tidigare ingångna avtal.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 24.1 i varudirektivet och artikel 24.1 i digitaldirektivet ska direktiven vara genomförda i svensk rätt

den 1 januari 2022. Den tidigast möjliga tidpunkten som den nya konsumentköplagen och ändringarna i övrig lagstiftning kan träda i kraft bedöms dock vara den 1 maj 2022.

Samtidigt som varudirektivet börjar gälla, upphävs det nuvarande 1999 års konsumentköpsdirektiv (artikel 23 och skäl 66 i varudirektivet). På motsvarande sätt bör den nuvarande konsumentköplagen upphöra att gälla när den nya lagen träder i kraft.

Enligt artikel 24.2 i varudirektivet är bestämmelserna i direktivet inte tillämpliga på avtal som ingåtts före ikraftträdandet. Regeringen konstaterar att det förhållandet att de nya bestämmelserna ska tillämpas endast på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet och på marknadsföring efter denna tidpunkt är i enlighet med allmänna principer och därmed gäller även utan en övergångsbestämmelse av den innebörden. En övergångsbestämmelse bör dock införas om att den nuvarande konsumentköplagen fortfarande ska gälla för avtal om köp m.m. som har ingåtts före ikraftträdandet.

När det gäller avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll föreskrivs i artikel 24.2 i digitaldirektivet att bestämmelserna som huvudregel ska tillämpas på ett sådant tillhandahållande från och med ikraftträdandet, dvs. även om tillhandahållandet sker enligt ett avtal som ingåtts tidigare. Detta ska dock enligt samma artikel inte gälla för de bestämmelser som genomför artikel 19 (om ändring av det digitala innehållet) och artikel 20 (om regressrätt). Det bör därför föreskrivas att den nya lagen ska tillämpas på tillhandahållanden som sker från och med ikraftträdandet, oavsett när avtalet ingicks, med undantag för reglerna om ändring av det digitala innehållet (se avsnitt 10.1 om att ett genomförande av artikel 20 inte kräver några lagändringar). Det kommer inte, som *Nordic Entertainment Group AB* förordar, att vara möjligt för en näringsidkare att i efterhand informera konsumenten om avvikelser från de objektiva kraven för avtalsenlighet.

Några bestämmelser i vissa andra lagar innehåller i dag en hänvisning till bestämmelser i den nuvarande konsumentköplagen. Det gäller 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker, 4 § köplagen (1990:931), 11 § produktansvarslagen (1992:18) och 25 § kommissionslagen (2009:865). I avsnitt 10.3 föreslår regeringen att dessa hänvisningar ersätts med hänvisningar till motsvarande bestämmelser i den nya konsumentköplagen. Som föreslås ovan ska den upphävda lagen fortsatt gälla för köpeavtal som ingåtts före ikraftträdandet. Eftersom det av allmänna principer följer att nya avtalsrättsliga lagregler endast gäller för avtal som ingås efter ikraftträdandet bör det, som utredningen föreslår, föreskrivas att den nuvarande lagen fortsatt ska gälla för köp när konsumentköpsreglerna behöver tillämpas i den nu redovisade följdlagstiftningen. Härigenom säkerställs att ett och samma regelverk gäller för ett konsumentköpeavtal som ingåtts före ikraftträdandet.

Det bedöms inte finnas behov av några övergångsbestämmelser till förslaget i avsnitt 6.13.3 om garantibevis i marknadsföringslagen (2008:486).

Regeringens bedömning: De nya konsumentköpreglerna bör leda till ett stärkt konsumentskydd och besparingar för företag, särskilt de som bedriver verksamhet över nationsgränserna. På sikt bör regleringen kunna leda till bättre konkurrens och lägre priser för konsumenter.

För företag kan det vid tillhandahållande av digitalt innehåll initialt finnas ett visst behov av utbildningsinsatser och anpassning av avtalsvillkoren. Detta bedöms medföra enbart begränsade kostnader.

Förslaget till särreglering avseende levande djur innebär en viss sänkning av konsumentskyddet men bedöms samtidigt leda till att näringsidkarna på den marknaden, till stor del små företag och enskilda näringsidkare, får en ökad förutsebarhet i sin verksamhet och minskad risk för rättsliga processer.

Förslagen bedöms leda till endast marginellt ökade kostnader för staten, som bör kunna rymmas inom befintliga anslag, och inga ökade kostnader för kommunerna.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna, bl.a. *Göta hovrätt*, *Allmänna reklamationsnämnden*, *Konsumentverket* och *Svensk Handel*, invänder inte mot bedömningen. *Regelrådet* anser att flera av utredningens konsekvensbeskrivningar är bristfälliga och att förslagens effekter för berörda företag därför inte kan bedömas.

Skälen för regeringens bedömning

Allmänt om konsekvenserna

I propositionen föreslås att den nuvarande konsumentköplagen upphävs och att lagens bestämmelser om varor, med justeringar och tillägg, förs över till en ny konsumentköplag. I den nya lagen tas även in regler, bl.a. om avtal vid tillhandahållande av digitalt innehåll, liksom vissa särregler för varor med digitala delar. I dessa delar är regelverket nytt och ersätter alltså inte någon existerande lagstiftning.

Många av den nya lagens bestämmelser tar sin utgångspunkt i den nuvarande konsumentköplagens bestämmelser och i övrigt i de två EU-direktiven som nu ska genomföras i svensk rätt. I förstnämnda avseende innebär förslagen inte några konsekvenser av betydelse i förhållande till dagens situation och i sistnämnda avseende är utrymmet att överväga alternativa lösningar eller avstå från att lämna förslag begränsade. Företagens skyldigheter när det gäller behandling av personuppgifter följer redan av den allmänna dataskyddsförordningen och är alltså inte en konsekvens av nu aktuella förslag.

Utanför direktivens tillämpningsområden är det möjligt med nationell reglering. I den mån varudirektivet tillåter nationella regler som går längre, bl.a. avseende reklamationsplikt och säljarens treåriga ansvarsperiod, går förslagen inte utöver vad som redan följer av svensk rätt med undantag för förslaget om näringsidkarens omvända bevisbörda (se avsnitt 6.11.3). Viss särreglering för köp av levande djur föreslås dock (se avsnitt 9).

De som påverkas av den nya lagen är i huvudsak näringsidkare (säljare) och konsumenter (köpare) av varor och digitalt innehåll.

Konsekvenser för konsumenter

Alla människor i Sverige är konsumenter och förslagen har därmed stor betydelse för många.

Ett genomförande av de två direktiven i svensk rätt bidrar till att skapa enhetliga regler inom hela EU. Detta bör, som utredningen anför, kunna leda till större utbud och lägre priser för konsumenter.

En tydlig och tvingande reglering av förhållandet mellan konsumenten och näringsidkaren innebär att konsumenterna lättare kan förstå vilka rättigheter de har och därmed kan göra dem gällande. Det gäller särskilt vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och för varor med digitala delar, eftersom dessa områden har varit i stort sett oreglerade tidigare. En tydligare reglering har alltså positiva konsekvenser för konsumenterna och kan leda till att de känner en större trygghet på marknaden och att färre köp föranleder efterföljande tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Även i flera andra avseenden innebär de nya reglerna ett ökat konsumentskydd. Det gäller särskilt förslaget om att förlänga den tid efter köpet under vilken näringsidkaren presumeras ansvara för uppkomna fel (den omvända bevisbördan), som bör leda till en betydande stärkning av konsumentens möjligheter att få till stånd avhjälpande åtgärder när fel på varor uppstår.

Förslagen till särreglering avseende köp av levande djur innebär att näringsidkarnas ställning stärks något på bekostnad av konsumenternas. Förslagen syftar samtidigt till ökad förutsebarhet och till att begränsa antalet rättsliga tvister mellan parterna med den risk för kostnader som sådana för med sig för konsumenten. De negativa konsekvenserna för konsumenterna av förslagen i denna del bedöms bli begränsade.

Konsekvenser för näringsidkare

Handeln med varor och digitalt innehåll är betydande i Sverige. Den är gränsöverskridande och sker på många olika sätt. Detaljhandeln rymmer både dagligvaruhandel och sällanköpsvaruhandeln, både lågprishandel och lyxhandel, både stora affärskedjor och småbutiker och inte minst både butikshandel och e-handel. Handel på nätet har trefaldigats de senaste tio åren och utvecklingen ser ut att fortsätta. Enligt uppgifter från Svensk Handel fanns det 2019 knappt 60 000 företag i detaljhandeln med nästan 300 000 anställda. Detaljhandeln har haft en positiv försäljningsutveckling varje år sedan slutet av 1990-talet och nettoomsättningen uppgick före pandemin till ca 812 miljarder kronor. Handeln i Sverige sker fortfarande till övervägande del i butik. Den svenska detaljhandeln består av cirka 32 000 butiker. Omkring 90 procent av butikerna omsätter mindre än 50 miljoner kronor och drygt var tredje butik omsätter mindre än fem miljoner kronor. E-handeln utgör en ständigt växande del av detaljhandeln. Omkring 14 procent av detaljhandelns försäljning skedde 2020 på nätet.

Ett genomförande av de två direktiven i svensk rätt bidrar till att skapa mer enhetliga regler inom hela EU. De nya reglerna ges företagen möjlighet att undvika skillnader mellan olika typer av varor och digitalt innehåll, mellan olika försäljningskanaler och mellan olika länder inom EU.

Reglerna skapar därmed likvärdiga konkurrensvillkor för alla företag som säljer till konsumenter (se även avsnitt 5.1).

Näringsidkarna bör ha goda möjligheter att anpassa sig till de nya förhållandena. Det kan finnas ett visst behov av att justera avtalsvillkoren, vilket kan medföra vissa initiala kostnader för näringsidkarna. Mer enhetliga regler inom EU innebär samtidigt att alla företag som bedriver verksamhet över nationsgränserna i mindre grad behöver anpassa sina avtal till olika nationella marknader, vilket bör leda till kostnadsbesparingar. Gemensamma regler i Europa ger näringsidkarna goda förutsättningar att konkurrera på lika villkor, vilket kan ge nya kunder och ökad omsättning.

När det gäller tillhandahållande av digitalt innehåll införs regler som inte har någon motsvarighet i nuvarande lagstiftning. De enskilda transaktionerna uppgår i allmänhet till små belopp och konsumenternas ekonomiska krav vid näringsidkarens dröjsmål eller fel väntas inte bli höga. Med en tydlig reglering är det troligt att antalet missnöjda konsumenter som söker kontakt, och i förlängningen ger upphov till rättsliga tvister, blir färre, vilket innebär minskade kostnader för företagen.

Förslaget om att förlänga säljarens omvända bevisbörda (avsnitt 6.11.3) bedöms leda till fler reklamationer med reparations- och omleveranskostnader för näringsidkarna som följd. Att ursprungliga fel i en vara uppstår mer än ett år efter leverans bedöms dock vara ovanligt – enligt uppgift från Europeiska kommissionen är det mindre än tio procent av felen som reklameras under perioden ett till två år efter köpet. Med tanke på att dyrare varor redan i dag i stor utsträckning omfattas av kommersiella garantier bedöms inte kostnaderna öka i någon större utsträckning. Att förlänga tiden för den omvända bevisbördan bör leda till ett ökat förtroende för marknaden och en ökad trygghet hos konsumenterna, vilket kan bidra till att fler är villiga att köpa framför allt dyrare varor. Detta gynnar näringsidkarna.

Förslagen till särreglering avseende köp av levande djur (avsnitt 9) bedöms leda till att de näringsidkare som säljer framför allt hästar, hundar och katter får bättre möjligheter att träffa avtal med konsumenter som inte leder till rättsliga tvister i efterhand med den risk för kostnader som sådana för med sig. Det rör sig om främst små företag eller enskilda näringsidkare. Dessa får genom förslaget en större förutsebarhet och ökad trygghet i sin verksamhet.

Regeringen konstaterar att det är svårt att ge en utförligare beskrivning av konsekvenserna för näringsidkarna som *Regelrådet* efterfrågar. Enligt kommissionen kommer enhetliga regler att vara särskilt positivt för små- och medelstora företag, som i dag kan vara begränsade till en liten hemmamarknad. Det bedöms inte finnas behov av att i det svenska genomförandet införa några särskilda reglera för små och medelstora företag. Båda direktiven lyfter fram att just små och medelstora företag kan gynnas av de nya reglerna, som bl.a. bör leda till minskade transaktionskostnader och göra det lättare för företag att bedriva verksamhet inom hela unionen (se t.ex. skäl 3, 7 och 10 i varudirektivet och skäl 3, 4, 7 och 11 i digitaldirektivet). Kommissionen bedömer att näringsidkarna kommer dra nytta av en högre transaktionsvolym och att en minskning av kontraktsrättsliga hinder kan medföra att det totala antalet konsumenter som handlar gränsöverskridande på nätet kan uppgå till nästan 70 miljoner. Samtidigt är det viktigt att understryka att det redan i dag finns konsumentköpregler

och att dessa i flera fall inte förändras i sak i någon betydande omfattning. För flertalet näringsidkare kommer den dagliga relationen med konsumenterna därför inte att förändras nämnvärt genom förslagen.

Sammantaget bedömer regeringen att förslagen på sikt kan antas ge goda förutsättningar för näringsidkarna att bedriva sin verksamhet och växa. Förslagen bedöms inte medföra några betydande ekonomiska följder eller andra negativa konsekvenser av betydelse för företagen.

Konsekvenser för det allmänna

Den nya lagen medför ett behov av informationsinsatser, framför allt riktade mot konsumentkollektivet. Sättet och tidpunkten för när informationen bäst tillhandahålls, och genom vilka kanaler, är en fråga för framför allt Konsumentverket att avgöra. Den typ av informationsspridning som är aktuell är redan en uppgift som myndigheten utför och bör därför kunna hanteras inom befintliga anslag. Information till näringsidkarkollektivet inom detaljhandeln bör rimligen vara en uppgift för Svensk Handel och andra intresseorganisationer för näringsidkare att ombesörja.

Konsumentverkets tillsynsansvar ändras inte genom förslagen. Det kan inte uteslutas att de nya reglerna om framför allt tillhandahållande av digitalt innehåll kan leda till något fler mål i domstolarna i avvaktan på vägledande avgöranden. På motsvarande sätt kan antalet ärenden till en början öka något hos Allmänna reklamationsnämnden. Förslagen som rör köp av levande djur förväntas leda till färre tvister. Arbetsbelastningen i stort hos domstolarna och Allmänna reklamationsnämnden bör sammantaget inte påverkas mer än marginellt och eventuella merkostnader bör därför kunna hanteras inom befintliga anslag.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha någon betydelse för den kommunala självstyrelsen, för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms inte heller ha någon betydelse för miljön eller jämställdheten mellan kvinnor och män.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till konsumentköplag

Lagen är ny och ersätter konsumentköplagen (1990:932), som fortsättningsvis benämns 1990 års lag. Den nya konsumentköplagen omfattar avtal i konsumentförhållanden avseende köp av varor och tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Genom lagen genomförs dels Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG (som fortsättningsvis benämns varudirektivet), dels

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (som fortsättningsvis benämns digitaldirektivet). Lagen innehåller även bestämmelser som faller utanför direktivens tillämpningsområden.

Lagen är indelad i kapitel. I 1 kap. finns grundläggande bestämmelser om lagens innehåll och tillämpningsområde. Där finns även bestämmelser om uttryck i lagen och om dess tvingande natur. Kapitlet gäller för både köp av varor och avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Därefter följer i 2–8 kap. bestämmelser som tillämpas på köp av varor. I 9 kap. finns avslutningsvis bestämmelser som tillämpas på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Ett antal av bestämmelserna i 1990 års lag överförs med i huvudsak endast språkliga eller redaktionella ändringar till den nya lagen. Nytt i förhållande till 1990 års lag är bl.a. att det i lagen införs ett konsumentskydd när en konsument tillhandahålls digitalt innehåll eller digitala tjänster samt att det skyddet även gäller när konsumentens motprestation består av personuppgifter. En annan nyhet är att lagens bestämmelser om varor gäller även för varor med digitala delar. För den varutypen införs även vissa särregler. Det införs även några särskilda regler vid köp av levande djur.

För de bestämmelser som har sina motsvarigheter i 1990 års lag är förarbetena till den lagen av fortsatt betydelse och kan tjäna som vägledning också för tillämpningen av den nya lagen (se framför allt prop. 1989/90:89, bet. 1989/90:LU35, prop. 2001/02:134, prop. 2004/05:13 och prop. 2013/14:15). I motsvarande mån kan rättspraxis och analogier till framför allt köplagen (1990:931) fortfarande vara relevanta vid tolkning av bestämmelserna i den nya lagen. I bilagorna 6 och 7 finns jämförelsetabeller som beskriver vilka artiklar i direktiven som motsvaras av bestämmelser i den nya lagen och vilka bestämmelser i den nya lagen som motsvaras av bestämmelser i 1990 års lag.

1 kap. Grundläggande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om skydd för konsumenter vid köp av varor där köparen är konsument och säljaren är näringsidkare (2–8 kap.). I lagen finns även bestämmelser om konsumentskydd vid avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument digitalt innehåll eller digitala tjänster (9 kap.).

Paragrafen ger en övergripande beskrivning av lagens huvudsakliga innehåll och innebörd. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.2 och 7.2.

I paragrafen anges upplysningsvis de två huvudtyper av konsumentavtal som lagen reglerar. På samma sätt som i 1990 års lag innehåller lagen bestämmelser om skydd för konsumenter när de köper varor av näringsidkare. Med näringsidkare avses i denna lag säljaren, om inte något annat anges. Med konsument avses i denna lag köparen. Som anges i 4 och 5 §§ gäller lagens regler om varuköp även när förmedlaren av köpet är näringsidkare och för byte av varor och tillverkningsköp. Med varor avses lösa

saker, med eller utan digitala delar (se 2 §). I paragrafen anges att lagen därutöver innehåller bestämmelser om konsumentskydd vid avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument digitalt innehåll eller digitala tjänster. Vad som avses med digitalt innehåll och digital tjänst anges i 2 §.

Uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

digitalt innehåll: data som framställs och tillhandahålls i digital form,

digital tjänst: en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller att utbyta uppgifter eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av tjänsten,

driftskompatibilitet: förmåga att fungera med annan hårdvara eller programvara än sådan som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

kompatibilitet: förmåga att utan konvertering fungera med sådan hårdvara eller programvara som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

offentlig auktion: en försäljningsmetod där näringsidkaren genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare bjuder ut varor till försäljning till konsumenter som har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varan,

personuppgifter: sådan information som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),

tillverkare: den som tillverkar varor eller som genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat kännetecken på varor uppger sig vara tillverkare, eller den som importerar varor till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

vara: lös sak, med eller utan digitala delar,

vara med digitala delar: lös sak som är integrerad eller sammankopplad med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att avsaknaden av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varan inte kan användas på det sätt som är avsett.

I paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, förklaras några av de uttryck som används i lagen. Den motsvarar delvis 1 § fjärde stycket i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 2 i varudirektivet och artikel 2 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.3 och 8.2.

Med *digitalt innehåll* avses data som framställs och tillhandahålls i digital form. Uttrycket används redan i lagstiftning som genomför direktiv på konsumentskyddets område, se t.ex. 1 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. Det kan t.ex. röra sig om datorprogram, applikationer, spel, ljudfiler, musik, videor eller texter. Åtkomsten kan ske genom nedladdning eller direktuppspelning, från ett fysiskt medium eller på något annat sätt (se prop. 2013/14:15 s. 75 och prop. 2019/20:63 s. 54). Däremot är inte digitala värderepresentationer att anse som digitalt innehåll i lagen.

Definitionen av *digital tjänst* är bred och omfattar allt tillhandahållande där konsumentens tillgång inte baseras på att denne får en egen (varaktig) kopia. Däribland finns streamingtjänster, sociala medier, video- och ljuddelningstjänster och annan fillagring. Uttrycket omfattar även t.ex. ordbehandling och spel som erbjuds i molnbaserad datortjänstmiljö eller annars genom uppkoppling, molnlagring och webbaserad e-post (se skäl 19 i digitaldirektivet).

För att det ska vara en digital tjänst krävs att det är själva tjänsten som är digital. I fall där föremålet för avtalet t.ex. är tillhandahållande av en yrkesmässig tjänst som utförs personligen av näringsidkaren, är det inte en digital tjänst bara för att digitala medel används för att framställa resultatet av tjänsten eller för att leverera eller överföra detta till konsumenten, se artikel 3.5 a i digitaldirektivet.

Det kan tidvis vara svårt att göra åtskillnad mellan vissa typer av digitalt innehåll och digitala tjänster, bl.a. eftersom båda kan tillhandahållas kontinuerligt av näringsidkaren under avtalets löptid. För lagens tillämpning saknar det dock i princip betydelse eftersom det inte finns några bestämmelser som skiljer på de två. Den åtskillnad lagen i stället tidvis gör är mellan de olika sätten som digitalt innehåll och digitala tjänster kan tillhandahållas. Ett avtal kan avse två olika typer av tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Sådana tillhandahållanden finns för både varor med digitala delar och fristående digitalt innehåll eller digitala tjänster.

Ett avtal kan för det första gälla ett enstaka (enskilt) tillhandahållande eller flera sådana tillhandahållanden av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Att konsumenten får tillgång till ett digitalt innehåll genom ett enstaka tillhandahållande kan i vissa avseenden liknas vid ett traditionellt köp av en vara. Konsumenten tillhandahålls (levereras) det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och kan därefter normalt använda innehållet eller tjänsten på obestämd tid. Det kan t.ex. handla om en e-bok som konsumenten laddar ner och lagrar på sin dator. På samma sätt kan tillhandahållandet bestå av en rad sådana enskilda tillhandahållanden, t.ex. att konsumenter får en länk för nedladdning av en ny e-bok varje månad (se skäl 56 i digitaldirektivet).

Ett avtal kan för det andra gälla ett kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period. Det digitala innehållet eller den digitala tjänsten är då tillgänglig för konsumenter under den tid som avtalet löper. Det kan handla om t.ex. ett tvåårigt avtal om molnlagring eller ett tillsvidaremedlemskap i en plattform för sociala medier. Tillhandahållandeperioden bedöms utifrån det tillhandahållande som sker inom ramen för parternas avtal. Det innebär normalt att även uppsägningstiden ingår i perioden. Däremot kan en förlängning av ett tidsbegränsat tillhandahållande innebära att en ny period påbörjas.

Det krävs inte att tillhandahållandet är långvarigt. När ett videoklipp strömmas via nätet är det ett kontinuerligt tillhandahållande under en period, oavsett den audiovisuella filens faktiska längd. Detsamma gäller fall där specifika delar av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten görs tillgängliga periodiskt eller vid flera tillfällen under avtalets fastställda löptid eller så länge som tillsvidareavtalet är i kraft. Exempel på detta är när avtalet innebär att ett antivirusprogram kan användas i ett år och kommer att uppdateras automatiskt den första dagen i varje månad

under denna period, eller att näringsidkaren kommer att tillhandahålla uppdateringar varje gång nya inslag i ett digitalt spel blir tillgängliga, och att konsumenten har tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten endast under avtalets fastställda löptid eller så länge tillsvidareavtalet är i kraft (se skäl 57 i digitaldirektivet). Tillhandahållandet sker alltså i detta fall under hela avtalsperioden snarare än vid en viss bestämd leveranstidpunkt som för varor eller enstaka tillhandahållanden av digitalt innehåll eller digitala tjänster.

Definitionerna av *driftskompatibilitet* och *kompatibilitet* är, med vissa språkliga justeringar, utformade på samma sätt som i varudirektivet och digitaldirektivet (se skäl 27 och 43 i respektive direktiv).

Definitionerna av *konsument* och *näringsidkare* överensstämmer med de definitioner som finns i 1 § i 1990 års lag. En konsument är köparen och näringsidkaren är säljaren. En näringsidkare kan dock vara även någon annan, t.ex. någon i ett tidigare säljled. När så är fallet specificeras det i lagen vilken näringsidkare som avses. Inom ramen för definitionen av näringsidkare är det, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, möjligt att anse en plattformsleverantör vara näringsidkare enligt denna lag (se skäl 23 i varudirektivet och skäl 18 i digitaldirektivet). För att så ska vara fallet krävs att plattformsleverantören är direkt avtalspart i förhållande till konsumenten och att förutsättningarna i övrigt i definitionen är uppfyllda.

Med *offentlig auktion* avses en auktion som tillåter att budgivare är personligen närvarande. Detta innebär att försäljning på en auktion som uteslutande sker på distans, t.ex. en internetauktion, inte är en sådan offentlig auktion som avses i lagen.

Med *personuppgifter* menas sådan information som avses i artikel 4 i EU:s dataskyddsförordning. Det är fråga om all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

Med *tillverkare* avses den som tillverkar varor eller som genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat kännetecken på varorna uppger sig vara tillverkare. Även en importör av varor omfattas av definitionen.

Med *vara* menas alla lösa saker med eller utan digitala delar. Det innebär bl.a. att när bestämmelser i lagen enbart anger varan så omfattar de även en vara med digitala delar, om inte annat anges.

Med *vara med digitala delar* avses varor som består av både en eller flera lösa saker och digitalt innehåll eller digitala tjänster och där frånvaron av de digitala delarna gör att varan inte kan utföra sina avsedda funktioner. Definitionen tydliggör att även en vara som innehåller funktionskritiska digitala delar utgör en vara vid tillämpning av lagen. Det som är avgörande för bedömningen av om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utgör en digital del av varan är således att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten behövs för att varan ska fungera på avsett vis och i praktiken vara avtalsenlig. För att det ska vara fråga om en digital del är det inte nödvändigt att den bidrar till någon av varans huvudfunktioner. En vara kan undantagsvis ha integrerat digitalt innehåll utan att betraktas som en vara med digitala delar. Det gäller om det digitala innehållet inte påverkar varans funktioner. Se även 3 § andra stycket om att vid köp av en vara med digitala delar ingår det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i köpet om inte något annat avtalas.

Digitalt innehåll som är integrerat eller sammankopplat med en vara kan vara alla typer av data som framställs och tillhandahålls i elektronisk form, som operativsystem, applikationer och annan programvara. Innehållet kan vara förinstallerat vid tiden för avtalets ingående eller kan, enligt avtalet, installeras vid ett senare tillfälle. Digitala tjänster som är sammankopplade med en vara omfattar tjänster som möjliggör skapande, behandling eller lagring av data i digital form, eller åtkomst till denna. Det kan bl.a. vara fråga om programvara som tjänst som erbjuds i molnbaserad datormiljö eller kontinuerligt tillhandahållande av trafikdata i ett navigationssystem eller av individuellt anpassade träningsplaner för en smartklocka. Ett ytterligare exempel på en vara med digitala delar är en smarttelefon som enligt avtalet tillhandahålls tillsammans med applikationer som krävs för att funktioner i varan ska fungera, t.ex. alarm eller kamera.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller köp av en vara som en näringsidkare säljer till en konsument.

Vid köp av en vara med digitala delar ingår det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i köpet av varan, om något annat inte har avtalats. Det gäller även i fall då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls av någon annan än näringsidkaren.

I paragrafen anges att lagen är tillämplig på konsumentköp av varor. Den kompletteras av 4, 5 och 6 §§ som utsträcker tillämpningsområdet i fråga om varor ytterligare. Paragrafens första stycke motsvarar 1 § första stycket i 1990 års lag. Andra stycket saknar motsvarighet i den lagen. Genom paragrafen genomförs artikel 3.1 och 3.3 i varudirektivet och artikel 3.4 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2 och 8.2.

Med köp avses enligt *första stycket* ett avtal enligt vilket näringsidkaren överför eller åtar sig att överföra äganderätten till en vara till en konsument, och konsumenten betalar eller åtar sig att betala för detta (se artikel 2.1 i varudirektivet). I paragrafen är även avsett att installation av en köpt vara ingår i köpet av varan om installationen utgör en del av köpeavtalet och ska utföras av näringsidkaren eller under näringsidkarens ansvar (jfr 4 kap. 9 §). I 2 § finns definitioner av konsument, näringsidkare och vara.

Andra stycket innehåller bestämmelser om varor med digitala delar. Uttrycket vara med digitala delar definieras i 2 §. När en vara innehåller digitalt innehåll eller digitala tjänster är utgångspunkten att dessa digitala delar ingår i köpet av varan. Parterna kan dock avtala om annat och det är således parternas avtal som avgör vad konsumenten har köpt. Om det inte uttryckligen framgår av avtalet får innehållet eller tjänsten i regel anses utgöra en del av köpeavtalet när detta är normalt för varor av samma typ och något som konsumenten med fog kan förutsätta med hänsyn till varornas art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av näringsidkaren eller personer i tidigare led i transaktionskedjan, t.ex. tillverkaren (jfr 4 kap. 2 §). Om en smart-tv enligt reklamen har en särskild videoapplikation ska den anses ingå i köpet. Detta gäller oavsett om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har förinstallerats i själva varan eller måste laddas ned senare på en annan

enhet och endast sammankopplas med varan. Ett annat närliggande exempel är en smarttelefon som enligt avtalet tillhandahålls tillsammans med program som krävs för att varan ska fungera på det sätt som är avsett, t.ex. applikationer för alarm eller kamera. Ytterligare ett exempel är en smartklocka där själva klockan för sin funktion behöver en applikation som tillhandahålls enligt köpeavtalet men som måste laddas ned av konsumenten. Frågan om huruvida de digitala delarna utgör en del av köpeavtalet påverkas inte av det faktum att konsumenten ska ge sitt samtycke till ett licensavtal med tredje part för att kunna utnyttja det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Om det råder tvivel om huruvida ett digitalt innehåll eller en digital tjänst utgör en del av köpeavtalet, bör ett sådant tillhandahållande anses omfattas av köpeavtalet (se artikel 3.3 i varudirektivet).

När parterna inte har avtalat om något annat och alltså de digitala delarna ingår i köpet av varan, tillämpas lagens bestämmelser om köp av varor på hela avtalet. Om de digitala delarna däremot inte ingår i köpeavtalet är i stället lagens bestämmelser i 9 kap. om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster normalt tillämpliga på delarna (se 7 och 8 §§). Ett exempel på detta är att konsumenten köper en smarttelefon med en uttrycklig överenskommelse om att den inte innefattar ett operativsystem och sedan separat köper operativsystemet från tredje man (se skäl 16 i varudirektivet). Bestämmelserna i 9 kap. tillämpas då på köpet av operativsystemet. Att näringsidkaren har fungerat som mellanhand i detta separata avtal förändrar inte bedömningen.

Ett köpeavtal avseende en vara med digitala delar kan innebära att det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten ska tillhandahållas av en tredje part i stället för av näringsidkaren. Av andra stycket andra meningen följer att köpet då ändå ska anses utgöra ett köp av en vara med digitala delar.

4 § Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar båda för de skyldigheter en näringsidkare har enligt lagen.

I paragrafen anges att lagen är tillämplig på förmedlingsköp. Den motsvarar 1 § andra stycket i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

5 § Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av en vara.

I paragrafen anges att lagen är tillämplig även vid byte av varor. Den motsvarar 1 § tredje stycket i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

6 § Lagen gäller även köp av en vara som ska tillverkas. Om konsumenten ska tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket och 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som ska leverera en vara även ska utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av förpliktelsen.

I paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, anges att lagen är tillämplig på tillverkningsköp men inte på avtal där tjänsteinslaget utgör

den övervägande delen av förpliktelsen. Den motsvarar 2 § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 3.2 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

7 § Lagen gäller även avtal där en näringsidkare mot betalning ska tillhandahålla eller utveckla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till en konsument. Detsamma gäller om konsumenten ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när konsumentens personuppgifter behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav som gäller för denne eller för att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

När en del av ett avtal avser ett sådant tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avses i första stycket, gäller lagens bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster för den delen av avtalet. Detsamma gäller när ett digitalt innehåll tillhandahålls på ett fysiskt medium som uteslutande fungerar som bärare av det digitala innehållet.

I paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, anges att lagen är tillämplig på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 3.4 a i varudirektivet och artikel 3.1, 3.2, 3.3 och 3.6 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

I *första stycket* första meningen anges att lagens tillämpningsområde omfattar avtal där en näringsidkare tillhandahåller ett digitalt innehåll eller en digital tjänst och avtal om utveckling enligt konsumentens anvisningar av ett sådant innehåll eller en sådan tjänst. Definitioner av begreppen digitalt innehåll och digital tjänst finns i 2 §. Förutom i 1 kap. finns bestämmelserna om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster i 9 kap. Digitalt innehåll eller digitala tjänster kan i vissa fall utgöra digitala delar av en vara enligt ett köpeavtal. Bestämmelserna i 9 kap. är inte tillämpliga på sådana digitala delar (se 3 § andra stycket). I 8 § undantas vissa avtal från lagens tillämpningsområde.

Avtalet ska innebära att näringsidkaren tillhandahåller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten men också att konsumenten som motprestation betalar det pris som varan säljs för, dvs. köpesumman. Med pris avses enligt definitionen i artikel 2.7 i digitaldirektivet ett penningbelopp eller en digital värderepresentation (se även skäl 23). Med betalning avses inte personuppgifter.

Av första stycket andra meningen framgår att lagen är tillämplig inte bara när konsumenten betalar utan också när avtalet innebär att konsumenten i stället ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när näringsidkaren behandlas konsumentens personuppgifter endast för att uppfylla rättsliga krav som gäller för näringsidkaren eller för att näringsidkaren ska kunna tillhandahålla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Enligt 2 § är personuppgifter i denna lag sådana uppgifter som avses i artikel 4 i den allmänna dataskyddsförordningen. Det kan handla om att konsumenten registrerar ett konto på sociala medier och tillhandahåller näringsidkaren sitt namn och sin e-postadress, som sedan används för andra syften än de som särskilt anges i meningen, eller när konsumenten lämnar sitt samtycke till att personuppgifter kommer att kunna behandlas av näringsidkaren i marknadsföringssyfte. Personuppgifterna kan tillhandahållas antingen då avtalet ingås eller vid en senare tidpunkt, t.ex. när näringsidkaren använder

personuppgifter som konsumenten laddar upp eller skapar vid användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

All behandling av personuppgifter vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster och vid tillämpningen generellt enligt denna lag ska ske i enlighet med gällande dataskyddsregler, se 9 §. Lagens bestämmelser ger därmed inte stöd för att behandla personuppgifter på ett sätt som är oförenligt med dataskyddsreglerna (jfr artikel 3.8 i digitaldirektivet). Ett exempel när lagen är avsedd att kunna tillämpas är på sociala medier där ett villkor för tjänsten är att konsumenten samtycker till att vissa personuppgifter används. För att lagen ska tillämpas krävs att personuppgifterna tillhandahålls, men för tillämpligheten har det ingen betydelse huruvida tillhandahållandet kan ses som en motprestation.

I första stycket andra meningen anges att lagen inte är tillämplig när en konsuments personuppgifter behandlas av en näringsidkare endast för att uppfylla rättsliga krav som gäller för denne eller för att kunna tillhandahålla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. När konsumenten inte ska betala något pris och tillhandahåller sina personuppgifter enbart i något av de nu angivna syftena blir lagen alltså inte tillämplig på avtalet. Det är näringsidkaren som har bevisbördan för att det är ett sådant undantagsfall.

Ett rättsligt krav kan t.ex. vara att vidta i författning föreskrivna åtgärder som syftar till att hindra penningtvätt. I regleringen ligger att rättsliga krav är sådana krav som gäller för näringsidkaren i dennes verksamhet. Det kan då handla om att konsumenten registreras i säkerhets- eller identifieringssyfte (se skäl 25). Rekvisitet rättsligt krav är avsett att förstås brett. Det omfattar offentligrättsliga författningar och inkluderar lag, förordning och myndighetsföreskrifter som gäller för den aktuella verksamheten (jfr 2 kap. 1 § lagen [2018:218] med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning om uttrycket rättslig förpliktelse). Ett exempel på när personuppgiftsbehandling sker endast för att kunna tillhandahålla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst är när konsumentens geografiska position är nödvändig för att kunna prestera enligt ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll i form av en gps. Beroende på hur parternas avtalsvillkor utformats och omständigheterna i det enskilda fallet skulle ett annat exempel kunna vara behandling av konsumentens personuppgifter för att individanpassa dennes tjänst, s.k. personalisering. Vilka ytterligare situationer som omfattas av undantagen får avgöras i rättstillämpningen.

För att lagen ska vara tillämplig krävs att näringsidkaren och konsumenten har ingått ett avtal. Det innebär bl.a. att konsumenten på något sätt måste ha agerat aktivt. Något avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst kan t.ex. inte anses ha ingåtts då en konsument har klickat i ett godkännande av att näringsidkaren samlar in metadata, såsom information om konsumentens enhet eller webbhistorik (s.k. kakor). Inte heller är lagen tillämplig i en situation där konsumenten, utan att ha ingått ett avtal med en näringsidkare, exponeras för reklam uteslutande i syfte att få tillgång till ett digitalt innehåll eller en digital tjänst (se skäl 25 i digitaldirektivet). Frågan om huruvida ett avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst har ingåtts får avgöras enligt samma principer som i övrigt gäller för avtal enligt svensk rätt.

Bestämmelsen i *andra stycket* första meningen har störst betydelse för situationen att ett och samma avtal omfattar såväl tillhandahållande av ett

digitalt innehåll eller en digital tjänst, som tillhandahållande av en annan typ av tjänst, eftersom den klargör i vilken utsträckning lagen i dessa fall alls blir tillämplig. Regleringen innebär att bestämmelserna i lagen ska tillämpas på den del av avtalet som avser det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Om avtalet mellan näringsidkaren och konsumenten avser dels köp av en vara, dels tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst (utan att det är fråga om en vara med digitala delar) kommer lagen att vara tillämplig på hela avtalet. Det blir dock olika bestämmelser i lagen som tillämpas på de olika delarna av avtalet.

Bestämmelsen i andra stycket första meningen reglerar inte de följder som en uppsägning eller hävning av en del av avtalet får för de övriga delarna av avtalet. Detta gäller oavsett om det är den del av avtalet som avser digitalt innehåll eller digital tjänst som sägs upp eller hävs eller någon annan del av avtalet. Avsikten är i stället att frågan om sådana följder normalt kommer att bero på avtalets utformning och innehåll. Om inte detta regleras i avtalet eller får sitt svar i någon annan författning, får frågan avgöras utifrån allmänna avtalsrättsliga principer (jfr artikel 3.6 i digitaldirektivet).

När digitalt innehåll tillhandahålls på ett fysiskt medium som uteslutande fungerar som bärare av digitalt innehåll, t.ex. dvd-skivor, cd-skivor, usb-minnen och minneskort, anses enligt andra stycket andra meningen transaktionen som ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och alltså inte som ett köp av en vara. Bestämmelserna i 9 kap. är då tillämpliga på såväl det digitala innehållet som det fysiska mediet i sig. En förutsättning är att det digitala innehållet enligt avtalet tillhandahålls på det fysiska mediet. Om konsumenten däremot köper ett tomt minneskort av en näringsidkare för senare användning, ska det på samma sätt som hittills ses som ett köp av en vara.

8 § Lagen gäller inte

1. avtal som avser elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,
2. avtal som avser vadhållning, kasinospel eller andra typer av spel enligt spellagen (2018:1138),
3. avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster som avser åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador eller tandvård enligt 1 § tandvårdslagen (1985:125), och som tillhandahålls av sådan hälso- och sjukvårdspersonal som avses i artikel 3 f i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, i den ursprungliga lydelsen,
4. avtal som avser finansiella tjänster,
5. avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll som är en del av ett framförande eller ett evenemang, om det digitala innehållet görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring,
6. tillhandahållande av digitalt innehåll i enlighet med lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, eller
7. tillhandahållande av fri programvara med öppen källkod, om de personuppgifter som konsumenten har tillhandahållit behandlas av näringsidkaren endast för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos programvaran.

I paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, finns undantag avseende vissa avtal tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala

tjänster. Punkterna i paragrafen saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 3.5 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

I *första punkten* undantas avtal som avser elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Begreppen har samma betydelse som i artikel 2.4 och 2.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972. Med en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst avses en interpersonell kommunikationstjänst som varken etablerar en förbindelse till nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med sådana nummer. Med interpersonell kommunikationstjänst avses en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör ett direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna, dock inte en tjänst som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst. Exempel på interpersonella kommunikationstjänster är e-posttjänster, meddelandetjänster och gruppchattar. Däremot avses med sådan tjänst inte t.ex. sociala nätverk eller bloggar. För nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster gäller 9 kap. Andra elektroniska kommunikationstjänster som omfattas av definitionen av digital tjänst undantas däremot från lagens tillämpningsområde.

I *andra punkten* undantas avtal om spel enligt spellagen. Med detta avses lotteri, vadhållning, kasinospel och andra typer av spel som omfattas av den lagen. Begreppen definieras i spellagen och omfattar både spel där utslaget helt beror på slumpen och spel där det finns inslag av skicklighet, som vid pokerspel (se 2 kap. 3 § spellagen).

I *tredje punkten* undantas vissa avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster inom hälso- och sjukvården. Undantaget avgränsas till att avse dels åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador, dels tandvård, dvs. åtgärder för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador i munhålan. De beskrivna åtgärderna ska vidare utföras av hälso- och sjukvårdspersonal enligt angiven definition för att avtalet ska omfattas av undantaget. Lagen gäller däremot för digitalt innehåll och digitala tjänster, t.ex. hälsoapplikationer, som konsumenten tillhandahålls av en näringsidkare utan att den förskrivs eller tillhandahålls av hälso- och sjukvårdspersonal (se skäl 29 i digitaldirektivet). Undantaget avser inte heller köp av varor på detta område.

För att undantaget i tredje punkten ska tillämpas krävs att det rör sig om både ett tillhandahållande av hälso- och sjukvård och att det är hälso- och sjukvårdspersonal som tillhandahåller detta. Med hälso- och sjukvård avses åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Även åtgärder som avses i 1 § tandvårdslagen ryms inom vad som avses med hälso- och sjukvård. Med hälso- och sjukvårdspersonal avses här läkare, sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, barnmorska eller farmaceut i den mening som avses i direktiv 2005/36/EG. Dessutom avses även annan person som utövar yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvård som är begränsad till ett reglerat yrke enligt definitionen i artikel 3.1 a i nämnt direktiv eller en

person som anses som hälso- och sjukvårdspersonal enligt den behandlande medlemsstatens lagstiftning.

I *fjärde punkten* undantas avtal om finansiella tjänster. Med det avses främst sådana tjänster som tillhandahålls av de finansiella instituten, t.ex. banker, kreditmarknadsbolag och försäkringsbolag, men uttrycket innefattar även detaljhandelns och bensinbranschens erbjudanden om kontokortstjänster. Det kan handla om tjänster för betalningar och penningöverföring över internet eller digitala försäkringsapplikationer. Andra exempel är tjänster i form av mobila eller icke mobila bank-id. I vart fall sådana tjänster som är att anse som finansiella tjänster enligt artikel 2 b i direktiv 2002/65/EG omfattas av punkten och undantas således från lagens tillämpningsområde.

I *femte punkten* undantas avtal som avser tillhandahållande av sådant digitalt innehåll som utgör en del av ett framförande eller ett evenemang som görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring. Undantaget kan avse när digitalt innehåll tillhandahålls en offentlig publik som en del av ett konstnärligt framförande eller annat evenemang, t.ex. en digital filmvisning eller en audiovisuell teaterföreställning. Ledet ”ett framförande eller ett evenemang” är avsett att ges en vidsträckt betydelse. Det centrala i tillämpningen av undantaget är om det digitala innehållet görs tillgängligt för allmänheten eller inte. Om konsumenten själv kan interagera med det digitala innehållet, såsom vid interaktiva utställningar på ett museum, är undantaget i regel tillämpligt. För att undantaget ska tillämpas krävs alltid att det digitala innehållet utgör en del av framförandet eller evenemanget. När framförandet sker genom signalöverföring, som vid digitala televisionstjänster, är lagen dock tillämplig.

Av *sjätte punkten* framgår att lagen inte gäller digitalt innehåll som tillhandahålls i enlighet med lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Det kan avse handlingar som registreras, återges eller överförs med hjälp av digitala medel.

Enligt *sjunde punkten* gäller lagen inte heller när en näringsidkare har tillhandahållit fri programvara med öppen källkod och de av en konsument tillhandahållna personuppgifterna behandlas av näringsidkaren endast för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos den specifika programvaran. Med fri programvara med öppen källkod avses att källkoden öppet kan delas och användarna fritt kan få tillgång till, använda, ändra och på nytt distribuera programvaran eller ändrade versioner av den. Som exempel kan nämnas vissa operativsystem och webbläsare. Definitioner av uttrycken kompatibilitet och driftskompatibilitet finns i 2 §.

Behandling av personuppgifter

9 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

I paragrafen beskrivs vad som gäller vid behandling av personuppgifter i samband med avtal enligt lagen. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artiklarna 3.8 och 16.2 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Paragrafen upplyser om, och tydliggör därmed för tillämpare av lagen, att den allmänna dataskyddsförordningen gäller vid all personuppgiftsbehandling som sker i samband med avtal som omfattas av lagen. Därtill anges som en upplysning att det även finns bestämmelser i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen. I paragrafen ligger att förordningen inte bara gäller vid en eventuell normkonflikt med någon bestämmelse i lagen utan så snart som personuppgifter behandlas (jfr skäl 37 och 38 i digitaldirektivet). Det gäller för sådan behandling av personuppgifter som kan komma att ske både under avtalets löptid och i samband med hävning av avtalet. En konsekvens av att dataskyddsförordningen tillämpas parallellt med lagen så snart som personuppgifter behandlas är att ett avtal enligt lagen inte innebär att näringsidkaren ges någon ytterligare rättslig grund för personuppgiftsbehandlingen utöver de grunder som ges i den allmänna dataskyddsförordningen.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

10 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte något annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av gas, som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

Paragrafen slår fast att lagen är tvingande till konsumentens förmån. Den motsvarar 3 § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 21 i varudirektivet och artikel 22 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

2 kap. Varans avlämnande

Platsen för avlämnandet

1 § Om inte något annat följer av avtalet, ska varan hållas tillgänglig för avhämtning där näringsidkaren vid köpet hade sitt affärsställe.

Paragrafen reglerar platsen för avlämnandet och innefattar huvudregeln att näringsidkaren inte är skyldig att transportera varan till konsumenten. Paragrafen motsvarar 4 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Tiden för avlämnandet

2 § Om tiden för avlämnande av varan inte följer av avtalet, ska avlämnandet ske utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks.

Näringsidkaren är inte skyldig att lämna ut varan förrän konsumenten betalar för den, utom när konsumenten har fått kredit.

Paragrafen, som utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag, reglerar vid vilken tidpunkt en vara ska avlämnas. Den motsvarar 5 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Avlämnandet

3 § Varan är avlämnad när konsumenten, själv eller genom en transportör som konsumenten anlitat eller genom någon annan som handlar på konsumentens vägnar, har fått varan i sin besittning. Även om det är konsumenten som har anlitat transportören anses varan inte avlämnad när den har lämnats över till transportören, om det är näringsidkaren som erbjudit transportalternativet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en vara ska anses avlämnad. Paragrafen motsvarar 6 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

4 § För att en vara med digitala delar ska vara avlämnad krävs, utöver vad som anges i 3 §, att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har tillhandahållits konsumenten. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, anses avlämnande ha skett när tillhandahållandet har påbörjats.

Ett digitalt innehåll i en vara med digitala delar är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till innehållet eller till ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det. En digital tjänst i en vara med digitala delar är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten.

Paragrafen reglerar tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som utgör en digital del i en vara. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Frågan behandlas i skäl 39 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Av *första stycket* framgår att en vara med digitala delar är avlämnad när både varans fysiska komponent har kommit i konsumentens besittning och de digitala delarna har tillhandahållits denne. Det räcker alltså inte med att den lösa saken i en sådan vara är avlämnad (se 3 § första stycket) för att varan ska anses levererad utan även det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som utgör de digitala delarna i varan måste tillhandahållas (se definitionen av vara med digitala delar i 1 kap. 2 §). Som exempel kan nämnas att konsumenten får en smartklocka i sin besittning och näringsidkaren därefter gör den digitala tjänst som behövs för klockans funktion tillgänglig för konsumenten. Vid ett kontinuerligt tillhandahållande under en period av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som utgör en digital del i en vara förtydligas i andra meningen att vid bestämmande av när avlämnandet skett gäller att tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska ha påbörjats.

I *andra stycket* anges närmare vad som avses med tillhandahållande (se även skäl 39 i varudirektivet). Bestämmelsen motsvarar 9 kap. 1 § andra stycket som gäller tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, se kommentaren till den paragrafen om den närmare betydelsen.

Kostnaderna för varan

5 § Om inte något annat följer av avtalet, ska näringsidkaren svara för transportkostnader och andra kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som

inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på konsumentens sida.

Paragrafen behandlar hur de kostnader för varan som har uppkommit före avlämnandet slutligen ska fördelas mellan konsumenten och näringsidkaren, när fördelningen inte följer av avtalet. Den motsvarar 7 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Risken för varan

6 § Risken för varan går över på konsumenten när varan avlämnas.

Om öppet köp har avtalats och varan avlämnats, står konsumenten risken för varan till dess den lämnas tillbaka.

Om konsumenten står risken för varan, är han eller hon skyldig att betala för varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på näringsidkaren.

Paragrafen innehåller bestämmelser om övergången av risken för varan på konsumenten och innebörden av detta. Paragrafen motsvarar 8 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.3 och 8.3 där också *Lagrådets* synpunkter behandlas.

Paragrafen tillämpas även på köp av en vara med digitala delar (se skäl 38 och 39 i varudirektivet). För att risken ska gå över på konsumenten krävs att varan med digitala delar är avlämnad i enlighet med 3 och 4 §§.

3 kap. Näringsidkarens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

1 § Näringsidkaren är i dröjsmål om varan inte avlämnas eller avlämnas för sent och detta inte beror på konsumenten eller något förhållande på hans eller hennes sida.

Paragrafen anger när dröjsmål med varans avlämnande anses föreligga. Den motsvarar 9 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Påföljder vid dröjsmål

2 § Om näringsidkaren är i dröjsmål får konsumenten hålla inne betalningen enligt 3 §. Konsumenten får välja mellan att kräva att köpet fullgörs enligt 4 § och att häva köpet enligt 5 §. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd av näringsidkaren enligt 6 kap.

Paragrafen reglerar de påföljder som konsumenten kan göra gällande på grund av näringsidkarens dröjsmål med varans avlämnande. Den motsvarar 10 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för hans eller hennes krav på grund av dröjsmålet.

Paragrafen innebär att konsumenten har en rätt att hålla inne betalningen för varan för att säkerställa sitt krav mot näringsidkaren på grund av

dennes dröjsmål. Den motsvarar 11 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Rätt att kräva att näringsidkaren fullgör köpet

4 § Konsumenten får hålla fast vid köpet och kräva att näringsidkaren fullgör det.

Näringsidkaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet, om det finns ett hinder som näringsidkaren inte kan övervinna eller om det skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till konsumentens intresse av att näringsidkaren fullgör köpet. Om ett sådant förhållande upphör inom rimlig tid, får konsumenten dock kräva att näringsidkaren fullgör köpet.

Konsumenten förlorar rätten att kräva att näringsidkaren fullgör köpet, om konsumenten väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när konsumenten vid näringsidkarens dröjsmål kan kräva att denne fullgör köpet. Den motsvarar 12 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Rätt att häva köpet

5 § Konsumenten får häva köpet om näringsidkarens dröjsmål är av väsentlig betydelse för konsumenten eller om konsumenten före avtalets ingående har meddelat näringsidkaren att avlämnande av varan senast en viss dag är avgörande för att han eller hon ska ingå avtalet. Konsumenten får också häva köpet om näringsidkaren meddelar att varan inte kommer att avlämnas.

Om konsumenten har krävt att näringsidkaren avlämnar varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får konsumenten häva köpet om varan inte avlämnas inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får konsumenten häva köpet endast om näringsidkaren meddelar att köpet inte kommer att fullgöras inom denna tid.

Om konsumenten har krävt att köpet ska fullgöras utan att ange någon tilläggstid, får konsumenten häva köpet om varan inte avlämnas inom en skälig tid efter det att kravet framställdes.

Paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, behandlar konsumentens rätt att häva avtalet vid näringsidkarens dröjsmål. Den motsvarar 13 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Meddelande om hävning och skadestånd

6 § Har varan avlämnats för sent, får konsumenten häva köpet på grund av dröjsmålet endast om konsumenten inom skälig tid efter det att han eller hon fick kännedom om avlämnandet meddelar näringsidkaren att köpet hävs. Ett motsvarande krav på meddelande gäller för att konsumenten ska få kräva skadestånd. Om köpet hävs, behöver dock konsumenten inte lämna något särskilt meddelande för att han eller hon dessutom ska få kräva skadestånd.

Ett meddelande om hävning eller skadestånd får, i fall som avses i 1 kap. 4 §, i stället lämnas till den som har förmedlat köpet.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, reglerar konsumentens reklamationsskyldighet när varan har avlämnats för sent och konsumenten vill häva köpet eller kräva skadestånd. Den motsvarar 15 § i 1990 års lag. Bestämmelser om skadestånd vid näringsidkarens dröjsmål finns i 6 kap. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

4 kap. Fel på varan

Krav på varan

1 § Varan ska i fråga om art, beskrivning, mängd, kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och i övrigt stämma överens med vad som följer av avtalet. Varan ska åtföljas av de tillbehör, anvisningar och uppdateringar som följer av avtalet.

Varan ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten avsåg att varan skulle användas, om konsumenten har informerat näringsidkaren om det särskilda ändamålet och näringsidkaren vid köpet har godtagit att varan kan användas för det ändamålet.

Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet* och behandlar de subjektiva kraven för avtalsenlighet, dvs. de krav på varan som följer av köpeavtalet. Den motsvarar 16 § första stycket och andra stycket 2 i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 6 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.1.

I *första stycket* anges att varan ska motsvara det som anges om den i parternas avtal. I förhållande till motsvarande bestämmelser i 1990 års lag anges fler exempel på vad som kan vara avtalat om varan. De tillkommande exemplen kommer från varudirektivet. Med varan avses även en vara med digitala delar (se 1 kap. 2 §). Stycket handlar om både varan i sig och det som åtföljer varan. Liksom hittills gäller som huvudregel avtalsfrihet i fråga om vilken beskaffenhet varan ska ha. De subjektiva krav för avtalsenlighet som anges i paragrafen är därför inte en uttömmande uppräkning av vilka sådana krav som kan följa av parternas avtal. Regleringen om att varan ska stämma överens med vad som följer av avtalet innebär även fortsättningsvis att konsumenten som utgångspunkt inte kan göra gällande fel på varan på grund av att den har någon egenskap som han eller hon kände till före köpet (prop. 2001/02:134 s. 41 och rättsfallet NJA 2015 s. 233). Som framgår av 2 § gäller ett antal objektiva krav för avtalsenligheten utöver parternas avtal. I regleringen ligger därmed att parternas avtalsfrihet inte kan innebära att något av de objektiva kraven för avtalsenlighet avtalas bort enligt denna paragraf. Däremot finns en sådan möjlighet i 6 §.

Med funktionalitet menas en varas förmåga att fungera på avsett vis (se artikel 2.9 i varudirektivet). Definitioner av kompatibilitet och driftskompatibilitet finns i 1 kap. 2 §. Uppdateringar aktualiseras för varor med digitala delar och kan behövas av olika skäl. Som exempel kan nämnas att varan med digitala delar behöver anpassas till teknisk utveckling eller skyddas mot nya säkerhetshot. I kravet på att tillhandahålla uppdateringar enligt avtalet ligger att de inte ska vara felaktiga eller ofullständiga. I 4 § återkommer uppdateringar som ett objektivt krav för avtalsenlighet. Parterna har dock möjlighet att avtala om ytterligare uppdateringar, t.ex. i syfte att förbättra eller utöka varornas funktioner (se skäl 28 och 30 i varudirektivet).

Liksom hittills omfattar de subjektiva kraven för avtalsenlighet även den förhandsinformation som ska ges innan avtalet ingås som en integrerad del av köpeavtalet enligt 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

I *andra stycket* uppställs ett krav på att varan ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten avsåg att den skulle användas. Kravet gäller under två förutsättningar, dels att konsumenten har informerat näringsidkaren om det särskilda ändamålet, dels att näringsidkaren vid köpet har godtagit att varan kan användas för detta ändamål. Om näringsidkaren godtar det särskilda ändamål som denne fått information om, så innebär det att varan är felaktig enligt 5 § om den inte är förenlig med ändamålet. För informationen finns inget formkrav, men det är konsumenten som har bevisbördan för att näringsidkaren fått del av den. Enligt 1990 års lag ska näringsidkaren, i stället för att ha godtagit det särskilda ändamålet, ha insett ändamålet. Någon större praktisk skillnad är emellertid inte avsedd. Det ställs inte upp något krav på att näringsidkaren uttryckligen anger att det särskilda ändamålet godtas. Om konsumenten beskriver det särskilda ändamålet för näringsidkaren får denne, om varan därefter säljs, normalt anses ha godtagit att varan är ägnad för det ändamålet (jfr prop. 2001/02:134 s. 37 f.). En näringsidkare som när avtalet ska ingås inte kan erbjuda någon vara som motsvarar konsumentens behov måste, för att undgå felansvar, upplysa konsumenten om det (a.a.). Näringsidkaren kan alltså godta ändamålet genom sitt handlande.

Konsekvenserna av att varan inte motsvarar de subjektiva kraven för avtalsenlighet regleras i 5 § om fel på varan.

2 § Varan ska, utöver vad som följer av 1 §,

1. vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används,
2. stämma överens med kvaliteten på och näringsidkarens beskrivning av ett prov eller en modell som har gjorts tillgänglig för konsumenten före köpet,
3. ha den mängd och de egenskaper och andra särdrag i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet, säkerhet och särdrag i övrigt, som är normalt förekommande för varor av samma slag och som konsumenten med fog kan förutsätta med hänsyn till varans art,
4. stämma överens med sådana uppgifter om varans egenskaper och andra särdrag eller användning som näringsidkaren eller någon i ett tidigare säljled eller för näringsidkarens räkning har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet, och
5. åtföljas av den förpackning och andra tillbehör samt anvisningar för installation, montering, användning, förvaring och skötsel som konsumenten med fog kan förutsätta.

Paragrafen, som utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag, anger de objektiva kraven för avtalsenlighet, dvs. krav på varan utöver vad som följer av parternas avtal. Den motsvarar delvis 16 § första stycket andra meningen och andra stycket 1, 3 och 4 samt 19 § första och andra styckena i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 7.1 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.2.

Enligt paragrafen gäller de objektiva kraven på varan utöver de subjektiva kraven i 1 §. Det är en skillnad i förhållande till 16 § i 1990 års lag som innebär att de objektiva kraven gäller om annat inte följer av avtalet. Genom att parterna i 6 § har möjlighet att under vissa förutsättningar avtala bort de objektiva kraven är alltjämt parternas avtal ofta det avgörande för varans avtalsenlighet. I 13 § anges att kraven i paragrafen inte gäller för begagnade varor som säljs på offentlig auktion.

Första och *andra punkterna* motsvarar 16 § andra stycket 1 och 3 i 1990 års lag. Bedömningen av om varan ska vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används bör i tillämpliga fall ske med beaktande av befintlig unionsrätt och annan lagstiftning, tekniska standarder eller sektorsspecifika branschregler.

Enligt *tredje punkten* ska varan föreligga i den kvantitet och uppvisa de egenskaper och andra särdrag som är normalt förekommande för varor av samma slag och som konsumenten med fog kan förutsätta med hänsyn till varans art. Sådana egenskaper och andra särdrag avser bl.a. hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet och säkerhet. Hållbarhet definieras i varudirektivet som varans förmåga att behålla sina funktioner och sin prestanda vid normal användning (artikel 2.13). Hållbarheten kan vara beroende av att varan får skäligt underhåll, t.ex. för en bil regelbundna kontroller och åtgärder som byte av filter. Vid bedömningen av en varas hållbarhet behöver hänsyn också tas till andra relevanta omständigheter, såsom varans pris eller den intensitet eller frekvens med vilken konsumenten använder varan (se skäl 32 i varudirektivet). Bedömningen av vad en konsument med fog kan förutsätta ska göras objektivt och med beaktande av köpets natur och ändamål, av omständigheterna i det enskilda fallet och av partsbruk (jfr skäl 24 i varudirektivet).

Fjärde punkten motsvarar 19 § första och andra styckena i 1990 års lag.

Femte punkten motsvarar i huvudsak 16 § första stycket andra meningen och andra stycket 4 i 1990 års lag. I punkten ställs krav på att varan ska åtföljas av den förpackning och andra tillbehör samt anvisningar för installation, montering, användning, förvaring och skötsel som konsumenten med fog kan förutsätta. Vad som med fog kan förutsättas ska bedömas objektivt, med hänsyn till avtalets natur och ändamål, till omständigheterna i det enskilda fallet och av partsbruk (jfr skäl 24 i varudirektivet). En konsument ska, precis som hittills, t.ex. kunna förvänta sig att varan åtföljs av de anvisningar som behövs för att varan ska kunna installeras och skötas på ett korrekt sätt. Vidare bör konsumenten kunna utgå från att varan är förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan. Som ett exempel på sådana tillbehör som en konsument med fog kan förutsätta kan nämnas en laddare som levereras med en mobiltelefon.

Konsekvenserna av att varan inte motsvarar de objektiva kraven för avtalsenlighet regleras i 5 § om fel på varan.

3 § Näringsidkaren ska före köpet upplysa konsumenten om sådana förhållanden som rör varans egenskaper eller användning som näringsidkaren känner till eller bör känna till och som konsumenten med fog kan räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att informationen kan antas inverka på köpet.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, reglerar näringsidkarens upplysningsskyldighet om varan och dess användning. Den motsvarar 16 § tredje stycket 2 i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.2.

4 § För en vara med digitala delar ska näringsidkaren se till att konsumenten informeras om och tillhandahålls säkerhetsuppdateringar och andra nödvändiga uppdateringar.

Vid ett enstaka tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller näringsidkarens skyldighet enligt första stycket under den tid som konsumenten med fog kan förutsätta uppdateringar. Vid kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period gäller skyldigheten under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper.

Paragrafen, som utformas med anledning av *Lagrådets* synpunkter, innehåller bestämmelser om näringsidkarens uppdateringsskyldighet avseende varor med digitala delar. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 7.3 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

Enligt *första stycket* ska näringsidkaren säkerställa att konsumenten informeras om och tillhandahålls uppdateringar av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar som är nödvändiga för att upprätthålla varans avtalsenlighet. Skyldigheten innebär alltså att varans digitala delar ska uppdateras i den utsträckning det behövs för att uppfylla de krav som ställs i 2 §. I detta ligger att den uppdatering som tillhandahålls måste vara av den kvalitet att avtalsenligheten upprätthålls hos varan med digitala delar. Även uppdateringsskyldighet kan därmed sägas utgöra ett objektivt krav på avtalsenlighet. Näringsidkarens skyldighet omfattar inte att tillhandahålla senare versioner av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten för varan, eller att förbättra eller utöka varans funktioner. Den typen av uppdateringar är något som parterna i stället har möjlighet att avtala om, se 1 §. Det finns i 6 § en möjlighet för parterna att avtala bort uppdateringsskyldigheten enligt den nu aktuella paragrafen eller begränsa skyldigheten i omfattning eller tid.

Något formkrav för den information näringsidkaren ska lämna ställs inte upp. Det är emellertid näringsidkaren som har bevisbördan för att konsumenten får del av information om förekomsten av tillgängliga uppdateringar. Det framstår som lämpligt att näringsidkaren dels i samband med köpet informerar om kommande uppdateringar utifrån vad som då är känt i fråga om typ av uppdatering, hur det går till och med vilka intervall det kan ske, dels i samband med en enskild uppdatering informerar konsumenten om att den nu finns tillgänglig och om annat som konsumenten då behöver veta. Av 8 § framgår att näringsidkaren, för att undvika felansvar när konsumenten installerat en felaktig uppdatering, ska ha informerat om att uppdateringen finns tillgänglig och om konsekvenserna av utebliven uppdatering.

För att näringsidkaren ska ha uppfyllt sin skyldighet att säkerställa att konsumenten tillhandahålls nödvändiga uppdateringar måste näringsidkaren ha vidtagit alla de åtgärder som krävs för att det ska vara möjligt för konsumenten att utnyttja uppdateringen. Det finns inget hinder för näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet genom att någon annan part ger informationen och tillhandahåller uppdateringarna. Näringsidkaren ansvarar även i fall då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten levereras och uppdateras av någon annan.

Den tidsperiod under vilken näringsidkarens uppdateringsskyldigheter gäller regleras i *andra stycket*. När avtalet innebär att konsumenten ska få

det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som är integrerad eller sammankopplad med varan genom ett enstaka tillhandahållande, ska näringsidkaren enligt första meningen säkerställa avtalsenligheten under den tidsperiod som konsumenten med fog kan förutsätta att få uppdateringar. Det är en konsuments rimliga förväntningar som är det centrala i sammanhanget. Vad som med fog kan förutsättas är avsett att bedömas objektivt, med hänsyn till avtalets natur och ändamål, till omständigheterna i det enskilda fallet och till partsbruk (jfr skäl 24 i varudirektivet). Bedömningen av denna tidsperiod ska ske med beaktande av varans och de digitala delarnas art och ändamål och övriga omständigheter. En konsument kan normalt förvänta sig att uppdateringar tillhandahålls under den tidsperiod som näringsidkaren ansvarar för att hårdvarudelen i varan inte var felaktig vid avlämnandet. Näringsidkarens felansvar gäller enligt 14 § under tre år från avlämnandet. I vissa fall kan tidsperioden vara ännu längre, särskilt i fråga om säkerhetsuppdateringar. När det gäller varor med digitala delar vars syfte är tidsbegränsat bör näringsidkarens skyldighet i regel kunna begränsas till samma tid (se skäl 24 och 31 i varudirektivet).

Enligt andra stycket andra meningen ska näringsidkaren vid ett kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som utgör en digital del säkerställa avtalsenligheten under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller, om avtalsperioden överstiger den tiden, den längre tid som avtalet löper. Dessa digitala delar ska alltså uppdateras i vart fall under den tid som näringsidkaren har felansvar för själva varan (se 14 §). Det gäller även om avtalet om det kontinuerliga tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten är kortare än så. Uppdateringsskyldigheten gäller under längre tid än tre år om avtalet fortsätter löpa efter den tidpunkten. Skyldigheten gäller då under hela den tid som avtalet gäller.

Konsekvenserna av att näringsidkaren inte uppfyller sina skyldigheter enligt paragrafen framgår av 5 §, se även 15 § om näringsidkarens felansvar i detta avseende.

I 13 § anges att kraven i paragrafen inte gäller för begagnade varor som säljs på offentlig auktion.

Fel på varan

5 § Varan är felaktig om den avviker från vad som anges i 1 eller 2 § eller näringsidkaren inte uppfyller sin skyldighet enligt 3 eller 4 §, om inte något annat följer av 6–8 §§. I 9–12 §§ finns bestämmelser om att varan kan vara felaktig även i andra fall.

Paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, innehåller de grundläggande bestämmelserna om när bristande avtalsenlighet föreligger, dvs. när en vara är felaktig. Den motsvarar 16 § tredje stycket 1 i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs del av artikel 5 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.

En vara är som utgångspunkt felaktig om den avviker från något av de krav som ställs på varan i 1 § (som gäller de subjektiva eller avtalade kraven) eller 2 § (som gäller de objektiva kraven). Vidare kan varan vara felaktig om näringsidkaren inte lever upp till sin skyldighet i 3 § (som

gäller upplysningar om varans egenskaper eller användning av vikt för konsumenten) eller 4 § (som gäller näringsidkarens uppdateringsskyldighet). Som framgår av paragrafen regleras i de följande tre paragraferna vissa situationer när varan inte är felaktig, trots att den avviker från dessa krav, och i de därpå följande fyra paragraferna ytterligare situationer när varan ska anses felaktig.

6 § En vara som avviker från vad som anges i 2 eller 4 § ska inte anses felaktig, om näringsidkaren vid köpet har informerat konsumenten om avvikelsen och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt den.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förutsättningarna för parterna att avtala om avvikelse från de objektiva kraven på varan respektive näringsidkarens uppdateringsskyldighet. Den motsvarar i viss utsträckning 17 § första stycket i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 7.5 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.2, där *Lagrådets* synpunkter behandlas, och 8.2.

I paragrafen anges att parterna kan avtala om lägre krav på varan än vad som annars följer av 2 eller 4 §. I 2 § anges de objektiva kraven som ställs för att varan ska vara avtalsenlig och i 4 § regleras näringsidkarens skyldighet att informera konsumenten om och tillhandahålla de uppdateringar av digitala delar i varan som är nödvändiga för dess avtalsenlighet. Genom paragrafen ges möjlighet att anpassa kraven utifrån de förhållanden som gäller för den enskilda varan och köpet av den, t.ex. vid försäljning av begagnade varor (jfr skäl 36 i varudirektivet).

För att kunna avvika från 2 eller 4 § utan att varan därigenom anses felaktig är det inte tillräckligt att parterna på normalt sätt kommer överens om avvikelsen. Det krävs att näringsidkaren informerar om avvikelserna och att konsumenten accepterar dem på ett särskilt föreskrivet sätt.

Näringsidkarens information måste avse specifika avvikelser och det går inte att använda allmänna förbehåll, som att varan säljs i ”befintligt skick”. Om det t.ex. finns skador i lacken på en ny bil måste näringsidkaren informera om dessa skador. Kraven på tydlighet är högt ställda. En näringsidkare som vill förvissa sig om att en lägre nivå har avtalats måste därför vara både noggrann och tillräckligt utförlig i sin information och behöver också förvissa sig om att det finns ett godkännande från konsumenten och att detta har lämnats på det sätt som föreskrivs i paragrafen. Det är näringsidkaren som har bevisbördan för att parterna har kommit överens om att det ska ställas lägre krav på varan än vad som är normalt för liknande varor. Vid flera olika typer av avvikelser krävs att näringsidkaren informerar om var och en av dem. Det ställs samtidigt inte krav på att varje enskild avvikelse, t.ex. en repa bland flera, godkänns för sig. Vad som utgör en avvikelse måste bedömas med beaktande av bl.a. vad som är normalt förekommande för varor av samma slag och bedömningen kan därmed skilja sig åt beroende på om det är en ny eller begagnad vara.

Konsumenten ska godkänna avvikelserna separat från andra uttalanden eller överenskommelser och genom en aktiv och otvetydig handling (se skäl 36 i varudirektivet). Att godkännandet ska ske separat innebär inte att det måste ske i en särskild skriftlig handling. Det handlar i stället om att konsumentens godkännande sker genom en annan viljeförklaring än den som utgör konsumentens accept av avtalet om köp av varan. Om god-

kännandet ges i en särskild skriftlig handling är kravet i regel tillgodosett. Ett separat godkännande kan emellertid även göras i köpeavtalet, så länge det är skilt från godkännandet av avtalsvillkoren i övrigt. Det kan också vara tillräckligt att konsumenten trycker på en knapp eller aktiverar en liknande funktion, t.ex. vid köpet på nätet. Att konsumenten är passiv och inte protesterar när näringsidkaren informerar om avvikelser är alltså otillräckligt som ett godkännande av dessa. Det uppställs visserligen inga formkrav men näringsidkaren gör klokt i att säkerställa bevis om att godkännandet har skett på ett korrekt sätt. Godkännandet, oavsett om detta är skriftligt eller inte, ska ske på ett för konsumenten tydligt sätt.

Möjligheten att avvika från kraven i 2 § eller skyldigheten i 4 § innefattar att avtala om lägre krav på t.ex. kvalitet på varan eller antalet nödvändiga uppdateringar av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar. Parterna kan t.ex. avtala om att näringsidkaren ska tillhandahålla uppdateringar under en kortare tid än som föreskrivs i 4 § andra stycket. Möjligheten att avvika från kraven innefattar emellertid även att kunna avtala om att ett visst krav eller uppdateringsskyldigheten inte ska gälla överhuvudtaget.

Med ”vid köpet” avses att konsumentens godtagande av lägre krav på varan ska ha gjorts vid avtalets ingående. Beroende på omständigheterna är det därför möjligt för näringsidkaren att informera konsumenten om avvikelserna något tidigare, t.ex. redan i samband med förhandlingar om pris för varan. Att godkännandet måste ske vid köpet innebär alltså att det inte är möjligt för näringsidkaren att i ett senare skede få till stånd t.ex. en begränsning av sin uppdateringsskyldighet enligt 4 §.

7 § En vara som avviker från vad som anges i 2 § 4 ska inte anses felaktig, om näringsidkaren visar att

1. uppgifterna har rättats före köpet på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades på,
2. uppgifterna inte har inverkat på köpet, eller
3. uppgifterna har lämnats av någon annan än näringsidkaren och att näringsidkaren inte kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, anger när en vara som avviker från uppgifter som lämnats vid marknadsföringen eller annars före köpet om varans egenskaper eller användning ändå inte ska anses felaktig. Den motsvarar 19 § tredje stycket i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 7.2 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.2.

Innebörden av paragrafen är att en vara under vissa omständigheter inte ska anses felaktig trots att den avviker från det objektiva kravet i 2 § 4 om att varan ska stämma överens med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som lämnats vid marknadsföringen eller annars före köpet. Medan motsvarande bestämmelser i 1990 års lag föreskriver att en rättelse ska göras på ett tydligt sätt, anges i *första punkten* att rättelsen av tidigare lämnade uppgifter ska göras på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades. Med det avses att rättelsen sker antingen på samma sätt eller på ett jämförbart sätt (se artikel 7.2 i varudirektivet). Om näringsidkaren eller någon annan som lämnat uppgifterna har rättat uppgifterna före köpet på ett sätt som är likvärdigt med det sätt

som uppgifterna först lämnades på är varan inte felaktig. Näringsidkaren har bevisbördan för att så har skett.

En vara som avviker från de objektiva kraven i 2 § 4 ska, liksom hittills, inte heller anses felaktig om uppgifterna enligt *andra punkten* inte har inverkat på köpet. Bedömningen ska göras objektivt med hänsyn till avvikelsens karaktär och omständigheterna i det enskilda fallet. Om konsumenten påstår att uppgifterna har inverkat på dennes köp åligger det näringsidkaren att visa att så inte har varit fallet.

Varan anses vidare, liksom hittills, enligt *tredje punkten* inte felaktig om näringsidkaren visar att de felaktiga uppgifterna har lämnats av någon annan och att näringsidkaren inte kände till eller borde ha känt till de felaktiga uppgifterna.

8 § En vara med digitala delar ska inte anses felaktig om den avviker från vad som anges i 1 eller 2 § enbart till följd av att konsumenten inte inom skälig tid har installerat en uppdatering som har tillhandahållits enligt 4 §. Detta gäller dock endast om näringsidkaren har informerat konsumenten om att uppdateringen finns tillgänglig och om konsekvenserna av bristande installation, och konsumentens bristande installation inte har berott på anvisningarna för installationen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en vara med digitala delar inte ska anses felaktig i vissa situationer då konsumenten inte installerat en uppdatering som näringsidkaren har tillhandahållit. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 7.4 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

Konsumenten kan välja att installera eller inte installera de tillhandahållna uppdateringarna. Om konsumenten låter bli att inom skälig tid installera en uppdatering som näringsidkaren har angett finns tillgänglig, kan konsumenten inte förvänta sig att varan med digitala delar förblir avtalsenlig. I paragrafen finns därför ett undantag från näringsidkarens ansvar för fel avseende den situationen. Undantaget gäller för fall där felet har sin orsak i den uteblivna uppdateringen. Det behöver därmed finnas ett direkt samband mellan avvikelsen i varan och konsumentens underlåtenhet att installera uppdateringen. Vad som utgör skälig tid för konsumenten att göra uppdateringen får bedömas objektivt, med hänsyn till varans och uppdateringens art och till den insats och färdighet som krävs för att uppdatera. Om det t.ex. är fråga om en kritisk säkerhetsuppdatering ställs i regel krav på ett snabbare agerande från konsumenten än vad som annars är fallet. I detta sammanhang är det av betydelse vad näringsidkaren anger i frågan vid tillhandahållandet av uppdateringen.

För att näringsidkaren ska undgå ansvar för fel på varan vid bristande uppdatering måste näringsidkaren ha informerat konsumenten om att hans eller hennes val att inte installera uppdateringen kommer att påverka näringsidkarens ansvar för avtalsenligheten hos de funktioner i varan med digitala delar som den relevanta uppdateringen ska upprätthålla. Det krävs vidare att konsumentens underlåtenhet att installera uppdateringen eller konsumentens felaktiga installation av den inte beror på brister i anvisningarna för installationen. I regleringen ligger även att det inte är näringsidkarens ansvar om uppdateringen inte kommer konsumenten till del på grund av att det föreligger något fel i konsumentens digitala miljö.

9 § En vara som avviker från vad som anges i 1 eller 2 § till följd av bristande installation av varan ska anses felaktig, om den

1. har installerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning som ett led i att fullgöra köpet, eller
2. har installerats av konsumenten eller någon för dennes räkning och avvikelsen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren eller, i förekommande fall, av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om fel på varan till följd av brister i installationen av den. Den motsvarar 16 a § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 8 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.2.

Första punkten motsvarar i sak 16 a § i 1990 års lag och avser det fallet att näringsidkaren som ett led i att fullgöra köpet har åtagit sig att installera varan och installationen har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning.

Enligt *andra punkten*, som saknar motsvarighet i 1990 års lag, ska en vara anses felaktig även då en felaktig installation utförts av konsumenten själv. Detta förutsätter dock att den felaktiga installationen beror på att de anvisningar för installationen som näringsidkaren har tillhandahållit var bristfälliga. Är det fråga om en vara med digitala delar gäller detsamma vid bristfälliga installationsanvisningar som konsumenten har fått från leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Eftersom felbedömningen bygger på att konsumenten erhållit installationsanvisningar följer att installationen var avsedd att utföras av konsumenten.

10 § Varan är felaktig om den

1. säljs i strid mot ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, eller
2. är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

Paragrafen anger att varan är felaktig vid en försäljning som sker i strid mot vissa förbud eller när den har vissa brister från säkerhetssynpunkt. Den motsvarar 18 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.2.

11 § Varan är felaktig om näringsidkaren har låtit bli att lämna säkerhetsinformation om varan efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) eller låter bli att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som näringsidkaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna, om underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

Första stycket gäller också om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och näringsidkaren har känt till eller borde ha känt till att föreläggandet eller åläggandet inte har fullgjorts.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att varan är felaktig när viss angiven säkerhetsinformation om varan inte har lämnats. Den motsvarar 19 § fjärde stycket i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.2.

12 § Varan är felaktig om tredje man

1. äger varan,
2. har panträtt eller någon annan liknande rätt i varan,
3. har en immaterialrätt i varan som begränsar användningen av den på ett sätt som konsumenten inte med fog kunnat förutsätta, eller
4. påstår att han eller hon har en sådan rätt som anges i 1–3 och det finns sannolika skäl för påståendet.

Varan har dock inte ett rättsligt fel enligt första stycket om det följer av avtalet att konsumenten ska överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför.

Paragrafen, som utformas med anledning av *Lagrådets* synpunkter, innehåller bestämmelser om rättsliga fel. Den motsvarar 21 a § och 22 a § tredje stycket i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs del av artikel 5 och artikel 9 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.2.

En vara har enligt *första stycket* ett rättsligt fel när tredje mans rättighet begränsar konsumentens användning av varan på ett sätt som medför att den avviker från vad som föreskrivs i 1–4 §§.

I första och andra punkterna anges att tredje mans äganderätt och panträtt eller liknande rätt utgör ett rättsligt fel på varan eftersom förekomsten av sådana rättigheter i sig är av karaktären att rätten begränsar användningen av varan. Liksom hittills tillämpas paragrafen även när det rättsliga felet uppkommit efter köpet, t.ex. i situationen då en tredje man som krav för att lämna ut den sålda varan till konsumenten hävdar retentionsrätt.

I tillägg till vad som anges i 1990 års lag anges i tredje punkten att även en immaterialrätt som begränsar användningen av varan på ett sätt som konsumenten inte med fog har kunnat förutsätta. Det handlar om en objektiv bedömning och således inte om den enskilde konsumentens befogade förväntningar. För att ett rättsligt fel ska föreligga ska en immaterialrätt begränsa användningen av varan på ett sätt som en genomsnittlig konsument inte kan ha haft anledning att räkna med. Med en immaterialrätt avses bl.a. patent-, varumärkes- eller upphovsrätt. Att det finns en immaterialrätt, t.ex. ett varumärke eller ett företagsnamn, kopplad till varan är inte tillräckligt för att varan ska ha ett rättsligt fel. Det krävs att konsumentens användning av varan begränsas av immaterialrätten på ett sätt som en konsument inte kan har kunnat förvänta sig. Ett typfall när det gäller varor med digitala delar är att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten levereras av någon annan än näringsidkaren och i strid mot leverantörens avtal med rättighetsinnehavaren.

I fjärde punkten anges att varan har ett rättsligt fel även när tredje man påstår att han eller hon har en sådan rätt som anges i paragrafen och det finns sannolika skäl för påståendet. Detta skiljer sig i konstruktion men inte resultat från hittillsvarande reglering i 1990 års lag (22 a § tredje stycket).

Av *andra stycket* framgår att parterna liksom hittills kan avtala om att konsumenten ska överta varan med begränsningen i fråga. I den utsträckning det rättsliga felet gör att varan avviker från kraven på varan i 2 eller 4 § måste dock ett sådant avtal ingås i enlighet med det som föreskrivs i 6 §.

Köp av begagnade varor på offentlig auktion

13 § Vid köp av en begagnad vara på offentlig auktion gäller inte 2–4 §§.

En begagnad vara som köps på offentlig auktion ska anses felaktig om den är i sämre skick än konsumenten med fog kunnat förutsätta med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter.

Paragrafen innehåller vissa särregler vid försäljning av begagnade varor på offentlig auktion. Den motsvarar 17 § andra stycket i 1990 års lag. Frågan behandlas i artikel 3.5 a i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.9.

Enligt *första stycket* gäller inte de objektiva kraven på varan enligt 2 §, näringsidkarens skyldighet att lämna upplysningar om varans egenskaper och användning enligt 3 § och näringsidkarens skyldighet att uppdatera varan med digitala delar enligt 4 § för en begagnad vara som säljs på offentlig auktion. Det är därmed parternas avtal i förening med auktionsvillkoren, som i princip avgör varans avtalsenlighet med det tillägg som anges i andra stycket. Detta motsvarar i huvudsak att enligt hittillsvarande ordning köpa varan i befintligt skick.

Med offentlig auktion avses en försäljningsmetod där näringsidkaren genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare bjuder ut varor till försäljning till konsumenter som har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varan (se definitionen av offentlig auktion i 1 kap. 2 §). Därmed omfattas inte auktioner som uteslutande sker på internet eller annars på distans.

Enligt *andra stycket*, som utformas med anledning av *Lagrådets* synpunkter, anses varan felaktig om den är i sämre skick än konsumenten med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter med fog kunnat förutsätta. Vad en konsument har fog att förutsätta ska bedömas objektivt, med hänsyn till avtalets natur och ändamål, till omständigheterna i det enskilda fallet och till partsbruk (jfr skäl 24 i varudirektivet).

Näringsidkarens ansvar för fel

14 § Näringsidkaren svarar för fel på varan som har funnits vid avlämnandet och som visar sig inom tre år från denna tidpunkt. Om näringsidkaren har åtagit sig att som ett led i att fullgöra köpet installera varan, gäller ansvaret för fel från när installationen har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning.

För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som uppstår eller visar sig under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper.

Om konsumenten inte i rätt tid hämtar eller tar emot en vara som hålls tillgänglig för konsumentens räkning och varan försämras därefter, svarar näringsidkaren för försämringen, om den inte enbart beror på varans egen beskaffenhet. Om en försämring av varan uppkommer efter avlämnandet, svarar näringsidkaren för försämringen, om den är en följd av näringsidkarens avtalsbrott.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, reglerar näringsidkarens ansvar för fel. Den motsvarar 20 § och 23 § tredje stycket i 1990

års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 10.1–10.3 i varudirektivet (se även skäl 40 i direktivet). Övervägandena finns i avsnitt 6.11.2.

I paragrafen anges vilka fel som näringsidkaren ansvarar för. Den gäller även för varor med digitala delar. Ansvarstiden i *första stycket* är tre år från varans avlämnande, vilket motsvarar det som i 1990 års lag utgör den yttersta reklamationsfristen. Om näringsidkaren som ett led i att fullgöra köpet har installerat varan efter det att varan avlämnats, utsträcks felansvarsperioden till tre år efter installationen. Att näringsidkaren i en garanti eller liknande utfästelse kan utsträcka ansvarstiden följer av 22 §. Liksom hittills ska bedömningen av om varan är felaktig göras med hänsyn till varans beskaffenhet när den avlämnas. Det följer av att ansvaret endast gäller fel som fanns vid avlämnandet (ursprungliga fel), även om felet visar sig först senare. Felbedömningen ska alltså ske vid samma tidpunkt som när risken går över på konsumenten (jfr kommentaren till 2 kap. 6 §). Detta gäller även vid installation och för en varas digitala delar vid ett enstaka tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten (se kommentaren till 1 kap. 2 § om sådant tillhandahållande).

I *andra stycket* finns för varor med digitala delar en kompletterande regel vid fel på digitalt innehåll eller digitala tjänster som tillhandahålls kontinuerligt under en period. Vid sådant tillhandahållande svarar näringsidkaren inte bara för fel som fanns när varan med digitala delar avlämnades utan även fel som uppstår därefter. Frågan om det föreligger fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten får därmed bedömas med hänsyn till innehållets eller tjänstens beskaffenhet inte bara när tillhandahållandet påbörjades utan under hela ansvarsperioden. Utgångspunkten är även i dessa fall att näringsidkarens ansvar gäller under tre år efter avlämnandet. Detta utgör den kortast möjliga ansvarstiden även om avtalet löper över kortare tid än så och innebär att ansvarstiden alltid motsvarar minst den som gäller för varan i övrigt. Om avtalet gäller under längre tid än så, gäller emellertid näringsidkarens ansvar för fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under den avtalade perioden.

Tredje stycket motsvarar i sak 20 § andra och tredje styckena i 1990 års lag.

15 § För en vara med digitala delar svarar näringsidkaren för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Paragrafen reglerar näringsidkarens felansvar för bristande uppdateringar. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 8.6.1.

I paragrafen regleras näringsidkarens felansvar för bristande uppdatering av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar. Felansvaret följer den uppdateringsskyldighet som anges i 4 §, där det i andra stycket anges under hur lång tid denna skyldighet gäller. Parterna har enligt 6 § möjlighet att avvika från kraven i 4 § och det gäller även under hur lång tid uppdateringar ska tillhandahållas. En sådan avvikelse påverkar i motsvarande mån näringsidkarens felansvar enligt den nu aktuella paragrafen.

16 § Om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 10 eller 12 §, svarar näringsidkaren för fel som visar sig även efter den tid som anges i 14 § första och andra styckena.

Paragrafen, som utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag, innehåller vissa undantag från näringsidkarens yttersta felansvarstid. Den motsvarar 22 a § första stycket och 24 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.2.

17 § Ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades, eller i fall som avses i 14 § andra stycket inom den tid som anges där, ska anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, innehåller presumtionsregler som tar sikte på frågan om vem av näringsidkaren och konsumenten som har bevisbördan för om det föreligger ett fel på varan som näringsidkaren ansvarar för. Paragrafen motsvarar 20 a § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 11 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.11.3 och 8.6.2.

Presumtionen gäller under två år, vilket kan jämföras med sex månader i 1990 års lag. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren enligt 14 § för fel på de digitala delarna under hela den avtalade perioden och minst under tre år efter avlämnandet. Enligt den nu aktuella paragrafen har näringsidkaren under den tiden bevisbördan för att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten var i felfritt skick.

I 18 § finns särskilda bestämmelser vid köp av levande djur.

Köp av levande djur

18 § Vid köp av ett levande djur gäller vad som anges i 17 § fel som visar sig inom sex månader efter det att djuret avlämnades.

Vid köp av ett levande djur till ett pris som överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken får näringsidkaren och konsumenten avtala om undantag från första stycket.

Paragrafen innehåller vissa särregler om bevisbördan vid fel på ett levande djur. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Frågan behandlas i artikel 3.5 b i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.2 och 9.4.

Paragrafens två stycken innehåller regler som gäller särskilt vid köp av levande djur. Det är två särregler till den s.k. presumtionsregeln i 17 §, som beskriver näringsidkarens omvända bevisbörda vid fel på varan. Medan särregeln i första stycket gäller vid konsumentköp av alla levande djur är regeln i andra stycket begränsad till dyrare sådana djur.

I *första stycket* begränsas den tid under vilken ett fel som utgångspunkt ska anses vara ett sådant fel som näringsidkaren ansvarar för. Bestämmelsen innebär att fel på ett levande djur som visar sig inom ett halvår efter köpet, till skillnad från två år som för övriga varor, presumeras vara ett fel som näringsidkaren ansvarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art. Den motsvarar till sitt

innehåll vad som enligt 20 a § första stycket i 1990 års lag hittills gällt för alla varor.

I *andra stycket* finns ett kompletterande undantag från presumtionsregeln vid fel på djur vars pris överstiger en tiondel av prisbasbeloppet. Medan första stycket begränsar den tid under vilken näringsidkarens omvända bevisbörda vid fel på djuret gäller, är innebörden av undantaget i andra stycket att näringsidkaren och konsumenten vid köp av ett dyrare levande djur får avtala om att näringsidkaren inte alls ska ha bevisbördan för att felet är ett sådant fel som näringsidkaren ansvarar för enligt 17 §. Bestämmelsen ger även utrymme för parterna att avtala om att presumtionen för att djuret inte är avtalsenligt ska gälla under en kortare tid än den sexmånadersfrist som föreskrivs i paragrafens första stycke. Om parterna avtalar om att någon omvänd bevisbörda (presumtion) för näringsidkaren inte ska gälla innebär det att konsumenten – även under de första sex månaderna efter köpet – har bevisbördan för att ett fel på djuret ska anses ha funnits när djuret avlämnades. Frågan om huruvida ett avtal om avvikelse från presumtionsregeln har ingåtts, får avgöras enligt samma principer som i övrigt gäller enligt svensk rätt.

19 § En konsument som före köpet av ett sådant djur som anges i 18 § andra stycket har undersökt djuret eller utan godtagbar anledning inte har följt näringsidkarens uppmaning att göra det, får inte som fel åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen. Detta gäller dock inte om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Paragrafen innehåller en regel om undersökning vid fel på ett köpt levande djur. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Frågan behandlas i artikel 3.5 b i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.2 och 9.3.

I paragrafen finns bestämmelser om att konsumenten inte som fel får åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid en undersökning av djuret. Bestämmelserna utformas med 20 § andra stycket köplagen (1990:931) som förebild och viss ledning kan därför hämtas av förarbeten och rättspraxis avseende den paragrafen. Genom hänvisningen till 18 § andra stycket gäller paragrafen endast vid köp av ett levande djur där priset som betalas för djuret överstiger en tiondel av prisbasbeloppet.

Vid konsumentköp i allmänhet har köparen inte någon generell undersökningsplikt och det saknar betydelse för felbedömningen vad en konsument borde ha upptäckt vid en undersökning. Däremot kan konsumentens faktiska kännedom ha betydelse; kännedom om en egenskap medför i regel att egenskapen anses avtalad (se rättsfallet NJA 2015 s. 233).

Bestämmelsen i *första meningen* innebär att om konsumenten har undersökt djuret, eller trots uppmaning från näringsidkaren underlåtit att undersöka det, begränsas konsumentens möjlighet att åberopa fel och därmed även rätt att kräva felpåföljder. I de två situationerna avskärs nämligen konsumenten från möjligheten att som fel göra gällande sådant som konsumenten, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, borde ha märkt vid undersökningen. Av betydelse för bedömningen av vad konsumenten borde ha märkt är hur långtgående undersökningen har varit, eller borde ha varit, och vilka praktiska möjligheter konsumenten har haft att vid undersökning upptäcka felet.

En uppmaning från näringsidkaren att undersöka djuret bör i regel vara uttrycklig, tydlig och specifik. Det utesluter inte att näringsidkarens

agerande och omständigheterna i övrigt i det enskilda fallet kan anses utgöra en uppmaning att undersöka djuret. När t.ex. näringsidkaren har visat djuret eller har hållit det tillgängligt för undersökning av konsumenten, kan det undantagsvis ske på ett sätt att det får ses som en uppmaning till konsumenten att själv noggrant gå igenom det. En undersökning innebär i de flesta fall att konsumenten måste mer handfast befatta sig med djuret. Eftersom det är fråga om en levande varelse är det förstås nödvändigt att en sådan undersökning sker i dialog med näringsidkaren. Det är näringsidkaren som har bevisbördan för att en uppmaning gjorts.

Näringsidkarens uppträdande kan på olika sätt ge konsumenten anledning att begränsa sin undersökning eller att helt avstå från den. Näringsidkaren kan ha lämnat vissa uppgifter eller utfästelser om djuret. Som exempel kan nämnas att konsumenten vid sin undersökning av djuret ställer frågor om någon lätt iakttagbar avvikelse och näringsidkaren då ger en ingående förklaring om anledningen till denna. Konsumenten får då anses sakna anledning att undersöka avvikelsen ytterligare. Ett annat exempel är att näringsidkaren på egen hand har röntgat djuret och inför köpet visar röntgenbilderna för konsumenten med upplysning om att det inte syns några avvikelser från vad som är normalt.

Konsumenten förlorar endast rätten att göra gällande sådana fel som han eller hon borde ha märkt vid undersökningen. Omfattningen av undersökningen blir alltså beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Av betydelse för hur omfattande undersökningen måste vara är bland annat vilken typ av djur det är fråga om, prisets storlek och om det finns någon allmänt använd standard för undersökningar på den aktuella marknaden som bör tjäna till ledning. Även konsumentens person spelar in och det måste beaktas vilken grad av omsorg som i det enskilda fallet kan krävas av en person i konsumentens ställning. När det gäller vissa typer av dyrare djur är det vanligt med en veterinärundersökning, vilket talar för att en sådan bör ske avseende den typen av djur. Det kan däremot inte sägas att det alltid finns ett krav på att anlita en veterinär så snart det är fråga om ett sådant köp av levande djur där paragrafen är tillämplig. Det är inte heller givet att en veterinärundersökning ska innefatta även att röntgenbilder tas. Parterna kan komma överens om undersökningens omfattning.

Enligt *andra meningen*, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, gäller de begränsningar som föreskrivs i konsumentens möjligheter att göra gällande fel i första meningen inte om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder. Konsumenten får alltså i ett sådant fall ändå åberopa ett fel som han eller hon borde ha märkt vid en undersökning av djuret.

20 § Vid alla köp av levande djur finns bestämmelser för att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälfärd och respekt för djur i djurskyddslagen (2018:1192) och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Paragrafen innehåller en upplysning om att djurskydd vid köp av djur även återfinns i annan särskild lagstiftning. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.

Paragrafen upplyser om, och därmed tydliggör för tillämparen av lagen, att djurskyddslagen och därtill kompletterande förordning och myndighetsföreskrifter gäller vid alla konsumentköp av levande djur.

Djurskyddslagen innehåller bl.a. bestämmelser om hur djur ska hanteras, hållas och skötas. I det ligger att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom (2 kap. 1 §), att djuret ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att dess välfärd främjas och beteendestörningar förebyggs (2 kap. 2 §), att djuret ska ges tillsyn, foder och vatten (2 kap. 4 §) samt att djuret inte får överges, skadas eller överansträngas (2 kap. 8 och 9 §§).

Djurskyddsreglerna gäller under alla stadier av ett köp, dvs. inför och vid försäljningen samt efter avlämnandet, t.ex. när det görs gällande fel på djuret. Reglerna gäller för både näringsidkare och konsumenter. De konsumentköprättsliga och djurskyddsrättsliga reglerna gäller parallellt. Att en näringsidkare har ansvar för ett fel på djuret befriar inte den konsument som är i besittning av djuret från sitt ansvar enligt djurskyddslagen.

Garantier

21 § En vara är felaktig om näringsidkaren eller någon annan för näringsidkarens räkning genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del av varan eller för en egenskap hos varan, och varan under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar.

Första stycket gäller inte om näringsidkaren gör sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på konsumentens sida.

Paragrafen reglerar verkningarna av en garanti eller liknande utfästelse i relationen näringsidkare/konsument. Den motsvarar 21 § i 1990 års lag. Frågan behandlas i artikel 17.4. Övervägandena finns i avsnitt 6.13.2.

22 § Konsumenten har rätt att vända sig mot den som har lämnat en garanti eller liknande utfästelse i enlighet med vad som följer av garantin eller utfästelsen.

Om tillverkaren har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid, har konsumenten alltid rätt att kräva att tillverkaren avhjälper felet eller företar omleverans enligt 5 kap. 4–7 §§.

Paragrafen reglerar verkningarna av en garanti eller liknande utfästelse i relationen garantigivaren/konsumenten. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 17.1 första stycket i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.13.2.

I *första stycket* lagfästs det som redan gäller, nämligen att garantigivaren svarar för sina åtaganden i enlighet med vad som framgår av garantin. För en garantigivare som är tredje man innebär en avvikelse från garantin att konsumenten har rätt att kräva felpåföljder enligt vad som följer av garantin. Den princip som den nu aktuella paragrafen ger uttryck för, att en garanti är bindande för garantigivaren enligt de villkor som anges i garantin, gäller för alla garantigivare. För näringsidkaren och tillverkaren av varan gäller i vissa fall längre gående lagliga skyldigheter, se 21 § och andra stycket i förevarande paragraf. Samtidigt är naturligtvis varken näringsidkaren eller någon annan förhindrad att i en garanti ge konsumenten mer gynnsamma villkor än vad som följer av denna lag. Det gäller bl.a. i fråga om vad som utgör ett fel, felansvarets omfattning i tid, reklamationsplikten (jfr 23 § tredje stycket i 1990 års lag där det anges att reklamationsfristen gäller, om inte annat följer av en garanti) och felpåföljder.

I *andra stycket* finns en regel som kompletterar första stycket. Där föreskrivs att en tillverkare som lämnar en garanti för varans hållbarhet under en viss tid, alltid är skyldig att vid fel på varan avhjälpa felet eller företa omleverans enligt denna lag. Med tillverkare avses den som har tillverkat varan, den som uppger sig vara tillverkare genom att t.ex. sätta sitt namn eller varumärke på varan eller den som har importerat varan (se 1 kap. 2 §).

Bestämmelsen i andra stycket innebär att om tillverkaren har åtagit sig att svara för varans hållbarhet så har konsumenten, oavsett vad garantin annars utlovar i form av felpåföljder, rätt att kräva att tillverkaren, i egenskap av garantigivare, avhjälper felet på varan eller företar en omleverans. Denna rätt kan tillverkaren alltså inte begränsa i garantivillkoren. Med ordet ”alltid” markeras att tillverkaren har rätt att erbjuda konsumenten mer gynnsamma villkor i sin garanti.

Med en varas hållbarhet avses varans förmåga att behålla sina funktioner och sin prestanda under normal användning (se artikel 2.13 varudirektivet och SOU 1995:11 s. 93 f.).

Att en garantigivare svarar för sitt åtagande påverkar inte näringsidkarens ansvar enligt 21 § eller i övrigt enligt denna lag. En konsument har alltid rätt att göra gällande fel och kräva felpåföljder mot näringsidkaren enligt lagens tvingande regler.

23 § Om villkoren för garantin enligt ett garantibevis är mindre fördelaktiga för konsumenten än de som har utfästs i marknadsföring av varan, gäller villkoren enligt marknadsföringen. Det gäller dock inte om marknadsföringen före köpet har anpassats till villkoren i garantibeviset på ett sätt som är likvärdigt med det sätt på vilket marknadsföringen först gjordes.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad som gäller om villkoren i garantibeviset skiljer sig från vad som har utfästs i marknadsföringen. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 17.1 andra stycket i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.13.3.

I paragrafen anges att om det i marknadsföringen av en vara görs utfästelser om garantivillkor som är förmånligare än de villkor som tas in i det garantibevis som konsumenten får i samband med köpet, så gäller villkoren enligt marknadsföringen. Det gäller dock inte om marknadsföringen före köpet har korrigerats till att motsvara det som står i garantibeviset. Ändringen i marknadsföringen måste göras på ett sätt som är likvärdigt med det som den ursprungliga marknadsföringen gjordes på. Med det avses att ändringen sker antingen på samma sätt eller på ett jämförbart sätt. Med sätt avses både marknadsföringskanalen och själva utformningen.

5 kap. Påföljder vid fel på varan

Påföljder

1 § Om varan är felaktig, får konsumenten enligt 4–11 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får konsumenten enligt 6 kap. kräva skadestånd. Konsumenten får enligt 3 § även hålla inne betalningen.

Paragrafen reglerar de påföljder som konsumenten kan göra gällande på grund av fel på varan. Den motsvarar 22 § och 22 a § första stycket i 1990

års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 13.1 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.1.

Reklamation

2 § Konsumenten får åberopa att varan är felaktig endast om han eller hon lämnar näringsidkaren ett meddelande om felet inom skälig tid efter det att konsumenten borde ha märkt felet (reklamation). En reklamation får i stället göras hos någon som har åtagit sig att för näringsidkarens räkning avhjälpa fel på varan eller hos den som enligt 1 kap. 4 § har förmedlat köpet. En reklamation som görs inom två månader efter det att konsumenten märkt felet ska alltid anses ha gjorts i rätt tid.

Ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar enligt 4 kap. 14 § eller inom den längre tid som parterna har avtalat.

Det som föreskrivs i första och andra styckena gäller inte om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 4 kap. 10 §.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, innehåller bestämmelser om konsumentens skyldighet att reklamera fel på varan och om preskription. Den motsvarar 23 § första och andra styckena och 24 § i 1990 års lag, jfr även 22 § och 22 a § första stycket den lagen. Genom paragrafen genomförs artiklarna 10.4 och 12 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.12.

I stället för den yttersta reklamationsfrist på tre år som finns i 23 § tredje stycket i 1990 års lag finns i 4 kap. 14 § en motsvarande frist för näringsidkarens felansvar. Det innebär att möjligheten att göra gällande fel som visar sig under den tiden kan ske även därefter, så länge en reklamation görs inom den tid som anges i *första stycket*, och förutsatt att det sker innan ett krav med anledning av ett fel preskriberas.

I *andra stycket* föreskrivs nämligen att ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar enligt 14 § eller inom den längre tid som parterna har avtalat. Preskriptionsbestämmelsen motsvarar vad som föreskrivs i 9 kap. 10 § vad gäller ett krav med anledning av ett fel på ett digitalt innehåll eller digital tjänst (se kommentaren till den paragrafen).

I *tredje stycket* föreskrivs vissa undantag från tidsfristerna i första och andra styckena som motsvarar 24 § i 1990 års lag.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för hans eller hennes krav på grund av att varan är felaktig.

Paragrafen behandlar konsumentens rätt att hålla inne betalningen för varan till säkerhet för hans eller hennes krav på grund av fel på varan. Den motsvarar 25 § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 13.6 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.4.

4 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper ett fel på varan eller gör en omleverans. Konsumenten får välja mellan åtgärderna. Näringsidkaren är skyldig att avhjälpa felet eller göra en omleverans endast om åtgärden är möjlig och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till

1. vilken betydelse felet har,
2. vilket värde som varan skulle ha haft i felfritt skick, och
3. om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för näringsidkaren och utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

Paragrafen, som utformas i linje med *Lagrådets* förslag, reglerar konsumentens rätt att vid fel på varan kräva avhjälpande av felet eller omleverans. Den motsvarar 26 § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artiklarna 13.2, 13.3 och 14.1 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.2.

I *första stycket* andra meningen anges uttryckligen att konsumenten har en rätt att välja att näringsidkaren antingen avhjälper felet i varan eller ersätter den felaktiga varan med en ny. Näringsidkaren är därigenom skyldig att först ta ställning till om den valda åtgärden kan utföras under de förutsättningar som anges i tredje meningen, dvs. om åtgärden är möjlig och inte medför oskäliga kostnader för näringsidkaren. För den senare bedömningen tillämpas andra stycket. Om den valda åtgärden inte kan utföras ska näringsidkaren under samma förutsättningar ta ställning till om den andra åtgärden kan vidtas. Om konsumenten inte gör ett val mellan avhjälpande och omleverans utan endast vill att näringsidkaren på något av sätten ser till att han eller hon får en felfri vara, ska näringsidkaren själv avgöra vilken av åtgärderna som ska vidta, under förutsättning att en eller båda är möjliga och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren dem. Med att det inte är möjligt att avhjälpa felet eller leverera om varan avses både faktiska och rättsliga hinder.

Andra och *tredje styckena* är i sak oförändrade i förhållande till 1990 års lag. Skälig tidsåtgång för avhjälpande eller omleverans bör motsvara kortast möjliga tid för att slutföra åtgärden och tiden bör enligt skäl 55 i varudirektivet fastställas objektivt med hänsyn till varans art och komplexitet, den bristande avtalsenlighetens art och hur allvarlig den är och den insats som krävs för att avhjälpa felet eller leverera en ny vara. Att avhjälpandet eller omleverans ska ske utan kostnad innebär enligt artikel 2.14 i varudirektivet utan de nödvändiga kostnader som uppkommer och då särskilt kostnader för postbefordran, transport, arbetskraft och material. För kostnader vid omleverans, se även 6 § första stycket och 8 kap. 4 §.

5 § Trots att konsumenten kräver en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har näringsidkaren rätt att vidta en sådan åtgärd, om det kan ske under de förutsättningar som anges i 4 § tredje stycket.

Första stycket gäller inte om konsumenten enligt 8 § har rätt att kräva en annan påföljd utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans eller om konsumenten har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att konsumenten skulle avvakta avhjälpande eller omleverans från näringsidkarens sida.

Paragrafen anger förutsättningarna för att näringsidkaren ska få avhjälpa felet eller företa omleverans när konsumenten kräver en annan påföljd. Den motsvarar 27 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.2.

Enligt *första stycket* har näringsidkaren rätt att avhjälpa felet på varan eller att omleverera den trots att konsumenten kräver en annan påföljd (prisavdrag eller hävning) under förutsättning att det kan ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten. I stället för att som i 1990 års lag ange dessa förutsättningar, hänvisas till motsvarande förutsättningar i 4 §. Med krav i den hänvisade bestämmelsen ska i detta fall avses konsumentens krav på annan påföljd.

Att ett avhjälpande eller en omleverans måste ske inom skälig tid och utan kostnad och väsentlig olägenhet för konsumenten kan påverka näringsidkarens utrymme att göra flera återställandeförsök. I denna fråga kan den praxis som utbildats med stöd av hittillsvarande förarbeten (se prop. 1989/90:89 s. 122) fortsatt tjäna som vägledning. Om näringsidkaren har gjort försök att avhjälpa ett fel på varan utan att lyckas får det objektivt bedömas, med beaktande av omständigheterna i det enskilda fallet, om det är rimligt att konsumenten ska behöva tåla att näringsidkaren gör ytterligare försök att avhjälpa felet eller göra en omleverans innan konsumenten, med stöd av 8 §, kan kräva prisavdrag eller häva avtalet. Omständigheter som enligt skäl 50 och 52 i varudirektivet bör beaktas inom ramen för den bedömningen är t.ex. varans typ och värde samt felets art och betydelse. För i synnerhet dyra eller komplexa varor finns det i regel skäl att tillåta näringsidkaren att göra ytterligare försök att avhjälpa felet.

Andra stycket anger, liksom i 1990 års lag, när konsumentens eget avhjälpande av felet gör att näringsidkaren inte kan hävda sin rätt enligt första stycket (jfr skäl 54 i varudirektivet). Stycket kompletteras med ytterligare ett fall, nämligen att konsumenten har en omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning enligt 8 §. Det är aktuellt i fall av allvarliga fel.

6 § Vid omleverans ska näringsidkaren på egen bekostnad ta tillbaka den felaktiga varan.

Om det behövs för avhjälpande eller omleverans ska näringsidkaren ta bort den felaktiga varan och installera en felfri vara eller bära kostnaden för borttagandet och installationen. Denna skyldighet gäller dock endast om varan hade installerats innan felet visade sig och på ett sätt som var förenligt med dess art och ändamål.

Paragrafen reglerar vissa skyldigheter för näringsidkaren vid avhjälpande och omleverans. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 14.2 och 14.3 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.2.

I *första stycket* föreskrivs att näringsidkaren vid omleverans ska återta den felaktiga varan på egen bekostnad. Det är ett förtydligande av att skyldigheten att företa omleverans inte bara omfattar att leverera en ny vara utan också att ombesörja eller betala för returneringen av den felaktiga varan. Det handlar alltså om ett utbyte av varan.

Enligt *andra stycket* måste näringsidkaren vid avhjälpande eller omleverans under vissa förutsättningar ta bort (avinstallera) den felaktiga varan och installera en felfri vara alternativt stå för den nödvändiga

kostnaden för dessa åtgärder, t.ex. om konsumenten själv gör det. Det gäller oavsett om köpeavtalet omfattade installation. Skyldigheten gäller om detta behövs för att kunna avhjälpa felet eller leverera om varan. Att ett utbyte av den felaktiga varan mot en ny även innefattar installationsåtgärder är givet. Om det däremot krävs för avhjälpande beror bl.a. på om det finns förutsättningar att reparera varan på plats eller inte.

Näringsidkarens skyldighet enligt andra stycket förutsätter vidare att den felaktiga varan har installerats på ett sätt och på en plats som är normalt för den aktuella typen av vara och felet får inte ha uppenbarat sig före installationen. Ett typfall när näringsidkaren behöver ombesörja eller bekosta av- och ominstallation är när konsumenten har installerat en tvättmaskin i sin tvättstuga och felet därefter visar sig efter viss användning av maskinen. Om konsumenten har installerat varan på ett sätt som inte är förenligt med varans natur och ändamål och det inte beror på brister i instruktioner som tillhandahållits av näringsidkaren (se 4 kap. 9 §) är näringsidkaren inte skyldig att avlägsna den felaktiga varan eller installera den nya.

7 § Konsumenten ska vid avhjälpande och omleverans göra varan tillgänglig för näringsidkaren. Vid omleverans behöver detta dock inte göras förrän en ny vara levereras.

Paragrafen reglerar vad som åligger konsumenten vid avhjälpande och omleverans. Andra meningen i paragrafen motsvarar 43 § tredje stycket i 1990 års lag medan första meningen saknar motsvarighet i den lagen. Genom paragrafen genomförs artikel 14.2 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.2.

I paragrafen klargörs att konsumenten måste göra varan tillgänglig för näringsidkaren i det fall ett avhjälpande eller en omleverans ska ske och att konsumenten vid omleverans har rätt att hålla inne den felaktiga varan till dess att omleveransen sker. Den anger inte på vilken plats en felaktig vara ska hållas tillgänglig utan det får avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet (se bl.a. rättsfallet Fülla mot Toolport GmbH, C-52-18, EU:C:2019:447) och då med beaktande av att avhjälpande och omleverans enligt 4 § tredje stycket ska ske utan kostnad (se även 6 § första stycket), inom skälig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Rätt till prisavdrag eller hävning

8 § Konsumenten har rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller att häva köpet, om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Detsamma gäller om avhjälpandet eller omleveransen inte sker i enlighet med kraven i 6 § eller felet kvarstår trots avhjälpande eller omleverans. Om felet med hänsyn till varans karaktär och omständigheterna i övrigt är allvarligt, har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Konsumenten har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att konsumenten får prisavdrag.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar som prisavdrag eller hävning kan komma i fråga som påföljder för fel på varan. Den motsvarar 28 § första och andra styckena i 1990 års lag. Paragrafen kompletteras av 9–11 §§. Genom paragrafen genomförs artiklarna 13.4 och 15 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.3.

Genom att det i *första stycket* första meningen anges att konsumentens rätt att kräva prisavdrag eller hävning gäller om avhjälpande eller omleverans ”inte kan ske” inom skälig tid markeras att rätten inte gäller om avhjälpande eller omleverans har kommit till stånd. Det innebär att om t.ex. ett avhjälpande har skett men senare än vad konsumenten ska behöva acceptera, kan han eller hon inte kräva prisavdrag eller häva köpet utan är hänvisad till att kräva skadestånd. Detsamma gäller om avhjälpandet visserligen skett i rätt tid men till väsentlig olägenhet för konsumenten. Liksom hittills tar uttrycket i fråga sikte på främst situationen då avhjälpande eller omleverans inte är möjligt, men även då det framkommit att näringsidkaren inte har för avsikt att alls vidta någon avhjälpande åtgärd.

Enligt andra meningen har konsumenten också en rätt att kräva prisavdrag eller häva köpet om näringsidkaren visserligen har avhjälpt felet eller levererat en ny vara men inte, i förekommande fall, gjort detta på det sätt som föreskrivs i 6 §. Den paragrafen ställer krav på näringsidkaren att utan kostnad för konsumenten återta felaktiga varor vid omleverans och på att ta bort respektive installera varor vid avhjälpande eller omleverans. I andra meningen ges konsumenten vidare en rätt att kräva prisavdrag eller häva köpet om felet kvarstår trots att avhjälpande eller omleverans sker. Bestämmelsen påverkar inte synen på hur många försök näringsidkaren kan ha rätt att vidta innan en rätt till andra påföljder inträffar, se kommentaren till 5 §.

I tredje meningen, som utformas med beaktande av *Lagrådets* synpunkter, anges en situation där konsumenten har en omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning. Det gäller om felet på varan med hänsyn till varans karaktär och omständigheterna i övrigt är allvarligt. Bestämmelsen tar främst sikte på fall där felet är sådant att konsumenten inte kan förväntas fortsätta att ha förtroende för näringsidkaren, som när felet allvarligt påverkar konsumentens förmåga att använda varan normalt och konsumenten inte kan förväntas sätta sin tilltro till att felet kommer att åtgärdas genom avhjälpande eller omleverans (se skäl 52 i varudirektivet). Som exempel kan nämnas att en leksak är behäftad med fel som påverkar säkerheten vid användandet av den. Bedömningen av om det är ett sådant allvarligt fel som motiverar en rätt till prisavdrag eller hävning bör vara restriktiv och göras objektivt med beaktande av varans art och användning, felets karaktär och omfattning samt omständigheterna i det enskilda fallet.

9 § Om endast en del av de varor som köpet avser är felaktiga, gäller konsumentens rätt till hävning enligt 8 § de felaktiga varorna. Köpet får dock hävas även i fråga om andra varor som köpet avser, om det inte skäligen kan begäras att konsumenten behåller dem.

Paragrafen, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, reglerar hävning av köpet om endast en del av de varor som köpet avser är felaktiga. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 16.2 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.3.

Paragrafen reglerar situationen då ett köpeavtal omfattar flera varor och någon eller några av varorna är felaktiga. Utgångspunkten enligt *första meningen* är att hävning enligt 8 § endast kan ske avseende den eller de varor som är felaktiga.

Enligt *andra meningen* kan dock konsumentens rätt till hävning utsträckas till att även avse några eller alla resterande varor som köpet avser. Konsumenten får häva köpet även avseende sådana varor, om det inte skäligen kan begäras att konsumenten behåller dem när köpet hävs avseende den eller de felaktiga varorna. Skäligheten bör bedömas objektivt, med hänsyn till avtalets natur och ändamål, till omständigheterna i det enskilda fallet och till partsbruk (se skäl 24 i varudirektivet). I ledet ”inte skäligen kan begäras” ligger framför allt ett krav på att det måste finnas ett nödvändigt eller faktiskt samband mellan de felfria och de felaktiga varorna som gör att det skulle vara oskäligt att kräva att konsumenten ska behålla de varor som inte är felaktiga. Denna prövning behöver inte resultera i att antingen alla resterande varor eller ingen av dem får hävas utan de får bedömas för sig. Ett exempel på godtagbart samband är om köpeavtalet omfattar en kaffemaskin och kaffekapslar och köpet av kaffemaskinen hävs till följd av att den är felaktig. I en sådan situation kan det inte skäligen begäras att konsumenten ska behöva behålla endast kaffekapslarna. Det kan också handla om att en konsument köpt en mängd varor till en planerad fest och en vara som är nödvändig för festens genomförande är felaktig och köpet hävs i den delen. I en sådan situation kan det tänkas att vissa av de felfria varorna kan användas även när festen ställs in medan andra varor inte kan det.

10 § Konsumenten får inte häva köpet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

Konsumenten har inte rätt till prisavdrag vid fel på en begagnad vara som köpts på offentlig auktion.

Paragrafen anger en begränsning av rätten att häva köpet och en begränsning av rätten till prisavdrag. Paragrafens första stycke motsvarar 29 § i 1990 års lag, medan andra stycket motsvarar 28 § tredje stycket i den lagen. Genom paragrafen genomförs artikel 13.5 i varudirektivet och bestämmelsen om begagnade varor behandlas i artikel 3.5 a i det direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.3, där också *Lagrådets* synpunkter behandlas.

I *första stycket* anges att hävning förutsätter att felet inte är ringa. Det är fråga om ett undantag från rätten att häva enligt 8 §. Detta skiljer sig från 1990 års lag där det anges att köpet får hävas om felet är av väsentlig betydelse för konsumenten och då alltså är fråga om en förutsättning för rätten att häva. I regleringen ligger alltjämt att det inom ramen för felbedömningen är möjligt att ta hänsyn både till felets objektiva betydelse och dess subjektiva betydelse för konsumenten. Äldre förarbeten och rättspraxis kan således fortsatt ge vägledning i fråga om hur allvarligt ett fel måste vara för att hävning ska kunna aktualiseras (jfr prop. 2001/02:134 s. 54 f.). En skillnad jämfört med 1990 års lag är att bevisbördan nu åvilar näringsidkaren. Det är därmed näringsidkaren som måste visa på omständigheter som sammantaget gör att felet i det enskilda fallet är ringa.

11 § Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver köpet.

Paragrafen reglerar konsumentens hävningsmeddelande vid fel på varan. Den saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 16.1 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.3, där också *Lagrådets* synpunkter behandlas.

Om konsumenten vill häva köpet vid fel på varan ska en hävningsförklaring lämnas till näringsidkaren. Konsumenten ska i den ge uttryck för sitt beslut att häva köpeavtalet men några formkrav ställs inte upp. Det ställs inte heller upp någon särskild tidsfrist för att lämna hävningsförklaringen.

6 kap. Skadestånd vid näringsidkarens avtalsbrott

Rätt till skadestånd

1 § Konsumenten har rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att näringsidkaren är i dröjsmål eller varan är felaktig, om inte näringsidkaren visar att dröjsmålet eller felet beror på ett hinder utanför näringsidkarens kontroll

1. som näringsidkaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet, och
2. vars följder näringsidkaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om dröjsmålet eller felet beror på någon som näringsidkaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är näringsidkaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som näringsidkaren har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om dröjsmålet eller felet beror på en leverantör som näringsidkaren har anlitat eller någon annan i ett tidigare säljled.

Paragrafen handlar om näringsidkarens skadeståndsskyldighet på grund av näringsidkarens dröjsmål eller att varan är felaktig. Den motsvarar 14 § (vid dröjsmål) och 30 § första och andra styckena (vid fel på varan) i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.4 och 6.14.4.

2 § Konsumenten har alltid rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom ett rättsligt fel som fanns vid köpet, om konsumenten varken kände till eller borde ha känt till felet.

Konsumenten har alltid rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att varan vid köpet avvek från vad näringsidkaren särskilt utfäst.

Paragrafen handlar om dels konsumentens rätt till skadestånd vid rättsliga fel dels huruvida varan vid köpet avvek från näringsidkarens särskilda utfästelse. Den motsvarar 22 a § andra stycket och 30 § tredje stycket i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.4.

Konsumentens rätt till skadestånd enligt paragrafen anges gälla ”alltid”. Med detta är avsett att klargöra att rätten till ersättning gäller utan hinder av 1 §.

Skadeståndets omfattning

3 § Skadestånd på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan omfattar ersättning för utgifter, inkomstförlust, sådan prisskillnad som avses i 4 § och annan förlust på grund av dröjsmålet eller felet.

Skadestånd vid fel på varan enligt 1 § omfattar även skada som uppkommer på någon annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem i konsumentens hushåll, om egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Näringsidkaren och konsumenten får träffa avtal om att ersättning enligt första eller andra stycket inte ska omfatta förlust i näringsverksamhet.

Paragrafen innehåller de grundläggande reglerna om omfattningen av det skadestånd som kan utgå på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan. Den motsvarar 31 och 32 §§ i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.15.

Enligt *andra stycket* kan konsumenten vid fel på varan få ersättning för skador på annan egendom än varan. Den motsvarar 31 § men även motsatsvis 32 § andra stycket i 1990 års lag. Ingen förändring är avsedd i förhållande till det som hittills gällt. Det innebär att rätten till skadestånd inte kan omfatta ersättning för förlust som konsumenten tillfogas genom skada på annat än den sålda varan i andra fall än som anges i detta stycke.

Prisskillnad

4 § Om köpet har hävts och konsumenten gjort ett täckningsköp till högre pris, omfattar skadeståndet ersättning för prisskillnaden mellan de båda köpen, om täckningsköpet gjorts med tillräcklig omsorg och inom skälig tid efter det att köpet hävdes. Om köpet har hävts utan att ett sådant täckningsköp har gjorts och det finns ett gängse pris för en sådan vara som köpet avser, omfattar skadeståndet ersättning för skillnaden mellan priset enligt köpet och varans gängse pris vid tiden för hävningen.

Paragrafen reglerar hur beräkningen av ersättning för prisskillnad ska göras. Den motsvarar 33 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.15.

Jämkning

5 § Om skyldigheten att betala skadestånd på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, får skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt. I ett sådant fall ska det även beaktas existerande försäkringar och försäkringsmöjligheter på konsumentens sida, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och förhindra skadan samt andra särskilda omständigheter.

Paragrafen innehåller bestämmelser om jämkning av skadestånd. Den motsvarar 34 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.15.

7 kap. Konsumentens betalningsskyldighet och dröjsmål

Priset för varan

1 § Om ett bestämt pris inte följer av avtalet, ska konsumenten betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet och omständigheterna i övrigt.

I paragrafen anges vad konsumenten ska betala om ett bestämt pris inte följer av avtalet. Den motsvarar 35 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Tidpunkten för betalningen

2 § Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet, ska konsumenten betala när näringsidkaren kräver det, dock inte förrän varan hålls konsumenten tillhanda.

Paragrafen reglerar den betalningstidpunkt som gäller när en sådan inte följer av avtalet. Den motsvarar 36 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Avbeställning

3 § Om konsumenten avbeställer varan innan den har avlämnats, har näringsidkaren inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning. I stället får näringsidkaren kräva skadestånd enligt 7 och 8 §§.

Paragrafen reglerar vad som gäller om konsumenten avbeställer varan innan den har avlämnats. Den motsvarar 37 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.5 och 8.4.

Konsumentens dröjsmål

4 § Konsumenten är i dröjsmål om priset inte betalas i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Paragrafen anger när dröjsmål på konsumentens sida anses föreligga. Den motsvarar 38 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Påföljder vid dröjsmål

5 § Vid konsumentens dröjsmål får näringsidkaren hålla inne varan enligt 2 kap. 2 § andra stycket. Näringsidkaren får välja mellan att kräva att konsumenten betalar för varan och att häva köpet enligt 6 §. Vid hävning får näringsidkaren dessutom kräva skadestånd av konsumenten enligt 7 och 8 §§.

Paragrafen reglerar de påföljder som näringsidkaren kan göra gällande på grund av konsumentens dröjsmål med betalningen. Den motsvarar 39 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Rätt till hävning

6 § Näringsidkaren får häva köpet om konsumentens dröjsmål med betalningen utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Om näringsidkaren har krävt att konsumenten betalar för varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får näringsidkaren häva köpet om konsumenten inte betalar inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får näringsidkaren häva köpet endast om konsumenten meddelar att han eller hon inte kommer att betala inom denna tid.

Om varan har kommit i konsumentens besittning, får näringsidkaren häva köpet endast om denne har förbehållit sig rätt till detta eller om konsumenten avvisar varan. Har priset i sin helhet betalats, får näringsidkaren inte häva köpet.

Paragrafen behandlar näringsidkarens rätt att häva köpet på grund av konsumentens dröjsmål med betalningen. Den motsvarar 40 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Rätt till skadestånd

7 § Om näringsidkaren häver köpet enligt 6 § eller om konsumenten avbeställer varan enligt 3 §, har näringsidkaren rätt till ersättning för

1. särskilda kostnader som näringsidkaren har haft för att ingå och fullgöra avtalet till den del näringsidkaren inte kan tillgodogöra sig dessa på något annat sätt,
2. särskilda kostnader till följd av hävningen eller avbeställningen, och
3. förlust i övrigt med ett belopp som är skäligt med hänsyn till priset för varan, tidpunkten för hävningen eller avbeställningen, omfattningen av nedlagt arbete och omständigheterna i övrigt.

Näringsidkaren får förbehålla sig en på förhand bestämd ersättning vid hävning eller avbeställning, om den är skälig med hänsyn till vad som normalt kan antas tillkomma en näringsidkare som ersättning enligt första stycket.

Paragrafen reglerar näringsidkarens rätt till skadestånd vid hävning och avbeställning. Den motsvarar 41 § första och andra styckena i 1990 års lag. I 8 § finns vissa undantag från denna ersättningsrätt. Övervägandena finns i avsnitt 6.5 och 6.6.

8 § Näringsidkaren har inte rätt till ersättning enligt 7 § om konsumenten avbeställer en vara innan näringsidkaren har accepterat ett anbud som konsumenten har lämnat till näringsidkaren.

Näringsidkaren har inte heller rätt till ersättning enligt 7 § om konsumenten visar att dröjsmålet eller avbeställningen beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller något annat liknande hinder som konsumenten inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han eller hon inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Paragrafen innehåller vissa undantag från näringsidkarens rätt enligt 7 § till skadestånd vid hävning och avbeställning. Den motsvarar 41 § tredje stycket i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.5 och 6.6.

8 kap. Övriga bestämmelser om köp av varor

Begränsning av skadan

1 § Den skadelidande parten ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Om parten inte gör det, får han eller hon själv bära en motsvarande del av förlusten.

Paragrafen innehåller en skyldighet för den skadelidande parten att begränsa sin skada och verkningarna av underlåtenhet i detta avseende. Den motsvarar 42 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.16.

Verkningar av hävning

2 § Om köpet hävs bortfaller näringsidkarens skyldighet att överlämna varan och konsumentens skyldighet att betala för varan.

I den utsträckning köpet har fullgjorts ska konsumenten utan onödigt dröjsmål lämna tillbaka varan. Om hävningen sker på grund av näringsidkarens avtalsbrott ska det ske på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkaren ska utan onödigt dröjsmål betala tillbaka vad konsumenten har betalat för varan. Återbetalning behöver dock inte göras förrän näringsidkaren har tagit emot varan eller konsumenten visat att varan sänts tillbaka. För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period gäller 9 kap. 15 § första stycket vid näringsidkarens återbetalning.

Var och en får hålla inne vad som tagits emot till dess att den andre ger ut vad som ska lämnas tillbaka samt betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som han eller hon kan vara skyldig att betala.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, reglerar verkningarna av hävning. Den motsvarar 43 § första och andra styckena i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 16.3 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.16 och 8.7.

I *andra stycket* anges att om köpet har fullgjorts och därefter hävs ska parterna återbära vad var och en tagit emot. En part behöver alltså inte, som hittills, kräva att så sker. Näringsidkaren ska, liksom enligt 1990 års lag, återbetala köpesumman utan dröjsmål. Näringsidkaren kan dock vänta med återbetalningen till dess att varan har återlämnats eller konsumenten har visat att varan avsänts, t.ex. genom ett inlämningskvitto, jfr 2 kap. 14 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler där en motsvarande regel återfinns. För en vara med digitala delar gäller för det som konsumenten har betalat för det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls kontinuerligt under en period, att återbetalningen är begränsad till den andel av konsumentens gjorda betalning som svarar mot den tid under avtalsperioden under vilken innehållet eller tjänsten inte var i felfritt skick samt det som har betalats i förskott avseende tid efter det att avtalet hävts, se vidare kommentaren till 9 kap. 15 §.

3 § Om köpet hävs ska konsumenten ge ut den avkastning av varan som konsumenten har fått och betala skälig ersättning, om han eller hon har haft någon annan nytta av varan.

Om näringsidkaren ska lämna tillbaka betalningen, ska näringsidkaren betala ränta från den dag denne tog emot betalningen.

Paragrafen behandlar vissa ytterligare verkningar av hävning. Den motsvarar 44 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.16.

Vissa följder av hävning och omleverans

4 § Om konsumenten i samband med hävning av köpet eller vid omleverans inte kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad, ska konsumenten ersätta

näringsidkaren för den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat.

Första stycket gäller inte om

1. varan har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på konsumenten,

2. varan har förstörts, försämrats eller minskat till följd av en åtgärd som har varit nödvändig för att undersöka om varan är felfri, eller

3. varan har använts av konsumenten för normalt bruk innan omleverans sker eller innan konsumenten insåg eller borde ha insett att det fanns ett fel som ger honom eller henne rätt att häva köpet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vissa följder av hävning och omleverans. Den har sin motsvarighet i 45 § i 1990 års lag. Genom paragrafen genomförs artikel 14.4 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.14.2 och 6.16.

Paragrafen tar, liksom hittills, sikte på situationen att konsumenten vid hävning eller omleverans inte kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad eller oförminskad. Regleringen utformas som en ersättningsbestämmelse i stället för som hittills en bestämmelse om bortfall av rätt till hävning eller omleverans. Konsumenten har alltså även i en sådan situation rätt att häva eller begära omleverans och blir i stället i de fall som anges i *första stycket* skyldig att ersätta näringsidkaren för värdeminskningen.

Jämfört med vad som hittills gällt anges i *andra stycket* tredje punkten att konsumenten vid omleverans inte är skyldig att betala för en normal användning av den felaktiga varan före den tidpunkt näringsidkaren återtar den, se även rättsfallet Quelle AG mot Bundesverband der Verbraucherzentralen och Verbraucherverbände (C-404/06, EU:C:2008:231). Användningen kan i regel anses vara normal om den är förenlig med varans art och syfte.

Anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

5 § Om näringsidkaren är på obestånd, har upphört med sin näringsverksamhet eller inte kan anträffas, har konsumenten rätt att rikta anspråk på grund av fel på varan mot en näringsidkare i tidigare säljled som har överlåtit varan för vidareförsäljning.

Första stycket gäller endast i den utsträckning motsvarande anspråk på grund av felet hade kunnat göras gällande mot näringsidkaren i tidigare säljled av den som förvärvat varan från denne. Ett avtal som inskränker rätten att göra anspråk gällande får dock åberopas mot konsumenten endast om en sådan inskränkning med bindande verkan hade kunnat avtalas mellan konsumenten och näringsidkaren. Bristande reklamation i tidigare led är utan betydelse för konsumentens rätt.

Om konsumenten vill rikta anspråk enligt denna paragraf mot en näringsidkare i ett tidigare säljled, får reklamation enligt 5 kap. 2 § göras hos denne eller hos den näringsidkare som sålt varan. Har reklamation inte gjorts hos näringsidkaren i ett tidigare säljled, förlorar konsumenten sin rätt mot den näringsidkaren, om konsumenten inte underrättar denne om sitt anspråk inom skälig tid efter det att konsumenten insett eller borde ha insett att han eller hon hade anledning att framställa anspråket.

Paragrafen behandlar förutsättningarna för att en konsument ska kunna rikta anspråk direkt mot en näringsidkare i tidigare säljled på grund av fel

på en vara. Den motsvarar 46 § i 1990 års lag, jfr 25 § kommissionslagen (2009:865). Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

Risken för vissa meddelanden

6 § Om ett meddelande som konsumenten ska lämna till näringsidkaren eller någon annan enligt 3 kap. 4 eller 6 §, 5 kap. 2, 4 eller 11 § eller 5 § i detta kapitel har sänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller ett sådant meddelande med föreläggande av tilläggstid som näringsidkaren kan lämna till konsumenten enligt 7 kap. 6 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att vissa meddelanden går på mottagarens risk. Den motsvarar 47 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 6.16.

I paragrafen läggs konsumentens krav på fullgörelse vid näringsidkarens dröjsmål (3 kap. 4 §) och konsumentens hävningsförklaring vid fel på varan (5 kap. 11 §) till de meddelanden som anges i 1990 års lag.

Förhållandet till näringsidkarens borgenärer

7 § Ett köp av en vara gäller mot näringsidkarens borgenärer i och med avtalet. När ett köp inte avser en bestämd vara, blir köpet dock inte gällande mot borgenärerna förrän någon åtgärd har vidtagits genom avskiljande eller märkning av varan, anteckning om varan i en bokföringshandling eller på något annat sätt så att det framgår att varan är avsedd för konsumenten.

Paragrafen reglerar konsumentens skydd mot näringsidkarens borgenärer. Den motsvarar 49 § i 1990 års lag. Övervägandena finns i avsnitt 10.1.

9 kap. Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

Kapitlet innehåller särskilda bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Det saknar motsvarighet i 1990 års lag. Genom kapitlet genomförs digitaldirektivet. Allmänna överväganden finns i avsnitt 5.2 och 7.2.

De avtal som avses i kapitlet är de som anges 1 kap. 7 § första stycket. Det handlar om avtal där konsumentens motprestation utgörs av antingen betalning eller tillhandahållande av personuppgifter. Behandlingen av personuppgifter regleras inte i denna lag utan av i första hand EU:s dataskyddsförordning (se 1 kap. 9 §). Dataskyddsregleringen är något som behöver beaktas av parterna, i synnerhet näringsidkaren, i alla led av transaktionen och det gäller oavsett avtal och användning av personuppgifterna eftersom det vid tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster är oundvikligt att konsumentens personuppgifter behöver behandlas på något sätt.

Även vid blandade avtal kan kapitlet bli tillämpligt på den del som avser tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, se 1 kap. 7 § andra stycket. I 1 kap. 8 § undantas vissa avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster från lagens tillämpningsområde.

Kapitlet är uppbyggt på ett i huvudsak liknande sätt som reglerna om köp av varor i 2–8 kap. Kapitlet följer således samma kronologi och har

rubriker som motsvarar tidigare kapitelrubriker. I flertalet delar består reglerna av dels självständiga bestämmelser för digitalt innehåll och digitala tjänster, dels hänvisningar till tillämpliga regler i varukapitlen. Vid tillämpning av reglerna om varor ska med ”köpet” och ”varan” förstås ”avtalet om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digital tjänst” och ”det digitala innehållet eller den digitala tjänsten”.

Gemensamt för reglerna i detta kapitel om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster och kapitlen om köp av varor är att de, till skillnad från 1990 års lag, uttryckligen omfattar tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, antingen som fristående innehåll eller tjänster som digitala delar i en vara. Vad som utgör ett enstaka respektive ett kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll eller digital tjänst ska förstås på samma sätt, se kommentaren till 1 kap. 2 §.

Tillhandahållande

1 § Om tiden för tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte följer av avtalet, ska tillhandahållandet ske utan onödigt dröjsmål.

Ett digitalt innehåll är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det. En digital tjänst är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten.

För digitalt innehåll på ett fysiskt medium ska 2 kap. 1 och 2 §§, 3 § första stycket och 5 och 6 §§ tillämpas, i stället för det som anges i första och andra styckena.

Paragrafen, som utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag, reglerar tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Genom paragrafen genomförs artiklarna 3.3, 5.1 och 5.2 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

I *första stycket* regleras tidpunkten för näringsidkarens tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Bestämmelsen innebär att om parterna inte har avtalat om tidpunkten för tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, ska tillhandahållandet ske utan onödigt dröjsmål. Vad detta innebär kan variera men utgångspunkten är att det ska ske snabbt och ofta omgående. Vid bedömningen är marknadspraxis och tekniska möjligheter av betydelse. Även konsumentens utrustning kan påverka förutsättningarna för ett snabbt tillhandahållande. Kravet måste vidare bedömas med beaktande av vad som ska tillhandahållas. Om tillhandahållandet t.ex. avser en direktsänd fotbollsmatch är utgångspunkten att innehållet görs tillgängligt för konsumenten vid sändningens start. Parterna får avtala om en tidpunkt för tillhandahållande som avviker från lagens krav på tillhandahållande utan onödigt dröjsmål.

Andra stycket reglerar när tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst anses ha skett. Enligt första meningen är ett digitalt innehåll tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned innehållet. Enligt andra meningen är en digital tjänst tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten. Om ett digitalt innehåll eller en digital tjänst enligt avtalet ska tillhandahållas kontinuerligt under en period anses tillhandahållandet ha skett när det påbörjas. Är det däremot fråga om en rad enstaka tillhandahållanden anses ett tillhandahållande ha skett varje gång som konsumenten ges tillgång eller åtkomst till det

digitala innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det digitala innehållet. En motsvarande bestämmelse för varor med digitala delar finns i 2 kap. 4 § andra stycket.

För att vara tillhandahållet ska det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ha nått konsumentens sfär utan att ytterligare åtgärder krävs av näringsidkaren för att göra det möjligt för konsumenten att använda innehållet i enlighet med avtalet. Det kan ske genom att konsumenten ges tillgång till ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det digitala innehållet. Ett exempel på ett sådant medel är att näringsidkaren erbjuder en länk eller ett nedladdningsalternativ. För att näringsidkaren ska anses ha fullgjort sin skyldighet krävs inte att konsumenten har klickat på länken. Näringsidkaren har inte heller något ansvar för att konsumenten inte får del av innehållet eller tjänsten på grund av någon brist i konsumentens digitala miljö. Varken för digitalt innehåll eller digitala tjänster krävs för att ett tillhandahållande ska anses ha skett alltså att konsumenten verkligen tagit del av innehållet eller tjänsten.

Konsumenten behöver inte själv ta emot eller lagra det digitala innehållet eller den digitala tjänsten direkt från näringsidkaren utan kan välja att tillhandahållandet sker till en tredje parts fysiska eller virtuella funktion. Det kan t.ex. handla om en elektronisk plattform eller en molnlagringsfunktion. I ett sådant fall är det tillräckligt att näringsidkaren tillhandahåller innehållet eller tjänsten till denna tredje part. Det bör dock vara fråga om någon som konsumenten valt och som är fristående från näringsidkaren för att näringsidkaren normalt ska kunna anses ha överlämnat det digitala innehållet till konsumenten. I digitaldirektivets skäl 41 anges att konsumenten inte kan anses ha valt den fysiska eller virtuella funktionen om den är under näringsidkarens kontroll eller har ett avtalsmässigt band till näringsidkaren, eller om den av konsumenten valda funktionen var det enda alternativ som erbjöds av näringsidkaren för att ta emot eller få tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Tredje stycket innehåller bestämmelser om tillhandahållandet av digitalt innehåll på ett fysiskt medium. Enligt 1 kap. 7 § andra stycket gäller detta för ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare för det digitala innehållet (t.ex. en cd-skiva med musik). Av stycket följer att för tillhandahållande ska reglerna för varor i 2 kap. som inte särskilt rör varor med digitala delar tillämpas på digitalt innehåll på ett sådant fysiskt medium. Innebörden av detta är att bestämmelserna för köp av en vara tillämpas även för ett sådant tillhandahållande när det gäller tiden (2 kap. 2 §) och platsen för avlämnandet (2 kap. 1 §), förutsättningarna för att ett tillhandahållande ska ha skett (2 kap. 3 § första stycket) samt kostnaderna för leverans (2 kap. 5 §) och riskens övergång (2 kap. 6 §). Genom hänvisningen till 2 kap. 3 § första stycket anses det digitala innehållet tillhandahållet när det fysiska mediet har kommit i konsumentens besittning.

Näringsidkarens dröjsmål

2 § Näringsidkaren är i dröjsmål om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte tillhandahålls inom den tid som följer av 1 §. Näringsidkaren ska visa att tillhandahållandet har skett i tid.

Paragrafen innehåller bestämmelser om dröjsmål på näringsidkarens sida. Genom paragrafen genomförs artiklarna 11.1, 12.1, 13.3 och 15 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Enligt *första meningen* är näringsidkaren i dröjsmål om tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till konsumenten inte sker inom den tid som följer av 1 §, dvs. utan onödigt dröjsmål eller inom den tid som annars följer av avtalet. För digitalt innehåll på ett fysiskt medium gäller enligt 1 § tredje stycket i stället den tid som anges i 2 kap.

Som en konsekvens av regleringen i 1 § andra stycket om att en digital tjänst är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten kommer senare avbrott i tillhandahållandet inte att utgöra dröjsmål. Det beror på att när ett första tillhandahållande har skett enligt ett avtal om kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period är tjänsten tillhandahållen, redan när tillhandahållandet har påbörjats. Sådana senare avbrott kan i stället vara att se som bristande avtalsenlighet (jfr skäl 51 i digitaldirektivet), se vidare kommentaren till 7 §.

Av *andra meningen* framgår att det är näringsidkaren som i förekommande fall ska bevisa de omständigheter som motiverar bedömningen att tillhandahållande har skett i tid. Bevisbördan åvilar således näringsidkaren i denna fråga.

3 § Om näringsidkaren är i dröjsmål gäller 3 kap. 2–5 §§ och 6 kap. om påföljder vid näringsidkarens dröjsmål vid köp av varor.

Vid hävning med anledning av näringsidkarens dröjsmål, ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om de påföljder som konsumenten kan göra gällande vid näringsidkarens dröjsmål. Genom paragrafen genomförs artikel 13 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Genom hänvisningen till 3 kap. 2–5 §§ och 6 kap. regleras de påföljder som konsumenten kan göra gällande vid näringsidkarens dröjsmål. Vid näringsidkarens dröjsmål har konsumenten rätt att hålla inne betalningen, att kräva att näringsidkaren fullgör avtalet och att häva avtalet enligt de förutsättningar som anges i de lagrum paragrafen hänvisar till. Konsumenten har även rätt till skadestånd. Förutom när det digitala innehållet finns på ett fysiskt medium sker tillhandahållandet digitalt, vilket innebär att när konsumenten vid näringsidkarens dröjsmål framställer krav på att avtalet fullgörs, bör ett tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i de flesta fall kunna ske direkt. När konsumenten inte anger någon tilläggstid innebär näringsidkarens skyldighet att inom en skälig tid fullgöra avtalet därmed normalt ett krav på omedelbart tillhandahållande (se skäl 61). Om hävning sker, regleras följderna av det i 15–18 §§ i den utsträckning de frågor som regleras där aktualiseras vid hävning på grund av dröjsmål.

Enligt *andra stycket* ska konsumenten utöva rätten att häva avtalet genom ett meddelande till näringsidkaren. Det ställs inte upp något formkrav på hävningsförklaringen.

Fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

Vilka krav som ställs och vad som utgör fel

4 § För avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller 4 kap. 1–4 §§ om krav på varan och 4 kap. 5–8 och 10–12 §§ om fel på varan.

Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, ska näringsidkarens uppdateringsskyldighet enligt 4 kap. 4 § första stycket gälla under den avtalade perioden.

Paragrafen reglerar vilka krav som konsumenten kan ställa på ett digitalt innehåll eller en digital tjänst och när innehållet eller tjänsten är felaktig. Genom paragrafen genomförs artiklarna 6, 7, 8.1–8.3, 8.5 och 10 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.

Enligt *första stycket* ska det digitala innehållet eller den digitala tjänsten stämma överens med avtalet och därutöver uppfylla särskilt angivna krav. Det följer av hänvisningen till 4 kap. 1–4 §§.

I 4 kap. 1 § regleras de subjektiva (avtalade) kraven på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Exempel på avtalad kvantitet kan vara det antal musikfiler som konsumenten ska få tillgång till och exempel på avtalad kvalitet kan vara bildupplösningen, språket och versionen. Det förekommer inte sällan att ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster innehåller klausuler om tillgång till kundstöd. Vad parterna avtalat ska då uppfyllas.

I 4 kap. 2 § regleras de objektiva kraven på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Ett digitalt innehåll och en digital tjänst ska uppvisa de egenskaper och andra särdrag som är normalt förekommande för digitalt innehåll och digitala tjänster av samma slag och som en konsument med fog kan förutsätta med hänsyn till innehållets eller tjänstens art. Sådana egenskaper är bl.a. funktionalitet, kompatibilitet, tillgänglighet, kontinuitet och säkerhet. En vara ska enligt 4 kap. 2 § 2 ha de egenskaper som näringsidkaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell. Det som avses motsvaras för digitalt innehåll och digitala tjänster av försöks- eller förhandsversioner som gjorts tillgängliga före avtalets ingående.

I 4 kap. 3 § regleras näringsidkarens skyldighet att upplysa konsumenten före köpet om sådana förhållanden som rör det digitala innehållets eller den digitala tjänstens egenskaper eller användning som näringsidkaren känner till eller bör känna till och som en konsument med fog kan räkna med att bli upplyst om. Det gäller dock endast om informationen kan antas inverka på konsumentens vilja att ingå avtalet. Se även i 2 kap. 2 § 18 lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler som reglerar vilken förhandsinformation om digitalt innehåll som näringsidkaren ska lämna konsumenten.

I 4 kap. 4 § regleras näringsidkarens skyldighet att säkerställa att konsumenten informeras om och tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. I den nu aktuella paragrafens andra stycke finns en kompletterande bestämmelse till denna skyldighet.

I första stycket hänvisas vidare till ett flertal regler i 4 kap. om fel på varan, vilka alltså gäller även vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Den grundläggande felbestämmelsen finns i 4 kap. 5 § som innebär att avvikelser från kraven i 1–4 §§ utgör bristande avtals-

enlighet, dvs. fel. När det gäller kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period utgör inte ett försumbart avbrott i tillhandahållandet fel på innehållet eller tjänsten. Avbrott som återkommer utgör emellertid i regel fel på innehållet eller tjänsten (jfr skäl 51 i digitaldirektivet). Som exempel på ett försumbart avbrott kan nämnas ett enstaka avbrott på några sekunder under en fotbollsmatch som strömmas via nätet. Det kan ligga i konsumentens intresse att näringsidkaren avbryter tillhandahållandet för att genomföra uppdateringar. Om det behövs längre avbrott för den typen av underhåll, behöver detta dock regleras i avtalet med konsumenten.

I 4 kap. 6 § föreskrivs en möjlighet för parterna att komma överens om avvikelser från de objektiva kraven i 2 § och uppdateringsskyldigheten i 4 §. Att en sådan avvikelse kan ske utan att den ska anses utgöra ett fel förutsätter enligt 6 § att näringsidkaren vid avtalets ingående har informerat konsumenten om avvikelsen och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt den. I 4 kap. 7 och 8 §§ anges ett par ytterligare situationer där avvikelse från kraven på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte ska anses utgöra fel på innehållet eller tjänsten. Någon hänvisning görs inte till 4 kap. 9 §. En motsvarande bestämmelse finns i stället i 6 § i förevarande kapitel.

I 4 kap. 10–12 §§ finns slutligen bestämmelser om ytterligare fel. Det handlar bl.a. om vissa säkerhetsbrister och s.k. rättsliga fel. Rättsliga fel handlar om tredjemansrättigheter som kan begränsa konsumentens användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Någons immateriella rättighet, t.ex. upphovsrätt, kan hindra konsumenten från att få tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten beroende på att den som har rättigheten med fog tvingar näringsidkaren att upphöra med att inkräkta på rättigheten. Även om så inte sker kan konsumenten hamna i en situation där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte kan användas utan att konsumenten bryter mot lag. Ett exempel på en sådan begränsning kan vara att en slutanvändares licensavtal får till följd att en digital tjänsts funktionalitet avviker från vad som är normalt förekommande för tjänster av samma slag och som en konsument med fog kunnat förutsätta, dvs. utgör en avvikelse från de objektiva kraven på tjänsten.

I *andra stycket* görs en begränsning av den tid som näringsidkarens uppdateringsskyldighet gäller. Av första stycket framgår att reglerna i 4 kap. 4 § om uppdateringskyldighet för näringsidkaren gäller även vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. I den paragrafens andra stycke anges under hur lång tid uppdateringsskyldigheten gäller. Vid kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period gäller skyldigheten enligt det nu aktuella stycket endast så länge avtalet löper och därmed inte alltid i minst tre år som gäller för varor med digitala delar.

5 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks, om inte något annat följer av avtalet.

Paragrafen reglerar i vilken version ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas. Genom paragrafen genomförs artikel 8.6 i

digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.2, där också *Lagrådets* synpunkter behandlas.

Med regleringen ska det säkerställas att konsumenten som utgångspunkt inte tillhandahålls en äldre version av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten än vad som finns tillgänglig vid tidpunkten för avtalets ingående. Med att versionen finns tillgänglig avses att den finns tillgänglig för försäljning på marknaden. Det finns inte någon entydig betydelse av vad som avses med ”version” utan det kan bero på typen av digitalt innehåll eller digital tjänst. Det är inte ovanligt att nya versioner av t.ex. operativsystem, datorprogram eller applikationer släpps på marknaden årligen eller med kortare eller längre intervaller. Om ett visst ordbehandlingsprogram tillhandahålls, ska konsumenten få del av den senaste versionen av programmet. Med senaste version avses inte den senaste innehållsmässiga variationen av filmutbudet i en digital tjänst. Inte heller innebär en uppdatering av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten enligt 4 kap. 4 § normalt att det tillhandahålls en ny version av innehållet eller tjänsten. Enligt paragrafen har parterna möjlighet att avtala om i vilken version det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas. Det är alltså möjligt för konsumenten att köpa en äldre och normalt billigare version utan att detta innebär att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte motsvarar de objektiva krav som uppställs i 4 kap. 2 §.

6 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avviker från det som anges i 4 kap. 1 eller 2 § till följd av bristande integrering med konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning ska anses felaktig, om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

1. har integrerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning, eller
2. har integrerats av konsumenten eller någon för dennes räkning och avvikelsen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, behandlar fel på grund av bristande integrering av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Genom paragrafen genomförs artikel 9 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.2.

Bristande integrering med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska i vissa fall betraktas som fel på själva innehållet eller tjänsten. Med integrering avses sammankoppling av digitalt innehåll eller en digital tjänst med de olika komponenterna i konsumentens digitala miljö eller inkorporering av innehållet eller tjänsten i den digitala miljön, så att innehållet eller tjänsten kan användas på avsett sätt (se artikel 2.4 i digitaldirektivet). Konsumentens digitala miljö utgörs av den hårdvara, programvara och nätanslutning som konsumenten nyttjar för åtkomst till eller användning av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst (se artikel 2.9 i digitaldirektivet). Enligt paragrafen utgör bristande integrering fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten antingen om integreringen görs av näringsidkaren eller av någon annan under dennes ansvar eller om integreringen görs av konsumenten enligt näringsidkarens bristfälliga instruktioner. Det kan vara fråga om att anvisningarna är felaktiga eller ofullständiga eller att de brister i tydlighet för genomsnittskonsumenten (se skäl 52 i digitaldirektivet). Paragrafen motsvarar 4 kap. 9 § om bristfällig installation av varor.

7 § Näringsidkaren svarar för fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som har funnits vid tillhandahållandet och som visar sig inom tre år från denna tidpunkt.

Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som uppstår eller visar sig under den avtalade perioden.

Näringsidkaren svarar för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

I fall som avses i 4 kap. 16 § svarar näringsidkaren för fel som visar sig även efter den tid som anges i första och andra styckena.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, reglerar vilka fel näringsidkaren ansvarar för och under vilken tid felansvaret gäller. Genom paragrafen genomförs artiklarna 8.4, 11.2 och 11.3 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.1.

I *första stycket* anges under vilken tid näringsidkaren ansvarar för fel vid ett enstaka tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Då gäller en ansvarsperiod om tre år från tillhandahållandet, dvs. fel som fanns vid tillhandahållandet ska ha visat sig inom tre år därefter för att näringsidkaren ska vara ansvarig för det. Det motsvarar vad som gäller för varor (se 4 kap. 14 § första stycket). Felbedömningen ska göras med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens beskaffenhet vid tillhandahållandet. När tillhandahållande ska anses ha skett regleras i 1 §. Det avgörande är om felet fanns vid denna tidpunkt.

För ett kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en period gäller enligt *andra stycket* att näringsidkarens ansvarsperiod är densamma som den avtalade perioden. Ansvaret gäller för fel som uppkommer under den tiden men även för fel som fanns redan när tillhandahållandet påbörjades, under förutsättning att felet visar sig under avtalsperioden. Frågan om det föreligger fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten får i detta fall alltså bedömas med hänsyn till innehållets eller tjänstens beskaffenhet under hela den avtalade perioden. Det föreskrivs inte som för en vara med digitala delar någon minimiperiod för näringsidkarens ansvar för fel på ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som tillhandahålls kontinuerligt (jfr 4 kap. 14 § andra stycket).

I *tredje stycket* finns en särskild bestämmelse om näringsidkarens ansvar för fel som föreligger till följd av en bristande uppdatering av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Den tid som näringsidkarens ansvar gäller för sådana fel motsvarar den som gäller för näringsidkarens uppdateringsskyldighet, se 4 §.

I *fjärde stycket* finns undantag från näringsidkarens yttersta felansvarstid. Innebörden är att om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 4 kap. 10 § (säkerhetsfel) eller 12 § (rättslig fel) svarar näringsidkaren för fel på ett digitalt innehåll eller en digital tjänst även efter det att de tider som anges i paragrafens första och andra stycken har löpt ut.

8 § Ett fel som visar sig inom ett år från tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller inom den avtalade perioden vid ett kontinuerligt tillhandahållande av innehållet eller tjänsten under en period, ska

anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med innehållets eller tjänstens eller felets art.

Paragrafen innehåller presumtionsregler som tar sikte på frågan om vem av näringsidkaren och konsumenten som har bevisbördan för att det föreligger ett fel som näringsidkaren svarar för. Genom paragrafen genomförs artikel 12.2 och 12.3 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.2.

Enligt paragrafen gäller för ursprungliga fel vid enstaka tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst en omvänd bevisbörda under ett år från tillhandahållandet. Den innebär att ett fel presumeras ha funnits vid tillhandahållandet, om inte näringsidkaren visar att så inte var fallet eller presumtionen är oförenlig med det digitala innehållets eller den digitala tjänstens art eller felets art. Det motsvarar vad som gäller vid fel på en vara (se 4 kap. 17 §). Om t.ex. konsumenten till följd av ett fel som visar sig några månader efter tillhandahållandet inte kan ta del av innehållet i en e-bok som näringsidkaren har tillhandahållit, presumeras det vara ett fel som fanns redan vid tillhandahållandet och därmed ett fel som näringsidkaren är ansvarig för. När konsumenten efter åtta månader anmäler att det finns en repa på ett fysiskt medium som uteslutande fungerar som bärare av digitalt innehåll, behöver näringsidkaren visa att repan inte fanns när det fysiska mediet kom i konsumentens besittning. Det presumeras alltså i dessa situationer föreligga bristande avtalsenlighet och om näringsidkaren inte kan visa att bristen uppstod efter tillhandahållandet har konsumenten rätt till lagens felpåföljder.

I paragrafen finns även en presumtionsregel vid fel på ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som tillhandahålls kontinuerligt under en period. I detta fall gäller att näringsidkaren måste bevisa att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten var i felfritt skick under avtalsperioden.

9 § Det som anges i 8 § gäller inte om

1. konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning är oförenlig med de tekniska krav som gäller för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, förutsatt att näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående har informerat konsumenten om dessa tekniska krav, eller
2. konsumenten inte i skälig utsträckning samarbetar med näringsidkaren för att med de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten avgöra om det är konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning som har orsakat felet, förutsatt att näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående har informerat konsumenten om konsekvenserna av bristande samarbete.

Paragrafen reglerar konsumentens samarbetsskyldighet och konsekvensen av att den inte följs. Genom paragrafen genomförs artikel 12.4 och 12.5 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.2.

I 8 § finns regler som innebär att det presumeras föreligga fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som visar sig under en tid och att näringsidkaren då måste bevisa att så inte är fallet för att undgå felansvar. I den förevarande paragrafen anges två situationer där denna omvända bevisbörda inte gäller.

I *första punkten* anges en situation där 8 § inte gäller. Det gäller när konsumentens digitala miljö visar sig vara oförenlig med de tekniska kraven som gäller för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och att

näringsidkaren före avtalets ingående har informerat konsumenten om de tekniska kraven. Informationen ska vara klar och begriplig (jfr motsvarande uttryck i 2 kap. 3 och 5 §§ lagen [2005:59] om distansavtal och avtal utanför affärslokaler). Det är näringsidkaren som måste visa att båda dessa förutsättningar föreligger.

I *andra punkten* anges en annan situation där 8 § inte gäller. Av punkten följer att konsumenten i skälig utsträckning kan behöva samarbeta med näringsidkaren för att näringsidkaren ska kunna kontrollera om det är något i konsumentens digitala miljö som kan vara orsaken till att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte fungerar som avsett. Det kan ofta ske genom att näringsidkaren förses med automatiskt genererade tillbudsrapporter eller med uppgift om konsumentens internetuppkoppling. Konsumenten ska samarbeta i skälig utsträckning. I det ligger att konsumenten så långt det rimligen är möjligt och nödvändigt bör hjälpa näringsidkaren i dennes felsökning. Konsumentens samarbetsskyldighet är dock begränsad till de metoder som är minst ingripande i förhållande till bl.a. skyddet för hans eller hennes privatliv och personuppgifter. I detta avseende kan behovet av att bevara konfidentialitet i konsumentens kommunikation eller att upprätthålla nödvändig it-säkerhet i konsumentens digitala miljö vara av betydelse. När alla andra metoder har prövats kan konsumenten i motiverade undantagsfall behöva bevilja näringsidkaren virtuell tillgång till sin digitala miljö för att uppfylla sin samarbetsskyldighet (se skäl 60). Näringsidkaren kan inte med stöd av bestämmelsen ge sig åtkomst till den digitala miljön mot konsumentens vilja. Konsumenten har alltså alltid möjlighet att helt eller delvis vägra medverka, men då med risk för konsekvensen av att det som anges i 8 § inte gäller. Konsumenten kan inte kräva att han eller hon och näringsidkaren ska vara fysiskt närvarande på samma plats när en kontroll av konsumentens digitala miljö utförs.

Om konsumenten inte på det sätt och i den utsträckning som krävs i det enskilda fallet samarbetar med näringsidkaren vid felsökning kan konsekvensen bli att presumtionsreglerna i 8 § sätts ur spel. Det krävs dock att konsumenten har underrättats om konsekvenserna av att inte samarbeta. Om så har skett blir det i stället konsumenten som måste bevisa att det handlar om ett sådant fel som näringsidkaren ansvarar för. Det är näringsidkaren som ska informera konsumenten om dennes samarbetsskyldighet vid fel och vad den kan innefatta. Detta ska ske innan avtalet om tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ingås. Informationen ska vara klar och begriplig.

Påföljder vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

10 § Vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten får konsumenten enligt 11 och 12 §§ kräva avhjälpande, omleverans eller prisavdrag eller häva avtalet. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd enligt 6 kap. Konsumenten får även hålla inne betalningen enligt 5 kap. 3 §.

Ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar enligt 7 § eller inom den längre tid som parterna har avtalat. Detta gäller inte i fall som avses i 5 kap. 2 § tredje stycket.

Paragrafen, som utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag, reglerar de påföljder som konsumenten kan göra gällande på grund av fel och när

konsumenten senast kan framställa krav på sådana påföljder. Genom paragrafen genomförs artiklarna 11.2, 11.3, 14.1 och 17.3 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.9 och 7.11.1.

I *första stycket* finns den påföljdskatalog som står till buds för konsumenten vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Katalogen motsvarar den som finns vid fel på en vara i 5 kap. 1 §. När det gäller rätten för konsumenten att hålla inne betalningen och skadestånd tillämpas varureglerna, se kommentarerna till 5 kap. 3 § och paragraferna i 6 kap. När det gäller övriga påföljder regleras de i följande paragrafer.

I *andra stycket* finns en preskriptionsregel. Vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten finns inte som vid fel på varan någon skyldighet för konsumenten att reklamera felet (jfr 5 kap. 2 §). För att kunna göra gällande felpåföljder behöver dock konsumenten i regel ändå påtala felet för näringsidkaren. Den preskriptionsfrist som uppställs anger den senaste tidpunkt som konsumenten kan göra gällande fel och framställa krav på åtgärder med anledning av det. Senare framställda krav behöver näringsidkaren inte beakta, utom i det fall som anges i styckets andra mening. Preskriptionstiden är två månader efter utgången av tidsperioden för näringsidkarens ansvar (se 7 § om näringsidkarens felansvarsperioder). Parterna kan avtala om längre preskriptionstid. Det undantag från preskriptionsregeln som anges i andra meningen avser fall där näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller där felet är sådant som avses i 4 kap. 10 § (säkerhetsfel).

11 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper felet på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller gör en omleverans av innehållet eller tjänsten, om åtgärden är möjlig och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Näringsidkaren får välja mellan att avhjälpa felet och att göra en omleverans. Om konsumenten kräver en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, gäller 5 kap. 5 §.

Vid bedömningen av om avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har och vilket värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft i felfritt skick.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

Paragrafen behandlar avhjälpande och omleverans vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Genom paragrafen genomförs artikel 14.2 och 14.3 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.11.2.

Enligt *första stycket*, som utformas enligt *Lagrådets* förslag, har näringsidkaren, när konsumenten kräver det, en skyldighet att avhjälpa felet eller företa omleverans, under förutsättning att åtgärden inte är rättsligt eller faktiskt omöjlig och den kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Näringsidkaren får välja åtgärd och metod för avhjälpande, och kan då t.ex. uppdatera den digitala tjänsten eller göra en ny kopia av det digitala innehållet tillgänglig för konsumenten.

Genom hänvisningen till 5 kap. 5 § har näringsidkaren enligt vissa förutsättningar en rätt till avhjälpande eller omleverans även i det fallet att konsumenten kräver någon annan påföljd, se närmare kommentaren till den paragrafen.

I *andra stycket* anges hur bedömningen ska göras av om en återställandeåtgärd skulle medföra oskäliga kostnader för näringsidkaren. Bedömningen ska göras med beaktande av samtliga omständigheter i det enskilda fallet och med särskild hänsyn till vilken betydelse felet har och vilket värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft om det inte hade förelegat fel.

Enligt *tredje stycket* ska ett avhjälpande eller en omleverans av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne. Hur lång tid som ska anses skälig får avgöras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Näringsidkaren bör normalt relativt omgående vidta åtgärder för att tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska vara avtalsenligt. Parterna kan komma överens om en viss tidsfrist. Konsumenten ska inte behöva betala något för avhjälpande eller omleverans. Det innebär t.ex. att näringsidkaren ska stå kostnaden för utvecklingen av en uppdatering och för frakten av ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll. Bedömningen av om det är till väsentlig olägenhet för konsumenten ska enligt artikel 14.3 i digitaldirektivet ske bl.a. med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens natur och det ändamål för vilket konsumenten behövde innehållet eller tjänsten. Motsvarande gäller vid avhjälpande eller omleverans av en vara, se kommentaren till 5 kap. 4 §.

12 § Konsumenten har rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller att häva avtalet, om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga, inte sker under de förutsättningar som anges i 11 § tredje stycket eller inte kan ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Detsamma gäller om felet kvarstår trots avhjälpande eller omleverans. Om felet med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens karaktär och omständigheterna i övrigt är allvarligt, har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Tillhandahåller näringsidkaren det digitala innehållet eller den digitala tjänsten mot betalning, får konsumenten inte häva avtalet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Paragrafen, som utformas med beaktande av *Lagrådets* synpunkter, anger under vilka förutsättningar som prisavdrag eller hävning kan komma i fråga som påföljder för fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Genom paragrafen genomförs artiklarna 14.4–14.6 och 15 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.11.3.

Konsumenten har enligt *första stycket* i vissa situationer rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller att häva avtalet. En sådan rätt föreligger då varken avhjälpande eller omleverans kommer i fråga därför att sådana påföljder inte är möjliga eller näringsidkaren vägrar utföra dem då ett återställande inte kan ske utan oskälig kostnad för denne.

Rätt till prisavdrag eller hävning föreligger också då näringsidkaren inte har levt upp till sina skyldigheter att avhjälpa felet eller företa omleverans i enlighet med kraven i 11 § tredje stycket, dvs. att fullgöra skyldigheterna inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan

kostnad eller väsentlig olägenhet för denne. Om det klart framgår, t.ex. genom ett meddelande från näringsidkaren eller av omständigheter i övrigt, att näringsidkaren inte kommer att kunna återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet inom skälig tid finns alltså en rätt för konsumenten att i stället kräva prisavdrag eller häva avtalet. Detsamma gäller i fall då näringsidkaren faktiskt har avhjälpt felet eller företagit omleverans men detta skett för sent eller medfört väsentlig olägenhet för konsumenten. Bedömningen ska göras med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens natur och det ändamål för vilket konsumenten behövde innehållet eller tjänsten. Om bristande avtalsenlighet kvarstår trots näringsidkarens försök att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet har konsumenten också rätt till prisavdrag eller hävning.

Vidare har konsumenten rätt till prisavdrag eller att häva avtalet utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans om felet är allvarligt, se vidare kommentaren till 5 kap. 8 §. Till exempel bör konsumenten ha rätt att omedelbart häva avtalet om näringsidkaren har tillhandahållit ett virusprogram som i sig är infekterat med virus.

När det gäller konsumentens rätt till prisavdrag förutsätter detta, utöver de krav som anges i paragrafen, att konsumenten har betalat för tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Om konsumenten enbart tillhandahållit sina personuppgifter i utbyte mot ett digitalt innehåll eller en digital tjänst, kan prisavdrag aldrig komma i fråga. När det gäller storleken på prisavdraget ska detta ”svara mot felet”. Med detta avses att prisavdraget ska stå i proportion till minskningen av värdet av det som har tillhandahållits jämfört med det värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft om det inte funnits ett fel. För ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som tillhandahålls kontinuerligt under en period ska prisavdraget avse den del av tidsperioden under vilken det fanns fel.

När konsumenten betalar för tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten finns i *andra stycket* ett undantag från rätten till hävning i den situationen att näringsidkaren visar att felet är ringa. Det motsvarar vad som gäller för fel på en vara, se kommentaren till 5 kap. 10 §. Ett fel kan anses vara ringa när det lätt och snabbt kan avhjälpas. När det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period bör ett fel som är tillfälligt eller rör en begränsad och inte huvudsaklig del av innehållet eller tjänsten kunna betraktas som ringa, t.ex. ett avbrott i tillhandahållandet som ligger nära gränsen för att inte utgöra ett fel över huvud taget.

Om konsumenten vill häva avtalet vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har konsumenten enligt *tredje stycket* en skyldighet att lämna en hävningsförklaring. Konsumenten måste ge uttryck för sitt beslut att häva avtalet men det uppställs inte några formkrav.

Vid hävning på grund av fel gäller bestämmelserna om verkningar av hävning i 15–18 §§. Vid prisavdrag på grund av fel gäller 18 §.

13 § För konsumentens betalningsskyldighet gäller 7 kap. 1 och 2 §§. Vid konsumentens avbeställning gäller 7 kap. 3 §.

Paragrafen behandlar konsumentens betalningsskyldighet och avbeställning. Övervägandena finns i avsnitten 7.5 och 7.6.

I paragrafen hänvisas till ett antal bestämmelser i 7 kap. som därigenom görs tillämpliga även på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

I 7 kap. 1 § regleras vilket pris som ska betalas om ett bestämt pris inte följer av avtalet. I ett sådant fall ska konsumenten betala vad som är skäligt med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för avtalets ingående samt omständigheterna i övrigt.

Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet, ska konsumenten enligt 7 kap. 2 § betala när näringsidkaren kräver det, dock inte förrän det digitala innehållet eller den digitala tjänsten hålls konsumenten tillhanda, varmed avses att det är tillhandahållet på sätt som anges i 1 § i förevarande kapitel.

Genom hänvisningen till 7 kap. 3 § regleras vad som gäller vid konsumentens avbeställning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten innan tillhandahållande har skett. På samma sätt som vid köp av en vara har näringsidkaren, om konsumenten i detta skede avbeställer det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, inte rätt att hålla fast vid avtalet och kräva betalning. I stället får näringsidkaren kräva skadestånd. Av allmänna avtalsrättsliga principer följer att en näringsidkare som mottar en avbeställning från konsumenten ska återbetala eventuell förskottsbetalning som gjorts av konsumenten. Vad som gäller för näringsidkarens behandling av personuppgifter som konsumenten redan tillhandahållit när avbeställningen görs och konsumentens möjligheter att se till att dessa raderas får avgöras i enlighet med vad som följer av den allmänna dataskyddsförordningen.

14 § Konsumenten är i dröjsmål om han eller hon inte betalar för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Vid konsumentens dröjsmål är näringsidkaren inte skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Näringsidkaren får vid konsumentens dröjsmål välja mellan att kräva att konsumenten betalar och att häva avtalet enligt 7 kap. 6 § första och andra styckena. Om näringsidkaren häver avtalet, får han eller hon dessutom kräva skadestånd enligt 7 kap. 7 och 8 §§.

Paragrafen reglerar konsumentens dröjsmål och de påföljder som näringsidkaren i så fall kan göra gällande. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Enligt *första stycket* är konsumenten i dröjsmål om han eller hon inte betalar (priset) för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida. Med betalning innefattas inte situationen att konsumenten enbart tillhandahåller personuppgifter. När konsumentens motprestation består uteslutande av personuppgifter är det i stället parternas avtal som avgör

om konsumenten är i dröjsmål med att tillhandahålla personuppgifterna. Avtalet kommer i sådant fall även att avgöra de frågor som annars regleras i andra och tredje styckena. Regleringen i övrigt motsvarar vad som gäller enligt 7 kap. 4 § vid konsumentens dröjsmål med betalning för en vara.

I *andra stycket* anges att näringsidkaren vid konsumentens dröjsmål inte är skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Om innehållet eller tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period och tillhandahållandet redan har påbörjats, innebär regleringen att näringsidkaren får avbryta tillhandahållandet.

I *tredje stycket* anges de påföljder som näringsidkaren kan göra gällande vid konsumentens dröjsmål. Innebörden är att näringsidkaren får välja att kräva att konsumenten betalar eller att häva avtalet enligt 7 kap. 6 § första och andra styckena, se vidare kommentaren till den paragrafen. Om näringsidkaren häver avtalet får han eller hon dessutom kräva skadestånd, se vidare kommentaren till 7 kap. 7 och 8 §§.

Vid hävning på grund av konsumentens dröjsmål med betalningen gäller vidare bestämmelserna om verkningar av hävning i 15–18 §§.

Övriga bestämmelser

Verkningar av hävning

15 § Om avtalet hävs ska näringsidkaren betala tillbaka det som konsumenten har betalat. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, ska näringsidkaren betala tillbaka dels den andel av betalningen som svarar mot den tid under avtalsperioden under vilken det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte var i felfritt skick, dels det som har betalats i förskott för tid efter det att avtalet hävts.

Paragrafen reglerar näringsidkarens återbetalningsskyldighet. Genom paragrafen genomförs artiklarna 13.3 och 16.1 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.1.

I paragrafen regleras näringsidkarens återbetalningsskyldighet. Vid ett enstaka tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst har konsumenten rätt till återbetalning av allt som konsumenten har betalat. Vid kontinuerligt tillhandahållande av innehållet eller tjänsten under en period har konsumenten rätt till den andel av det betalade priset som svarar mot den tid under vilken det förelåg fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren ska också till konsumenten återbetala det som utgör förskott för den period som skulle ha återstått enligt avtalet om avtalet inte hade hävts. Återbetalningsskyldigheten avser det pris som konsumenten har betalat, dvs. den gäller inte de personuppgifter som konsumenten kan ha tillhandahållit i utbyte mot tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Det förhållandet att näringsidkaren ska betala tillbaka det som konsumenten har betalat innebär att näringsidkaren inte först kan kräva sådan betalning i det fall konsumenten vid hävningen ännu inte har betalat för användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under den tid när det förelåg fel. Av 10 § följer att konsumenten har rätt att hålla inne betalning vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten (se kommentaren till den paragrafen).

16 § Innehåll som konsumenten har tillhandahållit eller skapat vid användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och som inte är personuppgifter får inte användas av näringsidkaren efter det att avtalet har hävts.

Näringsidkaren får dock använda sådant innehåll om det

1. inte har något annat användningsområde än det som tillhandahålls av näringsidkaren,
2. endast rör konsumentens verksamhet vid hans eller hennes användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls av näringsidkaren,
3. har satts samman med andra uppgifter av näringsidkaren och det inte är möjligt eller endast med oproportionella ansträngningar går att dela upp innehållet, eller
4. har skapats gemensamt med andra och innehållet kan användas av andra konsumenter.

Om avtalet hävs ska näringsidkaren på konsumentens begäran göra innehåll som avses i första stycket tillgängligt för konsumenten, förutom i de fall som anges i andra stycket 1–3. Innehållet ska göras tillgängligt utan kostnad, inom skälig tid och i ett allmänt använt, maskinläsbart format.

Paragrafen reglerar näringsidkarens hantering av visst innehåll efter hävning. Genom paragrafen genomförs artiklarna 13.3, 16.3 och 16.4 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.1.

Vid användningen av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som näringsidkaren tillhandahåller kan konsumenten komma att skapa eller tillhandahålla eget innehåll. När avtalet hävs får näringsidkaren enligt vad som anges i *första stycket* som utgångspunkt inte använda sådant innehåll. Det kan t.ex. handla om digitala bilder, video- och ljudfiler och liknande innehåll som skapats i mobila enheter (se skäl 69 i digitaldirektivet). Paragrafen reglerar endast sådant innehåll som inte utgör personuppgifter, se 1 kap. 9 § om behandling av personuppgifter.

I *andra stycket* anges i fyra punkter i vilka situationer näringsidkaren trots allt får använda sådant innehåll som avses i första stycket. Det handlar framför allt om situationer där näringsidkaren eller andra kan ha behov av att använda innehållet i den fortsatta användningen och utvecklingen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller där det av annat skäl inte är motiverat att ta bort innehållet. Till exempel kan näringsidkaren ha ett intresse av att få använda loggar och statistik över konsumentens användning av tjänsten (andra punkten). Vid vissa typer av dataspel skapas innehåll som konsumenten bara har användning för vid spelandet (första punkten) eller som har genererats gemensamt med andra konsumenter som vid framtagandet av olika miljöer i ett dataspel (fjärde punkten). Konsumentens innehåll kan även ha blivit en integrerad del av eller en funktion i den digitala tjänsten, såsom en gemensam musikspellista. Det handlar då om att innehållet har satts ihop (aggregerats) med andra uppgifter av näringsidkaren och det inte är möjligt eller endast med oproportionella ansträngningar går att separera innehållet (tredje punkten).

Enligt *tredje stycket* har näringsidkaren efter hävning av avtalet en skyldighet att göra sådant annat innehåll som paragrafen reglerar tillgängligt för konsumenten. Den skyldigheten gäller dock inte för det innehåll som anges i första, andra och tredje punkterna i andra stycket. Att konsumenten ska få tillgång till innehållet utan kostnad innebär att näringsidkaren inte får ta ut en avgift för åtgärden. Att det undantagsvis kan uppstå kostnader som förorsakas av konsumentens egen digitala miljö,

t.ex. kostnaderna för en nätverksanslutning, är däremot inte något som näringsidkaren ska stå för. Om näringsidkaren är lagligen förhindrad att lämna ut visst innehåll gäller inte skyldigheten enligt denna paragraf (se skäl 71 i digitaldirektivet).

17 § Om avtalet hävs får konsumenten inte använda eller låta någon annan använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren får hindra sådan fortsatt användning.

Om ett digitalt innehåll har tillhandahållits på ett fysiskt medium ska konsumenten om näringsidkaren begär det återlämna det fysiska mediet. Återlämnandet ska ske utan onödigt dröjsmål och på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkarens begäran ska göras senast 14 dagar efter det att konsumenten meddelade näringsidkaren att avtalet hävs.

Paragrafen reglerar hinder för fortsatt användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Genom paragrafen genomförs artiklarna 13.3, 16.5, 17.1 och 17.2 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.1.

Om avtalet hävs är konsumenten enligt *första stycket* skyldig att avstå från att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Konsumenten får inte heller ge någon annan tillgång till och möjlighet att använda innehållet eller tjänsten. Ett sätt att säkerställa att skyldigheten fullgörs när det gäller digitalt innehåll kan vara att innehållet och varje användbar kopia raderas. Näringsidkaren får vid hävning hindra att konsumenten eller någon annan fortsätter att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Det kan ske genom att näringsidkaren gör det digitala innehållet eller den digitala tjänsten otillgänglig för konsumenten, t.ex. genom att avaktivera konsumentens användarkonto. Näringsidkarens rätt att hindra konsumenten från att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten får inte ske på ett sätt som förhindrar konsumentens rätt enligt 16 § tredje stycket att vid hävning få tillgång till annat innehåll.

I *andra stycket* finns särskilda bestämmelser om digitalt innehåll på ett fysiskt medium. Enligt 1 kap. 7 § andra stycket avses ett sådant medium som endast fungerar som bärare för det digitala innehållet (t.ex. en cd-skiva med musik). Om ett digitalt innehåll har tillhandahållits på ett fysiskt medium får näringsidkaren välja att kräva tillbaka det. Om näringsidkaren begär ett återlämnande, ska konsumenten göra det utan onödigt dröjsmål. Näringsidkaren ska stå kostnaderna för ett återlämnande. För det fall konsumenten häver avtalet ska en begäran av näringsidkaren om återlämnande göras senast två veckor efter det att konsumenten gjorde en hävningsförklaring enligt 12 §.

Formerna för näringsidkarens återbetalning

18 § Näringsidkaren ska fullgöra sin återbetalningsskyldighet vid prisavdrag och hävning utan onödigt dröjsmål och senast 14 dagar efter det att konsumenten krävde prisavdrag eller meddelade näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Näringsidkaren ska använda samma betalningssätt som konsumenten använde, om inte konsumenten uttryckligen går med på något annat. Någon avgift för återbetalningen får inte påföras.

Paragrafen innehåller bestämmelser om formerna för näringsidkarens återbetalning. Genom paragrafen genomförs artiklarna 13.3 och 18 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.2.

Näringsidkaren kan vara skyldig att göra en återbetalning av det som konsumenten har betalat för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten när konsumenten får prisavdrag eller häver avtalet (se 12 § om prisavdrag och 15 § om återbetalning vid hävning). En sådan återbetalning ska enligt *första stycket* ske utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom två veckor från den dag då näringsidkaren informerades om konsumentens krav på prisavdrag eller att han eller hon häver avtalet. Om näringsidkaren häver avtalet ska i förekommande fall dennes återbetalning ske utan onödigt dröjsmål.

Enligt *andra stycket* ska återbetalningen normalt göras med samma betalningssätt som konsumenten använde när han eller hon betalade för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Om konsumenten har betalat med ett kontokort, ska alltså medlen återföras till det konto som är kopplat till kortet. Avvikelser från detta får göras endast om konsumenten uttryckligen har gått med på det. Ett sådant medgivande kan lämnas antingen i samband med att avtalet ingås eller när återbetalningen aktualiseras. Oavsett betalningsmetod får näringsidkaren inte ta ut någon extra avgift för att göra sin återbetalning till konsumenten. Det finns inte någon sanktion mot näringsidkaren om denne gör återbetalningen med ett annat betalningssätt som konsumenten inte godtagit. I regleringen ligger emellertid att konsumenten inte får åsamkas kostnader av att ha mottagit betalningen på fel sätt. Om konsumenten i en sådan situation kräver att korrekt betalningssätt används, ska näringsidkaren se till att en sådan återbetalning sker. Konsumenten har då inte rätt att samtidigt behålla den första återbetalningen.

Ändring av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst

19 § Näringsidkaren får ändra ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som ska tillhandahållas kontinuerligt under en period endast om

1. det följer av avtalet och det där anges ett giltigt skäl till en sådan ändring,
2. ändringen sker utan kostnad för konsumenten, och
3. konsumenten har informerats enligt 20 § om ändringen.

Om ändringen försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i mer än endast obetydlig utsträckning, har konsumenten rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. Det gäller dock inte om konsumenten har möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring och i felfritt skick. Uppsägning ska ske senast 30 dagar från det att konsumenten tog emot information enligt 20 § eller från det att ändringen genomfördes, om det skedde senare. Vid uppsägningen tillämpas 15–18 §§.

Denna paragraf är inte tillämplig om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ingår i ett paket tillsammans med en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst.

Paragrafen, som i huvudsak utformas enligt *Lagrådets* förslag, reglerar förutsättningarna för näringsidkaren att göra ändringar i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten när avtalet avser ett kontinuerligt tillhandahållande under en period. Genom paragrafen genomförs artiklarna 3.6 andra stycket och 19 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.13.

Paragrafen tar inte sikte på ändringar i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som endast syftar till att upprätthålla avtalsenlighet, t.ex. genom uppdateringar. Inte heller avses situationer där parterna ingår ett nytt avtal om tillhandahållande, som t.ex. kan vara fallet vid distribution av en ny version. Paragrafen tar sikte på ändringar av framför allt egenskaper och funktioner i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Däremot omfattas inte ändringar i t.ex. en tjänsts utbud.

Näringsidkaren har enligt *första stycket* rätt att göra en ändring i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under förutsättning att avtalet tillåter det och det i avtalet ges ett giltigt skäl till en sådan ändring. Ändringen måste vidare ske utan merkostnad för konsumenten. Ett giltigt skäl kan vara att ändringen är nödvändig för en anpassning till en ny teknisk miljö eller till ett ökat antal användare. Konsumenten ska också ha informerats om ändringen. I 20 § finns närmare bestämmelser om sådan information.

När en ändring försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i mer än endast obetydlig omfattning, gäller enligt *andra stycket* särskilda regler. I en sådan situation har konsumenten rätt att säga upp avtalet, förutom när näringsidkaren har gjort det möjligt för konsumenten att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring. Det är i det senare fallet en förutsättning att det fortfarande föreligger avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten; konsumentens rätt till påföljder vid fel påverkas inte. Eftersom paragrafen inte omfattar ändringar som syftar till att upprätthålla avtalsenlighet, saknar konsumenten rätt att med stöd av andra stycket säga upp avtalet vid sådana ändringar. En uppsägning innebär att avtalet omedelbart upphör att gälla.

Bedömningen av om en ändring påverkar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten negativt i mer än endast obetydlig utsträckning, ska göras objektivt. Hänsyn ska tas till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens art och syfte och till den kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet och andra centrala egenskaper som är normala för innehåll eller tjänster av samma typ. Exempel på när en obetydlig ändring föreligger kan vara när en ändring förbättrar den digitala tjänsten men samtidigt gör den något långsammare att använda eller när en funktion som inte längre används tas bort eftersom det finns andra sätt att göra i huvudsak samma sak.

När en rätt till uppsägning föreligger får konsumenten säga upp avtalet inom 30 dagar från mottagandet av informationen eller från den tidpunkt då näringsidkaren gjorde ändringen, beroende på vilken tidpunkt som infaller senast. Vid uppsägningen tillämpas bestämmelserna om hävning i 15–18 §§.

I *tredje stycket* görs undantag från paragrafens tillämpningsområde när ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ingår i ett paket tillsammans med en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Förutsättningarna för att en näringsidkare ska kunna göra ändringar i det digitala innehåll eller den digitala tjänst som ingår i ett sådant paket regleras således inte av förevarande paragraf. I stället kommer de nationella bestämmelser som genomför artikel 107 om paketerbjudanden i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk

kommunikation att tillämpas på paketet i sin helhet, dvs. även på de delar av paketet som avser digitalt innehåll och digitala tjänster (se även artikel 105 i det direktivet). Med ett paket avses situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs av samma tillhandahållare inom ramen för samma eller ett närbesläktat eller anknytande avtal (se skäl 283 i direktiv 2018/1972). Med en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst avses en interpersonell kommunikationstjänst som etablerar en förbindelse till nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som möjliggör kommunikation med sådana nummer.

20 § Näringsidkaren ska informera konsumenten om en ändring enligt 19 §. Informationen ska vara klar och begriplig.

I fråga om en ändring som avses i 19 § andra stycket ska konsumenten dessutom i skälig tid ha informerats om ändringens egenskaper och tidpunkten för ändringen samt om rätten att säga upp avtalet eller om möjligheten att behålla innehållet eller tjänsten i oförändrat skick.

Informationen enligt andra stycket ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Paragrafen reglerar formerna och sättet för sådan information som ska ges till en konsument enligt 19 §. Genom paragrafen genomförs artikel 19 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.13.

Enligt *första stycket* ska näringsidkaren vid en ändring av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls ge konsumenten information om detta. Informationen ska bl.a. gälla vilken ändring som görs och vid behov upplysning om varför den görs. Informationen ska vara klar och begriplig (jfr motsvarande uttryck i 2 kap. 3 och 5 §§ lagen [2005:59] om distansavtal och avtal utanför affärslokaler).

När näringsidkaren vill göra en ändring som påverkar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten negativt i mer än endast obetydlig utsträckning, ska konsumenten enligt *andra stycket* ges särskild information om detta. Informationen ska omfatta egenskaperna hos och tidpunkten för ändringen. Konsumenten ska med stöd av den lämnade informationen ha möjlighet att avgöra hur ändringen påverkar dennes möjligheter och vilja att fortsätta använda innehållet eller tjänsten. Det kan t.ex. handla om uppgifter om hur ändringen påverkar det digitala innehållets eller den digitala tjänstens prestanda eller funktioner. Information bör också ges om huruvida ändringen ställer nya eller ändrade krav på konsumentens digitala miljö. Information ska vidare ges om rätten att säga upp avtalet eller, när det är aktuellt, om möjligheten att behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i oförändrat skick.

Enligt *tredje stycket* ska informationen enligt andra stycket lämnas till konsumenten på ett sätt som gör det möjligt för honom eller henne att ta till sig och kunna bevara informationen. Informationen ska därför lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten (se artikel 2.13 i digitaldirektivet om begreppet varaktigt medium och skäl 76). Det är viktigt att konsumenten har möjlighet att spara informationen för framtiden. Informationen kan t.ex. ges i en bifogad fil till ett e-postmeddelande. Även en webbplats på internet där informationen lagras kan uppfylla kraven förutsatt att informationen med säkerhet

bevaras i ursprungligt skick och i det enskilda fallet är tillgänglig för konsumenten så länge informationen är relevant.

Ytterligare bestämmelser

21 § Vid avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller 8 kap. 1 § om begränsning av skadan, 5 § första och andra styckena om anspråk mot näringsidkare i ett tidigare säljled och 7 § om förhållandet till näringsidkarens borgenärer.

För konsumentens meddelanden enligt 3 och 12 §§ i detta kapitel gäller 8 kap. 6 §.

Paragrafen innehåller hänvisningar till de paragrafer i 8 kap. som även gäller för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Övervägandena finns i avsnitt 7.4, 7.6, 7.11 och 10.1.

I *första stycket* görs tre paragrafer som gäller för varor tillämpliga även på tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

Genom hänvisningen till 8 kap. 1 § gäller att den skadelidande parten har en skyldighet att vara aktivt verksam för att begränsa sin skada för att inte riskera att få bära en motsvarande del av förlusten. Regleringen tillämpas oavsett vem av näringsidkaren och konsumenten som är den skadelidande parten.

Genom hänvisningen till 8 kap. 5 § första och andra styckena har konsumenten, enligt de närmare förutsättningar som anges där, rätt att rikta anspråk på grund av fel i ett digitalt innehåll eller en digital tjänst mot en näringsidkare i ett tidigare säljled som har överlåtit innehållet eller tjänsten för vidareförsäljning. Till skillnad mot vad som gäller vid ett köp av en vara har konsumenten, som en följd av att tredje stycket i 8 kap. 5 § inte tillämpas, inte någon reklamationsskyldighet.

Genom hänvisningen till 8 kap. 7 § gäller ett avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst mot näringsidkarens borgenärer i och med avtalet. Paragrafen kan aktualiseras i fråga om digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare för det digitala innehållet.

I *andra stycket* görs ytterligare en paragraf i 8 kap. tillämplig på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster. Genom hänvisningen till 8 kap. 6 § ska konsumentens hävningsförklaring vid näringsidkarens dröjsmål och vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gå på mottagarens (näringsidkarens) risk. Genom hänvisningar i 3 och 14 §§ kommer 8 kap. 6 § att även bli tillämplig på vissa ytterligare meddelanden som kan aktualiseras för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.

2. Bestämmelserna i 1 och 9 kap. om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster i den nya lagen tillämpas även på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, om tillhandahållandet av innehållet eller tjänsten sker efter ikraftträdandet. Bestämmelserna i 9 kap. 19 och 20 §§ tillämpas dock inte på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

3. Genom lagen upphävs konsumentköplagen (1990:932).

4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för avtal som omfattas av den lagen och som har ingåtts före ikraftträdandet.

Genom bestämmelserna genomförs artikel 24 i varudirektivet och artikel 24 i digitaldirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 11.

Enligt *första punkten* börjar den nya lagen att tillämpas den 1 maj 2022.

Enligt *andra punkten* gäller den nya lagens bestämmelser om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster retroaktivt på så sätt att de ska tillämpas på tillhandahållanden som äger rum från lagens ikraftträdande även om avtalet om tillhandahållande ingicks tidigare. De bestämmelser som kommer att gälla även på tidigare ingångna avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst är de i 1 kap. och 9 kap. och därigenom de bestämmelser i lagens övriga kapitel som hänvisning sker till. Ett undantag gäller för bestämmelserna om ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som endast ska tillämpas på avtal om tillhandahållande som ingåtts efter ikraftträdandet.

Enligt *tredje punkten* upphävs 1990 års lag när den nya lagen träder ikraft och i *fjärde punkten* tydliggörs att 1990 års lag fortsatt ska tillämpas på avtal som omfattas av den lagen och som har ingåtts före ikraftträdandet. Det gäller avtal om köp, avtal om varor som ska tillverkas efter avtalsslutet och avtal om byte av varor (se 1 och 2 §§ i 1990 års lag).

13.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

1 § Denna lag tillämpas på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär.

Från lagens tillämpningsområde undantas

1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,
2. köp av värdepapper,
3. försäljning genom *en* judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *och*
4. köp som omfattas av konsumentköplagen *(2022:000)* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).

Med köp likställs avtal om leverans av lösa saker som ska tillverkas, om materialet ska tillhandahållas av den som har åtagit sig leveransen.

I paragrafen ersätts hänvisningen till 1990 års konsumentköplag i *andra stycket* fjärde punkten med en hänvisning till den föreslagna nya konsumentköplagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 1 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

Ikraftträdandetidpunkten anges i *första punkten*.

Av *andra punkten* framgår att 1 § andra stycket 4 i den äldre lydelsen gäller om bestämmelserna i 1990 års konsumentköplag gäller för köpet.

13.3 Förslaget till lag om ändring i köplagen (1990:931)

4 § Lagen gäller inte i fall då konsumentköplagen *(2022:000)* är tillämplig.

I paragrafen ersätts hänvisningen till 1990 års konsumentköplag med en hänvisning till den föreslagna nya konsumentköplagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 4 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

Ikraftträdandetidpunkten anges i *första punkten*.

Av *andra punkten* framgår att 4 § i den äldre lydelsen gäller om 1990 års konsumentköplag gäller för köpet.

Övervägandena finns i avsnitt 11.

13.4 Förslaget till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

11 § I den *utsträckning* någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som *lämnat ersättning för skadan enligt 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) eller 6 kap. 3 § andra stycket konsumentköplagen (2022:000)* rätt att av *den ersättningsskyldige få tillbaka* vad han *eller hon har* betalat.

I paragrafen ersätts hänvisningen till 31 § i 1990 års konsumentköplag med en hänvisning till motsvarande bestämmelse i den föreslagna nya konsumentköplagen. Paragrafen ändras också språkligt och redaktionellt. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 11 § gäller fortfarande om någon har lämnat ersättning enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932).

Ikraftträdandetidpunkten anges i *första punkten*.

Av *andra punkten* framgår att 11 § i den äldre lydelsen gäller när den som har lämnat ersättning enligt 31 § i 1990 års konsumentköplag har rätt att få tillbaka betalningen av någon, t.ex. en tillverkare, som är skyldig att ersätta skadan enligt den nu aktuella lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.

13.5 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

22 § En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska lämna köparen *klar och begriplig* information om *näringsidkarens namn och adress, produktens beteckning,* utfästelsens *villkor och hur köparen kan* göra *utfästelsen* gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.

Utfästelsen och informationen ska lämnas *vid försäljningen och senast vid avlämnandet av produkten*. *Dessa ska* lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

Paragrafen reglerar vilka krav som ställs när det gäller utformningen av garantier och liknande utfästelser som lämnas av en näringsidkare efter att först ha erbjudits av denne vid marknadsföring av en produkt. Genom paragrafen genomförs artikel 17.2 i varudirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.13.3.

I *första stycket* anges att informationen ska vara klar och begriplig (jfr motsvarande uttryck i 2 kap. 3 och 5 §§ lagen [2005:59] om distansavtal och avtal utanför affärslokaler) och närmare vad den information som ska lämnas till köparen ska innefatta. Informationen måste inkludera vad köparen behöver göra för att göra utfästelsen gällande, näringsidkarens namn och adress, beteckningen på den produkt som utfästelsen avser och utfästelsens villkor. Ändringarna är inte avsedda att påverka i vilka situationer informationen ska ges (se om detta prop. 2001/02:134 s. 90).

Genom ändringen i *andra stycket* klargörs att handlingen, eller det andra medel som används för att återge utfästelsen och informationen, ska lämnas till köparen senast vid avlämnandet av produkten. Den hittillsvarande tidsangivelsen, att informationen ska lämnas vid försäljningen, förs också hit och tillsammans anger de när informationen tidigast och senast ska lämnas.

13.6 Förslaget till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865)

25 § *En* tredje man *som* i egenskap av konsument *har* köpt en vara av en kommissionär har rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som *anges* i *8 kap. 5 §* första stycket konsumentköplagen *(2022:000)*. Det som *anges* i *8 kap. 5 §* andra stycket *den lagen* gäller inte i ett sådant fall.

En tredje man som med stöd av *8 kap. 5 §* konsumentköplagen har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.

Bestämmelserna i *8 kap. 5 §* tredje stycket konsumentköplagen om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.

I paragrafen ändras hänvisningarna till bestämmelser i 1990 års konsumentköplag till att avse motsvarande bestämmelser i den föreslagna nya konsumentköplagen. Övervägandena finns i avsnitt 10.3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 maj 2022.
2. Den äldre lydelsen av 25 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

Ikraftträdandetidpunkten anges i *första punkten*.

Av *andra punkten* framgår att 25 § i den äldre lydelsen gäller om 1990 års konsumentköplag gäller för köpet av varan.

Övervägandena finns i avsnitt 11.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/771

av den 20 maj 2019

om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ([2]), och

av följande skäl:

(1) För att förbli konkurrenskraftig på den globala marknaden behöver unionen förbättra den inre marknadens funktion och på ett fungerande sätt hantera de många utmaningarna i dagens alltmer teknikdrivna ekonomi. I strategin för en inre digital marknad fastställs en övergripande ram som underlättar integrationen av den digitala dimensionen i den inre marknaden. Den första pelaren i strategin för en inre digital marknad är inriktad på fragmenteringen av handeln inom EU och behandlar alla viktiga hinder för utvecklingen av den gränsöverskridande e-handeln, som utgör den mest betydande delen av den gränsöverskridande försäljningen av varor från företag till konsument.

(2) Enligt artikel 26.1 och 26.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska unionen besluta om åtgärder i syfte att upprätta den inre marknaden eller säkerställa dess funktion, varvid den inre marknaden ska omfatta ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor och tjänster säkerställs. Enligt artikel 169.1 och 169.2 a i EUF-fördraget ska unionen säkerställa en hög konsumentskyddsnivå genom åtgärder som beslutas enligt artikel 114 i EUF-fördraget inom ramen för förverkligandet av den inre marknaden. Detta direktiv har till syfte att hitta rätt balans mellan att uppnå en hög konsumentskyddsnivå och att främja företagens konkurrenskraft, samtidigt som subsidiaritetsprincipen respekteras.

(3) Vissa aspekter på avtal om försäljning av varor bör harmoniseras, med utgångspunkt i en hög konsumentskyddsnivå, för att uppnå en verklig digital inre marknad, öka rättssäkerheten och minska transaktionskostnaderna, särskilt för små och medelstora företag.

(4) E-handel är en central drivkraft för tillväxt inom den inre marknaden. Dess tillväxtpotential utnyttjas dock långt ifrån fullt ut. För att stärka unionens konkurrenskraft och stimulera tillväxt behöver unionen agera snabbt och uppmuntra ekonomiska aktörer att frigöra hela den potential som den inre marknaden erbjuder. För att den inre marknaden ska kunna nå sin fulla potential krävs att alla marknadsaktörer har smidig tillgång till gränsöverskridande försäljning av varor, inbegripet vid e-handel. De avtalsrättsliga regler som ligger till grund för marknadsaktörernas transaktioner hör till de nyckelfaktorer som påverkar företagens beslut om huruvida de ska erbjuda gränsöverskridande försäljning av varor. Dessa regler påverkar också konsumenternas vilja att ta till sig och visa förtroende för denna typ av handel.

(5) Den tekniska utvecklingen har lett till en växande marknad för varor som är integrerade eller sammankopplade med digitalt innehåll eller digitala tjänster. Med anledning av det ökande antalet sådana enheter och deras växande spridning bland konsumenterna behövs åtgärder på unionsnivå för att säkerställa en hög nivå av konsumentskydd och öka rättssäkerheten vad gäller regler som gäller för avtal om försäljning av sådana produkter. Att stärka rättssäkerheten skulle bidra till att öka konsumenternas och säljarnas förtroende.

([1]) EUT C 264, 20.7.2016, s. 57.
([2]) Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 15 april 2019.

(6) Unionens regler om försäljning av varor är fortfarande fragmenterade, även om reglerna om leveransvillkor och, vad gäller distansavtal och avtal utanför fasta affärslokaler, förhandsinformationskrav och ångerrätt redan har harmoniserats fullt ut i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU ([3]). Andra viktiga avtalsinslag såsom kriterier för avtalsenlighet, förfaranden för bristande avtalsenlighet och de viktigaste formerna för deras utövande är för närvarande föremål för minimiharmonisering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG ([4]). Medlemsstaterna har tillåtits att gå längre än unionens normer och införa och bibehålla regler för att säkerställa att en ännu högre konsumentskyddsnivå uppnås. Därvid har de tagit fasta på olika delar och agerat i olika omfattning. De nationella bestämmelser som införlivar direktiv 1999/44/EG uppvisar därför i dag betydande skillnader i väsentliga delar, såsom avsaknaden eller förekomsten av hierarki av avhjälpande åtgärder.

(7) Dessa skillnader kan ha en menlig inverkan för både företag och konsumenter. Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 ([5]) är företag som riktar sin verksamhet till konsumenter i andra medlemsstater skyldiga att ta hänsyn till tvingande konsumentavtalsrättsliga regler i konsumentens bosättningsland. Eftersom dessa regler skiljer sig åt mellan medlemsstaterna riskerar företagen att drabbas av merkostnader. Detta kan leda till att många företag föredrar att fortsätta sin verksamhet på den inhemska marknaden eller att exportera till endast en eller två medlemsstater. Valet att minimera exponeringen för kostnader och risker förknippade med gränsöverskridande handel leder till försuttna möjligheter till kommersiell expansion och stordriftsfördelar. Små och medelstora företag är särskilt drabbade.

(8) Samtidigt som konsumenterna, genom tillämpningen av förordning (EG) nr 593/2008, tillförsäkras en hög skyddsnivå när de handlar från utlandet, inverkar den rättsliga fragmenteringen också negativt på konsumenternas förtroende för gränsöverskridande transaktioner. Flera faktorer bidrar till denna misstro, men osäkerhet kring viktiga avtalsenliga rättigheter rankas högt vid en gradering av konsumenternas oro. Denna osäkerhet föreligger oberoende av huruvida konsumenterna skyddas av tvingande konsumentavtalsrättsliga regler i sin egen medlemsstat, i fall där en säljare riktar sin gränsöverskridande verksamhet mot dem, eller av huruvida konsumenterna ingår gränsöverskridande avtal med säljare utan att respektive säljare bedriver affärsverksamhet i konsumentens hemmedlemsstat.

(9) Försäljning av varor på nätet utgör den stora merparten av den gränsöverskridande försäljningen i unionen, men skillnader mellan medlemsstaternas nationella avtalsrätt påverkar även återförsäljare som använder kanaler för distansförsäljning och återförsäljare som bedriver personlig försäljning, och hindrar dem från att utvidga sin verksamhet över gränserna. Detta direktiv bör omfatta alla försäljningskanaler, för att skapa likvärdiga konkurrensvillkor för alla företag som säljer varor till konsumenter. Genom att föreskriva enhetliga regler för olika försäljningskanaler bör direktivet ge möjlighet att undvika skillnader som skapar oproportionella bördor för det växande antalet återförsäljare som säljer via flera olika kanaler samtidigt i unionen. Behovet av enhetliga regler om försäljning och garantier för alla försäljningskanaler bekräftades i kommissionens kontroll av ändamålsenlighet avseende konsument- och marknadsföringslagstiftning offentliggjord den 29 maj 2017, som även omfattade direktiv 1999/44/EG.

(10) Detta direktiv bör omfatta regler som är tillämpliga på försäljning av varor, inbegripet varor med digitala delar, endast i fråga om vissa centrala avtalsinslag som behövs för att övervinna avtalsrättsligt relaterade hinder på den inre marknaden. I detta syfte bör regler om krav på avtalsenlighet, om avhjälpande åtgärder som står till buds för konsumenter om varan inte är avtalsenlig och de viktigaste formerna för att vidta dessa åtgärder harmoniseras fullt ut, och nivån på konsumentskyddet bör höjas jämfört med vad som gäller enligt direktiv 1999/44/EG. Fullständigt harmoniserade regler om vissa väsentliga delar i konsumentavtalsrätten skulle underlätta för företag, särskilt små och medelstora företag, att erbjuda sina produkter i andra medlemsstater. Konsumenterna skulle dra nytta av ett starkt konsumentskydd och välfärdsvinster genom en fullständig harmonisering av de centrala reglerna.

([3]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

([4]) Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12).

([5]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 4.7.2008, s. 6).

(11) Detta direktiv kompletterar direktiv 2011/83/EU. Medan direktiv 2011/83/EU i första hand innehåller bestämmelser om förhandsinformationskrav, ångerrätt vid distansavtal och avtal utanför fasta affärslokaler samt regler om leverans och riskens övergång, införs genom det här direktivet regler om varornas, avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet och former för att utöva dem.

(12) Detta direktiv bör endast tillämpas på lösa saker som utgör varor i den mening som avses i detta direktiv. Det bör därför stå medlemsstaterna fritt att reglera avtal om försäljning av fast egendom, till exempel bostadshus, och av dem av dess huvudkomponenter som är avsedda att utgöra en större del av sådan fast egendom.

(13) Detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 ([6]) bör komplettera varandra. Medan direktiv (EU) 2019/770 fastställer regler om vissa krav rörande avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, fastställs i det här direktivet regler om vissa krav rörande avtal om försäljning av varor. För att tillgodose konsumenternas förväntningar och säkerställa ett tydligt och enkelt regelverk för näringsidkare som tillhandahåller digitalt innehåll eller digitala tjänster bör direktiv (EU) 2019/770 följaktligen vara tillämpligt på tillhandahållandet av digitalt innehåll eller digitala tjänster, inbegripet digitalt innehåll som tillhandahålls på ett fysiskt medium, såsom dvd-skivor, cd-skivor, USB-minnen och minneskort, och på det fysiska mediet i sig, förutsatt att det fysiska mediet uteslutande fungerar som bärare av digitalt innehåll. Däremot bör det här direktivet tillämpas på avtal om försäljning av varor, inbegripet varor med digitala delar som kräver digitalt innehåll eller en digital tjänst för att fungera.

(14) Begreppet *varor* enligt detta direktiv bör anses omfatta *varor med digitala delar*, och därför också hänvisa till allt digitalt innehåll eller alla digitala tjänster som är integrerade eller sammankopplade med sådana varor på ett sådant sätt att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varorna inte fungerar. Digitalt innehåll som är integrerat i eller sammankopplat med en vara kan vara alla typer av data som framställs och tillhandahålls i digital form, såsom operativsystem, applikationer och annan programvara. Digitalt innehåll kan vara förinstallerat vid tidpunkten för ingåendet av köpeavtalet eller kan, när det avtalet föreskriver detta, installeras vid ett senare tillfälle. Digitala tjänster som är sammankopplade med en vara kan omfatta tjänster som möjliggör skapande, behandling, eller lagring av data i digital form, eller åtkomst till denna, som t.ex. programvara som tjänst som erbjuds i en molnbaserad datormiljö, kontinuerligt tillhandahållande av trafikdata i ett navigationssystem eller kontinuerligt tillhandahållande av individuellt anpassade träningsplaner för smartklockor.

(15) Detta direktiv bör tillämpas på avtal om försäljning av varor, inklusive varor med digitala delar, där frånvaron av det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten, gör att varorna inte fungerar, och där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls med varorna enligt köpeavtal avseende de varorna. Huruvida tillhandahållandet av integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll eller en integrerad eller sammankopplad digital tjänst utgör en del av köpeavtalet med säljaren, bör bero på innehållet i detta avtal. Detta bör omfatta integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll eller integrerade eller sammankopplade digitala tjänster vars tillhandahållande uttryckligen krävs enligt avtalet. Det bör även omfatta köpeavtal som kan anses omfatta tillhandahållandet av specifikt digitalt innehåll eller en specifik digital tjänst eftersom det är normalt för varor av samma typ och konsumenten rimligen kunde förvänta sig det med hänsyn till varornas art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av säljaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan, inbegripet tillverkaren. Om till exempel en smart-tv enligt reklamen inbegriper en särskild videoapplikation, anses den videoapplikationen ingå i köpeavtalet. Detta bör gälla oavsett om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har förinstallerats i själva varan eller måste laddas ned senare på en annan enhet och endast sammankopplas med varan. En smarttelefon kan exempelvis levereras med en standardiserad förinstallerad applikation som tillhandahålls enligt köpeavtalet, såsom en applikation för väckarklocka eller en kameraapplikation. Ett annat möjligt exempel kan vara en smartklocka. I det fallet skulle själva klockan anses utgöra varan med digitala delar, som kan fungera endast med en applikation som tillhandahålls enligt köpeavtalet men som måste laddas ned av konsumenten till en smarttelefon; I så fall skulle applikationen vara den sammankopplade digitala delen. Detta bör även gälla om det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten inte tillhandahålls av säljaren själv, utan enligt köpeavtalet tillhandahålls av en tredje part. För att undvika osäkerhet hos både näringsidkare och konsumenter bör reglerna i detta direktiv tillämpas om tvivel råder huruvida tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utgör en del av köpeavtalet. Vidare bör ett konstaterande av bilaterala avtalsmässiga förbindelser mellan säljare och konsument, som

([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

tillhandahållandet av det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten utgör en del av, inte påverkas av det faktum att konsumenten ska ge sitt samtycke till ett licensavtal med en tredje part för att kunna utnyttja det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

(16) Om frånvaron av det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten däremot inte gör att varorna inte fungerar eller om konsumenten ingår ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst som inte utgör en del av ett avtal avseende försäljning av varor med digitala delar, bör det avtalet anses vara separat i förhållande till avtalet om försäljning av varor, även om säljaren fungerar som mellanhand i detta andra avtal med tredjepartsnäringsidkaren, och det avtalet kan då omfattas av tillämpningsområdet för direktiv (EU) 2019/770 om villkoren i det direktivet är uppfyllda. Om konsumenten t.ex. laddar ned en spelapplikation från en appbutik till en smarttelefon är avtalet om tillhandahållande av spelapplikationen separat från avtalet om försäljning av själva smarttelefonen. Det här direktivet bör därför endast gälla det köpeavtal som avser smarttelefonen, medan tillhandahållandet av spelapplikationen bör omfattas av direktiv (EU) 2019/770 om villkoren i det direktivet är uppfyllda. Ett annat exempel skulle vara vid en uttrycklig överenskommelse om att konsumenten köper en smarttelefon utan något specifikt operativsystem och konsumenten därefter ingår ett avtal om att en tredje part ska tillhandahålla ett operativsystem. I ett sådant fall skulle tillhandahållandet av det separatinköpta operativsystemet inte ingå i köpeavtalet och därför inte omfattas av tillämpningsområdet för det här direktivet, men skulle kunna omfattas av direktiv (EU) 2019/770 om villkoren i det direktivet är uppfyllda.

(17) För att säkerställa rättslig klarhet bör detta direktiv fastställa en definition av begreppet köpeavtal och också tydligt fastställa dess tillämpningsområde. Detta direktivs tillämpningsområde bör även omfatta avtal om varor som ännu inte har producerats eller tillverkats, inklusive enligt konsumentens anvisningar. Dessutom kan en installation av varorna omfattas av detta direktivs tillämpningsområde om installationen utgör en del av köpeavtalet och ska utföras av säljaren eller under säljarens ansvar. När ett avtal omfattar inslag av såväl försäljning av varor som tillhandahållande av tjänster bör det fastställas i nationell lagstiftning huruvida hela avtalet kan anses vara ett köpeavtal i den mening som avses i detta direktiv.

(18) Detta direktiv bör inte påverka nationell rätt i den mån de berörda frågorna inte regleras i detta direktiv, särskilt vad gäller varors laglighet, skadestånd samt allmänna avtalsrättsliga aspekter såsom avtals utformning, giltighet, ogiltighet eller verkningar. Detsamma bör gälla med avseende på konsekvenserna av hävning av avtalet och vissa aspekter av reparation och utbyte, som inte regleras i detta direktiv. Vid regleringen av parters rättigheter att helt eller delvis underlåta att fullgöra sina skyldigheter till dess att den andra parten fullgör sina skyldigheter bör det även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att reglera villkoren och formerna med avseende på konsumentens innehållande av betalningen av priset. Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att reglera konsumentens rätt till ersättning för skador som konsumenten har lidit till följd av säljarens överträdelse av detta direktiv. Detta direktiv bör inte heller påverka nationella regler som inte särskilt rör konsumentavtal och som föreskriver särskilda avhjälpande åtgärder för vissa sorters fel som inte framkom vid köpeavtalets ingående, nämligen nationella bestämmelser som kan föreskriva särskilda regler för säljarens ansvar för dolda fel. Detta direktiv bör inte heller påverka nationell lagstiftning som vid bristande avtalsenlighet hos varorna föreskriver utomobligatoriska avhjälpande åtgärder för konsumenten mot personer i tidigare led i transaktionskedjan, t.ex. tillverkare eller andra personer som fullgör dessa personers skyldigheter.

(19) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas frihet att låta konsumenterna välja en viss avhjälpande åtgärd om den bristande avtalsenligheten hos varorna framkommer kort efter leveransen, nämligen nationella bestämmelser som ger konsumenten rätt att avvisa den felaktiga varan och anse avtalet förkastat eller be om ett omedelbart utbyte av varan, inom en angiven kort tidsfrist efter leveransen av varorna, vilken inte bör överstiga 30 dagar.

(20) Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att reglera informationsskyldigheterna för säljaren i samband med ingåendet av avtalet eller säljarens skyldighet att varna konsumenten om t.ex. vissa egenskaper hos varan, huruvida materialen som konsumenten har tillhandahållit är lämpliga eller om det finns möjliga nackdelar med en särskild begäran från konsumenten, t.ex. en begäran från konsumenten att ett särskilt tyg ska användas för att sy upp en balklänning.

(21) Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att utvidga tillämpningen av reglerna i detta direktiv till avtal som är undantagna från detta direktivs tillämpningsområde eller att på annat sätt reglera sådana avtal. Det bör t.ex. även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att utvidga det skydd som tillförsäkras konsumenterna i detta direktiv även till fysiska eller juridiska personer som inte är *konsumenter* i den mening som avses i detta direktiv, såsom icke-statliga organisationer, nystartade företag eller små och medelstora företag.

(22) Definitionen av begreppet konsument bör omfatta fysiska personer som agerar för ändamål som faller utanför den egna handels-, företags-, hantverks- eller yrkesverksamheten. Det bör emellertid även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att, i fall av avtal med dubbla syften, där ett avtal ingås för syften som delvis faller inom, och delvis faller utanför personens egen näringsverksamhet och där näringssyftet är så begränsat att det inte dominerar avtalets övergripande sammanhang, avgöra huruvida och på vilka villkor den personen även bör betraktas som konsument.

(23) Detta direktiv bör tillämpas på alla avtal genom vilket säljaren överför eller åtar sig att överföra äganderätten till varor till konsumenten. Plattformsleverantörer kan anses vara säljare inom ramen för detta direktiv om de agerar för syften som rör deras egen företagsverksamhet och i egenskap av konsumentens direkta avtalspart för försäljningen av varor. Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att utvidga tillämpningen av detta direktiv till att omfatta plattformsleverantörer som inte uppfyller kraven för att anses vara säljare enligt detta direktiv.

(24) För att balansera behovet av rättssäkerhet med lämplig flexibilitet i rättsreglerna bör varje hänvisning i detta direktiv till vad som kan förväntas av en person förstås som en hänvisning till vad som skäligen kan förväntas. Skäligheten bör bedömas objektivt, med hänsyn till avtalets natur och ändamål, till omständigheterna i det enskilda fallet och till bruk och sedvänjor bland de berörda parterna.

(25) I syfte att klargöra vad en konsument kan förvänta sig av varorna och vilket ansvar som åligger säljaren om det som levererats inte motsvarar förväntningarna, är det viktigt att fullt ut harmonisera reglerna för att fastställa varors avtalsenlighet. Varje hänvisning till avtalsenlighet i detta direktiv bör avse varornas avtalsenlighet. För att tillvarata berättigade intressen hos båda parterna i ett köpeavtal bör avtalsenlighet bedömas utifrån både subjektiva och objektiva krav på avtalsenlighet.

(26) Därför bör varorna överensstämma med de krav som har avtalats mellan säljaren och konsumenten i köpeavtalet. Sådana krav kan bland annat inbegripa varornas kvantitet, kvalitet, typ och beskrivning, deras ändamålsenlighet för ett särskilt ändamål samt att varorna levereras med överenskomna tillbehör och instruktioner. Kraven i köpeavtalet bör omfatta de krav som härrör från förhandsinformation som ska ges innan avtalet ingås, som i enlighet med direktiv 2011/83/EU utgör en integrerad del av köpeavtalet.

(27) Begreppet funktionalitet bör anses avse de sätt på vilka varorna kan fungera på avsett vis. Begreppet driftskompatibilitet avser huruvida och i vilken utsträckning varor kan fungera med maskinvara eller programvara som skiljer sig från den med vilken varor av samma typ normalt används. Framgångsrik funktion kan exempelvis vara förmågan hos varan att utbyta information med sådan annan programvara eller maskinvara och att använda den information som utbyts.

(28) Eftersom digitalt innehåll eller digitala tjänster som är integrerade i eller sammankopplade med varor ständigt utvecklas kan säljare komma överens med konsumenter om att tillhandahålla uppdateringar för sådana varor. Uppdateringar kan, i enlighet med vad som överenskommits i köpeavtalet, förbättra de delar av varorna som utgörs av digitalt innehåll eller digitala tjänster, utöka deras funktioner, anpassa dem till teknisk utveckling, skydda dem mot nya säkerhetshot eller ha andra syften. Avtalsenligheten hos varor med digitalt innehåll eller digitala tjänster som är integrerade i eller sammankopplade med varorna bör därför också bedömas med hänsyn till om innehållet eller tjänsterna i varorna har uppdaterats i enlighet med köpeavtalet. Underlåtenhet att tillhandahålla uppdateringar som överenskommits i köpeavtalet bör betraktas som bristande avtalsenlighet hos varorna. Dessutom bör felaktiga eller ofullständiga uppdateringar också anses utgöra bristande avtalsenlighet hos varorna, eftersom det skulle innebära att dessa uppdateringar inte genomförts på det sätt som anges i köpeavtalet.

(29) För att varorna ska vara avtalsenliga bör de inte bara uppfylla de subjektiva krav på avtalsenlighet utan även de objektiva krav på avtalsenlighet som anges i detta direktiv. Avtalsenlighet bör bedömas med hänsyn till bl.a. det ändamål för vilket varor av samma typ normalt används, huruvida varorna levereras med de tillbehör och instruktioner som konsumenten skäligen kan förvänta sig och huruvida de motsvarar det prov eller den modell som säljaren gjort tillgänglig för konsumenten. Varorna bör även besitta de egenskaper och särdrag som är normala för varor av samma typ och som konsumenten skäligen kan förvänta sig med hänsyn till varornas karaktär och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av säljaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan.

(30) Utöver avtalsenliga uppdateringar bör säljaren också tillhandahålla uppdateringar, inbegripet säkerhetsuppdateringar, för att säkerställa att varor med digitala element förblir avtalsenliga. Säljarens skyldighet bör begränsas till uppdateringar som är nödvändiga för att sådana varor ska upprätthålla avtalsenlighet avseende de objektiva och subjektiva krav på avtalsenlighet som föreskrivs i detta direktiv. Såvida inte parterna har kommit överens om annat i avtalet bör säljaren inte vara skyldig att tillhandahålla uppdaterade versioner av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten för varorna, och inte heller förbättra eller utöka varors funktioner utöver kraven på avtalsenlighet. Om en uppdatering som säljaren eller en tredje part som enligt köpeavtalet tillhandahåller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har tillhandahållit orsakar bristande avtalsenlighet hos en vara med digitala delar bör säljaren hållas ansvarig för att återställa varan till avtalsenlighet igen. Konsumenten bör fortsättningsvis fritt kunna välja att installera eller inte installera sådana tillhandahållna uppdateringar. En konsument som beslutar att inte installera de uppdateringar som behövs för att upprätthålla avtalsenligheten hos varorna med digitala delar, bör dock inte förvänta sig att varorna förblir avtalsenliga. Säljaren bör informera konsumenten om att konsumentens beslut att inte installera uppdateringar som behövs för att behålla avtalsenligheten hos varorna med digitala delar, inbegripet säkerhetsuppdateringar, kommer att påverka säljarens ansvar för avtalsenligheten hos de funktioner i varor med digitala delar som de relevanta uppdateringarna förväntas upprätthålla. Detta direktiv bör inte påverka skyldigheter att tillhandahålla säkerhetsuppdateringar enligt unionsrätten eller nationell rätt.

(31) Vad gäller varor med digitala delar, när det digitala innehållet eller den digitala tjänst som är integrerad i eller sammankopplad med varorna tillhandahålls genom ett enda tillhandahållande, bör säljaren i princip endast vara ansvarig för bristande avtalsenlighet som existerar vid tidpunkten för leveransen. Skyldigheten att tillhandahålla uppdateringar speglar dock det faktum att den digitala miljön för alla sådana varor ändras konstant. Därför är uppdateringar ett nödvändigt verktyg för att säkerställa att varorna kan fungera på samma sätt som de gjorde vid tidpunkten för leveransen. Varor med digitala delar är vidare, till skillnad från traditionella varor, inte helt skilda från säljarens ansvarsområde, eftersom säljaren, eller en tredje part som enligt köpeavtalet tillhandahåller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, kan uppdatera varorna på distans, vanligtvis via internet. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls genom ett enda tillhandahållande bör säljaren därför hållas ansvarig för att tillhandahålla de uppdateringar som behövs för att behålla avtalsenligheten hos varorna med digitala delar under en tidsperiod som konsumenten skäligen kan förvänta sig, även om varorna var avtalsenliga vid tidpunkten för leveransen. Den tidsperiod under vilken konsumenten skäligen kan förvänta sig att få uppdateringar bör bedömas på grundval av varornas och de digitala delarnas typ och syfte och med beaktande av omständigheterna och köpeavtalets natur. En konsument förväntar sig normalt sett att få uppdateringar under åtminstone den period under vilken säljaren är ansvarig för bristande avtalsenlighet, medan konsumentens rimliga förväntningar i vissa fall kan sträcka sig utöver den perioden, vilket särskilt kan vara fallet i fråga om säkerhetsuppdateringar. I andra fall, t.ex. när det gäller varor med digitala delar vars syfte är tidsbegränsat, skulle säljarens skyldighet att tillhandahålla uppdateringar normalt sett begränsas till den tiden.

(32) Det är viktigt att säkerställa en längre livslängd för varor, för att skapa mer hållbara konsumtionsmönster och främja en cirkulär ekonomi. För att stärka förtroendet för den inre marknadens funktion är det också viktigt att utestänga varor som inte uppfyller kraven från unionsmarknaden genom att stärka marknadsövervakningen och ge rätt incitament till ekonomiska aktörer. För dessa syften är produktspecifik unionslagstiftning den lämpligaste metoden att införa hållbarhet och andra produktrelaterade krav för särskilda typer eller grupper av produkter, med användning av ändamålsanpassade kriterier. Detta direktiv bör därför fungera som ett komplement i förhållande till de mål som eftersträvas i sådan produktspecifik unionslagstiftning, och hållbarhet bör ingå som ett objektivt kriterium för bedömningen av varors avtalsenlighet. Hållbarhet bör i detta direktiv hänvisa till varornas förmåga att behålla sina funktioner och sin prestanda under normal användning. För att varor ska vara avtalsenliga bör de ha den hållbarhet som varor av samma typ normalt har och som konsumenten skäligen kan förvänta sig med hänsyn till de specifika varornas art, inbegripet det eventuella behovet av skäligt underhåll av varorna, till exempel regelbundna kontroller eller byte av filter i en bil, och till eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av en person som deltar i transaktionskedjan. Bedömningen bör också ta hänsyn till alla andra relevanta omständigheter, såsom varornas pris eller den intensitet eller frekvens med vilken konsumenten använder varan. Dessutom bör konsumenten, i den mån specifik hållbarhetsinformation anges i eventuella uttalanden före avtalets ingående som utgör en del av köpeavtalet, kunna förlita sig på dem som en del av de subjektiva kraven på avtalsenlighet.

(33) Enligt detta direktiv bör säljaren vara skyldig att till konsumenten leverera varor som är avtalsenliga vid tidpunkten för leveransen. Det är möjligt att säljare skulle använda reservdelar för att fullgöra sin skyldighet att reparera

varor i händelse av bristande avtalsenlighet vid tidpunkten för leveransen. Samtidigt som detta direktiv inte bör ålägga säljare en skyldighet att säkerställa tillgängligheten av reservdelar under en tidsperiod som ett objektivt krav på avtalsenlighet, bör det inte påverka andra bestämmelser i nationell rätt som ålägger säljaren, tillverkaren eller andra personer som deltar i transaktionskedjan att säkerställa att reservdelar är tillgängliga eller att informera konsumenterna om sådan tillgänglighet.

(34) Många varor måste installeras innan de kan användas på ett ändamålsenligt sätt av konsumenten. När det gäller varor med digitala delar är dessutom installationen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten vanligtvis nödvändig för att konsumenten ska kunna använda sådana varor i linje med deras avsedda syfte. All form av bristande avtalsenlighet till följd av en felaktig installation av varorna, inbegripet felaktig installation av det digitala innehåll eller de digitala tjänster som är integrerade i eller sammankopplade med varorna, bör därför ses som bristande avtalsenlighet om installationen utfördes av säljaren eller under säljarens kontroll. Om varorna var tänkta att installeras av konsumenten bör bristande avtalsenlighet till följd av felaktig installation ses som bristande avtalsenlighet hos varorna oavsett om installationen utfördes av konsumenten eller av en tredje part under konsumentens ansvar, om den felaktiga installationen berodde på brister i installationsinstruktionerna, såsom ofullständiga eller oklara installationsinstruktioner som leder till att de blir svåra att använda för en genomsnittlig konsument.

(35) Avtalsenligheten bör täcka såväl materiella brister som rättsliga fel. Begränsningar till följd av en kränkning av tredje parts rättigheter, särskilt immateriella rättigheter, hindra eller begränsa användningen av varorna enligt avtalet. Medlemsstaterna bör säkerställa att konsumenten i dessa fall har rätt till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet enligt detta direktiv, såvida inte nationell rätt föreskriver att avtalet ska vara ogiltigt eller upphävas i sådana fall.

(36) För att säkerställa tillräcklig flexibilitet i reglerna, t.ex. med avseende på försäljning av begagnade varor, bör det vara möjligt för parterna att avvika från de objektiva krav på avtalsenlighet som föreskrivs i detta direktiv. En sådan avvikelse bör vara möjlig endast om konsumenten blev särskilt informerad om den och om konsumenten godtar den separat från andra uttalanden eller överenskommelser, och genom en aktiv och otvetydig handling.

(37) En ökad rättssäkerhet för både konsumenter och säljare kräver en tydlig angivelse av när bedömningen av varornas avtalsenlighet bör göras. Lämplig tidpunkt för bedömning av varornas avtalsenlighet bör vara den tidpunkt då varorna levereras. Detta bör även gälla varor som integrerar eller är sammankopplade med digitalt innehåll eller en digital tjänst som tillhandahålls genom ett enda tillhandahållande. Om det digitala innehåll eller de digitala tjänster som är integrerade i eller sammankopplade med varorna ska tillhandahållas kontinuerligt över en tidsperiod, bör den relevanta tidpunkten med avseende på fastställande av avtalsenlighet för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte vara en specifik tidpunkt utan snarare en tidsperiod, med början vid tidpunkten för leveransen. Av rättssäkerhetsskäl bör den perioden motsvara den period under vilken säljaren är ansvarig för bristande avtalsenlighet.

(38) Innebörden av *leverans* bör inte regleras i detta direktiv, utan överlåts åt nationell rätt, särskilt i fråga om vad säljaren ska göra för att fullgöra sin skyldighet att leverera varorna. Vidare bör hänvisningarna till tidpunkten för leverans i detta direktiv inte påverka reglerna om riskens övergång som fastställs i direktiv 2011/83/EU och genomförs i enlighet därmed i medlemsstaternas rätt.

(39) Varor med digitala delar bör anses ha levererats till konsumenten när både varornas fysiska komponent har levererats och det enda tillhandahållandet för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har gjorts, eller det kontinuerliga tillhandahållandet för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten över en tidsperiod har påbörjats. Detta innebär att säljaren även bör ge konsumenten tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten på ett sådant sätt att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, eller ett annat medel som är lämpligt för att ladda ned eller få tillgång till innehållet eller tjänsten, ingår i konsumentens ansvarsområde och inga fler åtgärder krävs av säljaren för att konsumenten ska kunna använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten enligt avtalet, t.ex. genom att tillhandahålla en länk eller ett nedladdningsalternativ. Den lämpliga tidpunkten för fastställande av avtalsenlighet bör därför vara den tidpunkt då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls, om den fysiska komponenten levererades tidigare. Följaktligen kan det säkerställas

att ansvarsperioden för den fysiska komponenten å ena sidan och för den digitala delen å andra sidan börjar löpa samtidigt. Vidare kan konsumenten i många fall inte upptäcka ett fel i den fysiska komponenten innan det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har tillhandahållits.

(40) När varor kräver att installationen utförs av säljaren kan konsumenten i vissa fall inte använda varorna eller upptäcka fel innan installationen har avslutats. När varorna enligt köpeavtalet ska installeras av säljaren eller under säljarens ansvar, bör varorna följaktligen betraktas som levererade till konsumenten när installationen är avslutad.

(41) För att säkerställa att det föreligger rättssäkerhet för säljare och konsumenternas övergripande förtroende i samband med gränsöverskridande köp är det nödvändigt att föreskriva en tidsperiod under vilken konsumenten är berättigad till avhjälpande åtgärder för bristande avtalsenlighet som föreligger vid den tidpunkt som är relevant för fastställande av avtalsenlighet. Med hänsyn till att det stora flertalet medlemsstater har föreskrivit en period av två år för genomförandet av direktiv 1999/44/EG och att marknadsaktörerna i praktiken anser att den perioden är skälig, bör den perioden bibehållas. Samma period bör gälla i fråga om varor med digitala delar. Om kontinuerligt tillhandahållande i mer än två år föreskrivs i avtalet bör konsumenten emellertid vara berättigad till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som uppstår eller framkommer under den period då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas enligt avtalet. För att säkerställa att medlemsstaterna ges flexibilitet att höja konsumentskyddsnivån i nationell rätt bör medlemsstaterna kunna föreskriva längre tidsfrister för säljarens ansvar än de som föreskrivs i detta direktiv.

(42) För att sörja för samstämdhet med nuvarande nationella rättssystem bör medlemsstaterna ha frihet att föreskriva antingen att säljare ansvarar för bristande avtalsenlighet som framkommer under en viss tidsperiod, eventuellt kopplat till en preskriptionsfrist, eller att de avhjälpande åtgärderna för konsumenter omfattas av en preskriptionsfrist. I det förstnämnda fallet bör medlemsstaterna säkerställa att perioden för säljarens ansvar inte kringgås genom preskriptionsfristen för konsumentens avhjälpande åtgärder. Även om detta direktiv därför inte bör innebära att tidpunkten för de nationella preskriptionsfristernas början harmoniseras, bör det ändå säkerställa att sådana preskriptionsfrister inte begränsar möjligheten för konsumenterna att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som framkommer under den period under vilken säljaren är ansvarig för bristande avtalsenlighet. I det sistnämnda fallet bör medlemsstaterna kunna behålla eller införa bara en preskriptionsfrist för konsumentens avhjälpande åtgärder, utan att införa en särskild period inom vilken den bristande avtalsenligheten måste framkomma för att säljaren ska vara ansvarig. För att säkerställa att konsumenterna är lika väl skyddade även i dessa fall bör medlemsstaterna, när en preskriptionsfrist ska tillämpas, säkerställa att denna fortfarande gör det möjligt för konsumenterna att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som framkommer under den tidsperiod som föreskrivs som ansvarsperiod i enlighet med detta direktiv.

(43) När det gäller vissa aspekter kan en särbehandling av begagnade varor vara motiverad. Även om en ansvarsperiod eller preskriptionsfrist på två år eller längre vanligen sammanjämkar både säljarens och konsumentens intressen, är detta inte nödvändigtvis fallet när det gäller begagnade varor. Medlemsstaterna bör därför ha rätt att ge parterna möjlighet att komma överens om en förkortad ansvarsperiod eller preskriptionsfrist för sådana varor. Genom att överlåta denna fråga till ett avtal mellan parterna ökar avtalsfriheten och det säkerställs att konsumenten måste upplysas om både varans karaktär som begagnad vara och den förkortade ansvarsperioden eller preskriptionsfristen. En sådan avtalad period bör emellertid inte vara kortare än ett år.

(44) Detta direktiv bör inte reglerade villkor på vilka ansvarsperioden, enligt bestämmelserna i detta direktiv, eller en preskriptionsfrist kan upphävas tillfälligt eller avbrytas. Medlemsstaterna bör därför kunna föreskriva att ansvarsperioden eller preskriptionsfristen får upphävas tillfälligt eller avbrytas vid till exempel reparation, utbyte eller förhandlingar mellan säljaren och konsumenten i syfte att nå en uppgörelse i godo.

(45) Under en period av ett år, eller under en period av två år om medlemsstaterna väljer att tillämpa en tvåårsperiod, bör konsumenten endast behöva bevisa att varan inte är avtalsenlig, utan att också behöva bevisa att den bristande avtalsenligheten faktiskt existerade vid den relevanta tidpunkten för fastställande av avtalsenlighet. För att avvisa konsumentens påstående skulle säljaren behöva bevisa att den bristande avtalsenligheten inte existerade vid den tidpunkten. Dessutom kan i vissa fall presumtionen att den bristande avtalsenligheten existerade vid den relevanta tidpunkten för fastställande av avtalsenlighet vara oförenlig med varans art eller arten av bristande avtalsenlighet. Det förstnämnda skulle kunna vara fallet med varor som försämras på grund av sin art, såsom lättfördärvliga produkter, till exempel blommor, eller varor som är avsedda endast för engångsbruk. Ett exempel

på det sistnämnda skulle vara bristande avtalsenlighet som endast kan vara resultatet av en åtgärd som konsumenten vidtagit eller av en uppenbar extern omständighet som inträffat efter varans leverans till konsumenten. När det gäller varor med digitala delar där avtalet föreskriver kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, bör konsumenten inte behöva bevisa att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte uppvisade avtalsenlighet under respektive tidsperiod för fastställande av avtalsenlighet. För att avvisa konsumentens påstående skulle säljaren behöva bevisa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten uppvisade avtalsenlighet under den perioden.

(46) Medlemsstaterna bör få behålla eller införa bestämmelser om att konsumenten för att utnyttja sina rättigheter måste upplysa säljaren om bristande avtalsenlighet inom en period som inte bör vara kortare än två månader från och med den dag då konsumenten upptäckte denna bristande avtalsenlighet. Medlemsstaterna bör ha rätt att säkerställa att konsumenter har en högre skyddsnivå, genom att inte införa någon sådan skyldighet.

(47) För att öka rättssäkerheten och undanröja ett av de största hindren som hämmar den inre marknaden, bör de avhjälpande åtgärder som står till buds för konsumenter vid varans bristande avtalsenlighet och de villkor på vilka dessa avhjälpande åtgärder får åberopas harmoniseras fullt ut genom detta direktiv. Vid bristande avtalsenlighet bör konsumenterna i synnerhet vara berättigade till att få varan att återställas till avtalsenlighet, få ett proportionellt prisavdrag eller häva avtalet.

(48) I fråga om att återställa varan till avtalsenlighet bör konsumenten ha rätt att välja mellan reparation och utbyte. En möjlighet för konsumenterna att begära reparation bör främja en hållbar konsumtion och samtidigt bidra till att öka produkternas hållbarhet. Konsumentens val mellan reparation och utbyte bör endast begränsas om det valda alternativet skulle vara rättsligt eller faktiskt omöjligt eller om det skulle medföra oproportionella kostnader för säljaren, jämfört med det andra tillgängliga alternativet. Det kan exempelvis vara oproportionellt att begära att en vara ska bytas ut på grund av en smärre repa, om bytet skulle medföra betydande kostnader och om repan utan svårighet skulle kunna repareras.

(49) Säljaren bör kunna vägra att återställa varan till avtalsenlighet om både reparation och utbyte är omöjligt eller om de skulle medföra oproportionella kostnader för säljaren. Samma sak skulle gälla om antingen reparation eller utbyte är omöjligt och den alternativa avhjälpande åtgärden skulle medföra oproportionella kostnader för säljaren. Om till exempel varor befinner sig på en annan plats än den från vilken de ursprungligen levererades, skulle detta leda till oproportionella kostnader för postbefordran och transport för säljaren.

(50) När den bristande avtalsenligheten framkommer bör konsumenten upplysa säljaren om det för att ge säljaren möjlighet att återställa varan till avtalsenlighet. Säljaren bör göra detta inom skälig tid. Följaktligen bör konsumenten i princip inte vara direkt berättigad till prisavdrag eller hävning av avtalet utan bör ge säljaren skälig tid till reparation eller utbyte av den vara som uppvisat bristande avtalsenlighet. Om säljaren inte har reparerat eller bytt ut varan inom den tiden, bör konsumenten ha rätt att kräva och erhålla ett prisavdrag eller hävning av avtalet utan att behöva vänta längre.

(51) Om konsumenten inte tillhandahållits korrekta avhjälpande åtgärder mot den bristande avtalsenligheten genom reparation eller utbyte, bör konsumenten ha rätt till prisavdrag eller hävning av avtalet. Det bör i synnerhet vara fallet när säljaren inte har avslutat reparationen eller om utbytet eller det framgår klart av omständigheterna att säljaren inte kommer att avsluta reparationen eller utbytet, eller när säljaren har vägrat att återställa varan till avtalsenlighet på grund av att det inte går att reparera eller byta ut eller att det skulle medföra oproportionella kostnader för säljaren.

(52) I vissa lägen kan det vara berättigat att konsumenten har rätt att omedelbart få priset sänkt eller avtalet hävt. Om säljaren har vidtagit åtgärder för att återställa varan till avtalsenlighet och bristande avtalsenlighet därefter framkommer, bör det objektivt fastställas huruvida konsumenten bör godta ytterligare försök av säljaren att återställa varan till avtalsenlighet, med beaktande av alla omständigheter i fallet, till exempel varornas typ och värde samt den bristande avtalsenlighetens art och betydelse. I synnerhet för dyra eller komplicerade varor kan det vara berättigat att ge säljaren ytterligare ett försök att avhjälpa den bristande avtalsenligheten. Det bör också tas hänsyn till om konsumenten inte kan förväntas fortsätta att ha förtroende för säljarens förmåga att återställa varan

till avtalsenlighet, till exempel om samma problem uppstått två gånger. På samma sätt kan den bristande avtalsenligheten i vissa situationer vara så allvarlig att konsumenten inte kan fortsätta att ha förtroende för säljarens förmåga att återställa varan till avtalsenlighet, som när den bristande avtalsenligheten allvarligt påverkar konsumentens förmåga att använda varorna normalt och konsumenten inte kan förväntas lita på att problemet skulle avhjälpas genom att säljaren reparerar eller byter ut dem.

(53) För att bevara en balans mellan avtalsparternas rättigheter och skyldigheter bör konsumenten ha rätt att häva avtalet endast i fall där den bristande avtalsenligheten inte är ringa.

(54) Medlemsstaterna bör kunna reglera enligt vilka villkor gäldenärens fullgörande av avtalet kan utföras av en annan person, till exempel enligt vilka villkor säljarens skyldighet att reparera en vara kan fullgöras av konsumenten eller en tredje part på säljarens bekostnad.

(55) För att skydda konsumenterna mot risken för utdragna förseningar bör reparationer och utbyten genomföras med gott resultat inom skälig tidsperiod. Vad som anses vara en skälig tidsåtgång för att fullgöra en reparation eller tillhandahålla en ersättningsvara bör motsvara kortast möjliga tid för att slutföra reparationen eller utbytet. Den tidsåtgången bör fastställas objektivt med hänsyn till varornas art och komplexitet, den bristande avtalsenlighetens art och hur allvarlig den är och den insats som krävs för slutförande av reparationen eller utbytet. Vid genomförandet av detta direktiv bör medlemsstaterna kunna tolka begreppet skälig tid för slutförande av reparation eller utbyte genom att föreskriva fasta perioder som generellt kan anses vara skäliga för reparation eller utbyte, i synnerhet med avseende på särskilda produktkategorier.

(56) Detta direktiv bör inte föreskriva bestämmelser om var en gäldenärs skyldigheter ska fullgöras. Detta direktiv bör därför varken specificera platsen för leverans eller den plats där reparationen eller utbytet ska ske föreskrivas, utan dessa frågor bör överlåtas till nationell rätt.

(57) Om säljaren återställer varan till avtalsenlighet genom utbyte, bör konsumenten inte vara skyldig att betala för normal användning av varorna innan de byttes ut. Användningen av varorna bör anses vara normal om den motsvarar varornas art och syfte.

(58) För att göra hävningsrätten till ett effektivt verktyg för konsumenten i situationer där denne köper flera varor och den bristande avtalsenligheten endast berör en del av de varor som levererats enligt avtalet, bör konsumenten ha rätt att häva avtalet även med avseende på de andra varor som köpts tillsammans med de varor som inte är avtalsenliga, även om dessa andra varor är avtalsenliga, om konsumenten inte rimligen kan förväntas att godta att behålla endast de varor som uppvisar avtalsenlighet.

(59) För sådana fall där konsumenten häver avtalet på grund av bristande avtalsenlighet bör detta direktiv endast fastställa regler om de viktigaste verkningarna av och formerna för rätten till hävning, särskilt parternas skyldighet att återlämna vad de har erhållit. Säljaren bör således vara skyldig att återbetala det belopp som konsumenten har betalat och konsumenten bör returnera varorna.

(60) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas frihet att reglera andra följder av hävning än dem som föreskrivs i detta direktiv, till exempel följderna av att varorna förlorar i värde, förstörs eller går förlorade. Medlemsstaterna bör även tillåtas att reglera formerna för återbetalning motsvarande priset till konsumenten, till exempel former avseende de medel som ska användas för sådan återbetalning eller avseende eventuella kostnader och avgifter som uppstår på grund av återbetalningen. Medlemsstaterna bör till exempel också ha frihet att föreskriva vissa tidsfrister för återbetalning motsvarande priset eller för varornas återlämnande.

(61) Principen om säljarens skadeståndsansvar är en väsentlig del av ett köpeavtal. Konsumenter bör därför ha rätt att begära ersättning för en förlust som orsakats av säljarens överträdelse av detta direktiv, även för skador som konsumenten lidit till följd av bristande avtalsenlighet. Detta skadestånd bör i största möjliga utsträckning försätta konsumenten i den position som denne skulle ha befunnit sig i om varorna hade varit avtalsenliga. Eftersom det redan finns en sådan rätt till skadestånd i alla medlemsstater bör detta direktiv inte påverka tillämpningen av nationella regler om ersättning till konsumenter för skada till följd av överträdelse av de reglerna. Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att reglera konsumentens rätt till ersättning i situationer där reparationen eller utbytet orsakade betydande olägenheter eller försenades.

(62) För att säkerställa att insyn föreligger bör vissa krav vad gäller garantier föreskrivas tillsammans med förhandsinformationskraven på förekomsten av garantier och villkor för dessa i enlighet med direktiv 2011/83/EU. För att förbättra rättssäkerheten och för att undvika att konsumenterna vilseleds bör detta direktiv vidare föreskriva att om villkor för garantier som framgår av därtill hörande reklam är mer fördelaktiga för konsumenten än de som anges i garantibeviset bör de mer fördelaktiga villkoren ha företräde. Slutligen bör detta direktiv föreskriva regler om garantibevisets innehåll och hur det bör göras tillgängligt för konsumenterna. Garantibeviset bör till exempel omfatta garantins villkor och ange att den rättsliga garantin om avtalsenlighet inte påverkas av garantin, så att det klargörs att garantins villkor är en utfästelse om att den tillkommer utöver den rättsliga garantin om avtalsenlighet. Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att föreskriva regler om andra aspekter av garantier, som inte omfattas av detta direktiv, till exempel att knyta andra gäldenärer än garantigivaren till garantin, förutsatt att dessa regler inte fråntar konsumenterna det skydd som tillförsäkras dem genom de fullständigt harmoniserade bestämmelserna om garantier i detta direktiv. Medlemsstaterna bör förbli fria att kräva att garantier ska tillhandahållas kostnadsfritt, men de bör säkerställa att utfästelser som säljaren eller tillverkaren gör och som omfattas av definitionen av garanti enligt detta direktiv är förenliga med de harmoniserade reglerna i detta direktiv.

(63) Med hänsyn till att säljaren är ansvarig gentemot konsumenten för eventuell bristande avtalsenlighet hos varorna till följd av en handling eller underlåtenhet från säljarens eller en tredje parts sida bör säljaren kunna vidta rättsliga åtgärder gentemot den ansvariga personen i ett tidigare led i transaktionskedjan. Dessa åtgärder bör omfatta sådana som avser bristande avtalsenlighet till följd av en utebliven uppdatering, inbegripet en säkerhetsuppdatering, som skulle ha varit nödvändig för att bibehålla avtalsenligheten hos varan med digitala delar. Detta direktiv bör dock inte påverka principen om avtalsfrihet mellan säljaren och andra parter i transaktionskedjan. Närmare villkor för utövandet av denna rättighet, särskilt gentemot vem och när det gäller hur sådana anspråk ska framställas och huruvida de avhjälpande åtgärderna är av obligatorisk karaktär, bör föreskrivas av medlemsstaterna. Frågan huruvida även konsumenten kan rikta anspråk direkt mot en person i tidigare led i transaktionskedjan, bör inte regleras av detta direktiv, utom i fall där en tillverkare erbjuder konsumenten en garanti för varorna.

(64) Personer eller organisationer som enligt nationell lagstiftning anses ha ett berättigat intresse av att tillvarata konsumenternas rättigheter i avtalsförhållanden bör ges möjlighet att inleda förfaranden inför domstol eller inför en förvaltningsmyndighet med behörighet att fatta beslut som rör klagomål eller att inleda lämpliga rättsliga förfaranden.

(65) Ingenting i detta direktiv bör påverka tillämpningen av internationellt privaträttsliga regler, särskilt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 593/2008 och (EU) nr 1215/2012 ([7]).

(66) Direktiv 1999/44/EG bör upphävas. Datumet för upphävande bör anpassas till datumet för införlivande av det här direktivet. För att säkerställa att de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att medlemsstaterna ska följa det här direktivet tillämpas enhetligt på avtal som ingåtts från och med datumet för införlivandet, bör det här direktivet inte tillämpas på avtal som ingåtts före datumet för dess införlivande.

(67) Bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 ([8]) bör ändras genom att en hänvisning till det här direktivet införs, i syfte att underlätta det gränsöverskridande samarbetet om tillämpningen av detta direktiv.

(68) Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG ([9]) bör ändras genom att en hänvisning till det här direktivet införs, i syfte att säkerställa att konsumentkollektivets intressen, såsom dessa fastställs i det här direktivet, tillvaratas.

(69) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ([10]), har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.

([7]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 20.12.2012, s. 1).

([8]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 345, 27.12.2017, s. 1).

([9]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG av den 23 april 2009 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EUT L 110, 1.5.2009, s. 30).

([10]) EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

(70) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att på ett konsekvent sätt motverka avtalsrättsliga hinder för gränsöverskridande försäljning av varor i unionen, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, på grund av att varje medlemsstat var för sig inte är i stånd att hantera den rådande splittringen av regelverket genom att säkerställa att dess rätt stämmer överens med andra medlemsstaters rätt, utan snarare, genom att avlägsna de huvudsakliga avtalsrättsliga hindren, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(71) Det är lämpligt att kommissionen gör en översyn av tillämpningen av detta direktiv fem år efter dess ikraftträdande, särskilt avseende bestämmelserna om avhjälpande åtgärder, bevisbörda – även med avseende på begagnade varor samt varor som säljs på offentlig auktion – och tillverkarens garanti för hållbarhet. Kommissionen bör också göra en bedömning av om tillämpningen av detta direktiv och av direktiv (EU) 2019/770 säkerställer ett enhetligt och konsekvent regelverk vad gäller tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster och varor med digitala delar.

(72) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna och friheterna och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, inbegripet de som anges i artiklarna 16, 38 och 47.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och mål

Syftet med detta direktiv är att bidra till en väl fungerande inre marknad och en hög konsumentskyddsnivå genom att fastställa gemensamma regler om vissa krav rörande köpeavtal mellan säljare och konsumenter, särskilt regler om varors avtalsenlighet, avhjälpande åtgärder vid brist på sådan avtalsenlighet, formerna för att vidta dessa avhjälpande åtgärder och om garantier.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *köpeavtal*: ett avtal enligt vilket säljaren överför eller åtar sig att överföra äganderätten till varor till en konsument, och konsumenten betalar eller åtar sig att betala priset för detta,

2. *konsument*: varje fysisk person som, i samband med avtal som omfattas av detta direktiv, agerar för ändamål som faller utanför den egna handels-, företags-, hantverks- eller yrkesverksamheten,

3. *säljare*: en fysisk eller en juridisk person, antingen privatägd eller offentligägd, som agerar för ändamål som faller inom ramen för den fysiska eller juridiska personens handels-, företags-, hantverks- eller yrkesverksamheten samt varje person som agerar i dennes namn eller för dennes räkning, med avseende på avtal som omfattas av detta direktiv,

4. *tillverkare*: den som tillverkar varor eller importerar varor till unionen eller den som uppger sig vara tillverkare genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat eget kännetecken på varorna,

5. *varor*:

   a) alla lösa saker; vatten, gas och elektricitet anses också vara varor i direktivets mening när de saluförs i begränsad volym eller bestämd kvantitet,

   b) alla lösa saker som integrerar eller är sammankopplade med digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varorna inte fungerar (*varor med digitala delar*),

6. *digitalt innehåll*: data som framställs och tillhandahålls i digital form,

7. *digital tjänst*:

   a) en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller

   b) en tjänst som gör det möjligt att utbyta eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av den tjänsten,

8. *kompatibilitet*: varors förmåga att fungera ihop med maskinvara eller programvara som varor av samma typ normalt används med, utan att varorna, maskinvaran eller programvaran behöver konverteras,

9. *funktionalitet*: varors förmåga att fungera på avsett vis,

10. *driftskompatibilitet*: varors förmåga att fungera ihop med annan maskinvara eller programvara än den med vilken varor av samma typ normalt används,

11. *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten eller säljaren att bevara information som riktas till vederbörande personligen på sådant sätt att den är tillgänglig för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och att den bevarade informationen kan återges oförändrad,

12. *garanti*: varje utfästelse som säljaren eller en tillverkare (garantigivaren) ger konsumenten, utöver säljarens rättsliga skyldigheter i fråga om avtalsenlighet, att återbetala det betalade priset eller att byta ut, reparera eller utföra någon form av service på varorna om de inte överensstämmer med specifikationerna eller andra eventuella krav som inte hänför sig till avtalsenligheten men som ingår i garantibeviset eller i den reklam som var tillgänglig vid den tidpunkt då avtalet ingicks eller före köpeavtalets ingående,

13. *hållbarhet*: varornas förmåga att behålla sina funktioner och sin prestanda under normal användning,

14. *kostnadsfritt*: utan de nödvändiga kostnader som uppkommer för att återställa varor till avtalsenlighet, särskilt kostnader för postbefordran, transport, arbetskraft eller material,

15. *offentlig auktion*: en försäljningsmetod där säljaren bjuder ut varor eller tjänster till försäljning till konsumenter, vilka personligen närvarar eller ges möjlighet att närvara vid auktionen, genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig köpa varorna eller tjänsterna.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på köpeavtal mellan en konsument och en säljare.

2. Avtal mellan en konsument och en säljare om tillhandahållande av varor som ska tillverkas eller produceras ska också anses vara köpeavtal i enlighet med detta direktiv.

3. Detta direktiv ska inte tillämpas på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. Det ska dock tillämpas på digitalt innehåll som är integrerat eller sammankopplat med varor, eller digitala tjänster som är integrerade eller sammankopplade med varor, i den mening som avses i artikel 2.5 b, och som tillhandahålls med varorna enligt köpeavtalet, oavsett om sådant digitalt innehåll eller en sådan digital tjänst levereras av säljaren eller av en tredje part. Om tvivel råder huruvida tillhandahållandet av ett integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll eller en integrerad eller sammankopplad digital tjänst utgör en del av köpeavtalet ska det digitala innehållet eller den digitala tjänsten anses omfattas av köpeavtalet.

4. Detta direktiv ska inte tillämpas på

a) ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll, eller

b) varor som säljs exekutivt eller på annat sätt tvångsvis med stöd av lag.

5. Medlemsstaterna får från tillämpningsområdet för detta direktiv undanta avtal om försäljning av

a) begagnade varor som säljs på offentlig auktion, och

b) levande djur.

I det fall som avses i led a ska tydlig och uttömmande information om att de rättigheter som följer av detta direktiv inte gäller göras lätt tillgänglig för konsumenter.

6. Detta direktiv ska inte påverka medlemsstaternas frihet att reglera allmänna avtalsrättsliga aspekter, såsom regler om avtals utformning, giltighet, ogiltighet eller verkningar, inbegripet konsekvenserna av hävning av ett avtal, i den mån de inte regleras i detta direktiv, eller rätten till skadestånd.

7. Detta direktiv ska inte påverka medlemsstaternas frihet att låta konsumenterna välja en viss avhjälpande åtgärd om varornas bristande avtalsenlighet framkommer inom en period efter leveransen, som inte överstiger 30 dagar. Vidare ska detta direktiv inte påverka nationella regler som inte specifikt rör konsumentavtal och som fastställer särskilda avhjälpande åtgärder för vissa sorters fel som inte framkom vid köpeavtalets ingående.

Artikel 4

Harmoniseringsnivå

Medlemsstaterna ska inte behålla eller införa bestämmelser i sin nationell rätt som avviker från bestämmelserna i detta direktiv, inklusive strängare eller mindre stränga bestämmelser som ger en annan konsumentskyddsnivå, såvida inget annat föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 5

Varors avtalsenlighet

Säljaren ska tillhandahålla konsumenten varor som uppfyller kraven i artiklarna 6, 7 och 8, i tillämpliga fall, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 9.

Artikel 6

Subjektiva krav på avtalsenlighet

För att vara avtalsenliga ska varorna i förekommande fall, i synnerhet,

a) uppfylla kraven på beskrivning, kvantitet och kvalitet samt besitta funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och andra egenskaper i enlighet med köpeavtalet,

b) vara lämpliga för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver dem och som konsumenten informerade säljaren om senast vid tidpunkten för köpeavtalets ingående och med avseende på vilket säljaren har lämnat godkännande,

c) levereras tillsammans med alla tillbehör och instruktioner, bland annat om installation, som föreskrivs i köpeavtalet, och

d) levereras med uppdateringar i enlighet med köpeavtalet.

Artikel 7

Objektiva krav på avtalsenlighet

1. Utöver att uppfylla eventuella subjektiva krav på avtalsenlighet, ska varorna

a) lämpa sig för de ändamål för vilka varor av samma typ normalt skulle användas, i tillämpliga fall med beaktande av befintlig unionsrätt och nationell rätt, tekniska standarder eller, i avsaknad av sådana tekniska standarder, tillämpliga sektorsspecifika branschregler,

b) i tillämpliga fall vara av den kvalitet och motsvara beskrivningen av ett prov eller en modell som säljaren gjort tillgänglig för konsumenten innan avtalet ingicks,

c) i tillämpliga fall levereras tillsammans med sådana tillbehör, inklusive förpackning, installationsbeskrivningar eller andra instruktioner som konsumenten rimligen kan förvänta sig, och

d) föreligga i den kvantitet och besitta de egenskaper och andra särdrag, bl.a. i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet och säkerhet, som är normala för varor av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varornas art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av säljaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan, inbegripet tillverkaren, särskilt i reklam eller på märkningar.

2. Säljaren ska inte vara bunden av offentliga uttalanden i enlighet med punkt 1 d om säljaren visar att

a) säljaren inte kände till, och rimligen inte kunde känna till, det offentliga uttalandet i fråga,

b) det offentliga uttalandet hade korrigerats vid tidpunkten för avtalets ingående på samma sätt eller på ett jämförbart sätt som det på vilket uttalandet gjorde, eller

c) beslutet att köpa varorna inte kunde ha påverkats av det offentliga uttalandet.

3. När det gäller varor med digitala delar ska säljaren säkerställa att konsumenten informeras om och tillhandahålls uppdateringar, inbegripet säkerhetsuppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos dessa varor under den tidsperiod som

a) konsumenten skäligen kan förvänta sig, med tanke på varornas och de digitala delarnas typ och ändamål och med beaktande av omständigheterna och avtalets natur, om köpeavtalet föreskriver ett enskilt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, eller

b) anges i artikel 10.2 eller 10.5, beroende på vad som är tillämpligt, om köpeavtalet föreskriver ett kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en tidsperiod.

4. Om konsumenten underlåter att inom skälig tid installera uppdateringar som tillhandahållits i enlighet med punkt 3 ska säljaren inte vara ansvarig för någon bristande avtalsenlighet som följer enbart av bristen på den relevanta uppdateringen, förutsatt att

a) säljaren informerat konsumenten om att uppdateringen finns att tillgå och om konsekvenserna av konsumentens underlåtenhet att installera den, och

b) konsumentens underlåtenhet att installera uppdateringen eller konsumentens felaktiga installation av den inte berodde på brister i de installationsanvisningar som tillhandahållits konsumenten.

5. Bristande avtalsenlighet i den mening som avses i punkt 1 eller 3 ska inte anses föreligga om konsumenten vid köpeavtalets ingående särskilt informerats om att en särskild egenskap hos varan avvek från de objektiva krav på avtalsenlighet som anges i punkt 1 eller 3, och konsumenten uttryckligen och separat godkände den avvikelsen vid köpeavtalets ingående.

Artikel 8

Felaktig installation av varor

Varje bristande avtalsenlighet som följer av den felaktiga installationen av varorna ska anses som bristande avtalsenlighet av varorna om

a) installationen utgör en del av köpeavtalet och utfördes av säljaren eller under säljarens ansvar, eller

b) installationen, som var avsedd att utföras av konsumenten, också utfördes av denne och den felaktiga installationen berodde på brister i de installationsinstruktioner som tillhandahölls av säljaren eller, när det gäller varor med digitala delar, tillhandahölls av säljaren eller av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Artikel 9

Tredje parts rättigheter

Om en begränsning till följd av en kränkning av en rättighet som tillkommer tredje part, särskilt immateriella rättigheter, förhindrar eller begränsar användningen av varorna i enlighet med artiklarna 6 och 7, ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenten har rätt till de avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som föreskrivs i artikel 13, såvida det inte i nationell lagstiftning föreskrivs att avtalet ska förklaras ogiltigt eller upphävas i sådana fall.

Artikel 10

Säljarens ansvar

1. Säljaren ska ansvara gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger vid den tidpunkt då varorna levererades och som framkommer inom två år från den tidpunkten. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7.3 ska denna punkt även gälla varor med digitala delar.

2. När det gäller varor med digitala delar där köpeavtalet föreskriver ett kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en tidsperiod ska säljaren också ansvara för all bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som uppstår eller framkommer inom två år från den tidpunkt då varorna med de digitala delarna levererades. Om kontinuerligt tillhandahållande i mer än två år föreskrivs i avtalet ska säljaren ansvara för all bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som uppstår eller framkommer under den tidsperiod då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas enligt köpeavtalet.

3. Medlemsstaterna får behålla eller införa längre tidsfrister än de som avses i punkterna 1 och 2.

4. Om de avhjälpande åtgärder som fastställs i artikel 13 enligt nationell rätt också är föremål för en preskriptionsfrist, ska medlemsstaterna säkerställa att den preskriptionsfristen gör det möjligt för konsumenten att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder i enlighet med artikel 13 vid bristande avtalsenlighet för vilken säljaren är ansvarig i enlighet med punkterna 1 och 2 i den här artikeln och som framkommer inom den tidsperiod som anges i de punkterna.

5. Medlemsstaterna får, utan hinder av punkterna 1 och 2 i denna artikel, endast behålla eller införa en preskriptionsfrist för de avhjälpande åtgärder som föreskrivs i artikel 13. Medlemsstaterna ska säkerställa att den preskriptionsfristen gör det möjligt för konsumenten att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder i enlighet med artikel 13 vid bristande avtalsenlighet för vilken säljaren är ansvarig i enlighet med punkterna 1 och 2 i den här artikeln och som framkommer under den tidsperiod som avses i de punkterna.

6. När det gäller begagnade varor får medlemsstaterna föreskriva att säljaren och konsumenten kan enas om avtalsvillkor eller överenskommelser med en kortare ansvarsperiod eller preskriptionsfrist än de som avses i punkterna 1, 2 och 5, förutsatt att den kortare perioden inte är kortare än ett år.

Artikel 11

Bevisbörda

1. Varje brist på avtalsenlighet som framkommer inom ett år från den tidpunkt då varorna levererades ska presumeras ha förelegat vid den tidpunkt då varorna levererades, om inte motsatsen bevisas eller såvida inte denna presumtion är oförenlig med varornas karaktär eller den bristande avtalsenlighetens natur. Denna punkt ska även gälla varor med digitala delar.

2. I stället för den ettårsperiod som föreskrivs i punkt 1 får medlemsstaterna behålla eller införa en period av två år från och med den tidpunkt då varorna levererades.

3. När det gäller varor med digitala delar där köpeavtalet föreskriver kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en tidsperiod ska bevisbördan med avseende på om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten uppvisade avtalsenlighet inom den tidsperiod som avses i artikel 10.2 åligga säljaren vid bristande avtalsenlighet som framkommer inom den tidsperiod som avses i den artikeln.

Artikel 12

Skyldighet att anmäla

Medlemsstaterna får behålla eller införa bestämmelser om att konsumenten för att utnyttja sina rättigheter är skyldig att upplysa säljaren om bristande avtalsenlighet inom en tidsperiod på minst två månader från den dag då konsumenten upptäckte denna bristande avtalsenlighet.

Artikel 13

Avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet

1. Vid bristande avtalsenlighet ska konsumenten ha rätt att få varorna att återställas till avtalsenlighet eller att få ett proportionellt prisavdrag eller att häva avtalet på de villkor som anges i denna artikel.

2. För att få varorna att återställas till avtalsenlighet får konsumenten välja mellan reparation och utbyte, såvida inte den valda avhjälpande åtgärden skulle vara omöjlig eller, jämfört med den andra avhjälpande åtgärden, skulle orsaka säljaren oproportionella kostnader med hänsyn till de samlade omständigheterna, inbegripet

a) det värde varorna skulle haft om ingen bristande avtalsenlighet hade förelegat,

b) betydelsen av den bristande avtalsenligheten, och

c) huruvida det andra alternativet skulle kunna tillhandahållas utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

3. Säljaren får vägra att återställa varorna till avtalsenlighet om det inte går att reparera eller byta ut varorna eller om det skulle orsaka säljaren oproportionella kostnader, med beaktande av de samlade omständigheterna, inbegripet de som nämns i punkt 2 a och b.

4. Konsumenten ska ha rätt till antingen ett proportionellt prisavdrag i enlighet med artikel 15 eller till hävning av köpeavtalet i enlighet med artikel 16 i vart och ett av följande fall:

a) Om säljaren inte har avslutat reparationen eller utbytet eller, i tillämpliga fall, inte har avslutat reparationen eller utbytet i enlighet med artikel 14.2 och 14.3 eller om säljaren har vägrat att återställa varorna till avtalsenlighet i enlighet med punkt 3 i den här artikeln.

b) Om bristande avtalsenlighet framkommer trots att säljaren har försökt att återställa varan till avtalsenlighet.

c) Om den bristande avtalsenligheten är så allvarlig att det är motiverat att omedelbart sänka priset eller häva köpeavtalet.

d) Om säljaren har meddelat, eller det framgår klart av omständigheterna, att säljaren inte kommer att återställa varorna till avtalsenlighet inom skälig tid eller utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

5. Konsumenten ska inte ha rätt att häva avtalet om den bristande avtalsenligheten endast är ringa. Bevisbördan med avseende på om den bristande avtalsenligheten är ringa ska åligga säljaren.

6. Konsumenten ska ha rätt att hålla inne betalning av eventuella utestående delar av priset eller en del av det fram till dess att säljaren har fullgjort sina skyldigheter enligt detta direktiv. Medlemsstaterna får fastställa villkoren och formerna för hur konsumenten kan utöva rätten att hålla inne betalningen.

7. Medlemsstaterna får reglera huruvida och i vilken utsträckning konsumentens bidrag till den bristande avtalsenligheten påverkar konsumentens rätt till avhjälpande åtgärder.

Artikel 14

Reparation eller utbyte av varorna

1. En reparation eller ett utbyte ska utföras

a) kostnadsfritt,

b) inom skälig tid från den tidpunkt då konsumenten har informerat säljaren om den bristande avtalsenligheten, och

c) utan väsentlig olägenhet för konsumenten, med beaktande av varans natur och det ändamål för vilket konsumenten behövde varan.

2. Om den bristande avtalsenligheten avhjälps genom reparation eller utbyte av varorna ska konsumenten göra varorna tillgängliga för säljaren. Säljaren ska återta de utbytta varorna på säljarens bekostnad.

3. Om en reparation kräver avlägsnande av varor som installerats på ett sätt som är förenligt med deras natur och ändamål innan bristen på avtalsenlighet blev uppenbar eller om sådana varor ska ersättas, ska skyldigheten att reparera eller byta ut varorna inbegripa att säljaren avlägsnar de icke-avtalsenliga varorna och installerar utbytesvarorna eller de reparerade varorna, eller bär kostnaderna för det avlägsnandet och den installationen.

4. Konsumenten ska inte vara skyldig att betala för normal användning av de utbytta varorna under den tid som föregått bytet.

Artikel 15

Prisavdrag

Prisavdraget ska stå i proportion till minskningen av värdet på de varor som konsumenten har mottagit jämfört med det värde varorna skulle ha haft om de varit avtalsenliga.

Artikel 16

Hävning av köpeavtalet

1. Konsumenten ska utöva rätten att häva köpeavtalet genom ett uttalande till säljaren, där konsumenten ger uttryck för sitt beslut att häva köpeavtalet.

2. Om bristen på avtalsenlighet endast rör vissa av de varor som har levererats enligt köpeavtalet och det finns grund för hävning av köpeavtalet enligt artikel 13, får konsumenten häva köpeavtalet endast med avseende på dessa varor och eventuella andra varor som konsumenten har förvärvat tillsammans med de icke-avtalsenliga varorna om konsumenten inte rimligen kan förväntas godta att behålla endast de varor som uppvisar avtalsenlighet.

3. Om konsumenten häver ett köpeavtal i dess helhet, i enlighet med punkt 2, eller med avseende på vissa av de varor som levererats inom ramen för köpeavtalet ska

a) konsumenten återsända varorna till säljaren, på säljarens bekostnad, och

b) säljaren till konsumenten återbetala det erlagda priset för varorna vid mottagandet av varorna eller enligt bevis som tillhandahålls av konsumenten om att han eller hon har skickat tillbaka varorna.

Vid tillämpningen av denna punkt får medlemsstaterna fastställa formerna för återlämning och återbetalning.

Artikel 17

Garantier

1. En garanti ska vara bindande för garantigivaren enligt de villkor som fastställs i garantibeviset och den tillhörande reklam som var tillgänglig vid tidpunkten för eller före avtalets ingående. I enlighet med de villkor som anges i denna artikel, och utan att det påverkar tillämpningen av andra tillämpliga bestämmelser i unionslagstiftningen eller i nationell lagstiftning, ska tillverkaren, om en tillverkare erbjuder konsumenten en garanti för hållbarhet för vissa varor under en viss tidsperiod, vara direkt ansvarig gentemot konsumenten under hela garantiperioden för reparation eller utbyte av varorna i enlighet med artikel 14. Tillverkaren får erbjuda konsumenten mer gynnsamma villkor i garantibeviset för hållbarhet.

Om de villkor som fastställs i garantibeviset är mindre fördelaktiga för konsumenten än de villkor som fastställs i den tillhörande reklamen ska garantin vara bindande enligt de villkor som fastställs i reklamen rörande garantin, om inte den tillhörande reklamen rättades före avtalets ingående på samma sätt som, eller ett sätt som är jämförbart med, det på vilket den utarbetats på.

2. Garantibeviset ska tillhandahållas konsumenten på ett varaktigt medium senast vid tidpunkten för leveransen av varorna. Garantibeviset ska vara klart och begripligt formulerat. Det ska innehålla följande:

a) En klar redogörelse för att konsumenten enligt lag har rätt till avhjälpande åtgärder från säljarens sida kostnadsfritt vid bristande avtalsenlighet för varorna och att dessa åtgärder inte påverkas av garantin.

b) Garantigivarens namn och adress.

c) Det förfarande som konsumenten ska följa för att garantin ska genomföras.

d) Beteckningen på de varor för vilka garantin gäller.

e) Garantins villkor.

3. Underlåtenhet att uppfylla kraven i punkt 2 ska inte påverka garantins bindande karaktär för garantigivaren.

4. Medlemsstaterna får föreskriva regler om andra aspekter av garantier, som inte regleras i denna artikel, inbegripet regler om det eller de språk på vilka garantibeviset ska göras tillgängligt för konsumenten.

Artikel 18

Regressrätt

Om säljaren hålls ansvarig gentemot konsumenten på grund av bristande avtalsenlighet till följd av en handling eller en underlåtenhet, inbegripet underlåtenhet att tillhandahålla uppdateringar för varor med digitala delar i enlighet med artikel 7.3, av en person i tidigare led i transaktionskedjan, ska säljaren ha rätt att rikta regressanspråk mot den eller de ansvariga personerna i transaktionskedjan. Vilken person som säljaren har rätt att rikta anspråk mot samt relevanta åtgärder och villkor för utövandet av denna rätt ska fastställas i nationell rätt.

Artikel 19

Efterlevnadsåtgärder

1. Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv.

2. De medel som avses i punkt 1 ska omfatta bestämmelser varigenom ett eller flera av följande organ, i enlighet med vad som fastställs i nationell rätt, får väcka talan enligt nationell rätt inför domstol eller behöriga förvaltningsmyndigheter för att se till att de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv tillämpas:

a) Offentliga organ eller deras företrädare.

b) Konsumentorganisationer som har ett berättigat intresse av att skydda konsumenter.

c) Branschorganisationer som har ett berättigat intresse av att vidta åtgärder.

Artikel 20

Konsumentinformation

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att konsumenterna får tillgång till information om konsumenters rättigheter enligt detta direktiv och information om medel för att hävda dessa rättigheter.

Artikel 21

Tvingande natur

1. Om inte annat föreskrivs i detta direktiv ska varje avtal som, till konsumentens nackdel, utesluter tillämpningen av nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv, avviker från dem eller ändrar deras verkan innan konsumenten uppmärksammar säljaren på varornas bristande avtalsenlighet inte vara bindande för konsumenten.

2. Detta direktiv ska inte hindra säljaren från att erbjuda konsumenten avtalsvillkor som ger ett bättre skydd än vad som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 22

Ändringar av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG

1. I bilagan till förordning (EU) 2017/2394 ska punkt 3 ersättas med följande:

”3. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG (EUT L 136, 22.5.2019, s. 28).”

2. I bilaga I till direktiv 2009/22/EG ska punkt 7 ersättas med följande:

”7. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG (EUT L 136, 22.5.2019, s. 28).”

Artikel 23

Upphävande av direktiv 1999/44/EG

Direktiv 1999/44/EG upphävs med verkan från och med den 1 januari 2022.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilagan.

Artikel 24

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 1 juli 2021 anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med 1 januari 2022.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

2. Bestämmelserna i detta direktiv är inte tillämpliga på avtal som ingåtts före den 1 januari 2022.

Artikel 25

Översyn

Kommissionen ska senast den 12 juni 2024 se över tillämpningen av detta direktiv, inbegripet dess bestämmelser om avhjälpande åtgärder och bevisbörda – även med avseende på begagnade varor samt varor som säljs på offentlig auktion – och tillverkarens garanti för hållbarhet, och lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Rapporten ska i synnerhet innehålla en bedömning av om tillämpningen av detta direktiv och direktiv (EU) 2019/770 säkerställer en enhetlig och konsekvent ram för en korrekt fungerande inre marknad vad gäller tillhandahållande av digitalt innehåll, digitala tjänster och varor med digitala delar i enlighet med principer för unionens politik. Rapporten ska vid behov åtföljas av lagstiftningsförslag.

Artikel 26

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 22 ska dock tillämpas från och med den 1 januari 2022.

Artikel 27

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 maj 2019.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
A. TAJANI	G. CIAMBA
Ordförande	*Ordförande*

BILAGA

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 1999/44/EG	Detta direktiv
Artikel 1.1	Artikel 1
Artikel 1.2 a	Artikel 2.2
Artikel 1.2 b första strecksatsen	Artikel 3.4 b
Artikel 1.2 b andra och tredje strecksatsen	Artikel 2.5 a
Artikel 1.2 c	Artikel 2.3
Artikel 1.2 d	Artikel 2.4
Artikel 1.2 e	Artikel 2.12
Artikel 1.3	Artikel 2.15 och artikel 3.5 a
Artikel 1.4	Artikel 3.2
Artikel 2.1	Artikel 5
Artikel 2.2 a	Artikel 6 a och artikel 7.1 b
Artikel 2.2 b	Artikel 6 b
Artikel 2.2 c	Artikel 7.1 a
Artikel 2.2 d	Artikel 7.1 d
Artikel 2.3	Artikel 7.5
Artikel 2.4	Artikel 7.2
Artikel 2.5	Artikel 8
Artikel 3.1	Artikel 10.1
Artikel 3.2	Artikel 13.1
Artikel 3.3 första stycket	Artikel 13.2 och artikel 14.1 a
Artikel 3.3 andra stycket	Artikel 13.2
Artikel 3.3 tredje stycket	Artikel 14.1 b och c
Artikel 3.4	Artikel 2.14
Artikel 3.5	Artikel 13.4
Artikel 3.6	Artikel 13.5
Artikel 4	Artikel 18
Artikel 5.1	Artikel 10.1, 10.2, 10.3, 10.4 och 10.5
Artikel 5.2	Artikel 12
Artikel 5.3	Artikel 11
Artikel 6.1	Artikel 17.1

Direktiv 1999/44/EG	Detta direktiv
Artikel 6.2	Artikel 17.2
Artikel 6.3	Artikel 17.2
Artikel 6.4	Artikel 17.4
Artikel 6.5	Artikel 17.3
Artikel 7.1 första stycket	Artikel 21.1
Artikel 7.1 andra stycket	Artikel 10.6
Artikel 7.2	—
Artikel 8.1	Artikel 3.6 och 3.7
Artikel 8.2	Artikel 4
Artikel 9	Artiklarna 19 och 20
Artikel 10	Artikel 22
Artikel 11.1 första stycket	Artikel 24.1 första stycket
Artikel 11.1 andra stycket	Artikel 24.1 tredje stycket
Artikel 11.2	Artikel 24.1 fjärde stycket
Artikel 12	Artikel 25
Artikel 13	Artikel 26
Artikel 14	Artikel 27

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/770

av den 20 maj 2019

om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ([2]), och

av följande skäl:

(1) Den tillväxtpotential som finns i e-handeln i unionen har ännu inte utnyttjats till fullo. Strategin för en inre digital marknad i Europa tar på ett övergripande sätt upp de viktigaste hindren för utvecklingen av gränsöverskridande e-handel i unionen i syfte att frigöra denna potential. Åtgärder för att säkerställa bättre tillgång till digitalt innehåll och digitala tjänster, och underlätta för företagen att tillhandahålla digitalt innehåll och digitala tjänster, kan bidra till att ge unionens digitala ekonomi en skjuts och stimulera allmän tillväxt.

(2) Enligt artikel 26.1 och 26.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska unionen besluta om åtgärder i syfte att upprätta den inre marknaden eller säkerställa dess funktion, varvid den inre marknaden ska omfatta ett område utan inre gränser, där fri rörlighet för varor och tjänster säkerställs. Enligt artikel 169.1 och 169.2 a i EUF-fördraget ska unionen säkerställa en hög konsumentskyddsnivå genom åtgärder som beslutas enligt artikel 114 i EUF-fördraget inom ramen för förverkligandet av den inre marknaden. Detta direktiv syftar till att hitta rätt balans mellan att uppnå en hög konsumentskyddsnivå och att främja företagens konkurrenskraft, samtidigt som subsidiaritetsprincipen respekteras.

(3) Vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster bör harmoniseras, med utgångspunkt i en hög konsumentskyddsnivå, för att uppnå en verklig digital inre marknad, öka rättssäkerheten och minska transaktionskostnaderna, särskilt för små och medelstora företag.

(4) Företagen, särskilt små och medelstora företag, drabbas ofta av merkostnader till följd av skillnader mellan de tvingande nationella reglerna om konsumentavtal och oklarhet om vad som gäller när de erbjuder digitalt innehåll eller digitala tjänster över gränserna. Företagen drabbas också av kostnader för att anpassa sina avtal till särskilda tvingande regler för tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster som redan tillämpas i flera medlemsstater, och som leder till skillnader i tillämpningsområde och innehåll mellan de särskilda nationella regler som reglerar dessa avtal.

([1]) EUT C 264, 20.7.2016, s. 57.

([2]) Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 15 april 2019.

(5) Konsumenterna känner sig inte alltid trygga när de köper över gränserna, särskilt när det sker på nätet. En av de viktigaste orsakerna till konsumenternas bristande tillit är osäkerhet om vilka konsumenträttigheter som gäller och avsaknad av en tydlig avtalsrättslig ram för digitalt innehåll och digitala tjänster. Många konsumenter upplever problem när det gäller kvaliteten på eller tillgången till digitalt innehåll eller digitala tjänster. Det kan till exempel handla om att erhålla fel eller bristfälligt digitalt innehåll eller digitala tjänster, eller om att inte kunna komma åt det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i fråga. Resultatet blir att konsumenter drabbas antingen ekonomiskt eller på annat sätt.

(6) För att åtgärda dessa problem bör såväl företag som konsumenter kunna förlita sig på fullt harmoniserade avtalsrättigheter på vissa centrala områden rörande tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster runt om i unionen. En fullständig harmonisering av vissa huvudaspekter i lagstiftningen skulle leda till betydligt större rättssäkerhet för konsumenter och företag.

(7) Harmoniserade konsumentavtalsrättsliga regler i alla medlemsstater skulle göra det lättare för företag, särskilt små och medelstora företag, att tillhandahålla digitalt innehåll och digitala tjänster i hela unionen. De skulle ge företagen en stabil avtalsrättslig miljö när de erbjuder andra medlemsstater digitalt innehåll eller digitala tjänster. De skulle också förhindra den fragmentering av lagstiftningen som annars skulle uppstå när man inför ny nationell lagstiftning som specifikt reglerar digitalt innehåll och digitala tjänster.

(8) Konsumenterna bör gynnas av harmoniserade rättigheter för tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster som erbjuder en hög skyddsnivå. De bör omfattas av tydliga och tvingande rättigheter när de mottar eller får tillgång till digitalt innehåll eller digitala tjänster, oavsett varifrån i unionen. Att ha dessa rättigheter bör öka deras förtroende när det gäller att förvärva digitalt innehåll och digitala tjänster. Det bör också bidra till att minska de olägenheter som konsumenterna för närvarande drabbas av, eftersom det skulle finnas en uppsättning tydliga rättigheter som skulle göra det möjligt för dem att hantera problem de ställs inför i samband med digitalt innehåll eller digitala tjänster.

(9) Detta direktiv bör fullt ut harmonisera vissa viktiga regler som hittills inte varit föremål för reglering på unionsnivå eller nationell nivå.

(10) Detta direktiv bör ha ett klart och entydigt definierat tillämpningsområde och tillhandahålla tydliga materiella regler för det digitala innehåll och de digitala tjänster som ingår i dess tillämpningsområde. Både direktivets tillämpningsområde och dess materiella regler bör vara teknikneutrala och framtidssäkrade.

(11) Detta direktiv bör fastställa gemensamma regler om vissa krav rörande avtal mellan näringsidkare och konsumenter om tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst. I detta syfte bör regler om avtalsenlighet hos digitalt innehåll eller en digital tjänst, avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet eller uteblivet tillhandahållande och formerna för att vidta dessa åtgärder, samt om ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, harmoniseras fullt ut. Fullständigt harmoniserade regler om vissa väsentliga delar i konsumentavtalsrätten skulle underlätta för företag, särskilt små och medelstora företag, att erbjuda sina produkter i andra medlemsstater. Konsumenterna skulle dra nytta av ett starkt konsumentskydd och välfärdsvinster genom en fullständig harmonisering av de centrala reglerna. Medlemsstaterna har inom ramen för detta direktiv inte rätt att föreskriva ytterligare formella eller materiella krav. Medlemsstaterna bör till exempel inte föreskriva regler om omvänd bevisbörda som skiljer sig från de som föreskrivs i detta direktiv eller en skyldighet för konsumenten att underrätta näringsidkaren om bristande avtalsenlighet inom en viss period.

(12) Detta direktiv bör inte påverka nationell rätt i den mån de berörda frågorna inte regleras i detta direktiv, såsom nationella regler om avtals utformning, giltighet, ogiltighet eller verkningar eller det digitala innehållets eller den digitala tjänstens lagenlighet. Detta direktiv bör inte heller fastställa den rättsliga karaktären hos avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, och frågan om huruvida sådana avtal utgör till exempel köpeavtal, tjänsteavtal, hyresavtal eller fristående avtal bör överlåtas på nationell rätt. Detta direktiv bör inte heller påverka nationella regler som inte särskilt rör konsumentavtal och som fastställer särskilda avhjälpande åtgärder för vissa sorters fel som inte framkom vid avtalets ingående, nämligen nationella bestämmelser som kan föreskriva särskilda regler för näringsidkarens ansvar för dolda fel. Detta direktiv bör inte heller påverka nationell

lagstiftning som vid bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten föreskriver utomobligatoriska avhjälpande åtgärder för konsumenten mot personer i tidigare led i transaktionskedjan, eller andra personer som fullgör dessa personers skyldigheter.

(13) Det står även medlemsstaterna fritt att till exempel reglera konsumenters ersättningsanspråk gentemot en annan tredje part än en näringsidkare som tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, såsom utvecklare, som inte samtidigt är näringsidkare enligt detta direktiv.

(14) Det bör även stå medlemsstaterna fritt att till exempel reglera följderna av underlåtenhet att tillhandahålla, eller av bristande avtalsenlighet hos, det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, om en sådan underlåtenhet avseende tillhandahållandet respektive bristande avtalsenlighet beror på ett hinder som ligger utanför näringsidkarens kontroll och om näringsidkaren inte kan förväntas kringgå eller övervinna hindret eller dess verkningar, såsom i fall av force majeure.

(15) Det bör även stå medlemsstaterna fritt att till exempel reglera parternas rättigheter att avstå från att helt eller delvis fullgöra sina skyldigheter innan motparten fullgör sina skyldigheter. Medlemsstaterna bör till exempel ha rätt att reglera huruvida en konsument vid bristande avtalsenlighet ska ha rätt att hålla inne med betalningen av priset eller delar av det tills näringsidkaren har återställt det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet, eller huruvida näringsidkaren ska ha rätt att hålla inne med ersättning till konsumenten vid uppsägning av avtalet tills konsumenten fullgör den skyldighet som föreskrivs i detta direktiv att återlämna det fysiska mediet till näringsidkaren.

(16) Det bör även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att utvidga tillämpningen av reglerna i detta direktiv till avtal som är undantagna från detta direktivs tillämpningsområde eller att på annat sätt reglera sådana avtal. Det bör till exempel även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att utvidga konsumentskyddet enligt detta direktiv så att det även kommer att omfatta fysiska personer eller juridiska personer som inte är konsumenter i den mening som avses i detta direktiv, såsom icke-statliga organisationer, nystartade företag eller små och medelstora företag.

(17) Definitionen av begreppet konsument bör omfatta fysiska personer som agerar för ändamål som faller utanför den egna handels-, företags-, hantverks- eller yrkesverksamheten. Det bör emellertid även fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att, i fall av avtal med dubbla syften, där ett avtal ingås för syften som delvis faller inom och delvis faller utanför personens egen näringsverksamhet och där näringssyftet är så begränsat att det inte dominerar avtalets övergripande sammanhang, avgöra huruvida och på vilka villkor den personen även bör betraktas som konsument.

(18) Detta direktiv bör tillämpas på varje avtal genom vilket näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla digitalt innehåll eller en digital tjänst till konsumenten. Plattformsleverantörer kan anses vara näringsidkare inom ramen för detta direktiv om de agerar för syften som rör deras egen företagsverksamhet och i egenskap av konsumentens direkta avtalspart för tillhandahållandet av digitalt innehåll eller en digital tjänst. Det bör fortsättningsvis stå medlemsstaterna fritt att utvidga tillämpningen av detta direktiv till att omfatta plattformsleverantörer som inte uppfyller kraven för att anses vara näringsidkare enligt detta direktiv.

(19) Direktivet bör ta upp problem rörande olika kategorier av digitalt innehåll och digitala tjänster och tillhandahållande av dessa. För att sörja för en snabb teknisk utveckling och bibehålla den framtidssäkrade karaktären hos begreppet digitalt innehåll eller digital tjänst bör detta direktiv omfatta bland annat datorprogram, applikationer, videofiler, ljudfiler, musikfiler, digitala spel, e-böcker eller andra e-publikationer och även digitala tjänster som möjliggör skapande, behandling eller lagring av samt tillgång till data i digital form, inbegripet hyrprogram såsom video- och ljuddelning och annan fillagring, ordbehandling eller spel som erbjuds i molnbaserad datortjänstmiljö och sociala medier. Eftersom det finns många olika sätt att tillhandahålla digitalt innehåll och digitala tjänster, exempelvis överföring via ett fysiskt medium, nedladdning via egen utrustning, strömmande via nätet, tillgång till lagringskapacitet för digitalt innehåll eller möjlighet att använda sociala medier, bör detta direktiv vara tillämpligt oavsett vilket medium som används för överföringen av, eller för att ge tillgång till, det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Detta direktiv bör dock inte vara tillämpligt på internetanslutningstjänster.

(20) Detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 ([3]) bör komplettera varandra. Medan detta direktiv fastställer regler om vissa krav rörande avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, fastställs i direktiv (EU) 2019/771 regler om vissa krav rörande avtal om försäljning av varor. För att tillgodose konsumenternas förväntningar och säkerställa ett tydligt och enkelt regelverk för näringsidkare som tillhandahåller digitalt innehåll bör detta direktiv följaktligen även vara tillämpligt på digitalt innehåll som tillhandahålls på ett fysiskt medium, såsom dvd-skivor, cd-skivor, USB-minnen och minneskort, och på det fysiska mediet i sig, förutsatt att det fysiska mediet uteslutande fungerar som bärare av digitalt innehåll. I stället för bestämmelserna i detta direktiv om näringsidkarens skyldighet i fråga om tillhandahållande och om avhjälpande åtgärder för konsumenten vid uteblivet tillhandahållande bör emellertid bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU ([4]) om skyldigheter med anknytning till varornas leverans och avhjälpande åtgärder vid utebliven leverans tillämpas. Dessutom bör bestämmelserna i direktiv 2011/83/EU om till exempel ångerrätt och arten av det avtal enligt vilket varorna levereras, också fortsätta att tillämpas på sådana fysiska medier och det digitala innehåll som tillhandahålls på dem. Detta direktiv påverkar inte heller den spridningsrätt som gäller för dessa varor enligt upphovsrättslagstiftningen.

(21) Direktiv (EU) 2019/771 bör tillämpas på avtal om försäljning av varor, inklusive varor med digitala delar. Begreppet varor med digitala delar bör avse varor som är integrerade eller sammankopplade med digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle göra att varorna inte fungerar. Digitalt innehåll eller en digital tjänst som är integrerade eller sammankopplats med varor på detta sätt bör omfattas av tillämpningsområdet för direktiv (EU) 2019/771 om innehållet eller tjänsten tillhandahålls med varorna enligt ett köpeavtal avseende de varorna. Huruvida tillhandahållandet av integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll eller en integrerad eller sammankopplad digital tjänst utgör en del av köpeavtalet med säljaren, bör bero på innehållet i detta avtal. Detta bör omfatta integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll eller integrerade eller sammankopplade digitala tjänster vars tillhandahållande uttryckligen krävs enligt avtalet. Det bör även omfatta de köpeavtal som kan anses omfatta tillhandahållandet av specifikt digitalt innehåll eller en specifik digital tjänst eftersom det är normalt för varor av samma typ och konsumenten rimligen kunde förvänta sig det med hänsyn till varornas art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av säljaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan, inbegripet tillverkaren. Om till exempel en smart-tv enligt reklamen inbegriper en särskild videoapplikation, anses den videoapplikationen ingå i köpeavtalet. Detta bör gälla oavsett om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har förinstallerats i själva varan eller måste laddas ned senare på en annan enhet och endast sammankopplas med varan.

En smarttelefon kan exempelvis levereras med en standardiserad förinstallerad applikation som tillhandahålls enligt köpeavtalet, såsom en applikation för väckarklocka eller en kameraapplikation. Ett annat möjligt exempel kan vara en smartklocka. I det fallet skulle själva klockan anses utgöra varan med digitala delar, som kan fungera endast med en applikation som tillhandahålls enligt köpeavtalet men som måste laddas ned av konsumenten till en smarttelefon; i så fall skulle applikationen vara den sammankopplade digitala delen. Detta bör även gälla om det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten inte tillhandahålls av säljaren själv, utan enligt köpeavtalet tillhandahålls av en tredje part. För att undvika osäkerhet hos både näringsidkare och konsumenter bör direktiv (EU) 2019/771 tillämpas om tvivel råder huruvida tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utgör en del av köpeavtalet. Vidare bör ett konstaterande av bilaterala avtalsmässiga förbindelser mellan säljare och konsument, som tillhandahållandet av det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten utgör en del av, inte påverkas av det faktum att konsumenten ska ge sitt samtycke till ett licensavtal med en tredje part för att kunna utnyttja det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

(22) Om frånvaron av det integrerade eller sammankopplade digitala innehållet eller den integrerade eller sammankopplade digitala tjänsten däremot inte gör att varorna inte fungerar eller om konsumenten ingår ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst som inte utgör en del av ett köpeavtal avseende varor med digitala delar, bör det avtalet anses vara separat i förhållande till avtalet om försäljning av varor, även om säljaren fungerar som mellanhand i detta andra avtal med tredjepartsnäringsidkaren, och skulle kunna omfattas av detta direktiv. Om konsumenten t.ex. laddar ned en spelapplikation från en appbutik till en

([3]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 (se sidan 28 i detta nummer av EUT).

([4]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

smarttelefon är avtalet om tillhandahållande av spelapplikationen separat från avtalet om försäljning av själva smarttelefonen. Direktiv (EU) 2019/771 bör därför endast gälla det köpeavtal som avser smarttelefonen, medan tillhandahållandet av spelapplikationen skulle kunna omfattas av det här direktivet om villkoren i det här direktivet är uppfyllda. Ett annat exempel skulle vara vid en uttrycklig överenskommelse om att konsumenten köper en smarttelefon utan något specifikt operativsystem och konsumenten därefter ingår ett avtal om att en tredje part ska tillhandahålla ett operativsystem. I ett sådant fall skulle tillhandahållandet av det separatinköpta operativsystemet inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv (EU) 2019/771, men skulle kunna omfattas av det här direktivets tillämpningsområde, om villkoren i det här direktivet är uppfyllda.

(23) Digitala värderepresentationer såsom elektroniska kuponger eller e-kuponger används av konsumenter för att betala för olika varor eller tjänster på den digitala inre marknaden. Sådana digitala värderepresentationer blir allt viktigare i samband med tillhandahållandet av digitalt innehåll eller en digital tjänst och bör därför betraktas som en betalningsmetod i den mening som avses i detta direktiv. Digitala värderepresentationer bör även anses inbegripa virtuella valutor i den mån de erkänns i nationell rätt. Differentiering beroende på betalningsmetod skulle kunna vara en orsak till diskriminering och utgöra ett omotiverat incitament för företag att övergå till att tillhandahålla digitalt innehåll eller en digital tjänst i utbyte mot digitala värderepresentationer. Eftersom digitala värderepresentationer inte har någon annan funktion än att användas som betalningsmetod bör de i sig emellertid inte betraktas som digitalt innehåll eller en digital tjänst i den mening som avses i detta direktiv.

(24) Digitalt innehåll och digitala tjänster tillhandahålls ofta i sammanhang där konsumenten inte betalar ett pris utan i stället tillhandahåller näringsidkaren personuppgifter. Sådana affärsmodeller används i olika former på en betydande del av marknaden. Det är viktigt att till fullo erkänna att skyddet av personuppgifter är en grundläggande rättighet och att personuppgifter därför inte kan betraktas som en vara, och detta direktiv bör säkerställa att konsumenterna inom ramen för sådana affärsmodeller har rätt till avtalsenliga avhjälpande åtgärder. Detta direktiv bör därför tillämpas på avtal där näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla digitalt innehåll eller en digital tjänst till konsumenten, och konsumenten tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla personuppgifter. Personuppgifterna skulle kunna tillhandahållas näringsidkaren antingen vid den tidpunkt då avtalet ingås eller vid en senare tidpunkt, till exempel när konsumenten ger samtycke till att näringsidkaren använder personuppgifter som konsumenten kan komma att ladda upp eller skapa med användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Unionsrätten om skydd av personuppgifter innehåller en uttömmande förteckning över rättsliga grunder för laglig behandling av personuppgifter. Detta direktiv bör tillämpas på varje avtal där konsumenten tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla näringsidkaren personuppgifter. Exempelvis bör detta direktiv tillämpas på fall där konsumenten registrerar ett konto på sociala medier och tillhandahåller namn och e-postadress som används för andra syften än att enbart tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller annat än att uppfylla rättsliga krav. Det bör också tillämpas i fall där konsumenten lämnar sitt samtycke till att allt material som utgör personuppgifter, såsom fotografier eller inlägg som konsumenten laddar upp, kommer att kunna behandlas av näringsidkaren i marknadsföringssyfte. Det bör emellertid stå medlemsstaterna fritt att avgöra huruvida villkoren för avtals utformning, befintlighet och giltighet är uppfyllda enligt nationell rätt.

(25) När digitalt innehåll och digitala tjänster inte tillhandahålls mot ett pris bör detta direktiv inte vara tillämpligt på situationer där näringsidkaren samlar in personuppgifter endast för att tillhandahålla digitalt innehåll eller en digital tjänst, eller enbart för att uppfylla rättsliga krav. Sådana situationer kan till exempel inbegripa fall där registrering av konsumenten är ett krav av säkerhets- och identifieringsskäl enligt tillämplig lagstiftning. Detta direktiv bör inte heller tillämpas på situationer där näringsidkaren endast samlar in metadata såsom information om konsumentens enhet eller webbhistorik, utom när denna situation betraktas som ett avtal enligt nationell rätt. Det bör inte heller tillämpas på situationer där konsumenten, utan att ha ingått ett avtal med en näringsidkare, exponeras för reklam uteslutande i syfte att få tillgång till digitalt innehåll eller en digital tjänst. Det bör dock stå medlemsstaterna fritt att utvidga tillämpningen av detta direktiv till sådana situationer eller att på annat sätt reglera sådana situationer som är undantagna från tillämpningsområdet för detta direktiv.

(26) Detta direktiv bör vara tillämpligt på avtal om utveckling av digitalt innehåll som skräddarsys för konsumentens specifika behov, inklusive skräddarsydd programvara. Detta direktiv bör också vara tillämpligt på tillhandahållande av elektroniska filer som krävs vid visuell modellering i samband med 3D-utskrift av varor, i den mån dessa filer omfattas av definitionen av digitalt innehåll eller digitala tjänster i den mening som avses i detta direktiv. Detta direktiv bör dock inte reglera vare sig rättigheter eller skyldigheter med anknytning till varor som har tillverkats med användning av 3D-skrivarteknik.

(27) Eftersom detta direktiv bör vara tillämpligt på avtal som avser tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst till konsumenten bör det inte vara tillämpligt på situationer där det huvudsakliga föremålet för avtalet är tillhandahållande av professionella tjänster såsom översättningstjänster, arkitekttjänster, juridiska tjänster eller andra yrkesmässiga rådgivningstjänster, som ofta utförs personligen av näringsidkaren, oberoende av om näringsidkaren använder sig av digitala medel för att framställa resultatet av tjänsten eller leverera eller överföra detta till konsumenten. Det bör inte heller vara tillämpligt på offentliga tjänster såsom tjänster i samband med social trygghet eller offentliga register där de digitala medlen används enbart för att överföra eller kommunicera tjänsten till konsumenten. Direktivet bör inte heller vara tillämpligt på officiella handlingar och andra notariella åtgärder, oavsett om de utförs, registreras, återges eller överförs med hjälp av digitala medel.

(28) Marknaden för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, som inte ansluter till allmänt tilldelade nummerresurser, utvecklas snabbt. Under de senaste åren har framväxten av nya digitala tjänster som möjliggör interpersonell kommunikation via internet, t.ex. webbaserad e-post och meddelandetjänster via internet, lett till att fler konsumenter använt sådana tjänster. Av dessa skäl är det nödvändigt att tillhandahålla ett effektivt konsumentskydd med avseende på dessa tjänster. Detta direktiv bör därför vara tillämpligt även på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

(29) Detta direktiv bör inte tillämpas på hälso- och sjukvård, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU ([5]). Att hälso- och sjukvård inte ingår i detta direktivs tillämpningsområde bör även gälla digitalt innehåll och digitala tjänster som utgör medicintekniska produkter, så som de definieras i rådets direktiv 93/42/EEG ([6]) eller 90/385/EEG ([7]) eller Europaparlamentets och rådets direktiv 98/79/EG ([8]), i fall där sådana medicintekniska produkter förskrivs eller tillhandahålls av hälso- och sjukvårdspersonal enligt definitionen i direktiv 2011/24/EU. Detta direktiv bör dock tillämpas på digitalt innehåll och digitala tjänster som utgör en medicinteknisk produkt, t.ex. hälsoapplikationer, som konsumenten kan erhålla utan att den förskrivs eller tillhandahålls av hälso- och sjukvårdspersonal.

(30) Unionsrätt om finansiella tjänster innehåller åtskilliga regler om konsumentskydd. Finansiella tjänster enligt definitionen i tillämplig rätt på det området, i synnerhet Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG ([9]), omfattar även digitalt innehåll och digitala tjänster som är knutna till eller ger tillträde till finansiella tjänster och omfattas därför av skyddet i unionslagsrätten om finansiella tjänster. Avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster som utgör en finansiell tjänst bör därför undantas från detta direktivs tillämpningsområde.

(31) Detta direktiv bör inte tillämpas på digitalt innehåll eller en digital tjänst som tillhandahålls en offentlig publik som en del av ett konstnärligt framförande eller annat evenemang, såsom en digital filmvisning eller en audiovisuell teaterföreställning. Detta direktiv bör emellertid tillämpas om digitalt innehåll eller en digital tjänst tillhandahålls en offentlig publik genom signalöverföring, såsom digitala televisionstjänster.

(32) Fri programvara med öppen källkod, där källkoden öppet delas och där användarna fritt kan tillgå, använda, ändra och på nytt distribuera programvaran eller ändrade versioner av den, kan bidra till forskning och innovation på marknaden för digitalt innehåll och digitala tjänster. För att undvika att det uppstår hinder för en sådan marknadsutveckling bör detta direktiv inte heller tillämpas på fri programvara med öppen källkod, förutsatt att den inte tillhandahålls mot ett pris och att konsumentens personuppgifter används uteslutande för att förbättra programvarans säkerhet, kompatibilitet eller driftskompatibilitet.

([5]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (EUT L 88, 4.4.2011, s. 45).

([6]) Rådets direktiv 93/42/EEG av den 14 juni 1993 om medicintekniska produkter (EGT L 169, 12.7.1993, s. 1).

([7]) Rådets direktiv 90/385/EEG av den 20 juni 1990 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om aktiva medicintekniska produkter för implantation (EGT L 189, 20.7.1990, s. 17).

([8]) Europaparlamentets och rådets direktiv 98/79/EG av den 27 oktober 1998 om medicintekniska produkter för in vitro-diagnostik (EGT L 331, 7.12.1998, s. 1).

([9]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (EGT L 271, 9.10.2002, s. 16).

(33) Digitalt innehåll och digitala tjänster kombineras ofta med tillhandahållande av varor eller andra tjänster och erbjuds konsumenten inom ett och samma avtal som omfattar ett paket av olika delar, såsom tillhandahållande av digital television och köp av elektronisk utrustning. I sådana fall innehåller avtalet mellan konsumenten och näringsidkaren inslag av ett avtal för tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster men även inslag av andra avtalstyper, såsom avtal om försäljning av varor eller tjänsteavtal. Detta direktiv bör tillämpas endast på de delar av det övergripande avtalet som består av tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. Övriga delar av avtalet bör regleras av de regler som gäller för dessa avtal enligt nationell lagstiftning eller, i förekommande fall, andra unionsrättsakter som reglerar en särskild sektor eller ett särskilt ämne. Likaså bör följder som uppsägningen av en del i ett paketavtal kan få för övriga delar av paketavtalet regleras i nationell rätt. För att säkerställa överensstämmelse med de sektorsspecifika bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 ([10]) som reglerar paketavtal när en näringsidkare erbjuder, i den mening som det direktivet, digitalt innehåll eller en digital tjänst i kombination med en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst eller en internetanslutningstjänst, bör dock bestämmelserna i det här direktivet om ändring av digitalt innehåll inte tillämpas på den del av paketet som gäller digitalt innehåll eller en digital tjänst. De relevanta bestämmelserna i direktiv (EU) 2018/1972 bör i stället tillämpas på paketets samtliga delar, inbegripet det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

(34) Detta direktivs bestämmelser om paketavtal bör tillämpas endast i fall där de olika delarna av paketet erbjuds av en och samma näringsidkare till en och samma konsument enligt ett enda avtal. Detta direktiv bör inte påverka nationell lagstiftning som reglerar villkoren enligt vilka ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster kan anses vara kopplat till, eller beroende av, ett annat avtal som konsumenten har ingått med samma eller en annan näringsidkare, de avhjälpande åtgärder som kan vidtas enligt respektive avtal eller de följder som uppsägningen av ett avtal skulle få för det andra avtalet.

(35) Den affärsmetod som innebär att erbjudanden om digitalt innehåll eller digitala tjänster kombineras med tillhandahållande av varor eller andra tjänster omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden ([11]). Sådana kombinationer är inte i sig förbjudna enligt direktiv 2005/29/EG. Det är emellertid förbjudet om det bedöms vara otillbörligt efter en prövning från fall till fall utifrån de kriterier som fastställs i det direktivet. Unionens konkurrensrätt gör det också möjligt att ta itu med metoder som inbegriper kopplingsförbehåll och paketförsäljning, när de påverkar konkurrenssituationen och skadar konsumenterna.

(36) Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av annan unionsrätt som reglerar en viss sektor eller ett visst ämne, såsom telekommunikation, e-handel och konsumentskydd. Det bör inte heller påverka unionsrätten eller nationell rätt om upphovsrätt och närstående rättigheter, inbegripet portabilitet för innehållstjänster online.

(37) Utövande av verksamheter som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde kan inbegripa behandling av personuppgifter. Unionslagstiftningen tillhandahåller en övergripande ram för skyddet av personuppgifter. I synnerhet påverkar detta direktiv inte tillämpningen av bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ([12]) och direktiv 2002/58/EG ([13]). Den ramen gäller för alla personuppgifter som behandlas i samband med de avtal som omfattas av detta direktiv. Följaktligen bör personuppgifter samlas in eller behandlas på annat sätt endast i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG. Vid konflikt mellan detta direktiv och unionsrätten om skydd av personuppgifter bör den senare ha företräde.

([10]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).

([11]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 (direktiv om otillbörliga affärsmetoder) (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22).

([12]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

([13]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

(38) Detta direktiv bör inte reglera villkoren för laglig behandling av personuppgifter eftersom den frågan regleras, särskilt, genom förordning (EU) 2016/679. Det innebär att varje behandling av personuppgifter i samband med ett avtal som omfattas av detta direktiv är laglig endast om den är i överensstämmelse med bestämmelserna i förordning (EU) 2016/679 när det gäller de rättsliga grunderna för behandlingen av personuppgifter. Om behandlingen av personuppgifter grundar sig på samtycke, i synnerhet enligt artikel 6.1 a i förordning (EU) 2016/679, ska de särskilda bestämmelserna i den förordningen, inbegripet villkoren för att bedöma huruvida samtycket är frivilligt, tillämpas. Detta direktiv bör inte reglera samtyckets giltighet. Förordning (EU) 2016/679 innehåller också omfattande rättigheter när det gäller radering av uppgifter och dataportabilitet. Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av dessa rättigheter, som gäller för alla uppgifter som konsumenten tillhandahåller näringsidkaren eller som näringsidkaren samlar in i samband med avtal som omfattas av detta direktiv och när konsumenten har sagt upp avtalet i enlighet med detta direktiv.

(39) Rätten till radering och konsumentens rätt att återkalla sitt samtycke till behandling av personuppgifter bör vara fullt ut tillämpliga även i samband med de avtal som omfattas av detta direktiv. Konsumentens rätt att säga upp avtalet i enlighet med detta direktiv bör inte påverka konsumentens rätt enligt förordning (EU) 2016/679 att återkalla sitt samtycke till behandling av vederbörandes personuppgifter.

(40) Detta direktiv bör inte reglera följderna för de avtal som omfattas av detta direktiv om konsumenten återkallar sitt samtycke till behandling av konsumentens personuppgifter. Sådana följder bör förbli en fråga för nationell rätt.

(41) Det finns olika metoder för näringsidkaren att tillhandahålla konsumenter digitalt innehåll eller digitala tjänster. Det är lämpligt att fastställa enkla och tydliga regler när det gäller formerna och tidpunkten för fullgörande av den skyldigheten att tillhandahålla, vilket är den huvudsakliga avtalsförpliktelsen för näringsidkaren genom att denne ger konsumenten tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller en digital tjänst. Det digitala innehållet eller den digitala tjänsten bör anses ha tillgängliggjorts eller åtkomliggjorts för konsumenten när det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, eller något lämpligt sätt att få tillgång till eller ladda ned innehållet respektive tjänsten, har nått konsumentens sfär och inga ytterligare åtgärder krävs av näringsidkaren för att göra det möjligt för konsumenten att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med avtalet. Med hänsyn till att näringsidkaren i princip inte ansvarar för handlingar eller underlåtenheter från en tredje part som driver en fysisk eller virtuell funktion, till exempel en elektronisk plattform eller en molnlagringsfunktion, som konsumenten väljer för att motta eller lagra det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, bör det vara tillräckligt att näringsidkaren tillhandahåller denna tredje part det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Konsumenten kan emellertid inte anses ha valt den fysiska eller virtuella funktionen om denna funktion är under näringsidkarens kontroll eller har ett avtalsmässigt band till näringsidkaren, eller om konsumenten har valt denna fysiska eller virtuella funktion för att motta det digitala innehållet eller den digitala tjänsten men det var det enda alternativ som erbjöds av näringsidkaren för att motta eller få tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Om konsumenten inte kan anses ha valt den fysiska eller virtuella funktionen bör näringsidkaren inte anses ha uppfyllt skyldigheten att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls den fysiska eller virtuella funktionen men konsumenten inte kan motta eller få tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med detta direktiv. I sådana fall bör konsumenten ha tillgång till samma avhjälpande åtgärder som skulle vara tillämpliga om näringsidkaren hade underlåtit att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Med beaktande av tidpunkten för tillhandahållandet bör det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, i enlighet med marknadspraxis och tekniska möjligheter och i syfte att ge en viss flexibilitet, tillhandahållas utan onödigt dröjsmål, såvida inte parterna beslutar något annat till förmån för andra leveransmodeller.

(42) Det digitala innehållet eller den digitala tjänsten bör överensstämma med de krav som näringsidkaren och konsumenten har kommit överens om i avtalet. Innehållet respektive tjänsten bör särskilt överensstämma med den beskrivning, den kvantitet, till exempel det antal musikfiler som kan nås, den kvalitet, till exempel bildupplösningen, det språk och den version som överenskommits i avtalet, och bör även ha de egenskaper som krävs enligt avtalet med avseende på säkerhet, funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet m.m. Kraven i avtalet bör omfatta de krav som härrör från den förhandsinformation som ska ges innan avtalet ingås, som i enlighet med direktiv 2011/83/EU utgör en integrerad del av avtalet. Dessa krav skulle också kunna anges i ett servicenivåavtal, om den typen av avtal enligt tillämplig nationell rätt utgör en del av avtalsförhållandet mellan konsumenten och näringsidkaren.

(43) Begreppet funktionalitet bör anses avse de sätt på vilka digitalt innehåll eller en digital tjänst kan användas. Exempelvis kan avsaknaden eller förekomsten av tekniska begränsningar, till exempel skydd i form av förvaltning av digitala rättigheter eller regionkodning, kunna påverka möjligheten för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten att upprätthålla alla sina funktioner på avsett vis. Begreppet driftskompatibilitet avser huruvida och i vilken utsträckning digitalt innehåll eller en digital tjänst kan fungera med hårdvara eller programvara som skiljer sig från den med vilken digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt används. Framgångsrik funktion skulle exempelvis vara förmågan hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten att utbyta information med sådan annan programvara eller hårdvara och att använda den information som utbyts.

(44) Eftersom digitalt innehåll och digitala tjänster ständigt utvecklas kan näringsidkarna komma överens med konsumenterna om att tillhandahålla uppdateringar och funktioner allteftersom de blir tillgängliga. Det digitala innehållets och de digitala tjänsternas avtalsenlighet bör därför också bedömas med hänsyn till om innehållet eller tjänsterna har uppdaterats på det sätt som anges i avtalet. Underlåtenhet att tillhandahålla uppdateringar enligt avtalet bör anses utgöra bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Dessutom bör felaktiga eller ofullständiga uppdateringar också anses utgöra bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, eftersom det skulle innebära att dessa uppdateringar inte genomförts på det sätt som anges i avtalet.

(45) För att avtalsenlighet ska föreligga och för att säkerställa att konsumenterna inte berövas sina rättigheter, till exempel när avtalet fastställer mycket låga krav, bör det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte bara uppfylla de subjektiva kraven på avtalsenlighet utan dessutom uppfylla de objektiva kraven på avtalsenlighet som anges i detta direktiv. Avtalsenligheten bör bedömas med hänsyn till bl.a. det ändamål för vilket digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt skulle användas. Innehållet respektive tjänsten bör även besitta de kvaliteter och egenskaper som är normala för digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med tanke på det digitala innehållets eller den digitala tjänstens karaktär, och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden som gjorts om det digitala innehållets eller den digitala tjänstens specifika egenskaper av eller på uppdrag av näringsidkaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan.

(46) Skäligheten när det gäller hänvisningar i detta direktiv till vad en person rimligen kan förvänta sig bör bedömas objektivt, med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens natur och ändamål, omständigheterna i fallet och de berörda parternas bruk och sedvänjor. I synnerhet bör vad som anses vara skälig tidsåtgång för att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet bedömas objektivt, med hänsyn till den bristande avtalsenlighetens natur.

(47) Under den tidsperiod som konsumenten rimligen kan förvänta sig bör näringsidkaren tillhandahålla konsumenten uppdateringar, inbegripet säkerhetsuppdateringar, för att upprätthålla avtalsenligheten och säkerheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Till exempel när det gäller digitalt innehåll eller digitala tjänster vars syfte är tidsbegränsat bör skyldigheten att tillhandahålla uppdateringar begränsas till samma tidsperiod, medan den period under vilken uppdateringar ska tillhandahållas konsumenten för andra typer av digitalt innehåll eller digitala tjänster kan motsvara ansvarsperioden för bristande avtalsenlighet eller sträcka sig längre än den perioden, vilket kan vara fallet särskilt när det gäller säkerhetsuppdateringar. Konsumenten bör fritt kunna välja att installera eller inte installera sådana uppdateringar. En konsument som beslutar att inte installera uppdateringarna bör dock inte förvänta sig upprätthållen avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren bör informera konsumenten om att konsumentens beslut att inte installera uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla det digitala innehållets eller den digitala tjänstens avtalsenlighet, inbegripet säkerhetsuppdateringar, kommer att påverka näringsidkarens avtalsenlighetsansvar för de egenskaper hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten vars avtalsenlighet de relevanta uppdateringarna är avsedda att upprätthålla. Detta direktiv bör inte påverka skyldigheter att tillhandahålla säkerhetsuppdateringar enligt unionsrätten eller nationell rätt.

(48) Förordning (EU) 2016/679 eller annan unionsrätt om uppgiftsskydd bör tillämpas fullt ut på behandling av personuppgifter i samband med avtal som omfattas av detta direktiv. Vidare bör detta direktiv inte påverka de rättigheter, skyldigheter och utomobligatoriska rättsmedel som föreskrivs i förordning (EU) 2016/679. Omständigheter som leder till bristande överensstämmelse med kraven i förordning (EU) 2016/679, inklusive grundläggande principer såsom kraven på uppgiftsminimering, inbyggt uppgiftsskydd och uppgiftsskydd som standard, kan, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, också anses utgöra bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten med subjektiva eller objektiva krav på avtalsenlighet enligt detta

direktiv. Ett exempel kan vara fall där en näringsidkare uttryckligen påtar sig en förpliktelse i avtalet, eller om avtalet kan tolkas på det sättet, vilket också är kopplat till näringsidkarens skyldigheter enligt förordning (EU) 2016/679. I det fallet kan ett sådant avtalsenligt åtagande bli en del av de subjektiva kraven på avtalsenlighet. Ett andra exempel kan vara om bristande överensstämmelse med skyldigheterna enligt förordning (EU) 2016/679 samtidigt kan medföra att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte uppvisar lämplighet för det avsedda ändamålet och därför ger upphov till bristande avtalsenlighet avseende det objektiva kravet på avtalsenlighet, vilket innebär att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska uppvisa lämplighet för de ändamål för vilka digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt skulle användas.

Detta skulle exempelvis vara fallet om näringsidkaren för krypteringsprogramvaror underlåter att genomföra lämpliga åtgärder enligt kraven i förordning (EU) 2016/679 för att säkerställa att personuppgifter beroende på utformningen inte lämnas ut till obehöriga mottagare, vilket gör att krypteringsprogramvaran inte är lämplig för det avsedda ändamålet, dvs. en säker överföring av uppgifter från konsumenten till den avsedda mottagaren. Slutligen kan det finnas fall där näringsidkarens bristande fullgörande av sina skyldigheter enligt förordning (EU) 2016/679 också kan utgöra bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten med det objektiva krav på avtalsenlighet som innebär att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska ha de egenskaper som är normala för digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig. Om en näringsidkare för en näthandelsapplikation till exempel underlåter att vidta de åtgärder som föreskrivs i förordning (EU) 2016/679 för att uppnå säker behandling av konsumentens personuppgifter, och konsumentens kreditkortsuppgifter till följd av detta exponeras för sabotageprogram eller spionprogram, skulle den underlåtenheten också kunna utgöra bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i den mening som avses i detta direktiv, eftersom konsumenten rimligen skulle förvänta sig att en sådan tillämpning normalt skulle ha egenskaper som förhindrade utlämnande av betalningsuppgifter. Om de omständigheter som leder till bristande överensstämmelse med kraven i förordning (EU) 2016/679 också innebär bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten avseende subjektiva eller objektiva krav på avtalsenlighet enligt detta direktiv, bör konsumenten ha rätt till de avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som föreskrivs i detta direktiv, såvida inte avtalet redan är ogiltigt eller kan förklaras ogiltigt enligt nationell rätt.

(49) För att säkerställa tillräcklig flexibilitet bör det vara möjligt för parterna att avvika från de objektiva kraven på avtalsenlighet. En sådan avvikelse bör vara möjlig endast om konsumenten blev särskilt informerad om den och om konsumenten godtar den separat från andra uttalanden eller överenskommelser och genom en aktiv och otvetydig handling. Båda villkoren kan uppfyllas exempelvis genom att konsumenten kryssar i en ruta eller trycker på en knapp eller aktiverar en liknande funktion.

(50) Vid tillämpning av reglerna i detta direktiv bör näringsidkare använda standarder, öppna tekniska specifikationer, god praxis och uppförandekoder, bland annat med avseende på det maskinläsbara dataformat som vanligen används för att hämta annat innehåll än personuppgifter vilket tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, och bland annat i fråga om säkerhet för informationssystem och digitala miljöer, oavsett om det har fastställts på internationell nivå, på unionsnivå eller på specifik branschnivå. I detta sammanhang kan kommissionen uppmana branschorganisationer och andra representativa organisationer att utarbeta internationella standarder och unionsstandarder och ta fram en uppförandekod som skulle kunna fungera som stöd för ett enhetligt genomförande av detta direktiv.

(51) Många typer av digitalt innehåll eller digitala tjänster tillhandahålls kontinuerligtunder en tidsperiod, exempelvis tillgång till molntjänster. Därför är det nödvändigt att säkerställa avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under hela avtalets löptid. Kortsiktiga avbrott i tillhandahållandet av digitalt innehåll eller digitala tjänster bör behandlas som fall av bristande avtalsenlighet om dessa avbrott är mer än försumbara eller om de är återkommande. Med hänsyn till den regelbundna förbättringen av digitalt innehåll och digitala tjänster, särskilt genom uppdateringar, bör den version av digitalt innehåll eller av en digital tjänst som tillhandahålls konsumenten vara den senaste som fanns tillgänglig vid tidpunkten för ingåendet av avtalet, såvida inte parterna kommit överens om något annat.

(52) För att fungera korrekt behöver det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna integreras korrekt i konsumentens hårdvaru- och programvarumiljö. Ett digitalt innehålls eller en digital tjänsts bristande avtalsenlighet som är en följd av en felaktig integration bör betraktas som att själva det digitala innehållet eller den digitala tjänsten brister i avtalsenlighet, om det integrerades av näringsidkaren eller under dennes kontroll, eller av konsumenten enligt näringsidkarens instruktioner för integration, och den felaktiga integrationen berodde på brister i de nödvändiga integrationsinstruktionerna, såsom ofullständighet eller bristande tydlighet som leder till att integrationsanvisningarna blir svåra att använda för genomsnittskonsumenten.

(53) Begränsningar av konsumentens användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med detta direktiv kan bero på begränsningar ålagda av innehavaren av de immateriella rättigheterna i enlighet med immaterialrätten. Sådana begränsningar kan uppstå till följd av ett licensavtal för slutanvändaren enligt vilket det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls konsumenten. Detta kan vara fallet om exempelvis en slutanvändares licensavtal förbjuder konsumenten att använda vissa inslag som rör funktionaliteten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. En sådan begränsning kan ge upphov till bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten avseende de objektiva krav på avtalsenlighet som fastställs i detta direktiv, om det rör sig om funktioner som vanligtvis förekommer i digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig. I sådana fall bör konsumenten kunna kräva de avhjälpande åtgärder som anges i detta direktiv för den bristande avtalsenligheten gentemot den näringsidkare som tillhandahållit det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren bör kunna undvika sådant ansvar endast genom att uppfylla villkoren för undantag från de objektiva kraven på avtalsenlighet enligt detta direktiv, det vill säga endast om näringsidkaren före ingåendet av avtalet uttryckligen informerar konsumenten om att en viss egenskap hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten avviker från de objektiva kraven på avtalsenlighet och konsumenten uttryckligen och separat har godtagit den avvikelsen.

(54) Rättsliga fel är en särskilt viktig fråga när det gäller digitalt innehåll eller digitala tjänster som omfattas av immateriella rättigheter. Begränsningar av konsumentens användning av det digitala innehållet eller en digital tjänst i enlighet med detta direktiv kan bero på en kränkning av en tredje parts rättigheter. En sådan kränkning kan i praktiken hindra konsumenten från att komma i åtnjutande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller vissa av dess funktioner, exempelvis när konsumenten inte får tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten över huvud taget eller inte lagligen kan göra detta. Detta kan bero på att den tredje parten med fog tvingar näringsidkaren att upphöra med att inkräkta på dessa rättigheter och att inte längre erbjuda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i fråga eller att konsumenten inte kan använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan att bryta mot lagen. I händelse av en kränkning av tredje parts rättigheter som leder till en begränsning som förhindrar eller begränsar användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med de subjektiva och objektiva kraven på avtalsenlighet, bör konsumenten ha rätt till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet, såvida inte nationell lagstiftning föreskriver att avtalet ska förklaras ogiltigt, eller att det ska upphävas, till exempel för överträdelse av lagstadgad äganderättsgaranti.

(55) Näringsidkaren bör vara ansvarig gentemot konsumenten vid bristande avtalsenlighet för digitalt innehåll eller digitala tjänster och för varje underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Eftersom digitalt innehåll och digitala tjänster kan tillhandahållas konsumenter genom ett eller flera enskilda tillhandahållanden eller kontinuerligt under en tidsperiod är det lämpligt att den relevanta tidpunkten med avseende på fastställande av det digitala innehållets eller den digitala tjänstens avtalsenlighet bestäms mot bakgrund av dessa olika typer av tillhandahållande.

(56) Digitalt innehåll eller digitala tjänster kan tillhandahållas konsumenter genom ett enskilt tillhandahållande, till exempel när konsumenter laddar ner en e-bok och lagrar den på sina personliga enheter. På samma sätt kan tillhandahållandet bestå av en rad sådana enskilda tillhandahållanden, till exempel när konsumenter får en länk för nedladdning av en ny e-bok varje vecka. Särskiljande för denna kategori av digitalt innehåll eller digitala tjänster är att konsumenterna därefter har möjlighet att få tillgång till och använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten på obestämd tid. I sådana fall bör det digitala innehållets eller den digitala tjänstens avtalsenlighet bedömas vid tidpunkten för tillhandahållandet, och näringsidkaren bör därför hållas ansvarig endast för en bristande avtalsenlighet som föreligger vid tidpunkten för det enskilda tillhandahållandet eller för varje enskilt tillhandahållande. För att säkerställa rättssäkerhet bör näringsidkare och konsumenter kunna förlita sig på en harmoniserad minimiperiod under vilken näringsidkaren bör hållas ansvarig för bristande avtalsenlighet. När det gäller avtal som föreskriver ett enskilt tillhandahållande eller en rad enskilda tillhandahållanden av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten bör medlemsstaterna säkerställa att näringsidkare är ansvarig i minst två år från tidpunkten för tillhandahållandet, om näringsidkaren enligt respektive nationell rätt är ansvarig endast för bristande avtalsenlighet som framkommer inom en tidsperiod efter tillhandahållandet.

(57) Digitalt innehåll eller digitala tjänster kan också tillhandahållas konsumenter kontinuerligt under en tidsperiod. Kontinuerligt tillhandahållande kan omfatta fall där näringsidkaren gör en digital tjänst tillgänglig för konsumenter under en viss eller en obestämd tidsperiod, till exempel ett tvåårigt avtal om molnlagring eller ett tillsvidaremedlemskap i en plattform för sociala medier. Särskiljande för denna kategori är att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten är tillgänglig eller åtkomlig för konsumenter endast under avtalets fastställda löptid eller så länge som tillsvidareavtalet är i kraft. Det är därför motiverat att näringsidkaren i sådana fall bör vara ansvarig endast för bristande avtalsenlighet som uppstår under den tidsperioden. Det bör inte nödvändigtvis krävas

långvarigt tillhandahållande för att det ska vara fråga om kontinuerligt tillhandahållande. När det rör sig om fall som strömmande via nätet av ett videoklipp bör detta betraktas som kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod, oavsett den audiovisuella filens faktiska längd. Fall där specifika delar av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten görs tillgängliga periodiskt eller vid flera tillfällen under avtalets fastställda löptid eller så länge som tillsvidareavtalet är i kraft bör också anses utgöra kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod, till exempel när det i avtalet föreskrivs att en kopia av ett antivirusprogram kan användas i ett år och kommer att uppdateras automatiskt första dagen i varje månad under denna period, eller att näringsidkaren kommer att tillhandahålla uppdateringar varje gång nya inslag i ett digitalt spel blir tillgängliga, och att konsumenterna har tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten endast under avtalets fastställda löptid eller så länge som tillsvidareavtalet är i kraft.

(58) Det bör stå medlemsstaterna fritt att reglera nationella preskriptionsfrister. Dessa preskriptionsfrister bör dock inte hindra konsumenterna från att åtnjuta sina rättigheter under hela den period då näringsidkaren är ansvarig för bristande avtalsenlighet. Även om detta direktiv därför inte bör innebära att de nationella preskriptionsfristerna harmoniseras, bör det ändå säkerställa att dessa frister gör det möjligt för konsumenterna att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som framkommer under den period under vilken näringsidkaren är ansvarig för bristande avtalsenlighet.

(59) På grund av den särskilda natur och stora komplexitet som kännetecknar digitalt innehåll och digitala tjänster samt näringsidkarens bättre kunskaper och tillgång till know-how, teknisk information och högteknologiskt stöd, har näringsidkaren sannolikt bättre förutsättningar än konsumenten att känna till varför det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna inte tillhandahålls eller inte är avtalsenliga. Näringsidkaren har sannolikt också bättre möjligheter att bedöma huruvida det uteblivna tillhandahållandet eller bristen på avtalsenlighet beror på att konsumentens digitala miljö är inkompatibel med de tekniska kraven för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Även om det ankommer på konsumenten att bevisa bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, bör konsumenten därför inte, i händelse av en tvist, behöva bevisa att den bristande avtalsenligheten förelåg vid tidpunkten för tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller, i händelse av kontinuerligt tillhandahållande, under avtalets löptid.

I stället bör det vara näringsidkarens uppgift att bevisa avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten vid den tidpunkten eller under den perioden. Den bevisbördan bör ligga på näringsidkaren vid bristande avtalsenlighet som framkommer inom ett år från tidpunkten för tillhandahållandet, om avtalet föreskriver ett enskilt tillhandahållande eller en rad enskilda tillhandahållanden, och under avtalets löptid, om avtalet föreskriver kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod. Om emellertid näringsidkaren visar att konsumentens digitala miljö är oförenlig med de tekniska kraven, som näringsidkaren på ett tydligt och begripligt sätt har informerat konsumenten om före ingåendet av avtalet, bör konsumenten ha bevisbördan för att den bristande avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten förelåg vid tidpunkten för tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten om avtalet föreskriver ett enskilt tillhandahållande eller en rad enskilda tillhandahållanden, eller, om avtalet föreskriver kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod, under avtalets löptid.

(60) Utan att det påverkar den grundläggande rätten till skydd för privatlivet, inklusive konfidentialitet vid kommunikation, och skyddet av konsumentens personuppgifter, bör konsumenten samarbeta med näringsidkaren för att näringsidkaren ska kunna kontrollera huruvida orsaken till den bristande avtalsenligheten var konsumentens digitala miljö, med användning av de tekniska medel som är tillgängliga och som är minst ingripande för konsumenten. Detta kan ofta ske genom att näringsidkaren till exempel förses med automatiskt genererade tillbudsrapporter, eller med uppgifter om konsumentens internetuppkoppling. Endast i vederbörligen motiverade undantagsfall, där man efter att ha prövat alla andra metoder inte finner någon annan utväg, kan konsumenter behöva bevilja virtuell tillgång till sin digitala miljö. Om konsumenten inte samarbetar med näringsidkaren och om konsumenten har underrättats om konsekvenserna av att inte samarbeta, bör det emellertid åligga konsumenten att bevisa inte bara den bristande avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, utan också att det inte förelåg avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten vid tidpunkten för tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten om avtalet föreskriver ett enskilt tillhandahållande eller en rad enskilda tillhandahållanden eller, om avtalet föreskriver kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod, under avtalets löptid.

(61) Om näringsidkaren har underlåtit att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten bör konsumenten uppmana näringsidkaren att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. I sådana fall bör näringsidkaren agera utan onödigt dröjsmål, eller inom ytterligare en tidsperiod som uttryckligen överenskommits mellan parterna. Med tanke på att digitalt innehåll eller en digital tjänst tillhandahålls i digital form,

bör tillhandahållandet i de flesta fall inte kräva någon ytterligare tid för att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillgängliggöras för konsumenten. Därför bör i sådana fall näringsidkarens skyldighet att utan onödigt dröjsmål tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten innebära ett krav på omedelbart tillhandahållande. Om näringsidkaren då underlåter att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten bör konsumenten ha rätt att häva avtalet. Under särskilda omständigheter, t.ex. när det är uppenbart att näringsidkaren inte kommer att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller om en viss tid för tillhandahållandet är av avgörande betydelse för konsumenten, bör konsumenten ha rätt att häva avtalet utan att först uppmana näringsidkaren att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

(62) Vid bristande avtalsenlighet bör konsumenter ha rätt att få det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna återställda till avtalsenlighet, få ett proportionellt prisavdrag eller häva avtalet.

(63) Beroende på det digitala innehållets eller den digitala tjänstens tekniska egenskaper bör näringsidkaren tillåtas välja en specifik metod för att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet, exempelvis genom att göra uppdateringar eller göra en ny kopia av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillgänglig för konsumenten.

(64) Med hänsyn till den mångfald som råder när det gäller digitalt innehåll och digitala tjänster är det inte lämpligt att fastställa fasta tidsfrister för utövandet av rättigheter eller fullgörandet av skyldigheter med anknytning till digitalt innehåll eller digitala tjänster. Sådana tidsfrister skulle inte ta hänsyn till denna mångfald och kunde bli antingen för korta eller för långa, beroende på situationen. Det är därför lämpligare att kräva att digitalt innehåll och digitala tjänster återställs till avtalsenlighet inom skälig tid. Detta krav bör inte hindra parterna från att komma överens om en särskild tidsfrist för att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet. Det digitala innehållet eller den digitala tjänsten bör återställas till avtalsenlighet utan avgift. I synnerhet bör konsumenten inte ådra sig några kostnader i samband med utvecklingen av en uppdatering av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

(65) När det rättsligt eller sakligt sett är omöjligt att återställa digitalt innehåll eller digitala tjänster till avtalsenlighet eller om näringsidkaren vägrar att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet eftersom detta skulle medföra oproportionella kostnader för näringsidkaren, eller om näringsidkaren underlåtit att återställa det digitala innehållet eller den digitala till avtalsenlighet inom skälig tid, utan kostnad och utan att förorsaka väsentlig olägenhet för konsumenten, bör konsumenten ha rätt till avhjälpande åtgärder i form av prisavdrag eller hävning av avtalet. I vissa situationer är det motiverat att konsumenten bör ha rätt att omedelbart få avdrag på priset eller häva avtalet, till exempel om näringsidkaren tidigare underlåtit att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet, eller om konsumenten inte kan förväntas upprätthålla förtroendet för näringsidkarens förmåga att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet på grund av den allvarliga bristande avtalsenligheten. Konsumenten bör till exempel ha rätt att direkt kräva att det görs ett prisavdrag eller att avtalet hävs eller om konsumenten har tillhandahållits ett antivirusprogram som i sig är infekterat med virus, vilket vore ett exempel på sådan allvarlig bristande avtalsenlighet. Detsamma bör gälla om det klart framgår att näringsidkaren inte kommer att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet inom skälig tid eller utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

(66) I en situation där konsumenten har rätt till ett avdrag från det pris som betalats för det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls under en tidsperiod bör beräkningen av prisavdraget ta hänsyn till den värdeminskning på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som beror på både bristande avtalsenlighet och den tid under vilken konsumenten inte kunde komma i åtnjutande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten på ett avtalsenligt sätt.

(67) Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls mot ett pris bör konsumenten kunna häva avtalet endast om den bristande avtalsenligheten inte är ringa. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte tillhandahålls mot ett pris, utan personuppgifter tillhandahålls av konsumenten, bör konsumenten emellertid ha rätt att häva avtalet även i fall där den bristande avtalsenligheten är ringa, eftersom konsumenten då inte har tillgång till prisavdrag som avhjälpande åtgärd. I fall där konsumenten betalar ett pris och tillhandahåller personuppgifter bör konsumenten ha rätt till alla tillgängliga avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet. Under förutsättning att alla andra villkor är uppfyllda bör konsumenten i synnerhet ha rätt att få det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna återställda till avtalsenlighet, att få ett prisavdrag i förhållande till de pengar som betalats för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller att få avtalet hävt.

(68) Om konsumenten häver avtalet bör näringsidkaren återbetala det pris som konsumenten har betalat. Det finns dock ett behov av att balansera konsumenters och näringsidkares berättigade intressen om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls under en tidsperiod och det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna var avtalsenliga endast under en del av den perioden. Vid hävning bör därför konsumenten ha rätt endast till den andel av det betalade priset som motsvarar och står i förhållande till den tid under vilken det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna inte var avtalsenliga. Konsumenten bör också ha rätt till de delar av priset som betalats i förskott för en period som skulle ha återstått efter det att avtalet hävts.

(69) Om konsumenten tillhandahåller näringsidkaren personuppgifter bör näringsidkaren fullgöra skyldigheterna enligt förordning (EU) 2016/679. Dessa skyldigheter bör fullgöras även i de fall där konsumenten betalar ett pris och tillhandahåller personuppgifter. Vid hävning av avtalet bör näringsidkaren också avhålla sig från att använda något annat innehåll än personuppgifter som tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits av näringsidkaren. Sådant innehåll kan inbegripa digitala bilder, video- och ljudfiler och innehåll som skapats i mobila enheter. Näringsidkaren bör dock ha rätt att fortsätta att använda det innehåll som tillhandahållits eller skapats av konsumenten i de fall där ett sådant innehåll antingen inte har något annat användningsområde än det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits av näringsidkaren, endast rör konsumentens verksamhet, har aggregerats med andra uppgifter av näringsidkaren och inte kan delas upp eller endast med oproportionella ansträngningar, eller har genererats gemensamt av konsumenten och andra, och andra konsumenter kan fortsätta att använda det.

(70) Konsumenten kan avskräckas från att vidta avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet hos digitalt innehåll eller en digital tjänst om konsumenten förvägras tillgång till annat innehåll än personuppgifter vilket konsumenten har tillhandahållit eller skapat genom användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. För att säkerställa att konsumenten åtnjuter ett effektivt skydd i samband med rätten att häva avtalet, bör näringsidkaren på konsumentens begäran göra sådant innehåll tillgängligt för konsumenten efter hävningen av avtalet.

(71) Konsumenten bör ha rätt att hämta innehållet inom skälig tid, utan hinder från näringsidkaren, i ett allmänt brukat maskinläsbart format och utan avgift, med undantag av kostnader som förorsakas av konsumentens egen digitala miljö, till exempel kostnaderna för en nätverksanslutning, då de inte är specifikt knutna till hämtningen av innehållet. Näringsidkarens skyldighet att tillhandahålla sådant innehåll bör dock inte gälla om innehållet endast har det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som användningsområde, eller endast rör konsumentens verksamhet vid användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, eller har aggregerats med andra uppgifter av näringsidkaren och inte kan delas upp eller endast med oproportionella ansträngningar. I sådana fall är innehållet inte av någon betydande praktisk nytta eller av något betydande praktiskt intresse för konsumenten, samtidigt som hänsyn också tas till näringsidkarens intressen. Dessutom bör näringsidkarens skyldighet att för konsumenten vid hävning av avtalet tillgängliggöra innehåll som inte är personuppgifter och som har tillhandahållits eller skapats av konsumenten, inte påverka näringsidkarens rätt att inte lämna ut visst innehåll i enlighet med tillämplig rätt.

(72) Om avtalet hävs bör konsumenten inte vara skyldig att betala för användning av det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna under perioder då det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna inte var avtalsenliga, eftersom detta skulle frånta konsumenten ett effektivt skydd. Konsumenten bör emellertid även avstå från att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och avstå från att göra detta tillgängligt för tredje parter, till exempel genom att radera det digitala innehållet eller varje användbar kopia eller på annat sätt hindra tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

(73) Principen om näringsidkarens skadeståndsansvar är ett väsentligt inslag i avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. Därför bör konsumenten ha rätt att begära ersättning för förlust som orsakats av bristande avtalsenlighet eller underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna. Skadeståndet bör i största möjliga utsträckning försätta konsumenten i den position som denne skulle ha befunnit sig i om det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna hade tillhandahållits i vederbörlig ordning och varit avtalsenliga. Eftersom en sådan rätt till skadestånd redan finns i alla medlemsstater bör detta direktiv inte påverka tillämpningen av nationella regler om ersättning till konsumenter för skada till följd av överträdelse av de reglerna.

(74) Detta direktiv bör också behandla ändringar, såsom uppdateringar och uppgraderingar, som näringsidkare utför av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls eller tillgängliggörs för konsumenten under en tidsperiod. Med tanke på den snabba utvecklingen av digitalt innehåll och digitala tjänster, kan sådana uppdateringar, uppgraderingar eller liknande ändringar vara nödvändiga och ofta vara till fördel för konsumenten. Vissa

av dessa ändringar, som t.ex. kan vara stipulerade som uppdateringar i avtalet, kan utgöra en del av det avtalsmässiga åtagandet. Andra ändringar kan behövas för uppfyllandet av de objektiva kraven på det digitala innehållets eller den digitala tjänstens överenstämmelse enligt detta direktiv. Ytterligare andra ändringar, som skulle avvika från de objektiva kraven på avtalsenlighet och som kan förutses när avtalet ingås, skulle behöva godkännas uttryckligen av konsumenten när avtalet ingås.

(75) Utöver de ändringar som syftar till att upprätthålla avtalsenlighet bör näringsidkaren på vissa villkor ha rätt att ändra egenskaper i det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna, förutsatt att det i avtalet ges ett giltigt skäl till en sådan ändring. Sådana giltiga skäl skulle kunna omfatta fall när ändringen är nödvändig för att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska kunna anpassas till en ny teknisk miljö eller till ett ökat antal användare, eller andra viktiga operativa skäl. Dessa ändringar är ofta till fördel för konsumenten, eftersom de förbättrar det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Följaktligen bör avtalsparterna kunna inkludera klausuler i avtalet som gör det möjligt för näringsidkaren att göra ändringar. I syfte att uppnå en avvägning mellan konsumenternas och företagens intressen bör en sådan möjlighet för näringsidkaren kopplas till en rätt för konsumenten att häva ett avtal när dessa ändringar påverkar användningen av eller tillgången till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten negativt mer än i endast obetydlig utsträckning. Den utsträckning i vilken ändringarna påverkar konsumentens användning av eller tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten negativt bör bedömas objektivt, med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens natur och syfte och till den kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet och andra centrala egenskaper som är normala för digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ. De regler som föreskrivs i detta direktiv om sådana uppdateringar, uppgraderingar eller liknande ändringar bör dock inte avse situationer där parterna ingår ett nytt avtal om tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, till exempel som en följd av att en ny version av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten distribueras.

(76) Konsumenter bör informeras om ändringar på ett klart och begripligt sätt. Om en ändring påverkar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten negativt mer än i endast obetydlig utsträckning, bör konsumenten informeras på ett sätt som gör det möjligt att lagra informationen på ett varaktigt medium. Ett varaktigt medium bör göra det möjligt för konsumenten att lagra informationen så länge det behövs för att kunna skydda konsumentens från förbindelsen med näringsidkaren härrörande intressen. Sådana medier bör särskilt omfatta papper, dvd-skivor, cd-skivor, USB-minnen, minneskort, hårddiskar och e-postmeddelanden.

(77) Om en ändring påverkar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten negativt mer än i endast obetydlig utsträckning, bör konsumenten till följd av en sådan ändring ha rätt att häva avtalet utan avgift. Alternativt kan näringsidkaren besluta att göra det möjligt för konsumenten att fortsatt ha tillgång till det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ytterligare kostnad utan ändringen och i enlighet med avtalet, i vilket fall konsumenten inte bör ha rätt att häva avtalet. Om det digitala innehåll eller de digitala tjänster som näringsidkaren gjort det möjligt för konsumenten att upprätthålla inte längre är avtalsenliga avseende de subjektiva och objektiva kraven på avtalsenlighet, bör dock konsumenten ha rätt till de avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som föreskrivs i detta direktiv. Om kraven för en sådan ändring enligt detta direktiv inte är uppfyllda och ändringen leder till bristande avtalsenlighet, bör konsumentens rätt att få det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna återställda till avtalsenlighet, att få ett prisavdrag eller att få avtalet hävt i enlighet med detta direktiv kvarstå oförändrad. Om bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten uppstår efter en ändring men utan att det beror på ändringen bör konsumenten likaledes fortsätta att ha rätt till avhjälpande åtgärder enligt detta direktiv vid bristande avtalsenlighet med avseende på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i fråga.

(78) Om det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls konsumenten brister i avtalsenlighet beror detta ofta på en av transaktionerna i en kedja, som länkar den ursprungliga formgivaren till den slutliga näringsidkaren. Den slutliga näringsidkaren bör vara ansvarig gentemot konsumenten vid bristande avtalsenlighet, men det är viktigt att se till att näringsidkaren har lämpliga rättigheter gentemot olika personer i transaktionskedjan, för att ha täckning för ansvaret gentemot konsumenten. Dessa rättigheter bör begränsas till kommersiella transaktioner och de bör därför inte omfatta situationer där näringsidkaren är ansvarig gentemot konsumenten för den bristande avtalsenligheten hos digitalt innehåll eller en digital tjänst som består av eller bygger på fri programvara med öppen källkod som en person i tidigare led i transaktionskedjan tillhandahållit utan betalning av ett pris som motprestation. Det bör dock ankomma på medlemsstaterna att i tillämplig nationell rätt identifiera de personer i transaktionskedjan till vilka den slutliga näringsidkaren kan vända sig, och formerna och villkoren för sådana åtgärder.

(79) Personer eller organisationer som enligt nationell rätt anses ha ett berättigat intresse av att tillvarata konsumenternas rättigheter i avtalsförhållanden och avseende uppgiftsskydd bör ges möjlighet att inleda förfaranden för att säkerställa att de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv tillämpas, inför domstol eller hos en förvaltningsmyndighet med behörighet att fatta beslut som rör klagomål eller att inleda lämpliga rättsliga förfaranden.

(80) Ingenting i detta direktiv bör påverka tillämpningen av internationellt privaträttsliga regler, särskilt Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 593/2008 ([14]) och (EU) nr 1215/2012 ([15]).

(81) Bilagan till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 ([16]) bör ändras, så att en hänvisning till detta direktiv införs i syfte att underlätta det gränsöverskridande samarbetet om tillämpningen av detta direktiv.

(82) Bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG ([17]) bör ändras, så att en hänvisning till det här direktivet införs i syfte att säkerställa att konsumentkollektivets intressen, såsom de fastställs i det här direktivet, tillvaratas.

(83) Konsumenterna bör kunna dra nytta av sina rättigheter enligt detta direktiv så snart motsvarande nationella införlivandeåtgärder blir tillämpliga. Därför bör de nationella införlivandeåtgärderna också tillämpas på avtal på obestämd tid eller med fastställd löptid vilka ingåtts före tillämpningsdagen och föreskriver tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster under en tidsperiod, antingen kontinuerligt eller genom en rad enskilda tillhandahållanden, men endast när det gäller det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls från och med den dag då de nationella införlivandeåtgärderna börjar tillämpas. I syfte att säkerställa en avvägning mellan konsumenternas och näringsidkarnas berättigade intressen bör de nationella åtgärder som införlivar bestämmelserna i detta direktiv om ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och rätten till avhjälpande åtgärder tillämpas endast på avtal som ingåtts efter tillämpningsdagen enligt detta direktiv.

(84) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ([18]), har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

(85) Europeiska datatillsynsmannen har hörts i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 ([19]) och avgav ett yttrande den 14 mars 2017 ([20]).

(86) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att på ett konsekvent sätt motverka avtalsrättsliga hinder för tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster och samtidigt förhindra rättslig fragmentering, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva, utan snarare, av skäl som syftar till att säkerställa den övergripande samstämmigheten hos de nationella lagstiftningarna genom harmoniserade avtalsrättsliga regler som också skulle underlätta samordnade tillsynsåtgärder, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(87) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna och friheterna och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, inbegripet de som anges i artiklarna 16, 38 och 47.

([14]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 4.7.2008, s. 6).

([15]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 20.12.2012, s. 1).

([16]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394 av den 12 december 2017 om samarbete mellan de nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen och om upphävande av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 345, 27.12.2017, s. 1).

([17]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/22/EG av den 23 april 2009 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen (EUT L 110, 1.5.2009, s. 30).

([18]) EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

([19]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (EGT L 8, 12.1.2001, s. 1).

([20]) EUT C 200, 23.6.2017, s. 10.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att bidra till en väl fungerande inre marknad och en hög konsumentskyddsnivå genom att fastställa gemensamma regler om vissa krav rörande avtal mellan näringsidkare och konsumenter om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, särskilt regler om

— digitalt innehålls eller en digital tjänsts avtalsenlighet,

— avhjälpande åtgärder vid brist på sådan avtalsenlighet eller uteblivet tillhandahållande och formerna för att vidta dessa åtgärder, och

— ändring av digitalt innehåll eller en digital tjänst.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *digitalt innehåll*: data som framställs och tillhandahålls i digital form,

2. *digital tjänst*:

   a) en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller

   b) en tjänst som gör det möjligt att utbyta eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller andra användare av den tjänsten,

3. *varor med digitala delar*: alla lösa saker som är integrerade eller sammankopplade med digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle göra att varorna inte fungerar,

4. *integration*: sammankoppling och integrering av digitalt innehåll eller en digital tjänst med de olika komponenterna i konsumentens digitala miljö, så att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten kan användas i enlighet med kraven för avtalsenlighet som föreskrivs i detta direktiv,

5. *näringsidkare*: en fysisk eller en juridisk person, antingen privatägd eller offentligägd, som agerar för ändamål som faller inom ramen för den fysiska eller juridiska personens handels-, företags-, hantverks- eller yrkesverksamhet samt varje person som agerar i dennes namn eller för dennes räkning, med avseende på avtal som omfattas av detta direktiv,

6. *konsument*: varje fysisk person som, i samband med avtal som omfattas av detta direktiv, agerar för ändamål som faller utanför den egna handels-, företags-, hantverks- eller yrkesverksamheten,

7. *pris*: penningbelopp eller en digital värderepresentation som ska betalas som motprestation för tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst,

8. *personuppgifter*: personuppgifter enligt definitionen i artikel 4 led 1 i förordning (EU) 2016/679,

9. *digital miljö*: hårdvara, programvara och eventuella nätanslutningar som används av konsumenten för åtkomst till eller användning av digitalt innehåll eller en digital tjänst,

10. *kompatibilitet*: kapaciteten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten att fungera med hårdvara eller programvara med vilken digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt används, utan att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten behöver konverteras,

11. *funktionalitet*: kapaciteten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten att fungera på avsett vis,

12. *driftskompatibilitet*: kapaciteten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten att fungera med annan hårdvara eller programvara än den med vilken digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt används,

13. *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten eller näringsidkaren att bevara information som riktas till vederbörande personligen på sådant sätt att den är tillgänglig för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och att den bevarade informationen kan återges oförändrad.

Artikel 3

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på varje avtal där näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla digitalt innehåll eller en digital tjänst till konsumenten och konsumenten betalar eller åtar sig att betala ett pris.

Detta direktiv ska också tillämpas där näringsidkaren tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla digitalt innehåll eller en digital tjänst till konsumenten och konsumenten tillhandahåller eller åtar sig att tillhandahålla personuppgifter till näringsidkaren, utom när de personuppgifter som konsumenten tillhandahåller behandlas av näringsidkaren enbart för att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med detta direktiv, eller för att göra det möjligt för näringsidkaren att uppfylla de rättsliga krav som gäller för näringsidkaren, och näringsidkaren inte behandlar uppgifterna för något annat ändamål.

2. Detta direktiv ska även tillämpas i fall där digitalt innehåll eller en digital tjänst utvecklats i enlighet med konsumentens anvisningar.

3. Med undantag för artiklarna 5 och 13 ska detta direktiv även tillämpas på varje fysiskt medium som endast fungerar som bärare av digitalt innehåll.

4. Detta direktiv ska inte tillämpas på digitalt innehåll som är integrerat eller sammankopplat med varor, eller digitala tjänster som är integrerade eller sammankopplade med varor, i den mening som avses i artikel 2 led 3, och som tillhandahålls med varorna enligt ett köpeavtal avseende varorna, oavsett om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls av säljaren eller av en tredje part. Om tvivel råder om huruvida tillhandahållandet av ett integrerat eller sammankopplat digitalt innehåll eller en integrerad eller sammankopplad digital tjänst utgör en del av köpeavtalet ska det digitala innehållet eller den digitala tjänsten anses omfattas av köpeavtalet.

5. Detta direktiv ska inte tillämpas på avtal om

a) tillhandahållande av andra tjänster än digitala tjänster, oberoende av om näringsidkaren använder sig av digitala formulär eller medel för att framställa resultatet av tjänsten eller leverera eller överföra det till konsumenten,

b) elektroniska kommunikationstjänster enligt definitionen i artikel 2 led 4 i direktiv (EU) 2018/1972, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster enligt definitionen i artikel 2 led 7 i det direktivet,

c) hälso- och sjukvård enligt definitionen i artikel 3 a i direktiv 2011/24/EU,

d) speltjänster i form av tjänster som innebär att penningvärden satsas på hasardspel, inbegripet spel med inslag av skicklighet, såsom lotterier, kasinospel, pokerspel och vadhållning, på elektronisk eller annan teknisk väg för att underlätta kommunikation och på individuell begäran av en tjänstemottagare,

e) finansiella tjänster enligt definitionen i artikel 2 b i direktiv 2002/65/EG,

f) fri programvara med öppen källkod som näringsidkaren tillhandahållit och där konsumenten inte betalar ett pris och de personuppgifter som konsumenten tillhandahåller behandlas av näringsidkaren enbart för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos den specifika programvaran,

g) tillhandahållande av digitalt innehåll om innehållet görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring som en del av ett framförande eller evenemang, såsom digitala filmvisningar,

h) digitalt innehåll som tillhandahålls av offentliga myndigheter i medlemsstaterna i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG ([21]).

6. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4 i denna artikel ska detta direktiv, när ett och samma avtal mellan samma näringsidkare och samma konsument i ett paket innefattar inslag av tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst och inslag av tillhandahållande av andra tjänster eller varor, endast tillämpas på de delar av avtalet som gäller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Artikel 19 i detta direktiv ska inte tillämpas om ett paket i den mening som avses i direktiv (EU) 2018/1972 omfattar delar av en internetanslutningstjänst enligt definitionen i artikel 2 led 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 ([22]) eller en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2 led 6 i direktiv (EU) 2018/1972.

Utan att det påverkar artikel 107.2 i direktiv (EU) 2018/1972, ska de följder som uppsägningen av en del av ett paketavtal kan ha på de övriga delarna av paketavtalet regleras i nationell rätt.

7. Om en bestämmelse i detta direktiv strider mot en bestämmelse i en annan unionsakt som reglerar en särskild sektor eller ett särskilt ämne, ska bestämmelsen i den andra unionsakten ha företräde framför detta direktiv.

8. Unionsrätten om skydd av personuppgifter är tillämplig på alla personuppgifter som behandlas i samband med de avtal som avses i punkt 1.

Detta direktiv påverkar, i synnerhet, inte tillämpningen av förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG. Om bestämmelserna i detta direktiv står i strid med unionsrätten om skydd av personuppgifter har den senare företräde.

9. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av unionsrätt och nationell rätt om upphovsrätt och närstående rättigheter, inklusive Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG ([23]).

10. Detta direktiv ska inte påverka medlemsstaternas frihet att reglera allmänna avtalsrättsliga aspekter, såsom regler om avtals utformning, giltighet, ogiltighet eller verkningar, inbegripet konsekvenserna av hävning av ett avtal, i den mån de inte regleras i detta direktiv, eller rätten till skadestånd.

Artikel 4

Harmoniseringsnivå

Medlemsstaterna ska inte behålla eller införa bestämmelser i sin nationella lagstiftning som avviker från bestämmelserna i detta direktiv, inklusive strängare eller mindre stränga bestämmelser som ger en annan konsumentskyddsnivå, såvida inget annat föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 5

Tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

1. Näringsidkaren ska tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till konsumenten. Såvida inte parterna har kommit överens om något annat ska näringsidkaren tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan onödigt dröjsmål efter avtalets ingående.

([21]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (EUT L 345, 31.12.2003, s. 90).

([22]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012 (EUT L 310, 26.11.2015, s. 1).

([23]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, 22.6.2001, s. 10).

2. Näringsidkaren ska anses ha fullgjort sin tillhandahållandeskyldighet när

a) konsumenten, eller den fysiska eller virtuella funktion som konsumenten valt för ändamålet, ges tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det digitala innehållet,

b) den digitala tjänsten görs tillgänglig för konsumenten eller för den fysiska eller virtuella funktion som konsumenten har valt för ändamålet.

Artikel 6

Det digitala innehållets eller den digitala tjänstens avtalsenlighet

Näringsidkaren ska tillhandahålla konsumenten digitalt innehåll eller en digital tjänst som uppfyller kraven i artiklarna 7, 8 och 9, i tillämpliga fall, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 10.

Artikel 7

Subjektiva krav på avtalsenlighet

För att vara avtalsenliga ska det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna i förekommande fall särskilt

a) uppfylla kraven på beskrivning, kvantitet och kvalitet samt besitta funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och andra egenskaper i enlighet med avtalet,

b) uppvisa lämplighet för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver innehållet respektive tjänsten och som konsumenten informerade näringsidkaren om senast vid tidpunkten för avtalets ingående och som näringsidkaren har godtagit,

c) levereras tillsammans med alla tillbehör, instruktioner, bland annat om installation, och allt kundstöd som föreskrivs i avtalet, och

d) uppdateras i enlighet med avtalet.

Artikel 8

Objektiva krav på avtalsenlighet

1. Utöver att uppfylla eventuella subjektiva krav på avtalsenlighet, ska det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

a) lämpa sig för de ändamål för vilka digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ normalt skulle användas, i tillämpliga fall med beaktande av befintlig unionsrätt och nationell rätt, tekniska standarder eller, i avsaknad av sådana tekniska standarder, tillämpliga sektorsspecifika branschregler,

b) vara av den kvantitet och kvalitet och besitta de egenskaper, inbegripet den funktionalitet, kompatibilitet, tillgänglighet, kontinuitet och säkerhet, som är normala för digitalt innehåll eller digitala tjänster av samma typ och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med tanke på det digitala innehållets eller den digitala tjänstens karaktär, med beaktande av offentliga uttalanden som gjorts av eller på uppdrag av näringsidkaren eller andra personer i tidigare led i transaktionskedjan, i synnerhet i reklam eller på märkningen, om inte näringsidkaren visar att

   i) näringsidkaren inte kände till, och rimligen inte kunde känna till, det offentliga uttalandet i fråga,

   ii) det offentliga uttalandet hade korrigerats vid tidpunkten för avtalets ingående på samma sätt som, eller på ett jämförbart sätt som, uttalandet gjorts, eller

   iii) beslutet att förvärva det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte kunde ha påverkats av det offentliga uttalandet,

c) i tillämpliga fall tillhandahållas tillsammans med de tillbehör och instruktioner som konsumenten rimligen kan förvänta sig att få, och

d) överensstämma med de eventuella försöks- eller förhandsversioner av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som näringsidkaren gjort tillgängliga före avtalets ingående.

2. Näringsidkaren ska säkerställa att konsumenten informeras om och tillhandahålls uppdateringar, inbegripet säkerhetsuppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under den tidsperiod som

a) det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas enligt avtalet, om avtalet föreskriver kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod, eller

b) konsumenten rimligen kan förvänta sig, med tanke på det digitala innehållets eller den digitala tjänstens typ och ändamål och med beaktande av omständigheterna och avtalets natur, om avtalet föreskriver ett enskilt tillhandahållande eller en rad enskilda tillhandahållanden.

3. Om konsumenten underlåter att inom skälig tid installera uppdateringar som näringsidkaren tillhandahållit i enlighet med punkt 2 ska näringsidkaren inte vara ansvarig för någon bristande avtalsenlighet som följer enbart av bristen på den relevanta uppdateringen, förutsatt att

a) näringsidkaren informerat konsumenten om att uppdateringen finns att tillgå och om konsekvenserna av konsumentens underlåtenhet att installera den, och

b) konsumentens underlåtenhet att installera uppdateringen eller konsumentens felaktiga installation av den inte berodde på brister i de installationsanvisningar som näringsidkaren tillhandahållit.

4. Om avtalet föreskriver ett kontinuerligt tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst under en tidsperiod ska det föreligga avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under hela denna period.

5. Bristande avtalsenlighet i den mening som avses i punkt 1 eller 2 ska inte anses föreligga om konsumenten vid avtalets ingående särskilt informerats om att en särskild egenskap i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten avvek från de objektiva krav på avtalsenlighet som anges i punkt 1 eller 2, och konsumenten uttryckligen och separat godtog den avvikelsen vid avtalets ingående.

6. Såvida inte parterna har kommit överens om något annat ska digitalt innehåll eller en digital tjänst tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig vid den tidpunkt då avtalet ingicks.

Artikel 9

Felaktig integration av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

Eventuell bristande avtalsenlighet till följd av felaktig integration av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i konsumentens digitala miljö ska betraktas som bristande avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten om

a) det digitala innehållet eller den digitala tjänsten integrerades av näringsidkaren eller under näringsidkarens ansvar, eller

b) det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle integreras av konsumenten och den felaktiga integrationen berodde på brister i de integrationsinstruktioner som tillhandahållits av näringsidkaren.

Artikel 10

Tredje parts rättigheter

Om en begränsning till följd av en kränkning av en rättighet som tillkommer en tredje part, särskilt immateriella rättigheter, förhindrar eller begränsar användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med artiklarna 7 och 8, ska medlemsstaterna säkerställa att konsumenten har rätt till de avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet som föreskrivs i artikel 14, såvida det inte i nationell lagstiftning föreskrivs att avtalet om tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska förklaras ogiltigt eller upphävas i sådana fall.

Artikel 11

Näringsidkarens ansvar

1. Näringsidkaren ska vara ansvarig för varje underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med artikel 5.

2. Om ett avtal föreskriver ett enskilt tillhandahållande eller en rad enskilda tillhandahållanden ska näringsidkaren vara ansvarig för all bristande avtalsenlighet enligt artiklarna 7, 8 och 9 som föreligger vid tidpunkten för tillhandahållandet, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8.2 b.

Om näringsidkaren enligt nationell rätt är ansvarig endast för en bristande avtalsenlighet som framkommer inom en tidsperiod efter tillhandahållandet, ska denna period vara minst två år från tidpunkten för tillhandahållandet, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8.2 b.

Om de rättigheter som fastställs i artikel 14 enligt nationell rätt också är, eller enbart är, föremål för en preskriptionsfrist, ska medlemsstaterna säkerställa att den preskriptionsfristen gör det möjligt för konsumenterna att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder i enlighet med artikel 14 vid bristande avtalsenlighet som föreligger vid den tidpunkt som anges i första stycket och som framkommer inom den tidsperiod som anges i andra stycket.

3. Om kontinuerligt tillhandahållande under en tidsperiod föreskrivs i avtalet ska näringsidkaren ansvara för bristande avtalsenlighet enligt artiklarna 7, 8 och 9 som uppstår eller framkommer inom den tidsperiod då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas enligt avtalet.

Om de rättigheter som fastställs i artikel 14 enligt nationell rätt också är, eller enbart är, föremål för en preskriptionsfrist, ska medlemsstaterna säkerställa att den preskriptionsfristen gör det möjligt för konsumenterna att utöva sin rätt till avhjälpande åtgärder i enlighet med artikel 14 vid bristande avtalsenlighet som uppstår eller framkommer under den tidsperiod som avses i första stycket.

Artikel 12

Bevisbörda

1. Bevisbördan med avseende på om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahållits i enlighet med artikel 5 ska åvila näringsidkaren.

2. I de fall som avses i artikel 11.2 ska bevisbördan med avseende på avtalsenligheten hos det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits vid tidpunkten för tillhandahållandet åvila näringsidkaren för en bristande avtalsenlighet som framkommer inom ett år från den tidpunkt då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahölls.

3. I de fall som avses i artikel 11.3 ska bevisbördan med avseende på avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inom den period under vilken det digitala innehållet eller den digitala tjänsten kommer att tillhandahållas enligt avtalet åvila näringsidkaren avseende en bristande avtalsenlighet som framkommer inom den perioden.

4. Punkterna 2 och 3 ska inte tillämpas om näringsidkaren visar att konsumentens digitala miljö inte är förenlig med de tekniska krav som gäller för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och näringsidkaren har informerat konsumenten om dessa krav på ett klart och begripligt sätt innan avtalet ingicks.

5. Konsumenten ska så långt det rimligen är möjligt och nödvändigt samarbeta med näringsidkaren för att fastställa om orsaken till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens bristande avtalsenlighet vid den tidpunkt som anges i artikel 11.2 eller 11.3, beroende på vad som är tillämpligt, står att finna i konsumentens digitala miljö. Denna skyldighet att samarbeta ska vara begränsad till de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten. Om konsumenten underlåter att samarbeta, och om näringsidkaren på ett tydligt och begripligt sätt har informerat konsumenten om dessa krav innan avtalet ingicks, ska bevisbördan vad gäller huruvida den bristande avtalsenligheten förelåg vid den tidpunkt som anges i artikel 11.2 eller 11.3, beroende på vad som är tillämpligt, åvila konsumenten.

Artikel 13

Avhjälpande åtgärder vid underlåtenhet att tillhandahålla

1. Om näringsidkaren har underlåtit att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med artikel 5 ska konsumenten uppmana näringsidkaren att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Om näringsidkaren då inte tillhandahåller det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan onödigt dröjsmål eller inom en ytterligare tidsperiod som parterna uttryckligen kommit överens om, ska konsumenten ha rätt att häva avtalet.

2. Punkt 1 ska inte tillämpas och konsumenten ska ha rätt att omedelbart häva avtalet om

a) näringsidkaren har meddelat, eller det framgår lika tydligt av omständigheterna, att näringsidkaren inte kommer att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten,

b) konsumenten och näringsidkaren har kommit överens om, eller det framgår av omständigheterna i samband med avtalets ingående, att en viss tidpunkt för tillhandahållandet är viktig för konsumenten och näringsidkaren underlåter att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten senast eller vid denna tidpunkt.

3. Om konsumenten häver avtalet enligt punkt 1 eller 2 i denna artikel ska artiklarna 15–18 tillämpas i enlighet med detta.

Artikel 14

Avhjälpande åtgärder vid bristande avtalsenlighet

1. Vid bristande avtalsenlighet ska konsumenten ha rätt att få det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna att återställas till avtalsenlighet, att få ett proportionellt prisavdrag eller att häva avtalet på de villkor som anges i denna artikel.

2. Konsumenten ska ha rätt att få det digitala innehållet eller de digitala tjänsterna att återställas till avtalsenlighet, såvida inte detta skulle vara omöjligt eller skulle ge upphov till oproportionellt höga kostnader för näringsidkaren med beaktande av samtliga omständigheter i fallet, inbegripet

a) det värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft om det inte hade förelegat någon bristande avtalsenlighet, och

b) betydelsen av den bristande avtalsenligheten.

3. Näringsidkaren ska återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet enligt punkt 2 inom skälig tid från den tidpunkt då näringsidkaren har underrättats av konsumenten om bristen på avtalsenlighet, kostnadsfritt och utan att det innebär någon väsentlig olägenhet för konsumenten, med hänsyn till det digitala innehållets eller den digitala tjänstens natur och det ändamål för vilket konsumenten behövde det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

4. Konsumenten ska i samtliga följande fall ha rätt antingen till ett proportionellt prisavdrag i enlighet med punkt 5 om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls mot betalning av ett pris, eller att häva avtalet i enlighet med punkt 6:

a) Åtgärden att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet är omöjlig eller oproportionell i enlighet med punkt 2.

b) Näringsidkaren har inte återställt det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet i enlighet med punkt 3.

c) Bristande avtalsenlighet framkommer trots näringsidkarens försök att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet.

d) Den bristande avtalsenligheten är så allvarlig att det är motiverat att omedelbart göra ett prisavdrag eller häva avtalet.

e) Näringsidkaren har meddelat, eller det framgår klart av omständigheterna, att näringsidkaren inte kommer att återställa det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenlighet inom skälig tid eller utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

5. Prisavdraget ska stå i proportion till värdeminskningen på det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahölls konsumenten jämfört med det värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha om det hade förelegat avtalsenlighet hos innehållet eller tjänsten.

Om det i avtalet anges att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas under en tidsperiod mot betalning av ett pris, ska prisavdraget avse den del av tidsperioden under vilken det inte förelåg avtalsenlighet hos digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

6. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls mot betalning av ett pris ska konsumenten ha rätt att häva avtalet endast om den bristande avtalsenligheten inte är ringa. Bevisbördan med avseende på om den bristande avtalsenligheten är ringa ska åvila näringsidkaren.

Artikel 15

Utövande av rätten att häva avtalet

Konsumenten ska utöva rätten att häva avtalet genom ett uttalande till näringsidkaren där konsumenten ger uttryck för sitt beslut att häva avtalet.

Artikel 16

Näringsidkarens skyldigheter vid hävning av avtal

1. Vid hävning av avtalet ska näringsidkaren återbetala alla belopp som erlagts i enlighet med avtalet till konsumenten.

I de fall där avtalet föreskriver att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas under en tidsperiod mot betalning av ett pris och det förelåg avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en tidsperiod som föregick hävningen av avtalet ska näringsidkaren till konsumenten återbetala endast den andel av det betalade priset som motsvarar och står i förhållande till den tid under vilken det inte förelåg avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, och en eventuell del av priset som konsumenten erlagt i förskott för en eventuell avtalsperiod som skulle ha återstått om avtalet inte hade hävts.

2. Näringsidkaren ska fullgöra de skyldigheter i fråga om konsumentens personuppgifter som är tillämpliga enligt förordning (EU) 2016/679.

3. Näringsidkaren ska avhålla sig från att använda något annat innehåll än personuppgifter som tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits av näringsidkaren, med undantag för innehåll som

a) inte har något annat användningsområde än det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits av näringsidkaren,

b) endast rör konsumentens verksamhet vid användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits av näringsidkaren,

c) har aggregerats med andra uppgifter av näringsidkaren och inte kan delas upp eller endast med oproportionella ansträngningar, eller

d) har genererats gemensamt av konsumenten och andra, och andra konsumenter kan fortsätta att använda innehållet.

4. Med undantag för de situationer som avses i punkt 3 a, b eller c ska näringsidkaren, på konsumentens begäran, för konsumenten tillgängliggöra annat innehåll än personuppgifter, som tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahållits av näringsidkaren.

Konsumenten ska ha rätt att hämta detta digitala innehåll kostnadsfritt, utan hinder från näringsidkarens sida, inom skälig tid och i ett allmänt använt, maskinläsbart format.

5. Näringsidkaren får förhindra varje framtida användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten från konsumentens sida, särskilt genom att göra det digitala innehållet eller den digitala tjänsten otillgängligt för konsumenten eller genom att avaktivera konsumentens användarkonto, utan att detta påverkar tillämpningen av punkt 4.

Artikel 17

Konsumentens skyldigheter vid hävning av avtal

1. Efter hävningen av avtalet ska konsumenten avstå från att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och avstå från att göra detta tillgängligt för tredje parter.

2. Om det digitala innehållet tillhandahållits på ett fysiskt medium ska konsumenten på begäran av näringsidkaren, och på dennes bekostnad, återlämna det fysiska mediet till näringsidkaren utan onödigt dröjsmål. Om näringsidkaren beslutar att begära att det fysiska mediet ska återlämnas, ska begäran göras inom 14 dagar från den dag då näringsidkaren informerades om konsumentens beslut att häva avtalet.

3. Konsumenten ska inte vara skyldig att betala för eventuell användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under den period som föregår hävningen av avtalet, och under vilken det inte förelåg avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Artikel 18

Tidsfrister och återbetalningsmetoder för näringsidkaren

1. En återbetalning som näringsidkaren är skyldig att göra till konsumenten enligt artikel 14.4 och 14.5 eller 16.1, till följd av ett prisavdrag eller hävning av avtalet, ska ske utan onödigt dröjsmål och under alla omständigheter inom 14 dagar från den dag då näringsidkaren informerades om konsumentens beslut att åberopa sin rätt till ett prisavdrag eller sin rätt att häva avtalet.

2. Näringsidkaren ska vid återbetalningen använda samma betalningsmetod som konsumenten använde för att betala det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, såvida inte konsumenten uttryckligen samtycker till något annat och förutsatt att konsumenten inte åsamkas några avgifter till följd av en sådan återbetalning.

3. Näringsidkaren får inte ålägga konsumenten någon avgift för denna återbetalning.

Artikel 19

Ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

1. Om avtalet föreskriver att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas eller tillgängliggöras för konsumenten under en tidsperiod, får näringsidkaren ändra det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utöver vad som är nödvändigt för att upprätthålla avtalsenligheten hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med artiklarna 7 och 8, om följande villkor är uppfyllda:

a) Avtalet medger, och ger ett giltigt skäl till, en sådan ändring.

b) Ändringen görs utan extra kostnader för konsumenten.

c) Konsumenten har informerats om ändringen på ett tydligt och begripligt sätt.

d) Konsumenten har, i de fall som avses i punkt 2, informerats i skälig tid på ett varaktigt medium om egenskaperna hos och tidpunkten för ändringen, och om rätten att säga upp avtalet i enlighet med punkt 2 eller om möjligheten att behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan en sådan ändring i enlighet med punkt 4.

2. Konsumenten ska ha rätt att säga upp avtalet om ändringen inverkar negativt på konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, såvida det inte rör sig om negativ inverkan endast i obetydlig utsträckning. I så fall ska konsumenten ha rätt att häva avtalet utan kostnad inom 30 dagar från mottagandet av informationen eller från den tidpunkt då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ändrades av näringsidkaren, beroende på vilket som infaller senast.

3. Om konsumenten häver avtalet i enlighet med punkt 2 i denna artikel ska artiklarna 15–18 tillämpas i enlighet med detta.

4. Punkterna 2 och 3 i denna artikel ska inte tillämpas om näringsidkaren har gjort det möjligt för konsumenten att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring, och det fortfarande föreligger avtalsenlighet hos det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Artikel 20

Regressrätt

Om näringsidkaren hålls ansvarig gentemot konsumenten på grund av underlåtenhet att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller på grund av en bristande avtalsenlighet till följd av en handling eller en underlåtenhet av en person i tidigare led i transaktionskedjan, ska näringsidkaren ha rätt att rikta regressanspråk mot den eller de ansvariga personerna i kedjan av kommersiella transaktioner. Vilken person som näringsidkaren har rätt att rikta anspråk mot samt relevanta åtgärder och villkor för utövandet av denna rätt ska fastställas i nationell rätt.

Artikel 21

Efterlevnadsåtgärder

1. Medlemsstaterna ska se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv.

2. De medel som avses i punkt 1 ska omfatta bestämmelser varigenom ett eller flera av följande organ, i enlighet med vad som fastställs i nationell rätt, får väcka talan enligt nationell rätt inför domstol eller behöriga förvaltningsmyndigheter för att säkerställa att de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv tillämpas:

a) Offentliga organ eller deras företrädare.

b) Konsumentorganisationer som har ett berättigat intresse av att skydda konsumenter.

c) Branschorganisationer som har ett berättigat intresse av att vidta åtgärder.

d) Organ, organisationer eller sammanslutningar utan vinstsyfte som är verksamma inom området skydd av registrerades rättigheter eller friheter enligt definitionen i artikel 80 i förordning (EU) 2016/679.

Artikel 22

Tvingande natur

1. Om inte annat föreskrivs i detta direktiv får inget avtalsvillkor som, till konsumentens nackdel, utesluter tillämpningen av nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv, avviker från dem eller ändrar deras verkan innan konsumenten uppmärksammar näringsidkaren på det uteblivna tillhandahållandet eller bristen på avtalsenlighet, eller innan näringsidkaren uppmärksammar konsumenten på ändringen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i enlighet med artikel 19, vara bindande för konsumenten.

2. Detta direktiv ska inte hindra näringsidkaren från att erbjuda konsumenten avtalsvillkor som ger ett bättre skydd än vad som föreskrivs i detta direktiv.

Artikel 23

Ändringar av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG

1. I bilagan till förordning (EU) 2017/2394 ska följande punkt läggas till:

”28. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (EUT L 136, 22.5.2019, s. 1).”

2. I bilaga I till direktiv 2009/22/EG ska följande punkt läggas till:

”17. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (EUT L 136, 22.5.2019, s. 1).”

Artikel 24

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 1 juli 2021 anta och offentliggöra de bestämmelser som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

De ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 1 januari 2022.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

2. Bestämmelserna i detta direktiv ska tillämpas på tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster vilket äger rum från och med den 1 januari 2022, med undantag för de bestämmelser som införlivar artiklarna 19 och 20 i detta direktiv och som ska tillämpas endast på avtal som ingås från och med den dagen.

Artikel 25

Översyn

Kommissionen ska senast den 12 juni 2024 se över tillämpningen av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet samt för Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Rapporten ska bland annat behandla argumenten för en harmonisering av regler tillämpliga på avtal om annat tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster än det som omfattas av detta direktiv, inbegripet avtal om tillhandahållande mot prestation i form av reklam.

Artikel 26

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 27

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 20 maj 2019.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
A. TAJANI	G. CIAMBA
Ordförande	*Ordförande*

Sammanfattning av betänkandet En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51)

Uppdraget

Det blir allt vanligare att privatpersoner köper varor på internet och över nationsgränser. En stor andel av dessa köp sker från företag eller andra näringsidkare som kan vara baserade i Sverige, i ett annat EES-land eller i ett tredje land. Den digitala marknaden utvecklas också hela tiden och näringsidkare tillhandahåller digitalt innehåll och digitala tjänster som konsumenter till exempel kan strömma eller ladda ned. Ibland ingår då att digitala element (innehåll eller tjänster) ska integreras i eller sammankopplas med en vara som inte fungerar utan det digitala elementet. Vid sidan av detta säljs alltjämt många varor i butik och utan digitalt inslag.

Mot denna bakgrund antog EU under 2019 två direktiv på konsumenträttens område. Det är dels ett direktiv om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor[1] (varudirektivet) och dels ett direktiv om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster[2] (direktivet om tillhandahållande av digitalt innehåll). Syftet med de nya, i grunden fullharmoniserande, direktiven är att bidra till en väl fungerande inre marknad och en hög konsumentskyddsnivå genom gemensam reglering av vissa krav på avtal mellan en näringsidkare och en konsument. Direktiven reglerar frågor om avtalsenlighet, avhjälpande åtgärder vid brist på sådan avtalsenlighet och formerna för att vidta dessa åtgärder. Varudirektivet innehåller också regler om garantier medan direktivet om tillhandahållande av digitalt innehåll reglerar uteblivet tillhandahållande och ändring av digitalt innehåll eller digitala tjänster.

Utredningen har haft i uppdrag att ta ställning till hur direktiven ska genomföras i Sverige. I uppdraget har ingått att analysera hur svensk rätt förhåller sig till direktiven och föreslå nödvändiga författningsändringar och andra åtgärder. Det har varit möjligt att överväga andra näraliggande frågor och vid behov föreslå även andra åtgärder. Uppdraget har även omfattat att överväga om köp av levande djur helt eller delvis bör undantas från tillämpningen av de regler som genomför varudirektivet och om andra åtgärder bör vidtas för att få till stånd en ordning som är ändamålsenlig för både näringsidkare och konsumenter.

Direktiven ska genomföras i en ny lag som ersätter konsumentköplagen

Utredningen föreslår att direktiven ska genomföras genom bestämmelser som tas in i en ny lag – lagen om konsumentskydd vid köp och vissa andra

[1] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.
[2] Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster.

avtal. Till strukturen föreslås lagen bygga på konsumentköplagen men delas in i kapitel. I ett separat kapitel ska samlas bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. De bestämmelserna utformas så långt möjligt så att de bygger på hänvisningar till bestämmelserna i övriga delar av lagen. Den nya lagen ska vara tvingande till konsumentens förmån.

Tillämpningsområdet för den nya lagen föreslås innefatta dels detsamma som konsumentköplagen, dels vissa avtal där en näringsidkare ska tillhandahålla eller utveckla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till en konsument. De senare avtalen ska – med vissa undantag – omfattas av lagen om konsumenten ska betala med ett penningbelopp eller en digital värderepresentation eller, i stället för att betala, tillhandahålla sina personuppgifter. Lagen träffar dock inte fall när de personuppgifter som tillhandahålls behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav eller för att kunna fullgöra avtalet. I fråga om näringsidkarens skyldigheter avseende konsumentens personuppgifter gäller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679[3] (dataskyddsförordningen eller GDPR).

När en del av ett avtal avser ett tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst, ska lagens bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster tillämpas på den delen av avtalet. De bestämmelserna ska även tillämpas när ett digitalt innehåll tillhandahålls på ett fysiskt medium som uteslutande fungerar som bärare av digitalt innehåll, till exempel en cd-skiva med musik. För varor med digitala delar, exempelvis en smart-tv, ska i stället lagens bestämmelser om köp av varor tillämpas.

Felbestämmelserna får ny struktur och delvis nytt innehåll

De grundläggande felbestämmelserna föreslås bli utformade på ett något annorlunda sätt än i konsumentköplagen. Den nya lagen föreslås innehålla inledande paragrafer om avtalade (subjektiva) krav på varan, om objektiva krav som gäller utöver vad som avtalats mellan parterna och om att ett digitalt innehåll eller en digital tjänst i en vara med digitala delar – om inte annat har avtalats – ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks. Därefter placeras en huvudregel om att varan ska anses felaktig om den avviker från de avtalade eller objektiva kraven på varan eller om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om vissa förhållanden. I vissa fall ska det vara möjligt att avtala om avvikelse från de objektiva kraven. Säljaren måste då ha informerat köparen vid köpet om avvikelsen och köparen måste uttryckligen och separat ha godkänt den. Mer allmänna förbehåll, som att försäljning av begagnade varor sker i ”befintligt skick”, kommer inte längre att vara möjliga. Undantag gäller dock vid försäljning på vissa typer av auktioner.

[3] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

Säljaren får vissa skyldigheter att se till att köparen informeras om och tillhandahålls uppdateringar av varor med digitala delar. Om varan till följd av brister i det avseendet inte längre lever upp till kraven på varan ska den anses felaktig. Precis som enligt konsumentköplagen ska fel på varan i vissa fall anses föreligga vid brister i installationen av en vara, men det förtydligas att det gäller även när en felaktig installation har utförts av köparen om orsaken är bristfälliga anvisningar från säljaren. I övrigt föreslås i huvudsak samma regler som hittills om att varan är felaktig om den är bristfällig från säkerhetssynpunkt, vid avvikelser i förhållande till marknadsföringsuppgifter eller vid säljarens underlåtenhet att lämna viss information samt om varan har ett rättsligt fel.

Längre tid med omvänd bevisbörda

Tidpunkten för bedömningen av om fel föreligger föreslås vara oförändrad i fråga om flertalet varor, det vill säga när varan avlämnas. Enligt konsumentköplagen har gällt att om ett fel på varan visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades, ska felet som huvudregel anses ha funnits vid avlämnandet om inte säljaren bevisar att så inte var fallet (omvänd bevisbörda). Perioden med omvänd bevisbörda för säljaren föreslås nu bli förlängd till ett år. Oförändrade regler föreslås om att köparen ska ha en reklamationsskyldighet inom viss tid samt att den yttersta reklamationsfristen ska vara tre år.

För de digitala delarna i en vara med digitala delar föreslås i vissa fall särskilda bestämmelser gälla om tidpunkten för felbedömningen, den yttersta reklamationsfristen och omvänd bevisbörda.

Garantier

På grund av varudirektivet behöver den svenska regleringen av garantier förtydligas och kompletteras. I den nya lagen föreslås i klargörande syfte en bestämmelse om att köparen kan vända sig mot en tredje man som lämnat en garanti i enlighet med vad som följer av garantin. Om det är tillverkaren av varan som är garantigivare och denne har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid ska köparen alltid ha rätt att kräva att garantigivaren avhjälper felet eller företar omleverans. Vidare föreslås en lagregel om att villkoren för garantin ibland ska vara de som framgår av marknadsföringen av varan. Det ska gälla om villkoren enligt garantibeviset är mindre fördelaktiga än de som har utfästs i marknadsföringen och marknadsföringen inte före köpet har rättats på ett sätt som är likvärdigt med hur marknadsföringen först gjordes. Det föreslås inte någon civilrättslig reglering av garantier lämnade i anslutning till avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster eftersom något behov av sådan reglering inte har framkommit.

Utredningen föreslår vissa justeringar i marknadsföringslagen, bland annat förtydliganden av vad som ska framgå av garantibeviset och en ändring av tidpunkten för när garantibeviset senast ska lämnas till köparen.

Påföljder vid fel

Förslaget innehåller bestämmelser om avhjälpande, omleverans, prisavdrag, ersättning för att avhjälpa felet, hävning, skadestånd och köparens möjlighet att hålla inne betalningen som i stor utsträckning överensstämmer med konsumentköplagens reglering.

Nya regler föreslås om att säljaren vid omleverans ska återta den felaktiga varan på egen bekostnad och, under vissa förutsättningar, ta bort den felaktiga varan och installera en avtalsenlig vara eller bära kostnaden för borttagandet och installationen. Vidare föreslås bestämmelser om att köparen ska göra varan tillgänglig för säljaren och om att köparen inte ska vara skyldig att betala för normal användning av en vara som säljaren återtar.

Det föreslås att köparen inte ska ha rätt till prisavdrag eller hävning i fall då avhjälpande eller omleverans har skett. Köparen ska dock alltid ha rätt till prisavdrag eller hävning om säljaren inte lever upp till sina skyldigheter att återta eller ta bort den felaktiga varan respektive att installera en avtalsenlig vara eller att bära kostnaderna för detta. Om felet på varan är allvarligt ska köparen ha rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Enligt konsumentköplagen har köparen endast fått häva köpet om felet är av väsentlig betydelse för honom eller henne. I den nya lagen föreslås i stället gälla att köparen inte får häva köpet om säljaren visar att felet är ringa. Utredningen bedömer att ändringen inte innebär någon ändring i sak avseende hur allvarligt ett fel måste vara för att ge rätt till hävning.

Övriga bestämmelser

De bestämmelser i konsumentköplagen som inte strider mot varudirektivet föreslås flyttas till den nya lagen. Det är fråga om bestämmelser om varans avlämnande, säljarens dröjsmål, skadeståndets omfattning, köparens dröjsmål och vissa gemensamma bestämmelser om bland annat begränsning av skada och anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled.

Vissa justeringar föreslås med anledning av direktivet. Om säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan, ska varan anses avlämnad först när sådan installation har utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning. En vara med digitala delar ska anses avlämnad först när köparen har fått den lösa saken i sin besittning och tillhandahållits de digitala delarna. Om de digitala delarna ska tillhandahållas kontinuerligt under en period ska avlämnande anses ha skett när tillhandahållandet påbörjas. En bestämmelse föreslås om när ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska anses tillhandahållet. Risken för en vara med digitala delar ska gå över på köparen när den lösa saken har kommit i köparens besittning även om de digitala delarna då inte har tillhandahållits. Avbeställning ska endast kunna göras fram till samma tidpunkt.

Vissa förändringar föreslås när det gäller verkningar av hävning. Köparen ska vid hävning lämna tillbaka varan på säljarens bekostnad och säljaren ska betala tillbaka köpesumman vid mottagandet av varan eller av ett bevis som tillhandahålls av köparen om att han eller hon har skickat tillbaka varan.

Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster

Enligt förslaget ska hänvisningar göras till ett stort antal bestämmelser som rör varor. Hänvisningar görs bland annat till bestämmelserna om när en vara ska anses avlämnad och när ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska anses tillhandahållet, till bestämmelserna om krav på varan och huvudregeln om fel på varan, om uppdateringar och om avtal om avvikelse från de objektiva kraven på varan, till bestämmelserna om köparens rätt till skadestånd och om skadeståndets omfattning samt till bestämmelserna om vilket pris som ska betalas, om tidpunkt för betalningen och om köparens dröjsmål. Vid hänvisning ska med säljaren förstås näringsidkaren, med köparen förstås konsumenten, med köpet förstås avtalet om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digital tjänst och med varan förstås det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Utredningen föreslår vidare ett antal bestämmelser som endast ska tillämpas på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster. Näringsidkarens dröjsmål regleras separat och särskilda bestämmelser föreslås när det gäller fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till följd av felaktig integration, bedömningen av om fel föreligger, tidsperiod för näringsidkarens felansvar och vissa påföljder vid fel. I grunden finns stora likheter i de fall motsvarande bestämmelser finns avseende varor, men på vissa punkter skiljer sig regleringen åt. Bland annat har näringsidkaren rätt att välja mellan avhjälpande och omleverans och viss särreglering behövs med anledning av att konsumenten inte alltid betalar för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Förslagen innehåller detaljerade särbestämmelser om verkningar av hävning, till exempel om näringsidkarens återbetalningsskyldighet, om näringsidkarens användning av sådant annat innehåll än personuppgifter som har tillhandahållits eller skapats av konsumenten och om konsumentens framtida användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

En särskild paragraf föreslås om förutsättningarna för näringsidkaren att ändra egenskaper i det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och för konsumenten att då i vissa fall säga upp avtalet. Även tillvägagångssättet för näringsidkarens återbetalning till konsumenten och påföljder vid konsumentens dröjsmål regleras enligt förslaget separat.

Undantag för köp av levande djur

Ett par faktorer är enligt utredningen särskilt utmärkande vid försäljning av levande djur jämfört med andra varor. Den ena är det förhållandet att levande djur är just levande varelser med allt vad det innebär i fråga om fysiska förändringar under livstiden och samspel mellan psyke och fysik. Den andra är att det på detta område, främst vid handel med dyrare levande djur som hästar, hundar och vissa raskatter, är särskilt vanligt med säljare som i och för sig bedöms som näringsidkare enligt konsumentköprätten men som har en mycket blygsam omsättning i sin verksamhet. Det är framför allt presumtionsregeln i 20 a § konsumentköplagen som i motioner och av flera organisationer, däribland Lantbrukarnas Riksförbund och

Svenska Kennelklubben, har pekats ut som olämplig och problematisk vid köp av levande djur. Från organisationshåll finns dock önskemål om stora förändringar av regelverket, i första hand att försäljning av levande djur helt ska undantas från tillämpningsområdet för konsumentköpregleringen.

Utredningen anser att det finns ett behov av särreglering när det gäller köp av levande djur men att den inte ska utformas på så sätt att köp av levande djur helt undantas från den nya lagens tillämpningsområde. Utredningen stannar för sitt förslag utifrån en avvägning mellan de speciella förhållandena på området och konsumentintresset. Enligt utredningens mening kan det inte sägas att konsumentintresset på området skulle vara svagt.

Utifrån de övervägandena föreslår utredningen att en särskild regel ska införas om undersökning av ett levande djur före köpet när priset för djuret överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Om köparen före köpet har undersökt det levande djuret eller utan godtagbar anledning underlåtit att följa säljarens uppmaning att undersöka det, får köparen inte som fel åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen, om inte säljaren har handlat i strid mot tro och heder. Vidare föreslås en möjlighet att vid sådana köp avtala om att regeln om omvänd bevisbörda avseende fel som visar sig inom ett år från köpet (presumtionsregeln) inte ska gälla.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya lagen och ändringen i marknadsföringslagen (2008:486) föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Konsumentköplagen ska då upphöra att gälla.

Enligt en övergångsbestämmelse ska konsumentköplagen fortfarande gälla för avtal om köp, om varor som ska tillverkas efter avtalsslutet och om byte av lösa saker, som har ingåtts före ikraftträdandet. Vidare föreslås en övergångsbestämmelse om att bestämmelserna om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster i den nya lagen ska tillämpas på tillhandahållanden som äger rum från och med den 1 januari 2022, oavsett när avtalet om tillhandahållande ingicks. Dock ska bestämmelsen om ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillämpas endast om avtalet om tillhandahållande har ingåtts den 1 januari 2022 eller senare.

Ekonomiska och andra konsekvenser

Den nya enhetliga regleringen inom EU bedöms innebära besparingar för företag som bedriver verksamhet över nationsgränserna. På sikt bör regleringen kunna leda till bättre konkurrens och lägre priser för konsumenter.

För företag kan det vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster initialt finnas ett visst behov av utbildningsinsatser och anpassning av avtalsvillkoren, och det även av avtal som redan ingåtts. Detta bedöms av utredningen medföra enbart begränsade kostnader i ett inledande skede.

Förslaget till särreglering avseende dyrare levande djur innebär en viss sänkning av konsumentskyddet men bedöms samtidigt leda till att

näringsidkarna på den marknaden, till stor del små företag och enskilda näringsidkare, får en ökad förutsebarhet i sin verksamhet och minskad risk för rättsliga processer.

Utredningen bedömer att förslagen inte leder till några ökade kostnader för det allmänna och att de inte har någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män.

Betänkandets lagförslag

1 Förslag till lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Grundläggande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om skydd för konsumenter vid köp av lösa saker (varor) om köparen är konsument och säljaren, eller en förmedlare av köpet, är näringsidkare. Lagen innehåller även bestämmelser om konsumentskydd vid avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument digitalt innehåll eller digitala tjänster.

Tillämpningsområde

2 § Denna lag gäller köp av varor som en näringsidkare säljer till en konsument.

Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar både näringsidkaren och säljaren för säljarens skyldigheter enligt lagen.

Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av varor.

3 § Lagen gäller även beställning av en vara som ska tillverkas. Om beställaren ska tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som ska leverera en vara även ska utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av förpliktelsen.

4 § Lagen gäller även avtal där en näringsidkare ska tillhandahålla eller utveckla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till en konsument som ska betala med ett penningbelopp eller en digital värderepresentation. Detsamma gäller om konsumenten i stället för att betala ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när de personuppgifter som tillhandahålls behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav eller för att kunna fullgöra avtalet.

När en del av ett avtal avser ett sådant tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avses i första stycket, ska bestämmelserna om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster i denna lag tillämpas på den delen av avtalet. De bestämmelserna ska även tillämpas när ett digitalt innehåll tillhandahålls på ett fysiskt medium som

[1] Jämför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

uteslutande fungerar som bärare av digitalt innehåll. För varor med digitala delar gäller i stället 5 §.

Köp av varor med digitala delar

5 § Vid köp av en vara med digitala delar ingår det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i köpet av varan, om annat inte har avtalats. Det gäller även i fall då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten levereras av någon annan än säljaren.

Definitioner

6 § I denna lag avses med

digitalt innehåll: data som framställs och tillhandahålls i digital form,

digital tjänst: en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller att utbyta eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av den tjänsten,

driftskompatibilitet: kapacitet att fungera med annan hårdvara eller programvara än sådan som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

kompatibilitet: kapacitet att utan konvertering fungera med sådan hårdvara eller programvara som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

personuppgifter: sådan information som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),

varor med digitala delar: lösa saker som är integrerade eller sammankopplade med digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att frånvaron av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varorna med digitala delar inte fungerar.

Avvikande bestämmelser i annan författning

7 § Avviker en bestämmelse i en annan författning från bestämmelserna om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster i denna lag ska bestämmelsen i den andra författningen ha företräde, om den har sin grund i unionsrätten.

Undantag

8 § Lagen gäller inte

1. användning av digitala formulär eller medel för att framställa, leverera eller överföra resultatet av andra tjänster än digitala tjänster,
2. elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,

3. lotteri, vadhållning, kasinospel eller andra typer av spel,
4. finansiella tjänster,
5. digitalt innehåll som är en del av ett framförande eller ett evenemang och som görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring,
6. digitalt innehåll som tillhandahålls i enlighet med lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, eller
7. när en näringsidkare har tillhandahållit fri programvara med öppen källkod och de av en konsument tillhandahållna personuppgifterna behandlas av näringsidkaren endast för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos den specifika programvaran.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

9 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av gas, som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

2 kap. Varans avlämnande

Platsen för avlämnandet

1 § Om inte annat följer av avtalet, ska varan hållas tillgänglig för avhämtning där säljaren vid köpet hade sitt affärsställe.

Tiden för avlämnandet

2 § Om det inte följer av avtalet när varan ska avlämnas, ska den avlämnas utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks.

Om köparen inte har fått kredit, är säljaren inte skyldig att lämna ut varan förrän den betalas.

Avlämnandet

3 § Varan är avlämnad när köparen, själv eller genom en transportör som köparen har anlitat eller genom någon annan som handlar på köparens vägnar, har fått varan i sin besittning. Även om det är köparen som har anlitat transportören anses varan inte avlämnad när den har lämnats över till transportören, om det är säljaren som erbjudit transportalternativet.

För en vara med digitala delar krävs utöver vad som anges i första stycket att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har tillhandahållits köparen. Om de digitala delarna ska tillhandahållas kontinuerligt under en period anses avlämnande ha skett när tillhandahållandet har påbörjats.

Ett digitalt innehåll är tillhandahållet när köparen, eller den fysiska eller virtuella funktion som köparen har valt, ges tillgång eller åtkomst till det digitala innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det digitala innehållet. En digital tjänst är tillhandahållen när den

görs tillgänglig för köparen eller den fysiska eller virtuella funktion som köparen valt.

Har säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan, är varan avlämnad först när sådan installation har utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning.

Kostnaderna för varan

4 § Om inte annat följer av avtalet, ska säljaren svara för transportkostnader och andra kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på köparens sida.

Risken för varan

5 § Om köparen bär risken för varan är han eller hon skyldig att betala varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på säljaren. Risken för varan går över på köparen när varan avlämnas.

Om öppet köp har avtalats och varan avlämnats, bär köparen risken för varan till dess den lämnats tillbaka.

Vid tillämpning av denna paragraf ska en vara med digitala delar anses avlämnad när den lösa saken har kommit i köparens besittning.

3 kap. Säljarens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

1 § Dröjsmål på säljarens sida föreligger om varan inte avlämnas eller avlämnas för sent och detta inte beror på köparen eller något förhållande på hans eller hennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

2 § Vid dröjsmål på säljarens sida får köparen hålla inne betalningen enligt 3 §. Köparen får välja mellan att kräva att säljaren fullgör köpet enligt 4 § och att häva köpet enligt 5 §. Dessutom får köparen kräva skadestånd av säljaren enligt 6 §.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Köparen får hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge honom eller henne säkerhet för hans eller hennes krav på grund av dröjsmålet.

Rätt att kräva att säljaren fullgör köpet

4 § Köparen får hålla fast vid köpet och kräva att säljaren fullgör köpet.

Säljaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet, om det föreligger ett hinder som han eller hon inte kan övervinna eller om fullgörelsen skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till köparens intresse av att säljaren fullgör köpet. Om ett förhållande som nyss nämnts upphör inom rimlig tid, får köparen dock kräva att säljaren fullgör köpet.

Köparen förlorar rätten att kräva att säljaren fullgör köpet, om han eller hon väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Rätt att häva köpet

5 § Köparen får häva köpet, om säljarens dröjsmål är av väsentlig betydelse för köparen eller om köparen före avtalets ingående har meddelat säljaren att avlämnande av varan senast en viss dag är avgörande för att han eller hon ska ingå avtalet. Köparen får också häva köpet, om säljaren meddelar att han eller hon inte kommer att avlämna varan.

Om köparen har krävt att säljaren avlämnar varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får köparen även häva köpet om varan inte avlämnas inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får köparen häva köpet endast om säljaren meddelar att han eller hon inte kommer att fullgöra köpet inom denna tid.

Om köparen har krävt fullgörelse av köpet utan att ange någon tilläggstid, får köparen häva köpet om varan inte avlämnas inom en skälig tid efter det att kravet framställdes.

Rätt till skadestånd

6 § Köparen har rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom säljarens dröjsmål, om inte säljaren visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför säljarens kontroll som säljaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder säljaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Beror dröjsmålet på någon som säljaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är säljaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som han eller hon har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om dröjsmålet beror på en leverantör som säljaren har anlitat eller någon annan i tidigare säljled.

Meddelande om hävning och skadestånd

7 § Har varan avlämnats för sent, får köparen inte häva köpet eller kräva skadestånd på grund av dröjsmålet, om köparen inte inom skälig tid efter det att han eller hon fick kännedom om avlämnandet meddelar säljaren att han eller hon häver köpet eller vill kräva skadestånd. Om köparen häver köpet, behöver han eller hon dock inte lämna särskilt meddelande om att han eller hon dessutom vill kräva skadestånd.

Meddelande om hävning eller skadestånd kan, i fall som avses i 1 kap. 2 § andra stycket, i stället lämnas till näringsidkaren.

4 kap. Fel på varan

Krav på varan

1 § Varan ska i fråga om art, mängd, kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet, uppdateringar, andra egenskaper, tillbehör, medföljande anvisningar och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet. Den ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket

köparen avsåg att varan skulle användas, om säljaren vid köpet har godtagit detta särskilda ändamål.

2 § Utöver vad som följer av 1 §, ska varan

1. vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används,
2. stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och ha de egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, och
3. föreligga i den kvantitet och uppvisa de egenskaper och andra särdrag som är normalt förekommande för varor av samma slag och som köparen med fog kan förutsätta med hänsyn till varans art.

Varan ska vidare stämma överens med vad köparen med fog kan förutsätta i fråga om

1. hur den är förpackad,
2. vilka tillbehör den åtföljs av, och
3. vilka anvisningar för installation, montering, användning, förvaring och skötsel den åtföljs av.

I 7 § första stycket finns bestämmelser om förutsättningar för att genom avtal avvika från de krav på varan som följer av första och andra styckena.

Rätt till senast tillgängliga version

3 § Om inte annat följer av avtalet, ska ett digitalt innehåll eller en digital tjänst i en vara med digitala delar tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks.

Vad som avses med fel

4 § Varan ska anses felaktig,

1. om den avviker från vad som föreskrivs i 1, 2 eller 3 §, eller
2. om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han eller hon kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

I 7 § första stycket finns bestämmelser som medför att en vara som avviker från vad som föreskrivs i 2 § under vissa omständigheter inte ska anses felaktig.

5 § En vara med digitala delar ska därutöver anses felaktig om säljaren underlåter att säkerställa att köparen informeras om och tillhandahålls de uppdateringar som är nödvändiga för att upprätthålla avtalsenlighet hos varan med digitala delar. Vid ett enskilt tillhandahållande av de digitala delarna ska säljaren säkerställa avtalsenligheten under den tid som köparen med fog kan förutsätta. Vid ett kontinuerligt tillhandahållande av de digitala delarna under en period ska säljaren säkerställa avtalsenligheten under den avtalade perioden, dock minst under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades.

En vara med digitala delar ska dock inte anses felaktig enligt första stycket om köparen har underlåtit att installera de tillhandahållna upp-

dateringarna inom skälig tid. Det gäller under förutsättning att säljaren har informerat köparen om att uppdateringen finns att tillgå och om konsekvenserna av utebliven installation, och att underlåtenheten eller den felaktiga installationen inte har berott på brister i de anvisningar som behövts för installationen.

I 7 § första stycket finns bestämmelser om förutsättningar för att genom avtal avvika från de krav på varan med digitala delar som följer av första stycket.

6 § Om säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet har åtagit sig att installera varan och har sådan installation utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning, ska varan anses felaktig, om den på grund av brister i installationen avviker från vad som föreskrivs i 1 eller 2 §. Detsamma gäller om köparen har utfört installationen och den felaktiga installationen beror på bristfälliga anvisningar för installationen som har tillhandahållits av säljaren eller, vid varor med digitala delar, av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

7 § En vara som avviker från vad som föreskrivs i 2 eller 5 § ska inte anses felaktig, om säljaren vid köpet har informerat köparen om avvikelsen och köparen uttryckligen och separat har godkänt den.

För en begagnad vara som säljs på auktion gäller inte kraven i 2 och 5 §§. En sådan vara ska anses felaktig, om den är i sämre skick än köparen med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter med fog kunde förutsätta.

Med auktion avses i andra stycket en försäljningsmetod där säljaren genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare bjuder ut varor till försäljning till köpare som har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varan.

8 § Varan är felaktig om den

1. säljs i strid med ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, eller
2. är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

9 § Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren eller någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Första stycket gäller inte om säljaren visar att uppgifterna har rättats i tid på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades, eller att uppgifterna inte har inverkat på köpet. Om uppgifterna har lämnats av någon annan än säljaren gäller första stycket inte heller om säljaren visar att han eller hon varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Varan är felaktig också om säljaren har underlåtit att efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) lämna säkerhetsinformation om varan eller underlåtit att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som säljaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna. Detsamma gäller om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och säljaren har känt till eller borde ha känt till underlåtenheten att fullgöra föreläggandet eller åläggandet. En förutsättning för att varan ska anses felaktig enligt detta stycke är dock att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

10 § Varan har ett rättsligt fel, om tredje man har äganderätt till varan eller har panträtt eller annan liknande rätt i den, eller en immaterialrätt som begränsar användningen av varan på ett sätt som köparen inte med fog kunnat förutsätta och det inte följer av avtalet att köparen ska överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför.

Undersökning av ett levande djur före köpet

11 § Vid köp av ett levande djur där priset överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken gäller följande. Om köparen före köpet har undersökt det levande djuret eller utan godtagbar anledning underlåtit att följa säljarens uppmaning att undersöka det, får köparen inte som fel åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen, om inte säljaren har handlat i strid mot tro och heder.

Bedömningen av om fel föreligger

12 § Frågan om varan är felaktig ska bedömas med hänsyn till dess beskaffenhet när den avlämnas. Säljaren svarar för fel som har funnits vid denna tidpunkt, även om felet visar sig först senare. Om de digitala delarna i en vara med digitala delar ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar säljaren i stället för bristande avtalsenlighet hos de digitala delarna under den avtalade perioden, dock minst under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades.

Om köparen underlåter att i rätt tid hämta eller ta emot en vara som hålls tillgänglig för hans eller hennes räkning, svarar säljaren inte för försämring som inträder därefter och som beror enbart på varans egen beskaffenhet.

Uppkommer en försämring av varan efter avlämnandet, ska varan anses felaktig om försämringen är en följd av säljarens avtalsbrott.

13 § Ett fel som visar sig inom ett år efter det att varan avlämnades ska anses ha funnits vid avlämnandet, om inte annat visas eller detta är oförenligt med varans eller felets art. Om de digitala delarna i en vara med digitala delar ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, gäller i stället att ett fel avseende de digitala delarna som visar sig under den tidsperiod då säljaren enligt 12 § första stycket svarar för avtalsenligheten ska anses ha funnits under hela tidsperioden, om inte annat visas eller detta är oförenligt med de digitala delarnas eller felets art.

Vid köp av byggnadsdelar som är avsedda att utgöra en huvudsaklig del av ett en- eller tvåbostadshus gäller vad som sägs i första stycket första meningen fel som visar sig inom två år efter avlämnandet.

Vid köp av levande djur där priset överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken, kan säljaren och köparen träffa avtal om att första stycket inte ska gälla.

Garantier

14 § Om säljaren eller någon annan för hans eller hennes räkning genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del därav eller för en egenskap hos varan, ska fel anses föreligga, om varan under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar. Det gäller dock inte, om det görs sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på köparens sida.

När någon annan än säljaren har lämnat en garanti eller liknande utfästelse kan köparen vända sig mot den garantigivaren i enlighet med vad som följer av garantin. Om det är tillverkaren av varan som är garantigivare och om denne har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid, har köparen alltid rätt att kräva att garantigivaren avhjälper felet eller företar omleverans enligt 5 kap. 6–9 §§.

Om villkoren för garantin enligt ett garantibevis är mindre fördelaktiga för köparen än de som har utfästs i marknadsföring av varan, gäller villkoren enligt marknadsföringen om inte marknadsföringen före köpet har rättats på ett sätt som är likvärdigt med hur marknadsföringen först gjordes.

5 kap. Påföljder vid fel på varan

Påföljder

1 § Är varan enligt vad som följer av 4 kap. 4–9 och 11–14 §§ felaktig, får köparen enligt 3, 4 och 6–12 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får köparen kräva skadestånd enligt 13 och 14 §§ och 6 kap. Köparen får även hålla inne betalningen enligt 5 §.

2 § Om varan har ett rättsligt fel enligt 4 kap. 10 §, får köparen enligt 3 § första stycket samt enligt 4 och 6–12 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får köparen kräva skadestånd enligt 13 och 14 §§ och 6 kap. Köparen får även hålla inne betalningen enligt 5 §.

Utan hinder av 13 § första och andra styckena har köparen rätt till ersättning enligt 6 kap. för den skada han eller hon lider genom ett rättsligt fel som fanns vid köpet, om han eller hon varken kände till eller borde ha känt till felet.

Påföljder av ett rättsligt fel får även göras gällande, om tredje man påstår att han eller hon har en sådan rätt som avses i 4 kap. 10 § och det finns sannolika skäl för påståendet.

Reklamation

3 § Köparen får inte åberopa att varan är felaktig, om han eller hon inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att han eller hon märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Meddelande som lämnas inom två månader efter det att köparen märkt felet ska alltid anses ha lämnats i rätt tid. I fall som avses i 1 kap. 2 § andra stycket kan meddelande om felet i stället lämnas till näringsidkaren. Om någon annan än säljaren har åtagit sig att för dennes räkning avhjälpa fel på en vara, kan reklamationen i stället göras hos honom eller henne.

Reklamerar köparen inte inom tre år från det att han eller hon har tagit emot varan, förlorar han eller hon rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse. Om de digitala delarna i en vara med digitala delar ska tillhandahållas kontinuerligt under en period som är längre än tre år, förlorar köparen i stället rätten att reklamera fel på de digitala delarna om köparen underlåter att reklamera felet under avtalsperioden.

Om de digitala delarna i en vara med digitala delar ska tillhandahållas enskilt och fel föreligger till följd av att säljaren inte har säkerställt avtalsenligheten enligt 4 kap. 5 §, förlorar köparen rätten att reklamera felet om köparen underlåter att reklamera felet under den tid som köparen med fog kan förutsätta att säljaren säkerställer avtalsenligheten.

4 § Utan hinder av 3 § får köparen åberopa att varan är felaktig, om säljaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 4 kap. 8 §.

Rätt att hålla inne betalningen

5 § Köparen får hålla inne så mycket av betalningen som fordras för att ge köparen säkerhet för hans eller hennes krav på grund av att varan är felaktig.

Avhjälpande och omleverans

6 § Köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälper felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskälig kostnad för säljaren.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för säljaren ska särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har, vilket värde varan skulle ha haft om den varit felfri och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren och utan väsentlig olägenhet för köparen.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att köparen framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne.

7 § Kräver köparen en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har säljaren trots detta rätt att på egen bekostnad vidta sådan åtgärd, om säljaren efter det att reklamation har kommit honom eller henne till handa utan uppskov erbjuder sig att göra detta samt åtgärden kan ske inom skälig tid därefter och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen.

Säljaren får inte åberopa att han eller hon inte har beretts tillfälle att avhjälpa felet eller företa omleverans, om köparen har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att köparen skulle avvakta avhjälpande eller omleverans från säljarens sida.

8 § Vid omleverans ska säljaren på egen bekostnad återta den felaktiga varan.

Om det behövs för avhjälpande eller omleverans ska säljaren ta bort den felaktiga varan och installera en avtalsenlig vara eller bära kostnaden för borttagandet och installationen. Denna skyldighet gäller dock endast en sådan vara som innan felet blev uppenbart hade installerats på ett sätt som var förenligt med varans natur och ändamål.

9 § Köparen ska vid avhjälpande och omleverans göra varan tillgänglig för säljaren. Om säljaren ska företa omleverans, får dock köparen hålla inne vad han eller hon har tagit emot till dess omleverans sker.

Köparen är inte skyldig att betala för normal användning av en vara som säljaren återtar.

Rätt till prisavdrag eller hävning

10 § Om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen eller inte kan ske utan väsentlig olägenhet för köparen, får köparen kräva prisavdrag som svarar mot felet eller häva köpet enligt 11 §. Om avhjälpande eller omleverans har skett kvarstår dock inte rätten till prisavdrag eller hävning. Om felet på varan är allvarligt har köparen rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans. Rätt till prisavdrag eller hävning föreligger alltid om säljaren inte lever upp till kraven i 8 §.

Köparen har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att köparen erhåller ett prisavdrag.

Köparen har inte rätt till prisavdrag vid köp av begagnade varor på en sådan auktion som avses i 4 kap. 7 § tredje stycket.

11 § Vid hävning ska köparen meddela säljaren att han eller hon häver köpet.

Köparen får inte häva köpet om säljaren visar att felet är ringa.

12 § Om endast en del av de varor som köpet avser är felaktiga, tillämpas bestämmelserna om hävning i 10 och 11 §§ på denna del. Köparen får häva köpet av resterande varor om det skulle vara oskäligt att kräva att köparen ska behålla dem.

Skadestånd

13 § Köparen har rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att varan är felaktig, om inte säljaren visar att underlåtenheten att avlämna en felfri vara beror på ett hinder utanför säljarens kontroll som han eller hon inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars

följder han eller hon inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Beror underlåtenheten att avlämna en felfri vara på någon som säljaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är säljaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som säljaren har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om felet beror på en leverantör som säljaren har anlitat eller någon annan i tidigare säljled.

Köparen har alltid rätt till ersättning om varan vid köpet avvek från vad säljaren särskilt utfäst.

14 § Säljarens skadeståndsskyldighet enligt 13 § omfattar även skada som på grund av fel på den sålda varan uppkommer på annan egendom som tillhör köparen eller någon medlem i hans eller hennes hushåll och egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

6 kap. Skadeståndets omfattning vid säljarens avtalsbrott

Skadeståndets omfattning

1 § Skadestånd på grund av säljarens dröjsmål eller fel på varan omfattar ersättning för utgifter, inkomstförlust, sådan prisskillnad som avses i 2 § samt annan förlust på grund av dröjsmålet eller felet.

Skadestånd enligt denna lag omfattar inte i andra fall än som avses i 5 kap. 14 § ersättning för förlust som köparen tillfogas genom skada på annat än den sålda varan.

Säljaren och köparen kan träffa avtal om att ersättning enligt första eller andra stycket inte ska omfatta förlust i näringsverksamhet.

Prisskillnad

2 § Om köpet har hävts och köparen har gjort ett täckningsköp till högre pris, omfattar skadeståndet ersättning för prisskillnaden mellan de båda köpen, om täckningsköpet gjorts med tillräcklig omsorg och inom skälig tid efter det att köpet hävdes. I annat fall omfattar, om gängse pris för en sådan vara som köpet avser vid tiden för hävningen överstiger priset enligt köpet, skadeståndet denna prisskillnad.

Jämkning

3 § Om skyldigheten att utge skadestånd på grund av säljarens dröjsmål eller fel på varan skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt. Härvid ska även beaktas föreliggande försäkringar och försäkringsmöjligheter på köparens sida, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och hindra skadan samt andra särskilda omständigheter.

7 kap. Köparens betalningsskyldighet och rätt till avbeställning

Vilket pris köparen ska betala

1 § Om ett bestämt pris inte följer av avtalet, ska köparen betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet samt omständigheterna i övrigt.

Tidpunkten för betalningen

2 § Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet, ska köparen betala när säljaren kräver det, dock inte förrän varan hålls köparen till handa.

Avbeställning

3 § Om köparen avbeställer varan innan den har avlämnats, har säljaren inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning. I stället har säljaren rätt till ersättning enligt 8 kap. 4 §.

I fråga om varor med digitala delar gäller första stycket endast fram till dess att köparen har fått den lösa saken i sin besittning.

8 kap. Köparens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

1 § Dröjsmål på köparens sida föreligger om priset inte betalas i rätt tid och detta inte beror på säljaren eller något förhållande på dennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

2 § Vid dröjsmål på köparens sida får säljaren hålla inne varan enligt 2 kap. 2 §. Säljaren får välja mellan att kräva att köparen betalar priset eller, enligt 3 §, häva köpet. Om säljaren häver köpet får han eller hon dessutom kräva skadestånd av köparen enligt 4 §.

Hävning

3 § Säljaren får häva köpet om köparens dröjsmål med betalningen utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Om säljaren har förelagt köparen en bestämd tilläggstid för betalningen och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får säljaren även häva köpet om köparen inte betalar inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får säljaren häva köpet endast om köparen meddelar att han eller hon inte kommer att betala inom denna tid.

Om varan har kommit i köparens besittning, får säljaren häva köpet endast om han eller hon har förbehållit sig rätt till detta eller om köparen avvisar varan. Sedan priset i sin helhet har betalts, får säljaren inte häva köpet.

Skadestånd

4 § Häver säljaren köpet eller avbeställer köparen varan enligt 7 kap. 3 § har säljaren rätt till ersättning för

1. särskilda kostnader som säljaren har haft för att ingå och fullgöra avtalet till den del han eller hon inte kan tillgodogöra sig dessa på annat sätt,
2. särskilda kostnader till följd av hävningen eller avbeställningen, samt
3. förlust i övrigt med ett belopp som är skäligt med hänsyn till priset för varan, tidpunkten för hävningen eller avbeställningen, omfattningen av nedlagt arbete och omständigheterna i övrigt.

Säljaren får förbehålla sig en på förhand bestämd ersättning vid hävning eller avbeställning, om den är skälig med hänsyn till vad som normalt kan antas tillkomma en säljare som ersättning enligt första stycket.

Säljaren har inte rätt till ersättning enligt första eller andra stycket om köparen avbeställer en vara innan säljaren har accepterat ett anbud som köparen har lämnat till säljaren. Säljaren har inte heller rätt till ersättning om köparen visar att dröjsmålet eller avbeställningen beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller annat liknande hinder som köparen inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han eller hon inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

9 kap. Gemensamma bestämmelser

Begränsning av skadan

1 § Den skadelidande parten ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Försummar parten det, får han eller hon själv bära en motsvarande del av förlusten.

Verkningar av hävning

2 § Om köpet hävs, bortfaller säljarens skyldighet att överlämna varan och köparens skyldighet att betala köpesumman.

I den mån köpet har fullgjorts ska köparen lämna tillbaka varan på säljarens bekostnad. Säljaren ska betala tillbaka köpesumman vid mottagandet av varan eller av ett bevis som tillhandahålls av köparen om att han eller hon har skickat tillbaka varan. En part får hålla inne vad som tagits emot till dess att den andre betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som han eller hon kan vara skyldig att betala.

3 § Hävs köpet, ska köparen ge ut den avkastning av varan som han eller hon har fått samt betala skälig ersättning, om han eller hon har haft annan nytta av varan.

Om säljaren ska lämna tillbaka betalningen, ska säljaren betala ränta från den dag han eller hon tog emot betalningen.

Bortfall av rätt till hävning och omleverans

4 § Köparen får häva köpet eller kräva omleverans endast om han eller hon kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad.

Rätten att häva köpet eller kräva omleverans går dock inte förlorad, om

1. varan har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på köparen,

2. varan har förstörts, försämrats eller minskat till följd av en åtgärd som har varit behövlig för att undersöka om varan är felfri,

3. varan har använts av köparen för förutsatt bruk innan köparen insåg eller borde ha insett att det förelåg ett fel som ger honom eller henne rätt att häva köpet eller kräva omleverans.

Rätten att häva köpet eller kräva omleverans går inte heller förlorad, om köparen ersätter säljaren den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat.

Anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

5 § Om säljaren är på obestånd, har upphört med sin näringsverksamhet eller inte kan anträffas, har köparen rätt att rikta anspråk på grund av fel på varan mot en näringsidkare i tidigare säljled som har överlåtit varan för vidareförsäljning.

Första stycket gäller endast i den utsträckning motsvarande anspråk på grund av felet hade kunnat göras gällande mot näringsidkaren i tidigare säljled av den som förvärvat varan från honom eller henne. Avtal som inskränker rätten att göra anspråk gällande får dock åberopas mot köparen endast om en sådan inskränkning med bindande verkan hade kunnat avtalas mellan denne och säljaren. Bristande reklamation i tidigare led är utan betydelse för köparens rätt.

Om köparen vill rikta anspråk enligt denna paragraf mot en näringsidkare i tidigare säljled, kan reklamation enligt 5 kap. 3 § göras hos denne eller hos säljaren. Har reklamation inte gjorts hos näringsidkaren i tidigare säljled, förlorar köparen sin rätt mot denne, om köparen inte underrättar näringsidkaren om sitt anspråk inom skälig tid efter det att köparen insett eller borde ha insett att han eller hon hade anledning att framställa anspråket.

Vissa meddelanden

6 § Om ett meddelande som köparen ska lämna säljaren eller någon annan enligt 3 kap. 4 och 7 §§, 5 kap. 3, 6 och 11 §§, 9 kap. 5 § och 10 kap. 3 och 11 §§ har avsänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller ett sådant meddelande med föreläggande av tilläggstid som säljaren kan lämna köparen enligt 8 kap. 3 §.

Förhållandet till säljarens borgenärer

7 § Köp enligt denna lag gäller mot säljarens borgenärer i och med avtalet. När köp inte avser en bestämd vara, blir köpet dock inte gällande mot borgenärerna förrän åtgärd har vidtagits genom avskiljande eller märkning av varan, anteckning om varan i en bokföringshandling eller på något annat sätt så att det framgår att varan är avsedd för köparen.

10 kap. Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster

Bestämmelser som ska tillämpas på motsvarande sätt

1 § Vid avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster ska följande bestämmelser tillämpas på motsvarande sätt, varvid med säljaren ska förstås näringsidkaren, med köparen ska förstås konsumenten, med köpet ska förstås avtalet om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digital tjänst och med varan ska förstås det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

1. 2 kap. 3 § andra och tredje styckena om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster, förutom såvitt gäller digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare för det digitala innehållet då i stället 2 kap. 3 § första stycket om avlämnande av varor ska tillämpas.
2. 3 kap. 2–6 §§ om påföljder vid säljarens dröjsmål.
3. 4 kap. 1–3 §§ om krav på varan.
4. 4 kap. 4 § om fel på varan, med undantag för första stycket 2.
5. 4 kap. 5 § om uppdateringar, med den skillnaden att näringsidkarens skyldighet vid ett kontinuerligt tillhandahållande av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under en period endast gäller under den avtalade perioden.
6. 4 kap. 7 § första stycket om avtal om avvikelse från de objektiva kraven och från kraven på uppdateringar.
7. 4 kap. 9 § första och andra styckena om säljarens utfästelser.
8. 4 kap. 10 § om rättsliga fel.
9. 5 kap. 5 § om rätt att hålla inne betalningen vid fel.
10. 5 kap. 7 § om säljarens rätt till avhjälpande eller omleverans.
11. 5 kap. 13 och 14 §§ om skadestånd.
12. 6 kap. om skadeståndets omfattning vid säljarens avtalsbrott.
13. 7 kap. 1 och 2 §§ om köparens betalningsskyldighet.
14. 8 kap. 1 §, 3 § första och andra styckena och 4 § om köparens dröjsmål.
15. 9 kap. 1 § om begränsning av skadan.

Tillhandahållande

2 § Om det inte följer av avtalet när ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas, ska det ske utan onödigt dröjsmål.

När det gäller tillhandahållande av digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av det digitala innehållet ska i stället 2 kap. 2 § tillämpas.

För digitalt innehåll på ett fysiskt medium som endast fungerar som bärare av det digitala innehållet ska vidare 2 kap. 1, 4 och 5 §§ tillämpas.

Näringsidkarens dröjsmål

3 § Dröjsmål på näringsidkarens sida föreligger om tillhandahållande till konsumenten av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte sker vid avtalad tidpunkt eller enligt 2 § första eller andra stycket. Näringsidkaren har bevisbördan för att tillhandahållande har skett i tid.

Om konsumenten, i enlighet med 1 § 2, vill häva avtalet med anledning av näringsidkarens dröjsmål ska konsumenten meddela näringsidkaren detta.

Felaktig integration

4 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska anses felaktig, om det föreligger fel enligt 1 § 4 till följd av en brist i sammankopplingen eller integreringen med konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutningar, och det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har integrerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning. Detsamma gäller om konsumenten har utfört integrationen och den felaktiga integrationen beror på bristfälliga anvisningar för integrationen som har tillhandahållits av näringsidkaren.

Bedömningen av om fel föreligger

5 § Frågan om fel föreligger i ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska bedömas med hänsyn till innehållets eller tjänstens beskaffenhet vid tillhandahållandet. Näringsidkaren svarar för fel som har funnits vid denna tidpunkt, även om felet visar sig först senare. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren i stället för avtalsenligheten under den avtalade perioden.

6 § Ett fel som visar sig inom ett år efter tillhandahållandet ska anses ha funnits vid tillhandahållandet, om inte annat visas. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, gäller i stället att ett fel som visar sig inom den avtalade perioden ska anses ha funnits under hela tidsperioden om inte annat visas.

Första stycket gäller inte om näringsidkaren visar att konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutningar inte är förenliga med de tekniska krav som gäller för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och att näringsidkaren före avtalets ingående har informerat konsumenten om dessa tekniska krav på ett tydligt sätt.

7 § Konsumenten ska i den utsträckning som kan anses skälig samarbeta med näringsidkaren för att fastställa om det är konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutningar som orsakar den bristande avtalsenligheten. Skyldigheten att samarbeta är begränsad till de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten. Om konsumenten underlåter att samarbeta och på ett tydligt sätt före avtalets ingående har informerats av näringsidkaren om denna skyldighet, gäller inte 6 § första stycket.

Tidsperiod för näringsidkarens felansvar

8 § Näringsidkaren svarar endast för fel som visar sig inom tre år från tillhandahållandet, om annat inte följer av 1 § 5. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, gäller i stället att näringsidkaren svarar för fel som visar sig under den avtalade perioden.

Ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar enligt första stycket, eller inom den längre tid som parterna avtalat.

Påföljder vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

9 § Vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten enligt vad som följer av 1 § 3–8 och 4–8 §§, får konsumenten enligt 10 och 11 §§ kräva avhjälpande, omleverans eller prisavdrag eller häva avtalet. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd enligt 1 § 11 och 12. Konsumenten får även hålla inne betalningen enligt 1 § 9.

Avhjälpande och omleverans

10 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren återställer det digitala innehållet eller den digitala tjänsten till avtalsenligt skick, om detta kan ske utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Näringsidkaren får välja mellan att avhjälpa felet eller företa omleverans.

Vid bedömningen av om avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har och vilket värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft om det inte hade förelegat fel.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne.

Rätt till prisavdrag eller hävning

11 § Om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne, får konsumenten häva avtalet. Om felet är allvarligt har konsumenten rätt till hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans. Konsumenten ska meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

När konsumenten betalar för tillhandahållandet får denne inte häva avtalet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

När konsumenten betalar för tillhandahållandet får konsumenten, under de förutsättningar som anges i första stycket, i stället kräva prisavdrag som svarar mot felet.

Verkningar av hävning

12 § Om avtalet hävs ska näringsidkaren återbetala alla penningbelopp och digitala värderepresentationer som konsumenten har betalat. Vid kontinuerligt tillhandahållande under en period ska näringsidkaren till konsumenten återbetala den andel av betalningen som svarar mot tid under avtalsperioden under vilken det förelåg fel samt vad som har betalats i förskott avseende tid efter det att avtalet hävts.

Konsumenten är inte skyldig att betala för användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten under den period under vilken det förelåg fel.

13 § I fråga om näringsidkarens skyldigheter avseende konsumentens personuppgifter gäller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679.

14 § Om avtalet hävs får näringsidkaren inte använda sådant annat innehåll än personuppgifter, som har tillhandahållits eller skapats av konsumenten vid dennes användning av det av näringsidkaren tillhandahållna digitala innehållet eller digitala tjänsten.

Sådan användning får dock förekomma om innehållet

1. inte har något annat användningsområde än det som tillhandahålls av näringsidkaren,
2. endast rör konsumentens verksamhet vid dennes användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls av näringsidkaren,
3. har aggregerats med andra uppgifter av näringsidkaren och det inte är möjligt eller endast med oproportionella ansträngningar går att dela upp innehållet, eller
4. har genererats gemensamt med andra och innehållet kan användas av andra konsumenter.

På konsumentens begäran ska näringsidkaren även efter det att avtalet hävts för konsumenten tillgängliggöra sådant innehåll som avses enligt första stycket, förutom i de fall som avses i andra stycket 1–3. Detta digitala innehåll ska tillgängliggöras utan kostnad, inom skälig tid och i ett allmänt använt, maskinläsbart format.

15 § Om avtalet hävs får näringsidkaren, förutom i fall som avses i 14 § tredje stycket, hindra konsumentens framtida användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

16 § Om avtalet hävs ska konsumenten avstå från att använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och avstå från att göra detta tillgängligt för annan.

Om ett digitalt innehåll har tillhandahållits på ett fysiskt medium och näringsidkaren begär det, ska konsumenten på näringsidkarens bekostnad återlämna det fysiska mediet utan onödigt dröjsmål. Näringsidkarens begäran ska göras senast 14 dagar efter det att konsumenten meddelade näringsidkaren att avtalet hävs.

Återbetalning vid prisavdrag och hävning

17 § Näringsidkaren ska fullgöra sin återbetalningsskyldighet vid prisavdrag och hävning utan onödigt dröjsmål och senast 14 dagar efter det att konsumenten meddelade näringsidkaren sitt beslut att häva avtalet eller informerade om sitt krav på prisavdrag.

Näringsidkaren ska använda samma betalningsmetod som konsumenten använde. Någon avgift för återbetalningen får inte påföras.

Ändring av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

18 § Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, får näringsidkaren ändra innehållet

eller tjänsten om det följer av avtalet och det där anges ett giltigt skäl till sådan ändring, ändringen sker utan kostnad för konsumenten och konsumenten har informerats om ändringen på ett tydligt sätt.

Om ändringen försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i mer än endast obetydlig utsträckning, har konsumenten rätt att säga upp avtalet. Sådan rätt föreligger dock inte om konsumenten har möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring och det fortfarande föreligger avtalsenlighet. Uppsägning ska ske senast 30 dagar från det att konsumenten mottog information enligt tredje stycket eller ändringen genomfördes. Vid uppsägningen tillämpas 12–17 §§.

När en sådan ändring som avses i andra stycket genomförs ska konsumenten i skälig tid ha informerats om egenskaperna hos och tidpunkten för ändringen samt om rätten att säga upp avtalet eller om möjligheten att behålla innehållet eller tjänsten i oförändrat skick. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Denna paragraf är inte tillämplig på ett paket i den mening som avses i direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, om delar av en internetanslutningstjänst eller en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ingår i paketet.

Påföljder vid konsumentens dröjsmål

19 § Vid dröjsmål på konsumentens sida är näringsidkaren inte skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren får välja mellan att kräva att konsumenten betalar eller, enligt 1 § 14, häva avtalet. Om näringsidkaren häver avtalet får han eller hon dessutom kräva skadestånd av konsumenten enligt 1 § 14. Vid hävning tillämpas 12–16 §§.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Genom lagen upphävs konsumentköplagen (1990:932).
3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för avtal om köp, om varor som ska tillverkas efter avtalsslutet och om byte av lösa saker som har ingåtts före ikraftträdandet.
4. Bestämmelserna om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster i den nya lagen tillämpas på tillhandahållanden som äger rum från och med den 1 januari 2022, oavsett när avtalet om tillhandahållande ingicks. 10 kap. 18 § ska dock endast tillämpas om avtalet om tillhandahållande ingicks den 1 januari 2022 eller senare.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag tillämpas på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär.	
Från lagens tillämpningsområde undantas	
1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,	
2. köp av värdepapper,	
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, samt	
4. köp som omfattas av *konsumentköplagen (1990:932)* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).	4. köp som omfattas av *lagen (0000:000) om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).
Med köp likställs avtal om leverans av lösa saker som ska tillverkas, om materialet ska tillhandahållas av den som har åtagit sig leveransen.	

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Bestämmelsen i 1 § andra stycket 4 tillämpas i dess tidigare lydelse om bestämmelserna i konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

[1] Senaste lydelse 2014:1450.

3 Förslag till lag om ändring i köplagen (1990:931)

Härigenom föreskrivs att 4 § köplagen (1990:931) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §	
Lagen gäller inte i fall då *konsumentköplagen (1990:932)* är tillämplig.	Lagen gäller inte i fall då *lagen (0000:000) om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal* är tillämplig.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Bestämmelsen i 4 § tillämpas i dess tidigare lydelse om bestämmelserna i konsumentköplagen (1990:932) gäller för avtalet.

4 Förslag till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

Härigenom föreskrivs att 11 § produktansvarslagen (1992:18) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	11 §[1]
I den mån någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som enligt *31 § konsumentköplagen (1990:932)* eller 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) har lämnat ersättning för skadan rätt att av honom återfå vad han betalat.	I den mån någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som enligt *5 kap. 14 § lagen (0000:000) om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal* eller 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) har lämnat ersättning för skadan rätt att av honom *eller henne* återfå vad han *eller hon* betalat.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Om någon har lämnat ersättning enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932) tillämpas i stället 11 § i dess tidigare lydelse.

[1] Senaste lydelse 1992:1137.

5 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs[1] att 22 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
22 §	
En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska vid försäljningen lämna köparen *tydlig* information om *utfästelsens innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att köparen ska kunna* göra den gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.	En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att *göra ett åtagande om att* genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid*, utöver vad som följer av lag,* svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska vid försäljningen lämna köparen *klar och begriplig* information om *näringsidkarens namn och adress, produktens beteckning, utfästelsens villkor och anvisningar om hur köparen kan* göra den gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.
Utfästelsen och informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.	Utfästelsen och informationen ska *senast vid avlämnandet av produkten* lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

[1] Jämför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG.

6 Förslag till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865)

Härigenom föreskrivs att 25 § kommissionslagen (2009:865) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	25 §
Har tredje man i egenskap av konsument köpt en vara av en kommissionär, har tredje man rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som sägs i *46 § första stycket konsumentköplagen (1990:932)*. Det som sägs i *46 § andra stycket konsumentköplagen* gäller inte i ett sådant fall.	Har tredje man i egenskap av konsument köpt en vara av en kommissionär, har tredje man rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som sägs i *9 kap. 5 § första stycket lagen (0000:000) om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal*. Det som sägs i *9 kap. 5 § andra stycket lagen om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal* gäller inte i ett sådant fall.
En tredje man som med stöd av *46 § konsumentköplagen* har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.	En tredje man som med stöd av *9 kap. 5 § lagen om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal* har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.
Bestämmelserna i *46 § tredje stycket konsumentköplagen* om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.	Bestämmelserna i *9 kap. 5 § tredje stycket lagen om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal* om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet av varan tillämpas i stället 25 § i dess tidigare lydelse.

Förteckning över remissinstanserna

Remissyttranden över betänkandet En ny lag om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal (SOU 2020:51) har lämnats av Allmänna reklamationsnämnden, Datainspektionen (numera Integritetsskyddsmyndigheten), Företagarna, Göta hovrätt, Göteborgs tingsrätt, Helsingborgs tingsrätt, Hästnäringens Nationella Stiftelse, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Konsumentvägledarnas Förening, Kronofogdemyndigheten, Lantbrukarnas Riksförbund, Lunds universitet, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Motormännens Riksförbund (numera Riksförbundet M Sverige), Nordic Entertainment Group AB, Post- och Telestyrelsen, Regelrådet, Spelinspektionen, Statens jordbruksverk, Stockholms tingsrätt, Svensk Handel, Svenska Kennelklubben, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Kattklubbars Riksförbund, Sveriges Konsumenter, Sveriges Veterinärförbund, Swedma, Umeå tingsrätt, Umeå universitet och Zoo-branschens Riksförbund.

Yttrande har också inkommit från APPLiA, Gröna arbetsgivare, Discovery Networks Sweden, Elektronikbranschen, Finansbolagens förening, Färg, Möbler och Interiörer, Motorbranschens Riksförbud, Sveriges Motorcyklister samt ett antal enskilda personer.

Adlibris AB, Apple AB, Dataspelsbranschen, Direct Selling Sweden, Djurens Rätt, Facebook Sverige AB, Föreningen Copyswede, Företagarförbundet, H & M Hennes & Mauritz AB, IKEA Group, IT & Telekomföretagen, Nordisk e-handel, Näringslivets Regelnämnd, Qliro Group AB, Schibsted, SF Anytime AB, Spotify Sweden AB, Svensk Försäkring, Svenskt Näringsliv, Sveriges Auktionsföretags förening, Telekområdgivarna, Telia Sonera Sverige AB, Uppsala universitet och Villaägarnas Riksförbund har avstått från att yttra sig.

Jämförelsetabell: Direktiven och svensk lag

En sammanställning av bestämmelser i direktivet om försäljning av varor (varudirektivet) respektive direktivet om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster (digitaldirektivet) och motsvarande eller närmast motsvarande bestämmelser i föreslagen svensk lagstiftning.

Varudirektivet	**Ny konsumentköplag m.m.**
1	Ingen motsvarighet[1]
2.1	Ingen motsvarighet
2.2	1 kap. 2 §
2.3	1 kap. 2 §
2.4	1 kap. 2 §
2.5	1 kap. 2 §
2.6	1 kap. 2 §
2.7	1 kap. 2 §
2.8	1 kap. 2 §
2.9	Ingen motsvarighet
2.10	1 kap. 2 §
2.11	Ingen motsvarighet
2.12	Ingen motsvarighet
2.13	Ingen motsvarighet
2.14	Ingen motsvarighet
2.15	1 kap. 2 §
3.1	1 kap. 3 § 1 st.
3.2	1 kap. 6 §
3.3	1 kap. 3 § 2 st.
3.4 a	1 kap. 7 §
3.4 b	Ingen motsvarighet
3.5 a	4 kap. 13 § och 5 kap. 10 § 2 st.
3.5 b	4 kap. 18 och 19 §§
3.6	Ingen motsvarighet
3.7	Ingen motsvarighet
4	Ingen motsvarighet
5	4 kap. 5 och 12 §§
6	4 kap. 1 §
7.1	4 kap. 2 §
7.2	4 kap. 7 §
7.3	4 kap. 4 §
7.4	4 kap. 8 §
7.5	4 kap. 6 §
8	4 kap. 9 §
9	4 kap. 12 §
10	4 kap. 14 § och 5 kap. 2 §
11	4 kap. 17 §
12	5 kap. 2 §

[1] I det fall det antecknas ”Ingen motsvarighet” i högerspalten är bedömningen att ingen genomförandeåtgärd i form av lagstiftning behövs.

13.1	5 kap. 1 §
13.2	5 kap. 4 § 1 och 2 st.
13.3	5 kap. 4 § 1 och 2 st.
13.4	5 kap. 8 §
13.5	5 kap. 10 § 1 st.
13.6	5 kap. 3 §
13.7	Ingen motsvarighet
14.1	5 kap. 4 § 3 st.
14.2	5 kap. 6 § 1 st. och 7 §
14.3	5 kap. 6 § 2 st.
14.4	8 kap. 4 §
15	5 kap. 8 §
16.1	5 kap. 11 §
16.2	5 kap. 9 §
16.3	8 kap. 2 §
17.1	4 kap. 22 och 23 §§
17.2	22 § marknadsföringslagen
17.3	Ingen motsvarighet
17.4	4 kap. 21 §
18	Ingen motsvarighet
19	Ingen motsvarighet
20	Ingen motsvarighet
21	1 kap. 10 §
22	Ingen motsvarighet
23	Övergångsbestämmelse
24	Ikraftträdande

Digitaldirektivet	**Ny konsumentköplag**
1	Ingen motsvarighet
2.1	1 kap. 2 §
2.2	1 kap. 2 §
2.3	1 kap. 2 §
2.4	9 kap. 6 §
2.5	1 kap. 2 §
2.6	1 kap. 2 §
2.7	Ingen motsvarighet
2.8	1 kap. 2 §
2.9	9 kap. 6 §
2.10	1 kap. 2 §
2.11	Ingen motsvarighet
2.12	1 kap. 2 §
2.13	Ingen motsvarighet
3.1	1 kap. 7 §
3.2	1 kap. 7 §
3.3	1 kap. 7 § och 9 kap. 1 §
3.4	1 kap. 3 §
3.5	1 kap. 8 §
3.6	1 kap. 7 § och 9 kap. 19 §
3.7	Ingen motsvarighet
3.8	1 kap. 9 §

3.9	Ingen motsvarighet
3.10	Ingen motsvarighet
4	Ingen motsvarighet
5	9 kap. 1 §
6	9 kap. 4 §
7	9 kap. 4 §
8.1	9 kap. 4 §
8.2	9 kap. 4 §
8.3	9 kap. 4 §
8.4	9 kap. 7 §
8.5	9 kap. 4 §
8.6	9 kap. 5 §
9	9 kap. 6 §
10	9 kap. 4 §
11.1	9 kap. 2 §
11.2	9 kap. 7 och 10 §§
11.3	9 kap. 7 och 10 §§
12.1	9 kap. 2 §
12.2	9 kap. 8 §
12.3	9 kap. 8 §
12.4	9 kap. 9 §
12.5	9 kap. 9 §
13.1	9 kap. 3 §
13.2	9 kap. 3 §
13.3	9 kap. 2, 3 och 15–18 §§
14.1	9 kap. 10 §
14.2	9 kap. 11 §
14.3	9 kap. 11 §
14.4	9 kap. 12 §
14.5	9 kap. 12 §
14.6	9 kap. 12 §
15	9 kap. 2 och 12 §§
16.1	9 kap. 15 §
16.2	1 kap. 9 §
16.3	9 kap. 16 §
16.4	9 kap. 16 §
16.5	9 kap. 17 §
17.1	9 kap. 17 §
17.2	9 kap. 17 §
17.3	9 kap. 10 §
18	9 kap. 18 §
19	9 kap. 19 och 20 §§
20	Ingen motsvarighet
21	Ingen motsvarighet
22	1 kap. 10 §
23	Ingen motsvarighet
24	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

Jämförelsetabell: Den nuvarande och den nya konsumentköplagen

En sammanställning av bestämmelserna i den föreslagna nya konsumentköplagen i jämförelse med den nuvarande konsumentköplagen (1990:932).

Ny konsumentköplag	1990 års konsumentköplag
1 kap. 1 §	Ingen motsvarighet
1 kap. 2 §	1 § 4 st.
1 kap. 3 §	1 § 1 st.
1 kap. 4 §	1 § 2 st.
1 kap. 5 §	1 § 3 st.
1 kap. 6 §	2 §
1 kap. 7 §	Ingen motsvarighet
1 kap. 8 §	Ingen motsvarighet
1 kap. 9 §	Ingen motsvarighet
1 kap. 10 §	3 §
2 kap. 1 §	4 §
2 kap. 2 §	5 §
2 kap. 3 §	6 §
2 kap. 4 §	Ingen motsvarighet
2 kap. 5 §	7 §
2 kap. 6 §	8 §
3 kap. 1 §	9 §
3 kap. 2 §	10 §
3 kap. 3 §	11 §
3 kap. 4 §	12 §
3 kap. 5 §	13 §
3 kap. 6 §	15 §
4 kap. 1 §	16 § 1 och 2 st.
4 kap. 2 §	16 § 1 och 2 st. och 19 § 1 och 2 st.
4 kap. 3 §	16 § 3 st.
4 kap. 4 §	Ingen motsvarighet
4 kap. 5 §	16 § 3 st.
4 kap. 6 §	17 § 1 st.
4 kap. 7 §	19 § 3 st.
4 kap. 8 §	Ingen motsvarighet
4 kap. 9 §	16 a §
4 kap. 10 §	18 §
4 kap. 11 §	19 § 4 st.
4 kap. 12 §	21 a § och 22 a § 3 st.
4 kap. 13 §	17 § 2 st.
4 kap. 14 §	20 § och 23 § 3 st.
4 kap. 15 §	Ingen motsvarighet
4 kap. 16 §	22 a § 1 st. och 24 §
4 kap. 17 §	20 a §
4 kap. 18 §	Ingen motsvarighet

4 kap. 19 §	Ingen motsvarighet
4 kap. 20 §	Ingen motsvarighet
4 kap. 21 §	21 §
4 kap. 22 §	Ingen motsvarighet
4 kap. 23 §	Ingen motsvarighet
5 kap. 1 §	22 § och 22 a § 1 st.
5 kap. 2 §	23 § 1 och 2 st. och 24 §
5 kap. 3 §	25 §
5 kap. 4 §	26 §
5 kap. 5 §	27 §
5 kap. 6 §	Ingen motsvarighet
5 kap. 7 §	43 § 3 st.
5 kap. 8 §	28 § 1 och 2 st.
5 kap. 9 §	Ingen motsvarighet
5 kap. 10 §	28 § 3 st. och 29 §
5 kap. 11 §	Ingen motsvarighet
6 kap. 1 §	14 § och 30 § 1 och 2 st.
6 kap. 2 §	22 a § 2 st. och 30 § 3 st.
6 kap. 3 §	31 och 32 §§
6 kap. 4 §	33 §
6 kap. 5 §	34 §
7 kap. 1 §	35 §
7 kap. 2 §	36 §
7 kap. 3 §	37 §
7 kap. 4 §	38 §
7 kap. 5 §	39 §
7 kap. 6 §	40 §
7 kap. 7 §	41 § 1 och 2 st.
7 kap. 8 §	41 § 3 st.
8 kap. 1 §	42 §
8 kap. 2 §	43 § 1 och 2 st.
8 kap. 3 §	44 §
8 kap. 4 §	45 §
8 kap. 5 §	46 §
8 kap. 6 §	47 §
8 kap. 7 §	49 §
9 kap. 1–21 §§	Ingen motsvarighet

Lagrådsremissens lagförslag

1 Förslag till konsumentköplag

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 kap. Grundläggande bestämmelser

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om skydd för konsumenter vid köp av varor där köparen är konsument och säljaren är näringsidkare (2–8 kap.). I lagen finns även bestämmelser om konsumentskydd vid avtal där en näringsidkare tillhandahåller en konsument digitalt innehåll eller digitala tjänster (9 kap.).

Uttryck i lagen

2 § I denna lag avses med

digitalt innehåll: data som framställs och tillhandahålls i digital form,

digital tjänst: en tjänst som gör det möjligt för konsumenten att skapa, bearbeta, lagra eller få tillgång till uppgifter i digital form, eller att utbyta uppgifter eller interagera på annat sätt med uppgifter i digital form som laddas upp eller skapas av konsumenten eller av andra användare av tjänsten,

driftskompatibilitet: förmåga att fungera med annan hårdvara eller programvara än sådan som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

kompatibilitet: förmåga att utan konvertering fungera med sådan hårdvara eller programvara som normalt används med samma typ av varor med digitala delar, digitalt innehåll eller digitala tjänster,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten,

offentlig auktion: en försäljningsmetod där näringsidkaren genom ett öppet budgivningsförfarande som sköts av en auktionsförrättare bjuder ut varor till försäljning till konsumenter som har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, och där den som lämnar det vinnande budet är skyldig att köpa varan,

personuppgifter: sådan information som avses i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av person-

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, i den ursprungliga lydelsen samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG, i den ursprungliga lydelsen.

uppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),

pris: ett penningbelopp eller en digital värderepresentation som ska betalas som motprestation för en vara, ett digitalt innehåll eller en digital tjänst,

tillverkare: den som tillverkar varor eller som genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat kännetecken på varor uppger sig vara tillverkare eller den som importerar varor till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

vara: en lös sak, med eller utan digitala delar,

vara med digitala delar: en lös sak som är integrerad eller sammankopplad med ett digitalt innehåll eller en digital tjänst på ett sådant sätt att avsaknaden av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten gör att varan inte kan användas på det sätt som är avsett.

Lagens tillämpningsområde

3 § Denna lag gäller köp av en vara som en näringsidkare säljer till en konsument.

Vid köp av en vara med digitala delar ingår det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i köpet av varan, om något annat inte har avtalats. Det gäller även i fall då det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls av någon annan än näringsidkaren.

4 § Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar båda för de skyldigheter en näringsidkare har enligt lagen.

5 § Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av en vara.

6 § Lagen gäller även köp av en vara som ska tillverkas. Om konsumenten ska tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket och 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).

7 § Lagen gäller även avtal där en näringsidkare ska tillhandahålla eller utveckla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till en konsument mot att konsumenten betalar ett pris. Detsamma gäller om konsumenten ska tillhandahålla sina personuppgifter, utom när konsumentens personuppgifter behandlas av näringsidkaren endast för att uppfylla rättsliga krav som gäller för denne eller för att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

När en del av ett avtal avser ett sådant tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avses i första stycket, gäller lagens bestämmelser om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller digitala tjänster för den delen av avtalet. Detsamma gäller när ett digitalt innehåll tillhandahålls på ett fysiskt medium som uteslutande fungerar som bärare av det digitala innehållet.

8 § Lagen gäller inte

1. avtal som innebär att den som ska leverera en vara även ska utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av förpliktelsen,
2. avtal som avser elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,
3. avtal som avser vadhållning, kasinospel eller andra typer av spel enligt spellagen (2018:1138),
4. avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster som avser åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador eller tandvård enligt 1 § tandvårdslagen (1985:125), och som tillhandahålls av sådan hälso- och sjukvårdspersonal som avses i artikel 3 f i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, i den ursprungliga lydelsen,
5. avtal som avser finansiella tjänster,
6. avtal som avser tillhandahållande av digitalt innehåll, om det digitala innehållet är en del av ett framförande eller ett evenemang och det görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring,
7. tillhandahållande av digitalt innehåll i enlighet med lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen, eller
8. tillhandahållande av fri programvara med öppen källkod, om de personuppgifter som konsumenten har tillhandahållit behandlas av näringsidkaren endast för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos programvaran.

Behandling av personuppgifter

9 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Avtalsvillkor som avviker från lagen

10 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne, om inte något annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av gas som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

2 kap. Varans avlämnande

Platsen för avlämnandet

1 § Om inte något annat följer av avtalet, ska varan hållas tillgänglig för avhämtning där näringsidkaren vid köpet hade sitt affärsställe.

Tiden för avlämnandet

2 § Om det inte följer av avtalet, ska varan avlämnas utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks.

Näringsidkaren är inte skyldig att lämna ut varan förrän konsumenten betalar för den, utom när konsumenten har fått kredit.

Avlämnandet

3 § Varan är avlämnad när konsumenten, själv eller genom en transportör som konsumenten anlitat eller genom någon annan som handlar på konsumentens vägnar, har fått varan i sin besittning. Även om det är konsumenten som har anlitat transportören anses varan inte avlämnad när den har lämnats över till transportören, om det är näringsidkaren som erbjudit transportalternativet.

Om näringsidkaren har åtagit sig att som ett led i att fullgöra köpet installera varan, är den avlämnad först när installationen har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning.

4 § För att en vara med digitala delar ska vara avlämnad krävs, utöver vad som anges i 3 §, att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har tillhandahållits konsumenten. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, anses avlämnande ha skett när tillhandahållandet har påbörjats.

Ett digitalt innehåll i en vara med digitala delar är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till innehållet eller till ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det. En digital tjänst i en vara med digitala delar är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten.

Kostnaderna för varan

5 § Om inte något annat följer av avtalet, ska näringsidkaren svara för transportkostnader och andra kostnader för varan som uppkommer före avlämnandet och som inte beror på att avlämnandet har försenats till följd av något förhållande på konsumentens sida.

Risken för varan

6 § Risken för varan går över på konsumenten när varan avlämnas.

Om öppet köp har avtalats och varan avlämnats, står konsumenten risken för varan till dess den lämnas tillbaka.

Om konsumenten står risken för varan, är han eller hon skyldig att betala för varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på näringsidkaren.

3 kap. Näringsidkarens dröjsmål

Vad som avses med dröjsmål

1 § Näringsidkaren är i dröjsmål om varan inte avlämnas eller avlämnas för sent och detta inte beror på konsumenten eller något förhållande på hans eller hennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

2 § Om näringsidkaren är i dröjsmål får konsumenten hålla inne betalningen enligt 3 §. Konsumenten får välja mellan att kräva att köpet fullgörs enligt 4 § och att häva köpet enligt 5 §. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd av näringsidkaren enligt 6 kap.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för hans eller hennes krav på grund av dröjsmålet.

Rätt att kräva att näringsidkaren fullgör köpet

4 § Konsumenten får hålla fast vid köpet och kräva att näringsidkaren fullgör det.

Näringsidkaren är dock inte skyldig att fullgöra köpet, om det finns ett hinder som näringsidkaren inte kan övervinna eller om det skulle förutsätta uppoffringar som inte är rimliga med hänsyn till konsumentens intresse av att näringsidkaren fullgör köpet. Om ett sådant förhållande upphör inom rimlig tid, får konsumenten dock kräva att näringsidkaren fullgör köpet.

Konsumenten förlorar rätten att kräva att näringsidkaren fullgör köpet, om konsumenten väntar orimligt länge med att framställa kravet.

Rätt att häva köpet

5 § Konsumenten får häva köpet om näringsidkarens dröjsmål är av väsentlig betydelse för konsumenten eller om konsumenten före avtalets ingående har meddelat näringsidkaren att avlämnande av varan senast en viss dag är avgörande för att han eller hon ska ingå avtalet. Konsumenten får också häva köpet om näringsidkaren meddelar att varan inte kommer att avlämnas.

Om konsumenten har krävt att näringsidkaren avlämnar varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får konsumenten även häva köpet om varan inte avlämnas inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får konsumenten häva köpet endast om näringsidkaren meddelar att köpet inte kommer att fullgöras inom denna tid.

Om konsumenten har krävt att köpet ska fullgöras utan att ange någon tilläggstid, får konsumenten häva köpet om varan inte avlämnas inom en skälig tid efter det att kravet framställdes.

Meddelande om hävning och skadestånd

6 § Har varan avlämnats för sent, får konsumenten häva köpet eller kräva skadestånd på grund av dröjsmålet, om konsumenten inom skälig tid efter det att han eller hon fick kännedom om avlämnandet meddelar näringsidkaren att han eller hon häver köpet eller vill kräva skadestånd. Om köpet hävs, behöver konsumenten dock inte lämna något särskilt meddelande om att han eller hon dessutom vill kräva skadestånd.

Ett meddelande om hävning eller skadestånd får, i fall som avses i 1 kap. 4 §, i stället lämnas till den som har förmedlat köpet.

4 kap. Fel på varan

Krav på varan

1 § Varan ska i fråga om art, beskrivning, mängd, kvalitet, funktionalitet, kompatibilitet, driftskompatibilitet och i övrigt stämma överens med vad som följer av avtalet. Varan ska åtföljas av de tillbehör, anvisningar och uppdateringar som följer av avtalet.

Varan ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten avsåg att varan skulle användas, om konsumenten har informerat näringsidkaren om ändamålet och näringsidkaren vid köpet har godtagit det.

2 § Varan ska, utöver vad som följer av 1 §,

1. vara ägnad för de ändamål för vilka varor av samma slag i allmänhet används,
2. stämma överens med kvaliteten på och näringsidkarens beskrivning av ett prov eller en modell som har gjorts tillgänglig för konsumenten före köpet,
3. finnas i den mängd och uppvisa de egenskaper och andra särdrag i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet, säkerhet och särdrag i övrigt, som är normalt förekommande för varor av samma slag och som en konsument rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art,
4. stämma överens med sådana uppgifter om varans egenskaper och andra särdrag eller användning som näringsidkaren eller någon i ett tidigare säljled eller för näringsidkarens räkning har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet, och
5. åtföljas av den förpackning och andra tillbehör samt anvisningar för installation, montering, användning, förvaring och skötsel som konsumenten rimligen kan förvänta sig.

3 § Näringsidkaren ska före köpet upplysa konsumenten om förhållanden som rör varans egenskaper eller användning som näringsidkaren känner till eller bör känna till och som konsumenten rimligen kan förvänta sig att bli upplyst om, under förutsättning att informationen kan antas inverka på köpet.

4 § För en vara med digitala delar ska näringsidkaren se till att konsumenten informeras om och tillhandahålls säkerhetsuppdateringar och andra nödvändiga uppdateringar.

Vid ett enskilt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller näringsidkarens skyldighet enligt första stycket under den tid som konsumenten rimligen kan förvänta sig uppdateringar. Vid kontinuerligt tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst under en period gäller skyldigheten under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper.

Fel på varan

5 § Varan är felaktig om den avviker från vad som anges i 1 eller 2 § eller näringsidkaren inte uppfyller sin skyldighet enligt 3 eller 4 §, om inte något annat följer av 6–8 §§. I 9–12 §§ finns bestämmelser om att varan även kan vara felaktig i andra fall.

6 § En vara som avviker från vad som anges i 2 eller 4 § ska inte anses felaktig, om näringsidkaren vid köpet har informerat konsumenten om avvikelsen och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt den.

7 § En vara som avviker från vad som anges i 2 § 4 ska inte anses felaktig, om näringsidkaren visar att

1. uppgifterna har rättats av näringsidkaren före köpet på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades på,
2. uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet, eller
3. uppgifterna har lämnats av någon annan än näringsidkaren och att näringsidkaren inte kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

8 § En vara med digitala delar ska inte anses felaktig om den avviker från vad som anges i 1 eller 2 § enbart till följd av att konsumenten inte inom skälig tid har installerat en uppdatering som har tillhandahållits enligt 4 §. Detta gäller dock endast om näringsidkaren har informerat konsumenten om att uppdateringen finns tillgänglig och om konsekvenserna av bristande installation, och konsumentens bristande installation inte har berott på anvisningarna för installationen.

9 § En vara som avviker från vad som anges i 1 eller 2 § till följd av bristande installation av varan ska anses felaktig, om

1. näringsidkaren som ett led i att fullgöra köpet har åtagit sig att installera varan och installation har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning, eller
2. konsumenten har varit ansvarig för installationen av varan och den bristande installationen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren eller, i förekommande fall, av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar.

10 § Varan är felaktig om den

1. säljs i strid mot ett förbud som har meddelats med stöd av 27 eller 36 § produktsäkerhetslagen (2004:451) eller mot ett annat försäljningsförbud som har meddelats i författning eller av en myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan drabbas av ohälsa eller olycksfall eller för att annars hindra användning av en vara som inte är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, eller
2. är så bristfällig att dess användning medför påtaglig fara för liv eller hälsa.

11 § Varan är felaktig om näringsidkaren har låtit bli att lämna säkerhetsinformation om varan efter föreläggande enligt produktsäkerhetslagen (2004:451) eller låter bli att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som näringsidkaren enligt marknadsföringslagen (2008:486) har ålagts att lämna, om underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

Första stycket gäller också om föreläggandet eller åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och näringsidkaren har känt till eller borde ha känt till att föreläggandet eller åläggandet inte har fullgjorts.

12 § Varan är felaktig om tredje man

1. äger varan,
2. har panträtt eller någon annan liknande rätt i varan,
3. har en immaterialrätt i varan som begränsar användningen av den på ett sätt som konsumenten inte rimligen kunnat förvänta sig, eller
4. påstår att han eller hon har en sådan rätt som anges i 1–3 och det finns sannolika skäl för påståendet.

Varan har dock inte ett rättsligt fel enligt första stycket om det följer av avtalet att konsumenten ska överta varan med den begränsning som tredje mans rätt medför.

Köp av begagnade varor på offentlig auktion

13 § Vid köp av en begagnad vara på offentlig auktion gäller inte 2–4 §§.

En begagnad vara som köps på offentlig auktion ska anses felaktig om den är i sämre skick än konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans utropspris och övriga omständigheter.

Näringsidkarens ansvar för fel

14 § Näringsidkaren svarar för fel på varan som har funnits vid avlämnandet och som visar sig inom tre år från denna tidpunkt. För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som uppstår eller visar sig under tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper.

Om konsumenten inte i rätt tid hämtar eller tar emot en vara som hålls tillgänglig för konsumentens räkning och varan försämras därefter, svarar näringsidkaren för försämringen, om den inte enbart beror på varans egen beskaffenhet. Om en försämring av varan uppkommer efter avlämnandet, svarar näringsidkaren för försämringen, om den är en följd av näringsidkarens avtalsbrott.

15 § För en vara med digitala delar svarar näringsidkaren för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

16 § Om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 10 eller 12 §, svarar näringsidkaren för fel även efter den tid som anges i 14 § första stycket.

17 § Ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades, eller i fall som avses i 14 § första stycket andra meningen inom den tid som anges där, ska anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

Köp av levande djur

18 § Vid köp av ett levande djur gäller vad som anges i 17 § fel som visar sig inom sex månader efter det att djuret avlämnades.

Vid köp av ett levande djur till ett pris som överstiger en tiondel av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken får näringsidkaren och konsumenten avtala om undantag från första stycket.

19 § En konsument som före köpet av ett sådant djur som anges i 18 § andra stycket har undersökt djuret eller utan godtagbar anledning inte har följt näringsidkarens uppmaning att göra det, får inte som fel åberopa vad han eller hon borde ha märkt vid undersökningen. Detta gäller dock inte om näringsidkaren har handlat i strid mot tro och heder.

20 § Vid alla köp av levande djur finns bestämmelser för att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälfärd och respekt för djur i djurskyddslagen (2018:1192) och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Garantier

21 § En vara är felaktig om näringsidkaren eller någon annan för näringsidkarens räkning genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att under en viss tid svara för varan eller en del av varan eller för en egenskap hos varan, och varan under den angivna tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar.

Första stycket gäller inte om näringsidkaren gör sannolikt att försämringen beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på konsumenten sida.

22 § Konsumenten har rätt att vända sig mot den som har lämnat en garanti eller liknande utfästelse i enlighet med vad som följer av garantin eller utfästelsen.

Om tillverkaren har åtagit sig att svara för varans hållbarhet under en viss tid, har konsumenten alltid rätt att kräva att tillverkaren avhjälper felet eller företar omleverans enligt 5 kap. 4–7 §§.

23 § Om villkoren för garantin enligt ett garantibevis är mindre fördelaktiga för konsumenten än de som har utfästs i marknadsföring av varan, gäller villkoren enligt marknadsföringen. Det gäller dock inte om marknadsföringen före köpet har anpassats till villkoren i garantibeviset på ett sätt som är likvärdigt med det sätt på vilket marknadsföringen först gjordes.

5 kap. Påföljder vid fel på varan

Påföljder

1 § Om varan är felaktig, får konsumenten enligt 4–11 §§ kräva avhjälpande, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får konsumenten enligt 6 kap. kräva skadestånd. Konsumenten får enligt 3 § även hålla inne betalningen.

Reklamation

2 § Konsumenten får åberopa att varan är felaktig endast om han eller hon lämnar näringsidkaren ett meddelande om felet inom skälig tid efter det att konsumenten borde ha märkt felet (reklamation). En reklamation som görs inom två månader efter det att konsumenten märkt felet ska alltid anses ha gjorts i rätt tid.

En reklamation får i stället göras hos någon som har åtagit sig att för näringsidkarens räkning avhjälpa fel på varan eller hos den som enligt 1 kap. 4 § har förmedlat köpet.

Konsumenten får även utan reklamation åberopa att varan är felaktig om näringsidkaren har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder eller om felet är sådant som avses i 4 kap. 10 §.

Rätt att hålla inne betalningen

3 § Konsumenten får hålla inne så mycket av betalningen som behövs för att ge konsumenten säkerhet för hans eller hennes krav på grund av att varan är felaktig.

Rätt till avhjälpande eller omleverans

4 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper ett fel på varan eller gör en omleverans, om det är möjligt och kan ske utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Konsumenten får välja mellan att begära avhjälpande eller omleverans. Näringsidkaren ska i annat fall vidta den andra åtgärden eller, om konsumenten inte har valt en påföljd, någon av dem.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till

1. vilken betydelse felet har,
2. vilket värde som varan skulle ha haft i felfritt skick, och
3. om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för näringsidkaren och utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

5 § Trots att konsumenten kräver en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har näringsidkaren rätt att vidta en sådan åtgärd, om det kan ske under de förutsättningar som anges i 4 § tredje stycket.

Första stycket gäller inte om konsumenten enligt 8 § har rätt att kräva en annan påföljd utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans eller om konsumenten har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att konsumenten skulle avvakta avhjälpande eller omleverans från näringsidkarens sida.

6 § Vid omleverans ska näringsidkaren på egen bekostnad ta tillbaka den felaktiga varan.

Om det behövs för avhjälpande eller omleverans ska näringsidkaren ta bort den felaktiga varan och installera en felfri vara eller bära kostnaden

för borttagandet och installationen. Denna skyldighet gäller dock endast om varan hade installerats innan felet visade sig och på ett sätt som var förenligt med dess art och ändamål.

7 § Konsumenten ska vid avhjälpande och omleverans göra varan tillgänglig för näringsidkaren. Vid omleverans behöver detta dock inte göras förrän en ny vara levereras.

Rätt till prisavdrag eller hävning

8 § Konsumenten har rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller att häva köpet, om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Detsamma gäller om avhjälpandet eller omleveransen inte sker i enlighet med kraven i 6 § eller felet kvarstår trots avhjälpande eller omleverans. Om felet på varan är allvarligt, har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Konsumenten har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att konsumenten får prisavdrag.

9 § Om endast en del av de varor som köpet avser är felaktiga, gäller konsumentens rätt till hävning enligt 8 § de felaktiga varorna. Köpet får dock hävas även i fråga om andra varor som köpet avser, om konsumenten inte rimligen kan förväntas godta att behålla dem.

10 § Konsumenten får inte häva köpet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

Konsumenten har inte rätt till prisavdrag vid fel på en begagnad vara som köpts på offentlig auktion.

11 § Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver köpet.

6 kap. Skadestånd vid näringsidkarens avtalsbrott

Rätt till skadestånd

1 § Konsumenten har rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att näringsidkaren är i dröjsmål eller varan är felaktig, om inte näringsidkaren visar att dröjsmålet eller felet beror på ett hinder utanför näringsidkarens kontroll

1. som näringsidkaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet, och
2. vars följder näringsidkaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om dröjsmålet eller felet beror på någon som näringsidkaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra köpet, är näringsidkaren fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som näringsidkaren har anlitat skulle vara fri enligt första stycket. Detsamma gäller om dröjsmålet eller

felet beror på en leverantör som näringsidkaren har anlitat eller någon annan i ett tidigare säljled.

2 § Konsumenten har alltid rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom ett rättsligt fel som fanns vid köpet, om konsumenten varken kände till eller borde ha känt till felet.

Konsumenten har alltid rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom att varan vid köpet avvek från vad näringsidkaren särskilt utfäst.

Skadeståndets omfattning

3 § Skadestånd på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan omfattar ersättning för utgifter, inkomstförlust, sådan prisskillnad som avses i 4 § och annan förlust på grund av dröjsmålet eller felet.

Skadestånd vid fel på varan enligt 1 § omfattar även skada som uppkommer på någon annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem i konsumentens hushåll, om egendomen är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Näringsidkaren och konsumenten får träffa avtal om att ersättning enligt första eller andra stycket inte ska omfatta förlust i näringsverksamhet.

Prisskillnad

4 § Om köpet har hävts och konsumenten gjort ett täckningsköp till högre pris, omfattar skadeståndet ersättning för prisskillnaden mellan de båda köpen, om täckningsköpet gjorts med tillräcklig omsorg och inom skälig tid efter det att köpet hävdes. Om köpet har hävts utan att ett sådant täckningsköp har gjorts och det finns ett gängse pris för en sådan vara som köpet avser, omfattar skadeståndet ersättning för skillnaden mellan priset enligt köpet och varans gängse pris vid tiden för hävningen.

Jämkning

5 § Om skyldigheten att betala skadestånd på grund av näringsidkarens dröjsmål eller vid fel på varan skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, får skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt. I ett sådant fall ska det även beaktas existerande försäkringar och försäkringsmöjligheter på konsumentens sida, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och förhindra skadan samt andra särskilda omständigheter.

7 kap. Konsumentens betalningsskyldighet och dröjsmål

Priset för varan

1 § Om ett bestämt pris inte följer av avtalet, ska konsumenten betala vad som är skäligt med hänsyn till varans art och beskaffenhet, gängse pris vid tiden för köpet och omständigheterna i övrigt.

Tidpunkten för betalningen

2 § Om tidpunkten för betalningen inte följer av avtalet, ska konsumenten betala när näringsidkaren kräver det, dock inte förrän varan hålls konsumenten tillhanda.

Avbeställning

3 § Om konsumenten avbeställer varan innan den har avlämnats, har näringsidkaren inte rätt att hålla fast vid köpet och kräva betalning. I stället får näringsidkaren kräva skadestånd enligt 7 och 8 §§.

Konsumentens dröjsmål

4 § Konsumenten är i dröjsmål om priset inte betalas i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Påföljder vid dröjsmål

5 § Vid konsumentens dröjsmål får näringsidkaren hålla inne varan enligt 2 kap. 2 § andra stycket. Näringsidkaren får välja mellan att kräva att konsumenten betalar för varan eller att häva köpet enligt 6 §. Vid hävning får näringsidkaren dessutom kräva skadestånd av konsumenten enligt 7 och 8 §§.

Hävning

6 § Näringsidkaren får häva köpet om konsumentens dröjsmål med betalningen utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Om näringsidkaren har krävt att konsumenten betalar för varan inom en bestämd tilläggstid och om tilläggstiden inte är oskäligt kort, får näringsidkaren även häva köpet om konsumenten inte betalar inom tilläggstiden. Medan tilläggstiden löper får näringsidkaren häva köpet endast om konsumenten meddelar att han eller hon inte kommer att betala inom denna tid.

Om varan har kommit i konsumentens besittning, får näringsidkaren häva köpet endast om denne har förbehållit sig rätt till detta eller om konsumenten avvisar varan. Har priset i sin helhet betalats, får näringsidkaren inte häva köpet.

Skadestånd

7 § Om näringsidkaren häver köpet enligt 6 § eller om konsumenten avbeställer varan enligt 3 §, har näringsidkaren rätt till ersättning för

1. särskilda kostnader som näringsidkaren har haft för att ingå och fullgöra avtalet till den del näringsidkaren inte kan tillgodogöra sig dessa på något annat sätt,
2. särskilda kostnader till följd av hävningen eller avbeställningen, och
3. förlust i övrigt med ett belopp som är skäligt med hänsyn till priset för varan, tidpunkten för hävningen eller avbeställningen, omfattningen av nedlagt arbete och omständigheterna i övrigt.

Näringsidkaren får förbehålla sig en på förhand bestämd ersättning vid hävning eller avbeställning, om den är skälig med hänsyn till vad som

normalt kan antas tillkomma en näringsidkare som ersättning enligt första stycket.

8 § Näringsidkaren har inte rätt till ersättning enligt 7 § om konsumenten avbeställer en vara innan näringsidkaren har accepterat ett anbud som konsumenten har lämnat till näringsidkaren.

Näringsidkaren har inte heller rätt till ersättning enligt 7 § om konsumenten visar att dröjsmålet eller avbeställningen beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller något annat liknande hinder som konsumenten inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid köpet och vars följder han eller hon inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

8 kap. Övriga bestämmelser om köp av varor

Begränsning av skadan

1 § Den skadelidande parten ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Om parten inte gör det, får han eller hon själv bära en motsvarande del av förlusten.

Verkningar av hävning

2 § Om köpet hävs bortfaller näringsidkarens skyldighet att överlämna varan och konsumentens skyldighet att betala för varan.

I den utsträckning köpet har fullgjorts ska konsumenten utan onödigt dröjsmål lämna tillbaka varan. Om hävningen sker på grund av näringsidkarens avtalsbrott ska det ske på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkaren ska utan onödigt dröjsmål betala tillbaka vad konsumenten har betalat för varan. Återbetalning behöver dock inte göras förrän näringsidkaren har tagit emot varan eller konsumenten visat att varan sänts tillbaka. För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period gäller 9 kap. 15 § första stycket vid näringsidkarens återbetalning.

En part får hålla inne vad som tagits emot till dess att den andra parten betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som den parten kan vara skyldig att betala.

3 § Om köpet hävs ska konsumenten ge ut den avkastning av varan som konsumenten har fått och betala skälig ersättning, om han eller hon har haft någon annan nytta av varan.

Om näringsidkaren ska lämna tillbaka betalningen, ska näringsidkaren betala ränta från den dag denne tog emot betalningen.

Vissa följder av hävning och omleverans

4 § Om konsumenten i samband med hävning av köpet eller vid omleverans inte kan lämna tillbaka varan väsentligen oförändrad och oförminskad, ska konsumenten ersätta näringsidkaren för den minskning i varans värde som är en följd av att varan har försämrats eller minskat.

Första stycket gäller inte om

1. varan har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom sin egen beskaffenhet eller något annat förhållande som inte beror på konsumenten,

2. varan har förstörts, försämrats eller minskat till följd av en åtgärd som varit nödvändig för att undersöka om varan är felfri, eller

3. varan har använts av konsumenten för normalt bruk innan omleverans sker eller innan konsumenten insåg eller borde ha insett att det fanns ett fel som ger honom eller henne rätt att häva köpet.

Anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled

5 § Om näringsidkaren är på obestånd, har upphört med sin näringsverksamhet eller inte kan anträffas, har konsumenten rätt att rikta anspråk på grund av fel på varan mot en näringsidkare i tidigare säljled som har överlåtit varan för vidareförsäljning.

Första stycket gäller endast i den utsträckning motsvarande anspråk på grund av felet hade kunnat göras gällande mot näringsidkaren i tidigare säljled av den som förvärvat varan från denne. Ett avtal som inskränker rätten att göra anspråk gällande får dock åberopas mot konsumenten endast om en sådan inskränkning med bindande verkan hade kunnat avtalas mellan konsumenten och näringsidkaren. Bristande reklamation i tidigare led är utan betydelse för konsumentens rätt.

Om konsumenten vill rikta anspråk enligt denna paragraf mot en näringsidkare i ett tidigare säljled, får reklamation enligt 5 kap. 2 § göras hos denne eller hos den näringsidkare som sålt varan. Har reklamation inte gjorts hos näringsidkaren i ett tidigare säljled, förlorar konsumenten sin rätt mot den näringsidkaren, om konsumenten inte underrättar denne om sitt anspråk inom skälig tid efter det att konsumenten insett eller borde ha insett att han eller hon hade anledning att framställa anspråket.

Risken för vissa meddelanden

6 § Om ett meddelande som konsumenten ska lämna till näringsidkaren eller någon annan enligt 3 kap. 4 eller 6 §, 5 kap. 2, 4 eller 11 § eller 5 § i detta kapitel har sänts på ett ändamålsenligt sätt, får meddelandet åberopas även om det försenas, förvanskas eller inte kommer fram. Detsamma gäller ett sådant meddelande med föreläggande av tilläggstid som näringsidkaren kan lämna till konsumenten enligt 7 kap. 6 §.

Förhållandet till näringsidkarens borgenärer

7 § Ett köp av en vara gäller mot näringsidkarens borgenärer i och med avtalet. När ett köp inte avser en bestämd vara, blir köpet dock inte gällande mot borgenärerna förrän någon åtgärd har vidtagits genom avskiljande eller märkning av varan, anteckning om varan i en bokföringshandling eller på något annat sätt så att det framgår att varan är avsedd för konsumenten.

9 kap. Avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster

Tillhandahållande

1 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas konsumenten utan onödigt dröjsmål, om inte något annat följer av avtalet.

Ett digitalt innehåll är tillhandahållet när konsumenten ges tillgång eller åtkomst till innehållet eller ett medel som är lämpligt för att få tillgång till eller ladda ned det. En digital tjänst är tillhandahållen när den görs tillgänglig för konsumenten.

För digitalt innehåll på ett fysiskt medium ska 2 kap. 1 och 2 §§, 3 § första stycket och 5 och 6 §§ tillämpas, i stället för det som anges i första och andra styckena.

Näringsidkarens dröjsmål

2 § Näringsidkaren är i dröjsmål om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte tillhandahålls inom den tid som följer av 1 §. Näringsidkaren ska visa att tillhandahållandet har skett i tid.

3 § Om näringsidkaren är i dröjsmål gäller 3 kap. 2–5 §§ och 6 kap. om påföljder vid näringsidkarens dröjsmål vid köp av varor.

Vid hävning med anledning av näringsidkarens dröjsmål, ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

Vilka krav som ställs och vad som utgör fel

4 § För avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller 4 kap. 1–4 §§ om krav på varan och 4 kap. 5–8 och 10–12 §§ om fel på varan.

Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, ska näringsidkarens uppdateringsskyldighet enligt 4 kap. 4 § första stycket gälla under den avtalade perioden.

5 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig när avtalet ingicks, om inte något annat följer av avtalet.

6 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avviker från det som anges i 4 kap. 1 eller 2 § till följd av bristande integrering med konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning ska anses felaktig, om

1. det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har integrerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning, eller
2. konsumenten har utfört integreringen och den bristande integreringen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren.

Näringsidkarens ansvar för fel

7 § Näringsidkaren svarar för fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som har funnits vid tillhandahållandet och som visar sig inom tre år från denna tidpunkt. Om det digitala innehållet eller den

digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som uppstår eller visar sig under den avtalade perioden.

Näringsidkaren svarar för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

8 § Ett fel som visar sig inom ett år från tillhandahållandet av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller inom den avtalade perioden vid ett kontinuerligt tillhandahållande av innehållet eller tjänsten under en period, ska anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med innehållets eller tjänstens eller felets art.

9 § Det som anges i 8 § gäller inte om

1. konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning är oförenlig med de tekniska krav som gäller för det digitala innehållet eller den digitala tjänsten, förutsatt att näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående har informerat konsumenten om dessa tekniska krav, eller
2. konsumenten inte i skälig utsträckning samarbetar med näringsidkaren för att med de tekniskt tillgängliga medel som är minst ingripande för konsumenten avgöra om det är konsumentens hårdvara, programvara och nätanslutningar som har orsakat felet, förutsatt att näringsidkaren på ett klart och begripligt sätt före avtalets ingående har informerat konsumenten om konsekvenserna av bristande samarbete.

Påföljder vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten

10 § Vid fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten får konsumenten enligt 11–13 §§ kräva avhjälpande, omleverans eller prisavdrag eller häva avtalet. Dessutom får konsumenten kräva skadestånd enligt 6 kap. Konsumenten får även hålla inne betalningen enligt 5 kap. 3 §.

Ett krav med anledning av ett fel preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar enligt 7 § eller inom den längre tid som parterna har avtalat.

11 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper felet på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten eller gör en omleverans av innehållet eller tjänsten, om det är möjligt och kan ske utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Näringsidkaren får välja mellan att avhjälpa felet eller att göra en omleverans. Om konsumenten kräver en annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, gäller 5 kap. 5 §.

Vid bedömningen av om avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för näringsidkaren ska särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har och vilket värde som det digitala innehållet eller den digitala tjänsten skulle ha haft i felfritt skick.

Avhjälpande eller omleverans ska ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för konsumenten.

12 § Konsumenten har rätt att kräva prisavdrag som svarar mot felet eller häva avtalet, om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga, inte sker under de förutsättningar som anges i 11 § tredje stycket eller inte kan ske inom skälig tid efter det att konsumenten framställde sitt krav och utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Detsamma gäller om felet kvarstår trots avhjälpande eller omleverans. Om felet är allvarligt har konsumenten rätt till prisavdrag eller hävning utan föregående försök till avhjälpande eller omleverans.

Tillhandahåller näringsidkaren det digitala innehållet eller den digitala tjänsten mot att konsumenten betalar ett pris, får konsumenten inte häva avtalet om näringsidkaren visar att felet är ringa.

Vid hävning ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Konsumentens betalningsskyldighet och dröjsmål

13 § För konsumentens betalningsskyldighet gäller 7 kap. 1 och 2 §§. Vid konsumentens avbeställning gäller 7 kap. 3 §.

14 § Konsumenten är i dröjsmål om priset inte betalas i rätt tid och detta inte beror på näringsidkaren eller något förhållande på dennes sida.

Vid konsumentens dröjsmål är näringsidkaren inte skyldig att tillhandahålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Näringsidkaren får vid konsumentens dröjsmål välja mellan att kräva att konsumenten betalar eller att häva avtalet enligt 7 kap. 6 § första och andra styckena. Om näringsidkaren häver avtalet, får han eller hon dessutom kräva skadestånd enligt 7 kap. 7 och 8 §§.

Övriga bestämmelser

Verkningar av hävning

15 § Om avtalet hävs ska näringsidkaren betala tillbaka det som konsumenten har betalat. Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, ska näringsidkaren betala tillbaka dels den andel av betalningen som svarar mot den tid under avtalsperioden under vilken det digitala innehållet eller den digitala tjänsten inte var i felfritt skick, dels det som har betalats i förskott för tid efter det att avtalet hävts.

16 § Innehåll som konsumenten har tillhandahållit eller skapat vid användningen av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten och som inte är personuppgifter får inte användas av näringsidkaren efter det att avtalet har hävts.

Näringsidkaren får dock använda sådant innehåll om det

1. inte har något annat användningsområde än det som tillhandahålls av näringsidkaren,
2. endast rör konsumentens verksamhet vid hans eller hennes användning av det digitala innehåll eller den digitala tjänst som tillhandahålls av näringsidkaren,

3. har satts samman med andra uppgifter av näringsidkaren och det inte är möjligt eller endast med oproportionella ansträngningar går att dela upp innehållet, eller

4. har skapats gemensamt med andra och innehållet kan användas av andra konsumenter.

Om avtalet hävs ska näringsidkaren på konsumentens begäran göra innehåll som avses i första stycket tillgängligt för konsumenten, förutom i de fall som anges i andra stycket 1–3. Innehållet ska göras tillgängligt utan kostnad, inom skälig tid och i ett allmänt använt, maskinläsbart format.

17 § Om avtalet hävs får konsumenten inte använda eller låta någon annan använda det digitala innehållet eller den digitala tjänsten. Näringsidkaren får hindra sådan fortsatt användning.

Om ett digitalt innehåll har tillhandahållits på ett fysiskt medium ska konsumenten om näringsidkaren begär det återlämna det fysiska mediet. Återlämnandet ska ske utan onödigt dröjsmål och på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkarens begäran ska göras senast 14 dagar efter det att konsumenten meddelade näringsidkaren att avtalet hävs.

Formerna för näringsidkarens återbetalning

18 § Näringsidkaren ska fullgöra sin återbetalningsskyldighet vid prisavdrag och hävning utan onödigt dröjsmål och senast 14 dagar efter det att konsumenten krävde prisavdrag eller meddelade näringsidkaren att han eller hon häver avtalet.

Näringsidkaren ska använda samma betalningssätt som konsumenten använde, om inte konsumenten uttryckligen går med på något annat. Någon avgift för återbetalningen får inte påföras.

Ändring av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst

19 § Näringsidkaren får ändra ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som ska tillhandahållas kontinuerligt under en period endast om

1. det följer av avtalet och det där anges ett giltigt skäl till en sådan ändring,

2. ändringen sker utan kostnad för konsumenten, och

3. konsumenten har informerats enligt 20 § om ändringen.

Om ändringen försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i mer än endast obetydlig utsträckning, har konsumenten rätt att säga upp avtalet. Det gäller dock inte om konsumenten har möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring och i felfritt skick. Uppsägning ska ske senast 30 dagar från det att konsumenten tog emot information enligt 20 § eller ändringen genomfördes. Vid uppsägningen tillämpas 15–18 §§.

Denna paragraf är inte tillämplig om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ingår i ett paket tillsammans med en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst.

20 § Näringsidkaren ska informera konsumenten om en ändring enligt 19 §. Informationen ska vara klar och begriplig.

I fråga om en ändring som avses i 19 § andra stycket ska konsumenten dessutom i skälig tid ha informerats om ändringens egenskaper och tidpunkten för ändringen samt om rätten att säga upp avtalet eller om möjligheten att behålla innehållet eller tjänsten i oförändrat skick.

Informationen enligt andra stycket ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ytterligare bestämmelser

21 § Vid avtal om tillhandahållande av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst gäller 8 kap. 1 § om begränsning av skadan, 5 § första och andra styckena om anspråk mot näringsidkare i ett tidigare säljled och 7 § om förhållandet till näringsidkarens borgenärer.

För konsumentens meddelanden enligt 3 och 12 §§ i detta kapitel gäller 8 kap. 6 §.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.

2. Bestämmelserna i 1 och 9 kap. om avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster i den nya lagen tillämpas även på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet, om tillhandahållandet av innehållet eller tjänsten sker efter ikraftträdandet. Bestämmelserna i 9 kap. 19 och 20 §§ tillämpas dock inte på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet.

3. Genom lagen upphävs konsumentköplagen (1990:932).

4. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för avtal som omfattas av den lagen och som har ingåtts före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 §[1]	
Denna lag tillämpas på sådana köp av lösa saker som har internationell karaktär.	
Från lagens tillämpningsområde undantas	
1. köp av registrerade fartyg och luftfartyg,	
2. köp av värdepapper,	
3. försäljning genom judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *samt*	3. försäljning genom *en* judiciell myndighets åtgärd eller i exekutiv ordning, *och*
4. köp som omfattas av konsumentköplagen *(1990:932)* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).	4. köp som omfattas av konsumentköplagen *(2022:000)* eller av artikel 6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I).
Med köp likställs avtal om leverans av lösa saker som ska tillverkas, om materialet ska tillhandahållas av den som har åtagit sig leveransen.	

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.
2. Den äldre lydelsen av 1 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

[1] Senaste lydelse 2014:1450.

3 Förslag till lag om ändring i köplagen (1990:931)

Härigenom föreskrivs att 4 § köplagen (1990:931) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 §
Lagen gäller inte i fall då konsumentköplagen *(1990:932)* är tillämplig.	Lagen gäller inte i fall då konsumentköplagen *(2022:000)* är tillämplig.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.
2. Den äldre lydelsen av 4 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

4 Förslag till lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18)

Härigenom föreskrivs att 11 § produktansvarslagen (1992:18) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	11 §[1]
I den *mån* någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som *enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932) eller 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) har lämnat ersättning för skadan* rätt att av *honom* återfå vad han betalat.	I den *utsträckning* någon är skyldig att ersätta en skada enligt denna lag, har den som *lämnat ersättning för skadan enligt 31 § fjärde stycket konsumenttjänstlagen (1985:716) eller 6 kap. 3 § andra stycket konsumentköplagen (2022:000)* rätt att av *den ersättningsskyldige* få tillbaka vad han *eller hon* har betalat.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.
2. Den äldre lydelsen av 11 § gäller fortfarande om någon har lämnat ersättning enligt 31 § konsumentköplagen (1990:932).

[1] Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 1992:1137.

5 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs[1] att 22 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
22 §	
En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska *vid försäljningen* lämna köparen *tydlig* information om *utfästelsens innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att* köparen *ska kunna* göra *den* gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.	En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under en viss tid svara för en produkt eller del därav eller för en egenskap hos produkten, ska lämna köparen *klar och begriplig* information om *näringsidkarens namn och adress, produktens beteckning, utfästelsens villkor och hur* köparen *kan* göra *utfästelsen* gällande. Information ska även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.
Utfästelsen och informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.	Utfästelsen och informationen ska *lämnas vid försäljningen och senast vid avlämnandet av produkten. Dessa ska* lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/770 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll och digitala tjänster, i den ursprungliga lydelsen samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/771 av den 20 maj 2019 om vissa aspekter på avtal om försäljning av varor, om ändring av förordning (EU) 2017/2394 och direktiv 2009/22/EG samt om upphävande av direktiv 1999/44/EG, i den ursprungliga lydelsen.

6 Förslag till lag om ändring i kommissionslagen (2009:865)

Härigenom föreskrivs att 25 § kommissionslagen (2009:865) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	25 §
Har tredje man i egenskap av konsument köpt en vara av en kommissionär, har *tredje man* rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som *sägs* i *46 §* första stycket konsumentköplagen *(1990:932)*. Det som *sägs* i *46 §* andra stycket *konsumentköplagen* gäller inte i ett sådant fall.	*En* tredje man *som* i egenskap av konsument *har* köpt en vara av en kommissionär har rätt att mot kommittenten rikta samma anspråk på grund av fel i varan som han eller hon kan göra gällande mot kommissionären, om både kommissionären och kommittenten är näringsidkare och förhållandena i övrigt är sådana som *anges* i *8 kap. 5 §* första stycket konsumentköplagen *(2022:000)*. Det som *anges* i *8 kap. 5 §* andra stycket *den lagen* gäller inte i ett sådant fall.
En tredje man som med stöd av *46 §* konsumentköplagen har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.	En tredje man som med stöd av *8 kap. 5 §* konsumentköplagen har rätt att rikta anspråk mot en kommissionär i tidigare säljled får göra samma anspråk gällande mot dennes kommittent, om kommittenten är näringsidkare.
Bestämmelserna i *46 §* tredje stycket konsumentköplagen om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.	Bestämmelserna i *8 kap. 5 §* tredje stycket konsumentköplagen om reklamation med anledning av anspråk mot näringsidkare i tidigare säljled gäller också när tredje man vill rikta anspråk mot någon som är kommittent.

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2022.
2. Den äldre lydelsen av 25 § gäller fortfarande om konsumentköplagen (1990:932) gäller för köpet.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-12-02

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Stefan Lindskog samt justitierådet Leif Gäverth

En ny konsumentköplag

Enligt en lagrådsremiss den 3 november 2021 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. konsumentköplag,
2. lag om ändring i lagen (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker,
3. lag om ändring i köplagen (1990:931),
4. lag om ändring i produktansvarslagen (1992:18),
5. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486),
6. lag om ändring i kommissionslagen (2009:865).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Henrik Holmberg.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till konsumentköplag

1 kap. 2 §

I paragrafen definieras ”pris” som ”ett penningbelopp eller en digital värderepresentation som ska betalas som motprestation för en vara, ett digitalt innehåll eller en digital tjänst”. Definitionen är hämtad från artikel 2 i digitaldirektivet. Den framstår emellertid inte som vare sig behövlig eller helt träffande (se det följande beträffade 1 kap. 7 § första stycket). I det senare hänseendet märks att när det i 6 kap. 4 § och 7 kap. 1 § talas om ”gängse pris” handlar det inte om något ”som ska betalas” utan om ett särskilt slags värdebestämning. Det framstår också som främmande – i allt fall i dagsläget – att en sådan värdebestämning skulle göras i andra värdeenheter (måttindelningen av en ”digital värderepresentation”) än en nationell valuta (kronor hos oss). Att betalning för en vara i viss utsträckning kan ske i exempelvis elektroniska kuponger eller s.k. kryptovalutor innebär inte att varan också prissätts i denna; från att olika former av digitala värderepresentationer kan vara betalningsmedel måste skiljas pengar (valuta) i mening av värdemätare (såsom svenska kronor). Till det kommer att definitionen av pris blir närmast förvirrande, om inte också en ”digital värderepresentation” definieras. Lagrådet förordar att definitionen av ”pris” utgår. Följs detta förslag måste hänvisningar i remissen till definitionen också utgå.

Vidare definieras ”vara” som ”en lös sak, med eller utan digitala delar”. Lagrådet förstår att ordet ”en” här är en obestämd artikel, men definitionen kan likväl ge intryck av att en vara inte skulle kunna utgöras av flera lösa saker. Det bör på något sätt klargöras.

1 kap. 3 §

I avsnitt 6.2 i lagrådsremissen för regeringen en diskussion om i vad mån undantag från lagens tillämplighet bör göras för varor som säljs på exekutiv auktion. Slutsatsen är att något uttryckligt undantag inte bör göras. Det finns anledning att understryka – som också framgår av vad regeringen anför – att lagen kan tänkas vara tillämplig i vissa hänseenden men inte i andra. Vad som gäller får avgöras i rättstillämpningen under hänsynstagande till dels vilken bestämmelse i lagen det handlar om och ändamålet med denna, dels det tungt vägande intresset av en effektivt fungerande exekutiv ordning.

1 kap. 7 §

I första stycket första meningen används definitionen av ”pris” för att klargöra skillnaden i förhållande till den i andra meningen avsedda situationen att motprestationen utgörs av tillhandahållande av personuppgifter. Men skrivningen i första meningen framstår som närmast egendomlig, om inte läsaren har förstått att pris här har en särskild, definierad betydelse trots att det rör sig om ett allmänt och vardagligt ord med ett relativt klart betydelseinnehåll. Om, som Lagrådet förordar, definitionen av ”pris” utgår, så skulle första meningen mer tillgängligt kunna formuleras enligt följande.

> 7 § Lagen gäller även avtal där en näringsidkare mot betalning ska tillhandahålla eller utveckla ett digitalt innehåll eller en digital tjänst till en konsument.

Att betalning kan komma att ske med betalningsmedel av skilda slag, innefattande s.k. bankpengar och olika typer av digitala värderepresentationer och att betalningsmedlet saknar betydelse för lagens tillämplighet behöver knappast framgå av lagtexten; det framstår som självklart. Lika självklart är det att personuppgifter inte är ett betalningsmedel och att ett tillhandahållande av sådana uppgifter inte är en betalning (men väl en motprestation). Med den föreslagna skrivningen kan därför andra meningen stå som den står.

1 kap. 8 §

I paragrafen räknas upp de olika slag av avtal som lagen inte är tillämplig på. Punkterna 2–8 avser tjänster av digitalt slag eller med digitalt innehåll, samt finansiella tjänster. I den första punkten däremot behandlas avtal som innebär att den som levererar en vara även ska utföra arbete eller någon annan tjänst. Det är således fråga om fysisk prestation avseende en lös sak. Situationerna är så olikartade att det bör markeras på något sätt. En möjlighet är att första punkten i paragrafen skulle kunna vara ett nytt andra stycke i 1 kap. 6 §. Ett alternativ är att låta första punkten bli till ett eget första stycke medan punkterna 2–8 får bilda ett andra stycke.

2 kap. 2 §

Inledningen av första stycket framstår språkligt som något konstig. Förmodligen ska orden ”det inte” vara ”något annat inte”. Men invänd-

ningar kan göras också mot den formuleringen. Bestämmelsen blir klarare om den formuleras enligt följande.

> Om tiden för avlämnande av varan inte följer av avtalet ska det ske utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter det att avtalet ingicks.

Med den skrivningen markeras också betydelsen av vad som avtalas.

2 kap. 3 §

I paragrafen knyts i likhet med den nuvarande lagen avlämnandet till besittningsövergången. Besittningsbegreppet är emellertid inte entydigt. Förmodligen avses att näringsidkaren ska ha tagit hand om varan på det sätt som föreskrivs i 6 § andra stycket köplagen (1990:931). Det kan lämpligen klargöras i författningskommentaren.

2 kap. 5 §

I paragrafen regleras vem som ska svara för kostnaderna för varan. Ansvaret går över från näringsidkaren till konsumenten i och med avlämnandet. På liknande skäl som i fråga om riskövergången utvecklas i anslutning till 2 kap. 6 § första stycket nedan framstår ordningen inte som given i de fall som näringsidkaren ska installera varan eller tillhandahålla digitala delar efter det att den lösa saken har levererats. Frågan bör övervägas vid den fortsatta beredningen.

2 kap. 6 §

I 2 kap. 6 § finns bestämmelser om risken för varan.

Enligt *första stycket* går risken för varan över på konsumenten när varan avlämnas. Det betyder att konsumenten efter avlämnandet får bära konsekvenserna av s.k. casus-händelser. I tredje stycket uttrycks det så, att konsumenten är skyldig att betala för varan även om den har förstörts, kommit bort, försämrats eller minskat genom en händelse som inte beror på näringsidkaren.

Ett köp av en vara kan utöver en lös sak som konsumenten har tagit hand om (fått i sin besittning) innefatta ett åtagande av näringsidkaren att senare installera varan eller tillhandahålla digitala delar. Då anses avlämnande ha skett först med installeringen (2 kap. 3 § andra stycket) respektive tillhandahållandet (2 kap. 4 §).

I fråga om en vara med digitala delar föreslog utredningen att risken för varan skulle gå över på konsumenten när den lösa saken har kommit i konsumentens besittning. Enligt utredningen framstod det inte som rimligt att näringsidkaren ska behöva stå risken för casus-händelser när saken är under konsumentens kontroll.

Regeringen har inte följt utredningens förslag. På skäl som utvecklas i avsnitt 8.3 i lagrådsremissen har regeringen stannat för att risken för en vara med digitala delar bör gå över på konsumenten först vid avlämnandet av hela varan. Varken i utredningen eller i lagrådsremissen berörs att de överväganden som ligger till grund för utredningens förslag gör sig gällande också när näringsidkaren har åtagit sig att installera en lös sak som har kommit i konsumentens besittning.

Med anförande av viss unionsrättslig reglering utgår regeringen i avsnitt 8.3 i lagrådsremissen från att i fråga om en vara med digitala delar, så innefattar begreppet vara såväl den lösa saken som de digitala delarna (se också definitionen i 1 kap. 2 § av begreppet ”vara”). Ett avlämnande, och därmed riskövergången, skulle därför avse allt eller inget. Utredningen synes ha haft samma utgångspunkt; vid övergången av besittningen till den lösa saken skulle riskövergången avse hela varan. Mot den bakgrunden framstår enligt regeringen den av utredningen föreslagna ordningen – att risken för hela varan skulle övergå fastän endast en del av varan, den lösa saken, hade levererats – som tveksam. Regeringen påpekar att en riskövergång som inte knyts till att också de digitala delarna har levererats skulle innebära att konsumenten fick stå risken för att dessa delar skadades innan de hade tillhandahållits.

Det är i och för sig naturligt, för att inte säga en nödvändighet, att bestämmelser i en lag som den aktuella bygger på vissa begrepp, såsom ”vara” och ”avlämnande”. Lagrådet sätter emellertid i fråga nödvändigheten av att i de diskuterade fallen låta begreppen ”vara” och ”avlämnande” styra vad som gäller i fråga om riskövergången (jfr den sedan länge förhärskande synen att riskövergången inte ska kopplas till en föreställning om äganderättens övergång). De aktuella direktiven påfordrar inte heller att så sker. Vad som bör eftersträvas är därför en ändamålsenlig reglering som är i harmoni med rättsordningen i övrigt.

I det sistnämnda hänseendet framträder relevansen av den kontrollerbarhet som följer med besittning (i mening av det fysiska innehavet av varan). Besittningen ligger således i allt väsentligt till grund för den reglering om riskövergång som finns såväl i den nuvarande konsumentköplagen som i 13 § köplagen. Besittningen är också av central betydelse för en depositaries ansvar; om saken på det ena eller andra sättet skadas när den finns i depositariens besittning, så gäller en omkastad bevisbörda på så sätt att depositarien såsom besittare måste visa att skadan inte beror på hans eller hennes vållande. Förklaringen ligger i depositariens kontroll av saken.

Med utgångspunkt i den vikt som rättsordningen i andra sammanhang beträffande ansvaret för casus-händelser har lagt vid den med besittningen följande kontrollerbarheten, så framstår det som följdriktigt att i de fall som här är aktuella ta fasta på att en ”vara” kan utgöras av särskiljbara delar, såsom den lösa saken på den ena sidan och installeringen respektive de digitala delarna på den andra. Med den utgångspunkten behöver risken med avseende på de särskiljbara delarna inte gå över på konsumenten vid ett och samma tillfälle (märk i sammanhanget att redan enligt det remitterade förslaget kan en successiv riskövergång komma att ske, nämligen i fråga om flera enskilda tillhandahållanden, då enligt författningskommentaren till 9 kap. 1 § ett tillhandahållande ska anses ha skett varje gång). I stället skulle en stegvis riskövergång kunna åstadkommas genom ett nytt sista stycke i 6 § av följande lydelse.

> Om en vara ska installeras av näringsidkaren eller är förenad med digitala delar går risken för den lösa saken över på konsumenten när han eller hon har tagit hand om den.

Av skrivningen följer att risken för vad som återstår för näringsidkaren att leverera går över enligt lagens huvudregel, dvs. i och med det i lagen definierade avlämnandet. En annan sak är att riskplaceringen avseende installeringen respektive de digitala delarna lär ha begränsad praktisk betydelse.

Det kan tilläggas att den här föreslagna bestämmelsen inte rör sig om någon ”särregel” – ett uttryck som återkommer några gånger i avsnitt 8.3 i lagrådsremissen och som inbjuder till ifrågasättande – utan om att låta en övergripande förmögenhetsrättslig princip få ett adekvat genomslag på regelnivå. Ur det perspektivet framstår förslaget i lagrådsremissen som en ”särregel”, som dessutom inte har blivit föremål för någon egentlig remissbehandling eftersom utredningens förslag byggde på den hävdvunna ordningen.

En närliggande situation är att en vara består av flera fysiska komponenter (lösa saker) som levereras successivt. Det är inte givet hur den situationen definitionsmässigt ska skiljas från ett avtal som avser flera varor. Om exempelvis ett köp av en båt omfattar ett kapell, så kan man diskutera om detta är en egen vara beroende på om kapellet ingår som standard eller är specialtillverkat. Skulle kapellet av någon anledning levereras i efterhand bör dock inte frågan om riskens övergång besvaras på grundval av vad som beträffande andra regler kan ligga i begreppen ”vara” respektive ”avlämnande”. Frågeställningen är emellertid inte ny, och vad som gäller kan nog något bero på omständigheterna i det enskilda fallet. Något förtydligande av lagtexten föreslås därför inte.

Skrivningen i första stycket gör inget undantag för den situationen att varan blir kvar hos näringsidkaren på grund av konsumentens dröjsmål. Att näringsidkaren då ska stå risken trots konsumentens avtalsbrott (med det undantag som följer av 4 kap. 14 § andra stycket) följer visserligen av lagtexten men är principiellt sett ingen självklarhet och bör framhållas i författningskommentaren.

Enligt *andra stycket* står vid öppet köp konsumenten risken för varan till dess att den lämnas tillbaka. Vad som gäller under en eventuell transport från konsumenten till näringsidkaren kan lagtexten inte anses ge något klart besked om. Inte heller ger den nu gällande lagen något entydigt besked i den aktuella riskfördelningsfrågan. I förarbetena till den lagen finns emellertid ett uttalande av innebörd att risken undantagslöst skulle ligga på konsumenten (prop. 1989/90:89 s. 73).

När varan är under transport har inte någon av parterna sådan faktisk kontroll över varan som i allmänhet bör vara styrande för riskplaceringen. Om varan genom en transport ska återlämnas på grund av den ena partens avtalsbrott är utgångspunkten att den avtalsbrytande parten står risken under transporttiden. Vid öppet köp är emellertid ett återlämnande av varan kontraktsenligt. I det läget bör enligt Lagrådets mening risken i första hand bäras av den part som väljer hur transporten ska genomföras, eftersom det valet kan inverka på den risk som varan utsätts för under transporten.

Mot den angivna bakgrunden bör enligt Lagrådets mening näringsidkaren bära den ifrågavarande risken om han eller hon har anvisat transportsättet. Så bör möjligen gälla även när detta följer av avtalet, eftersom det typiskt sett lär vara näringsidkaren som har det största inflytandet över avtalsinnehållet. En sådan riskplacering ligger också i viss

mån i linje med att näringsidkaren står risken under transporttiden när avlämnandet sker efter transport. När i andra fall konsumenten anlitar en självständig transportör ligger det närmast till hands att konsumenten står risken under transporttiden, åtminstone om konsumenten har valt en transport som näringsidkaren inte har haft anledning att räkna med. Ytterligare en situation är att konsumenten väljer en transport som avviker från vad som följer av avtalet eller, när avtalet inte ger något besked, från vad näringsidkaren har anvisat. Då bör givetvis konsumenten stå risken.

Det sagda visar att den aktuella riskfördelningsfrågan bör bedömas mer nyanserat än vad propositionsuttalandet till den nuvarande lagen ger uttryck för. En sådan mer nyanserad bedömning är dock inte ägnad att klargöras i lagtext. Däremot bör i författningskommentaren ges mer ledning än vad som är fallet i lagrådsremissen.

I *tredje stycket* anges innebörden av att konsumenten står risken för varan. Det bör övervägas om det inte finns anledning att på motsvarande sätt klargöra vad det innebär att näringsidkaren står risken.

3 kap. 5 §

I andra stycket har ordet ”även” fått en missvisande syftning (det gäller även nuvarande lag). Tanken bakom skrivningen torde vara att ange att det rör sig om ett ytterligare hävningsfall medan skrivningen språkligt antyder att hävningen skulle vara en påföljd utöver någon annan. Enklast åtgärdas problemet med att ordet stryks.

I 24 § köplagen finns regler om en viss interpellationsrätt som bl.a. möjliggör för en säljare att få klarhet i om köpet ska fullföljas fastän det inte kan ske utan dröjsmål. Någon motsvarighet finns varken i nuvarande lag eller i det remitterade förslaget. Frågan diskuterades dock i förarbeten till nuvarande lag (a.prop. s. 239), där regeringen öppnade för en försiktig analog tillämpning av 24 § köplagen. Trots frågans praktiska betydelse har emellertid vad som gäller inte klarlagts i praxis, och i rättslitteraturen varierar uppfattningarna något. Enligt Lagrådets mening bör övervägas om inte åtminstone ett visst klarläggande är befogat i detta lagstiftningsärende. Det bör då beaktas att en interpellationsrätt, som kan göras mer begränsad än den som en säljare har enligt köplagen, genomsnittligt sett bör ha positiva verkningar också för konsumenten, eftersom näringsidkaren motiveras att ta upp dröjsmålsfrågan med konsumenten som då får anledning att ta ställning till dröjsmålet och inrätta sig efter vad det kan föranleda.

3 kap. 6 §

Första stycket avhandlar reklamationsfrågan för påföljderna hävning och skadestånd i ett sammanhang. Det är inte helt lyckat. Vidare skulle enligt ordalagen en konsument som inom reklamationstiden har begärt skadestånd ha rätt att även häva utan förbehåll om en sådan rätt. Att reklamation krävs när konsumenten inte har hävt avtalet kan man visserligen sluta sig till motsatsvis av andra meningen, men det bör klart framgå av lagtexten.

Det kan också sättas i fråga om inte orden ”på grund av dröjsmålet” och den angivna utgångspunkten (att varan har avlämnats för sent) innefattar en onödig upprepning på så sätt, att om varan har lämnats för sent så är det ett dröjsmål.

Mot den angivna bakgrunden bör formuleringen av första stycket bli föremål för ytterligare överväganden. En möjlig ordalydelse som bygger på att påföljderna hålls isär kan vara följande.

> 6 § För att få häva köpet om varan har avlämnats för sent måste konsumenten inom skälig tid efter det att han eller hon fick kännedom om avlämnandet meddela näringsidkaren att han eller hon häver köpet. Ett motsvarande krav på meddelande gäller för att konsumenten ska ha rätt till skadestånd. Om köpet hävs, behöver dock konsumenten inte ha lämnat något särskilt meddelande för att ha kvar sin rätt till skadestånd.

4 kap. 1 §

Lagrådet kan inte se att *första stycket* tillför eller ändrar något som inte följer av allmänna avtalsrättsliga principer men har förståelse för önskemålet om konformitet med varudirektivet.

I *andra stycket* föreskrivs att varan ska vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket konsumenten avsåg att varan skulle användas, om konsumenten har informerat näringsidkaren om ändamålet och näringsidkaren vid köpet har godtagit det. I avsnitt 6.7.1 i lagrådsremissen förklaras ändringen med att den följer av att varudirektivet i detta avseende innehåller fullharmoniserande regler, vilket innebär att den svenska lagstiftningen inte kan gå längre än direktivet.

Det finns inget att erinra mot att varan ska vara ägnad för konsumentens särskilda ändamål när näringsidkaren har godtagit det (att formuleringen är mindre lyckad är en annan sak; se det följande). Att så är fallet är en självklar konsekvens av allmänna avtalsrättsliga principer. Av dessa principer följer också att det räcker att näringsidkaren vid köpet måste ha insett konsumentens särskilda ändamål för att detta ska ha blivit avtalsinnehåll. Lagrådet kan inte se att det av vare sig bestämmelsens lydelse eller varudirektivet följer att dessa principer skulle ha satts åt sidan till konsumentens nackdel; stycket får anses syfta till att ge konsumenten en rätt, inte att begränsa den.

Det kan tilläggas att det framstår som oklart om det avslutande ordet ”det” syftar på huvudsatsen eller på ordet ”ändamål” i bisatsen. I det senare fallet blir syftningen missvisande – vad som avses måste vara varans förenlighet med konsumentens ändamål med den – och i det förra fallet är det svårt att förstå vilken relevans skrivningen om konsumentens information har.

4 kap. 2 §

I paragrafen ställs vissa krav på varan utöver vad som anges i 1 §. I paragrafens tredje punkt anges vad som gäller beträffande mängd, egenskaper och andra särdrag. Uppräkningen får anses vara exemplifierande. Det får vidare antas att kopplingen till vad konsumenten rimligen kan förvänta sig inte är avsedd att begränsa den hävdvunna standarden att varan ska svara mot vad en köpare (konsument) med fog har kunnat förutsätta. Detta bör tydliggöras i lagtexten genom att det vedertagna och i 16 § andra stycket 2 nuvarande lag (jfr 17 § andra stycket 2 köplagen) förekommande uttrycksättet bevaras i den nya lagen, dock på så sätt att det framgår att det rör sig om en objektiv bestämning. Dessutom bör

inledningen av punkten formuleras om så att den blir tydligare och mer lättläst. Lagrådet föreslår således att punkten får följande lydelse.

> Varan ska, utöver vad som följer av 1 §, […]
> 3. ha den mängd och de egenskaper och andra särdrag i fråga om hållbarhet, funktionalitet, kompatibilitet, säkerhet och särdrag i övrigt, som är normalt förekommande för varor av samma slag och som en konsument med fog har kunnat förvänta sig med hänsyn till varans art,

Vissa uttalanden i avsnitt 6.7.2 i lagrådsremissen ger intrycket att det är tänkt att punkten (analogivis?) kan läggas till grund för ett felansvar vid rådighetsfel. Att felansvaret också omfattar rådighetsfel är särskilt närliggande i konsumentförhållanden, men omständigheterna i de enskilda fallen kan variera, och vad som gäller bör därför överlämnas till rättstillämpningen.

4 kap. 3 §

Paragrafen reglerar näringsidkarens upplysningsplikt rörande varans egenskaper och användning. Plikten är knuten till dels vad näringsidkaren bör känna till om varan, dels konsumentens förväntningar avseende denna. I det senare hänseendet är emellertid bestämmelsen formulerad som om konsumentens förväntningar är omedelbart relevanta. Det avgörande måste dock vara vad näringsidkaren har för uppfattning om dessa. Att så är fallet bör framgå av lagtexten. Det skulle kunna åstadkommas genom att bestämmelsen formulerades enligt följande.

> 3 § Näringsidkaren ska före köpet upplysa konsumenten om sådana förhållanden som rör varans egenskaper eller användning som näringsidkaren känner till eller bör känna till och som näringsidkaren har anledning att anta att konsumenten med fog förväntar sig att bli upplyst om.

Den föreslagna skrivningen innehåller också tre förslag till redaktionella ändringar. Den första är att ordet ”sådana” skjuts in för att underlätta läsningen. Den andra ändringen är att vad konsumenten kan antas förvänta sig knyts till det hävdvunna uttrycksättet (”med fog” i stället för ”rimligen”). Vidare har bisatsen (som innebär ett krav på att informationen kan antas inverka på köpet) strukits. Satsen torde inte tillföra något, eftersom en konsuments förväntningar grundade på information om varans egenskaper och användning inte kan vara befogade, om informationen inte kan antas inverka på köpet. Det kan anmärkas att den motsvarande bestämmelsen i 11 § konsumenttjänstlag (1985:716) inte på samma sätt som den förevarande (utformad enligt Lagrådets förslag) utgår från konsumentens förväntningar.

4 kap. 5 §

Ordet ”även” i andra meningen bör, för att undvika syftningsfel, flyttas så att meningen får följande lydelse.

> I 9–12 §§ finns bestämmelser om att varan kan vara felaktig även i andra fall.

4 kap. 6 §

Enligt 4 kap. 6 § ansvarar inte en näringsidkare för vissa fel om han eller hon vid köpet har informerat konsumenten om den ifrågavarande avvikelsen och konsumenten uttryckligen och separat har godkänt den.

Det framstår som oklart vad som närmare bestämt avses reglerat med paragrafen. Lagrådet uppfattar bestämmelsen så, att den tar sikte på vad som krävs för att en näringsidkare ska mot konsumenten få åberopa en upplysning om varans skick i ett specifikt avseende. Det rör sig alltså om ett slags formkrav avseende vad som har karaktär av ansvarsfriskrivning. Med den tolkningen blir, i likhet med vad som nu gäller, frågan om betydelsen av konsumentens insikt beträffande varans felaktighet inte lagreglerad. Det betyder att rättsläget alltjämt är det som Högsta domstolen uttalade i rättsfallet NJA 2015 s. 233 (p. 39), nämligen att kännedom om en egenskap hos varan i regel medför att egenskapen anses avtalad. Enligt allmänna avtalsrättsliga principer ska kännedom anses föreligga när konsumenten måste ha insett den ifrågavarande egenskapen. Bestämmelsen kommer då att få betydelse på så sätt att den dels skapar tydlighet och bättre informerade konsumenter i aktuellt hänseende, dels leder till att bevisning om vad konsumenten måste ha insett inte behövs när konsumenten har blivit informerad på det sätt som bestämmelsen anger. Att det förhåller sig på det angivna sättet får visserligen ett visst stöd av regeringens uttalanden i avsnitt 6.14.2 i lagrådsremissen (än tydligare framgår det av författningskommentaren till 4 kap.19 §; vad som anges i slutet av avsnitt 6.7.2 bidrar dock inte till någon klarhet i frågan), men till undvikande av missförstånd bör det med klarhet framhållas också i författningskommentaren till förevarande paragraf.

Hur man ska se på kravet att godkännandet ska vara separat är mindre klart. I författningskommentaren uttalas att kravet innebär att konsumentens godkännande av en avvikelse ska ske genom en annan viljehandling (med det menas förmodligen viljeförklaring) än den som utgör konsumentens accept av avtalet om köp av varan. Det ger inte så mycket ledning. Däremot riskerar uttalandet att leda till en alltför formalistisk syn på vad som ligger i kravet på att godkännandet ska vara separat.

Enligt Lagrådets mening bör det avgörande beträffande kravet på att ett godkännande ska ges separat inte vara en klassificeringsfråga – huruvida godkännandet är en egen viljeförklaring eller en del i en mer sammansatt viljeförklaring – utan hur godkännandet har kommit till uttryck. Godkännandet ska vara inte bara otvetydigt och specifikt utan också framträdande. Om det ges i en särskild skriftlig handling är naturligtvis det kravet i regel tillgodosett. Men godkännandet kan beroende på omständigheterna mycket väl vara framträdande i nu aktuell mening fastän det t.ex. har formen av en framhävd klausul i den kontraktshandling som reglerar köpet eller i form av en ikryssad ruta på en fysisk eller digital handling.

4 kap. 7 §

Enligt 4 kap. 2 § 4 ska en vara anses felaktig om den inte stämmer överens med uppgifter som har lämnats vid dess marknadsföring. I anslutning till bestämmelsen föreskrivs i 7 § samma kapitel följande.

7 § En vara som avviker från vad som anges i 2 § 4 ska inte anses felaktig, om näringsidkaren visar att

1. uppgifterna har rättats av näringsidkaren före köpet på ett sätt som är likvärdigt med det sätt som uppgifterna först lämnades på,
2. uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet, eller
3. uppgifterna har lämnats av någon annan än näringsidkaren och att näringsidkaren inte kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Lagrådet sätter i fråga om inte orden ”av näringsidkaren” i *första punkten* bör strykas (jfr 19 § tredje stycket i den nuvarande lagen). Det kan rimligen inte spela någon roll vem som har rättat uppgifterna. Det kan också sättas i fråga om sättet för rättelsen har någon betydelse så länge rättelsen i det enskilda fallet har klargjorts för konsumenten. Det fallet bör dock kunna fångas upp av andra punkten, om den formuleras efter Lagrådets förslag (se det följande).

Enligt den *andra punkten* ska en vara som avviker från vad som anges i 2 § 4 inte anses felaktig, om näringsidkaren visar att uppgifterna inte har ”kunnat” inverka på köpet. Det är en ändring i förhållande till den nuvarande lagen, där det räcker med att näringsidkaren visar att uppgifterna inte har inverkat på köpet (19 § tredje stycket). Det finns en inte oviktig saklig skillnad mellan formuleringarna. Någon gång kan det således vara svårare att visa att uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet än att visa att de inte haft någon faktisk inverkan. När i ett sådant fall näringsidkaren kan visa att uppgiften faktiskt inte har inverkat på köpet, så är det svårt att förstå varför varan ska anses felaktig.

Formuleringsfrågan diskuteras i avsnitt 6.8.2 i lagrådsremissen. Vad som där anförs övertygar emellertid inte Lagrådet om det motiverade i att ändra rättsläget. Rent allmänt framstår det som svårförståeligt att näringsidkaren ska genom felreglerna ansvara för uppgifter som inte har haft någon betydelse för konsumenten. Till det kommer att den av regeringen förordade ordningen är oklar beträffande hur prövningen ska utföras. Det kan illustreras med exemplet att marknadsföringen förekom bara på ett visst ställe där konsumenten inte befann sig men kunde ha gjort det. Vad är avgörande, att konsumenten kunde ha varit där och uppgifterna då kunde ha inverkat på köpet, eller att han eller hon inte var där och att uppgifterna därför inte kunde inverka på köpet?

Mot den angivna bakgrunden förordar Lagrådet att andra punkten formuleras så att varan trots avvikelsen inte anses felaktig, om näringsidkaren visar att uppgifterna inte har inverkat på köpet. Med den formuleringen hanteras även situationen att en rättelse som konsumenten har uppfattat skett på något annat sätt än det som sägs i första punkten; då följer av andra punkten att varan inte ska anses felaktig.

4 kap. 8 §

Vad som närmare bestämt ligger i orden ”enbart till följd av” bör klargöras i författningskommentaren. Rör det sig om ett nödvändigt eller tillräckligt orsakssamband?

4 kap. 9 §

I andra punkten talas det om att ”konsumenten har varit ansvarig för installationen av varan”. Den situation som avses är, som Lagrådet har förstått det, att konsumenten själv eller genom annan har gjort installationen. Det bör uttryckas tydligare, så exempelvis enligt följande.

> 9 § En vara som avviker från vad som anges i 1 eller 2 § till följd av bristande installation av varan ska anses felaktig, om näringsidkaren som ett led i att fullgöra köpet har åtagit sig att installera varan och installationen har utförts av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning.
>
> När installationen har utförts av konsumenten eller av någon annan för dennes räkning ska varan också anses felaktig, om den bristande installationen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren eller, i förekommande fall, av leverantören av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i en vara med digitala delar.

Med en sådan skrivning undviks också att konsumentens ”installationsansvar” framstår som ett tillämpningsrekvisit när det i stället rör sig om en beskrivning av det typfall som regeln avser att träffa.

4 kap. 12 §

I paragrafen regleras rättsliga fel. Enligt första stycket tredje punkten är en vara felaktig om en tredje man ”har en immaterialrätt i varan som begränsar användningen av den på ett sätt som konsumenten inte rimligen kunnat förvänta sig”. Bestämmelsen klargör initialt att begränsningar på grund av en immaterialrätt är att anse som fel enligt lagen. Men förutsättningen för det – att ”konsumenten inte rimligen kunnat förvänta sig” begränsningen – vållar viss oklarhet.

Till en början är – här liksom i många andra fall – ordet ”rimligen” svårbegripligt eller i varje fall inte entydigt. Det skulle kunna röra sig om ett slags gradering av konsumentens förväntning. Men är då innebörden att det krävs lite eller mycket för att förväntningen ska anses leda till att varan (inte) är felaktig?

Också förväntningens relevans är oklar. Det skulle kunna vara fråga om en speciell regel som tar sikte på avtalsbindningen på ett mer generellt plan. Så kan dock inte anses vara fallet. I det hänseendet måste allmänna avtalsrättsliga principer gälla. Dessa innebär att konsumenten har att acceptera att immaterialrätten med dess begränsningar finns oberoende av begränsningsverkningarna, om han eller hon har känt till (dvs. måste ha insett) att dessa förelåg. Det bildar den underförstådda utgångspunkten för vad som följer av bestämmelsen. Av den utgångspunkten följer då, att bestämmelsen – i det läget att konsumenten på avtalsrättsliga grunder i princip har att tåla en viss begränsning – får anses ta sikte på att göra ett undantag från bestämmelsens huvudregel om att begränsningar av det aktuella slaget är att anse som fel i lagens mening. Det handlar följaktligen om reducering av felbestämningen. Fastän konsumenten inte har känt till begränsningen, så är det ett fel i lagens mening bara om begränsningen passerar en viss ”feltröskel”. Den tröskeln bestäms då av vad konsumenten ”rimligen” kan ”förvänta” sig (men som ska framgå av det följande handlar det om en objektiv bedömning och alltså inte om den enskilde

konsumentens förväntningar utan om en genomsnittskonsuments förväntningar).

Avsikten med ordet ”rimligen” får antas vara att ge besked om nivån på den angivna ”feltröskeln”. Enligt Lagrådets mening bör vad en konsument som inte känt till en begränsning har att tåla bestämmas synnerligen snävt. Så snart som begränsningen är av åtminstone viss betydelse för en konsument bör det alltså vara fråga om ett fel. Förmodligen avses just detta med ordet ”rimligen”, men klart är det inte; betydelsen skulle kunna vara den motsatta.

Mot den angivna bakgrunden föreslår Lagrådet att ordet ”rimligen” utgår ur punkten. Det bygger då på att en konsument inte har andra förväntningar än sådana som rör den egna användningen och att prövningen ska göras objektivt. Vad det handlar om är alltså hur en typisk eller genomsnittlig konsument skulle ha sett på frågan i den faktiska konsumentens situation. Med en sådan bedömningsordning kan endast rent marginella begränsningar vara undandragna feldefinitionen och således behöva tålas.

Skulle bestämmelsen innebära en sådan begränsning av vad som är att anse som fel som Lagrådet har antagit, så uppkommer frågan hur man ska se på den situationen att konsumenten inte på avtalsrättsliga grunder har att tåla en begränsning som är så marginell att den inte utgör ett fel i varan. Den frågan torde vara att avgöra enligt avtalsrättsliga grundsatser, där konsumentens individuella förväntningar kan få betydelse.

Oavsett om Lagrådets tolkning av bestämmelsen är riktig (i den meningen att den enligt regeringens avsikt är att förstå på det sätt som Lagrådet har redogjort för) eller inte, så bör den närmare innebörden av denna klargöras bättre i författningskommentaren.

4 kap. 14 §

Av *första stycket första meningen* följer att frågan om varan är felaktig ska bedömas med hänsyn till dess beskaffenhet när den avlämnades. Enligt Lagrådets mening framstår det som mer följdriktigt att knyta bedömningstidpunkten till riskövergången, särskilt om Lagrådets förslag beträffande riskens övergång för bl.a. varor med digitala delar följs.

Utöver att felet ska ha funnits vid en viss tidpunkt (avlämnandet eller, enligt Lagrådets förslag, riskövergången) föreskrivs efter mönster av artikel 10.1 i varudirektivet att det ska visa sig inom viss tid (tre år från avlämnandet enligt det remitterade förslaget, två år från leveransen enligt direktivet) för att näringsidkaren ska svara för felet. Det lämpliga i den tekniken för att tidsbegränsa säljarens felansvar kan dock sättas i fråga. Att felet ska visa sig är visserligen en praktisk förutsättning för att konsumenten ska kunna kräva någon påföljd, men det behöver inte framhållas i lagtext. Det remitterade förslaget innebär emellertid något annat och mera på så sätt, att det föreskrivs att felet ska ha visat sig inom tidsfristen för att det ska få göras gällande. Det kravet kan tänkas medföra vissa tillämpningssvårigheter. Ett exempel är att i en massproducerad produkt föreligger ett fel som visar sig endast i form av en efter viss tid felande funktionalitet. Att felet då inte är iakttagbart (”visar sig”) inom tidsfristen bör inte hindra att varan ska anses felaktig. Att felet ska ha visat sig inom viss tid är i vissa situationer också konfliktdrivande (se vidare beträffande 9 kap. 10 §).

Den inte helt lyckade regleringen torde bero på att två skilda frågor har förts samman. En sak är att det förhållandet att felet visar sig först efter bedömningstidpunkten inte hindrar att felet ska anses ha funnits redan då. Men hur länge ansvaret för ett fel som har funnits vid den tidpunkten (oavsett om det visade sig då eller senare) sträcker sig är en annan fråga. Enligt Lagrådets mening hör rent systematiskt endast den förra frågan till den förevarande paragrafen. Den senare frågan bör regleras i 5 kap. 2 §. Lagrådet föreslår därför att första meningen ersätts av följande två meningar.

> 14 § Näringsidkaren svarar för fel på varan som har funnits när risken enligt 2 kap. 6 § gick över på konsumenten. Det gäller även om felet visar sig först senare.

I fråga om en vara med digitala delar gäller enligt *första stycket andra meningen* en annan ordning på så sätt, att felbedömningen inte knyts till en viss tidpunkt utan till en viss tidsperiod. Det är då för felansvar tillräckligt att felet har uppstått under den perioden. Det handlar således om en annan princip för bestämningen av felansvaret. Mot principen som sådan – att felbestämningen knyts till en tidsperiod – har Lagrådet ingen invändning, men med hänsyn till att den så markant skiljer sig från principen i första meningen bör den utgöra ett eget andra stycke.

Däremot kan tekniken för att tidsmässigt begränsa säljarens felansvar – fel som visar sig senare än tre år efter avlämnandet undantas från felansvaret – sättas i fråga. Det framstår enligt Lagrådets mening som både mer lättbegripligt och systematiskt följdriktigt att reglera den frågan i 5 kap. 2 §. Vidare framstår det som både omotiverat och opraktiskt att i aktuellt hänseende göra skillnad på en vara med digitala delar och ett avtal om ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. Felansvaret enligt förevarande bestämmelse bör således bestämmas på samma sätt som felansvaret enligt 9 kap. 7 § första stycket andra meningen (andra stycket enligt Lagrådets förslag).

Även beträffande första stycket andra meningen (andra stycket enligt Lagrådets förslag) finns en koppling till att felet ”visar sig” men som ett alternativ till att felet har uppstått. Det rör sig alltså inte om ett krav såsom enligt första stycket. Man kan emellertid fråga sig om ett fel kan visa sig utan att det har uppstått. Möjligen är förklaringen att regeringen har velat fånga upp det fallet att felet förelåg redan vid ansvarsperiodens början. Men det finns bättre sätt att uttrycka det på, och dessutom kan – som har påpekats i det föregående – en koppling till felets uppdagande vara konfliktdrivande.

Mot bakgrund av det anförda föreslår Lagrådet att andra meningen i första stycket får bilda ett eget andra stycke av följande lydelse.

> För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som förelåg när perioden påbörjades eller uppstår under denna.

Hur lång tid efter periodens utgång som ett uppkommet felansvar kan göras gällande – liksom hur lång tid efter avlämnandet som näringsidkaren svarar – regleras då enligt Lagrådets förslag i 5 kap. 2 §.

Innebörden av *andra stycket* (tredje stycket enligt Lagrådets förslag) första meningen är att om konsumenten inte i rätt tid hämtar eller tar emot en vara som hålls tillgänglig för konsumentens räkning och varan försämras därefter, svarar han eller hon för försämringen, om den enbart beror på varans egen beskaffenhet. Detta framstår som ett begränsat undantag från huvudregeln om riskens övergång, vilket visar sig i det fallet att varan på grund av försämringen blir kvar hos leverantören (då något fel inte kan finnas, eftersom bedömningstidpunkten aldrig inträffar). Sambandet med frågan om riskens övergång och bestämmelsens placering (i förevarande paragraf eller i 4 kap. 6 §) bör övervägas vid den fortsatta beredningen.

En riskövergång före avlämnandet förutsätter att varan på något sätt har individualiserats. Vad som närmare bestämt gäller i detta hänseende är oklart, såväl enligt gällande lag som enligt det remitterade förslaget. En möjlighet är att knyta an till individualiseringskravet i 8 kap. 7 §. Huruvida det är lämpligt bör övervägas i det fortsatta beredningsarbetet.

4 kap. 16 §

Paragrafen förlänger näringsidkarens ansvarstid enligt 4 kap. 14 § i vissa fall av otillbörlighet på hans sida. Som den är skriven förskjuts bedömningstidpunkten i första stycket första meningen i den paragrafen. För att tydliggöra att så inte är fallet utan att det rör sig om ett genombrott avseende tidsbegränsningen av felansvaret bör orden ”som visar sig” tilläggas så att slutet av paragrafen kommer att lyda ”svarar näringsidkaren för fel som visar sig även efter den tid som anges i 14 § första stycket”. Den formuleringen bygger då på att bestämmelserna i 4 kap. 14 § första stycket och 5 kap. 2 § inte ändras enligt Lagrådets förslag; om Lagrådets förslag följs fullt ut blir bestämmelsen överflödig, se i anslutning till 5 kap. 2 §.

4 kap. 17 §

Paragrafen innebär bl.a. att bevisbördan för om ett fel har förelegat vid den bedömningstidpunkt som följer av 4 kap. 14 § första stycket första meningen under en viss tid läggs på näringsidkaren. Om den tidpunkten kopplas till riskövergången såsom Lagrådet föreslår kan det sättas i fråga om inte så borde ske också i den förevarande bestämmelsen. Emellertid finns det ett visst systematiskt samband mellan riskövergången och tidpunkten för felbedömningen. Motsvarande samband saknas mellan riskövergången och den aktuella bevisregeln. Det väsentliga är att det finns en entydigt bestämd tidpunkt från vilken tiden börjar räknas. Även om 4 kap. 14 § första stycket första meningen får den lydelse som Lagrådet föreslår finns det därför ingen anledning att ändra startpunkten i den här aktuella bestämmelsen.

När det gäller hänvisningen till 14 § första stycket andra meningen – som gäller varor med digitala delar där de digitala delarna ska tillhandahållas kontinuerligt under en period – synes det finnas en viss oklarhet på så sätt, att det i författningskommentaren uttalas att bevisbördan avser att det digitala innehållet eller den digitala tjänsten var i felfritt skick. Men frågan är om inte bevisbördan gäller huruvida ett föreliggande fel som visar sig under den efterföljande treårstiden har uppkommit under

ansvarstiden. Vad som gäller bör klargöras (jfr också vad Lagrådet anför i anslutning till 9 kap. 8 §).

Med Lagrådets förslag beträffande bestämmelsen i 14 § första stycket andra meningen bör paragrafen ändras enligt följande.

> 17 § Ett fel som visar sig inom två år efter det att varan avlämnades, eller i fall som avses i 14 § andra stycket inom tre år efter det att varan med digitala delar avlämnades eller den längre tid som avtalet löper, ska anses vara ett fel som näringsidkaren svarar för, om inte näringsidkaren visar något annat eller detta är oförenligt med varans eller felets art.

4 kap. 19 §

I andra meningen finns en undantagsregel kopplad till att närings-idkaren har handlat i strid mot tro och heder. Liknande undantagsregler (4 kap. 16 § och 5 kap. 2 § tredje stycket) omfattar också grov vårdslöshet på näringsidkarens sida. Det föranleder frågan om någon skillnad är avsedd. Om så är fallet bör det i författningskommentaren anges vad skillnaden är. Annars bör undantaget utformas efter samma mönster som de liknande bestämmelserna.

4 kap. 20 §

Lagrådet sätter i fråga om inte ambitionen att informera och markera här går utöver vad som är lämpligt i en lagtext.

5 kap. 2 §

Till skillnad från vad som nu gäller föreskrivs i det remitterade förslaget inte någon yttersta reklamationsfrist (principiellt sett rör det sig närmast om en preskriptionsordning). I stället har den yttersta fristen konstruerats genom vissa undantag från felansvaret i 4 kap. 14 § som har det gemensamt att ansvaret knyts till en viss tidsperiod.

Den av regeringen föreslagna ordningen skulle enligt författningskommentaren leda till att konsumenten kan göra gällande felansvar också efter den ifrågavarande tidsperioden genom att avseende ett fel som han eller hon har märkt först i slutet av perioden reklamera inom den föreskrivna reklamationsfristen (som är lägst två månader). Om tanken är den som författningskommentaren uttrycker bör det på något sätt tydliggöras i lagen.

Som Lagrådet har anfört i anslutning till 4 kap. 14 § är emellertid tekniken för att tidsmässigt begränsa konsumentens felansvar mindre lyckad, bl.a. för att den är konfliktdrivande (det kan uppstå tvist om huruvida felet har visat sig under slutet av eller strax efter ansvarsperioden, se vidare beträffande 9 kap. 10 §). Lagrådet föreslår därför att den nuvarande ordningen behålls men att regleringen ges formen av preskriptionsbestämmelser svarande mot vad som föreskrivs i 9 kap. 10 §. Det kan ske genom ett nytt andra stycke enligt följande.

> Ett krav med anledning av ett sådant fel som avses i 4 kap. 14 § första och andra styckena preskriberas om det inte framställs inom tre år från avlämnandet. Ett krav med anledning av ett sådant fel som avses i 4 kap. 14 § andra stycket preskriberas dock senast två månader från utgången

av tidsperioden för näringsidkarens felansvar eller inom den längre tid som parterna har avtalat.

Med en sådan bestämmelse – som förutsätter en anpassning av rubriken till paragrafen – blir 4 kap. 16 § i det remitterade förslaget irrelevant. Vidare blir beträffande andra meningen gränsdragningen mellan en vara med digitala delar och ett avtal om ett digitalt innehåll eller en digital tjänst utan betydelse när samma preskriptionsregel gäller oberoende av hur avtalsföremålet är att klassificera (annorlunda dock beträffande första stycket, eftersom det inte finns någon reklamationsskyldighet för fel i en digital prestation, och andra stycket första meningen, eftersom det inte finns någon motsvarighet till den treåriga preskriptionsregeln för sådana prestationer).

Det kan vidare tilläggas att även om bestämningen av den relevanta perioden i andra meningen av det förevarande stycket i vissa fall kan vålla en del bedömningsproblem lär det få mindre praktisk betydelse till följd av reklamationsbestämmelsen i första stycket (jfr i anslutning till 9 kap. 7 och 10 §§). Det hindrar inte att perioden bör bestämmas på samma sätt för varor med digitala delar som för digitala prestationer enligt 9 kap.

5 kap. 4 §

Enligt 5 kap. 4 § har konsumenten på visst sätt rätt till avhjälpande eller omleverans om varan är felaktig. Första stycket har följande lydelse.

> 4 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper ett fel på varan eller gör en omleverans, om det är möjligt och kan ske utan oskälig kostnad för näringsidkaren. Konsumenten får välja mellan att begära avhjälpande eller omleverans. Näringsidkaren ska i annat fall vidta den andra åtgärden eller, om konsumenten inte har valt en påföljd, någon av dem.

Beträffande den första meningen kan göras den rent språkliga invändningen, att de inledande orden i bisatsen (”om det är möjligt”) syftar på rätten att kräva och inte – som avsikten är – på respektive åtgärd.

I andra meningen tydliggörs att konsumenten får välja mellan att begära avhjälpande eller omleverans. Valmöjligheten förutsätter dock – utan att det framhålls i lagtexten – att båda påföljderna står till konsumentens förfogande. Vad som gäller när så inte är fallet avses reglerat i tredje meningen. Den är emellertid inte lättförståelig. Det beror dels på att två olika fall avses, nämligen att den ena påföljden inte står konsumenten till buds respektive att konsumenten inte gör något val, dels att i fråga om det förra fallet förutsättningen (att den ena påföljden inte står konsumenten till buds) inte klargörs. Vad som avses bör framgå tydligare.

Mot den angivna bakgrunden bör formuleringarna i första stycket övervägas i den fortsatta beredningen. En möjlighet är följande lydelse.

> 4 § Konsumenten har rätt att kräva att näringsidkaren avhjälper ett fel på varan eller gör en omleverans, om åtgärden är möjlig och kan vidtas utan oskälig kostnad för näringsidkaren. När båda åtgärderna är möjliga och kan ske utan oskälig kostnad för näringsidkaren, får konsumenten välja mellan dem.

Enligt Lagrådets mening behöver det i inte lagtext klargöras att när konsumenten har rätt till endast endera av åtgärderna, så ska den vidtas. Inte heller behöver det klargöras att valrätten tillkommer näringsidkaren, om konsumenten inte gör något val. Vad som däremot låter sig diskuteras, och om vilket inga besked ges, är hur valrätten ska utövas. Det får antas att valrätten övergår från konsumenten till näringsidkaren om konsumenten inte inom skälig tid gör något val på fråga av näringsidkaren. Frågan är emellertid om näringsidkaren måste utbe sig om ett besked eller om konsumentens tystnad ska anses innebära att valrätten inte utövas. I avsaknad av ledning i såväl lagtext som förarbeten ligger det senare enligt Lagrådets mening närmast till hands, men frågan bör övervägas i den fortsatta beredningen.

5 kap. 6 §

Av paragrafen följer bl.a. att vid avhjälpande kan en vara under en tid komma att tas om hand av näringsidkaren, exempelvis vid ett komponentbyte som bara kan utföras i näringsidkarens verkstad. Det väcker frågan om vem av parterna som står casus-risken. Klart är att näringsidkaren i allt fall har ett presumtionsansvar enligt allmänna rättsprinciper (jfr vad som sägs i anslutning till 2 kap. 6 §). Men frågan är om inte näringsidkaren bör ha ett strikt ansvar för casus-händelser. Orsaken till att varan finns hos näringsidkaren är ju att den är felaktig. Frågan bör övervägas och föranleda ett ställningstagande åtminstone i författningskommentaren.

5 kap. 8 §

Enligt första stycket tredje meningen har konsumenten en omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning om felet på varan är ”allvarligt”. Ordvalet ger intrycket att det skulle röra sig om en från konsumenten frigjord bedömning av felets svårhetsgrad. Av författningskommentaren framgår emellertid att det rör sig om en helhetsbedömning av många slags omständigheter. I betraktande av det behöver de omständigheter som motiverar en omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning inte ens ha med felet i sig att göra utan kan bero på exempelvis att näringsidkaren har förlorat förmågan att åtgärda. Mot den bakgrunden skulle meningen med fördel kunna ges följande formulering.

> Konsumenten har omedelbar rätt till prisavdrag eller hävning om det inte skäligen kan begäras att han eller hon ska behöva vänta på avhjälpande eller omleverans.

5 kap. 9 §

Paragrafen reglerar rätten till hävning i den situationen att ett köp avser flera varor. Enligt andra meningen får köpet hävas även i fråga om felfria varor, ”om konsumenten inte rimligen kan förväntas godta att behålla dem”. Den citerade förutsättningen är ordagrant hämtad från artikel 16.2 i varudirektivet i den svenska språkversionen. Det kan emellertid diskuteras om den svenska språkversionen av direktivföreskriften ger full rättvisa åt vad som avses enligt den engelska språkversionen. Undantaget framstår enligt Lagrådets mening som mer begränsat i den svenska versionen. Det

kan därför sättas i fråga om inte undantaget svarar bättre mot direktivet om meningen formuleras enligt följande.

> Köpet får dock hävas även i fråga om andra varor som köpet avser, om det inte skäligen kan begäras att konsumenten behåller dem.

Med den formuleringen blir det också tydligare att bedömningen ska vara objektiv (men grundad på förhållandena i det enskilda fallet).

5 kap. 10 §

I första stycket föreskrivs att konsumenten inte får häva köpet om näringsidkaren visar att felet är ringa. Att bevisbördan lagregleras är en nyhet i förhållande till gällande lag och en följd av artikel 13.5 i varudirektivet. Huruvida ett fel är ringa är emellertid inget faktiskt förhållande som låter sig bevisas utan en rättslig slutsats som grundas på faktiska och därmed bevisbara omständigheter. Som framgår av författningskommentaren är det vid den prövningen möjligt att beakta såväl felets objektiva verkningar som dess subjektiva betydelse för konsumenten. Förhållandevis skilda omständigheter kan således aktualiseras inom ramen för felbedömningen.

Att näringsidkaren enligt lagtexten har att visa att felet är ringa bör mot den angivna bakgrunden inte förstås så att han eller hon har att fullt ut bevisa varje omständighet som talar för att felet ska bedömas som ringa och med samma bevisstyrka motbevisa varje av konsumenten påstådd omständighet som pekar i motsatt riktning. Snarare bör de bevisrättsliga principer som processrätten tillhanda-håller vara bestämmande. För att felet ska anses som ringa bör det dock krävas att de omständigheter som har befunnits vara erforderligt utredda enligt dessa principer sammantaget leder till den klara slutsatsen att så är fallet.

5 kap. 11 §

I paragrafen föreskrivs att vid hävning på grund av fel i varan ska konsumenten meddela näringsidkaren att han eller hon häver köpet. Regeringen uttalar i avsnitt 6.14.3 att det inte bör föreskrivas någon särskild tidsfrist för en sådan förklaring. Uttalandet kan emellertid inte förstås så, att rätten att häva består utan tidsbegränsning sedan konsumenten rättidigt har reklamerat felet. Att en fixerad tid inte bör anges hindrar inte att det måste krävas att förklaringen avges inom en efter omständigheterna skälig tid (jfr 3 kap. 6 § beträffande hävning på grund av säljarens dröjsmål). Detta bör klargöras åtminstone i författningskommentaren.

6 kap. 2 §

I första stycket föreskrivs i enlighet med vad som också nu gäller att konsumenten alltid har rätt till ersättning för den skada han eller hon lider genom ett rättsligt fel som fanns vid köpet, om konsumenten varken kände till eller borde ha känt till felet. Det rör sig om ett undantag från de begränsningar av rätten till skadestånd som följer av 6 kap. 1 §. Enligt 4 kap. 12 § första stycket 3 är en vara felaktig om tredje man har en immaterialrätt i varan som begränsar användningen av den på ett sätt som konsumenten inte rimligen kunnat förvänta sig. De skilda uttryckssätten av betydelsen rörande förhållanden på konsumentens sida framstår som

förvirrande på så sätt att det inte är omedelbart lätt att förstå skillnaden mellan vad en konsument rimligen kunnat förvänta sig och vad han eller hon borde ha insett. Om Lagrådets förslag beträffande 4 kap. 12 § första stycket 3 följs finns det mindre risk för sådan förvirring.

8 kap. 2 §

Paragrafen handlar om verkningarna av en hävning. Dessa är att parternas fortsatta prestationsskyldighet bortfaller (första stycket), att vardera parten ska lämna tillbaka vad som har tagits emot från den andra parten (andra stycket) med det undantaget att en part har viss innehållanderätt (tredje stycket).

Paragrafen är emellertid inte strukturerad lika entydigt som det sagda kan ge intryck av. Av andra stycket fjärde meningen följer nämligen att näringsidkaren inte behöver betala tillbaka vad konsumenten har betalat förrän näringsidkaren har tagit emot varan eller konsumenten visat att varan sänts tillbaka. Det rör sig här om en innehållanderätt som lämpligen regleras i tredje stycket. Bestämmelsen bör också formuleras så att det klart framgår att det rör sig om en innehållanderätt.

När det gäller näringsidkarens rätt att hålla inne betalningen från konsumenten aktualiseras det särskilda problemet att ett återlämnande av varan kan förutsätta ett transportstadium som inte uppkommer vid en återbetalning. Det räcker då med att konsumenten har visat att varan sänts tillbaka för att innehållanderätten ska upphöra, vilket bygger på tanken att näringsidkarens rätt att återfå varan är skyddad mot konsumentens borgenärer när den har kommit i transportörens händer. Det är förmodligen också förutsatt att näringsidkaren står risken under transporttiden. Emellertid kan det inte uteslutas att konsumenten står risken under transporttiden samtidigt som frågan om näringsidkarens innehållanderätt aktualiseras. Så kan, möjligen beroende på omständigheterna, vara fallet om konsumenten har betalat endast en del av priset och är i sådant dröjsmål med resten att näringsidkaren med fog har hävt köpet. Om konsumenten i en sådan situation står risken under transporttiden kan det förmenas att näringsidkarens innehållanderätt bör upphöra först med att transporten har fullföljts så långt att risken har övergått på honom eller henne. Frågan är emellertid om inte det skulle innebära en alltför sofistikerad reglering i betraktande av den praktiska betydelse en sådan kan förväntas få. Särskilt så eftersom det centrala syftet med en innehållanderätt är att bereda skydd mot medkontrahentens insolvens. Det saknas enligt Lagrådets mening tillräckliga skäl för att i lag specialreglera den aktuella situationen.

En annan fråga är hur man ska se på konsumentens innehållanderätt. I det remitterade förslaget saknas det en bestämmelse om konsumentens innehållanderätt av varan svarande mot näringsidkarens innehållanderätt av den mottagna betalningen. Lagrådet föreslår att ordningen i den nuvarande lagen (i 43 § andra stycket föreskrivs en ömsesidig innehållanderätt) bevaras. Det innebär i princip att båda parter får hålla inne vad som har tagits emot till dess att den andra parten ger ut vad som ska lämnas tillbaka.

Ett problem med en ömsesidig innehållanderätt är emellertid att utväxlingen av återgångsprestationerna kan vara svår att genomföra praktiskt. Svårigheten kan reduceras om näringsidkaren ges en möjlighet

att genom att ställa säkerhet för återbetalningen åstadkomma att konsumentens innehållanderätt upphör. Det kan emellertid inträffa att näringsidkaren inte är intresserad av en återgång och därför underlåter att ställa säkerhet. Det är alltså konsumenten som vill lämna tillbaka varan för att återfå köpesumman. Då bör konsumenten kunna åstadkomma att näringsidkarens innehållanderätt upphör så att näringsidkaren blir skyldig att återbetala köpesumman redan innan han eller hon har fått tillbaka varan. Det kan möjliggöras på så sätt att näringsidkarens innehållanderätt faller, om en begäran från konsumenten om säkerhet för återbetalningen inte efterkoms av näringsidkaren. Om konsumenten häver köpet och begär återgång, så har konsumenten alltså rätt till antingen återbetalning eller säkerhet för återbetalningen utan att lämna tillbaka varan. Först i och med att köpesumman återbetalas eller säkerhet ställs blir konsumenten skyldig att lämna tillbaka varan.

Mot den angivna bakgrunden föreslår Lagrådet att paragrafen får följande lydelse.

> 2 § Om köpet hävs bortfaller näringsidkarens skyldighet att överlämna varan och konsumentens skyldighet att betala för varan.
>
> I den utsträckning köpet har fullgjorts ska konsumenten utan onödigt dröjsmål lämna tillbaka varan. Om hävningen sker på grund av näringsidkarens avtalsbrott ska det ske på näringsidkarens bekostnad. Näringsidkaren ska utan onödigt dröjsmål betala tillbaka vad konsumenten har betalat för varan. För en vara med digitala delar där det digitala innehållet eller den digitala tjänsten tillhandahålls kontinuerligt under en period gäller 9 kap. 15 § första stycket vid näringsidkarens återbetalning.
>
> Konsumenten får hålla inne varan till dess näringsidkaren har återbetalat vad han eller hon har mottagit för varan eller ställt godtagbar säkerhet för återbetalningen. Näringsidkaren får hålla inne återbetalningen till dess han eller hon har tagit emot varan eller konsumenten visat att varan sänts tillbaka. Om konsumenten begär att näringsidkaren ställer säkerhet för återbetalningen och näringsidkaren inte gör det, får dock näringsidkaren inte hålla inne återbetalningen. Vidare får en part hålla inne vad som tagits emot till dess att den andra parten betalar eller ställer godtagbar säkerhet för skadestånd och ränta som den parten kan vara skyldig att betala.

Det kan diskuteras om det i andra stycket bör framhållas att respektive återbäringsskyldighet begränsas av innehållanderätten enligt tredje stycket. Lagrådet anser dock att det inte behövs.

En annan fråga rörande andra stycket gäller näringsidkarens återbetalningsskyldighet. Beträffande formerna för näringsidkarens återbetalning efter det att ett avtal om ett digitalt innehåll eller en digital tjänst har hävts finns mer detaljerade föreskrifter i 9 kap. 18 §. Lagrådet har svårt att se att avtalsföremålet – en fysisk vara eller en digital prestation – skulle kunna ha någon relevans för frågan. Skilda ordningar kan också leda till att det i det enskilda fallet måste göras en klassificeringsprövning som hade kunnat undvikas om reglerna var desamma. Eftersom ordningen i 9 kap. 18 § styrs av digitaldirektivet måste en eventuell samordning åstadkommas genom anpassningar i förevarande paragraf. Lagrådet föreslår inte några sådana anpassningar, men det finns ändå anledning att i den fortsatta beredningen överväga värdet av en samordning.

9 kap. 1 §

Som första stycket är formulerat kan det förstås så, att det av avtalet kan tänkas följa att konsumenten har att godta ett ”onödigt dröjsmål”. Men vad som avses sagt är naturligtvis vad som gäller, när inget annat följer av avtalat. En möjlig omformulering (i linje med vad som föreslås beträffande 2 kap. 2 § första stycket) är följande.

> 1 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas konsumenten enligt vad som följer av avtalet och annars utan onödigt dröjsmål.

9 kap. 2 §

Vad som är ett rättidigt tillhandahållande är en bedömningsfråga som inte i sig låter sig bevisas. Det som har anförts i anslutning till 5 kap. 10 § har sin motsvarighet här.

9 kap. 3 §

Beträffande andra stycket hänvisas till vad som har anförts i anslutning till 5 kap. 11 §.

9 kap. 4 §

På tre ställen i författningskommentaren talas det om vad konsumenten ”rimligen” kan förvänta sig. Ordet ”rimligen” har i samtliga fall en något oklar betydelse. Lagrådet utgår från att det som avses är vad konsumenten har fog att förvänta sig och förordar att det uttrycksättet såsom både hävdvunnet och klart används. Vidare rör det sig i två av fallen om objektiva krav. Det relevanta är då inte den enskilde konsumentens befogade förväntning utan vad som kan antas beträffande en genomsnitts-konsuments befogade förväntning. Det bör uttryckas genom användande av obestämd form på så sätt att standarden är vad ”en enskild konsument har fog att förvänta sig”.

9 kap. 5 §

Om näringsidkarens ansvar är avsett att vara begränsat till vad som var tillgängligt för honom eller henne, vilket förefaller antagligt, bör det framgå på något sätt. En möjlighet är att paragrafen ges följande lydelse.

> 5 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst ska tillhandahållas i den senaste version som fanns tillgänglig för näringsidkaren när avtalet ingicks, om inte något annat följer av avtalet.

Ett alternativ är att se det så, att det in dubio får anses följa av avtalet att näringsidkarens ansvar är begränsat till vad som var tillgängligt för honom eller henne. En sådan in dubio-regel bör dock framgå av författnings-kommentaren.

9 kap. 6 §

I linje med vad som anförs i anslutning till 4 kap. 9 § föreslår Lagrådet att paragrafen får följande lydelse.

6 § Ett digitalt innehåll eller en digital tjänst som avviker från det som anges i 4 kap. 1 eller 2 § till följd av bristande integrering med konsumentens hårdvara, programvara eller nätanslutning ska anses felaktig, om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten har integrerats av näringsidkaren eller av någon annan för dennes räkning. Det gäller även när konsumenten, eller någon för dennes räkning, har utfört integreringen, om avvikelsen beror på de anvisningar som har tillhandahållits av näringsidkaren.

9 kap. 7 §

Lagrådet föreslår att det första stycket delas i två samt formuleras om efter mönster av Lagrådets förslag beträffande 4 kap. 14 §.

Paragrafen skulle då få följande lydelse.

> Näringsidkaren svarar för fel på det digitala innehållet eller den digitala tjänsten som har funnits vid tillhandahållandet. Det gäller även om felet visar sig först senare.
>
> Om det digitala innehållet eller den digitala tjänsten ska tillhandahållas kontinuerligt under en period, svarar näringsidkaren för fel på innehållet eller tjänsten som förelåg när perioden påbörjades eller uppstår under denna.
>
> Näringsidkaren svarar även för fel till följd av bristande uppdatering under den tid som gäller för näringsidkarens skyldighet att uppdatera det digitala innehållet eller den digitala tjänsten.

Förslagen hänger samman med vad Lagrådet i det följande föreslår beträffande preskription.

I de två fallen av fortlöpande felansvar (andra och tredje stycket i Lagrådets förslag) är att märka, att en näringsidkares ansvar kan i långa avtalsförhållanden komma att avse fel som har uppstått för länge sedan, eftersom konsumenten inte har någon reklamationsskyldighet. I stället gäller enligt 9 kap. 10 § en preskriptionstid på två månader räknat från utgången av tidsperioden. Detta föranleder två särskilda frågor (som knappast får någon praktisk betydelse i de två motsvarande fall som regleras i 4 kap. 14 §, eftersom konsumenten där måste bevaka sin rätt till påföljd genom att reklamera).

Den första frågan avser hur en tillhandahållandeperiod är att bestämma. Det är enligt Lagrådets mening naturligt att se det så att en avtalsenlig förlängning ska anses som en ny period. Avtalet kan emellertid vara konstruerat på det sättet, att det löper tills vidare med en viss uppsägningsrätt för konsumenten. Möjligen kan man då betrakta uppsägningstiden som en period i bestämmelsernas mening. Problemet med det är att då blir endast periodens längd fixerad, inte den exakta tidpunkten för början eller det slut som utgör startpunkten för preskriptionstiden. Ska uppsägningstiden tillmätas relevans synes man böra ha att förlägga tidsperioden så att den ska anses ha löpt ut två månader innan det preskriptionsavbrytande kravet framställdes.

Den andra frågan gäller huruvida ett uppkommet felansvar kan begränsas tidsmässigt genom att det faller enligt avtalsrättsliga regler. I linje med vad som i allmänhet gäller för tvingande bestämmelser av det ifrågavarande slaget bör det då stå konsumenten fritt att avstå från rätt till felpåföljd. I princip bör så kunna ske också konkludent. Enbart ett fortsatt

användande utan att felet påtalas bör dock enligt Lagrådets mening i regel inte ges innebörden av ett konkludent avstående. Men tillkommande omständigheter kan påverka bedömningen

Till närmare ledning för rättstillämpningen efterlyser Lagrådet en viss redogörelse i författningskommentaren rörande de aktuella frågorna. Särskilt bör hur man ska se på vad som är en tillhandahållandeperiod belysas.

9 kap. 8 §

Det finns ett behov av klargörande på motsvarande sätt som beträffande 4 kap. 17 §. Lagrådet ifrågasätter också här – liksom beträffande flera andra regler – varför regeln rörande periodiskt tillhandahållande inte är lika för varor med digitala delar och digitala prestationer.

9 kap. 10 §

I paragrafens andra stycke finns en preskriptionsregel vars innebörd har samband med 9 kap. 7 §.

Beträffande den situation som regleras i 9 kap. 7 § första stycket första meningen i det remitterade förslaget är att märka, att den av regeringen föreslagna preskriptionsregeln leder till att ett ursprungligt fel som upptäcks efter treårstiden men innan preskriptionstiden har löpt ut inte får göras gällande. Det beror på att uppdagandet enligt det remitterade förslaget är en förutsättning för felansvar. Felet ska ha ”visat sig”. Ordningen kan leda till en typiskt sett onödig tvist beträffande när ett fel först var märkbart (har visat sig), fastän det är klart att fråga är om ett ursprungligt fel. Detta undviks om Lagrådets förslag beträffande 9 kap. 7 § godtas och preskriptionsbestämmelsen formuleras efter mönster av gällande lag och vad Lagrådet föreslår avseende 5 kap. 2 §.

När det gäller de situationer som avses 9 kap. 7 § första stycket andra meningen respektive andra stycket i det remitterade förslaget (andra och tredje styckena enligt Lagrådets förslag) är utgångspunkten en annan, eftersom feldömningen här inte knyts till en viss tidpunkt utan till en viss tidsperiod. På den ordningen som regeringen här föreslår har Lagrådet ingen annan synpunkt än att dessa situationer bör redaktionellt åtskiljas från det fall att felbedömningen är kopplad till en tidpunkt (dvs. den situation som avses i 9 kap. 7 § första stycket enligt Lagrådets förslag).

Det anförda föranleder Lagrådet att föreslå att 9 kap. 10 § andra stycket får följande lydelse.

> Ett krav med anledning av ett sådant fel som avses i 7 § första stycket preskriberas om det inte framställs inom tre år från tillhandahållandet. Ett krav med anledning av ett sådant fel som avses i 7 § andra och tredje styckena preskriberas om det inte framställs inom två månader från utgången av tidsperioden för näringsidkarens felansvar eller inom den längre tid som parterna har avtalat.

Frågan vad som menas med en tidsperiod har behandlats i anslutning till 9 kap. 7 §. Problematiken hade kunnat lösas genom att låta fel av det aktuella slaget preskriberas viss tid efter felets uppkomst, exempelvis tre år. Ett alternativ skulle kunna vara en kortare frist räknat från det att felet visar sig, men då rör det sig i realiteten om en reklamationsregel. Lagrådet

inser att digitaldirektivet medför begränsningar i aktuellt hänseende, men i den fortsatta beredningen bör ändå prövas om det finns möjligheter att åstadkomma en klarare och mer lättillämpad ordning.

Lagrådet konstaterar att ett undantag svarande mot 5 kap. 2 § tredje stycket saknas i paragrafen. Huruvida den skillnaden är motiverad bör övervägas i det fortsatta beredningsarbetet.

9 kap. 11 §

Bisatsen i första stycket första meningen bör inledas med orden ”om åtgärden är möjlig och kan vidtas” (jfr beträffande 5 kap. 4 §).

9 kap. 12 §

Lagrådet hänvisar till vad som anförs i anslutning till 5 kap. 8 § (beträffande första stycket), 5 kap. 10 § (beträffande andra stycket) och 5 kap. 11 § (beträffande tredje stycket).

9 kap. 18 §

I paragrafen finns bestämmelser om formerna för näringsidkarens återbetalning efter det att avtalet har hävts. Paragrafen svarar mot direktivkraven. Regleringen skiljer sig från vad som föreskrivs beträffande köp av vara, vilket kommenteras i anslutning till 8 kap. 2 §.

Enligt andra stycket ska näringsidkaren använda samma betalningssätt som konsumenten använde, om inte konsumenten uttryckligen går med på något annat. Det framgår varken av lagtexten eller författningskommentaren ifall en återbetalning som sker på något annat betalningssätt likväl verkar befriande, eller om näringsidkaren måste betala en gång till. För att en skyldighet att betala en gång till ska vara verksam måste näringsidkaren vara förhindrad att kvitta med det återkrav, som föreligger om den felaktigt genomförda betalningen inte verkar befriande. Vad som gäller bör klargöras.

9 kap. 19 §

Paragrafen ger en konsument viss rätt att säga upp ett varaktigt avtal vid ändring av ett digitalt innehåll eller en digital tjänst. En uppsägningsrätt säger inte något om till vilken tidpunkt en uppsägning får ske. Det står visserligen klart att det i förevarande fall är tänkt att konsumenten ska ha rätt att säga upp avtalet till omedelbart upphörande, men detta bör tydligt framgå av lagtexten.

Enligt andra stycket tredje meningen ska konsumentens uppsägning ske senast 30 dagar från det att konsumenten på visst sätt tog emot information om ändringen eller från det att ändringen genomfördes. Av författningskommentaren framgår att den senaste tidpunkten är startpunkt för fristen. Också det bör framgå av lagtexten.

Angivna förhållanden föranleder Lagrådet att föreslå att andra stycket i paragrafen får följande lydelse.

> Om ändringen försämrar konsumentens tillgång till eller användning av det digitala innehållet eller den digitala tjänsten i mer än endast obetydlig utsträckning, har konsumenten rätt att säga upp avtalet till omedelbart upphörande. Det gäller dock inte om konsumenten har

möjlighet att utan extra kostnad behålla det digitala innehållet eller den digitala tjänsten utan ändring och i felfritt skick. Uppsägning ska ske senast 30 dagar från det att konsumenten tog emot information enligt 20 § eller från det att ändringen genomfördes, om det skedde senare. Vid uppsägningen tillämpas 15–18 §§.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 januari 2022

Närvarande: statsminister Andersson, ordförande, och statsråden Johansson, Hallengren, Damberg, Ygeman, Ekström, Ernkrans, Hallberg, Nordmark, Sätherberg, Thorwaldsson, Gustafsdotter, Axelsson Kihlblom, Elger, Farmanbar, Danielsson, Karkiainen

Föredragande: statsrådet Johansson

Regeringen beslutar proposition 2021/22:85 En ny konsumentköplag